

ŞER'İ STANDARTLAR VE OPERASYONEL GEREKLİLİKLER

MURABAHA

MUDAREBE

MÜŞAREKE

TEVERRUK

İSTİSNA

KEFALET

VEKALET

KARZ

VEDİA

HİBE

İCARE

VAAT

REHİN

SARF

BANK NEGARA MALAYSIA
CENTRAL BANK OF MALAYSIA

MUISEF
İslam Ekonomisi ve Finansı Enstitüsü
Institute of Islamic Economics and Finance

ŞER'İ STANDARTLAR VE OPERASYONEL GEREKLİLİKLER

MURABAHA

MUDAREBE

MÜŞAREKE

TEVERRUK

İSTİSNA

KEFALET

VEKALET

KARZ

VEDİA

HİBE

İCARE

VAAT

REHİN

SARF

BANK NEGARA MALAYSIA
CENTRAL BANK OF MALAYSIA

MUISEF
İslam Ekonomisi ve Finans Enstitüsü
Institute of Islamic Economics and Finance

TKBB Yayınları, Yayın No: 15

Çevirmen

İsmail Eriş

Editörler

Prof. Dr. Hasan Hacak

Esra Taşkesen Sancar

Tasarım ve Grafik Uygulama

Eser Medya

Baskı - Cilt

Seçil Ofset

100. Yıl Mahallesi Massit Matbaacılar

No:77, Site Sk., 34218 Bağcılar/İstanbul

Tel: 0212 629 06 15, www.secilofset.com.tr

TKBB İletişim Adresi

Türkiye Katılım Bankaları Birliği

Saray Mahallesi Dr. Adnan Büyükdeniz Caddesi Akofis Park

C Blok No:8 K: 8 Ümraniye/ İstanbul

Tel: 0216 636 95 00 (Pbx) Faks: 0216 636 95 49

www.tkbb.org.tr

Sertifika No: 44687

ISBN: 978-605-69523-4-0

© 2021 Bank Negara Malaysia, All Rights Reserved

20. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkan ve kısa bir süre içerisinde hızla büyümeye başlayan İslami finans sektörü, küresel finans piyasasında en hızlı büyüyen endüstri haline gelmiştir. Özellikle son yıllarda daha net bir şekilde görülen bu büyümenin önümüzdeki yıllarda da hızlı bir şekilde devam edeceği beklenmektedir. Faizli kredi esaslı üzerine çalışan geleneksel bankacılık yapısından farklı olarak, İslami bankalar müşterileri ile gerçek finansal ortaklar olarak iş ilişkisine girmeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda İslami finans, geleneksel finanstan farklı çalışma mekanizmaları ile yenilikçi ürünler sunmaktadır. Bu ürünler sadece İslami kurumlarının değil geleneksel kurumların da yakın ilgisini çekmektedir. Her ne kadar küresel finans endüstrisine kıyasla İslami finans mütevazı bir ölçüde (%6) sahip olsa da sunmuş olduğu ürünlere yönelik ilgi nedeniyle İslami finansın hem hacim hem de ürün çeşitliliği açısından her geçen gün genişleyen kapsamı, İslami finans alanında bölgeler arasında istikrarı sağlayabilecek ek düzenlemeler ve standartların hazırlanmasını gerekli kılmaktadır.

İslami finans piyasası rakamsal olarak hızla büyüyor olsa da şer'î düzenlemelerde standartlaşma meselesi İslami finansın karşı karşıya olduğu temel zorluklardan biri olarak kabul edilmektedir. Ülkeler arasında ve hatta aynı ülke içindeki uygulamalarda değişkenlikler, özellikle Türkiye gibi henüz katılım bankacılığı yerel standartlarının oluşma aşamasında olduğu ülkelerde katılım bankalarının farklı uygulamaları halk arasında güven sorunu doğurabilmektedir. Bu anlamda İslami finans piyasasının tanınmış kurumları İslami Finans Kurumları Muhasebe ve Denetim Kuruluşu (AAOIFI), İslami Finansal Hizmetler Kurulu (IFSB), Malezya Merkez Bankası (BNM) ve Türkiye Katılım Bankaları Birliği (TKBB) söz konusu problemin çözümü yönünde çalışmalar yapmaktadır.

Birlik yayınları arasından daha önce AAOIFI'nin standartlarını içeren eserin çevirisi yapılmıştı. Dünyada standart geliştirici kurumlar tarafından yapılan standartların Türkçeye çevrilmesi projesinin devamı olan bu kitap ise Malezya Merkez Bankası (BNM) ve Malezya'nın İslami finansın akademik sahada önde gelen kuruluşlarından olan Uluslararası İslami Finans Şer'î Araştırma Akademisi (ISRA) işbirliği ile 14 farklı İslami finans ürünü hakkında İngilizce olarak hazırlanmış mütakamil diğer bir standart setinin Türkçeye çevirisidir.

Eserin çevirisi Türkiye'de İslami finans sahasının önde gelen kurumlarından Türkiye Katılım Bankaları Birliği (TKBB) ve Marmara Üniversitesi İslam Ekonomisi ve Finansı Enstitüsü'nün (MÜİSEF) katkılarıyla gerçekleştirilmiştir. Çevirinin hazırlanmasında eserin üslubuna bağlı kalınmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda çalışmanın bazı biçimsel özellikleri de korunarak sadık bir çeviri öncelenmiş, metinde kulla-

nılan italik Arapça orijinal ifadeler korunmaya çalışılmıştır. Orijinal metne sadık çeviriden uzaklaşılacak yer her bölümün sonunda yer alan sözlük kısımlarıdır. Sözlük kısımlarında orijinal metnin yetersiz kaldığının düşünüldüğü yerlerde terimleri daha iyi ifade edebilmek için TKBB Danışma Kurulu tarafından hazırlanan İslami Finans Sözlüğü'nden yararlanılmıştır.

TKBB ve MÜİSEF bundan sonraki aşamalarda İslami Finans alanında referans alınan diğer kaynakları da yayınlamayı planlamaktadır. Ayrıca TKBB, Türkiye'de kendi milli, tarihi ve entelektüel arka planımızı yansıtan Türkiye'ye özgü standart setinin oluşturulması için çalışan Merkezi Danışma Kurulu'nun faaliyetlerini de destekleyerek Türkiye'de yerel standartların hazırlanmasını ve yayınlanmasını organize etmektedir. Bu bakımdan bu tür çeviri metinler kendi standartlarımızı hazırlarken yardımcı kaynak olarak literatüre kazandırılmak istenmiştir. Dolayısıyla bu çeviri yayınları kendi standartlarımızın hazırlanma sürecine yardımcı akademik çabalar olarak değerlendirilmelidir.

Çalışmanın İslami finans sahasında çalışmalar yapan akademisyen ve uygulayıcılara rehber olması dileğiyle.

Gayret bizden tevfik Allah'tandır.

İstanbul, 2021.

FOREWORD

The Islamic finance sector, which emerged in the second half of the 20th century and started to grow rapidly in a short time, has become the fastest growing industry in the global financial market. This growth, which has been more clearly seen in recent years, is expected to continue in the coming years. Unlike the traditional banking structure, which operates on the basis of interest-bearing loans, Islamic banks aim to do business as real financial partners with their customers. In this context, Islamic finance offers innovative products by means of its different working mechanism from the ones offered by traditional finance. These products attract the close attention of not only Islamic institutions but also traditional ones. Although Islamic finance has a modest scale (6%) compared to the global financial industry, the ever-expanding scope of Islamic finance in terms of both volume and product variety, due to the interest in the products it offers, requires the preparation of additional regulations and standards that can provide stability between the jurisdictions in the field of Islamic finance.

Although the Islamic financial market is rapidly growing in numbers, the issue of standardization in Islamic regulations is regarded as one of the main challenges facing Islamic finance. Variations in practice between countries and even within the same country, especially in countries such as Turkey, where local standards of participation banking are still in the process of formation and different practices of participation banks exist, cause trust issues among the public. In this sense, the well-known institutions of the Islamic financial market, Accounting and Auditing Organization of the Islamic Finance Institutions (AAOIFI), the Islamic Financial Services Board (IFSB), Bank Negara Malaysia (BNM) and the Participation Banks Association of Turkey (TKBB) work towards the solution of this problem.

A book containing the standards of AAOIFI was previously translated and published among the publications of TKBB. This book, which is the continuation of the project of translating standards, is the Turkish translation of 14 standards of different Islamic finance products prepared and published in English by the Central Bank of Malaysia (BNM). The translation has been done in cooperation with the International Shari'ah Research Academy for Islamic Finance (ISRA), one of Malaysia's leading institutions in the academic field of Islamic finance.

The translation of the work into Turkish was carried out with the contributions of the Participation Banks Association of Turkey (TKBB), one of the leading institutions in the field of Islamic finance in Turkey, and the Marmara University Institute of Islamic Economics and Finance (MÜİSEF). In the preparation of the translation, attention was paid to adhere to the style of the original work. In this context,

faithful translation was prioritized as much as possible by preserving the stylistic features of the work and the italic Arabic original expressions used in the text were tried to be preserved. The only place to move away from faithful translation was the glossary sections at the end of each chapter. In parts of the glossary sections of the original text, where the definitions are thought to be inadequate, the Islamic Finance Dictionary prepared by the TKBB Advisory Board was used in order to better express the terms in question.

In the next stages, TKBB an MÜİSEF plans to publish other reference texts in the field of Islamic Finance. TKBB also organizes the preparation and publication of local standards in Turkey by supporting the activities of the Central Advisory Board, which works for the creation of a set of standards specific to Turkey that reflects the national, historical and intellectual background of Turkey. In this respect, it is desired to bring such translated texts to the literature as auxiliary sources while preparing our own standards. Therefore, these translations should be considered as academic efforts that assist the process of preparing our own standards.

We hope that the study will be a guide for the academics and practitioners working in the field of Islamic finance.

Effort is from us and success comes from Allah.

Istanbul, 2021.

Bu kitap, Malezya Merkez Bankası (Bank Negara Malaysia) Şer'i Danışma Kurulu'nun (Shariah Advisory Council - SAC) 20. yıldönümü münasebetiyle yayımlanmaktadır. Malezya Merkez Bankası tarafından yayımlanan on iki standardın yani Murabaha, Mudarebe, Müşareke, Teverruk, Istisna', Kefalet, Vekâlet, Karz, Vedi'a, Hibe, İcare ve Vaat standartlarının bir araya getirilmesinden oluşan bir derlemedir¹. Bu kitapta, daha önceki derlemede yayımlanan beş standarda ilave olarak yedi standart daha takdim edilmiştir.

Şer'i Danışma Kurulu tarafından bütünüyle onaylanan bu standartlar, şer'i sözleşmelerin sektör tarafından uygulanması konusunda rehberlik sağlamaktadır. Bu standartların her biri, şer'i hükümlere eksiksiz uyumu sağlamak için İslami finans ürün ve hizmetlerinin yapılandırılmasında kullanılacak bireysel şer'i sözleşmelerin ilkelerini, rükünlerini ve şartlarını ana hatlarıyla belirlemektedir. Standartlar ayrıca sektöre rehberlik sağlayacak isteğe bağlı uygulamaları da içermektedir. En iyi uygulamanın nasıl olacağı konusunda bir referans teşkil eden operasyonel gereklilikler, şer'i gerekliliklerin uygulanmasını pratik bir perspektiften tamamlamaktadır. Bu bağlamda, standartlar, şer'i yorumların ülke içinde ve dünyada birbiri ile uyumlu hale getirilmesini destekleyen kapsamlı bir başvuru kaynağı olarak hizmet etmektedir.

Standartların oluşturulması, Uluslararası İslami Finans Şer'i Araştırmalar Akademisi (ISRA) ve İslami finans kurumları da dahil olmak üzere bir dizi kilit paydaş tarafından ortaya konulan müşterek bir çabanın sonucudur. Bu paydaşların aktif istişareler yoluyla katılımları, standartların temelinde yatan şer'i ilkelerin, etkili ve pratik uygulamasını destekleyecek şekilde sağlam ve kapsamlı olmaları konusunda güvence sağlamaktadır.

Bu girişim, finans uygulayıcıları, İslam hukukçuları, hukukçular, arabulucular, akademisyenler ve öğrenciler dâhil olmak üzere İslami finans endüstrisinin çeşitli paydaşlarına fayda sağlamayı amaçlamaktadır. Standartların bu İngilizce baskısı ile önceki diğer baskılar (diğer dillerdeki baskılar dâhil) arasında tutarsızlıklar varsa, bu en son İngilizce baskısı geçerli olacaktır.

1 Malezya Merkez Bankası (Bank Negara Malaysia) Şer'i Danışma Kurulu'nun (Shariah Advisory Council - SAC) 20. yıldönümü münasebetiyle yayınlanan standartlar söz konusu 12 standardı ihtiva etmekteydi. Ancak Türkçe çeviriye Malezya Merkez Bankası tarafından hazırlanan Rehin ve Sarf standartları da eklenerek toplam standart sayısı 14'e çıkarılmıştır. (Çevirmen notu)

İÇİNDEKİLER

MURABAHA		1
Bölüm A	Genel Bakış	4
Bölüm B	Şer'i Gereklilikler	8
Bölüm C	Operasyonel Gereklilikler	20
Ekler		31
MUDAREBE		39
Bölüm A	Genel Bakış	42
Bölüm B	Şer'i Gereklilikler ve Opsiyonel Uygulamalar	46
Bölüm C	Operasyonel Gereklilikler	58
Bölüm D	Sermaye Sağlayıcı Olarak İFK İçin Özel Operasyonel Gereklilikler	72
Ekler		91
MÜŞAREKE		105
Bölüm A	Genel Bakış	108
Bölüm B	Şer'i Gereklilikler ve Opsiyonel Uygulamalar	112
Bölüm C	Müşareke Girişimin Operasyonel Gereklilikleri	126
Bölüm D	Müşareke Finansmanı İçin Operasyonel Şartlar	157
Ekler		162
TEVERRUK		175
Bölüm A	Genel Bakış	178
Bölüm B	Şer'i Gereklilikler ve Opsiyonel Uygulamalar	183
Bölüm C	Operasyonel Gereklilikler	195
Ekler		212
İSTISNA		221
Bölüm A	Genel Bakış	224
Bölüm B	Şer'i Gereklilikler ve Opsiyonel Uygulamalar	228
Bölüm C	Operasyonel Gereklilikler	244
Ekler		258
KEFALET		267
Bölüm A	Genel Bakış	270
Bölüm B	Şer'i Gereklilikler ve Opsiyonel Uygulamalar	274
Bölüm C	Operasyonel Gereklilikler	280
Bölüm D	Özel Operasyonel Gereklilikler	286
Bölüm E	İbraz Gereklilikleri	288
Ekler		289

VEKALET		291
Bölüm A	Genel Bakış	294
Bölüm B	Şer'i Gereklilikler ve Opsiyonel Uygulamalar	298
Bölüm C	Operasyonel Gereklilikler	309
Bölüm D	İbraz Gereklilikleri	317
Ekler		318
KARZ		323
Bölüm A	Genel Bakış	326
Bölüm B	Şer'i Gereklilikler ve Opsiyonel Uygulamalar	329
Bölüm C	Operasyonel Gereksinimler	334
Ekler		344
VEDİA		347
Bölüm A	Genel Bakış	350
Bölüm B	Şer'i Gereklilikler ve Opsiyonel Uygulamalar	353
Bölüm C	Operasyonel Gereksinimler	360
Ekler		367
HİBE		371
Bölüm A	Genel Bakış	374
Bölüm B	Şer'i Gereklilikler ve Opsiyonel Uygulamalar	378
Bölüm C	Operasyonel Gereksinimler	385
Ekler		391
İCARE		397
Bölüm A	Genel Bakış	380
Bölüm B	Şer'i Gereklilikler ve Opsiyonel Uygulamalar	405
Bölüm C	Operasyonel Gereksinimler	424
Bölüm D	İcarenin Operasyonel Gereklilikleri	440
Bölüm E	İbraz Gereklilikleri	454
Ekler		455
VAAT		461
Bölüm A	Genel Bakış	464
Bölüm B	Şer'i Gereklilikler ve Opsiyonel Uygulamalar	467
Bölüm C	Operasyonel Gereklilikler	472
Bölüm D	İbraz Gereklilikleri	484
Ekler		485

REHİN		495
Bölüm A	Genel Bakış	498
Bölüm B	Şer'î Gereklilikler ve Opsiyonel Uygulamalar	502
Bölüm C	Operasyonel Gereklilikler	513
Ekler		527
SARF		533
Bölüm A	Genel Bakış	536
Bölüm B	Şer'î Gereklilikler ve Opsiyonel Uygulamalar	540
Bölüm C	Operasyonel Gereklilikler	546
Ekler		553

XII Şer'i Standartlar ve Operasyonel Gereklilikler

İSLAMI BANKACILIK VE TEKAFÜL DEPARTMANI

MURABAHA

BNM/RH/STD 028-4

Şu kurumlara uygulanabilir:

1. Lisanslı İslami bankalar
2. Lisanslı tekafül operatörleri
3. İslami bankacılık işletmesi de yapan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları
4. İslami finans işletmeciliği yapan kanunla belirlenmiş kurumlar

23 Aralık 2013'te yayınlanmıştır.

BÖLÜM A: GENEL BAKIŞ

1	Giriş	4
2	Politika Hedefleri	5
3	Yönergenin Kapsamı	5
4	Uygulanabilirlik	5
5	Yasal hükümler	6
6	Yürürlük Tarihi	6
7	Yürürlükten Kaldırılan Politikalar	6
8	Yorum	6
9	İlgili Yasal Belgeler ve Yönergeler	7

BÖLÜM B: ŞER'İ GEREKLİLİKLER

10	Tanımı	8
11	Mahiyeti	8
12	Sözleşmenin Tarafları	8
13	Varlık	9
14	Fiyat	9
15	Murabahanın Vaat ile Birlikte Düzenlenmesi (Satın alma Talimatı ile Murabaha)	11
16	Satın Alma Talimatı ile Murabahanın Vekâlet ile Birlikte Düzenlenmesi	13
17	Murabaha Akdinin Teminatlar ile Birlikte Düzenlenmesi	15
18	Murabaha Sözleşmesinde Borç İndirimi (İbra) Uygulanması	16
19	Murabaha Akdinin Tazminat ve / veya Garâmet (Ceza-i Şart) ile Birlikte Düzenlenmesi	18
20	Murabaha Sözleşmesinin Feshi	18
21	Murabaha Sözleşmesinin Tamamlanması	19

BÖLÜM C: OPERASYONEL GEREKLİLİKLER

22	Gözetim İşlevleri	20
23	Dokümantasyon, İç Politikalar ve Prosedürler	23
24	Bilgi Beyanı	26
25	Risk Yönetimi	27

EKLER

Ek 1:	Murabaha Sözleşmesinin Meşruiyeti	31
Ek 2:	Sözlük	33
Ek 3:	Dayanak Varlıklar ile İlgili Genel Parametre	35
Ek 4:	Edinme Maliyetlerinin Bileşenlerine Dair Genel Rehber	36
Ek 5:	İlgili Yasal Belgeler ve Yönergeler	37

1 GİRİŞ

- 1.1 Şer'i gerekliliklere uyum, İslami finans ürün ve hizmetlerinin meşruyetini sağlamanın ön şartıdır. Belirli bir şer'i sözleşmenin temel şartlarına uyulmaması, bir İslami finans kurumu (İFK) ile müşteri arasında girilen mali işlemleri geçersiz kılabilir ve bu da kurumsal güvenlik ve sağlık konusunda olumsuz etkilere yol açabilir. Bu bağlamda, Malezya Merkez Bankası (Bank Negara Malaysia), İslam hukuku ile her açıdan uyumluluğu sağlamak ve böylece İFK'ların iç tutarlılığını ve sürdürülebilirliğini temin etmek için şer'i akit temelli mevzuat politikaları geliştirmeye karar vermiştir.
- 1.2 Şer'i akit temelli mevzuat politikaları, şer'i ve operasyonel gereklilikler olmak üzere iki bileşenden oluşmaktadır. İlk bileşen, belirli bir şer'i akdin göze çarpan özelliklerine ve temel şartlarına vurgu yapmaktadır. Belirli bir sözleşmeyle ilgili şer'i hükümlerin açık bir şekilde ortaya konulması, İFK'lar arasında sağlam bir anlayış ve tutarlı bir uyum sağlamayı amaçlamaktadır. İkinci bileşen, güçlü bankacılık uygulamalarını, iyi bir yönetim için beklentileri, sağlam dokümantasyonu, adil piyasa uygulamalarını ve etkin risk yönetimini destekleyen temel ilkeleri de içine alan operasyonel gerekliliklerin çerçevesini çizmektedir. Mevzuatla ilgili bu beklentiler, şer'i akitlerin etkili bir şekilde uygulanmasını tamamlamayı ve desteklemeyi amaçlamaktadır.
- 1.3 *Murabaha* akdi, İslam hukuku açısından, alıcının talep ettiği İslam hukuku ile uyumlu bir varlığı, makul bir maliyetle elde etme konusunda satıcının dürüstlüğüne güvendiği bir tür "güvene dayalı satış" sözleşmesidir. *Murabaha* akdinin temelini oluşturan güven unsuru ile paralel olarak, satıcının, satın alma maliyeti ile üzerine eklenen kâr marjını içine alan satış fiyatının detaylarını alıcıya açıklaması gerekmektedir.
- 1.4 İslami finans işlemi çerçevesinde, İFK *murabaha* akdi altında hem tüccar hem de finansör rolünü yerine getirmektedir. Bir tüccar olarak, İFK, müşterinin belirlemiş olduğu özelliklere uygun olarak belirli bir varlığı, bir satıcıdan veya tedarikçiden edinmeyi taahhüt etmekte ve daha sonra da satın alma maliyetini ve kâr marjını tam olarak açıklayarak varlığı müşteriye satmaktadır. *Murabaha* akdi kapsamında finansman anlaşmasını gerçekleştirmek için, İFK genellikle kararlaştırılan satış fiyatı üzerinden müşterinin vadeli ödeme yapması şartını kabul etmektedir.
- 1.5 İFK, tedarikçi ile doğrudan bağlantıya geçebilir veya *murabaha* işlemi amacıyla kendi adına malı alması için müşteriyi vekili olarak atayabilir. Malın satın alınması için müşteri tarafından sağlanan girişim

ne olursa olsun, İslam hukuku, satıcının mülkiyeti üzerine almasının ve *murabaha* akdinin icra edilmesinden önce varlığın mülkiyetiyle ilgili riski üstlenmesinin gerekliliğine vurgu yapar.

- 1.6 *Murabaha* akdinin icrası, risk profili açısından bir İFK'yı, varlığın mülkiyetinden kaynaklanan operasyonel riskler, İFK'nın sahip olduğu varlığın değerindeki potansiyel zarara ilişkin piyasa riski ve müşterinin borç yükümlülüğünü yerine getirememesi olasılığı ile ortaya çıkabilecek kayıplardan kaynaklanan kredi riski de dâhil olmak üzere çeşitli risk türlerine maruz bırakmaktadır. Bu itibarla, İFK'nın *murabaha* işlemiyle ilişkili risklerin etkin yönetimini desteklemek üzere kapsamlı bir risk yönetimi çerçevesi oluşturması yerinde olacaktır.

2 POLİTİKA HEDEFLERİ

- 2.1 Bu yönerge:
- (a) *Murabaha* akdiyle ilgili İslam hukuku hükümlerine dair bir referans kaynağı sunmayı,
 - (b) *Murabaha* akdinin uygulanmasıyla ilgili temel operasyonel gereklilikleri ortaya koymayı ve
 - (c) Şer'i şartlara bütünüyle uyumu teşvik etmenin yanı sıra, *murabaha* akdi süresince sağlam bankacılık uygulamalarını ve tüketicinin korunmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

3 YÖNERGENİN KAPSAMI

- 3.1 Bu yönerge *murabaha* akdini ve *Satın Alma Talimatı ile Murabaha* (MPO-Murabaha to the Purchase Orderer) düzenlemesini kapsamaktadır.
- 3.2 Bu yönerge, Malezya Merkez Bankasının Şer'i Danışma Kurulu (SAC) tarafından verilen hükümleri ve Malezya Merkez Bankası tarafından risk yönetimi, sermaye yeterliliği ve yönetim hakkında yayınlanan düzenleyici çerçeveyi tamamlar.

4 UYGULANABİLİRLİK

- 4.1 Bu yönerge, paragraf 8.2'de tanımlanan tüm İslami finans kurumlarına uygulanabilir.

5 YASAL HÜKÜMLER

- 5.1 Bu yönergedeki gereklilikler:
- (a) 2013 tarihli İslami Finans Hizmetleri Kanunu'nun (the Islamic Financial Services Act - IFSA) 29 (1) ve (2) bölümleri uyarınca belirlenmiş ve
 - (b) 2002 Kalkınma Finans Kurumları Kanunu'nun (Development Financial Institutions Act - DFIA) 41 ve 129 (3) bölümleri uyarınca yayınlanmıştır.

6 YÜRÜRLÜK TARİHİ

- 6.1 Bu yönerge 1 Ocak 2014'te yürürlüğe girmiştir.

7 YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN POLİTİKALAR

- 7.1 26 Ağustos 2009 tarihinde yayınlanan "Şer'i Parametre Referansı 1 – *Murabaha* (The Shariah Parameter Reference 1 – Murabahah)" yürürlükten kaldırılmıştır.

8 YORUM

- 8.1 Bu yönergede aksi bir şekilde tanımlanmadıkça, bu yönergede kullanılan terim ve ifadeler, duruma göre Finansal Hizmetler Kanunu (the Financial Services Act - FSA), IFSA ve DFIA tarafından kendilerine atfedilenlerle aynı anlamlara sahip olacaktır.

- 8.2 Bu yönerge içerisinde kullanılan:

"S" harfi uyulması gereken bir standart, gereklilik veya tanımlama anlamına gelir. Uyulmaması bir veya daha fazla yaptırımla sonuçlanabilir,

"R" harfi benimsenmesi teşvik edilen ortak anlayış ve sağlam sektör uygulamalarını desteklemeyi amaçlayan bilgi, tavsiye veya öneriden oluşabilecek rehberliği ifade eder.

“İslami Finans Kurumları” veya **“İFK”** ifadesi,

- (a) IFSA çerçevesinde lisanslanan İslami bankalar ve tekafül operatörleri,
- (b) İslami bankacılık işlemleri yürütmek üzere FSA, 15 (1) (a) bendi uyarınca onaylanan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları ve
- (c) DFIA'nın 129 (1) numaralı fıkrası uyarınca onaylanan İslami bankacılık işlemlerini veya İslami finans işlemlerini yürütmek üzere DFIA kapsamında tanımlanan kurumlar anlamına gelir.

9

İLGİLİ YASAL BELGELER VE YÖNERGELER

- 9.1 Bu yönerge Ek 5'te listelenen yasal belgeler ve yönergelerle birlikte okunmalıdır.

MURABAHANIN TANIMI VE MAHİYETİ**10 TANIMI**

S 10.1 *Murabaha*, bir varlığın, satın alma maliyeti ve kâr marjının alıcıya beyân edilecek şekilde alınıp satılmasını ifade eder.

11 MAHİYETİ

S 11.1 *Murabaha*, tabiatı gereği bağlayıcı olan bir alım ve satım akdidir. Bu nedenle *murabaha* akdi, sözleşme taraflarınca tek taraflı olarak feshedilemez.

S 11.2 *Murabaha* sözleşmesinin kendine has özelliği, maliyet ve kâr marjının beyân edilmesi konusunda güven unsuruna dayanan bir satış sözleşmesi olmasıdır. Satış akitlerinin ortak özelliği, varlığın mülkiyetinin satıcıdan alıcıya devredilmesidir.

MURABAHANIN BİLEŞENLERİ**12 SÖZLEŞMENİN TARAFLARI**

S 12.1 Bir *murabaha* sözleşmesinde, sözleşme tarafları satıcı ve alıcıdır.

S 12.2 Sözleşme tarafları *murabaha* sözleşmesine girebilmek için hukuki ehliyete¹ sahip olmalıdır.

R 12.3 *Murabaha* akdinde, sözleşme tarafları gerçek veya tüzel kişi olabilir.

R 12.4 *Murabaha* akdine taraf olacak bir kişi, sözleşmeye vekil aracılığıyla girebilir.

S 12.5 *Murabaha* akdine, sözleşme tarafları arasında yapılan bir teklif (icap) ve kabul yoluyla girilir.

1 Gerçek kişinin şer'î perspektiften hukuki ehliyeti, hak ve sorumlulukları üstlenebilmesi ve fiillerine hukuki bir sonuç verebilmesi olarak tanımlanır. Kişinin sağlam bir akıl sahibi olması ve kendisi için zararlı veya faydalı olacak şeyleri ayırt edebilmesi ehliyetin önemli şartları arasındadır. Bir tüzel kişinin hukuki ehliyeti, tüzel kişinin hak edinebilmesi ve sorumluluk alabilmesi olarak tanımlanır. Malezya'da hukuki ehliyet konusu 1950 Borçlar Kanunu (the Contracts Act) ve 1971 Reşit Olma Yaşı Kanunu (the Age of Majority Act) tarafından idare edilmektedir.

- R 12.6 Teklif (icap) ve kabul, uygun belgeler veya şer'î ilkelere aykırı olmayan geleneksel ticari uygulamalar (*örf-i ticari*) tarafından kabul edilen diğer yöntemlerle ifade edilebilir.
- S 12.7 Üzerinde mutabakata varılan ve İslam hukukuna aykırı olmayan herhangi bir şart, sözleşme tarafları için bağlayıcı olacaktır.

13

VARLIK

- S 13.1 Bir *murabaha* akdinde ticareti yapılacak varlık aşağıdaki şartları taşımalıdır:
- (a) İslam hukuku tarafından değeri tespit edilebilir, tanımlanabilir ve teslim edilebilir olarak kabul edilmeli ve
 - (b) Hâlihazırda var olan ve satıcı tarafından sahip olunan bir varlık olmalıdır.
- R 13.2 *Murabaha* konusu varlık somut/maddi veya soyut/maddi olmayan bir varlık olabilir.
- S 13.3 *Murabaha* sözleşmesi kapsamında, aşağıdaki varlıkların ticareti yapılamaz:
- (a) İnşa edilecek veya yapım aşamasında olan bir varlık ve
 - (b) Tabiatı itibarıyla borç olan varlık.
- S 13.4 Hakkında faiz hükümleri geçerli olan (*ribevi*) bir varlığın *murabaha* akdi kapsamında ticaretinin yapılması aşağıdaki şartları karşılamalıdır:
- (a) Aynı tür ve kategoride bulunan faize tabi (*ribevi*) varlıklar arasında *murabaha* akdi gerçekleştirilemez ve
 - (b) Aynı kategoride bulunan ancak farklı türdeki faize tabi (*ribevi*) varlıklar arasında, *murabaha* akdi vadeli olarak gerçekleştirilemez.
- S 13.5 *Murabaha* varlığının mülkiyeti, satıcıdan alıcıya fiili olarak aktarılmalıdır.
- S 13.6 Alım satım işleminin yapıldığına dair bir delil ile desteklenmesi şartıyla, mülkiyetin yasal tescili olmasa bile, geçerli bir alım satım sözleşmesinin yapılması üzerine mülkiyetin devri gerçekleşir.

- S 13.7 Mülkiyetin devri, satıcının mülkiyet hakkını elden çıkarmasıyla (*tahliye*) geçerlilik kazanır. Bunun sonucunda alıcı, varlığa erişim hakkı elde eder (*temkin*) ve İslam hukuku ile genel olarak kabul edilen ticari uygulamaların (*ör-f-i ticârî*) izin verdiği herhangi bir yöntem ile mülkiyetten doğan riski üstlenir.
- S 13.8 Varlığın zilyetliği, fiziksel zilyetlik (*kabz-ı hakiki*) veya hükmi zilyetlik (*kabz-ı hükmi*) ile gerçekleşmelidir.
- S 13.9 Paragraf 13.8'e istinaden, malın sahibi olarak alıcının hak ve yükümlülükleri, varlığın zilyetliğini üzerine almasıyla tesis edilecektir.
- S 13.10 Alıcının varlığa erişimi (*temkin*) ile sonuçlanan mülkiyet hakkının devredilmesinden (*tahliye*) önce malın kaybolması veya zarara uğraması yükümlülüğünü satıcı üstlenecektir.
- S 13.11 Aynı varlık üzerinde aynı anda birden fazla *murabaha* sözleşmesi yapılamaz.
- R 13.12 Aynı sözleşme tarafları arasında, aynı anda bir grup varlık üzerinde bir *murabaha* sözleşmesi yapılabilir.
- S 13.13 Varlıktaki herhangi bir kusurun alıcı tarafından sözleşme yapıldığı esnada tespit edilmesi ve kabul edilmesi, alıcının ayıp muhayyerliği hakkını (*hıyaru'l-ayb*) düşürür.
- S 13.14 Varlıkta sözleşmeye girmeden önce meydana gelen, ancak sözleşmeye girdikten sonra ortaya çıkan herhangi bir kusur, alıcıya ayıp muhayyerliği hakkını (*hıyaru'l-ayb*) verecektir.
- R 13.15 Paragraf 13.14 uyarınca, alıcının sözleşmeyi feshetme hakkı vardır. Alternatif olarak, alıcı sözleşmeye olduğu gibi veya sözleşmenin şartlarında karşılıklı olarak mutabık kalınan değişiklikler ile devam etmeyi seçebilir.
- R 13.16 Sözleşme tarafları sözleşmeye girerken, karşılıklı olarak, sözleşmeyi kusura dayalı olarak feshetmek için bir süre belirlemeyi kabul edebilirler.
- R 13.17 Sözleşme tarafları, sözleşmeye girmeden önce, satıcının varlık üzerinde herhangi bir kusurdan doğacak yükümlülüğünden sorumlu olmayacağı şartını karşılıklı olarak kabul edebilirler.
- R 13.18 Satıcı, varlığın alıcı adına tescilini satış fiyatının tam olarak ödenmesine kadar tehir edebilir.

14 FİYAT

- S 14.1 Varlığın fiyatı ve kullanılacak para birimi *murabaha* sözleşmesinin yapıldığı anda belirlenir ve karşılıklı olarak kabul edilir.
- S 14.2 Fiyat, beyân edilen malı edinme maliyetine ve sözleşmenin yapıldığı tarihte ilave edilen kâra dayanmalıdır.
- R 14.3 Paragraf 14.2'ye istinaden, kâr miktarı, net bir rakam olarak, edinme maliyetinin belirli bir yüzdesi olarak ya da Temel Kredi Oranı (BLR – Base Lending Rate), Baz Finansman Oranı (BFR – Base Financing Rate), Kuala Lumpur Bankalararası Teklif Edilen Oran (KLIBOR – Kuala Lumpur Interbank Offered Rate) veya Fonların Maliyeti (COF – Cost of Funds) gibi bir referans orana dayalı olarak belirlenebilir.
- S 14.4 Paragraf 14.3'e istinaden, kâr marjını belirlemek için kabul edilen referans oranı açıkça belirtilmelidir.
- R 14.5 *Murabaha* fiyatının maliyet kısmını oluşturan varlığı edinme maliyeti, satıcının varlığı edinirken ve varlığı alıcıya teslim ederken yaptığı harcamalar anlamına gelen doğrudan masrafları içerebilir. Varlığı edinme maliyeti ayrıca, geleneksel ticari uygulamalar (*örf-i ticari*) tarafından kabul edilen muteber masrafları da içerir.
- S 14.6 Mekân kirası, elektrik, su vs. faturaları, personel ücretleri ve işçilik ücretleri gibi dolaylı giderler, *murabaha* işleminin varlığı edinme maliyetine dâhil edilemez.
- R 14.7 Kurulum maliyeti gibi bir varlığın ayrılmaz parçası olan hizmet maliyetleri de varlığı edinme maliyetine dâhil edilebilir.
- S 14.8 *Murabaha* sözleşmesine girdikten sonra yapılacak herhangi bir doğrudan masraf, edinme maliyetinin bir parçasını oluşturmaz ve bu tür maliyetler alıcı tarafından karşılanır.
- S 14.9 Satıcı tarafından varlık satın alındığında elde edilen herhangi bir indirim, varlığı edinme maliyetine de yansıtılmalıdır.
- R 14.10 Satıcı, varlığı edinirken kullanılan para birimini beyan etmesi şartıyla, edindiği varlığı alıcıya üzerinde anlaşılan başka bir para birimiyle satabilir.
- R 14.11 Bir *murabaha* sözleşmesine peşin veya vadeye dayalı olarak girilebilir.

- R 14.12 Sözleşme tarafları, taksitleri veya borcun tamamını sözleşmede belirtilen para biriminden farklı bir para birimiyle, sırasıyla taksitlerin veya borcun tamamının ödendiği tarihteki üzerinde anlaşılan geçerli döviz kuru üzerinden ödemeyi kabul edebilirler.
- R 14.13 Sözleşme tarafları, borcun kalan miktarında herhangi bir artış olmaksızın, kalan borcun ödeme süresini yeniden düzenlemeyi kabul edebilirler.
- R 14.14 Paragraf 14.13'e karşın, sözleşme tarafları, kalan ödenmemiş borç yükümlülüğünü yeni bir borç yükümlülüğü ile sonuçlanabilecek yeni bir sözleşmeye girerek yerine getirmeyi kabul edebilirler.
- R 14.15 Ödenmemiş borcu yeniden yapılandırmak amacıyla, satıcı yeniden yapılandırılan borcun ödenmesini sağlamak için alıcıdan ilave teminatlar talep edebilir.
- R 14.16 Temerrüt halinde, satıcı, aynı varlığı veya bir kısmını temerrüde düşen alıcıdan üzerinde karşılıklı anlaşmış bir fiyattan nakit olarak satın alabilir. Satış hasılatı, mahsup etme (*mukassa*) esasına dayalı olarak ödenmemiş borçların kapatılmasında kullanılabilir.
- R 14.17 Paragraf 14.16 uyarınca, varlığın satıcı tarafından devralınmasının ardından, varlık, mülkiyetin devri ile sona eren kiralama (*icare müntehiye bi't-temlik*) esasına dayalı olarak alıcıya kiralanabilir.
- R 14.18 Satıcı, ödenmemiş borcu tahsil etmek için yaptığı yasal masraflar ve ücretler dâhil olmak üzere, ancak bunlarla sınırlı olmaksızın, temerrüde düşülen borcu geri almak için üstlendiği tüm masrafları temerrüde düşen alıcıya ödettirebilir.
- R 14.19 *Murabaha* sözleşmesi, alıcının herhangi bir taksit ödemesinde temerrüde düşmesi halinde, kalan tüm borcu vadesinden önce ödemeyi kabul ettiğine dair bir maddeyi içerebilir.

MURABAHANIN DİĞER SÖZLEŞME VEYA KAVRAMLARLA BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

15 MURABAHANIN VAAT İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ (SATIN ALMA TALİMATI İLE MURABAHA)

- S 15.1 Satın alma talimatı ile *murabaha* (MPO - Murabaha to the Purchase Orderer), satın alma talimatı veren tarafın (yani alıcının), satıcıya, tanımlanmış ve özellikleri belirtilen bir varlığı satın alması durumunda bu varlığı *murabaha* şartlarıyla ondan satın alacağını taahhüt ettiği bir düzenlemeyi ifade eder.
- S 15.2 Varlığın satın alınması konusunda verilen *vaat*, satıcı varlığı edinmek için bir işlem gerçekleştirdiğinde, talimatı veren taraf açısından bağlayıcı hale gelir.
- S 15.3 *Vaat*, *murabaha* sözleşmesine girmeden önce ve ondan ayrı olarak yürütülür.
- R 15.4 Paragraf 15.3 uyarınca, taahhüt başka yasal belgeler içerisine yerleştirilebilir, örneğin:
- (a) Ana sözleşmenin bir *murabaha* sözleşmesi sonucunu taşıması şartıyla, bir ana sözleşme içerisine veya
 - (b) Bağımsız bir belge içerisine.
- S 15.5 Varlığı satın ve teslim alacağına söz vermiş, ancak mutabakata varılan şartlar uyarınca satıcının varlığı satın almasının ardından *murabaha* sözleşmesine girmeyi reddeden satın alma talimatı veren alıcı, taahhüdün ihlali nedeniyle sorumlu tutulacaktır.
- S 15.6 Paragraf 15.5 uyarınca, satın alma talimatı veren alıcı, varlığın edinilmesinde ve üçüncü bir tarafa elden çıkarılmasında ortaya çıkan fiili masraflar ile satın alma fiyatı ile elden çıkarma fiyatı arasındaki zararı (şayet varsa), satıcıya tazmin edecektir.
- S 15.7 *Murabaha* sözleşmesine, *murabaha* konusu olacak varlığın satıcı tarafından satın alınmasından önce girilmemelidir.
- S 15.8 Satın alma talimatını veren alıcının varlığı tedarikçiden satın almış olması durumunda, satın alma talimatı ile *murabaha* düzenlemesindeki satıcı, ya bu satın alma sözleşmesini feshedip tedarikçi ile yeni bir satın alma sözleşmesi yaparak ya da İslam hukuku ile uyumlu başka herhangi bir mülkiyetin devri yoluyla varlığın mülkiyetini üzerine almalıdır.

- R 15.9 Satın alma talimatını veren kişi, *murabaha* işlemi için öngörülen varlıkları satıcının belirli bir pazardan veya tedarikçiden satın almasını talep edebilir. Bununla birlikte, satıcı, varlıklar mutabık kalınan şartları yerine getirdiği sürece, kendisinin makul gördüğü herhangi bir sebepten dolayı bu talebi reddedebilir.
- S 15.10 Varlığın satıcı tarafından edinilmesinden satın alma talimatı veren alıcı ile *murabaha* sözleşmesi yapılanaya kadar, malın mülkiyet riskini satıcı üstlenir.
- R 15.11 Paragraf 15.10 uyarınca, satıcı, satın alma talimatı veren alıcıya varlığı satmadan önce, satın alınan varlık üzerine bir tekafül teminatı yaptırabilir. Satıcı tarafından ödenen tekafül ücreti, satın alma maliyetine eklenebilir.
- S 15.12 Satın alma talimatı ile *murabaha* kapsamında, tedarikçiden varlığın satın alınması aşamasında, satıcı, satın alma talimatı veren alıcının, satıcı tarafından tedarikçiye fiyatın ödenmesini sağlamak amacıyla, tekafül teminatı yaptırmasını şart koşamaz.
- R 15.13 Satıcı tarafından satın alma talimatı veren alıcının şartlarına uygun olarak satın alınan varlıklar, *murabaha* sözleşmesine girmeden önce emanet olarak elinde tutması için satın alma talimatı veren alıcıya teslim edilebilir.
- S 15.14 Paragraf 15.13 uyarınca, *murabaha* sözleşmesine girmeden önce varlığı emanet olarak elinde bulunduran satın alma talimatı veren alıcının ihmali sebebiyle elindeki varlıklarda meydana gelecek zarar veya hasar, satın alma talimatı veren alıcı tarafından karşılanacaktır.
- R 15.15 *Vaat* aşamasında satın alma talimatı veren alıcı, malın tedarikçi tarafından satıcıya güvenli bir şekilde teslim edilmesini garanti etmek için satıcının kefil olarak hareket edebilir.
- S 15.16 Paragraf 15.15 uyarınca, varlığın satıcıya geç teslim edilmesi nedeniyle oluşan zararlar, kefil olarak satın alma talimatı veren alıcı tarafından karşılanacaktır. Varlığın satın alma talimatı veren alıcıya teslim edilmesinden sonra ortaya çıkan hasar veya kusurlar kefalet anlaşması kapsamında karşılanmayacaktır.
- S 15.17 Malın tedarikçiden alınmasından sonra ve satın alma talimatını veren alıcıya teslim edilmesinden önce, alıcının (*satın alma talimatı ile murabaha* kapsamındaki satıcı) zilyesinde iken malda meydana gelecek zarar veya hasarlar alıcı (*satın alma talimatı ile murabaha* kapsamındaki satıcı) tarafından karşılanacaktır.

- R 15.18 Satın alma talimatı veren taraf, kendisine teslim edilen maldaki kusurlar hakkında ayıp muhayyerliğine (*hiyaru'l'ayb*) dayalı olarak satıcıya rücu edebilir.
- R 15.19 Paragraf 15.18'e karşın, her iki taraf maldaki herhangi bir kusurdan satıcının muaf tutulmasını kabul edebilir ve tedarikçinin de rızasına tabi olarak, kusurlar konusunda satın alma talimatı veren kişinin rücu hakkının tedarikçiye yönlendirilmesi hükmünü sözleşmeye ekleyebilirler.

16 SATIN ALMA TALİMATI İLE MURABAHANIN VEKÂLET İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 16.1 Asil (müvekkil) olarak satıcı, satın alma talimatı veren kişiyi, kendisi (satıcı) adına tedarikçiden varlığı satın alması için vekil (satın alma vekili) olarak atayabilir.
- S 16.2 Vekâlet ataması *murabaha* sözleşmesinden ayrı bir belgede olmalıdır.
- R 16.3 Paragraf 16.2 uyarınca, vekâlet sözleşmesi diğer yasal belgeler içerisine eklenebilir. Örneğin:
- (a) Ana sözleşmenin bir *murabaha* sözleşmesi sonucunu doğurması şartıyla bir ana sözleşme içerisine veya
 - (b) Bağımsız bir belge içerisine.
- R 16.4 Vekâlet sözleşmesi bağlamında müvekkilin ismi, tedarikçi ile müvekkil adına işlem yapan satın alma vekili arasında icra edilen satış sözleşmesi ile ilgili tüm belgelerde açıklanabilir.
- R 16.5 Paragraf 16.4'e karşın, satın alma vekili ve müvekkil, tedarikçi ile satın alma vekili arasındaki satış sözleşmesiyle ilgili tüm belgelerde sadece satın alma vekilinin isminin, açıklanabileceğini de kabul edebilir.
- S 16.6 Müvekkilin satın alma vekilinden varlık için çeşitli fiyat teklifleri almasını talep etmesi durumunda, müvekkil seçtiği teklifi vekile açık bir şekilde bildirmelidir.
- R 16.7 Tedarikçiye satın alma fiyatının kısmi ödemesini yapmak için, satın alma vekili kendi parasını verebilir.
- S 16.8 Paragraf 16.7'ye istinaden, yapılan bu ödeme, müvekkil tarafından vekile geri ödenmeli veya satın alma vekili ile yapılacak satış fiyatından mahsup edilmelidir.

- S 16.9 Satın alma vekili varlığı müvekkil adına satın alır almaz, varlığın satın alma talimatı veren alıcıya (satın alma vekiline) satılması için *murabaha* sözleşmesine girilmelidir.
- S 16.10 Müvekkil, satın alma vekili tarafından satın alınan varlıktan yükümlü olmaya devam edecektir.

17 MURABAHA AKDİNİN TEMİNATLAR İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 17.1 *Murabaha* akdi, *kefalet*, tekâfül teminatı, *rehin*, *hâmişü'l-ciddiyye* (güvence bedeli) veya *urbûn* (kapora) gibi diğer şer'î sözleşme ve kavram formlarındaki teminatlarla birlikte düzenlenebilir.
- a) *Murabaha* akdinin *kefalet* ile teminat altına alınması**
- R 17.2 Satıcı tarafından *murabaha* varlığı elde edildikten sonra, satın alma talimatı veren tarafın temerrüde düşmesi ihtimaline karşı, varlığın satın alınmasını garanti altına almak için, bir kefalet düzenlemesi yapılabilir.
- R 17.3 Alıcı tarafından temerrüde düşülmesi ihtimaline karşı *murabaha* satışının ödenmemiş borç tutarının ödenmesini garanti altına almak için bir kefalet düzenlemesi yapılabilir.
- b) *Murabaha* akdinin tekâfül teminatı ile güvence altına alınması**
- R 17.4 Satıcı, alıcının ölüm veya toplam kalıcı engelliliği gibi belirli olaylardan dolayı *murabaha* sözleşmesi kapsamındaki ödenmemiş borcun ödenmesini güvence altına almak için alıcıdan tekâfül teminatı yaptırmasını talep edebilir.
- R 17.5 Sözleşmeyi imzalayan taraflar, tekâfül (satıcının mülkiyeti altında bulunan varlığın alıcıya satışından önce teminat altına alınması için yapılan) ödemesini satın alma maliyetinin dışında tutmak üzere anlaşabilirler ve alıcı *murabaha* sözleşmesine girmeden önce tekâfül maliyetini karşılamayı kabul edebilir.
- c) *Murabaha* akdinin *rehin* ile teminat altına alınması**
- S 17.6 Bir *murabaha* akdinde borcun ödenmesini güvence altına almak için *rehin* olarak verilen teminat (*merhûn*) İslam hukuku tarafından değeri tespit edilebilir, mevcut, tanımlanabilir ve teslim edilebilir olarak kabul edilen bir varlık olmalıdır.

R 17.7 Paragraf 17.6'ya karşın, *rehin* olarak sunulan varlığın değerinin anapara tutarı kadar olması şartıyla Konvansiyonel Sabit Mevduat Belgesi (Conventional Fixed Deposit Certificate) gibi faizli borca dayalı varlıklar *rehin* olarak kullanılabilir.

S 17.8 *Rehinin* paraya çevrilmesinden elde edilen gelirler, sadece *murabaha* sözleşmesi kapsamındaki ödenmemiş borç tutarının tahsil edilmesini sağlamak için kullanılacaktır.

R 17.9 Paragraf 17.8'e karşın, sözleşme tarafları, ödenmemiş borçların tahsil edilmesinde ortaya çıkacak fiili masrafların ödenmesinin de *rehinden* yapılmasını sözleşmeye dâhil edebilirler.

d) Murabaha akdinin *hâmişü'l-ciddiyye* (güvence bedeli) ile teminat altına alınması

R 17.10 Satıcı, alıcının varlığı satın alma *vaadini* teminat altına almak için bir güvence bedeli (*hâmişü'l-ciddiyye*) sunmasını talep edebilir.

R 17.11 Güvence bedeli, alıcının varlığı satıcıdan satın almaması durumunda ortaya çıkan fiili zararı telafi etmek için kullanılabilir.

S 17.12 Paragraf 17.11 uyarınca, fiili zararın karşılanmasından sonra güvence bedelinin artan kısmı alıcıya iade edilecektir.

R 17.13 *Murabaha* sözleşmesine girdikten sonra, güvence bedeli *murabaha* akdi için mutabık kalınan satış bedelinin ödemesi kapsamında değerlendirilebilir.

S 17.14 Güvence bedeli, *murabaha* satış fiyatının ödenmesi kapsamında değerlendirilmezse, tümüyle alıcıya iade edilir.

e) Murabaha akdinin *urbûn* (kaparo) ile teminat altına alınması

R 17.15 *Murabaha* sözleşmesine girdikten sonra, alıcı satıcıya *urbûn* (kaparo) verebilir ve alıcıya sözleşmeye devam etmek ya da feshetmek için belirli bir süre verilir.

S 17.16 Alıcı, belirtilen süre içinde sözleşmeye devam etme seçeneğini kullanırsa, kapora tarafların üzerinde anlaşıkları satış fiyatının ödenmesi kapsamında değerlendirilecektir.

S 17.17 Alıcının belirtilen süre içinde sözleşmeye devam etme seçeneğini kullanmadığı durumlarda, *murabaha* sözleşmesi feshedilir ve satıcı kapora hak kazanır.

18 MURABAHA SÖZLEŞMESİNDE BORÇ İNDİRİMİ (İBRA) UYGULANMASI

- R 18.1 Ön ödeme ve/veya erken ödeme akabinde satıcı murabaha sözleşmesinin ödenmemiş satış fiyatının bir kısmını veya tamamını alıcıya indirim yapmak suretiyle ibrada bulunabilir.
- S 18.2 Paragraf 18.1'e karşın, yetkili bir makam tarafından öne sürülen bir gereklilik olması durumunda, *murabaha* sözleşmesine veya diğer ilgili belgelere indirim yapılacağına dair bir madde eklenmelidir.
- R 18.3 *Murabaha* sözleşmesinde satış fiyatının taksitler halinde vadeli ödenmesinin söz konusu olduğu durumda, satıcı, sözleşme yapan taraflarca kararlaştırılan belirli formüllere dayalı olarak, taksit miktarları üzerinde periyodik bir ibra imkânı sunabilir.

19 MURABAHA AKDİNİN TAZMİNAT VE / VEYA GARÂMET (CEZA-İ ŞART) İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 19.1 Sözleşme tarafları, ilgili makamlarca belirlenecek gecikme cezası ödemesini öngören bir maddeyi *murabaha* sözleşmesine eklemeyi kabul edebilir.
- S 19.2 Gecikme cezaları,
- (a) Satıcı tarafından yüklenilen fiili zararların karşılığı olarak satıcı için bir gelir olarak kabul edilen tazminat ve/veya
 - (b) Satıcı için gelir olarak kabul edilmeyen, bunun yerine, devlet hazinesine ve/veya hayır kurumlarına veya gayelerine yönlendirilecek olan *garâmetten* (ceza-i şart) oluşacaktır.

MURABAHA SÖZLEŞMESİ'NİN FESHİ VE TAMAMLANMASI

20 MURABAHA SÖZLEŞMESİNİN FESHİ

- S 20.1 Bir *murabaha* sözleşmesi aşağıdaki şartlar altında feshedilir:
- (a) Kapora (*urbûn*) içeren bir *murabaha* düzenlemesinde alıcı, belirtilen süre içinde sözleşmeyi sürdürmeme seçeneğini kullanırsa,

- (b) Alıcı *murabaha* sözleşmesini sonlandırmak için ayıp muhayyerliğini (*hıyaru'l-ayb*) kullanırsa,
 - (c) Sözleşme taraflarından herhangi biri, mutabık kalınan süre içerisinde karşılıklı olarak anlaşılan *murabaha* sözleşmesini feshetme seçeneğini kullanırsa,
 - (d) Sözleşme taraflardan herhangi biri, şartların ihlali nedeniyle *murabaha* sözleşmesini feshetme seçeneğini kullanırsa veya
 - (e) Sözleşmenin her iki tarafı karşılıklı olarak satış sözleşmesini feshetmeyi kabul ederse.
- S 20.2 *Murabaha* sözleşmesinin feshedilmesi üzerine, varlık satıcıya iade edilir ve paragraf 20.1 (a) hariç yapılan her tür ödeme alıcıya iade edilir.
- S 20.3 Paragraf 20.2 uyarınca, sözleşmenin feshi, varlığın satıcıya iade edilebilmesi şartıyla yürürlüğe girer.

21 MURABAHA SÖZLEŞMESİNİN TAMAMLANMASI

- S 21.1 *Murabaha* sözleşmesi, sözleşme taraflarının aşağıdaki maddeleri içeren yükümlülüklerini yerine getirmesiyle sona erer:
- (a) Satış fiyatının tamamının ödenmesi,
 - (b) Satış bedelini ödeme yükümlülüğünün *borcun havalesi* (*havaletü'd-deyn*) vasıtasıyla üçüncü bir tarafa devredilmesi,
 - (c) Satıcının bir indirim (*ibra*) vasıtasıyla satış bedelini almaktan vazgeçmesi veya
 - (d) Sözleşme tarafları arasındaki borç yükümlülüklerinin karşılıklı olarak mahsup edilmesi (*mukassa*).
- S 21.2 *Murabaha* sözleşmesinin tamamlanması üzerine, sözleşme tarafları her tür sözleşme yükümlülüğünden kurtulmuş olurlar.

Bu bölümde ortaya konan mevzuat ile ilgili beklentiler, denetim işlevini, *murabaha* işleminin yürütülmesini, bilgi beyanını ve risk yönetimini kolaylaştırmak için etkin politika ve prosedürlerin oluşturulmasına vurgu yapmaktadır. Bu operasyonel gerekliliklerin politika gayesi, ilgili tarafların çıkarları ile ilgili yeterli korumayı sağlamak, iş ve risk yönetimi stratejilerinin uyumlu bir şekilde uygulanmasını teşvik etmek ve bir yandan şer'i gereklilikleri muhafaza ederken diğer yandan gerekli sistemlerin, süreçlerin ve kontrol önlemlerinin geliştirilmesini sağlamaktır.

22

GÖZETİM İŞLEMLERİ

İlke 1:

İslami finans kurumları *murabaha* işleminin İslam hukukuna uygun olmasını ve doğru gözetim düzenlemelerinin yanı sıra sağlam uygulamalara dayalı olarak yürütülmesini sağlayacak kapsamlı iç politika ve prosedürler oluşturmalıdır.

S 22.1

Yönetim Kurulu:

- (a) Şer'i konulara ilişkin tüm meselelerin Şer'i Komite (SC) tarafından onaylanmasını sağlamalıdır.
- (b) *Murabaha* sözleşmesinin uygulanmasının İFK'nın iş ve risk yönetimi stratejileriyle uyumlu olduğundan emin olmalıdır.
- (c) *Murabaha* işlemini yöneten ilgili iç politikaların İFK tarafından tesis edilmesini, onaylanmasını ve her zaman bunlara bağlı kalınmasını temin etmelidir. Bu politikalar (en azından) aşağıdaki hususları kapsamalıdır:
 - (i) Varlık edinimi ve varlık satışı,
 - (ii) Risk yönetimi ve
 - (iii) Bilginin beyanı
- (d) Şayet İFK, bir *murabaha* işlemi yürütmek amacıyla ticareti yapılabilen varlıkları elde bulundurmaya veya muhafaza etmeyi taahhüt ederse, envanter yönetimine dair iç politika ve prosedürlerin tesis edilmesini sağlamalıdır.
- (e) *Murabaha* işlemiyle ilgili genel operasyonel işleyişi ve risk maruziyetini yönetmede güncel ve etkin olmayı sağlamak amacıyla iç politikaların düzenli olarak gözden geçirilmesini

temin etmelidir. Bu nedenle İFK'nın, teftiş işleminin şartlarını, sıklığını ve *murabaha* işlemini yöneten ilgili politikanın incelenmesini gerekli kılacak olayları açık bir şekilde belirlemesi ve belirtmesi gerekmektedir.

- (f) Malezya Merkez Bankası tarafından çıkarılan standartlara ve İFK tarafından oluşturulan iç politikalara uyumu değerlendirmek için düzenli olarak bağımsız incelemelerin yapılmasını sağlamalıdır.

S 22.2 Şer'i Komite:

- (a) *Murabaha* sözleşmesinin uygulanmasını yöneten iç politika ve süreçlerde İslam hukukunun tatbik edildiğini onaylamalı,
- (b) Yasal belgeler ve ürün el kitabı, pazarlama reklamı, satış örneklemeleri ve broşürler de dâhil olmak üzere diğer belgelerde ileri sürülen şart ve koşulları değerlendirmeli ve onaylamalı ve
- (c) İslam hukukuna yeterince riayet edildiğinden emin olmak için *murabaha* sözleşmesinin uygulanmasında gözetim rolünü üstlenmelidir.

S 22.3 Üst Düzey Yönetim:²

- (a) *Murabaha* işlemini yöneten iç politikaları, süreçleri ve prosedürleri belirlemeli ve uygulamalıdır. İç politikalar en azından,
 - (i) *Murabaha* işleminin yasal belgeleri yanı sıra sözleşmenin şartlarına uygun olarak geçerli ve uygulanabilir olmasını sağlamak için bu tür bir işlemin yürütülmesinde gözetilmesi gereken prosedürleri tanımlamalı,

2 "Üst Düzey Yönetim" ifadesi Genel Müdür (CEO), Genel Sekreter, karar verici kurulların üyeleri ve risk yönetimi, uyumluluk, iç denetim veya Malezya Merkez Bankası tarafından belirtilen başka işlevler gibi önemli görevleri ifa eden diğer kişilerin de dâhil olduğu İFK faaliyetlerini planlama, yönetme veya kontrol etmede yetki ve sorumluluk sahibi kişi anlamına gelir.

- (ii) Müşterinin varlık satın alım talebinde bulunması, varlık edinimi, varlık satış işlemi, iletişim, uyumluluğun izlenmesi ve gözden geçirme işlem süreçleri dâhil olmak üzere *murabaha* işlemi kapsamında gerçekleştirilecek çeşitli faaliyetler için gerekli mesuliyet sınırlarını belirlemeli,
 - (iii) Sözleşme taraflarının sözleşme yükümlülüklerini yerine getirme ehliyetinin değerlendirilmesinde uygun kapsam, usul ve süreci tespit etmeli,
 - (iv) *Murabaha* işleminin konusu olabilecek varlığın³ uygunluk kriterlerinin çerçevesini belirlemeli,
 - (v) *Murabaha* edinim maliyetinin bir parçasını oluşturabilecek doğrudan harcamalara ilişkin parametrelerin ana hatlarını belirlemeli,
 - (vi) Risk yönetim sistemini tesis etmeli ve *murabaha* işlemiyle ilgili riski tanımlamak, ölçmek ve azaltmak için uygun bir mekanizma yürütmeli,
 - (vii) Uygulanabilir şer'i hükümlere⁴ atıf yapmalı ve
 - (viii) Finansman ve kredi risk yönetimi politikası gibi uygulanabilir politikalara çapraz referanslar sağlamalıdır.
- (b) Uygulanabildiği durumlarda, vekil tayini, stokların değer tespiti ve elden çıkarılması ile ilgili usuller konusunda politika ve prosedürleri belirlemeli,
 - (c) Etkin bir uygulama sağlamak için onaylanan politikaları iç paydaşlara açık bir şekilde bildirmeli ve
 - (d) Onaylanmış politikalara uyumluluğu düzenli olarak teftiş ve takip etmelidir.

3 Ek 3, İslam hukuku kapsamında caiz olan varlıklar ile ilgili genel belirleyici parametrelere vurgu yapmaktadır.

4 Malezya Merkez Bankası Şer'i Danışma Kurulunun (SAC) ve İFK'nın Şer'i Komitesinin yayımladığı kararları ifade eder.

İlke 2:

İFK, işlemin geçerli ve İslam hukukuna uygun olarak uygulandığından emin olmak için yasal belgeleri, politikaları ve prosedürleri tanımlamalı ve oluşturmalıdır.

a) Belgelere ilişkin Gereklilikler

- S 23.1 İFK, İslam hukukuna uygun bir *murabaha* işlemi için tam bir yasal belge seti⁵ geliştirmelidir. Bu belgeler, varlık edinimi, satışı ve finansman düzenlemesi konularında mutabık kalınan şartları açıkça belirtmelidir.
- S 23.2 İFK, aşağıdakilerin yazılı olarak belgelendiğinden ve sözleşme taraflarınca icra edildiğinden emin olmalıdır:
- (a) *Murabaha* sözleşmesini ve finansman düzenlemesini ispatlayan yasal belgeler,
 - (b) Varlık mülkiyetini ve satın alma maliyetini ispatlayan yasal belgeler ve
 - (c) Geçerli olduğu durumlarda, vekil atamasını ve satın almanın üstlenilmesini ispatlayan yasal belgeler.
- S 23.3 İFK, sözleşme taraflarının şartlarını, hükümlerini, haklarını, görev ve sorumluluklarını ilgili belgelerde açıkça belirtmelidir.
- S 23.4 İFK, müşteri tarafından varlık alımına ilişkin verilen sipariş veya başvurunun yazılı bir belge ile desteklendiğinden emin olmalıdır. Bu belge, en azından, aşağıdaki hususları ana hatlarıyla belirlemelidir:
- (a) Edinilecek varlığın vasıfları ve miktarı,
 - (b) Tahmini satın alma fiyatı ve
 - (c) Varlık alımı için önerilen tedarikçi (şayet varsa).

5 Ticari ve mali işlemlerde yasal belgeler ifadesi, sözleşmeler, anlaşmalar, ana sözleşmeler ve faturalar, nakliye belgeleri, teslim belgeleri, mülkiyet belgesi ve genel olarak kabul edilen diğer belgeler gibi ticari belgeleri içine alır.

- S 23.5 İFK, *murabaha* sözleşmesini tatbik etmeden önce varlığın mülkiyetinin kendisinde olduğunu ispatlayan ilgili belgelere sahip olduğundan emin olmalıdır.
- S 23.6 *Murabaha* işlemi veya varlık satışı ile ilgili belgeler aşağıdakileri içerir:
- (a) Varlığın yani satış konusu malın tanımı,
 - (b) Toplam satış fiyatı⁶, varlığın edinim maliyeti⁷ ve kâr miktarı (kâr marjı)
 - (c) Satış fiyatının ödenme şartları,
 - (d) Satış fiyatının erken ödenmesi durumunda yapılacak indirimde dair şart ve
 - (e) Temerrüt olması durumunda ödenecek tazminat ile ilgili hüküm.
- S 23.7 Şayet bir vekil atama durumu olursa, İFK vekilin atanmasını kanıtlayan ve İFK adına vekil tarafından üstlenilecek rolleri, görevleri, hakları ve yükümlülükleri açık bir şekilde belirten yasal belgeler oluşturmalıdır. Vekâlet belgeleri *murabaha* sözleşmesinden ayrı olmalıdır.
- S 23.8 Bir satın alma taahhüdü (*vaat*) söz konusu ise, İFK müşteri tarafından sağlanan satın alma taahhüdünü *murabaha* sözleşmesinden ayrı olarak belgeleyecektir. İFK, satın alma taahhüdüne ilişkin belgenin yasal olarak uygulanabilir olduğundan ve müşteri tarafından herhangi bir şartın ihlal edilmesi durumunda İFK'nın uğrayacağı zararların⁸ tazminini talep edebilmesi için yeterli hakları sağladığından emin olmalıdır.
- S 23.9 Belgelerde kullanılan Arapça terminoloji, sözleşme taraflarının anlaşmasını kolaylaştırmak için yeterli derecede açıklanmalı veya tercüme edilmelidir ve terminoloji, şayet varsa, Malezya Merkez Bankası Şer'i Danışma Kurulu tarafından vaz edildikleri veya onaylandıkları şekliyle benimsenmeli ve uygulamaya yansıtılmalıdır.

6 Varlık satış fiyatı, toplam varlık edinim maliyeti ve kâr tutarının toplamına eşittir.

7 Toplam varlık edinim maliyeti, varlığın satın alma fiyatına ilave olarak varlık edinimi için yapılan doğrudan giderlerin eklenmesi ve tedarikçinin yaptığı indirimlerin düşürülmesi ile ortaya çıkan miktar anlamına gelir. Edinme maliyetlerinin bileşenlerine ilişkin genel rehber Ek 4'te verilmiştir.

8 Satın alma talimatı veren kişinin satın alma taahhüdü kapsamındaki yükümlülüğünü yerine getirmemesi durumunda, satın alma talimatı veren tarafın, varlığın edinimi esnasında ortaya çıkan gerçek maliyetleri, varlığın üçüncü bir tarafa elden çıkarılması esnasındaki maliyetleri ve elden çıkarma fiyatında herhangi bir düşüş olması durumunda aradaki farkı satıcıya tazmin etmesi gerekir.

b) Varlıkların Edinimi

- S 23.10 İFK, onaylanmış politikalara dayalı olarak, varlık edinme sürecini üstlenmelidir.
- S 23.11 İFK, *murabaha* sözleşmesi amacıyla üstlenilen varlık edinimi işleminin gerçek olduğunu, doğru ve yeterli belgelerle ispatlandığını garanti etmelidir.
- R 23.12 Paragraf 23.11 uyarınca, İFK, tedarikçiyle ilgili olarak, meşru bir şekilde tesis edilmiş olduğunun ve varlık edinimi sürecinin gerçekleştirilmesinden önce istenen varlığı teslim edebileceğinin doğrulanmasını içeren bir değerlendirme yapabilir.
- S 23.13 İFK, varlık edinimi sürecini gerçekleştirmeden önce müşterinin *murabaha* sözleşmesi ve/veya vekâlet belgesi kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirme kabiliyetine ve güvenilirliğine sahip olduğundan emin olmak için onaylanmış politikalarda belirtilen gerekli süreci yerine getirmelidir.
- S 23.14 İFK, vekil tarafından satın alınan varlığın müşterinin öngördüğü şartları karşılamasını sağlayacak uygun bir mekanizma tatbik etmelidir.
- R 23.15 İFK, kurum adına satın alınan varlıkların, müşterinin şartlarını karşıladığından emin olmak için vekâlet belgesinde vekilin görevini belirleyebilir.
- R 23.16 İFK, satın alma talimatını veren tarafın, yani müşterinin, vermiş olduğu *murabaha* sözleşmesine girme taahhüdüne bağlılığını teyit etmek için bir kontrol önlemi olarak güvence bedeli vermesini talep edebilir.

c) Varlıkların Satılması

- S 23.17 *Murabaha* sözleşmesine girmeden veya müşteri ile varlığın satım sözleşmesini yapmadan önce İFK, varlığın mülkiyetini üzerine aldığından emin olmalıdır. Varlıktaki mülkiyet hakları, yasal olarak icrası mümkün olan belgelerle temsil edilmelidir.
- S 23.18 Varlık satışı ile ilgili olarak üzerinde anlaşmaya varılmış olan ödemenin yapılacağı para birimi *murabaha* sözleşmesinde açıkça belirtilmelidir.
- S 23.19 Üzerinde anlaşılan satış fiyatının ve vadeli ödeme yani finansman şartlarının belirlenmesi, *murabaha* işleminin finansmanını ve fiyatlandırmasını yöneten onaylanmış politikalara göre olmalıdır.

S 23.20 *Murabaha* sözleşmesi kapsamında satılan varlığın mülkiyeti, satış belgesinde kararlaştırılan şartlara uygun olarak fiili bir şekilde müşteriye devredilmelidir.

d) Envanter Yönetimi

S 23.21 İFK *murabaha* işleminin gerçekleştirilmesi amacıyla ticari varlıkları edinir ve güvenli bir şekilde muhafaza ederse, Yönetim Kurulu tarafından onaylanan ve İFK tarafından uygulanan aşağıdaki hususları kapsayacak bir politika tesis edilmelidir:

- (a) Edinilen varlığın güvenli bir şekilde muhafaza edileceğini ve düzgün bir şekilde elde tutulacağını garanti eden prosedürler,
- (b) Varlığın durum değerlendirmesini yapacak önlemler,
- (c) Uygulanabilir değer tespit usullerini⁹ ve değer tespit çalışmasının ne sıklıkla olacağını da içeren varlık değer tespit mekanizması,
- (d) Atanan vekil tarafından muhafaza edilen varlığın gözetimi için prosedürler ve
- (e) İFK'nın söz konusu varlıkları elden çıkarma işlemlerini başlatacak potansiyel durumları tanımlamayı ve nasıl elden çıkarılacağı ile ilgili mekanizmayı da içerecek şekilde stokların tasfiye edilme prosedürleri.

24 BİLGİ BEYANI

İlke 3:

İFK, ilgili tarafların *murabaha* işlemini anlamasını sağlamak için gerekli bilgileri sağlayacaktır.

S 24.1 İFK, *murabaha* sözleşmesinin uygulanması konusunda müşteriye eksiksiz ve doğru bilgi sağlayacaktır. Ürün beyân belgesinde veya pazarlama materyallerinde beyân edilecek bilgiler, en azından, aşağıdaki hususları içermelidir:

⁹ İFK, dikkatli bir değer tespiti konusunda ilgili yasal düzenlemelere ve özellikle de İslami bankaların varlık değer tespiti gerçekleştirirken kullandığı İslami Bankalar Sermaye Yeterliliği Çerçevesine (Capital Adequacy Framework for Islamic Banks) başvurmalıdır.

- (a) Finansal ürün ve *murabaha* işleminin amacı,
 - (b) İşlem yapısının genel bir özeti,
 - (c) Sözleşme taraflarının rolleri, sorumlulukları, hakları ve yükümlülükleri,
 - (d) Sözleşmenin önemli şartları ve hükümleri,
 - (e) *Murabaha* sözleşmesi kapsamında finanse edilecek varlığın tanımı,
 - (f) Satın alma maliyeti ve kâr marjını belirlemek için kullanılan parametre veya ölçü,
 - (g) Müşterinin, varlığı satın alma taahhüdünü yerine getirmemesi durumunda ödenecek tazminat ücretleri dâhil olmak üzere ücret ve masraflar ve
 - (h) Uygulanabileceği durumlarda, güvence bedeli veya avans ödemesi ile ilgili hüküm ve şartların yanı sıra sözleşme taraflarının bu konudaki hak ve yükümlülükleri.
- R 24.2 İFK, *murabaha* sözleşmesindeki kâr marjını belirlemek için benimsenen usul veya parametre konusunda müşteriye örnekleme sunabilir.
- R 24.3 Buna ek olarak, İFK satış fiyatının erken ödenmesi durumunda yapılacak indirimle ilgili mekanizma hakkında müşteriye aydınlatılabilir.

25

RİSK YÖNETİMİ

İlke 4:

İFK, *murabaha* sözleşmesiyle bağlantılı riskleri etkin bir şekilde yönetmek için sağlam bir risk yönetim sistemi kurmalı ve uygulamalıdır.

Risk Yönetimi İlkeleri

- S 25.1 Risk yönetimi ilkeleri, en azından, aşağıdaki hususları ele almalıdır:
- (a) *Murabaha* sözleşmesiyle ilişkili tüm risklerin tanımlanması, ölçülmesi, izlenmesi, raporlanması ve kontrolü için gerekli süreç ve prosedürler,

- (b) İFK'nın risk iştahı ve kapasitesi ile uyumlu riskler toplamına (risk yoğunlaşmasına) dair iç sınırlar,
- (c) *Murabaha* işlemini finanse etmek için kullanılan fon kaynağının türü,
- (d) *Murabaha* işleminden kaynaklanan riski en aza indirmek için uygun risk azaltma önlemleri ve
- (e) Yönetim Kuruluna, Üst Düzey Yönetime ve Şer'î Komiteye sunulacak raporlamanın türü, keyfiyeti ve sıklığı.

Riskin Tespiti

- S 25.2 İFK, *murabaha* işleminin yapısında var olan riskleri tanımlamalı ve değerlendirmelidir.
- S 25.3 İFK, *murabaha* işleminin risk profilini tanımlamak için benimsenen usul ve parametreleri açıkça belirtmeli ve belgelemelidir.
- R 25.4 İFK, *murabaha* işlemiyle ilgili risklerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi sürecini gerçekleştirmek için İş Süreç Haritalaması (Business Process Mapping), Risk Kontrolü Öz Değerlendirmeleri (RCSA – Risk Control Self Assessments) ve Senaryo Analizi gibi çeşitli yerleşik yaklaşımları benimseyebilir. Bu sürecin sonucu, İFK'nın bireysel risk tipini, risklerin birbiri ile bağımlılıklarını tanımlamasına ve genel risk yönetimi ve kontrol sisteminde var olabilecek herhangi bir zayıflığı değerlendirmesine olanak sağlar.

Risk Ölçümü

- S 25.5 İFK, *murabaha* işlemi ile ilgili riskleri ölçmek için uygun bir mekanizma tesis etmelidir.
- S 25.6 İFK, *murabaha* işlemi ile ilgili tespit edilmiş risk durumlarından kaynaklanan muhtemel mali zararları ölçmek için dikkatli usuller¹⁰ benimsemeli ve uygulamalıdır. Bu usuller belgelendirilmeli ve İFK'nın *murabaha* sözleşmesi altındaki risklerinin tabiatı ve karmaşıklığı ile orantılı olmalıdır.
- R 25.7 İFK risk ölçümlerinin temelini desteklemek için ilgili iç ve dış verileri derleyebilir. Bu veriler şunları içine alabilir:

10 İFK, dikkatli bir değer tespiti konusunda, İslami Bankalar Sermaye Yeterliliği Çerçevesi (Capital Adequacy Framework for Islamic Banks) kapsamında belirlenmiş mevzuat tarafından yönlendirilecektir.

- (a) Hırsızlık, dolandırıcılık, tabii afet, müşterinin taahhütlerini ve diğer yükümlülüklerini yerine getirememesi gibi operasyonel risk durumlarına atfedilen mali kayıplar,
- (b) İlgili mal veya varlıkların fiyatları ve
- (c) Geçerli olduğu durumlarda, yürürlükte olan stokların tahmini elde tutma maliyeti ve varlığın elden çıkarılması için harcanan zaman.

Risk Kontrolleri ve Riskin Azaltılması

- S 25.8 İFK, *murabaha* işlemiyle ilgili etkin bir faaliyet yürütmesini sağlayacak politikaları, süreçleri, sistemleri, uygun iç kontrolleri ve risk azaltma önlemlerini kullanan güçlü bir kontrol ortamı oluşturmaktadır. Kontrol ve risk azaltma önlemleri, kurumların *murabaha* işleminde karşılaşılabilecek toplam riskin karmaşıklığı ve önemi ile orantılı olmalıdır.
- S 25.9 Devralınan varlıklarla ilgili riskin azaltılması için bir önlem olarak vekâlet ve/veya satın alma taahhüdü kullanılıyorsa, İFK vekâlet belgesinin ve/veya satın alma taahhüdüne (vaat) ilişkin belgenin *murabaha* varlığının edinilmesinden önce düzenlendiğinden emin olmalıdır.
- R 25.10 İFK, Yönetim Kurulu tarafından onaylanan iç politikalara paralel olarak tekâful teminatı gibi bir risk transfer mekanizması kullanabilir. Örneğin, İFK *murabaha* sözleşmesi amacıyla elde edilen varlık üzerinde tekâful teminatı sağlayabilir. Bu tür bir koruma, İFK'nın sahip olduğu varlıklar veya stokların başına gelebilecek hasarlardan kaynaklanan potansiyel zararları en aza indirebilir.
- S 25.11 Risk aktarım mekanizmasını kullanan İFK, bu mekanizmanın,
- (a) Yönetim Kurulu tarafından onaylanan politikayla uyumlu olduğundan,
 - (b) İç operasyonel risk kontrolünün yerine geçmekten ziyade onu tamamladığından ve
 - (c) *Murabaha* işleminin maruz kaldığı riskleri etkin bir şekilde azalttığından ve ek risk oluşturmadığından emin olmalıdır.
- R 25.12 İFK, orijinal tedarikçinin istenen varlığı teslim edememesi durumunda varlığın edinimini kolaylaştırmak için onaylanmış alternatif tedarikçiler listesi bulundurabilir.

Riskin Gözlemlenmesi ve Rapor Edilmesi

- S 25.13 İFK, aşağıdaki hususları sağlamak için sağlam bir risk izleme sistemi tesis etmelidir:
- Murabaha* işleminin İslam hukuku ile uyumlu olmasını,
 - Murabaha* işlemiyle ilgili toplam riskin kapsamlı ve doğru bir şekilde ölçülmesini,
 - Rehin ve güvence bedellerinin değerinin potansiyel riskleri azaltmak için yeterli olmasını,
 - Değer kaybına uğramış varlıklar üzerinde uygun tedarik işleminin yapılmasını,
 - Risk yoğunlaşmasının onaylanmış sınırlar içinde tutulmasını,
 - Tarafların sözleşme yükümlülüklerini yerine getirmelerini ve
 - Kurumun sermaye yeterliliğine karşı, işletmedeki ve ekonomik ortamdaki değişikliklerden kaynaklanan etkilerin yeterince ölçülüp değerlendirilmesini.
- S 25.14 İFK, *murabaha* işlemiyle bağlantılı olarak maruz kalınacak riskleri izlemek için sistem ve prosedürler tesis etmiş olmalıdır.
- S 25.15 Üst Düzey Yönetim ve Yönetim Kuruluna rapor sunulması objektif bir şekilde yürütülmeli ve aşağıdakilerle desteklenmelidir:
- Murabaha* sözleşmesinin uygulanmasının İFK'nın risk iştahı ve kapasitesi ile uyumlu olup olmadığına dair İFK'nın karar vermesini mümkün kılacak kapsamlı bir risk değerlendirmesi ve tavsiyesi ile
 - Potansiyel değişiklikler veya risk profili geçişine dair (örneğin, varlığın arzını azaltabilecek şekilde piyasanın kesintiye uğraması) risk analizi ile ve
 - Murabaha* sözleşmesinin uygulanmasından doğan riskleri ele almak için risk yönetimi çerçevesini ve altyapısını iyileştirecek veya geliştirecek önerilerle.

EK 1: MURABAHA SÖZLEŞMESİNİN MEŞRUIYETİ

- 25.16 Murabaha sözleşmesinin meşruiyeti Kur'an-ı Kerim'den gelmekte ve Hz. Muhammed (SAV)'in sünneti ile Müslüman fakihlerin icmâsına dayanmaktadır.

Kur'an-ı Kerim

- 25.17 Kur'an-ı Kerim'in aşağıdaki ayeti, *murabaha* dâhil olmak üzere genel olarak satım akitlerinin caiz olduğuna işaret etmektedir:

وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا

"...Hâlbuki Allah, alım-satımı helal, faizi haram kılmıştır..."¹¹

H. Muhammed (SAV)'in Sünneti

- 25.18 Hz. Peygamber (SAV)'in sünnetinde *murabaha* akdinin meşruiyetine doğrudan işaret eden hukuki bir delil yoktur. İslam hukukunda satış sözleşmelerinin genel olarak caiz görülmesine dayalı olarak *murabaha* akdi de caiz görülmektedir.
- 25.19 Aşağıdaki hadis, *murabaha* sözleşmesinin genel olarak caiz olduğuna işaret etmektedir:

عن رفاعة بن رافع - رضي الله عنه - أن النبي - صلي الله عليه وسلم - سئل: أي الكسب أطيب؟ قال: عمل الرجل بيده، و كل بيع مبرور.

Rifa'a bin Rafi (RA)'den: Hz. Peygamber (SAV)'e soruldu: "Hangi kazanç daha temizdir (daha helaldir)?" Şöyle dedi: "Kişinin elinin emeğiyle ve bir de hayırlı olan (mebrur) alışverişten kazandığıdır."¹²

İslam Hukukçularının İcması

- 25.20 İslam hukukçuları *murabaha* sözleşmesinin caiz olduğu konusunda icma etmişlerdir.

¹¹ Bakara, 2: 275.

¹² Hâkim, *Müstedrek*, Hadis no: 2160.

Kıyas

- 25.21 Hz. Muhammed (SAV) tevliye satışını (maliyet fiyatına satış) onayladığı için, tevliye satışına kıyas edilerek maliyet fiyatına kâr marjı eklenerek yapılan satış da aynı ölçüde caiz olacaktır.
- 25.22 Maliyetin belirlenmesi ve maliyetin alıcıya bildirilmesi hem tevliye hem de *murabaha* satışlarında ortak noktalardır.

EK 2: SÖZLÜK

Terim	Açıklaması
Doğrudan gider	İFK tarafından doğrudan varlık edinimi ve varlığın müşteriye teslim edilmesini sağlamak için yapılan masraf veya harcamalar.
Dolaylı gider	Dolaylı olarak yapılan ve belirli bir satın alma, proje veya görev için doğrudan ücretlendirilemeyen giderler.
Edinim maliyeti	Fiyat ve doğrudan masraflar da dâhil olmak üzere bir varlığın elde edilme maliyeti.
Garâmet	Ceza-i şart
Hâmişü'l-ciddiyye	Ciddiyet akçesi. Özellikle murabaha işleminde satın alım vadinden döndüğünde oluşabilecek fiili zararı tazmine yönelik olarak vaatte bulunandan akit öncesinde alınan bedel.
Havale	Borcun, bir kimsenin zimmetinden başka bir kimsenin zimmetine nakledilmesi.
Hakiki kabz	Fiziksel zilyetlik kurma. Bir kişinin bir varlığı fiilen elinde bulundurduğunu ve onu kontrol etme hakkına sahip olduğunu ifade eden terim.
Hıyarü'l-ayb	Bir kusurdan kaynaklanan seçme hakkı; satın alınan varlıkta bir kusurun ortaya çıkması üzerine sözleşmenin feshedilebilmesi seçeneği.
Hükmi kabz	Hükmi zilyetlik. Bir kimsenin bir varlığı fiili olarak elinde bulundurmadığını, ancak o varlığı kontrol edecek yasal haklara sahip olduğunu ifade eden terim.
İbra	Borç ilişkisinin sonlandırılması ya da borçta indirim yapılması.
İcare müntehiye bi't-temlik	Varlığın mülkiyetinin kiracıya geçmesi ile sona eren kira sözleşmesi.
İcma	Fakihlerin herhangi bir dönemde fıkhi bir meselenin hükmü üzerinde fikir birliğine varmaları.
Kefil	Bir hakkın güvence altına alınması amacıyla asıl yükümlünün alacaklı karşısındaki sorumluluğunu üstlenmeye iştirak eden kişi.
Kıyas	Analoji.
Mukassa	Borcu mahsup etme, mahsuplaşma, takas
Örf-i ticari	Toplum tarafından kabul edilen ve İslam hukuku hükümleri ile çelişmeyen yaygın ticari uygulamalar.

Rehin	İpotek. Rehin veren ve rehin alan arasında gerçekleştirilen ve temerrüt halinde rehin alana yönelik yükümlülüğün yerine getirilmesi için kullanılacağı bir varlığın teminat olarak verildiği sözleşme.
Ribevis varlık	Kendisinde riba cereyan eden mal. Fazlalıkla veya vade ile mübadele edilmesi halinde kendisinde faiz gerçekleşebilen mal. Bu varlıklar altı cinsten oluşmakta ve iki sınıfa ayrılmaktadır: (a) Altın ve gümüş ile temsil edilen mübadele araçları (para birimi) ve para olarak kullanılan her türlü nesne ve (b) Buğday, arpa, hurma ve tuz ile temsil edilen temel gıda maddeleri. Bir mübadele, buğday karşılığı buğday veya altın karşılığı altın gibi aynı cins iki varlığı içeriyorsa, mübadele eşit karşı değerler ile ve peşin olmalıdır. Mübadele, örneğin kâğıt para karşılığı altın mübadele etmek gibi, aynı sınıftaki farklı cinsten varlıkları içeriyorsa bu takdirde mübadele peşin olarak yapılmalıdır.
Satın alma talimatı veren kişi	Belirli bir varlığın satın alınması talimatını vererek ve satıcı tarafından satın alındıktan sonra söz konusu varlığı ondan satın alacağını taahhüt ederek satıcı ile bir anlaşma yapan kişi.
Temkin	Bir varlığın mülkiyetine sahip olan kişinin o varlığı tam olarak kullanmasını ve varlığın sorumluluğunu üstlenmesini mümkün kılmak
Tevliye	Maliyetine satış. Bir malın maliyeti beyan edilip üzerine kâreklenmeden yapılan güvene dayalı satış.
Urbûn	Kapora; Bağlanma parası, pey akçesi, ön ödeme. Satım, kira vb. akıtlarda akdin tamamlanması durumunda toplam fiyattan düşülmek, akitten dönülmesi halinde ise mal sahibinde kalmak üzere, akid öncesinde müşterinin, işlemi yapma iradesini göstermek amacıyla karşı tarafa yaptığı ön ödeme.
Vaat	Taahhüt, söz verme. Bir kişinin tek taraflı irade beyanıyla hukuki sonuçları bulunan bir davranışta bulunacağını veya bir işlem gerçekleştireceğini taahhüt etmesi.
Vekâlet	Müvekkil olarak bir tarafın, vekili olarak diğer bir tarafa ücretli veya ücretsiz olarak belirli bir görevi yerine getirmede temsil yetkisini verdiği akid.

EK 3: DAYANAK VARLIKLAR İLE İLGİLİ GENEL PARAMETRE

- 25.23 Dayanak varlığın İslam hukuku şartlarına uyduğundan emin olmak için yerine getirilmesi gereken asgari kriterler şunlardır:
- (a) Varlık mevcut olmalı ve yeri, miktarı ve kalitesi açısından tanımlanabilir olmalıdır. İnşa halindeki varlıklar *murabaha* sözleşmesi için uygun değildir.
 - (b) Varlık, İslam hukuku tarafından helal kabul edilen, değeri tespit edilebilir ve alıcıya faydalı bir varlık olmalıdır.
 - (c) Varlık devredilebilir olmalıdır (yani müşterilere teslim edilebilecek bir şey olmalıdır).
 - (d) Borç araçları (örneğin, İslami açıdan kabul edilen senetler ve devredilebilir İslami borç sertifikaları) *murabaha* sözleşmesi altında işlem görmeye uygun değildir.

EK 4: EDİNME MALİYETLERİNİN BİLEŞENLERİNE DAİR GENEL REHBER

- 25.24 Edinme maliyeti, varlıkların İFK tarafından iktisap edilmesi ve varlığın müşteriye teslim edilmesi için yapılan doğrudan masraflar anlamına gelir ki bu şunları kapsamaktadır:
- (a) Nakliye
 - (b) Depolama
 - (c) Montaj (Örneğin kurulum maliyeti gibi hizmetlerin maliyeti)
 - (d) Vergiler
 - (e) Müşteriye satılmadan önce edinilen varlık için yapılan sigorta yani tekafül teminatından doğan maliyet. İFK tarafından yapılan tekafül ödemesi, satın alma maliyetine eklenebilir ve
 - (f) Örf tarafından belirlenmiş her tür geçerli giderler. Bu tür giderler, İFK'nın Şer'i Komitesi tarafından değerlendirilmeli ve onaylanmalıdır.
- 25.25 *Murabaha* sözleşmesinin tamamlanmasından sonra ortaya çıkan ve yasal belgede belirtilmemiş olan ilave doğrudan harcamalar *murabaha* satış fiyatının bir parçasını oluşturmaz.
- 25.26 Genel giderler veya dolaylı maliyetler, varlığın edinim maliyetinin bir parçasını oluşturmaz. Bu giderler, varlık edinimi faaliyetlerinden kaynaklanmayan personel maaşlarını veya işçilik ücretlerini içerir.

EK 5: İLGİLİ YASAL BELGELER VE YÖNERGELER

- 1 Malezya Merkez Bankası¹³ tarafından yayınlanan Şer'i Danışma Kurulu (SAC) kararları,
- 2 İslami Finans Kurumları Şer'i Yönetim Çerçevesi (Shariah Governance Framework for Islamic Financial Institutions),
- 3 Lisanslı İslami Bankalar Kurumsal Yönetim Rehberi (Guidelines on Corporate Governance for Licensed Islamic Banks),
- 4 Kalkınma Finans Kurumlarına Yönelik Kurumsal Yönetim Rehberi (Guidelines on Corporate Governance for Development Financial Institutions),
- 5 Risk Yönetimi,
- 6 İslami Bankalar Sermaye Yeterliliği Çerçevesi (Risk Ağırlıklı Varlıklar) (Capital Adequacy Framework for Islamic Banks (Risk-Weighted Assets)),
- 7 Kalkınma Finans Kurumları Sermaye Çerçevesi (Capital Framework for Development Financial Institutions),
- 8 İslami Bankalar Sermaye Yeterliliği Çerçevesi (CAFIB) - Beyan Şartları (Capital Adequacy Framework for Islamic Banks (CAFIB) - Disclosure Requirements),
- 9 Ürün Şeffaflığı ve Beyan ile ilgili Rehber (Guidelines on Product Transparency and Disclosure),
- 10 İslami Bankacılık Kurumları için Finansal Raporlama Rehberi (Guidelines on Financial Reporting for Islamic Banking Institutions),
- 11 Kalkınma Finans Kurumları için Finansal Raporlama Rehberi (Guidelines on Financial Reporting for Development Financial Institutions),
- 12 İslami Bankalar tarafından Emlak Geliştirme ve Emlak Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Rehber (Guidelines on Property Development and Property Investment Activities by Islamic Banks),
- 13 Finansal Ürün ve Hizmetlerden Ücret ve Masraf Alınmasına İlişkin Rehber (Guidelines on the Imposition of Fees and Charges on Financial Products and Services),

13 Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan İslami Finans konusundaki şer'i kararlar, şer'i konulara ilişkin standartlar, genelgeler veya her tür direktif dâhil.

- 14 Satış Temelli Finansman için İndirim (İbra) Yapılması ile ilgili Rehber (Guidelines on İbra'(rebate) for Sale-based Financing),
- 15 İslami Finans Kurumları için Geç Ödeme Ücretleri Rehberi (Guidelines on Late Payment Charges for Islamic Financial Institutions), ve
- 16 Sorumlu Finansman Rehberi (Guidelines on Responsible Financing).

İSLAMI BANKACILIK VE TEKAFÜL DEPARTMANI

MUDAREBE

BNM/RH/STD 028-8

Şu kurumlara uygulanabilir:

1. Lisanslı İslami bankalar
2. Lisanslı tekafül operatörleri
3. İslami bankacılık işletmesi de yapan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları
4. İslami finans işletmeciliği yapan kanunla belirlenmiş kurumlar

20 Nisan 2015'te yayınlanmıştır.

BÖLÜM A: GENEL BAKIŞ

1	Giriş	42
2	Politika Hedefleri	42
3	Yönergenin Kapsamı	43
4	Uygulanabilirlik	43
5	Yasal Hükümler	43
6	Yürürlük Tarihi	44
7	Yorum	44
8	İlgili Şer'i Hükümler ve Yönergeler	45
9	Yürürlükten Kaldırılan Yönergeler	45

BÖLÜM B: ŞER'İ GEREKLİLİKLER VE OPSİYONEL UYGULAMALAR

10	Tanımı	46
11	Tabiatı	46
12	Sözleşmenin Tarafları	47
13	Teklif (İcap) ve Kabul	48
14	Yönetim	48
15	Sermaye	48
16	Kâr	51
17	Zarar	54
18	Mudarebenin Teminat ile Birlikte Düzenlenmesi	55
19	Mudarebenin Vedia, Vekâlet veya Müşareke ile Birlikte Düzenlenmesi	55
20	Mudarebenin Hibe ile Birlikte Düzenlenmesi	56
21	Mudarebenin Taahhüt (vaat) ile Birlikte Düzenlenmesi	56
22	Mudarebenin Feshi	57

BÖLÜM C: OPERASYONEL GEREKLİLİKLER

23	Arka Plan	58
24	Yönetişim ve Gözetim	58
25	Yapılandırma	61
26	Risk Yönetimi	68
27	Finansal Beyan	69
28	İş ve Piyasa Davranışı	69

BÖLÜM D: **SERMAYE SAĞLAYICI OLARAK İFK İÇİN ÖZEL OPERASYONEL GEREKLİLİKLER**

29	Arka Plan	72
30	Yönetim ve Gözetim	72
31	Yapılandırma	78
32	Risk Yönetimi	83
33	Finansal Beyan	90
34	İş ve Piyasa Davranışı	90

EKLER

Ek 1:	Mudarebe Sözleşmesinin Meşruiyeti	91
Ek 2:	Sözlük	93
Ek 3:	İlgili Şer'î Hükümler ve Yönergeleri	94
Ek 4:	İFK'nın Mudarebede Aldığı Roldeki Farklılıklar	95
Ek 5:	Mudarebe Girişimi (Nakit Yoluyla Sermaye Sağlayan)	96
Ek 6:	Birden fazla Rabbu'l-Mâl İçeren Mudarebe	97
Ek 7:	Mudarib Sermaye Eklediğinde Kâr ve Zararın Uygun Şekilde Dağıtımı	98
Ek 8:	Özel Yapı	99
Ek 9:	Mudarebede Kompleks Yapı Örneği	100
Ek 10:	Fon Kaynaklarına Dayanan İhtiyati Sınırlar ve Gereklilikler	101
Ek 11:	Zor Durumları Değerlendirme Süreci Akışı	102
Ek 12:	Mudarebe Girişimine Yönelik Ek Finansal Beyanın Örneklendirilmesi	103

1 GİRİŞ

- 1.1 Şer'i gerekliliklere uyum, İslami finans ürün ve hizmetlerinin meşru-iyetini ve bütünlüğünü sağlamanın ön şartıdır. Bu gerekliliği karşı-larken, bir İslami finans kuruluşu (İFK) için İslami finans işlemlerinin yürütülmesinin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlayacak gerekli operasyonel çerçeveyi ve altyapıyı oluşturması elzemdir.
- 1.2 Şer'i akit temelli mevzuat politikaları, akitlerin kesinliğini arttıracak ve İFK'ların İslam hukukuna uyumunu güçlendirecek olan şer'i akit-lerin uygulanmasının şeffaflığını ve tutarlılığını desteklemeyi amaçla-maktadır.
- 1.3 Şer'i akit temelli mevzuat politikaları, şer'i ve operasyonel gerek-lilikler olmak üzere iki bileşenden oluşmaktadır. Şer'i gereklilikler, belirli bir akdin göze çarpan özelliklerine ve temel şartlarına vurgu yapmaktadır. İkinci bileşen, iyi bir yönetim ve gözetim, uygun ürün yapısı, etkin risk yönetimi, sağlam finansal beyan ve adil iş ve pi-yasa davranışını destekleyen temel ilkelerin çerçevesini çizmektedir. Operasyonel gereklilikler, şer'i ilkelerin etkin bir şekilde uygulanma-sını tamamlamayı ve desteklemeyi amaçlamaktadır.
- 1.4 *Mudarebe*, sermaye sağlayıcısı (*rabbu'l-mâl*) ile girişimci (*mudarib*) arasında güven ilişkisine dayanan bir sözleşmedir. *Mudarebe* akdi çerçevesinde, sermayeden elde edilen her türlü kâr paylaşılırken, mali kayıplar *rabbu'l-mâl* tarafından karşılanır.

2 POLİTİKA HEDEFLERİ

- 2.1 Bu yönerge,
- (a) *Mudarebe* ile ilgili şer'i hükümler hakkında referans kaynağı sağlamayı,
 - (b) *Mudarebenin* uygulanmasıyla ilgili temel operasyonel gerek-lilikleri ortaya koymayı ve
 - (c) Sağlam bankacılık uygulamalarına bağlılığı ve müşterilerin menfaatlerini korumayı içeren şer'i gerekliliklere tamamiyle uyumu teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

3 YÖNERGENİN KAPSAMI

- 3.1 B bölümü, *mudarebe* akdinin geçerliliğini sağlayan zorunlu şer'î gereklilikleri ve zorunlu olmayan tercihe bağlı olan uygulamaları sunmaktadır.
- 3.2 C ve D bölümleri, yönetim ve gözetim, yapılandırma, risk yönetimi, finansal raporlama ve iş ve piyasa davranışları konularındaki operasyonel gereklilikleri sunmaktadır. C Bölümü, İFK'nın *mudarib* ve/veya *rabbu'l-mâl* olduğu bir *mudarebe* girişiminin operasyonel gerekliliklerini sunarken, D bölümü, İFK'nın *rabbu'l-mâl* olduğu girişimlerdeki özel operasyonel gereklilikleri sunmaktadır.

4 UYGULANABİLİRLİK

- 4.1 Bu yönerge, aşağıdaki kurumlara uygulanabilir,
- (a) Paragraf 7.2'de tanımlanan tüm İFK'lara uygulanabilir. Bununla birlikte, 2013 tarihli İslami Finansal Hizmetler Kanunu (IFSA – Islamic Financial Services Act) kapsamındaki lisanslı tekâfül operatörleri, bu yönergenin yalnızca B bölümünü uygulayacaktır.
- (b) Aşağıdakiler hariç *mudarebe* şeklinde yapılandırılmış tüm finansal ürün ve hizmetlere uygulanır,
- (i) Sukuk, toplu yatırım planları ve özkaynaklar ve
- (ii) D bölümünden hariç tutulan bankalararası yatırımlar.¹

5 YASAL HÜKÜMLER

- 5.1 Bu yönergedeki gereklilikler,
- (a) 2013 tarihli İslami Finansal Hizmetler Kanunu'nun (IFSA) 29 (1) ve (2), 57 (1), 135 (1) ve 277 no'lu bölümleri uyarınca belirlenmiş ve
- (b) 41 (1) ve 126 no'lu bölümler uyarınca belirtilmiş ve 2002 tarihli Kalkınma Finansal Kurumları Kanunu'nun (DFIA - Development Financial Institutions Act) 129 (3) bölümü uyarınca bir talimat olarak yayınlanmıştır.

¹ Mudarebeye dayalı Devredilebilir İslami Araçlar (INI – Islamic Negotiable Instruments) da kapsam dışıdır.

6 YÜRÜRLÜK TARİHİ

- 6.1 Bu yönerge aşağıdaki şekilde yürürlüğe girmiştir,
- (a) B bölümü, bu yönergenin yayınlanması üzerine hemen yürürlüğe girmiştir ve
 - (b) C ve D bölümleri 1 Haziran 2016 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

7 YORUM

- 7.1 Bu yönergede aksi bir şekilde tanımlanmadıkça, bu yönergede kullanılan terim ve ifadeler, duruma göre Finansal Hizmetler Kanunu (the Financial Services Act - FSA), IFSA ve DFIA tarafından kendilerine atfedilenlerle aynı anlamlara sahip olacaktır.
- 7.2 Bu yönerge içerisinde kullanılan:
- “S”** harfi uyulması gereken bir standart, gereklilik veya tanımlama anlamına gelir. Uyulmaması bir veya daha fazla yaptırımla sonuçlanabilir,
- “R”** harfi benimsenmesi teşvik edilen ortak anlayış ve sağlam endüstri uygulamalarını desteklemeyi amaçlayan bilgi, tavsiye veya öneriden oluşabilecek rehberliği ifade eder.
- “İslami Finans Kurumları”** veya **“İFK”** ifadesi,
- (a) IFSA çerçevesinde lisanslanan İslami bankaları,
 - (b) IFSA çerçevesinde lisanslanan tekafül operatörlerini,
 - (c) İslami bankacılık işlemleri yürütmek üzere FSA, 15 (1) (a) bendi uyarınca onaylanan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları ve
 - (d) DFIA'nın 129 (1) numaralı fıkrası uyarınca onaylanan İslami bankacılık işlemlerini veya İslami finans işlemlerini yürütmek üzere DFIA kapsamında tanımlanan kurumlar anlamına gelir.
- 7.3 Yönergede kullanılan terimler sözlüğü Ek 2'de verilmiştir.

8

İLGİLİ ŞER'İ HÜKÜMLER VE YÖNERGELER

- 8.1 Bu yönerge, Ek 3'te belirtilen şer'î hükümler ve yönergeleri ile birlikte ancak bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla okunmalıdır.

9

YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN YÖNERGELER

- 9.1 Bu yönerge *mudarebe* ile ilgili aşağıdaki mevzuatı yürürlükten kaldırmaktadır,
- (a) İslami Bankacılık Kurumları için *Müşareke* ve *Mudarebe* Akitleri ile ilgili 15 Eylül 2007'de yayımlanan Rehberi, bu yönergenin C ve D bölümünün yürürlüğe girdiği tarihte ve
 - (b) 22 Ekim 2012'de yayınlanan *Mudarebe* ile İlgili Şer'î Standardı yürürlükten kaldırmaktadır.

10 TANIMI

S 10.1 *Mudarebe*² bir sermaye sağlayıcısı (*rabbu'l-mâl*) ile bir girişimci (*mudarib*) arasında kurulan bir akittir. Bu akit çerçevesinde *rabbu'l-mâl*, *mudarib* tarafından yönetilmesi için sermaye sağlamak ve sermayeden elde edilen kâr, *rabbu'l-mâl* ile *mudarib* arasında karşılıklı olarak üzerinde anlaşılan kâr paylaşım oranına (Profit Sharing Ratio - KPO) göre paylaşılmakta, mali zararlar ise *mudaribin* haksız fiili (*te'addî*), ihmali (*taksir*) veya belirlenen şartların ihlali (*muhalefetü's-şurut*) nedeniyle olmaması kaydıyla *rabbu'l-mâl* tarafından karşılanmaktadır.

11 TABİATI

S 11.1 *Mudarebe* emanet ilişkisine dayanan bir sözleşmedir (*akdü'l-emâne*). Bu ilke çerçevesinde, *mudarib* olan taraf, kendisine emanet edilen *mudarebe* varlığını yönetir ve haksız fiil (*te'addî*), ihmali (*taksir*) veya belirlenen şartların ihlali (*muhalefetü's-şurut*) sonucu ortaya çıkan zararlar haricinde varlığın değer kaybından sorumlu değildir.

S 11.2 Sözleşme yapan taraflardan herhangi biri, aşağıdaki durumlar dışında sözleşmeyi tek taraflı olarak feshetme hakkına sahiptir:

- (a) *Mudarib*, *rabbu'l-mâlin* sermayesinin yönetimi ile ilgili çalışmaları başlatmışsa,
- (b) Sözleşme tarafları belirli bir süre için *mudarebe* sözleşmesine girmeyi kabul etmişlerse veya
- (c) Sözleşme tarafları, *mudarebe* sözleşmesini belirli bir süre içinde feshetmemeye karar vermişlerse.

R 11.3 *Mudarebe* akdi iki çeşit olarak sınıflandırılmaktadır:

- (a) Sınırsız *Mudarebe* (Mutlak *Mudarebe*)
Sınırlanmamış bir *mudarebe*, *rabbu'l-mâlin* *mudaribin* hiçbir özel kısıtlama olmaksızın *mudarebe* sermayesini yönetmesine izin verdiği bir sözleşmedir.

2 *Mukâraze* ve *kırâz* terimleri de *mudarebe* ile eş anlamlıdır.

- (b) Sınırlı Mudarebe (Mukayyet Mudarebe)
Sınırlı *mudarebe*, *rabbu'l-mâlin*, *mudarebe* şartlarına belirli kısıtlamalar getirdiği bir sözleşmedir. *Rabbu'l-mâl* yere karar verilmesi, yatırımın süresi, proje türü ve fonların karışması gibi *mudaribi* kısıtlayan şartlar ileri sürebilir.
- R 11.4 Sözleşme tarafları, girdikleri *mudarebe* akdinin türünü, herhangi bir zamanda başka bir *mudarebe* türü ile değiştirmeyi kabul edebilir.

MUDAREBENİN BİLEŞENLERİ

12 SÖZLEŞMENİN TARAFLARI

- S 12.1 *Mudarebe* akdinin tarafları *rabbu'l-mâl* ve *mudaribdir*.
- S 12.2 Hem *rabbu'l-mâl* hem de *mudarib*, ister müvekkil olarak isterse vekil olarak olsun bir temsil (*vekâlet*) sözleşmesi yapma ehliyeti de dâhil olmak üzere, *mudarebe* sözleşmesine girebilecek yasal ehliyet³ sahip gerçek ya da tüzel kişiler olmalıdır.
- R 12.3 *Mudarebe* sözleşmesindeki taraflar, birden fazla *mudarib* veya *rabbu'l-mâl* içerebilir.
- R 12.4 Birden fazla *rabbu'l-mâlin* olduğu *mudarebe* akdinde, *rabbu'l-mâller* arasında bir anlaşma tesis edilebilir ki bu anlaşma vasıtasıyla,
- (a) Var olan bir *rabbu'l-mâl*, vade tarihinden önce *mudarebeden* çekilirse, kârın belirli bir kısmı üzerindeki hakkından feragat etmeyi kabul eder ve
- (b) Yeni bir *rabbu'l-mâl*, sözleşmeye katılımı öncesinde hâlihazırda işlemekte olan *mudarebe* ile ilgili yükümlülükleri üstlenmeyi kabul eder.

3 Gerçek kişinin şer'i perspektiften hukuki ehliyeti, hak ve sorumlulukları üstlenebilmesi ve fiillerine hukuki bir sonuç verebilmesi olarak tanımlanır. Kişinin sağlam bir akıl sahibi olması ve kendisi için zararlı veya faydalı olacak şeyleri ayırt edebilmesi ehliyetin önemli şartları arasındadır. Bir tüzel kişinin hukuki ehliyeti, tüzel kişinin hak edinebilmesi ve sorumluluk alabilmesi olarak tanımlanır. Malezya'da hukuki ehliyet konusu 1950 Borçlar Kanunu (the Contracts Act) ve 1971 Reşit Olma Yaşı Kanunu (the Age of Majority Act) tarafından idare edilmektedir.

- S 12.5 *Mudarebe* sözleşmesinde İslam hukuku ile çelişmeyen ve *rabbu'l-mâl* ile *mudarib* arasında karşılıklı olarak mutabakata varılmış olan her bir hüküm veya şart, her iki taraf açısından da bağlayıcı olacaktır.

13 TEKLİF (İCAP) VE KABUL

- S 13.1 Bir *mudarebe* sözleşmesine *rabbu'l-mâl* ile *mudarib* arasında yapılan teklif (icap) ve kabul ile girilir.
- R 13.2 Teklif (icap) ve kabul sözlü olarak, yazılı olarak veya uygun belgeler veya kayıtlarla ispatlanabilecek başka herhangi bir yöntemle ifade edilebilir.

14 YÖNETİM

- S 14.1 *Mudarib*, bir *mudarebe* girişimini yönetme hakkına sahip olacaktır.
- S 14.2 *Mudarib*, *mudarebe* girişiminin düzgün yönetimini sağlamak ve *rabbu'l-mâlin* çıkarları doğrultusunda hareket etmekten sorumludur.
- S 14.3 *Mudaribin* yetkisi, sözleşmenin hüküm ve şartlarına göre belirlenecektir.
- R 14.4 *Mudarib*, yönetimindeki *mudarebe* sermayesini, *rabbu'l-mâlin* rızasının alınması şartıyla, yeni bir *mudarebe* sözleşmesi yaparak başka bir *mudaribe* (*mudarib yudarib*) ya da bir temsilciye (vekile) devredebilir.
- S 14.5 *Rabbu'l-mâl*, *mudarebe* girişiminin yönetimine karışmayacaktır, ancak *mudarebe* girişimiyle ilgili makul bilgilere erişim hakkına sahip olacaktır.

15 SERMAYE

- S 15.1 Sermaye, *rabbu'l-mâl* tarafından bir *mudarebe* girişimi yapma gayesiyle *mudaribe* sağlanan varlıktır.
- S 15.2 *Mudarebe* sermayesi *rabbu'l-mâl* tarafından sağlanacak ve *mudarib* tarafından yönetilecektir.
- S 15.3 *Mudaribin* ticari faaliyetlere başlaması için, sermayenin tanımlanabilir, kolayca erişilebilir ve mevcut olması gerekir.

- R 15.4 Sermaye maddi olmayan varlıklar dâhil aynî varlıklar veya nakdî varlıklar şeklinde olabilir.
- S 15.5 Sermayenin aynî varlık olması durumunda, *mudarebe* sözleşmesine girildiği anda, sözleşmeyi yapan taraflar aralarında anlaşarak veya uzmanlar, değer tespiti yapan kişiler veya herhangi kalifiye kişiler dâhil üçüncü bir taraf aracılığıyla sermayenin parasal değeri tespit edilmelidir.
- S 15.6 Sermayenin farklı para birimleri cinsinden ifade edildiği durumlarda, *mudarebe* sözleşmesine girerken sermayenin değeri sözleşmeyi yapan taraflarca kararlaştırılan belirli bir para birimine göre tespit edilmelidir.
- S 15.7 *Mudaribin* veya üçüncü bir şahsın *rabbu'l-mâle* ödemesi gereken tüm alacaklar ve ödemeler de dâhil olmak üzere hiçbir borç türü sermaye olarak değerlendirilemez.
- S 15.8 *Mudarebe* sözleşmesinin feshi veya bozulması durumunda, kalan sermayenin tamamı, eğer varsa, *rabbu'l-mâle* iade edilir.
- S 15.9 Paragraf 15.8 uyarınca *rabbu'l-mâle* ödenmesi gereken herhangi bir sermaye miktarı ve varsa kâr, *rabbu'l-mâle* ödenmesi gereken bir borç olarak kabul edilecektir.
- S 15.10 *Mudarib*, görevi haksız fiil (*te'addî*), ihmal (*taksir*) veya belirtilen şartların ihlali (*muhalefetü's-şuruî*) dışında sermaye konusunda garanti veremez.
- R 15.11 *Mudarebe* sözleşmesi, aksi belirtilmedikçe, *mudarebe* sözleşmesi süresince, *rabbu'l-mâl* tarafından sermayenin kademeli olarak geri çekilmesi imkânını sağlayabilir.
- R 15.12 Paragraf 15.13'e tabi olarak, *rabbu'l-mâlin* rızası ile *mudarib* sermayeyi diğer yatırım fonlarıyla birleştirebilir.
- S 15.13 *Mudarib*, ilgili sözleşmenin mutabık kalınan hüküm ve şartlarını dikkate almalıdır.
- R 15.14 *Rabbu'l-mâlin* rızasını almak şartıyla, *mudarib* kendi fonlarını sermayeye katabilir ve böylece *mudarib* (*müşareke* altında ortak olarak) ile *mudarebe* girişimi arasında bir *müşareke* sözleşmesi kurulmuş olur.
- R 15.15 *Mudarebe* harcamaları sermayeden tahsil edilebilir.

- S 15.16 *Mudarebe* harcamaları, belirli bir yatırım faaliyeti ile ilgili, tanımlanabilir ve ölçülebilir doğrudan harcamalar olmalıdır.⁴
- R 15.17 Sermaye, *mudarebe* sözleşmesinin şartlarına göre tamamen veya kısmen dağıtılabilir.
- R 15.18 *Rabbu'l-mâlin*, *mudarebe* sözleşmesi altında kararlaştırıldığı şekilde sermayeyi sağlayamadığı durumlarda (*rabbu'l-mâlin* temerrüde düşmesi durumunda),
- (a) Temerrüde düşen *rabbu'l-mâlin mudarebe* sözleşmesinde öngörülen süre içinde sermayeyi ödemediği durumlarda, sözleşme tarafları sözleşmeyi tek taraflı olarak feshedebilir. Şayet *mudarib* işe başlamış ise, *rabbu'l-mâlin* yapılan her tür *mudarebe* harcamasını *mudaribe* tazmin etmesi ve kendisine âdil ve makul bir ücret yani ödeme yapması gerekir,
- (b) Temerrüde düşen *rabbu'l-mâlin* kısmi sermaye ödemesi yaptığı, bir *mudarib* ve bir *rabbu'l-mâlin* kademeli sermaye ödemesiyle kurduğu *mudarebe* sözleşmesi durumunda, sözleşme tarafları, *mudarebe* sözleşmesinin hüküm ve şartlarına tabi olarak,
- (i) *Mudarebe* sözleşmesini, temerrüde düşen *rabbu'l-mâl* tarafından fiilen ödenen sermayeye dayalı olarak revize edebilirler veya
- (ii) *Mudarebe* sözleşmesini feshedebilirler ve bunun sonucunda:
- (A) *Mudarib*, şayet varsa, ödenen sermayeyi temerrüde düşen *rabbu'l-mâl*e iade etmeli ve şayet varsa, kârı temerrüde düşen *rabbu'l-mâl* ile paylaşmalı ve
- (B) Temerrüde düşen *rabbu'l-mâl*, *mudaribin mudarebe* ile ilgili olarak yaptığı harcamaları karşılamalıdır. Şayet haklı gerekçelere dayalı *mudarebe* harcaması⁵ fiili olarak yapılan sermaye katkısını aşarsa, söz konusu borç, *mudarebe* sözleşmesi kapsamında taahhüt edilen toplam sermaye tutarı sınırına kadar temerrüde düşen *rabbu'l-mâl* tarafından karşılanacaktır.

4 Bu paragraf bağlamındaki yatırım faaliyeti, *mudarib* tarafından *mudarebe* fonu kullanılarak sağlanan İslam hukuku ile uyumlu finansmanı da içine alan İslam hukukuna uygun kâr üreten faaliyetler anlamına gelir.

5 *Mudarebe* harcamalarına ilişkin açıklama paragraf 15.16'da verilmiştir.

- (c) *Mudarebe* sözleşmesinin bir *mudarib* ve birden çok *rabbu'l-mâl* içermesi ve her bir *rabbu'l-mâlin* tek bir sermaye ödemesi yaptığı ve bir veya daha fazla *rabbu'l-mâlin* ödeme yapmadığı durumda, *mudarib* ödeme yapmayarak temerrüde düşen *rabbu'l-mâl* ile *mudarebe* akdini feshedebilir ve temerrüdünden dolayı *mudarebe* girişiminde ortaya çıkan masrafları tazmin etmek üzere üzerinde mutabık kalınan hükümlere dayanabilir.
- (d) Bir *mudaribin* ve birden fazla *rabbu'l-mâlin* söz konusu olduğu, her bir *rabbu'l-mâlin* veya bazılarının kademeli sermaye ödemesi yapacakları, ancak bir veya daha fazla *rabbu'l-mâlin* ödeme yapmadığı *mudarebe* sözleşmesi durumunda, temerrüde düşmeyen taraflar aşağıdaki çözüm seçeneklerine sahiptir:
- (i) Temerrüde düşen *rabbu'l-mâlin* hisselerini, diğer *rabbu'l-mâle* ya da üçüncü bir tarafa satmasını şart koşmak,
 - (ii) Temerrüde düşmeyen tarafların, fiilen ödenen sermayeye dayanarak *mudarebe* sözleşmesini revize etmeyi kabul etmesi veya
 - (iii) Temerrüde düşmeyen taraflar, temerrüde düşen *rabbu'l-mâl* ile *mudarebe* sözleşmesini feshedebilir ve üzerinde anlaşılan şartlar uyarınca, temerrüdünden dolayı *mudarebe* girişiminde ortaya çıkan masrafları tazmin etmesini talep edebilirler.

16 KÂR

- S 16.1 Kâr paylaşımı bir *mudarebe* sözleşmesinin öncelikli gerekçesidir ve bu nedenle sözleşmenin temel bir bileşenidir.
- R 16.2 *Mudarebenin* kârı, piyasa eğilimleri veya uygulamaları tarafından kabul edilebilir bir usule dayanılarak belirlenen ve sermayeye ilave olarak yaratılan değerdir.
- S 16.3 *Mudarib* herhangi bir kâr garanti etmemelidir.
- S 16.4 *Rabbu'l-mâl* ve *mudarib*, kârı, aralarında karşılıklı olarak kabul edilen bir orana dayalı olarak paylaşacaktır.
- S 16.5 Kâr paylaşım oranı, *mudarebe* sözleşmesine girme anında belirlenmelidir.

- R 16.6 Kâr paylaşım oranı, *mudarebe* sözleşmesinin süresi boyunca gözden geçirilebilir.
- S 16.7 Paragraf 16.6'ya göre, kâr paylaşım oranının revize edilmesi, *rabbu'l-mâl* ve *mudarib* tarafından karşılıklı olarak kabul edilmelidir.
- S 16.8 *Mudarebe* sözleşmesi, sözleşme taraflarından birinin lehine önceden belirlenmiş sabit bir kâr tutarını şart koşamaz ve diğer sözleşme tarafını kâr payından mahrum edemez.
- S 16.9 Kâr, sermayenin belirli bir yüzdesi olacak şekilde sabitlenemez.
- R 16.10 Paragraf 16.9'a karşın, nihai performans kâr tutarı (*rabbu'l-mâl* ile *mudarib* arasında karşılıklı olarak mutabık kalınan kâr paylaşım oranına dayanarak) sermayenin getirisinin sabit bir yüzdesine çevrilebilir.
- R 16.11 Çok katmanlı bir *mudarebede*, iki veya daha fazla kâr paylaşım düzenlemesi üzerinde anlaşmaya varılabilir. İlk aşamada, *rabbu'l-mâl* ve *mudarib*, belirli bir kâr paylaşım oranı üzerinde anlaşabilir. Diğer taraftan ikinci aşamada, *rabbu'l-mâl* (*mudarebenin* birinci kademesindeki *mudarib*) ve başka bir *mudarib*, başka bir kâr paylaşım oranı üzerinde anlaşabilir. Böyle bir düzenleme sırasıyla takip eden kademeye uygulanabilir. Her kademede elde edilen kâr, ilgili kâr paylaşım oranına göre paylaşılacaktır.
- S 16.12 *Mudaribin*, *mudarebe* girişimine kendi fonunu karıştırmaması veya eklemesinin ele alındığı paragraf 15.14 uyarınca, *mudarib* birleşik fondaki sermaye katkısı oranına dayalı olarak kâr almaya hak kazanır ve daha sonra kalan kâr miktarı *mudarebe* sözleşmesindeki kâr paylaşım oranına dayalı olarak dağıtılır.
- R 16.13 *Rabbu'l-mâl* ve *mudarib*, belirli bir kâr eşiğine dayalı olarak bir kâr paylaşım oranı üzerinde anlaşabilir. Buna göre:
- (a) Fiili kârın eşik değere eşit veya altında olması durumunda, kâr, kararlaştırılan kâr paylaşım oranına dayanılarak paylaşılacaktır.
- (b) Fiili kârın belirlenen eşiği aşması halinde, fazla miktar,
- (i) Taraflarca kararlaştırılan farklı bir kâr paylaşım oranına dayanarak dağıtılabilir veya
- (ii) Üzerinde anlaşıldığı gibi, sözleşme taraflarının herhangi birine ödenebilir.

- R 16.14 Sözleşme taraflarının *mudarebe*ye girdiği anda kâr paylaşım oranındaki değişim şartları konusunda anlaşmaları kaydıyla, yatırımın farklı dönemlerine, sermayenin farklı miktarına veya sermayenin vadesinden önce çekilmesine bağlı olarak kâr paylaşım oranı farklılaşabilir.
- S 16.15 Birden fazla *mudarib* içeren tek bir *mudarebe* sözleşmesinde, *rab-bu'l-mâl* ile *mudariblerin* tümü arasında ortak bir kâr paylaşım oranı kararlaştırılır. *Mudariblerin* hepsi *mudaribin* kârdaki payını üzerinde anlaşılan hükümler uyarınca paylaşacaktır.
- S 16.16 Kâr aşağıdaki usullere göre tahakkuk eder:
- (a) *Mudarebe* ortaklığına ait varlıkların fiili tasfiyesiyle oluşan gerçekleşmiş temele (*et-tendîd el-hakîkî*) dayalı olarak veya
- (b) Kabul edilebilir piyasa usulüne göre değer tespiti, bağımsız değer tespiti veya tahmini rakamlara dayalı değer tespitini içeren kabul edilebilir bir kâr tahakkuk yöntemine göre belirlenmiş hükmi bir temele (*et-tendîd el-hukmî*) dayalı olarak.
- R 16.17 Kârın hükmi temele dayalı olarak tahakkuk ettirilmesi durumunda, bir kâr rezervi oluşturulabilir.
- S 16.18 Kârın hükmi esaslara göre tahakkuk ettirilmesi durumunda, gerçek kârı belirlemek için,
- (a) Belli bir dönemin sonunda veya
- (b) Kârın fiilen gerçekleştiği anda nihai bir konsolidasyon ve ayarlama yapılmalıdır.
- S 16.19 Kâr, *mudarebe* girişiminin vadesinde veya üzerinde anlaşılan sürelerde dağıtılacaktır.
- S 16.20 *Mudarebe* vadesi süresince tahakkuk eden gerçekleşmemiş kazançlar, kâr olarak tahakkuk ettirilecek ve *mudarebenin* kâr ve zarar hesaplamasına dâhil edilecektir.
- S 16.21 *Mudarib*, sadece *mudarebe* girişiminin ayrılmaz parçası olan işler için kâr elde etme hakkına sahiptir ve bu tür işler için herhangi bir ek ücret kazanmayacaktır.
- R 16.22 *Rabbu'l-mâl*, *mudarebe* girişiminin parçası olan işlerinin dışındaki işleri yaptırmak üzere ücret karşılığında bir *mudaribi* görevlendirebilir.

- R 16.23 Sözleşmenin tarafları, kârı rezerv olarak veya başka herhangi bir amaçla ayırmayı kabul edebilir.
- S 16.24 Paragraf 16.23 ile bağlantılı olarak, rezerv sadece kârdan ayrılabilir.
- S 16.25 Rezerv olarak ayrılan kârın sermayedeki azalmayı karşılamak için kullanıldığı hallerde, rezervdeki kâr payının sadece *rabbu'l-mâle* ait olan kısmı kullanılacaktır.⁶
- R 16.26 Sözleşme tarafları, *rabbu'l-mâlin mudarebe* girişiminin sermayesini vadesinden önce çekmesi durumunda daha düşük oranda kâr alacağına veya hiç kâr almayacağına dair bir şartı kabul edebilirler.

17 ZARAR

- S 17.1 Zarar,⁷ sermaye değerine ulaşıncaya kadar *rabbu'l-mâl* tarafından karşılanacaktır.
- S 17.2 Haksız fiil (*te'addî*), ihmal (*taksir*) veya sözleşmenin belirlenen koşullarının ihlali (*muhalefetü's-şurut*) nedeniyle olmadığı sürece, *mudarib*, varlıktaki herhangi bir değer kaybından sorumlu olmayacaktır.
- S 17.3 Paragraf 17.2'ye karşın, herhangi bir zarar durumunda, *mudarib* zararın meydana gelmesinin sebeplerini açıklamalıdır.
- S 17.4 Tek bir *mudarebede* birden fazla *rabbu'l-mâlin* olması durumunda, zarar, her bir *rabbu'l-mâl* tarafından sermaye katkısı ile orantılı olarak karşılanacaktır.
- S 17.5 *Mudaribin* kendi parasını *mudarebe* girişimine karıştırmaması ya da eklemesi durumunda, zarar *mudaribin* birleşik fondaki sermaye katkısı oranına göre karşılanacaktır.

⁶ Bu gereklilik, *mudarib* tarafından sermaye garantisinin verildiği imasını engellemek için belirlenmektedir.

⁷ Zarar, sermayenin değerindeki azalmadır.

MUDAREBENİN DİĞER SÖZLEŞMELER VEYA KAVRAMLARLA BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

18 MUDAREBENİN TEMİNAT İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- S 18.1 Paragrafa 15.10 uyarınca, *mudarib* sermaye ve/veya kârı garanti etmemelidir.
- R 18.2 Paragraf 18.1'e karşın, aşağıdaki önlemler uygulanabilir:
- (a) Teminat olarak alınan şeyin sadece *mudaribin* haksız fiili (*te'addi*), ihmali (*taksir*) veya sözleşmenin şartlarını ihlal etmesi (*muhalefetü'ş-şurut*) durumunda tasfiye edilmesi şartıyla, *rabbu'l-mâl mudaribden* teminat alabilir veya
 - (b) *Rabbu'l-mâl, mudaribden* bağımsız üçüncü bir taraftan teminat sağlamasını talep edebilir.
- S 18.3 Paragraf 18.2 (b) uyarınca, aşağıdaki şartlara uyulacaktır:
- (a) Teminat ayrı bir sözleşmeyle yürütülecektir,
 - (b) Teminat, sermayede gerçekleşen her tür kayıp veya azalmaları karşılamak için kullanılacaktır ve
 - (c) Üçüncü taraf kefil, *mudaribden* bağımsız olmalı, onunla aşağıdakiler gibi ilgili bir taraf olmamalıdır,
 - (i) *Mudaribin* mülkiyetin çoğunluğuna sahip ve/veya üçüncü taraf kefilin üzerinde kontrolünün olması veya
 - (ii) Üçüncü taraf kefilin mülkiyetin çoğunluğuna sahip olması veya *mudarib* üzerinde kontrolünün olması.

19 MUDAREBENİN VEDİA, VEKÂLET VEYA MÜŞAREKE İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 19.1 Sözleşme tarafları, fonun belli bir kısmının *mudarebe* sermayesi olarak tahsis edildiği ve diğer kısmının *vedia, vekâlet veya müşareke* sözleşmeleri kapsamında tahsis edildiği bir anlaşmayı kabul edebilir.

- S 19.2 Paragraf 19.1 uyarınca, sözleşme tarafları *mudarebe* altında tahsis edilen fonda *mudarebe* şartlarını gözetecek ve *vedia*, *vekâlet* veya *müşareke* kapsamında tahsis edilen fonda da ilgili akdin gerekliliklerini yerine getirecektir.

20 MUDAREBENİN HİBE İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 20.1 *Mudarib*, *rabbu'l-mâle* hibe verebilir.
- S 20.2 Paragraf 20.1 uyarınca, hibe verilmesi aşağıdaki şartlara uymak zorundadır,
- (a) *Hibe*, sermayeden veya *rabbu'l-mâlin* kâr payından verilemez ve
- (b) *Hibe* verilmesi, *mudaribin* sermaye ve/veya kâr garantisi vermesi anlamına gelmemelidir.

21 MUDAREBENİN TAAHHÜT (VAAT) İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 21.1 Bir *mudarebe* sözleşmesi taahhülle (*vaat*) birlikte düzenlenebilir, bu taahhülle,
- (a) *Mudarib*, *mudarebe* sözleşmesinde belirtilen belirli bir olayın meydana gelmesi üzerine *mudarebe* varlığını satın almayı üstlenir veya
- (b) *Mudarebe* sözleşmesinde belirtilen belirli olayın meydana gelmesi üzerine *mudarib* tarafından atanan bir *vekil* (temsilci), *mudarebe* varlığını satın almayı üstlenir.
- R 21.2 *Rabbu'l-mâl*, *mudaribden* *mudarebe* varlığını piyasa değeri, adil değer veya satın alma anında taraflarca mutabık kalınacak herhangi bir fiyat üzerinden, mutabık kalınan süre içerisinde satın alacağına dair taahhüt (*vaat*) vermesini isteyebilir.

FESİH

22 MUDAREBENİN FESHİ

- S 22.1 Bir *mudarebe* sözleşmesi aşağıdaki şartlar altında feshedilir:
- (a) Paragraf 11.2 kapsamında yer alan yasaklayıcı şartlardan biri bulunmaması durumunda taraflardan herhangi biri tarafından tek taraflı fesih,
 - (b) Taraflardan herhangi birinin haksız fiili (*te'addi*), ihmali (*taksir*) veya sözleşmenin belirlenmiş şartlarını ihlal etmesi (*muhafezü's-şurut*) nedeniyle tek taraflı olarak fesih,
 - (c) Taraflar arasında *mudarebe* sözleşmesini feshetmek için karşılıklı anlaşma,
 - (d) *Mudarebe* sözleşmesinin taraflarca kabul edilen vade tarihinde sona ermesi,
 - (e) *Mudaribin* ya da *rabbu'l-mâlin* vefatı,
 - (f) Yasal ehliyet kaybı, veya
 - (g) *Mudarebenin* geçersiz hale gelmesi.

23 ARKA PLAN

23.1 C bölümü, İFK'nın⁸ *rabbu'l-mâl* ve/veya *mudarib* olduğu bir *mudarebe* girişimine yönelik politika ve prosedürlerin tesis edilmesine yönelik beklentilerin çerçevesini çizmektedir. Etkin yönetim ve gözetim, sağlam risk yönetimi, uygun ürün yapılandırması, uygun finansal beyan ve *mudarebe* girişiminin raporlanmasını mümkün kılacak gereklilikleri kapsamaktadır.

Ayrıca İFK'ların iş ve piyasa davranışlarına dair beklentilere de vurgu yapmaktadır. Bu operasyonel gerekliliklerin politika amacı, paydaşların menfaatleri için yeterli güvenceyi sağlamak, ticari ve risk yönetimi stratejilerinin etkin bir şekilde uygulanmasını teşvik etmek ve gerekli sistemlerin, süreçlerin ve kontrol tedbirlerinin geliştirilmesi ve tesis edilmesini yönlendirmektir.

24 YÖNETİŞİM VE GÖZETİM**İlke 1:**

İFK, *mudarebe* girişimlerinin sağlam uygulamalara dayalı olarak yapıldığını ve İslam Hukuku gereklilikleri ile uyumlu olduğunu temin etmek için sağlam bir yönetim ve denetim yapısı tesis etmelidir.

S 24.1 Bu yönerge, *Lisanslı İslami Bankalar için Kurumsal Yönetişim Kılavuzu* (Guidelines on Corporate Governance for Licensed Islamic Banks) ile *Kalkınma Finansal Kurumları Kurumsal Yönetimine İlişkin Rehberi* (Guidelines on Corporate Governance for Development Financial Institutions) tamamlamaktadır.

S 24.2 Her ne kadar kapsamlı yönetim ve gözetim ilkeleri uygulanabilirse de, farklı riskleri ve *mudarebe* girişimciliğinin kendine has keyfiyetini yönetmek için özel gerekliliklere ihtiyaç bulunmaktadır. İFK, risk profili konusunda yeterli anlayışa ve uygun bilgi ve beceri seti içeren erişilebilir kaynaklara sahip olmalıdır.

S 24.3 İFK, Yönetim Kurulu, Yönetim Kurulu Komitesi, Şer'i Komite, Üst Düzey Yönetim ve özel işlev veya birimin⁹ ilave rollerinin tesis edilmesini de içeren ek iyileştirme alanlarını belirleyecektir.

8 İFK'nın rolündeki farklılıklara ilişkin örneklemeler Ek 4'te verilmiştir.

9 Paragraf 30.2 uyarınca özel işlev veya birim.

Yönetim Kurulu

- S 24.4 Yönetim Kurulu, *mudarebe* girişiminin idaresi konusunda etkin bir gözetim işlevini mümkün kılacak sağlam bir yönetim yapısı tesis etmelidir. Yönetim yapısının yeterliliği, *mudarebe* girişiminin niteliği, karmaşıklığı ve risk profili ile orantılı olmalıdır.
- S 24.5 Yönetim Kurulunun *mudarebe* girişimine ilişkin rol ve sorumlulukları aşağıdakileri içermelidir,
- (a) *Mudarebe* girişimiyle ilgili olarak İFK'nın iş stratejisini ve risk iştahını belirlemek,
 - (b) İlgili kanun ve yönetmeliklerle uyumu sağlamak için etkin risk yönetimi politika ve prosedürlerini onaylamak ve denetlemek,
 - (c) Kapsamlı ve etkin bir şer'i yönetim çerçevesinin yürürlükte olmasını sağlamak,
 - (d) İFK'nın *mudarebe* girişimiyle ilgili kavram, uygulama ve riskler hakkında yeterli bilgi ve yetkinliğe sahip kafi sayıda ve kalifiye personele sahip olmasını sağlamak ve
 - (e) Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan yönergelere ve İFK tarafından oluşturulan iç politikalara uyumu değerlendirmek için düzenli bağımsız incelemelerin yapılmasını sağlamak.

Yönetim Kurulu Komitesi

- S 24.6 Yönetim Kurulu Komitesinin temel sorumlulukları arasında bir *mudarebe* girişiminin etkin bir şekilde yönetilmesini sağlayacak gözetim işlevini yerine getirme, Yönetim Kurulu'na yardımcı olma ve *mudarebe* girişiminin yönetimi, faaliyetleri ve performansı ile ilgili tavsiyelerde bulunma yer alır.
- S 24.7 Yönetim Kurulu Komitesi, *mudarebe* girişimiyle ilgili riskler konusunda yeterli bilgi, yetkinlik ve anlayışa sahip olan üyelerden oluşmalıdır.

Şer'i Komite

- S 24.8 Şer'i Komite, İFK tarafından üstlenilen bir *mudarebe* girişimiyle ilişkili tüm faaliyetlerin İslam hukuku gereklilikleri ile uyumlu olarak yürütülmesini sağlamak amacıyla aşağıdaki faaliyetleri icra edecektir,
- Mudarebe* girişimini yöneten ilgili politika ve prosedürlerde İslam hukuku gerekliliklerinin uygun bir şekilde tatbik edildiğini onaylar,
 - Yasal belgelemenin ve diğer belgelerdeki¹⁰ hüküm ve şartların İslam hukuku ile uyumlu olduğunu değerlendirir ve onaylar,
 - Şer'i inceleme ve denetimin yapılmasını sağlar, problemleri belirler ve uygun düzeltici önlemler önerir ve
 - Malezya Merkez Bankası ve şayet varsa ilgili diğer merciler tarafından yayınlanan şer'i hükümler, kararlar veya şer'i meselelerle ilgili rehberler hakkında tavsiyelerde bulunur ve açıklamalar yapar.

Üst Düzey Yönetim

- S 24.9 *Mudarebe* girişimine ilişkin üst düzey yönetimin rol ve sorumlulukları aşağıdakileri içermelidir:
- İFK'nın ticari hedefleri doğrultusunda ticari stratejiler, iç kontrol ve risk yönetimi gerekliliklerini geliştirmek ve uygulamak,
 - Mudarebe* girişiminin düzgün yönetimi ile ilgili politika, süreç ve prosedürleri oluşturmak,
 - Mudarebe* girişiminde doğabilecek riskleri tanımlamak, ölçmek, kontrol etmek ve izlemek için ilgili iç sistemleri, altyapıyı ve yeterli mekanizmaları uygulamak,
 - İFK'nın *mudarebe* girişiminin operasyonlarını ve performansını gözlemlediğinden ve doğru ve yeterli bir şekilde raporladığından emin olmak,

10 Promosyon malzemeleri, ürün kılavuzları veya diğer yayınlarda yayınlanan bilgiler gibi.

- (e) *Mudarebe* girişimi için uygun becerilere sahip kilit personeli belirlemek, atamak ve eğitmek ve rol ve sorumlulukların İFK içindeki ilgili birimlere uygun şekilde verildiğinden emin olmak,
- (f) Düzenli teftişler yapmak ve onaylanmış politikalarla uyumu gözlemek ve
- (g) İlgili bilgilerin, Yönetim Kurulu ve Şer'i Komiteye zamanında iletilmesini sağlamak.

25

YAPILANDIRMA

İlke 2:

İFK, *mudarebe* girişiminin yapılandırılmasının ve uygulanmasının kapsamlı politikalar, prosedürler, süreçler, yeterli altyapı ve sağlam dokümantasyon ile desteklenmesini temin etmelidir.

İlke 3:

İFK, kaynaklarla fonların kullanımı arasındaki risk ve mükâfat profilini eşleştirecek bir sürecin baştan sona yürütülmesini de kapsayan *mudarebe* girişiminin sağlam bir yapılandırmasını sağlamalıdır.

İslam Hukuku ile Uyumluluk

S 25.1 Bir İFK aşağıdaki hususları sağlamaktan sorumlu olacaktır:

- (a) *Mudarebe* girişiminin genel operasyonlarının şer'i gerekliliklerle uyumlu olmasını,
- (b) Ürün yapısı, stratejileri, sözleşme şartları, varlık portföyü¹¹ ve girişilen iş türünün¹² Şer'i Komite tarafından onaylanması ve
- (c) *İslami Finans Kurumları için Şer'i Yönetim Çerçevesi'*nde (Shariah Governance Framework for Islamic Financial Institutions) ana hatları belirlenmiş olan şer'i meselelere ilişkin sorunların çözümü konusunda Malezya Merkez Bankası Şer'i Danışma Kurulunun (SAC) görüşüne başvurulması.

11 *Mudarebe* Yatırım Hesabı için dayanak varlık portföyü gibi.

12 Müşterinin bir *mudarebe* girişiminde *mudarib* olarak yaptığı iş veya hizmetler gibi.

S 25.2 İFK, *mudarebe* girişiminin İslam hukuku kurallarına uymaya devam etmesini sağlamak için yeterli politikalar ve prosedürler ve yetkili personel tarafından desteklenen etkili bir çerçeve oluşturmalıdır.

Sözleşme Tarafları¹³

S 25.3 İFK, *mudarebe* girişimine girmeden önce sözleşme taraflarının uygunluğu konusunda bir değerlendirme yapmalıdır.

S 25.4 Sözleşme taraflarının rol ve sorumlulukları yasal belgelerde açıkça belirtilmelidir.

R 25.5 Bir *mudarebe* girişimindeki sözleşme tarafları, aşağıdaki yapılar içerisinde var olabilecek birden fazla *rabbu'l-mâlî* içerebilir:

- (a) Bir *mudarib* ile bir grup *rabbu'l-mâl* arasında *mudarebe* girişi kuran "tek" kâr paylaşım oranına dayalı yapı veya
- (b) Her bir *rabbu'l-mâl* ile tek bir *mudarib* arasında *mudarebe* girişimi kuran "çoklu" kâr paylaşım oranına dayalı yapı.

Bu yapıların örnekleri Ek 6'da verilmiştir.

Mudarebe Girişiminin Yönetimi

S 25.6 Paragraf 14.5 uyarınca, bir *mudarebe* girişimi sadece *mudarib* tarafından yönetilirken, *rabbu'l-mâlî* bilgiye erişimi olacaktır. Bu bağlamda, *rabbu'l-mâl*,

- (a) *Mudarebe* girişimiyle ilgili karar verme sürecine dâhil olmamalı,
- (b) *Mudarebe* girişiminin temel iş alanlarında karar verme sürecini etkilememeli¹⁴ ve
- (c) *Mudarebe* girişiminin günlük yönetiminde yer almamalıdır.

13 Aksi belirtilmediği sürece sözleşme tarafları ifadesiyle *rabbu'l-mâl* ve *mudaribe* işaret edilmektedir.

14 Örneğin, danışmanlık hizmetleri sunan bir *rabbu'l mâl*, *mudarebe* girişiminin karar verme sürecine doğrudan katkıda bulunan biridir.

Sermaye

- S 25.7 İFK, *mudarebe* sözleşmesinin yürütülmesi ile birlikte sermayenin değerini¹⁵ belirlemelidir.
- S 25.8 Paragraf 15.4 çerçevesinde izin verilen sermaye türüne rağmen, sermaye sadece nakit cinsinden olmalıdır. Sermaye, *mudarebe* girişiminin başlangıç tarihinde tespit edilebilir, kolayca erişilebilir ve mevcut olmalıdır. Sermaye aşağıdaki formlarda olamaz:
- (a) *Rabbu'l-mâle* ödenecek borçlar veya alacaklar,
- (b) İpotekli varlıklar¹⁶.
- S 25.9 Sermayenin ödenmesinden sonra, ödenen yani katkıda bulunulan sermaye miktarınca *rabbu'l-mâl*, *mudarebe* girişiminin hak ve borçlarını üstlenecektir.
- S 25.10 Paragraf 15.12'de belirtildiği şekilde *mudarib* tarafından fonların karıştırılmasının söz konusu olduğu durumlarda, İFK aşağıdakileri temin etmelidir,
- (a) Sağlanan finansmanın amaç ve varlıklarının tanımının, sözleşme hüküm ve şartlarında açıkça belirtilmesi,
- (b) *Mudarib* tarafından ayrı ayrı kayıt tutma gibi uygun bir mekanizma kullanılarak varlıkların her zaman uygun bir şekilde (tahsis edilmiş veya orantılı varlıklar) etiketlenmesi,
- (c) *Mudarebe* girişiminin temelini oluşturan dayanak varlıkların değer tespitinin uygun bir şekilde periyodik olarak gerçekleştirilmesi ve
- (d) Sözleşmeden çıkış anı ve *mudaribin* sözleşmeyi bitirdiği ân dâhil olmak üzere *Rabbu'l-mâlin*, kendisinin finanse ettiği dayanak varlıklar üzerinde her zaman hakları¹⁷ vardır.

15 İFK tarafından *mudarib* olarak teslim alınacak veya İFK tarafından *rabbu'l mâl* olarak ödenecek.

16 Örneğin, teminat olarak taahhüt edilen varlıklar gibi.

17 Yasal belgelerde öngörülen haklar.

- S 25.11 Sonradan meydana gelecek şekilde *mudaribin* kendi fonlarını *mudarebe* girişimine eklemesiyle gerçekleşen herhangi bir şekilde fonların karıştırılması durumu:
- Rabbu'l-mâl* ile *mudarib* arasındaki *mudarebe* sözleşmesini geçersiz kılmayacak,
 - Bu yönergenin *mudarebe* sözleşmesine uygulanmasını devam ettirecek,
 - Mudarib* ve *mudarebe* girişimi arasındaki *müşareke* sözleşmesine, *müşarekenin* gerekliliklerinin uygulanmasına sebep olacak ve
 - Kâr ve zararın uygun şekilde dağıtılmasını gerektirecektir. Bu durum, Ek 7'de örneklendirilmiştir.
- S 25.12 Ek 10'daki ilgili yönergelerde belirlendiği üzere kullanılan *mudarebe* fonlarının türüne dayalı olarak, İFK geçerli ihtiyati sınırlara ve gerekliliklere riayet etmelidir.

Kâr

- S 25.13 Kâr paylaşım oranı, *rabbu'l-mâl* ve *mudarib* arasında karşılıklı olarak kararlaştırılmalı ve sözleşmenin yapıldığı anda *mudarebe* sözleşmesinde açıkça belirtilmelidir.
- R 25.14 Uygun kâr paylaşım oranının belirlenmesinde, İFK aşağıdaki faktörleri dikkate alabilir:
- Mudarebe* girişiminin tahmini getirisini,
 - Eşdeğer ürünlerin, dayanak varlık veya iş sektörünün getiri oranını ve
 - Mudarebe* girişimini yönetirken *mudaribin* maruz kalabileceği tahmini yönetim veya operasyonel maliyetleri.
- S 25.15 Paragraf 16.16'daki gerekliliklere karşın kâr, ilgili Malezya Finansal Raporlama Standartlarına (MFRS - Malaysian Financial Reporting Standards) dayalı olarak ölçülür ve tahakkuk ettirilir.

- S 25.16 Paragraf 16.18'de şart koşulduğu üzere, *mudarebe* girişiminin belirli bir döneminin sonunda veya gerçek kârın elde edilmesinin ardından fiili kârın ne kadar olduğunu ortaya çıkarmak için İFK kendisi bir değerlendirme yapmalı ve İFK'nın *rabbu'l-mâl* olması durumunda, *mudaribin* bu değerlendirmeyi yapmasını sağlamalıdır. Hâlihazırda tahakkuk eden miktar üzerinde *mudarebe* girişiminin gerçek kârını yansıtmak için MFRS'ye uygun olarak nihai bir düzeltme yapılacaktır.
- S 25.17 Kâr dağıtımını belirlemek için kullanılan usul, tüm taraflar için objektif, şeffaf ve kabul edilebilir olmalıdır. Kârın hesaplanmasında sadece aşağıdaki özelliklerle tanımlanan¹⁸ doğrudan giderler hesaptan düşülecektir:
- (a) Tanımlanabilir ve ölçülebilir giderler,
- (b) *Mudarebe* girişimindeki belirli faaliyetleri tamamlamak için zorunlu olan ve gerçekleşmiş masraflar.
- S 25.18 Sözleşme yapan taraflar, *mudarebe* girişiminin kâr dağıtımına ilişkin zaman dilimini veya tarihini kararlaştırmalıdır.

Zarar

- S 25.19 Paragraf 17.1 uyarınca, herhangi bir zarar, ilgili MFRS'ye göre ölçülür ve tahakkuk ettirilir.
- S 25.20 *Mudaribin* uygun hareket etmesini sağlayacak ve zarar durumunda *rabbu'l-mâlin* çıkarlarını koruyacak *mudaribe* ilişkin beklenti ve gereklilikler sözleşme hüküm ve şartları içerisinde yeterli derecede belirtilmelidir.
- S 25.21 Zararın *mudaribin* haksız fiili (*te'addi*), ihmali (*taksir*) veya belirlenen şartların ihlali (*muhalefetü's-şuru*) nedeniyle meydana geldiğinin ispatlanması durumunda, *mudarib* zararın tamamından sorumlu olacaktır.
- S 25.22 Şayet zarar, *mudaribin* suiistimali, ihmali veya belirlenen şartların ihlali ile ilişkilendirilmezse, zarar, katkıda bulunduğu sermaye miktarına kadar *rabbu'l-mâl* tarafından üstlenilecektir.
- S 25.23 *Mudaribin* anapara tutarını baştan garanti etmesine yol açacak herhangi bir mekanizmanın¹⁹ uygulanması yasaktır.

¹⁸ Getiri Oranı ile ilgili yönergede tanımlandığı şekliyle.

¹⁹ Örneğin, zararın yüklenilmesi konusunda baştan tanınan muafiyet veya sağlanan sermayeye eşdeğer fiyattan varlıkları veya hakları satın almayı taahhüt etmek gibi.

Kefalet veya Teminat

- S 25.24 Paragraf 18.2 (b)'nin amacı açısından, bağımsız üçüncü bir tarafın kefaleti aşağıdaki tarafları dışarıda bırakmalıdır:
- (a) MFRS'de²⁰ tanımlandığı üzere, kurumsal kefiller için,
 - (i) *Mudarib* üzerinde kontrol sahibi olan kuruluşlar²¹ veya
 - (ii) *Mudarib* tarafından kontrol edilen kuruluşlar
 - (b) Bireysel kefiller için:
 - (i) *Mudaribin* çalışanı (ve onun yakın akrabaları), veya
 - (ii) *Mudaribin* hâkim ortağı (ve onun yakın akrabaları).

Girişimden Çıkmak²²

- S 25.25 İFK, *mudarebe* girişiminden çıkış ile ilgili aşağıdakileri de içine alan hüküm ve şartlarını açıkça belirlemelidir:
- (a) *Mudarebe* girişiminin vadesi,
 - (b) Paranın çekilmesi veya ödenmesine izin verilen zaman veya aralıklar,
 - (c) Vadenin gelmesinden önce girişimden çıkmak için niteleyici kriterler,
 - (d) Dayanak varlıkların değerinin tespit edilmesi ve girişimden çıkışta kâr ve zararın hesaplanma usulü,
 - (e) Tazminat veya hasar da dâhil olmak üzere ödenecek veya alınacak olası miktar ve
 - (f) İlgili belgelerin teslimi, bildirim süresi, işlem ve ödeme sürecini işletmek için gerekli gün sayısı da dâhil olmak üzere girişimden çıkışın operasyonel prosedürleri.

20 Yani, MFRS 127 Ayrı Finansal Tablolar.

21 Örneğin, ana şirket.

22 Tasfiye, fesih, *mudarebe* sermayesinin çekilmesi veya tediyesi şeklinde olabilir.

Dokümantasyon

- S 25.26 İFK, şer'î ve düzenleyici gerekliliklere uygun bir *mudarebe* girişimi için kapsamlı ve yasal olarak uygulanabilir bir dokümantasyon geliştirmelidir.
- S 25.27 Yasal belgeler, en azından, aşağıdakileri hususları açıkça belirtmelidir,
- (a) *Mudarebe* girişiminin amacı,
 - (b) Çeşitli taraflar arasındaki sözleşmeye dayalı ilişkiler,
 - (c) Tarafların *mudarebe* girişimine yönelik hakları, rolleri ve sorumlulukları,
 - (d) *Rabbu'l-mâl* tarafından katkıda bulunulan sermaye miktarı,
 - (e) Kâr paylaşım oranı (KPO),
 - (f) İlgili sözleşme taraflarınca karşılanacak zararlar,
 - (g) Kâr dağıtımlarının hesaplama usulleri ve zamanlaması,
 - (h) *Mudarebe* girişiminin vadesi,
 - (i) Dayanak varlıkların fiyatlandırma yani değer tespit yöntemi,
 - (j) Hangi sıklıkla olacağı ve rapor edilecek bilgilerin neler olduğunu da içeren *mudarebe* girişiminin performansının raporlanması ile ilgili şartlar,
 - (k) Şayet varsa, varlıklar üzerindeki haklar da dâhil olmak üzere teminat ve kefaletler hakkında ayrıntılar,
 - (l) Girişimden çıkışın şartları ve mekanizması,
 - (m) Uygulanabildiği durumlarda, ilgili sözleşme taraflarınca üstlenilecek şartlar, ücretler ve masraflar.
- S 25.28 Belgelerde kullanılan Arapça terminoloji, sözleşme taraflarının anlaşmasını kolaylaştırmak için yeterince açıklanmalı veya tercüme edilmelidir.

- S 25.29 *Mudarebenin* diğer şer'i akitle birlikte düzenlenmesi durumunda, İFK, ilgili belgelerin birbirinden ayrılmasını ve şer'i şartlara uygun bir sırayla yürütülmesini sağlamalıdır

26 RISK YÖNETİMİ

İlke 4:

İFK, *mudarebe* girişimi süresince riskleri etkin bir şekilde yönetmek için sağlam ve bütünlük bir risk yönetim sistemi tesis etmeli ve uygulamalıdır.

- R 26.1 Bir *mudarebe* girişimi, *rabbu'l-mâli*, öz sermaye riski, piyasa riski, likidite riski, kredi riski ve operasyonel riskler gibi çeşitli risklere maruz bırakabilir. İşlemlerin çeşitli aşamalarında ortaya çıkan bu riskler tabiatları itibariyle değişebilir ve kapsamlı ve sağlam bir risk yönetimi altyapısı, raporlama ve kontrol çerçevesi gerektirebilir.
- S 26.2 *Mudarebe* girişiminin süresi boyunca, İFK riskleri kendi risk iştahı doğrultusunda ele almak üzere kapsamlı risk yönetimi politikaları, prosedürleri, sistemleri ve iç kontrolleri tesis etmelidir. Bunlar aşağıdaki hususları içermelidir:
- Risklerin tanımlanması ve izlenmesi,
 - Dayanak varlıklar ve kâr dağıtımı için uygun değer tespit ve hesaplama usulü,
 - Risk maruziyet sınırları,
 - Risk azaltma teknikleri ve
 - İzleme ve raporlama mekanizmaları.
- S 26.3 Dâhili olarak İFK, politikalarını, prosedürlerini ve sınırlarını açıkça belirlemeli ve tüm ilgili birimlere bildirmelidir.
- S 26.4 İFK, politikalarını, prosedürlerini, dâhili sınırlarını gözden geçirmek ve güncellemek için sistematik bir süreç tesis etmeli ve İFK'nın risk iştahı ile sektördeki önemli değişimler arasında tutarlılığı sağlamalıdır.
- S 26.5 İFK *mudarebe* girişimi ile ilgili sağlam bir stres testi çerçevesine sahip olmalıdır.

- S 26.6 *Mudarebe* sözleşmesine dayalı ürünlerin yapılandırılmasında, İFK, ürün yapısının amaçlanan risk ve mükâfat profiline uygunluğunu sağlamalıdır.^{23 24}

27 FİNANSAL BEYAN

İlke 5:

İFK, paydaşlarının *mudarebe* girişimlerini anlamalarını ve değerlendirmelerini kolaylaştırmak için yeterli beyanı ve şeffaflığı sağlamalıdır.

- S 27.1 İFK, doğru ve adil bir fikir sunan finansal tabloların hazırlanmasına ve raporlanmasına imkân veren muhasebe ve diğer kayıtları güncel bir şekilde tutmalıdır.
- S 27.2 *İslami Bankacılık Kurumları Finansal Raporlamaya İlişkin Rehber* (Guidelines on Financial Reporting for Islamic Banking Institutions), *Kalkınma Finans Kurumları Finansal Raporlama Rehberi* (Guidelines on Financial Reporting for Development Financial Institutions), *İslami Bankalar Sermaye Yeterliliği Çerçevesi* (Capital Adequacy Framework for Islamic Banks) – Malezya Merkez Bankası tarafından yayımlanan *Beyan Gereklilikleri* (3'üncü Esas) Disclosure Requirements (Pillar 3), – ve ilgili tüm MFRS'lerde ileri sürülen gerekliliklere İFK'lar tarafından riayet edilmelidir.
- S 27.3 Şayet varsa, *mudarebe* girişimine ilişkin özel yönetim ve denetim fonksiyonu²⁵ beyan edilmelidir.

28 İŞ VE PİYASA DAVRANIŞI

İlke 6:

Paydaşların menfaatlerini korumak için İFK, *mudarebe* girişimlerini İslam hukuku ile uyumlu adil ve şeffaf bir şekilde üstlenmelidir.

23 Örneğin, *mudarib* olarak İFK, belirli bir yatırım hesabının hedeflenen risk ve getiri profiline yanı sıra hedefle orantılı bir Yatırım Hesabı ürününü de yapılandırmalıdır.

24 Örneğin, *rabbu'l-mâl* olarak İFK, diğer hususlar yanında *mudarebenin* Özel Amaçlı Araca (SPV – Special Purpose Vehicle) mı yoksa başka bir özel düzenlemeye mi ihtiyaç duyacağını değerlendirmelidir.

25 Örneğin, ilgili *mudarebe* girişiminin yönetim kurulu gözlemcisi ve bunların rolleri

S 28.1 *Mudarebe* girişiminin adil, şeffaf, sorumlu ve profesyonel bir şekilde yürütüldüğünden emin olmak için, İFK, politikaları ve prosedürlerinde sözleşme taraflarının²⁶ menfaatlerini dikkate almalıdır.

Adil Ticaret

S 28.2 İFK'nın *mudarebe* girişimine ait iş ve piyasa davranışları konusundaki iç politikaları ve prosedürleri, sözleşme yapan taraflara yönelik aşağıdakileri de içeren adil ticari uygulamaları yansıtmalıdır:

- (a) Elverişlilik değerlendirmesi,
- (b) Sağlanan bilgilerin doğru ve açık olup yanılıcı olmaması,
- (c) (Şayet varsa) ücretler ve masraflar,
- (d) Şayet varsa, verilen tavsiye ve önerilerin uygunluğundan emin olmak için makul özenin gösterilmiş olması.

S 28.3 *Mudarebe* girişiminde ortaya çıkması muhtemel olanlar da dâhil tüm çıkar çatışmaları, İFK tarafından sözleşme taraflarına açıklanmalıdır.

S 28.4 İFK, yeni pazarlıklar veya vadenin uzatılması esnasında *mudarebe* sözleşmesinde yapılan değişiklikler de dâhil olmak üzere *mudarebe* akdinin şartlarında adâletin sağlanmasını temin etmelidir.

Bilgi Beyanı

S 28.5 Sözleşme öncesi aşamada, İFK, potansiyel sözleşme taraflarına, pazarlama ve tanıtım materyalleri, ürün tanıtım sayfası ve *mudarebe* girişimine ilişkin diğer ilgili materyallerde yeterli ve ilgili bilgiyi sağlamalıdır. Sunulan bilgi şunları içermelidir:

- (a) *Mudarebe* girişiminin aşağıdaki hususları içeren kapsamlı bir tasviri,
 - (i) *Mudarib* ve *rabbu'l-mâl* arasındaki sözleşmeden doğan ilişki,
 - (ii) *Mudarib* ve *rabbu'l-mâl* arasındaki kâr paylaşımı konsepti ve *rabbu'l-mâlin* zararı üstlenmesi,

26 Paragraf 28'in amaçları bağlamında, "sözleşme tarafları" ifadesi, İFK'nın *rabbu'l-mâl* olduğu durumlarda "*mudarib*" ve İFK'nın *mudarib* olduğu durumlarda "*rabbu'l-mâl*" anlamına gelir.

- (b) İşlem yapısının genel bir değerlendirmesi,
- (c) Sözleşme taraflarının rolleri, sorumlulukları, hakları ve yükümlülükleri,
- (d) *Mudarebe* sözleşmesinin temel hüküm ve şartları,
- (e) Şayet varsa, rehin ve/veya kefalet için aranan şartlar (taahhüt edilen rehin üzerindeki tarafların hakları ve yükümlülükleri de dâhil olmak üzere).

Ürün bilgilendirme belgesi ile ilgili olarak İFK ayrıca, *Ürün Şeffaflık ve Bilgilendirme Rehberinde* (Guidelines on Product Transparency and Disclosure) belirtildiği üzere ürün bilgilendirme belgesinde açıklanması gereken asgari bilgileri beyan etmesi gerekmektedir.

- S 28.6 İFK, sözleşme taraflarının *mudarebe* sözleşmesi konseptini anlamalarını sağlamalıdır.
- S 28.7 Sözleşmenin yapıldığı anda, İFK sözleşme taraflarının *mudarebe* sözleşmesinin hüküm ve şartlarını anlamalarını kolaylaştırmak amacıyla yasal belgelerdeki *mudarebe* girişiminin göze çarpan özelliklerini açıklamalıdır.
- S 28.8 İFK, *mudarebe* girişiminin vadesi boyunca sözleşme taraflarına, hükümler ve şartlar, özellikler, haklar ve yükümlülükler, ücretler ve masraflar ile ilgili (şayet olursa) değişiklikler hakkında zamanında bildirimde bulunmak gibi gerekli açıklamaları sağlamalıdır.

29

ARKA PLAN

S 29.1 C bölümündeki genel operasyonel gerekliliklere ek olarak, İFK'nın *rabbu'l-mâl*²⁷ olduğu bir *mudarebe* sözleşmesi kullanılarak yapılan- dırılmış ürün veya hizmetlerden oluşan *mudarebe* girişimine yönelik olarak, İFK, D bölümü kapsamındaki özel operasyonel gerekliliklere de tabidir. İFK'nın *mudarib* olduğu bir *mudarebe* sözleşmesinin özel operasyonel gereklilikleri için ise İFK, Yatırım Hesabı yönergesine başvurmalıdır.

30

YÖNETİM VE GÖZETİM

S 30.1 *Mudarebe* girişimleri için sağlam yönetim ve denetim fonksiyonu gereklilikleri, hem İFK hem de *mudarebe* girişimi bünyesinde var olmalıdır.

İFK Seviyesi

Operasyonel seviyede özel işlev veya birim

S 30.2 İFK, *mudarebe* girişimlerine nezaret etmek üzere kendi bünyesi içeri- sinde özel olarak *mudarebe* girişimlerine tahsis edilmiş, ilgili beceri ve uzmanlığa sahip özel bir işlev veya birim tesis edecektir.

S 30.3 Özel işlev veya birimin rol ve sorumlulukları şunları içerir:

- Potansiyel bir *mudaribden* alınan tekliflerin değerlendirilme- sini yapmak ve uygulanabilir görülmesi halinde, *mudarebe* girişimini ilgili yönetim kuruluna tavsiye etmek,
- Mudarebe* girişiminin ilerlemesini izlemek, düzenli saha zi- yaretleri yapmak,²⁸ sürekli olarak ilgili bilgileri toplamak ve *mudarebe* girişimine etkisiyle ilgili analizler yapmak,
- Risk yönetim politikalarının ve riskleri yönetecek iç kontrolün uygulanmasını temin etmek ve
- Anormallikler tespit edildiğinde, üst yönetimi derhal uyararak ve periyodik olarak yönetime ilerleme raporları hazırlamak.

27 İFK'nın kayıtlarında varlıklar olarak kaydedilmektedir.

28 İslam hukukuna uyumluluk amaçları açısından saha ziyaretlerini de içerir.

- S 30.4 Özel işlev veya birim, *mudarebe* girişimi konusunda uzmanlık, bilgi ve yetkinliğe sahip personelden oluşmalıdır.
- R 30.5 Bu tür bir uzmanlığa sahip olmadığı alanlarda ya da ticari faaliyetlerde İFK, özel fonksiyon ya da birimin²⁹ faaliyetlerini tamamlamak üzere harici bir taraf atayabilir.
- S 30.6 Paragraf 30.5 kapsamındaki böyle bir atama için, İFK aşağıdaki hususları sağlamak zorundadır:
- (a) Harici taraf ilgili alanlarda veya ticari faaliyetlerde güvenilirlik, kapasite, yeterli bilgi ve uzmanlığa sahip olmalı,
 - (b) Harici taraf ile İFK arasında bir çıkar çatışması olmamalı,
 - (c) Harici taraf ile *mudarib* arasında bir çıkar çatışması olmamalı ve
 - (d) Yükümlülükler, roller ve sorumluluklar ve gizlilik gibi hükümlerin uygulanabilirliğini sağlamak için İFK ile harici taraf arasındaki işlemleri düzenleyen uygun yasal belgeler olmalı.

Yönetim Kurulu ve Üst Yönetim Seviyesinde Özel Yapı

- S 30.7 Maruz kalınan³⁰ *mudarebe* girişimlerinin, toplam sermayenin % 25'ine ulaştığı durumlarda,³¹ İFK, daha yüksek düzeyde odaklanma ve derinlemesine görüş alışverişini mümkün kılmak için aşağıdaki gibi özel gözetim kurulları tesis etmelidir,
- (a) Yönetim Kurulu seviyesinde, Yönetim Kurulu Yatırım Risk Komitesi (BIRC - Board Investment Risk Committee) ve
 - (b) İdari seviyede, Yatırım Komitesi (IC - Investment Committee).
- S 30.8 Yönetim Kurulu Yatırım Risk Komitesi, üst yönetimin *mudarebe* girişimleriyle ilgili riskleri yönetme faaliyetlerini denetleyecek ve risk yönetimi süreçlerinin yerinde ve etkin bir şekilde işlemlerini sağlamaya çalışacaktır. Yönetim Kurulu Yatırım Risk Komitesinin rolleri ve sorumlulukları şunları içerir:

29 *Mudarebe* girişimini yönetmek için gerekli olan danışmanlık, değerlendirme, izleme, gözden geçirme veya diğer süreçleri içerir.

30 İFK'ların sermaye kaybına maruz kalabileceği satış bazlı olmayan sözleşmeleri içerir, örneğin *müşareke* girişimi.

31 *İslami Bankalar Sermaye Yeterliliği Çerçevesinde* (Sermaye Bileşenleri) tanımlandığı şekilde.

- (a) Politikaların ve risk yönetim çerçevesinin etkinliğini gözden geçirmek ve bunu sağlamak,
- (b) Yönetim Kuruluna yeni bir yatırım stratejisi yapılması ya da yatırım stratejisinde değişiklik yapılması için tavsiyede bulunmak,
- (c) Yatırımlar üzerinde bir yetki sınırı belirlemek ve
- (d) Yatırım Komitesini denetlemek.

S 30.9 Yatırım Komitesi, performansın denetlenmesinden ve *mudarebe* girişimlerinde etkin yönetimin sağlanmasından sorumludur. Yatırım Komitesinin rol ve sorumlulukları şunları içerir:

- (a) Yatırım faaliyetlerinin ilerlemesini denetlemek,
- (b) Yatırım uygulamasını onaylamak,
- (c) Yönetim Kurulu Yatırım Risk Komitesine yatırım teklifleri ve stratejileri hakkında önerilerde bulunmak ve
- (d) Yatırımın İFK'nın sınırları içerisinde veya stratejilerine dâhil olduğundan emin olmak için bir denetim fonksiyonu yerine getirmek ve yatırımı onaylamak.

İlgili roller ve sorumlulukların özel yapısı ve detayları Ek 8'de verilmiştir.

S 30.10 Yönetim Kurulu Yatırım Risk Komitesine üyelik, icracı olmayan yöneticilerle sınırlı olmak üzere en az üç üyeden oluşur ve başkanlığı bağımsız bir yönetici tarafından yapılır.

S 30.11 İFK, Yönetim Kurulu Yatırım Risk Komitesi ve Yatırım Komitesindeki en az bir üyenin *mudarebe* girişimlerine ilişkin ana iş alanlarında³² uzmanlığı ve deneyime³³ sahip olduğundan emin olmalıdır.

R 30.12 30.7 (a) alt paragrafı çerçevesinde bir Yönetim Kurulu Yatırım Risk Komitesi oluşturmanın gerekliliklerine rağmen, İFK, Yönetim Kurulu Yatırım Risk Komitesinin görevlerini üstlenmek üzere Yönetim Kurulu Risk Yönetimi Komitesi (BRMC - Board Risk Management Committee) gibi mevcut yönetim kurulu komitelerinden faydalanabilir.

32 Şayet İFK bir defada birden fazla iş sektöründe yer alıyorsa, hangi alanla ilgili bir uzman komite üyesinin olacağına karar vermek için ana iş sahasının ne olduğunu tespit konusunda karar vermelidir.

33 Örneğin, eğer İFK esas olarak mülklerle ilgili iş yapıyorsa, gayrimenkul sektöründe, gayrimenkul geliştirme şirketleri ile iş yapma konusunda deneyimi olan en azından bir komite üyesi olmalıdır. Bu bağlamda, sadece gayrimenkul veya ipotek finansmanı konusunda bankacılık tecrübesine sahip olmak yeterli olmayabilir.

- S 30.13 Şayet paragraf 30.12'deki yaklaşım benimsenirse, İFK aşağıdakileri temin etmelidir:
- (a) Mevcut yönetim kurulu komitesindeki en az bir üyenin *mudarebe* girişimi ile ilgili ana iş dallarında uzmanlık ve bilgi birikimine sahip olmasını sağlamak da dâhil olmak üzere, yönetim kurulu üyelerinin yetkinliğini ve güvenilirliğini güçlendirecek mekanizmaların var olmasını ve
 - (b) *Mudarebe* girişiminin zarar veya değer kayıplarının her zaman düşük veya önemsiz³⁴ olmasını.

Mudarebe Girişimi Seviyesi

Gözetmen

- S 30.14 *Rabbu'l-mâl* olarak İFK, *mudaribin* görevlerini etkin, özenli ve *mudarebe* sözleşmesinin hüküm ve şartlarına uygun olarak yürütüp yürütmediğini izlemek ve değerlendirmek için etkin mekanizmaların kurulmasını sağlamalıdır.
- S 30.15 İFK, girişim düzeyinde etkin yönetim ve gözetimi sağlamak için uygun koruyucu önlemler belirlemelidir.
- R 30.16 Koruma önlemleri, *mudarebe* girişiminin kurul, yönetim veya proje seviyelerinde gerekli beceri ve deneyime sahip uygun bir gözlemcinin atanmasını içerebilir. Bu, İFK'nın zamanında bilgiye erişebilmesini, sorunların daha iyi anlaşılmasını ve *mudarebe* girişiminde *mudaribin* yediemin olarak görevlerini yürütme hususundaki davranışlarını hem işleyiş seviyesinde, hem de en üst düzeyde yakından izleyebilmesini temin etmek içindir.
- S 30.17 Çok katmanlı bir Özel Amaçlı Araç (SPV) veya dolaylı risk içeren bir *mudarebe* girişimi gibi karmaşık bir yapı için bir gözlemci atanması durumunda, böyle bir atama, fiili iş faaliyetini yürüten kuruluşta ve/veya fiili iş faaliyeti üzerinde kontrolü olan kuruluşta yapılacaktır.
- Kompleks bir yapının örnekleme Ek 9'da verilmiştir.
- S 30.18 İFK, gözlemcilerin atanması ile ilgili olarak gözlemcinin görevlerini etkin bir şekilde yerine getirmesini sağlayacak yeterlilik kriterleri, davranışları, rolleri ve sorumlulukları ile teftiş mekanizmasını içeren politika ve prosedürler tesis etmelidir.

34 Örneğin, zarar veya değer kaybı, *mudarebe* girişimi toplam riskinin % 5'inden fazla olmamalıdır.

- S 30.19 Atanan gözlemci,
- (a) *Mudarebe* girişimine konu işin niteliği hakkında beceri ve derin bilgi sahibi olmalı,
 - (b) Görevlerini etkin bir şekilde yerine getirmesini sağlayacak gerekli niteliklere, deneyime ve özelliklere sahip olmalı,
 - (c) *Mudarebe* girişiminde yapılan müzakereleri anlayacak olgunluğa sahip olmalı, özellikle Yönetim Kurulu seviyesinde atanmış olanların bu tür bir olgunluğa sahip olması gerekir ve
 - (d) Görevini ifa için aşağıdaki özellikleri de içine alan "yerinde ve uygun" bir yapıda olmalıdır:
 - (i) Karar vermekte doğruluğu, özeni, yeterliliği ve sağlamlığı,
 - (ii) İtibarı, karakteri, dürüstlüğü ve doğruluğu ve
 - (iii) Hile, sahtekârlık, şiddet, yetersizlik veya hileli, baskıcı, uygunsuz uygulamalar veya itibarını zedeleyecek her tür görevi kötüye kullanma eylemlerini içeren bir suç(lar) geçmişinin olmaması.
- R 30.20 Atanan gözlemci İFK'nın bir çalışanı, İFK şirketler grubunun içerisinde bir eleman veya ilgili sektörde konunun bir uzmanı olan harici bir taraf olabilir.
- S 30.21 Gözlemcinin atanması aşağıdaki koşullara tabi olacaktır:
- (a) Gözlemci ve İFK arasında, İFK'nın menfaatini tehlikeye atabilecek herhangi bir çıkar çatışması olmamalı. Özellikle, İFK'nın *mudarebe* girişiminde kendi Yönetim Kurulu üyesini bir kurul gözlemcisi olarak atamasına izin verilmez.
 - (b) Gözlemci ile *mudaribin* arasında gözetim işlevinin etkisiz olmasına neden olabilecek herhangi bir çıkar çatışması olmamalı.
 - (c) Atama şartnamesi, İFK'ya yönelik görevleri, kendisine yasak olan davranışlar ve beyan konusundaki gereklilikler dâhil olmak üzere gözlemcinin hak ve sorumluluklarını tanımlamalıdır.

- (d) Gözlemci, İFK dışından bir tarafısa:
- (i) İFK, dışarıdan birinin gözlemci olarak tayin edilmesi konusunda, gözlemcinin ilgili alanlarda veya iş faaliyeti- yetlerinde güvenilir, bilgi ve uzmanlığa sahip olduğun- dan emin olmak için bir değerlendirme sürecine sahip olmalıdır ve
 - (ii) Harici taraf, duruma göre IFSA'nın 145. bölümünde, FSA'nın 133. bölümünde veya DFIA'nın 119. bölümün- de öngörülen gizlilik hükmüne uyma yükümlülüğü ko- nusunda İFK'ya yazılı bir taahhütte bulunmalıdır.

S 30.22 Gözlemcinin rol ve sorumlulukları aşağıdakileri içerecektir:

- (a) *Mudarebe* girişiminin ilerleyişini ve performansını İFK'ya za- manında bildirmek,
- (b) İFK'nın çıkarlarını korumak,
- (c) *Mudaribin* karşılaştığı her tür problemi teyit etmek için gerekli bilgileri elde etmek ve
- (d) Son derece dürüst olmak ve kişisel çıkar ya da kazanç sağla- mak amacıyla *mudarib* veya diğer taraflardan herhangi biri ile alışveriş yapmaktan kaçınmak.

S 30.23 İFK, gözlemcinin işlevinin etkinliğinden emin olmak için aşağıdaki ilkelere sahip olmalıdır:

- (a) *Mudarebe* girişimi gözlemcinin temel iş alanlarından biri ola- rak kabul edilir.
- (b) Her bir kişinin gözlemci olması için izin verilen ve yatırım yapılan kuruluş sayısına dâhili bir sınır getirmek, örneğin her bir gözlemcinin herhangi bir zamanda sadece iki girişimle sınırlandırılması gibi.
- (c) Alternatif bir gözlemcinin atanması, gözlemci atanmasında aranan hüküm ve şartlara sahip sadece belirli diğer bir kişiy- le³⁵ sınırlı olacaktır.

35 Belirlenmiş ifadesi atama süresince kalıcı olacak olan ve başka herhangi bir kişi ile değiştirilmeyecek olan alternatif bir gözlemci anlamına gelir.

- (d) Bu işlevin yürütülmesi için gözlemciye ödenecek herhangi bir ücret veya bedel, *mudaribden* tahsil edilemez.
- S 30.24 İFK'nın *mudarebe* girişimindeki payının tasfiye edilmesiyle birlikte, İFK gözlemcinin işlevini derhal feshetmelidir.
- S 30.25 İFK, kontrol ve dengeleri sağlamak için tüm birimlerin İFK ve girişim seviyesindeki bağımsızlığını her zaman korumalıdır. Örneğin Yönetim Kurulu ve proje seviyesi gözlemcisi aynı kişi olamaz ve özel birim veya fonksiyonun başı Yönetim Kurulunun gözlemcisi olamaz.

31 YAPILANDIRMA

Fon Kaynakları

- S 31.1 İFK'nın *mudarebe* girişimi kapsamındaki sermaye katkısı aşağıdaki şartlara tabi olacaktır:
- (a) Yatırım Hesabı'na³⁶ ilişkin yönergeye uyulması koşuluyla, Kısıtsız Yatırım Hesabı'ndan (UA- Unrestricted Investment Account) ve Kısıtlı Yatırım Hesabı'ndan (RA - Restricted Investment Account)³⁷ fon sağlanmasına izin verilir. Ayrıca, UA fonunun herhangi bir şekilde kullanılması, likidite risklerini önemli ölçüde hafifletecek³⁸ koşullara tabi olacaktır.
- (b) Ortakların fonlarından finansman sağlanmasına, aşağıdaki hususlara tabi olarak izin verilir:
- (i) İFK, *İslami Bankalar Sermaye Yeterliliği Çerçevesi (Sermaye Bileşenleri)* kapsamında gerekli görülen yeterli miktarda sermayeyi elinde tutar ve
- (ii) İFK, *mudarebe* girişimleri için risk iştahını açıkça tesis eder ve pay sahiplerinin fonlarının kullanımı konusunda risk iştahı ile orantılı olan bir iç sınır belirler.
- (c) Mevduatlardan fon sağlanmasına izin verilmez.

36 Gayrimenkul ticaretini finanse etmek amacıyla, *İslami Bankalar tarafından Mülkiyet Gelişimi ve Mülkiyet Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Rehberin (Guidelines on Property Development and Property Investment Activities by Islamic Banks)* 7.6 paragrafında belirtilen koşullara tabi olarak, kısıtsız yatırım hesapları (UA) fon kaynağı olarak kullanılmaya uygundur.

37 UA ve RA'ya, Yatırım Hesabı yönergesinde sırasıyla URİA (Unrestricted Investment Account) ve RIA (Restricted Investment Account) olarak atıfta bulunmaktadır.

38 Bu, kaynak ve fonların kullanımı arasındaki vade süresinin eşleştirilmesi, sadece dayanak varlıkların tasfiye edilmesi durumunda tediye yapılması veya İFK dışındaki yatırımcıların değiştirilmesi gibi mekanizmaları içerebilir.

- S 31.2 Likidite riskini önemli ölçüde azaltmak için 31.1 (a) alt paragrafı uyarınca vade eşleştirme mekanizmasının kullanılması durumunda, *mudarebe* girişiminin vade süresinin uzatılması UA ve RA fonlarının geri ödeme süresinin uzatılmasıyla da desteklenmelidir.

Fonların Kullanılması

- S 31.3 *Mudarebe* girişiminin gayeleri için fonların kullanımında İFK, risk iştahı ve fon kaynakları ile uyumlu olarak, işletme girişiminin uygulanabilirliğini ve risk profilini, yani nakit akışını, risk ve ödül profilini değerlendirmelidir.

Sözleşme Tarafları

- S 31.4 Bir *mudaribin* atanmasına ilişkin hüküm ve şartlar, *mudaribin* üzerine alacağı yükümlülüklerin netleştirilmesini de içermelidir.
- S 31.5 İFK, *mudarebe* girişiminin bir *mudaribden* diğer bir *mudarebe*, yani ikinci *mudarebe* devredilmesinin, *mudarebe* girişimine ilave risk getirmeyeceğinden emin olmak için güvenlik önlemlerine olan ihtiyacını değerlendirmelidir.
- S 31.6 Paragraf 31.5'in amaçlarına yönelik olarak, İFK,
- (a) İkinci *mudaribin* uygun şekilde seçilmesini, etkin yönetimini ve uygun davranışını sağlamak için anlaşmaya *mudarib* ile ilgili kriterler veya şartlar koymalı,
 - (b) *Mudarib* ile ikinci *mudarib* arasında herhangi bir çıkar çatışması olmamasını temin edecek mekanizmalara sahip olmalı,
 - (c) Aşağıdaki *mudarebe* sözleşmelerinin her birinin ayrı ayrı yürütülmesini sağlamalı ve her bir sözleşme altındaki bireysel sorumluluğu hükümsüz kılmamalı:
 - (i) İFK ve *mudarib* arasındaki *mudarebe* sözleşmesi ve
 - (ii) *Mudarib* ve ikinci *mudarib* arasındaki *mudarebe* sözleşmesi,

- (d) *Mudarib* ile ikinci *mudarib* arasındaki sözleşme şartlarının aşağıdakileri içerdiğinden emin olmalıdır:
- (i) Raporlama yükümlülüğü, raporlama sıklığı ve herhangi bir zarar meydana geldiğinde ayrıntılı rapor sunmayı da içeren ikinci *mudaribin* rol ve sorumlulukları,
- (ii) İkinci *mudaribin* uhdesinde olan yükümlülükler,
- (e) İFK tarafından *mudaribden* öngörülen beklenti veya koşulların benzer şekilde ikinci *mudaribden* de hangi alanlarda bekleneceğini değerlendirmelidir.

S 31.7 İFK, *mudarib* ile ticari faaliyetler için tayin edilen herhangi bir taraf arasında bir çıkar çatışması olmasını önleyecek bir mekanizmaya sahip olmalıdır.

Sermaye

S 31.8 İFK, *mudarebe* sermayeyi sadece nakit³⁹ olarak verecektir. Buna ilaveten, sağlanan sermaye *mudaribin* ya da *mudarebe* girişiminin hisselerinin⁴⁰ edinilmesi yoluyla olamaz.

S 31. Paragraf 25.10'daki şartlara ek olarak, *mudarebe* sermayesinin *mudaribin* diğer fonlarıyla karıştırıldığı durumda, İFK, alınan diğer önlemlerin yanı sıra hüküm ve şartların İFK'nın *mudarebe* girişiminin dayanak varlıkları üzerindeki haklarını sağlamakta yasal olarak uygulanabilir ve etkili olduğundan emin olmalıdır.

R 31.10 *Mudarebe* sözleşmesinin şartları uyarınca, sermaye tamamen veya kısmen dağıtılabilir ve İFK ile *mudarib* arasındaki karşılıklı anlaşmaya bağlı olarak *mudarebe* girişiminin vadesi içerisinde ilave sermaye takviyesi yapılabilir.

Kâr

S 31.11 Kârın hesaplanmasını ve dağıtımını belirlemek için kullanılan usul, tüm taraflar açısından objektif, şeffaf ve kabul edilebilir olmalıdır.

39 Aynî sermayeye izin verilmez.

40 İFK'nın *mudaribin* ihraç ettiği hisseleri aldığı durum.

- R 31.12 Paragraf 25.16'da belirtildiği üzere bir *mudarebe* girişiminin kâr veya zarar hesaplamasına ilişkin son ayarlamalar ile ilgili olarak, İFK kârın fazladan dağıtılmasının doğuracağı problemleri önlemek için, İFK ile *mudarib* arasında bu tür düzenlemeler yapılmadan önce alınabilecek önlemleri tanımlamak isteyebilir.

Zarar

- S 31.13 İFK, *mudaribin* meydana gelen herhangi bir zararın, beklenen getiri ile ilgili performans düşüklüğünün veya beklenen performanstan sapmanın gerekçelerini ve zamanında detaylı bir raporunu sunmasını sağlayacak etkin süreçlere sahip olmalıdır.
- S 31.14 Riskleri azaltmak için, İFK *mudarebe* sadece kısıtlı *mudarebe* finansmanı sağlayacaktır. Bu düzenleme kapsamında İFK, işin kapsamı, girişimle ilgili varlıklar, girişimin kilometre taşları ve *mudarib* tarafından teslim edilebileceklerle ilişkin detaylar gibi özel gereklilikleri belirleyecektir.
- R 31.15 İFK, netlik sağlamak, *mudaribin* girişimi uygun şekilde yürütülmesini teşvik etmek ve zarar durumunda İFK'nın çıkarlarını korumak için, *mudarebe* girişimi hüküm ve şartları kapsamında suiistimal ve ihmal ile ilgili kriterler⁴¹ belirleyebilir.
- S 31.16 *Mudarebe* girişimi, *mudaribin* diğer işletmelerinden ayrı olmalıdır. Girişim, şayet aşağıdaki durumlar kapsamında ise, Özel Amaçlı Araç (SPV) gibi ayrı bir varlık vasıtasıyla yapılandırılacaktır:
- (a) Yüksek riskli faaliyetlerin varlığı; *Mudaribin*, *mudarebe* girişimini etkileyebilecek başka yüksek riskli iş faaliyetlerinin olması durumu. Yüksek riskli olarak değerlendirilen girişimlere şunlar örnek olarak verilebilir:
- (i) Hala araştırma veya prototip aşamasında olan ürünler örneğin ilaç sanayii ürünleri veya
- (ii) Yüksek oranda modası geçebilecek endüstriler, örneğin teknoloji sektörü.
- (b) Etkin bir yönetim sağlamada yetersizlik; İFK'nın, gözlemci(ler) atayamadığı veya Özel Amaçlı Araç (SPV) dışı yapılar altında özel tahsis edilmiş hesap⁴² kullanılmasını faaliyete geçiremediği durumlar.

41 Örneğin uygun muhasebe ve kayıtların tutulması, şeffaflık, bilginin beyan edilmesi ile ilgili beklentilerin belirlenmesi gibi.

42 Paragraf 32.7 uyarınca.

- S 31.17 İFK, *mudarebe* girişiminin İFK'dan ayrılıp ayrılmaması ve Özel Amaçlı Araç (SPV) gibi ayrı bir varlık altında yapılandırılıp yapılandırılmaması gerektiğini değerlendirecektir. Bu durumda göz önünde bulundurulması gereken faktörler şunlardır:
- (a) Paragraf 31.16 (a)'da verilen örnekler gibi faaliyetler ve içine girilen risk seviyesi ve
 - (b) İFK üzerindeki riskleri, hak taleplerini veya İFK üzerindeki olası yasal etkileri sınırlama ihtiyacı.
- S 31.18 Şayet *mudarebe* girişimi ayrı bir varlık şeklinde yapılandırılırsa, girişim,
- (a) Sınırlı sorumlu bir varlık olmalı (örneğin, 1965 Şirketler Yasası kapsamında tesis edilmiş olan) ve
 - (b) Sadece İFK'nın belirlediği tek bir amaç için olmalıdır.
- R 31.19 Her ne kadar paragraf 14.5 ve 25.6'daki şartlar, İFK'nın *mudarebe* girişimine katılımını sınırlandırsa da, İFK kendi menfaatlerini korumak için yasal belgelere eklenmesi ve sözleşmenin yapılması esnasında üzerinde anlaşılması gereken şartları belirleyebilir. Örneğin:
- (a) *Mudaribin* belirli eylemleri ve davranışları yapmasını engelleyen olumsuz şartlar veya *mudaribin* belli eylemleri ve davranışları yapmasını gerektiren olumlu şartlar ve/veya
 - (b) *Mudarib* tarafından alınan belirli kararlar veya eylemler hakkında İFK'ya önceden bildirimde bulunulması.

Vade

- S 31.20 İFK *mudarebe* girişimi için sabit bir vade⁴³ belirlemelidir. *Mudarebe* girişiminin süresinin uzatılmasına yönelik herhangi bir karar, inşaat gecikme veya piyasa koşullarındaki önemli değişiklikler gibi haklı gerekçelerle desteklenmelidir ve maliyet fayda analizi gibi uygun yeniden pazarlık ve değerlendirmeler gerçekleştirildikten sonra yapılmalıdır.

43 Getiriyi en üst düzeye çıkarmak için uygun vadeyi dikkate alır.

Kefalet veya Teminat

- S 31.21 Paragraf 18.2'deki şartların yerine getirilmesi amacıyla, İFK aşağıdaki hususlarla ilgili değerlendirmeler yapmalıdır:
- (a) Teminat veya kefalete yönelik ihtiyaç ve bundan hedeflenen amaç,⁴⁴
 - (b) Teminat olarak kabul edilebilir varlıkların değeri,
 - (c) Teminatın kabul edilebilirliği ve kefillerin uygunluğu ki bu, aşağıdaki hususları içine alır:
 - (i) Teminat üzerinde ipotek olması gibi mevcut yasal engeller,
 - (ii) Kefillerin mali gücün ve
 - (iii) 25.26 no.lu paragraf uyarınca üçüncü tarafların kefil olmaya uygunluğu.
- S 31.22 İFK, herhangi bir teminat veya kefalet belgesinin yasal olarak uygulanabilirliğinden emin olmalıdır.

Girişimden Çıkmak⁴⁵

- S 31.23 Riskleri azaltmaya yönelik önlemlerin bir parçası olarak, İFK *mudarebe* ödenecek olası tazminat veya zararlar dâhil olmak üzere İFK üzerinde yapacağı genel etkiyi göz önünde bulundurarak, zararın derhal durdurulması için olası çıkış seçeneklerini belirlemelidir.

32 RİSK YÖNETİMİ

- S 32.1 Etkin bir risk yönetim çerçevesi, *mudarebe* girişimine hâkim olan üç ana aşamadan oluşur:
- (a) Sözleşme öncesi aşama,
 - (b) Girişim aşaması veya devam etme aşaması ve
 - (c) Çıkış aşaması

44 Suiistimal, sözleşmenin ihlali, ihmal veya herhangi başka bir sebepten kaynaklanan zararları karşılamak için.

45 *Mudarebe* sermayesinin tasfiyesi, feshedilmesi, ödenmesi veya geri çekilmesi şeklinde olabilir.

Sözleşme Öncesi Aşama

R 32.2 Sözleşme öncesi aşamada, risk yönetiminin hedefi, *mudarebe* girişimine başlamadan önce karar vermek için gerekli olan bilginin yeterli olduğundan emin olmaktır.

Fizibilite Değerlendirmesi

S 32.3 İFK, potansiyel *mudarebe* girişimlerinin hedef ve kriterlerinin İFK'nın yatırım stratejisine uygun olduğundan emin olmalıdır.

S 32.4 İFK, aşağıdakileri içeren etkili bir karar verme sürecini mümkün kılacak kapsamlı ve sağlam bir fizibilite ve durum tespit çerçevesinin tesis edilmesini sağlamalıdır:

- (a) Kullanılan değerlendirme usulleri, *mudarebe* girişimi kapsamındaki ürün, hizmet ve iş sektörü türleri için uygun olmalıdır. Örneğin satış bazlı iş sektörlerinin finansmanı⁴⁶ için kullanılan değerlendirme çerçevesinin, tabiatındaki farklılıklar nedeniyle bir *mudarebe* girişiminin finansmanında kullanılması tam olarak uygun olmayabilir.
- (b) Değerlendirme, hem nicel hem de nitel analize dayanan deneysel delillere dayanmalıdır. Herhangi bir veri sınırlaması olması durumunda, İFK ilgili verinin temsili olarak kullanılması gibi değerlendirmeyi destekleyecek diğer araçları tanımlamalıdır. Hüküm vermenin ciddi ölçüde önemli olduğu durumlarda, İFK değerlendirme sürecinin hüküm verme parametrelerine sahip olmalıdır. Örneğin bu tür hükümleri verecek uygun personel veya komitenin belirlenmesi gibi.
- (c) *Mudarebe* girişiminin beklentilerini etkileyen belirgin riskler ve önemli özellikler dikkate alınmalıdır. Yatırım, piyasa, operasyonel (yasal risk ve İslam hukuku ile uyumsuz olma riskini de içeren) riskler, likidite ve kredi riskleri gibi belirgin riskler uygun şekilde değerlendirilmelidir. Bu riskleri etkileyen aşağıdakiler dâhil tüm ilgili faktörler belirlenmeli ve değerlendirilmelidir:

46 *Murabaha* finansmanı gibi.

- (i) İkinci *mudarib*, vekiller, yükleniciler ve tedarikçiler gibi *mudarebe* girişimine dâhil olan diğer tarafları da içine alan *mudaribin* güvenilirliği, kabiliyeti, sicil kaydı⁴⁷ ve tecrübesi. Bu durum ayrıca, ilgili taraflar arasında olası çıkar çatışmasının değerlendirilmesini de içine alır.
 - (ii) Ürünlerin veya hizmetlerin türü ve tasarımı, tüketici talebi, konum, tanıtım stratejileri ve rekabet gibi çeşitli faktörlerden etkilenen ürün veya hizmetlerin pazarlanabilirliği gibi işlemin veya girişimin özellikleri,
 - (iii) Beklenen satış fiyatı, ilgili maliyetler, beklenen nakit akışı ve *mudarebe* girişimini etkileyen olası değişiklikler ve
 - (iv) Yasal gerekliliklerin uygulanabilirliği, ekonomik ve mevzuata dair değişikliklerin yanı sıra iş faaliyetlerinin İslam Hukukuna uygunluğu.
- (d) Malzemelerin maliyetlerindeki olası değişiklikler, satışlarda gecikme, işçilik maliyetlerinde artış veya teslimatta gecikme gibi gerilimli şartları dikkate alarak, getirilerin, maliyetlerin ve nakit akışlarının projeksiyonunun değerlendirilmesinde sağlam usuller uygulanır. Bu amaçla, İFK, projeksiyonlara ulaşılmasında nesnel delillere dayalı sağlam varsayımların kullanılmasını sağlamalıdır. Buna ilaveten, iş ve piyasa şartlarındaki belirsizlik sebebiyle fiili nakit akışının geri ödemelerin izdüşümü esasına dayandığı durumlarda, İFK getiri projeksiyonunda daha muhafazakâr olmalıdır.
- (e) Değerlendirme amacıyla kullanılan bilgiler güncel, ilgili ve güvenilir kaynaklardan elde edilmiş olmalıdır.
- (f) Değerlendirme süreci, ilgili ticari faaliyet konusunda uygun bilgi ve uzmanlığa sahip ve potansiyel *mudarib* ile herhangi bir çıkar çatışması olmayan taraflarca⁴⁸ icra edilmelidir. Dışarıdan tarafların dâhil olduğu durumlarda, İFK, uygun harici tarafların seçimine ilişkin kriterleri içeren politika ve prosedürleri de tesis etmiş olmalıdır.

47 Performans ve mali geçmiş kayıtları gibi.

48 Değerlendirmeyi yapan taraf içerden veya harici bir taraf olabilir.

- R 32.5 Genellikle satış-bazlı finansmana uygulanan değerlendirmeye ek olarak, İFK bir *mudarebe* girişimine başlamadan önce potansiyel *mudarib* ile uygun bir ticari tanışma süreci⁴⁹ düzenlemek isteyebilir. Bu, *mudarebe* girişimine başlamadan önce yakından izleme, bilgi toplama ve tanışma aşamalarını kapsayan belirli bir zaman dilimi süresince *mudaribi* daha kapsamlı olarak tanımayı içine alan bir süreç düzenlemesi olabilir.
- S 32.6 İFK, *mudaribe* ait muhasebe ve kayıtlar ile *mudarebe* girişimini potansiyel olarak etkileyebilecek herhangi bir bilgiye tam olarak erişme haklarının ilgili hüküm ve şartlar kapsamında açıkça belirtildiğinden emin olmalıdır.
- S 32.7 İFK, *mudarebe* girişimi tarafından yapılan işlemlerin yakından izlenmesi ve denetlenmesini sağlamak amacıyla tüm finansal işlemlerin sürdürüleceği *mudarebe* girişimi için tahsis edilmiş özel hesap(lar) tesis etmelidir.
- S 32.8 *Mudarebe* girişimi kapsamında yapılan sermaye katkıları haricinde İFK tarafından girişime sunulan her tür kredi işleminin hüküm ve şartları, benzer arka plan ve kredi itibarına sahip diğer borçlulara sağlanan kredilerden daha elverişli şartlarda olmamasını gerektiren emsal kredi temeline dayalı olarak belirlenecektir.
- S 32.9 İFK, önerilen *mudarebe* girişimi için potansiyel çıkış stratejilerini ve tüm sözleşme taraflarının potansiyel tazminat veya zararlarının değerlendirmesini yapmalıdır.
- S 32.10 Çıkış stratejileri ile ilgili yasal mekanizma, yumuşak bir çıkış sağlamak için *mudarebe* sözleşmesinde açık ve uygun bir şekilde belgelenmelidir.
- S 32.11 İFK, *mudarebe* girişimini, uygulanabilir MFRS'ye göre değer kaybına uğrayan veya zarar eden şeklinde sınıflandıracaktır.
- R 32.12 İç değerlendirme amaçlarına yönelik olarak, İFK bir *mudarebe* girişimini izlemek ve performans düzeyine göre sınıflandırmak için ilgili göstergeleri⁵⁰ kullanabilir.

49 İFK'nın işi daha iyi anlamak için daha fazla bilgi kullandığı ve bilgi arayışında olduğu süreç örneğin fazla mesai performansını herhangi bir yükümlülük olmaksızın periyodik olarak talep etmek gibi.

50 Örneğin belirlenen azalma serisi veya getiri projeksiyonunda önemli oranda azalma gibi.

Girişim Aşaması veya Devam Etme Aşaması

Aktif İzleme ve Devam Eden Değerlendirme

- R 32.13 Bu aşamadaki risk yönetiminin hedefleri, uzun vadeli strateji ve değer yaratmayı gerçekleştirmek için sürekli gözlem sağlamaya yöneliktir.
- S 32.14 İFK, kendi genel risk maruziyetini azaltmak ve yatırım portföyünü korumak amacıyla yeterli ve sağlam risk raporlaması, risk izleme ve risk kontrol çerçevesi vasıtasıyla *mudarebe* girişiminin sürekli izlenmesini sağlamalıdır. Her tür boşluk veya uygunsuz risk maruziyeti hemen rapor edilmelidir.
- S 32.15 İFK, *mudarebe* girişiminin herhangi endişe verici performansı üzerine hızlı karar vermeyi kolaylaştıracak önceden tanımlanmış tetikleyici olaylarla ilgili erken uyarı mekanizmasına sahip olmalıdır.
- S 32.16 *Mudarebe* girişiminin performans raporlaması ile ilgili olarak, İFK aşağıdaki hususları gerçekleştirmelidir:
- (a) Aşağıdakiler de dâhil *mudarib* veya şayet varsa diğer sözleşme taraflarından istenen bilgileri belirlemeli:
 - (i) *Mudarebe* girişiminin periyodik yönetim ve mali hesapları,
 - (ii) Anahtar performans göstergeleri,
 - (iii) Risk yönetimi uygulamaları,
 - (iv) Yönetim Kurulu toplantı tutanakları ve
 - (v) *Mudarebe* girişiminin performansı üzerinde ciddi etkisi olan önemli faaliyetler veya değişiklikler⁵¹.
 - (b) *Mudaribden* zamanında periyodik raporlar sunmasını talep etmeli ve

51 Örneğin yönetimde değişiklik (yönetim kurulunun istifası veya yeni yönetim kurulunun seçilmesi gibi), önemli sözleşme taraflarında değişiklik (vekil, yüklenici, tedarikçi veya diğer dış kaynak sağlayan tarafın değişimi gibi) ve iş gerekliliklerindeki yasal değişiklikler (sağlık ve güvenlik düzenlemeleri ve ürün yasakları gibi).

- (c) *Mudarebe* kazançlarının eksik beyan edilmesine yol açacak olan performans sonuçları üzerindeki potansiyel manipülasyon riskini azaltmak için, alınan raporları teyit etmelidir. Bu işlem, rapor edilen kazanç veya kayıpların teyit edilmesini, kârların hesaplanmasını ve dayanak varlıkların değerlerinin tespitini içerebilir.
- S 32.17 İFK, *mudarebe* girişiminin öngörülen getirileri veya *mudarebe* girişimini etkileyen önemli değişikliklerin meydana gelmesi konusunda periyodik olarak değerlendirme yapmalıdır. Bu periyodik değerlendirmelerin sıklığı, *mudarebe* girişiminin risk seviyesi ve karmaşıklığı ile orantılı olacaktır.
- S 32.18 İFK, *mudarebe* girişiminin olası zarar tahminlerini sunan sağlam bir değer tespit metoduna sahip olmalıdır.
- S 32.19 İFK, *mudarebe* girişimiyle ilgili verileri ve bilgileri toplamak ve analiz etmek için bir süreç tesis etmelidir.
- S 32.20 Şayet *mudarebe* girişimi için herhangi bir faaliyeti yürütmek üzere üçüncü bir taraf tayin edilirse,⁵² İFK *mudaribin* aşağıdakileri yerine getirmesini sağlamalıdır:
- (a) Uygun bir seçim süreci icra etmesini,
- (b) Üçüncü tarafın işlev ve davranışlarının etkinliğini izlemesini,
- (c) Üçüncü taraf hakkındaki bilgileri beyan etmesini⁵³ ve
- (d) Bir çıkış mekanizmasının yürürlükte olmasını sağlamasını.⁵⁴
- R 32.21 Yasal belgeler, *mudaribin* makul bir süre içinde güncel periyodik raporlar hazırlayamaması durumunda, İFK'nın harekete geçmesini sağlayacak hükümler içerebilir.
- S 32.22 Getiriler, *mudarebe* girişiminin nakit akışı ve İFK'nın fon kaynağındaki uyumsuzlukların yönetilmesi için etkin bir varlık-borç yönetimi tesis edilmelidir.

52 Örneğin taşeronluk, stok yönetimi gibi.

53 Örneğin performans geçmişi, finansal güç ve şirket itibarı gibi

54 Örneğin düzenlemenin sonuç verememesi halinde, üçüncü tarafın değiştirilebilmesi gibi.

R 32.23 Kâr değer tespitinde ve dağıtılmasında şeffaflığı ve tarafsızlığı sağlamak için, sözleşme tarafları, *mudarebe* girişiminde değer tespit işlerini yürütmek üzere bağımsız bir üçüncü tarafı tayin edebilir.

Düşük Performanslı Mudarebe Girişimi

S 32.24 Şayet bir *mudarebe* girişimi düşük performans gösteriyorsa veya düşük performans göstermesi bekleniyorsa, İFK *mudarebe* girişiminin uygulanabilir olmaya devam edip etmeyeceği konusunda ayrıntılı bir değerlendirme yapmalıdır.

S 32.25 Uygulanabilirlik değerlendirmesi aşağıdakileri dikkate almalıdır:

- (a) Performans düşüklüğüne yol açan sebepler ve faktörler ile ilgili iyileştirme ihtimallerini,
- (b) Yönetim, operasyonel süreçler ve getiri periyodunda değişiklik yapılması gibi *mudaribin* önerdiği iyileştirme planlarının uygulanabilirliği,
- (c) Bu projeksiyonu desteklemek için kullanılan revize edilmiş getiri projeksiyonlarının ve varsayımlarının uygunluğu,
- (d) Gerekli olan ilave finansman ve
- (e) *Mudarebe* girişiminin risk ve ödül seviyesinin hala İFK'nın risk iştahı sınırları içinde olup olmadığı.

S 32.26 *Mudarebe* girişiminin uygulanabilirlik değerlendirmesini yaptıktan sonra, girişimden çıkmama yönünde alınacak herhangi bir karar,

- (a) Zararları en aza indirecek veya kâr ve sermayeyi kurtaracak yüksek potansiyelinin olması gibi makul nedenlere dayanmalı,
- (b) *Mudarebe* girişimini darboğazdan çıkarması için İFK'nın *mudaribe* tanıdığı sabit bir dönem ile sınırlı olmalı ve
- (c) İFK tarafından açık stratejilerin, önlemlerin ve eylem planlarının⁵⁵ belirlenmesi ile takip edilmeli.

S 32.27 Düşük performans gösteren *mudarebe* girişimine devam edilmesi halinde, risk izleme, değerlendirme ve kontrol fonksiyonları güçlendirilmelidir.⁵⁶

55 *Mudarebe* girişiminin şartlarını yeniden görüşmeyi içerebilir.

56 *Mudarebe* girişimi için darboğazdan kurtulma akışının bir örneği Ek 11'de sunulmuştur.

Çıkış Aşaması

- S 32.28 Çıkışın etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak için, çıkış mekanizmasına ilişkin süreçler ve prosedürler açık bir şekilde belirlenmeli ve İFK bünyesindeki ilgili işlemlere veya birimlere bildirilmelidir.
- S 32.29 En iyi değer gerçekleşmesini belirlemek için, İFK tarafından her bir çıkış seçeneğinin etkisine ilişkin bir değerlendirme yürütülmelidir.
- S 32.30 İFK, çıkış mekanizmasının herhangi bir yasal engel olmaksızın yürütülebileceğine dair yasal görüş almalıdır.
- S 32.31 İFK'nın *mudarebe* girişiminden çıkması durumunda, *mudaribe* veya ilgili herhangi bir tarafa ödenecek olası zararlara ilişkin bir değerlendirme yapılmalıdır.

33 FİNANSAL BEYAN

- S 33.1 Bir *mudarebe* girişimine ilişkin finansal beyan⁵⁷ aşağıdakileri içermelidir:
- (a) *Mudarebe* girişiminin değeri,
- (i) Başlangıç sermayesi katkısı,
- (ii) Dönem içinde meydana gelen zararlar veya ihtiyatlar dâhil olmak üzere sektör tarafından ödenmemiş veya geri kazanılabilir değer,⁵⁸
- (b) Toplam fon kaynaklarının bileşimi.
- S 33.2 İFK finansal tablolarındaki *mudarebe* girişiminden kaynaklanan her tür potansiyel konsolidasyon⁵⁹ Malezya Merkez Bankasına önceden bildirilmelidir.

34 İŞ VE PİYASA DAVRANIŞI

- S 34.1 İFK, *mudarebe* girişimine ait önemli bilgileri, örneğin ticari sırları, herhangi bir üçüncü tarafa *mudaribin* onayı olmaksızın ifşa etmemelidir.

57 Beyan şartlarının örnekleme Ek 12'de sunulmuştur.

58 MFRS'ye göre maruz kalma değeri.

59 Satır içi (line-by-line) konsolidasyonu ifade eder.

EK 1: MUDAREBE SÖZLEŞMESİNİN MEŞRUIYETİ

1. *Mudarebe* sözleşmesinin meşruiyeti Kur'an-ı Kerim'den gelmekte ve Hz. Muhammed (SAV)'in sünneti ve İslam hukukçularının icmasına dayanmaktadır.

Kur'an-ı Kerim

2. Aşağıdaki Kur'an ayeti, *mudarebe* de dâhil olmak üzere, genel olarak ticari girişimlerin caiz olduğuna işaret eder.

وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ

"...bir kısmınız Allah'ın lüfundan (rızk) aramak üzere yeryüzünde yol tepecekler..."⁶⁰

Bu ayetteki "يَضْرِبُونَ" ifadesi, servet idare ederken Allah'ın nimetleri peşinde *mudarebe* şeklini de alabilecek olan seyahat etmenin caiz oluşuna işaret etmektedir.

Hız. Muhammed'in (SAV) Sünneti

3. عن ابن عباس قال: كان العباس بن عبد المطلب إذا دفع مالا مضاربة اشترط على صاحبه أن لا يسلك به بحرا، ولا ينزل به واديا، ولا يشتري به ذات كبد رطبة، فإن فعل فهو ضامن، فرفع شرطه إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فأجاز.

"İbn Abbas (r.a.) rivayet etmiştir: 'Abbas ibn Abdulmuttalib malını birisine *mudarebe* usulü ile verdiğinde, ortağına sermayeyi deniz yoluyla getirmemesini, bir vadiden geçirmemesini ve sermaye ile canlı hayvan satın almamasını şart koşardı. Eğer ortağı bu şartları ihlal ederse, meydana gelecek zararı tazmin etmesi gerekirdi. Bu şartlar Hz. Peygamber (SAV)'e bildirildi ve O da bunlara cevaz verdi.'"⁶¹

60 Muzzammil, 73: 20

61 Beyhakî, *es-Sünen el-Kübra*, c. 6, s. 111.

4. عن صالح بن صهيب عن أبيه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:
(ثلاث فيهن البركة: البيع إلى أجل و المقارضة و أخلاط البر بالشعير للبيت
لالبيع)

“Salih bin Süheyb (r.a.) babasından Hz. Peygamber (SAV)'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: 'Üç şeyde bereket vardır: Vadeli ticaret yapmak, mukaraza (mudarebe) yapmak ve satmak için değil, evde kullanmak için buğdayı arpa ile karıştırmak.’”⁶²

İslam Hukukçularının İcması

5. Müslüman fakihler, mudarebe akdinin caiz olduğu konusunda icma etmişlerdir.

EK 2: SÖZLÜK

Terim	Açıklaması
Hibe	Karşılıksız verme, bağışlama. Bir malın bedelsiz olarak başkasına devir ve temlik edilmesini sağlayan sözleşme.
Kâr paylaşım oranı	<i>Rabbu'l-mâl</i> ile <i>mudarib</i> arasında kârın paylaşılacağı oran.
<i>Mudarebe</i> varlığı	Bir <i>mudarebe</i> girişimi kapsamında oluşturulan varlık.
<i>Mudarebe</i>	<i>Emek-sermaye ortaklığı</i> . Bir tarafın sermaye, diğer tarafın emek ortaya koyup işletmeyi üstlenmesiyle kurulan kâr paylaşımı esasına dayalı ortaklık türü.
<i>Mudarib</i>	Bir <i>mudarebe</i> girişimindeki girişimci.
<i>Mudarib yudarib</i>	<i>Rabbu'l-mâlin</i> sermayesini bir <i>mudaribe</i> yatırması ve <i>mudaribin</i> de daha sonra bu fonu bir başka <i>mudaribe</i> yatırması şeklinde gerçekleşen <i>mudarebe</i> akdi.
<i>Müşareke</i>	Sermaye ortaklığı, kar-zarar ortaklığı. İki veya daha fazla şahsın belirli bir miktar sermaye koyarak, birlikte iş yapmak ve meydana gelecek kâr veya zararı paylaşmak üzere kurdukları ortaklık.
<i>Rabbu'l-mâl</i>	Sermayedar.
<i>Vaat</i>	Taahhüt, söz verme. Bir kişinin tek taraflı irade beyanıyla hukuki sonuçları bulunan bir davranışta bulunacağını veya bir işlem gerçekleştireceğini taahhüt etmesi.
<i>Vedia</i>	Bir varlığın, muhafaza edilmesi için başka bir tarafa teslim edildiği sözleşme, emanet.
<i>Vekâlet</i>	Müvekkil olarak bir tarafın, vekili olarak diğer bir tarafa ücretli veya ücretsiz olarak belirli bir görevi yerine getirmede temsil yetkisini verdiği akit.

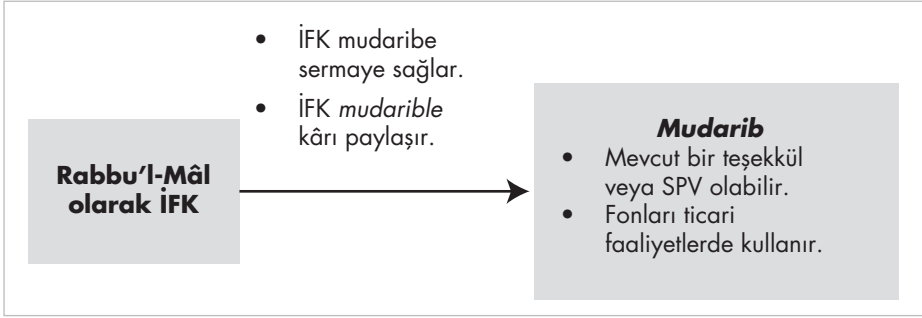
EK 3: İLGİLİ ŞER'İ HÜKÜMLER VE YÖNERGELERİ

1. Yatırım Hesabı,
2. Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan Şer'i Danışma Kurulu (SAC) kararları,⁶³
3. Lisanslı İslam Bankası Kurumsal Yönetim İlkeleri (Guidelines on Corporate Governance for Licensed Islamic Banks),
4. Kalkınma Finans Kurumları Kurumsal Yönetim Rehberi (Guidelines on Corporate Governance for Development Financial Institutions),
5. İslami Finans Kurumları Şer'i Yönetim Çerçevesi (Shariah Governance Framework for Islamic Financial Institutions),
6. Getiri Oranı,
7. Müşareke,
8. İslami Bankacılık Kurumları için Finansal Raporlama Rehberi (Guidelines on Financial Reporting for Islamic Banking Institutions),
9. Kalkınma Finans Kurumları için Finansal Raporlama Rehberi (Guidelines on Financial Reporting for Development Financial Institutions),
10. İslami Bankalar için Sermaye Yeterliliği Çerçevesi - Beyan Şartları (3'üncü Esas) (Capital Adequacy Framework for Islamic Banks – Disclosure Requirements (Pillar 3)),
11. Ürün Şeffaflığı ve Beyan Hakkında Rehber (Guidelines on Product Transparency and Disclosure),
12. İslami Bankalar Sermaye Yeterliliği Çerçevesi (Sermaye Bileşenleri) (Capital Adequacy Framework for Islamic Banks (Capital Components)),
13. Gayrimenkul Geliştirme ve İslami Bankaların Gayrimenkul Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Rehber (Guidelines on Property Development and Property Investment Activities by Islamic Banks),
14. Hisse Senedi Yatırımları ve İslami Bankalar için Hisse Senetlerine ve Toplu Yatırım Planlarına İlişkin Rehber (Guidelines on Investment in Shares and Interest-in-Shares and Collective Investment Schemes for Islamic Banks),
15. Tek Taraflı Maruz Kalma Limiti ve
16. Uygulanabilir Malezya Finansal Raporlama Standartları (MFRS - Malaysian Financial Reporting Standards).

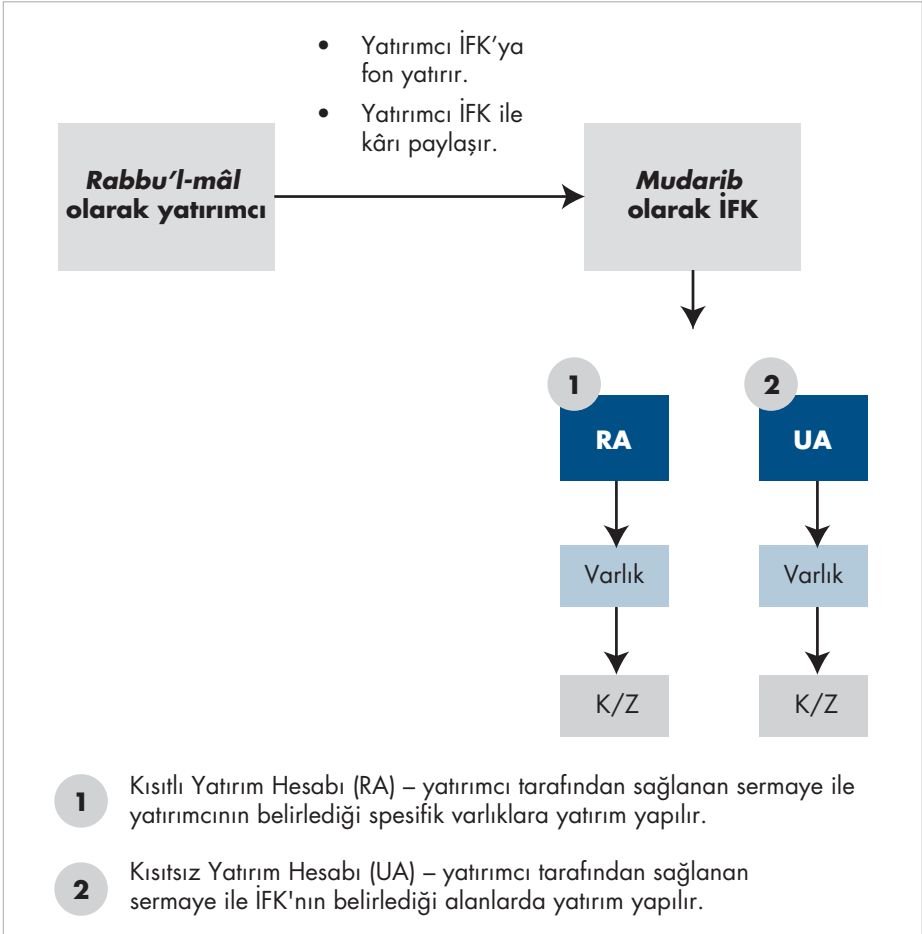
63 Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan İslami Finans konusundaki şer'i kararlar, şer'i konulara ilişkin standartlar, genelgeler veya her tür direktif dâhil.

EK 4: İFK'NİN MUDAREBEDE ALDIĞI ROLDEKİ FARKLILIKLAR

1. İFK'nın *rabbu'l-mâl* olarak rolü

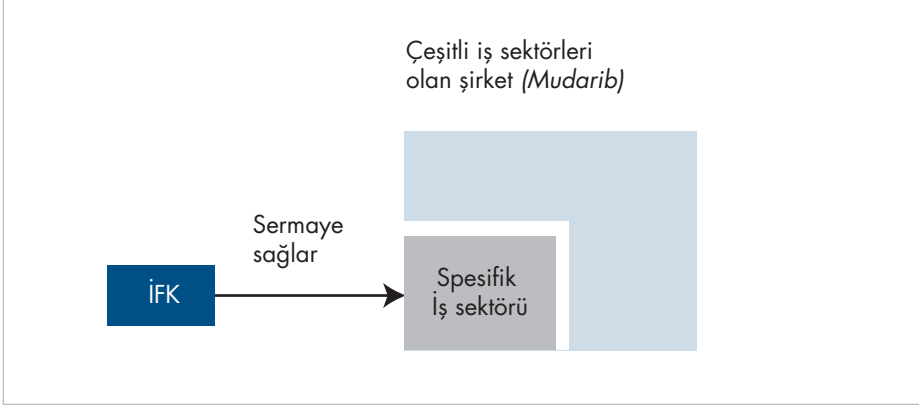

2. İFK'nın *mudarib* olarak rolü

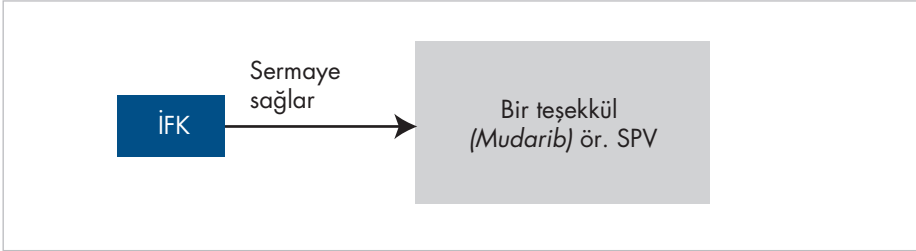

EK 5: MUDAREBE GİRİŞİMİ (NAKİT YOLUYLA SERMAYE SAĞLAYAN)

Şema 1: Bir şirkette belirli bir amaç için finansman sağlama

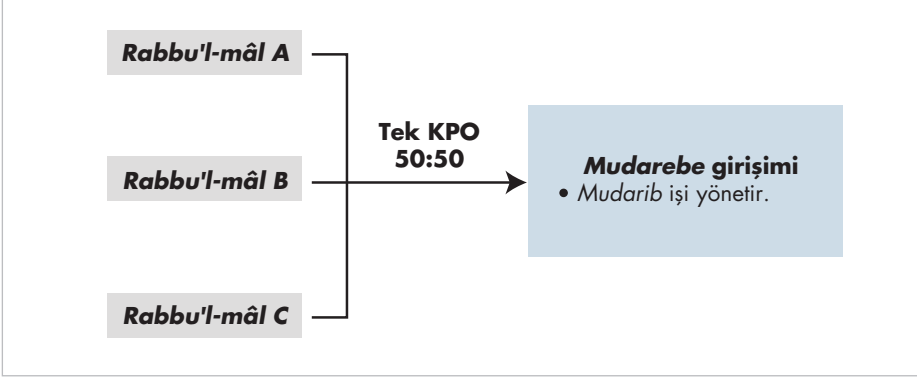

Şema 2: Özel Amaçlı Araç (SPV) için finansman sağlama

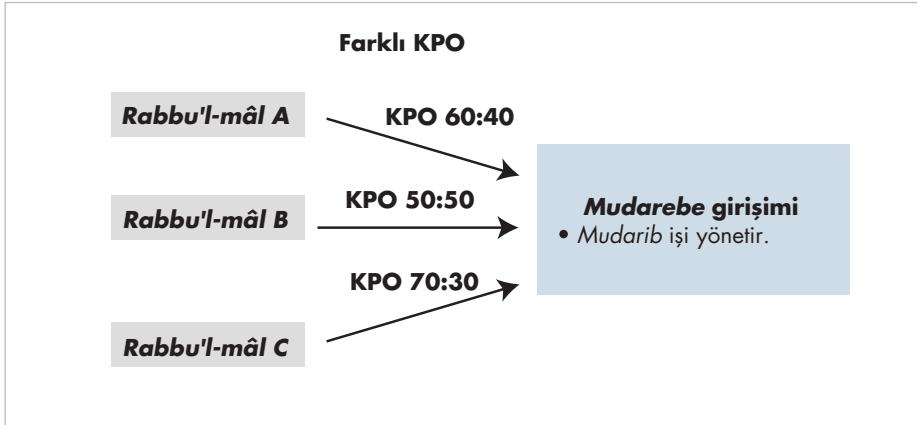

EK 6: BİRDEN FAZLA RABBU'L-MÂL İÇEREN MUDAREBE

Tek Kâr Paylaşım Oranı ihtiva eden yapı

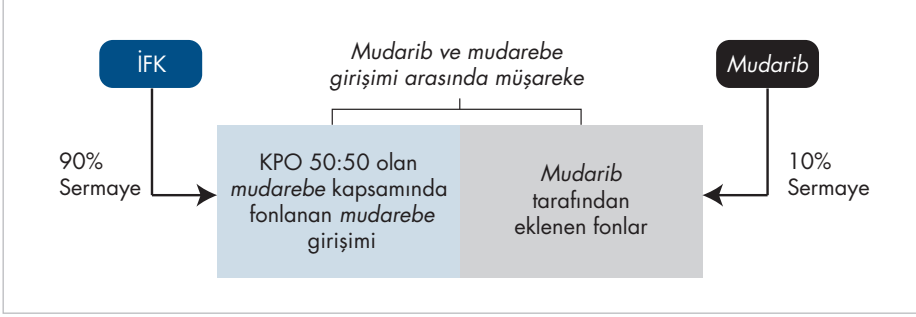

Birden fazla Kâr Paylaşım Oranı ihtiva eden yapı

EK 7: MUDARİB SERMAYE EKLEDİĞİNDE KÂR VE ZARARIN UYGUN ŞEKİLDE DAĞITIMI

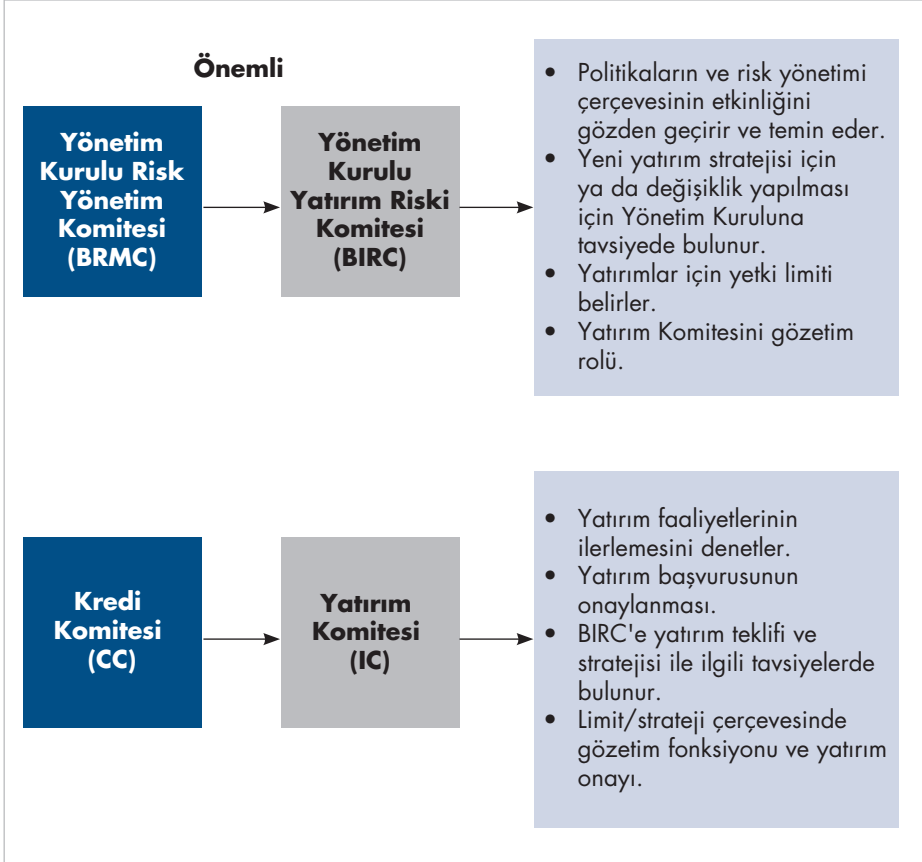
Örnek:

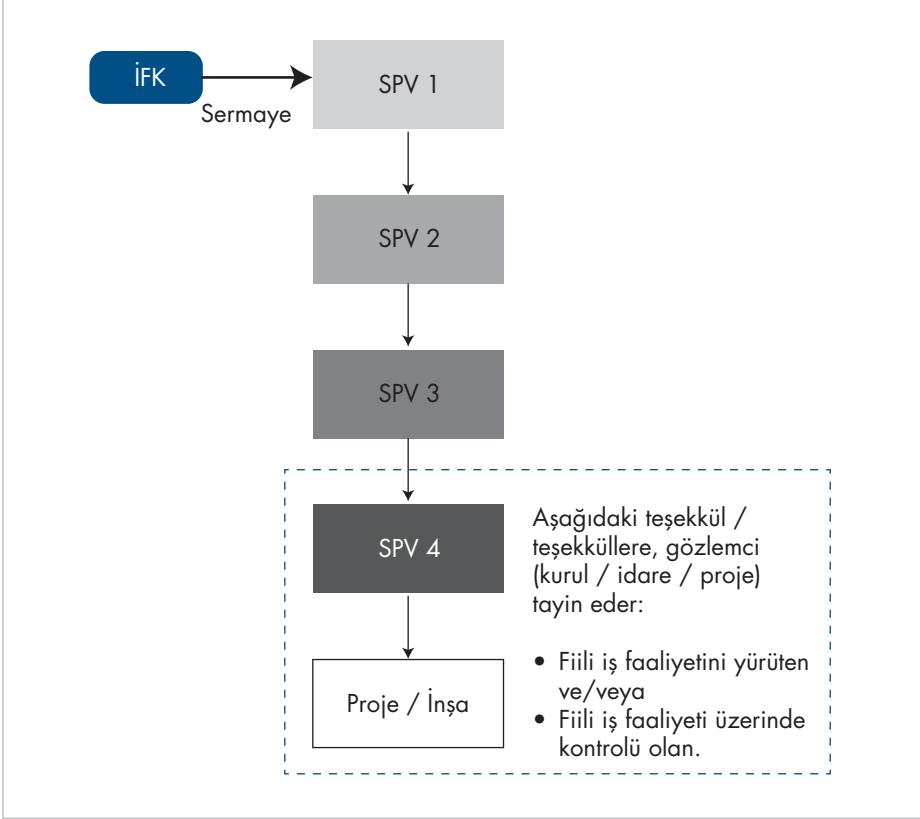
Mudaribin yapılan işe kendi fonlarını/sermayesini eklemesinin ardından:

- 1 *Mudarib ve mudarebe girişimi arasında bir müşareke oluşur.*
- 2 Kâr/Zarar:
 - (i) Müşareke'de zarar, üzerinde anlaşılan hüküm ve şartlara göre sermaye katkısı oranında yani 90:10 oranında dağıtılacaktır;
 - (ii) Buna göre, *mudarebe* girişiminde zarar, *rabbu'l-mâl* tarafından karşılanacak ve kâr, KPO (kâr paylaşım oranı), yani 50:50 oranına göre hesaplanacaktır.

EK 8: ÖZEL YAPI

EK 9: MUDAREBEDE KOMPLEKS YAPI ÖRNEĞİ

EK 10: FON KAYNAKLARINA DAYANAN İHTİYATİ SINIRLAR VE GEREKLİLİKLER⁶⁴

Yönerge Fon Kaynakları	İslami Bankaların Mülkiyet Gelişimi ve Mülkiyet Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Rehber			İslami Bankalar Hisse Senedi Yatırımları ve Hisse Senetlerine ve Toplu Yatırım Planlarına İlişkin Rehber	İslami Bankacılık Kurumları için Tek Taraflı Maruz Kalma Limiti (SCEL)
	Genel Yatırım Hesabı (GIA) kullanımı, gayrimenkul işini finanse etmek için İFK'nın toplam GIA fonunun % 15'i ile sınırlandırılmıştır.	Mülkiyet geliştirme faaliyetlerine katılmak için izin verilen yapı <ul style="list-style-type: none"> İFK'nın bağlı ortaklıklar olmayan saygın gayrimenkul geliştirme şirketleriyle ortak girişim veya sermaye katılımı yoluyla olmalıdır. 	Her gayrimenkul işinde yapılan yatırım, İFK'nın toplam sermayesinin % 25'ini geçmeyecektir. ⁶⁵	<ul style="list-style-type: none"> Hisselere yapılan yatırımlar, hisselerdeki paylar, CIS ve taşınmaz malların toplam defter değeri, İFK'nın toplam sermayesinin % 50'sini geçmemelidir.⁶⁹ Hisselere yapılan yatırımlar ve hisselerdeki payların toplam defter değeri, İFK'nın toplam sermayesinin % 25'ini geçemez.⁶⁵ 	Yönergenin 8.5 ve 8.6 paragraflarına göre RA ve UA tarafından finanse edilen risklerin iyileştirilmesi
RA (Kısıtlı Yatırım Hesabı)	Uygulanamaz	Muaf ⁶⁶	Muaf	Muaf	İFK'nın mudarib olması durumunda muaf ⁶⁷
UA (Kısıtsız Yatırım Hesabı)	Uygulanabilir	Uygulanabilir	Uygulanabilir	Muaf	İFK'nın mudarib olması durumunda muaf ⁶⁷

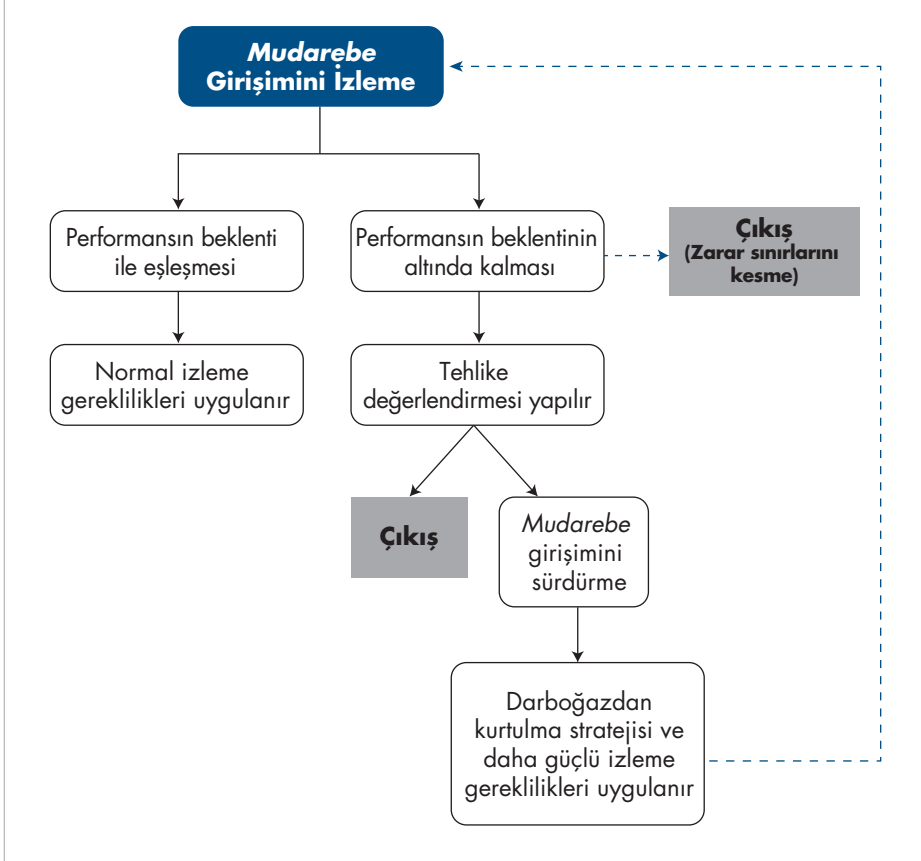
64 İlgili yönergelerdeki değişikliklere tabidir.

65 İslami Bankalar Sermaye Yeterliliği Çerçevesinde tanımlanan toplam sermaye (Sermaye Bileşenleri)

66 Bilanço dışı RA fonları.

67 RA/UA fonlarını diğer bir İFK'ya yatıran İFK için derinlemesine inceleme yaklaşımı uygulanacaktır.

EK 11: ZOR DURUMLARI DEĞERLENDİRME SÜRECİ AKIŞI

EK 12: MUDAREBE GİRİŞİMİNE YÖNELİK EK FİNANSAL BEYANIN ÖRNEKLENDİRİLMESİ

Muhasebesi yapılacak kalemler

Fonlanan miktarlar:	
Kısıtsız Yatırım Hesapları (UA)	X
Kısıtlı Yatırım Hesapları (RA)	X
Hissedarlar fonu	X
	<hr/>
	XXX
	<hr/>

Mudarebe

Sektör	Başlangıç Sermayesi (RM'000)	Kayıplar/Değer düşüklüğü karşılıkları (RM'000)	31 Aralık 20XX itibariyle Miktar (RM'000)
Mülk	XXX	XXX	XXX
İmalat	XXX	XXX	XXX
Toplam	XXX	XXX	XXX

İSLAMI BANKACILIK VE TEKAFÜL DEPARTMANI

MÜŞAREKE

BNM/RH/STD 028-7

Şu kurumlara uygulanabilir:

1. Lisanslı İslami bankalar
2. Lisanslı tekafül operatörleri
3. İslami bankacılık işletmesi de yapan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları
4. İslami finans işletmeciliği yapan kanunla belirlenmiş kurumlar

20 Nisan 2015'te yayınlanmıştır.

BÖLÜM A: **GENEL BAKIŞ**

1	Giriş	108
2	Politika Hedefleri	108
3	Yönergenin Kapsamı	109
4	Uygulanabilirlik	109
5	Yasal Hükümler	109
6	Yürürlük Tarihi	110
7	Yorum	110
8	İlgili Şer'î Hükümler ve Yönergeler	111
9	Yürürlükten Kaldırılan Yönergeler	111

BÖLÜM B: **ŞER'İ GEREKLİLİKLER VE OPSİYONEL UYGULAMALAR**

10	Tanımı	112
11	Mahiyeti	112
12	Sözleşmenin Tarafları	112
13	Teklif (İcap) ve Kabul	113
14	Yönetim	113
15	Sermaye	114
16	Kâr	116
17	Zarar	118
18	Teminat Düzenlenmesi	118
19	Müşarekenin Taahhüt (Vaat) ile Birlikte Düzenlenmesi	119
20	Müşarekenin Vekâlet ile Birlikte Düzenlenmesi	120
21	Azalan Müşareke (Müşareke Mütentakısa)	120
22	Varlık Edinimi Gayesiyle Yapılan Azalan Müşareke	120
23	Kâr Getiren İş Faaliyetlerine Yatırım Amacıyla Yapılan Azalan Müşareke	124
24	Müşarekenin Feshi	125

BÖLÜM C: **MÜŞAREKE GİRİŞİMİNİN OPERASYONEL GEREKLİLİKLERİ**

25	Arka Plan	126
26	Yönetim ve Gözetim	126
27	Yapılandırma	135
28	Risk Yönetimi	146
29	Finansal Beyan	153
30	İş ve Piyasa Davranışı	154

BÖLÜM D: **MÜŞAREKE FİNANSMANI İÇİN OPERASYONEL ŞARTLAR**

31	Arka Plan	157
32	Yapılandırma	157
33	Risk Yönetimi	159
34	İş ve Piyasa Davranışı	160

EKLER

Ek 1:	Müşareke Sözleşmesinin Meşruiyeti	162
Ek 2:	Sözlük	164
Ek 3:	İlgili Şer'î Hükümler ve Yönergeler	165
Ek 4:	Müşareke girişimi ve finansmanı yapıları	166
Ek 5:	Özel Yapı	170
Ek 6:	Müşareke Girişiminde Kompleks Yapı Örneği	171
Ek 7:	Fon Kaynaklarına Dayanan İhtiyati Sınırlar ve Gereklilikler	172
Ek 8:	Zor Durumları Değerlendirme Süreci Akışı	173
Ek 9:	Müşareke Girişimi İçin Ek Finansal Beyanın Örneklendirilmesi	174

1 GİRİŞ

- 1.1 Şer'i gerekliliklere uyum, İslami finans ürün ve hizmetlerinin meşru-iyetini ve bütünlüğünü sağlamanın ön şartıdır. Bu gerekliliği karşı-larken, bir İslami finans kurumu (İFK) için İslami finans işlemlerinin yürütülmesinin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlayacak gerekli operasyonel çerçeveyi ve altyapıyı oluşturması elzemdir.
- 1.2 Şer'i akit temelli mevzuat politikaları, akitlerin kesinliğini arttıracak ve İFK'ların İslam hukukuna uyumunu güçlendirecek olan şer'i akit-lerin uygulanmasının şeffaflığını ve tutarlılığını desteklemeyi amaçla-maktadır.
- 1.3 Şer'i akit temelli mevzuat politikaları, şer'i ve operasyonel gerek-lilikler olmak üzere iki bileşenden oluşmaktadır. Şer'i gereklilikler, belirli bir akdin göze çarpan özelliklerine ve temel şartlarına vurgu yapmaktadır. İkinci bileşen, iyi bir yönetim ve gözetim, uygun ürün yapısı, etkin risk yönetimi, sağlam finansal beyan ve adil iş ve pi-yasa davranışını destekleyen temel ilkelerin çerçevesini çizmektedir. Operasyonel gereklilikler, şer'i ilkelerin etkili bir şekilde uygulanma-sını tamamlamayı ve desteklemeyi amaçlamaktadır.
- 1.4 *Müşareke*, iki ya da daha fazla taraf arasında kurulan bir ortaklıktır ki bu ortaklık vasıtasıyla sözleşmeyi yapan tüm taraflar müşareke girişimine sermaye katkısında bulunur ve ortaklığın kâr ve zararını paylaşırlar.

2 POLİTİKA HEDEFLERİ

- 2.1 Bu yönergenin amacı:
- (a) *Müşareke* ile ilgili şer'i hükümler hakkında referans kaynağı sağlamayı,
 - (b) *Müşarekenin* uygulanmasıyla ilgili temel operasyonel gereksi-nimleri ortaya koymayı ve
 - (c) *Müşareke* sözleşmesi süresince sağlam bankacılık uygulama-larına bağlılığı ve müşterilerin menfaatlerini korumayı içeren şer'i gerekliliklere tamamiyle uyumu teşvik etmeyi amaçla-maktadır.

3 YÖNERGENİN KAPSAMI

- 3.1 B bölümü, *müşareke* akdinin geçerliliğini sağlayan zorunlu şer'î gereklilikleri ve zorunlu olmayan tercihe bağlı uygulamaları sunmaktadır.
- 3.2 C ve D bölümleri, yönetim ve gözetim, yapılandırma, risk yönetimi, finansal raporlama ve iş ve piyasa davranışları konularındaki operasyonel gereklilikleri sunmaktadır. C bölümü *müşareke* girişiminin operasyonel gerekliliklerini sunarken, D bölümü *müşareke* finansmanı hakkındadır.

4 UYGULANABİLİRLİK

- 4.1 Bu yönerge, aşağıdaki kurumlara uygulanabilir:
- (a) Paragraf 7.2'de tanımlanan tüm İFK'lara uygulanabilir. Bununla birlikte, 2013 tarihli İslami Finansal Hizmetler Kanunu (IFSA – Islamic Financial Services Act) kapsamındaki lisanslı tekâfül operatörleri, bu yönergenin yalnızca B bölümünü uygulayacaktır.
- (b) Aşağıdakiler hariç *müşareke* şeklinde yapılandırılmış tüm finansal ürün ve hizmetlere:
- (i) Sukuk, toplu yatırım planları ve özkaynakları ve
- (ii) C ve D bölümlerinden hariç tutulan bankalar arası yatırımlar.

5 YASAL HÜKÜMLER

- 5.1 Bu yönergedeki gereklilikler:
- (a) 2013 tarihli İslami Finansal Hizmetler Kanunu'nun (IFSA) 29 (1) ve (2), 57 (1), 135 (1) ve 277 no.lu bölümleri uyarınca belirlenmiş ve
- (b) 41 (1) ve 126 no.lu bölümler uyarınca belirtilmiş ve 2002 tarihli Kalkınma Finansal Kurumları Kanunu'nun (DFIA - Development Financial Institutions Act) 129 (3) No.lu bölümü uyarınca bir talimat olarak yayınlanmıştır.

6 YÜRÜRLÜK TARİHİ

6.1 Bu yönerge 1 Haziran 2016'da yürürlüğe girmiştir.

7 YORUM

7.1 Bu yönergede aksi bir şekilde tanımlanmadıkça, bu yönergede kullanılan terimler ve ifadeler, duruma göre Finansal Hizmetler Kanunu (Financial Services Act - FSA), IFSA ve DFIA tarafından kendilerine atfedilenlerle aynı anlamlara sahip olacaktır.

7.2 Bu yönerge içerisinde kullanılan:

"S" harfi uyulması gereken bir standart, gereklilik veya tanımlama anlamına gelir. Uyulmaması bir veya daha fazla yaptırımla sonuçlanabilir,

"R" harfi benimsenmesi teşvik edilen ortak anlayış ve sağlam endüstri uygulamalarını desteklemeyi amaçlayan bilgi, tavsiye veya öneriden oluşabilecek rehberliği ifade eder.

"İslami Finans Kurumları" veya **"İFK"** ifadesi,

- (a) IFSA çerçevesinde lisanslanan İslami bankaları,
- (b) IFSA çerçevesinde lisanslanan tekafül operatörlerini,
- (c) İslami bankacılık işlemleri yürütmek üzere FSA, 15 (1) (a) bendi uyarınca onaylanan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları ve
- (d) DFIA'nın 129 (1) numaralı fıkrası uyarınca onaylanan İslami bankacılık işlemlerini veya İslami finans işlemlerini yürütmek üzere DFIA kapsamında tanımlanan kurumlar anlamına gelir.

7.3 Yönergede kullanılan terimler sözlüğü Ek 2'de verilmiştir.

8

İLGİLİ ŞER'İ HÜKÜMLER VE YÖNERGELER

- 8.1 Bu yönerge, Ek 3'te belirtilen şer'î hükümler ve yönergeleri ile birlikte ancak bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla okunmalıdır.

9

YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN YÖNERGELER

- 9.1 Bu yönerge yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla, 15 Eylül 2007 tarihinde yayımlanmış olan İslami Bankacılık Kurumları için *Müşareke* ve *Mudarebe* Akitleri ile ilgili Rehberdeki *müşareke* ile ilgili hükümleri yürürlükten kaldırmıştır.

10 TANIMI

S 10.1 *Müşareke*¹ iki veya daha fazla taraf arasında kurulan, tarafların hepsinin ortaklığın kârını paylaştıkları ve zararını üstlendikleri ortaklığı ifade eder.

11 MAHİYETİ

S 11.1 Genel olarak, iki tür *müşareke* (*şirket*) vardır, şöyle ki:

- (a) *Şirketü'l-Milk* (Ortak mülkiyete dayalı ortaklık)
Sözleşme öncesinde ortak mülkiyet paylaşımına girme konusunda bir düzenleme yapılsın veya yapılmassın, *şirketü'l-milk* iki veya daha fazla kişi tarafından bir varlığa malik olunmasını ifade eder. *Şirketü'l-milk* kapsamında, her bir ortağın mülkiyeti karşılıklı olarak şahsa münhasırdır. Bu bağlamda, ortaklardan biri, diğerinin rızası olmadan ortağının varlıklarıyla iş yapamaz.
- (b) *Şirketü'l-Akd* (Sözleşme Ortaklığı)
İki veya daha fazla ortak arasında, kâr elde etmek için, iş faaliyetlerine yatırım yapmak suretiyle yürütülen bir sözleşmeyi ifade eder.² *Şirketü'l-akd* kapsamında, bir ortak diğer ortakların vekilidir. Bu bağlamda, bir iş ortağının normal iş akışı içerisindeki davranışı ortaklığı temsil eder.

MÜŞAREKENİN BİLEŞENLERİ**12 SÖZLEŞMENİN TARAFLARI**

S 12.1 *Müşareke* sözleşmesinin tarafları, *müşareke* sözleşmesine girmek için yasal ehliyete sahip³ gerçek veya tüzel kişiler olmalıdır.

1 *Şirke*, *şerike* ve *şerke* terimleri, *müşareke* ile eş anlamlıdır.

2 *Şirketü'l-akd* aşağıdaki şekilde sınıflandırılabilir:

- (i) **Şirketü'l-Emval:** İki veya daha fazla kişi arasında bir miktar parayı sermaye olarak bir işe yatırmak ve anlaşmaya göre kârını paylaşmak üzere yapılan sözleşme.
- (ii) **Şirketü'l-A'mâl:** Ortakların, emekleri ile kazandıklarını paylaşmayı kabul ettikleri bir ortaklık çeşidi.
- (iii) **Şirketü'l-Vucûh:** İki bir itibara sahip iki veya daha fazla kişinin ortaklaşa kâr elde etmek için borç ile bir varlık veya varlıkları satın alarak yaptıkları bir akitir ki bu akitte ortaklar üzerinde anlaşılan oranlarda yükümlülükleri yerine getirmeyi taahhüt ederler.

3 Gerçek kişinin şer'î perspektiften hukuki ehliyeti, hak ve sorumlulukları üstlenebilmesi ve fillerine hukuki bir sonuç verebilmesi olarak tanımlanır. Kişinin sağlam bir akıl sahibi olması ve kendisi için zararlı veya faydalı olacak şeyleri ayırt edebilmesi ehliyetin önemli şartları arasındadır. Bir tüzel kişinin hukuki ehliyeti, tüzel kişinin hak edinebilmesi ve sorumluluk alabilmesi olarak tanımlanır. Malezya'da hukuki ehliyet konusu 1950 Borçlar Kanunu (the Contracts Act) ve 1971 Reşit Olma Yaşı Kanunu (the Age of Majority Act) tarafından idare edilmektedir.

- R 12.2 *Müşareke* sözleşmesinin ortağı sözleşmeye bir vekil aracılığıyla girebilir.
- S 12.3 *Müşareke* sözleşmesindeki ortaklar arasında karşılıklı olarak mutabakata varılan ve İslam hukukuna aykırı olmayan herhangi bir hüküm veya şart ortaklar için bağlayıcı olacaktır.

13 TEKLİF (İCAP) VE KABUL

- S 13.1 *Müşareke* sözleşmesine ortaklar arasında yapılan teklif (icap) ve kabul ile girilir.
- R 13.2 Teklif (icap) ve kabul sözlü olarak, yazılı olarak veya uygun belgeler veya kayıt ile ispatlanabilecek başka herhangi bir yöntemle ifade edilebilir.

14 YÖNETİM

- R 14.1 *Müşareke* girişimi:
- Tek bir ortak, belirli ortaklar veya *müşareke* sözleşmesindeki tüm ortaklar tarafından (yönetici ortak) veya
 - Müşareke* ortaklığının atadığı üçüncü bir şahıs tarafından (üçüncü taraf yönetici) yönetilebilir.
- S 14.2 Üçüncü bir tarafın yönetici olarak atanması, ayrı bir sözleşme ile yerine getirilir.
- R 14.3 Bir yöneticinin atanması, temsil sözleşmesi (*vekâlet*), iş sözleşmesi (*icaretü'l-eşhas*) veya kâr paylaşımı (*mudarebe*) esas alınarak yürütülebilir.
- R 14.4 Yöneticilik yapan ortak, yönetici olarak verdiği hizmetleri için üzerinde anlaşılan bir ücret ve/veya teşvik primi alma hakkına sahip olabilir. Bu ücret, yönetici olarak atanmasının ayrı bir sözleşmede icra edilmesi şartıyla, ortak olarak kârdan aldığı paya ilave olarak ödenir.
- S 14.5 Yönetici ortak haksız fiil (*te'addi*), ihmal (*taksir*) veya belirtilen şartların ihlali (*muhalefetü's-şurut*) sonucunda *müşarekenin* maruz kaldığı zararlardan sorumlu olacaktır.
- R 14.6 *Müşareke* sözleşmesinde yapılacak değişiklikler ve iyileştirmeler sözleşmenin süresi boyunca herhangi bir zamanda yürürlüğe girebilir.

- S 14.7 Paragraf 14.6 uyarınca, herhangi bir değişiklik, ortaklar tarafından karşılıklı mutabakatla yapılmalı ve İslam hukuku ile uyumlu olmalıdır.
- R 14.8 *Müşareke* sözleşmesi, sözleşmede yapılacak herhangi bir değişikliğin, mesela çoğunluk oyu ile gerçekleşmesi gibi, belirli ve üzerinde anlaşılmış bir onay süreci vasıtasıyla geçerli olmasını sağlayabilir.

15 SERMAYE

- S 15.1 *Müşareke* sermayesi tanımlanabilir, kolayca erişilebilir ve mevcut olmalıdır.
- R 15.2 Sermaye nakit veya maddi olmayan varlıklar da dâhil aynî varlıklar şeklinde olabilir.
- S 15.3 Sermayenin aynî varlık olması durumunda, *müşareke* sözleşmesine girildiği anda, sözleşmeyi yapan taraflar, aralarında anlaşarak veya uzmanlar, değer tespiti yapan kişiler veya herhangi kalifiye kişiler gibi üçüncü bir taraf aracılığıyla sermayenin parasal değeri tespit edilmelidir.
- S 15.4 Sermayenin farklı para birimleri cinsinden ifade edildiği durumlarda, sermayenin değeri *müşareke* sözleşmesi yapılırken taraflarca kararlaştırılan belirli bir para birimine göre tespit edilmelidir.
- S 15.5 Diğer ortakların ve üçüncü kişilerin alacakları ve ödemeleri de dâhil olmak üzere, hiçbir borç türü *müşareke* sermayesi yapılamaz.
- R 15.6 Üzerinde mali bir yükümlülük⁴ bulunan bir varlık, *müşareke* sermayesi olarak verilebilir ve bu tür sermayeye iliştirilmiş olan borç, *müşareke* tarafından üstlenilebilir.
- S 15.7 Bir varlık sermaye olarak verildiğinde, bu varlık ile ilişkili olan risk *müşareke* tarafından üstlenilmelidir.
- S 15.8 Her bir ortak tarafından verilecek toplam sermaye miktarı, *müşareke* sözleşmesine girerken bilinmeli ve belirlenmelidir.
- S 15.9 Ortakların *müşareke* ile ilgili hakları ve yükümlülükleri, sermaye katkılarını yapmaları üzerine tesis edilecektir.

4 Bir varlığın ayrılmaz parçası olan finansal borç, bakım maliyeti ve bakım ücretleri gibi varlık için gerekli olan her tür finansal yükümlülüğü ifade eder.

- R 15.10 Sözleşmenin şartlarına uygun olarak, sermaye tamamen veya kısmen verilebilir.
- R 15.11 Tüm ortakların karşılıklı mutabakatının alınması şartıyla, *müşareke*ye ek sermaye katılabilir ve ortaklar kâr paylaşım oranını değiştirebilir veya revize edebilir.
- R 15.12 Bir ortağın *müşareke* sözleşmesi kapsamında kararlaştırılan sermaye katkısını yapmadığı durumda (temerrüt eden ortak):
- (a) Temerrüt eden ortağın *müşareke* sözleşmesinde öngörülen süre içerisinde sermaye katkısını ödememesi durumunda, temerrüt etmeyen ortaklar temerrüt eden ortakla *müşareke* sözleşmelerini feshedebilir ve temerrüt eden ortaktan, temerrüdü sebebiyle ortaya çıkan her tür zararı *müşareke* girişimine tazmin etmesini talep edebilirler.
- (b) Temerrüt eden ortağın kısmi sermaye ödemesi yaptığı kademeli sermaye ödemesini içeren bir *müşareke* sözleşmesi durumunda, *müşareke* sözleşmesinin şartlarına tabi olmak şartıyla, temerrüde düşmeyen ortaklar:
- (i) *Müşareke* sözleşmesini, temerrüt eden ortak tarafından ödenen fiili sermayeye dayalı olarak revize edebilirler.
- (ii) Temerrüt eden ortak ile *müşareke* sözleşmesini feshedebilirler ve bunun sonucunda:
- (A) Temerrüt eden ortağın *müşareke*deki adil yatırım payını öderler veya
- (B) Temerrüt eden ortağın hisselerini diğer ortaklara veya üçüncü bir tarafa satmasını talep edebilirler.
- (iii) Temerrüt eden ortaktan temerrüt sonucu ortaya çıkan masrafları *müşareke*ye tazmin etmesini isteyebilirler.
- S 15.13 Para ya da aynî şeklindeki sermaye, tüm ortaklara ait müşterek ve şayi bir pay oluşturur.
- S 15.14 Yatırılan sermaye, ortaklardan ve/veya yöneticilerden herhangi biri tarafından garanti edilmeyecektir.

- S 15.15 Yönetici olsun veya olmasın *müşarekede* vekil olarak hareket eden ortak, haksız fiil (*te'addî*), ihmâl (*taksir*) veya belirtilen şartların ihlali (*muhalefetü's-şurut*) nedeniyle sermaye kaybına neden olursa, sermaye kaybını *müşarekeye* tazmin edecektir.
- R 15.16 *Müşareke* sözleşmesinin şartlarına tabi olmak kaydıyla, sermaye payı, mevcut ortaklara veya üçüncü bir tarafa devredilebilir.
- R 15.17 *Müşareke* sözleşmesi, bir ortağın sermayedeki payını *müşareke* sözleşmesinin şartlarına tabi olmak kaydıyla mevcut ortaklara teklif etmek zorunda olmasını öngörebilir.
- S 15.18 Sermayenin devrinden doğan sermayenin değerindeki herhangi bir kazanç veya zarar, duruma göre sermayeyi devreden pay sahibi ortak tarafından yararlanılır veya karşılanır.
- R 15.19 *Müşareke* sözleşmesi, aksi belirtilmedikçe *müşareke* sözleşmesinin süresi boyunca bir ortağın sermayesinin geri çekilmesine imkân sağlayabilir.
- S 15.20 *Müşareke* sözleşmesinin sermayenin geri çekilmesine imkân verdiği durumlarda, söz konusu sermayenin geri çekilmesinin sonucu olarak *müşarekede* zarar paylaşım oranı buna uygun şekilde revize edilecektir.
- R 15.21 Belli bir proje üzerine kurulmuş olan *müşarekede*, ortaklardan biri veya daha fazlası birden fazla projede yer alıyorsa, sadece söz konusu belirli projeye atfedilebilen doğrudan harcamalar sermayeden düşülebilir.

16

KÂR

- R 16.1 *Müşarekenin* kârı, piyasa gelenekleri veya uygulamaları tarafından kabul edilebilir bir usule dayanılarak belirlenen ve *müşareke* sermayesine ilave olarak yaratılan değerdir.
- S 16.2 *Müşarekede* kâr paylaşım oranı (KPO - Profit Sharing Ratio (PSR)), şayet *müşareke* sözleşmesine girildiği anda karşılıklı olarak farklı bir oran üzerinde mutabık kalınmadıysa, her bir ortağın sermaye katkısı ile orantılı olacaktır.
- R 16.3 Kâr paylaşım oranı, duruma göre *müşareke* sözleşmesi süresi boyunca ortakların karşılıklı mutabakatına tabi olarak veya *müşareke* sözleşmesi yapıldığı sırada ortakların kabul ettikleri belirli bir referans noktasına (kıstasa) dayalı olarak revize edilebilir.

- R 16.4 Ortaklar, belirli bir kâr eşliğine dayalı olarak bir kâr paylaşım oranı üzerinde anlaşabilirler. Bu durumda,
- (a) Fiili kâr, eşik değere eşit veya altındaysa, kâr, üzerinde anlaşmaya varılan kâr paylaşım oranına göre paylaşılacaktır.
 - (b) Fiili kâr eşik değeri aşarsa, fazla miktar:
 - (i) Ortaklar tarafından kararlaştırılan farklı bir kâr paylaşım oranına dayalı olarak dağıtılabilir veya
 - (ii) Üzerinde anlaşıldığı üzere, ortaklardan herhangi birisine ödenebilir.
- S 16.5 *Müşareke* sözleşmesi, sözleşme taraflarından biri lehine önceden belirlenmiş sabit bir kâr tutarını şart koşamaz ve diğer sözleşme taraflarını kâr payından mahrum edemez.
- S 16.6 Sermaye miktarının belli bir yüzdesi biçimindeki beklenen getiri, sadece gösterge kâr oranı niteliğinde olması durumunda caizdir.
- R 16.7 Kâr paylaşım oranı, yatırımın farklı dönemlerine, farklı sermaye miktarına veya sermayenin vadesinden önce çekilmesi durumunda göre değişebilir, ancak bu durum, değişikliğin şartları üzerinde ortakların *müşareke* sözleşmesine girdiği anda mutabakata varmaları koşuluyla yapılabilir.
- S 16.8 Kâr aşağıdaki usule dayanarak tahakkuk ettirilir:
- (a) *Müşareke* ortaklığına ait varlıkların fiili tasfiyesiyle ortaya çıkan gerçekleşmiş temele dayanarak (*el-tendîd el-hakîkî*) veya
 - (b) Kabul edilebilir piyasa usulüne göre değer tespiti, bağımsız değer tespiti veya tahmini rakamlara dayalı değer tespitini içeren kabul edilebilir bir kâr tahakkuk yöntemine göre belirlenmiş hükmi bir temele (*el-tendîd el-hukmî*) dayalı olarak.
- R 16.9 Kârın hükmi temele göre tahakkuk ettirilmesi durumunda, bir kâr rezervi oluşturulabilir.

- S 16.10 Kârın hükmi temele göre tahakkuk ettirilmesi durumunda, gerçek kârı belirlemek için,
- (a) Ya belli bir dönemin sonunda veya
 - (b) Kârın fiilen gerçekleştiği anda nihai bir konsolidasyon ve ayarlama yapılmalıdır.
- S 16.11 Fiili kârın üzerinde ödemesi yapılan tutarın ayarlanması şartıyla, değer tespitinden önce bir miktar para dağıtılması caizdir.
- R 16.12 Ortaklar, tahakkuk eden kârı rezerv olarak veya başka herhangi bir amaçla kenara ayırmayı kabul edebilir.
- S 16.13 Ortakların yedek fondaki kârı dağıtmaya karar vermeleri ile ilgili paragraf 16.12'ye ilişkin olarak, taraflar aksi bir mutabakata varmadıkça, dağıtım kâr paylaşım oranına dayalı olarak yapılacaktır.

17 ZARAR

- S 17.1 *Müşarekenin* maruz kaldığı herhangi bir zarar,⁵ ortakların *müşarekeye* olan sermaye katkısı ile orantılı olarak karşılanacaktır.
- R 17.2 Paragraf 17.1'e karşın, ortaklar, ortaklığın yükümlülüğünün sermaye katkısının değeri ile sınırlı olmasını kabul edebilir.
- S 17.3 Ortaklardan birinin haksız fiil (*te'addi*), ihmali (*taksir*) veya belirlenmiş bir şartın ihlali (*muhalefetü's-şurut*) nedeniyle *müşarekenin* uğradığı herhangi bir zarar, ilgili ortak tarafından karşılanacaktır.

MÜŞAREKENİN DİĞER SÖZLEŞME VEYA KAVRAMLARLA BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

18 TEMİNAT DÜZENLENMESİ

- S 18.1 *Müşarekenin* ortakları, sermayeyi ve/veya kârı garanti edemezler.

5 Zarar sermayenin değerinin azalmasıdır.

- R 18.2 Paragraf 18.1'e karşın, aşağıdaki önlemler uygulanabilir:
- (a) Sadece haksız fiil (*te'addi*), ihmal (*taksir*) veya ortakların sözleşmesinde belirtilen şartların ihlali (*muhalefetü's-şuruft*) durumunda nakde çevrileceğinin kabul edilmesi şartıyla, *müşareke* içerisindeki her bir ortağın bir teminat vermesi istenebilir veya
 - (b) *Müşareke* sözleşmesi, bağımsız bir üçüncü tarafın teminatının düzenlenmesini şart koşabilir.
- S 18.3 Paragraf 18.2 (b) uyarınca, aşağıdaki şartlara uyulmalıdır:
- (a) Teminat ayrı bir sözleşmede yürütülmelidir,
 - (b) Teminat, sermayedeki her tür zararı veya azalmayı gidermek için kullanılmalıdır ve
 - (c) Teminatı sağlayan üçüncü taraf, *müşareke* girişiminden bağımsız olmalı, aşağıdakiler gibi ilgili bir taraf olmamalıdır,
 - (i) Ortak(lar)ın üçüncü tarafın çoğunluk mülkiyetine sahip ve/veya üçüncü taraf üzerinde kontrollerinin olması veya
 - (ii) Üçüncü tarafın *müşareke* girişimine sahip veya üzerinde kontrolü olması.

19

MÜŞAREKENİN TAAHHÜT (VAAT) İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 19.1 *Müşareke* sözleşmesi, bir taahhüt (*vaat*) ile birlikte düzenlenebilir, bu durumda,
- (a) Bir ortak, *müşareke* sözleşmesinde öngörülen belirli bir olayın meydana gelmesi üzerine diğer ortaklardan hisselerini satın almayı veya diğer ortaklara hisselerini satmayı taahhüt eder veya
 - (b) *Müşareke* tarafından tayin edilen bir temsilci (vekil), *müşareke* sözleşmesinde öngörülen belirli bir olayın meydana gelmesi üzerine *müşarekenin* dayanak varlığını satmayı veya satın almayı taahhüt eder.

20 MÜŞAREKENİN VEKÂLET İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 20.1 *Müşareke*, bedelli ya da bedelsiz olarak *vekâlet* akdi ile birlikte düzenlenebilir, bu düzenlemeyle,
- (a) *Müşareke* girişimi, ortaklardan birini *müşareke* adına hareket etmesi için temsilci (vekil) olarak atar veya
 - (b) *Müşareke*, üçüncü bir tarafı *müşareke* adına hareket etmesi için temsilci (vekil) olarak atar.

21 AZALAN MÜŞAREKE (MÜŞAREKE MÜTENAKISA)

- R 21.1 İki veya daha fazla sayıda kişi, belli bir varlık veya girişim üzerinde ortaklardan birinin *müşareke* sözleşmesinin süresi boyunca kararlaştırılan bir ifta yöntemiyle diğer ortağın payını tedricen almasını sağlayan bir *müşareke* ortaklığına girebilirler. Bu tür bir düzenleme yaygın olarak *azalan müşareke* (*müşareke mütenakisa*) olarak adlandırılır.
- S 21.2 Bir varlığı edinme hedefi ile yapılan *azalan müşareke*, *şirketü'l-milk* ilkesi ile yönetilmeli ve bu nedenle paragraf 11.1 (a)'da tanımlandığı gibi *şirketü'l-milk* sonucuna sahip olmalıdır.
- S 21.3 Kâr getiren iş faaliyetlerine girme amacı ile yapılan *azalan müşarekenin*, *şirketü'l-akd* prensibine göre yönetilmesi ve bu nedenle paragraf 11.1 (b)'de tanımlandığı gibi *şirketü'l-akd*'in sonucunu göstermesi gerekir.

22 VARLIK EDİNİMİ GAYESİYLE YAPILAN AZALAN MÜŞAREKE⁶

- R 22.1 Varlık edinimi gayesiyle yapılan *azalan müşareke*, leasing (*icare*), ileriye yönelik kiralama (*icare mevsume fi'z-zimme*), satış (*bey' müsaveme*) ve eser (*istisna*) gibi diğer sözleşmelerle birlikte düzenlenebilir.

6 Bu bölümdeki hükümler *şirketü'l-milk* üzerine bina edilmiştir.

- R 22.2 Tamamlanmış varlıkları edinme amacıyla yapılan *azalan müşareke*, ortakların üçüncü şahıslardan bir varlığı ortaklaşa satın almaları şeklinde düzenlenebilir. Daha sonra, ortaklardan biri, hissesini icare temelli olarak diğer ortağa kiralayacaktır. Eşzamanlı olarak, kiracı olan ortak diğer ortağın payını kademeli olarak satın alacak ve nihai olarak varlığın tek sahibi olacaktır.
- R 22.3 Yapım aşamasında olan varlıkları edinmek amacıyla yapılan *azalan müşareke*, ortakların üçüncü bir taraf ile *istisna* sözleşmesine girmeleriyle düzenlenebilir. Daha sonra, ortaklardan biri varlık tamamlanana kadar varlıktaki hissesini *icare mevsufe fi'z-zimme (Zimmetin İcaresi)*'ne dayanarak diğer ortaklara kiralayacaktır. Eşzamanlı olarak, kiracı olan ortak diğer ortağın payını kademeli olarak satın alacak ve nihai olarak varlığın tek sahibi olacaktır.
- R 22.4 *Azalan müşarekenin* bir ortağı, *müşareke* varlığındaki payını diğer ortaklara kiralayabilir.
- R 22.5 Sözleşmeye girildiği anda, bir ortak diğer ortaktan varlıktaki hisselerini üzerinde anlaştıkları bir süre boyunca aşamalı olarak piyasa değeri, rayiç değer veya aralarında anlaştıkları herhangi bir fiyattan satın alması için bir taahhüt (*vaat*) vermesini isteyebilir.
- R 22.6 Önceden belirlenmiş vade süresinden önce hisselerin tamamının elde edildiği durumlarda, ortaklar belirli bir fiyat hesaplaması yöntemini kabul edebilirler.
- S 22.7 Paragraf 22.6 uyarınca, ortaklar arasındaki kira sözleşmesi feshedilir.
- R 22.8 Bir ortak tamamlanmış varlıktaki hissesini diğer ortaklara teminat olarak verebilir.
- R 22.9 *Müşareke* sözleşmesine girildiği anda, ortaklar, üzerinde kararlaştırdıkları üzere bir ortağın (taahhütte bulunan taraf) *müşareke* varlığını edinme taahhüdünü ihlal ettiği veya kira bedelini ödemediği durumlarda, diğer ortak (kendisine taahhütte bulunulan taraf) *müşareke* sözleşmesinin şartlarına tabi olarak bu ortağa (taahhütte bulunan taraf) veya üçüncü bir tarafa varlığı satabilir.
- R 22.10 Paragraf 22.9 uyarınca, varlığın elde edilmesine dair taahhütlerin ihlali durumunda, varlığın üçüncü bir tarafa satışı aşağıdaki yaklaşımlar takip edilerek gerçekleştirilebilir:

Yaklaşım 1

- (a) Taahhüt edilen taraf satın alma taahhüdünü talep eder ve taahhüt eden sözünü yerine getiremezse, ortaklar varlıkları üçüncü bir tarafa müştereken satarlar.
- (b) Satış hasılatı, satış anındaki mülkiyet hisselerine dayalı olarak tüm ortaklara aşağıdaki seçeneklere göre tahsis edilir:
 - (i) Tüm ortaklara, satış hasılatından varlığın tasfiyesi ile ilgili maliyetler düşüldükten sonra tahsis yapılır veya
 - (ii) Tüm ortaklara tahsis, gelirden varlığın tasfiyesi ile ilgili maliyetler mahsup edilmeksizin yapılır. Bu yaklaşıma göre varlığın tasfiyesi ile ilgili maliyet sadece taahhüt edenin gelirdeki payından düşülür.
- (c) Kendisine taahhütte bulunulan, taahhüt edenin gelirdeki payından kira (şayet varsa) talebinde bulunabilir.
- (d) Kendisine taahhütte bulunulan taraf, taahhütte bulunanın gelirdeki payından tazminat talep edebilir. Tazminat tutarı, karşılaştırılan satın alma bedeli (vaat edilen) ile gerçekleşen gelirlerden kendisine taahhütte bulunulan taraf için tahsis edilen miktar arasındaki farktır.
- (e) Taahhütte bulunanın gelirdeki payının (d) paragrafındaki talebi karşılamak için yetersiz olması durumunda, kendisine taahhütte bulunulan taraf taahhütte bulunandan kalan farkı talep edebilir.
- (f) Kendisine taahhütte bulunulan tarafın gelirdeki paylarının vaat edilen alım fiyatına eşit veya ondan yüksek olması durumunda, (d) ve (e) paragrafları kapsamındaki tazminat hükümleri uygulanamaz.
- (g) Kendisine taahhütte bulunulan tarafın gelirdeki paylarının taahhüt edilen satın alma bedelini aşması durumunda, kendisine taahhütte bulunulan taraf fazla geliri taahhütte bulunan taraf ile paylaşabilir.

Yaklaşım 2

- (a) Kendisine taahhütte bulunulan taraf, satın alma taahhüdünü talep edebilir. Taahhütte bulunan tarafın vadelerini yerine getiremediği durumlarda, kendisine taahhütte bulunulan taraf kalan hisselerini, her iki tarafın da kabul ettiği bir fiyat üzerinden taahhütte bulunan tarafa veresiye olarak satabilir.
- (b) Kendisine taahhütte bulunulan taraf, (a) paragrafı uyarınca mutabık kalınan vadeli fiyatın ödemelerini güvence altına almak için varlığı teminat olarak alabilir.
- (c) Alacaklı olarak kendisine taahhütte bulunulan tarafın teminatı tasfiye etmesi durumunda, aşağıdakiler uygulanabilir:
- (i) Kendisine taahhütte bulunulan taraf, kira bedelini, satın alma vadedinde kabul edilen satın alma bedelini ve teminatın tasfiyesine ilişkin masrafları talep edebilir.
- (ii) Teminatın tasfiyesinden elde edilen gelirlerin (i) paragrafı uyarınca yapılan talebi karşılamakta yetersiz olması durumunda, alacaklı olarak kendisine taahhütte bulunulan taraf kalan farkı talep edebilir.
- (iii) Paragraf (i)'de belirtilen talepler düşüldükten sonra teminat tasfiyesinden elde edilen gelirden arta kalan miktar olursa, artan miktar taahhütte bulunan tarafa ait olacaktır.
- R 22.11 Yapım aşamasında olan varlık edinimi için paragraf 22.3'teki şartlara göre düzenlenmiş olan bir *azalan müşarekede*, bir ortak (taahhütte bulunan taraf), anlaşmaya varıldığı üzere varlığın mülkiyet hisselerini edinme taahhüdünü yerine getiremezse veya kira bedelini ödeyemezse ve varlığın yapımı tamamlanırsa, paragraf 22.9'un hükümleri uygulanacaktır.
- R 22.12 Yapım aşamasında olan varlık edinimi için paragraf 22.3'teki şartlara göre düzenlenmiş olan bir *azalan müşarekede*, bir ortak (taahhütte bulunan taraf), anlaşmaya varıldığı üzere varlığın mülkiyet hisselerini edinme taahhüdünü yerine getiremezse veya kira bedelini ödeyemezse ve varlığın yapımı da henüz tamamlanmamışsa:
- (a) Kendisine taahhütte bulunulan taraf taahhüdü talep edebilir ve taahhütte bulunan tarafı kendisine taahhütte bulunulan tarafın hisselerini taahhüt sırasında kararlaştırılan fiyattan satın almaya zorlayabilir.

- (b) *İcare mevsume fi'z-zimme* (Zimmetin İcaresi) uyarınca taahhütte bulunan tarafın ödemiş olduğu kira, kendisine taahhütte bulunan tarafın varlık üzerindeki hisselerinin alım fiyatına karşı mahsup edilebilir.

23

KÂR GETİREN İŞ FAALİYETLERİNE YATIRIM AMACIYLA YAPILAN AZALAN MÜŞAREKE

- S 23.1 Kâr getiren ticari faaliyetlerde bulunma amacıyla yapılan *azalan müşareke* aşağıdakiler haricinde bu yönergede belirtilen şartları dik-kate almalıdır:
- (a) Paragraf 11.1 (a) ve
- (b) Paragraf 22.
- R 23.2 Bir ortak, diğer ortak(lar)ın, *müşareke* girişimindeki hisselerini piyasa değeri, âdil değer veya satın alma esnasında taraflarca kararlaştırılan bir fiyat üzerinden, kararlaştırılan bir süre boyunca aşamalı olarak satın alma sözü vermesini isteyebilir.
- S 23.3 Paragraf 23.2 uyarınca, diğer ortakların hisselerinin bir ortak tarafından tedricen satın alınması, sermaye garantisi ile sonuçlanmamalıdır.
- S 23.4 Paragraf 23.2 uyarınca, hisse ediniminin hızlandırılması halinde, fiyat tespiti, piyasa değeri, âdil değer veya satın alma sırasında taraflarca kararlaştırılan bir fiyat üzerinden olacaktır.
- R 23.5 Bir ortağın (taahhüt eden) kararlaştırıldığı üzere *müşareke* girişiminin hisselerini edinme taahhüdünü ihlal ettiği durumlarda, diğer ortak (kendisine taahhüt edilen) şunları yapabilir:
- (a) Taahhüdün yerine getirilmesini talep edebilir ve taahhüt eden tarafı *müşareke* girişimindeki hisseleri piyasa değerinden veya âdil bir değerden satın almaya zorlayabilir veya
- (b) Payını üçüncü bir tarafa satabilir ve işlem sırasında ortaya çıkan fiili masrafları taahhüt eden taraftan talep edebilir.

FESİH**24 MÜŞAREKENİN FESHİ**

- S 24.1 *Müşareke* sözleşmesi aşağıdaki şartlar altında feshedilir:
- (a) Karşılıklı olarak akdi feshetme konusunda anlaşmak,
 - (b) Sözleşmenin ortakların kararlaştırdığı vade tarihinin gelmesiyle sona ermesi,
 - (c) Ortakların ölmesi,
 - (d) Yasal ehliyetin ortadan kalkması,
 - (e) Bir ortağın diğer ortakların *müşarekedeki* paylarının tamamını alması veya
 - (f) *Müşarekenin* geçersiz hale gelmesi.
- R 24.2 Paragraf 24.1 (c) ve (d)'ye karşın, kalan ortaklar *müşareke* sözleşmesindeki şartlara göre sözleşmeye devam etmeyi kabul edebilirler.
- R 24.3 *Müşareke* sözleşmesinin feshedilmesi üzerine, *müşareke* varlıkları tasfiye sürecine tabi tutulabilir.
- R 24.4 *Müşareke* varlıkları, varlıkların piyasada elden çıkarıldığı yerlerde tasfiye edilebilir.
- S 24.5 Paragraf 24.4 uyarınca, varlığın elden çıkarılmasından elde edilen gelir aşağıdaki gibi kullanılır:
- (a) Tasfiye giderlerinin ödenmesi,
 - (b) Ortaklığın finansal yükümlülüklerinin ödenmesi ve
 - (c) Eğer varsa, kalan varlıkların ortaklar arasında sermaye katkıları ile orantılı olarak dağıtılması.

25 ARKA PLAN

25.1 C bölümü, *müşareke* girişiminin politika ve prosedürlerinin tesis edilmesine yönelik beklentilerin çerçevesini çizmektedir. *Müşareke* girişimi için etkin yönetim ve gözetim işlevini, doğru yapılanmayı, sağlam risk yönetimini ve uygun finansal beyanı sağlamanın gerekliliklerini içine almaktadır.

Ayrıca İFK'ların iş ve piyasa davranışlarına dair beklentilere de vurgu yapmaktadır. Bu operasyonel gerekliliklerin politika amacı, paydaşların menfaatleri için yeterli güvenceyi sağlamak, ticari ve risk yönetimi stratejilerinin etkin bir şekilde uygulanmasını teşvik etmek ve gerekli sistemlerin, süreçlerin ve kontrol tedbirlerinin geliştirilmesi ve tesis edilmesini yönlendirmektir.

S 25.2 *Müşareke* girişimi aşağıdaki durumlarda gerçekleşir:

- Adi hisselerin iktisap edilmesi yoluyla sermaye sağlanması;** İFK'nın, İslam hukukuna uygun faaliyetler yürüten ayrı bir tüzel kişilikten (ör. Özel Amaçlı Araç (Special Purpose Vehicle SPV)) hisse almak için *müşareke* sözleşmesine girmesi durumu veya
- Adi hisselerin iktisabı dışında başka bir yolla sermayenin sağlanması,

Bir *müşareke* girişiminin örneklemeleri için lütfen Ek 4'e bakınız.

26 YÖNETİM VE GÖZETİM**İlke 1:**

İFK, *müşareke* girişimlerinin sağlam uygulamalara dayalı olarak yapıldığını ve İslam hukukunun gereklilikleri ile uyumlu olduğunu temin etmek için sağlam bir yönetim ve denetim yapısı tesis etmelidir.

S 26.1 Bu yönerge, *Lisanslı İslami Bankalar için Kurumsal Yönetim Kılavuzu* (Guidelines on Corporate Governance for Licensed Islamic Banks) ile *Kalkınma Finans Kurumları Kurumsal Yönetimine İlişkin Rehberi* (Guidelines on Corporate Governance for Development Financial Institutions) tamamlamaktadır.

- S 26.2 *Müşareke* girişimi için sağlam yönetim ve denetim fonksiyonu gereklilikleri hem İFK hem de girişimin içinde yer almaktadır.
- S 26.3 Her ne kadar kapsamlı yönetim ve gözetim ilkeleri uygulanabilirse de, farklı riskleri ve *müşareke* girişimciliğinin kendine has keyfiyetini yönetmek için özel gerekliliklere ihtiyaç vardır. İFK risk profili konusunda yeterli anlayışa ve uygun bilgi ve beceri seti içeren erişilebilir kaynaklara sahip olmalıdır.

İFK Seviyesi

- S 26.4 İFK; Yönetim Kurulu, Yönetim Kurulu Komitesi, Şer'i Komite, Üst Düzey Yönetim ve özel işlev ya da birimin⁷ ilave rollerinin tesis edilmesini de içeren ek iyileştirme alanlarını belirleyecektir.

Yönetim Kurulu

- S 26.5 Yönetim Kurulu, *müşareke* girişiminin idaresi konusunda etkin bir gözetim işlevini mümkün kılacak sağlam bir yönetim yapısı tesis etmelidir. Yönetim yapısının yeterliliği, *müşareke* girişiminin niteliği, karmaşıklığı ve risk profili ile orantılı olacaktır.
- S 26.6 Yönetim kurulunun *müşareke* girişimi ile ilgili görev ve sorumlulukları aşağıdakileri içerir:
- Müşareke* girişimi ile ilgili İFK'nın iş stratejisini ve risk iştahını belirlemek,
 - İlgili kanun ve yönetmeliklerle uyumu sağlamak için etkin risk yönetimi politika ve prosedürlerini onaylamak ve denetlemek,
 - Kapsamlı ve etkin bir şer'i yönetim çerçevesinin yürürlükte olmasını sağlamak,
 - İFK'nın *müşareke* girişimiyle ilgili kavram, uygulama ve riskler hakkında yeterli bilgi ve yetkinliğe sahip kafi sayıda ve kalifiye personele sahip olmasını sağlamak ve
 - Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan yönergelere ve İFK tarafından oluşturulan iç politikalara uyumu değerlendirmek için düzenli bağımsız incelemelerin yapılmasını sağlamak.

7 Paragraf 26.11 uyarınca özel işlev veya birim.

Yönetim Kurulu Komitesi

- S 26.7 Yönetim Kurulu Komitesinin temel sorumlulukları arasında, bir *müşareke* girişiminin etkin bir şekilde yönetilmesini sağlayacak gözetim işlevini yerine getirme, Yönetim Kuruluna yardımcı olma ve *müşareke* girişiminin yönetimi, faaliyetleri ve performansı ile ilgili tavsiyelerde bulunma yer alır.
- S 26.8 Yönetim Kurulu Komitesi, *müşareke* girişimiyle ilgili riskler konusunda yeterli bilgi, yetkinlik ve anlayışa sahip olan üyelerden oluşacaktır.

Şer'i Komite

- S 26.9 Şer'i Komite, İFK tarafından üstlenilen bir *müşareke* girişimiyle ilişkili tüm faaliyetlerin İslam Hukukunun gereklilikleri ile uyumlu olarak yürütülmesini sağlamak amacıyla aşağıdaki faaliyetleri icra edecektir:
- Müşareke* girişimini yöneten ilgili politika ve prosedürlerde İslam Hukuku gerekliliklerinin uygun bir şekilde tatbik edildiğini onaylar,
 - Yasal belgelenenin ve diğer belgelerdeki⁸ hüküm ve şartların İslam Hukuku ile uyumlu olduğunu değerlendirir ve onaylar,
 - Şer'i inceleme ve denetiminin yapılmasını sağlar, problemleri belirler ve uygun düzeltici önlemler önerir ve
 - Malezya Merkez Bankası ve şayet varsa ilgili diğer merciler tarafından yayınlanan ilgili şer'i hükümler, kararlar veya şer'i konularla ilgili rehberler hakkında tavsiyelerde bulunur ve açıklamalar yapar.

Üst Düzey Yönetim

- S 26.10 *Müşareke* girişimine ilişkin üst düzey yönetimin rol ve sorumlulukları aşağıdakileri içerir:
- İFK'nın ticari hedefleri doğrultusunda ticari stratejiler, iç kontrol ve risk yönetimi gerekliliklerini geliştirmek ve uygulamak,
 - Müşareke* girişiminin düzgün yönetimi ile ilgili politika, süreç ve prosedürleri oluşturmak,

- (c) *Müşareke* girişiminde doğabilecek riskleri tanımlamak, ölçmek, kontrol etmek ve izlemek için ilgili iç sistemleri, altyapıyı ve yeterli mekanizmaları uygulamak,
- (d) İFK'nın *müşareke* girişiminin operasyonlarını ve performansını gözlemlediğinden ve doğru ve yeterli bir şekilde raporladığından emin olmak,
- (e) *Müşareke* girişimi için uygun becerilere sahip kilit personeli belirlemek, atamak ve eğitmek ve rol ve sorumlulukların İFK içindeki ilgili birimlere uygun şekilde verildiğinden emin olmak,
- (f) Düzenli teftişler yapmak ve onaylanmış politikalarla uyumu gözlemek ve
- (g) İlgili bilgilerin Yönetim Kurulu ve Şer'i Komiteye zamanında iletilmesini sağlamak.

Operasyonel seviyede özel işlev veya birim

- S 26.11 İFK, *müşareke* girişimlerine nezaret etmek üzere kendi bünyesi içerisinde özel olarak *müşareke* girişimlerine tahsis edilmiş, ilgili beceri ve uzmanlığa sahip özel bir işlev veya birim tesis edecektir.
- S 26.12 Özel işlev veya birimin rol ve sorumlulukları şunları içerir:
- (a) Potansiyel müşterilerden alınan tekliflerin değerlendirmesini yapmak ve uygulanabilir görülmesi halinde ilgili yönetim komitesine *müşareke* girişimini önermek,
 - (b) *Müşareke* girişiminin ilerlemesini izlemek, düzenli saha ziyaretleri yapmak,⁹ sürekli olarak ilgili bilgileri toplamak ve *müşareke* girişimine etkileriyle ilgili analizler yapmak,
 - (c) Risk yönetim politikalarının ve riskleri yönetecek iç kontrolün uygulanmasını temin etmek ve
 - (d) Anormallikler tespit edildiğinde, üst yönetimi derhal uyarmak ve periyodik olarak yönetime ilerleme raporları hazırlamak.

9 İslam hukukuna uyumluluk amaçları açısından saha ziyaretlerini de içerir.

- S 26.13 Özel işlev veya birim, *müşareke* girişimi konusunda uzmanlık, bilgi ve yetkinliğe sahip personelden oluşmalıdır.
- R 26.14 Bu tür bir uzmanlığa sahip olmadığı alanlarda ya da ticari faaliyetlerde İFK, özel fonksiyon ya da birimin¹⁰ faaliyetlerini tamamlamak üzere harici bir taraf atayabilir.
- S 26.15 Paragraf 26.14 kapsamındaki böyle bir atama için, İFK aşağıdaki hususları sağlamak zorundadır:
- (a) Harici taraf ilgili alanlarda veya ticari faaliyetlerde güvenilirlik, kapasite, yeterli bilgi ve uzmanlığa sahip olmalı,
 - (b) Harici taraf ile İFK arasında bir çıkar çatışması olmamalı,
 - (c) Harici taraf ile *müşareke*ye müdahil olan taraflar arasında bir çıkar çatışması olmamalı ve
 - (d) Yükümlülükler, roller ve sorumluluklar ve gizlilik gibi hükümlerin uygulanabilirliğini sağlamak için İFK ile harici taraf arasındaki işlemleri düzenleyen uygun yasal belgeler olmalı.

Yönetim Kurulu ve Üst Yönetim Seviyesinde Özel Yapı

- S 26.16 Maruz kalınan *müşareke* girişimlerinin,¹¹ toplam sermayenin % 25'ine ulaştığı durumlarda,¹² İFK, daha yüksek düzeyde odaklanma ve derinlemesine görüş alışverişini mümkün kılmak için aşağıdaki gibi özel gözetim kurulları tesis edecektir:
- (a) Yönetim Kurulu seviyesinde, Yönetim Kurulu Yatırım Risk Komitesi (BIRC - Board Investment Risk Committee) ve
 - (b) İdari seviyede, Yatırım Komitesi (IC - Investment Committee).
- S 26.17 Yönetim Kurulu Yatırım Risk Komitesi, üst yönetimin *müşareke* girişimleriyle ilgili riskleri yönetme faaliyetlerini denetleyecek ve risk yönetimi süreçlerinin yerinde ve etkin bir şekilde işlemesini sağlamaya çalışacaktır. Yönetim Kurulu Yatırım Risk Komitesinin rolleri ve sorumlulukları şunları içerir:

10 *Müşareke* girişimini yönetmek için gerekli olan danışmanlık, değerlendirme, izleme, gözden geçirme ve diğer süreçleri içerir.

11 İFK'ların sermaye kaybına maruz kalabileceği satış bazlı olmayan sözleşmeleri içerir, örneğin *mudarebe* girişimi.

12 *İslami Bankalar Sermaye Yeterliliği Çerçevesinde* tanımlandığı şekliyle (Sermaye Bileşenleri).

- (a) Politikaların ve risk yönetim çerçevesinin etkinliğini gözden geçirmek ve sağlamak,
 - (b) Yönetim Kurul'una yeni bir yatırım stratejisi yapılması ya da yatırım stratejisinde değişiklik yapılması için tavsiyede bulunmak,
 - (c) Yatırımlar üzerinde bir yetki sınırı belirlemek ve
 - (d) Yatırım Komitesini denetlemek.
- S 26.18 Yatırım Komitesi, performansın denetlenmesinden ve *müşareke* girişimlerinde etkin yönetimin sağlanmasından sorumludur. Yatırım Komitesinin rol ve sorumlulukları şunları içerir:
- (a) Yatırım faaliyetlerinin ilerlemesini denetlemek,
 - (b) Yatırım uygulamasını onaylamak,
 - (c) Yönetim Kurulu Yatırım Risk Komitesine yatırım teklifleri ve stratejileri hakkında önerilerde bulunmak ve
 - (d) Yatırımın İFK'nın sınırları içerisinde veya stratejilerine dâhil olduğundan emin olmak için bir denetim fonksiyonu yerine getirmek ve yatırımı onaylamak.
- İlgili roller ve sorumlulukların özel yapısı ve detayları Ek 5'de verilmiştir.
- S 26.19 Yönetim Kurulu Yatırım Risk Komitesine üyelik, icracı olmayan yöneticilerle sınırlı olmak üzere en az üç üyeden oluşur ve başkanlığı bağımsız bir yönetici tarafından yapılır.
- S 26.20 İFK, Yönetim Kurulu Yatırım Risk Komitesi ve Yatırım Komitesindeki en az bir üyenin *müşareke* girişimlerine ilişkin ana iş alanlarında¹³ uzmanlığı ve deneyime¹⁴ sahip olduğundan emin olmalıdır.
- R 26.21 26.16 (a) alt paragrafı çerçevesinde bir Yönetim Kurulu Yatırım Risk Komitesi oluşturmanın gerekliliklerine rağmen, İFK, Yönetim Kurulu Yatırım Risk Komitesinin görevlerini üstlenmek üzere Yönetim Kurulu Risk Yönetimi Komitesi (BRMC - Board Risk Management Committee) gibi mevcut yönetim kurulu komitelerinden faydalanabilir.

13 Örneğin, eğer İFK esas olarak mülklerle ilgili iş yapıyorsa, gayrimenkul sektöründe, mesela gayrimenkul geliştirme şirketleri ile iş yapma konusunda deneyimi olan en azından bir komite üyesi olmalıdır. Bu bağlamda, sadece gayrimenkul veya ipotek finansmanı konusunda bankacılık tecrübesine sahip olmak yeterli olmayabilir.

14 Şayet İFK bir defada birden fazla iş sektöründe yer alıyorsa, hangi alanla ilgili bir uzman komite üyesinin olacağına karar vermek için ana iş bölümünün ne olduğunu tespit konusunda karar vermelidir.

- S 26.22 Şayet paragraf 26.21'deki yaklaşım benimsenirse, İFK aşağıdakileri temin etmelidir:
- (a) Mevcut yönetim kurulu komitesindeki en az bir üyenin *müşareke* girişimi ile ilgili ana iş dallarında uzmanlık ve bilgi birikimine sahip olmasını sağlamak da dâhil olmak üzere, yönetim kurulu komite üyelerinin yetkinliğini ve güvenilirliğini güçlendirecek mekanizmaların olmasını ve
 - (b) *Müşareke* girişiminin zararının veya değer kaybının her zaman düşük veya önemsiz¹⁵ olmasını.

Müşareke Girişimi Seviyesi

Temsilci

- S 26.23 İFK, *müşareke* girişiminin yönetici ortağının veya üçüncü taraf yöneticisinin görevlerini etkin, özenli ve *müşareke* sözleşmesinin hüküm ve şartlarına uygun olarak yürütüp yürütmediğini izlemek ve değerlendirmek için etkin mekanizmaların yürürlükte olduğundan emin olmalıdır.
- S 26.24 İFK, girişim düzeyinde etkin yönetim ve gözetimi sağlamak için uygun koruyucu önlemler belirlemelidir.
- R 26.25 Bu koruyucu önlemler, *müşareke* girişiminin kurul, yönetim veya proje seviyelerinde gerekli beceri ve deneyime sahip uygun bir temsilcinin tayin edilmesini içerebilir. Bu, İFK'nın zamanında bilgiye erişebilmesini, sorunların daha iyi anlaşılmasını ve yönetici ortakların veya üçüncü taraf yöneticilerin hem en üst seviyede hem de *müşareke* girişiminin çalışma seviyesinde yedieminlik görevlerini yürütürkenki davranışlarını yakından takip etmesini sağlamak içindir.
- S 26.26 Çok katmanlı bir Özel Amaçlı Araç (SPV) veya dolaylı riskler içeren bir *müşareke* girişimi gibi karmaşık bir yapı için bir temsilci atanması durumunda, böyle bir atama fiili iş faaliyetini yürüten kuruluşta ve/veya fiili iş faaliyeti üzerinde kontrolü olan kuruluşta yapılacaktır.

Kompleks bir yapının örnekleme Ek 6'da verilmiştir.

15 Örneğin, zarar veya değer kaybı, *müşareke* girişimi toplam riskinin % 5'inden fazla olmamalıdır.

- S 26.27 İFK, temsilcilerin atanması ile ilgili olarak temsilcinin görevlerini etkin bir şekilde yerine getirmesini sağlayacak yeterlilik kriterleri, davranışları, rolleri ve sorumlulukları ile teftiş mekanizmasını içeren politika ve prosedürler tesis etmelidir.
- S 26.28 Görevlendirilen temsilci,
- (a) *Müşareke* girişimine konu işin niteliği hakkında beceri ve derin bilgi sahibi olmalı,
 - (b) Görevlerini etkin bir şekilde yerine getirmesini sağlayacak gerekli niteliklere, deneyime ve özelliklere sahip olmalı,
 - (c) *Müşareke* girişiminde yapılan müzakereleri anlayacak olgunluğa sahip olmalı, özellikle Yönetim Kurulu seviyesinde atanmış olanların bu tür bir olgunluğa sahip olması gerekir ve
 - (d) Görevini ifa için aşağıdaki özellikleri de içine alan "yerinde ve uygun" bir yapıda olmalıdır:
 - (i) Karar vermekte doğruluk, özen, yeterlilik ve sağlamlık,
 - (ii) itibarı, karakteri, dürüstlüğü ve doğruluğu ve
 - (iii) hile, sahtekârlık, şiddet, yetersizlik veya hileli, baskıcı, uygunsuz uygulamalar veya itibarını zedeleyecek her tür görevi kötüye kullanma eylemini içeren bir suç(lar) geçmişinin olmaması.
- R 26.29 Atanan temsilci, İFK'nın bir çalışanı, İFK şirketler grubunun içerisinde bir eleman veya ilgili sektörde konunun bir uzmanı olan harici bir taraf olabilir.
- S 26.30 Temsilcinin atanması aşağıdaki şartlara tabi olacaktır:
- (a) Temsilci ve İFK arasında, İFK'nın menfaatini tehlikeye atabilecek herhangi bir çıkar çatışmasının olmaması. Özellikle, İFK'nın *müşareke* girişiminde kendi Yönetim Kurulu üyesini bir kurul gözlemcisi olarak atmasına izin verilmez,
 - (b) Temsilci ile yönetici ortak veya yöneticilik yapan üçüncü taraf arasında gözetim işlevinin etkisiz olmasına neden olabilecek herhangi bir çıkar çatışması olmaması,

- (c) Atama şartnamesi, İFK'ya yönelik görevleri, kendisine yasak olan davranışlar ve beyan konusundaki gereklilikler dâhil olmak üzere temsilcinin hak ve sorumluluklarını tanımlamalıdır,
- (d) Temsilci İFK dışından bir tarafsı:
 - (i) İFK, dışarıdan birinin temsilci olarak tayin edilmesi konusunda, temsilcinin ilgili alanlarda veya iş faaliyetlerinde güvenilir, bilgi ve uzmanlığa sahip olduğundan emin olmak için bir değerlendirme sürecine sahip olmalıdır ve
 - (ii) Harici taraf, duruma göre IFSA'nın 145. bölümünde, FSA'nın 133. bölümünde veya DFIA'nın 119. bölümünde öngörülen gizlilik hükmüne uyma yükümlülüğü doğrultusunda İFK'ya yazılı bir taahhütte bulunacaktır.

S 26.31 Temsilcinin rol ve sorumlulukları aşağıdakileri içerecektir:

- (a) *Müşareke* girişiminin ilerleme ve performansını İFK'ya zamanında bildirmek,
- (b) İFK'nın çıkarlarını korumak,
- (c) Yönetici ortak veya üçüncü taraf yöneticisinin karşılaştığı sorunları teyit etmek için gerekli bilgileri elde etmek ve
- (d) Son derece dürüst olmak ve kişisel çıkar ya da kazanç sağlamak amacıyla yönetici ortak veya üçüncü taraf yöneticiler veya diğer taraflar ile herhangi bir alışveriş yapmaktan kaçınmak.

S 26.32 İFK, temsilcinin işlevinin etkinliğini sağlamak için aşağıdaki prensiplere sahip olmalıdır:

- (a) *Müşareke* girişimi temsilcinin temel iş alanlarından biri olarak kabul edilir,
- (b) Her bir kişinin temsilci olması için izin verilen ve yatırım yapılan kuruluş sayısına bir sınır getirmek, örneğin her bir temsilcinin herhangi bir zamanda sadece iki girişimle sınırlandırılması gibi,

- (c) Alternatif bir temsilcinin atanması, temsilci atanmasında aranan hüküm ve şartlara sahip, sadece belirli diğer bir kişiyle¹⁶ sınırlı olacaktır ve
- (d) Bu işlevin yürütülmesi için temsilciye ödenecek herhangi bir ücret veya bedel, yönetici ortak veya üçüncü taraf yöneticisinden tahsil edilemez.
- S 26.33 İFK'nın *müşareke* girişimindeki payının tasfiye edilmesiyle birlikte, İFK temsilcinin işlevini derhal feshetmelidir.
- S 26.34 İFK, kontrol ve dengeleri sağlamak için tüm birimlerin İFK ve girişim seviyesindeki bağımsızlığını her zaman korumalıdır. Örneğin Yönetim Kurulu ve proje seviyesi temsilcisi aynı kişi olamaz ve özel birim veya fonksiyonun başı Yönetim Kurulunun temsilcisi olamaz.

27

YAPILANDIRMA

İlke 2:

İFK, *müşareke* girişiminin yapılandırılmasının ve uygulanmasının kapsamlı politikalar, prosedürler, süreçler, yeterli altyapı ve sağlam dokümantasyon ile desteklenmesini temin etmelidir.

İlke 3:

İFK, kaynaklarla fonların kullanımı arasındaki risk ve mükâfat profilini eşleştirecek bir sürecin baştan sona yürütülmesini de kapsayan *müşareke* girişiminin sağlam bir yapılandırmasını sağlamalıdır.

İslam Hukuku ile Uyumluluk

- S 27.1 İFK aşağıdaki hususları sağlamaktan sorumlu olacaktır:
- (a) *Müşareke* girişiminin genel operasyonlarının şer'i gerekliliklerle uyumlu olması,

16 Belirlenmiş ifadesi atama süresince kalıcı olacak olan ve başka herhangi bir kişi ile değiştirilmeyecek olan alternatif bir gözlemci anlamına gelir.

- (b) Ürün yapısı, stratejileri, sözleşme şartları, ve girişilen iş türünün¹⁷ Şer'î Komite tarafından onaylanması ve
- (c) *İslami Finansal Kurumlar için Şer'î Yönetim Çerçevesi*'nde (Shariah Governance Framework for Islamic Financial Institutions) ana hatları belirlenmiş olan şer'î meselelere ilişkin sorunların çözümü konusunda Malezya Merkez Bankası Şer'î Danışma Kurulunun (SAC) görüşüne başvurulması.

S 27.2 İFK, *müşareke* girişiminin İslam Hukuku kurallarına uymaya devam etmesini sağlamak için yeterli politikalar, prosedürler ve yetkin personeller tarafından desteklenen etkili bir yönetim sistemi oluşturmalıdır.

Fon kaynakları

S 27.3 İFK'nın bir *müşareke* girişimi kapsamındaki sermaye katkısı aşağıdaki şartlara tabi olacaktır:

- (a) Yatırım Hesabı'na¹⁸ ilişkin yönergeye uyulması koşuluyla, Kısıtsız Yatırım Hesabı'ndan (UA- Unrestricted Investment Account)¹⁹ ve Kısıtlı Yatırım Hesabı'ndan (RA - Restricted Investment Account) fon sağlanmasına izin verilir. Ayrıca, UA fonunun herhangi bir şekilde kullanılması, likidite risklerini önemli ölçüde hafifletecek²⁰ koşullara tabi olacaktır.
- (b) Ortakların fonlarından finansman sağlanmasına, aşağıdaki hususlara tabi olarak izin verilir:
 - (i) İFK, *İslami Bankalar Sermaye Yeterliliği Çerçevesi (Sermaye Bileşenleri)* kapsamında gerekli görülen yeterli miktarda sermayeyi elinde tutar ve
 - (ii) İFK, *müşareke* girişimleri için risk iştahını açıkça tesis eder ve risk iştahı ile orantılı olarak pay sahiplerinin fonlarının kullanımı konusunda bir iç sınır tesis eder.
- (c) Mevduatlardan fon sağlanmasına izin verilmez.

17 *Müşareke* girişiminde yönetici ortak tarafından yürütülen iş veya hizmetler gibi.

18 Gayrimenkul ticaretini finanse etmek amacıyla, *İslami Bankalar tarafından Mülkiyet Gelişimi ve Mülkiyet Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Rehberin (Guidelines on Property Development and Property Investment Activities by Islamic Banks)* 7.6 no.lu paragrafında belirtilen koşullara tabi olarak, kısıtsız yatırım hesapları (UA), fon kaynağı olarak kullanılmaya uygundur.

19 UA ve RA'na, Yatırım Hesabı yönergesinde sırasıyla URİA (Unrestricted Investment Account) ve RIA (Restricted Investment Account) olarak atıfta bulunmaktadır.

20 Bu, kaynak ve fonların kullanımı arasındaki vade süresinin eşleştirilmesi, sadece dayanak varlıkların tasfiye edilmesi durumunda tediye yapılması veya İFK dışındaki yatırımcıların değiştirilmesi gibi mekanizmaları içerebilir.

- S 27.4 İFK, Ek 7'deki ilgili politika belgelerinde belirtildiği üzere, *müşareke* girişiminde kullanılan fonların türüne göre uygulanabilir ihtiyatı sınırları ve gereklilikleri dikkate alacaktır.
- S 27.5 Likidite riskini önemli ölçüde azaltmak için 27.3 (a) alt paragrafı uyarınca vade eşleştirme mekanizmasının kullanılması durumunda, *müşareke* girişiminin vade süresinin uzatılması UA ve RA fonlarının geri ödeme süresinin uzatılmasıyla da desteklenmelidir.

Fonların Kullanımı

- S 27.6 *Müşareke* girişiminin gayeleri için fonların kullanımında İFK, risk iştahı ve fon kaynakları ile uyumlu olarak, işletme girişiminin uygulanabilirliğini ve risk profilini, yani nakit akışını, risk ve ödül profilini değerlendirmelidir.
- S 27.7 Hisseleri devralmak suretiyle *müşareke* girişiminin sürekli elde tutulmasını önlemek için, hisse senetlerinin elde tutulma süresinin uzatılması, asıl vade tarihinden itibaren beş yıl ile sınırlıdır.

Sözleşme Yapan Taraflar²¹

- S 27.8 İFK, *müşareke* girişimine katılmadan önce sözleşme taraflarının uygunluğu hakkında bir değerlendirme yapmalıdır.
- S 27.9 Sözleşme taraflarının rol ve sorumlulukları hukuki belgelerde açıkça belirtilmelidir.
- S 27.10 Yönetici ortağın atanması ile ilgili hüküm ve şartlar aşağıdaki hususları açıklığa kavuşturmalıdır:
- (a) Kâr paylaşımındaki paylarına ek olarak ücret ve/veya teşvik ve
 - (b) Yönetici ortak(lar)ın üzerlerine alacakları yükümlülükler.
- S 27.11 Paragraf 14.2 uyarınca, bir *müşareke* girişiminin yönetilmesi için üçüncü bir taraf yöneticinin atanması ayrı bir sözleşmede yerine getirilir ve sözleşmede öngörülen şartlar asgari olarak aşağıdaki hususları içermelidir:
- (a) Raporlama yükümlülüğü, sıklığı ve herhangi bir zararın meydana gelmesiyle ilgili detaylı raporlar dâhil olmak üzere, girişimi yönetmedeki roller ve sorumluluklar,

21 Ortaklar ve/veya üçüncü taraf yönetici dâhil.

- (b) Ücret ve/veya teşvik ve
- (c) Üçüncü taraf yöneticinin üzerine alacağı yükümlülükler.

Müşarekenin Yönetimi

- S 27.12 Paragraf 14.8'e karşın, Kâr Paylaşım Oranında veya bir tarafın haklarını önemli ölçüde azaltacak herhangi bir şart üzerinde yapılan değişiklikler hakkında karşılıklı olarak mutabakata varılmalıdır.
- R 27.13 *Müşareke* girişiminin yönetimiyle ilgili kararlar, ortaklar tarafından aşağıdaki şekillerde belirlenebilir:
- (a) Basit çoğunluk ve/veya
 - (b) Her bir taraftan en az bir temsilcinin kabul etmesi gerekir.
- R 27.14 Finansal konularla ilgili olarak, bir İFK, çıkarlarını korumak için veto yetkisi kullanmayı isteyebilir.
- S 27.15 İFK, yönetici ortak veya üçüncü taraf yönetici ile ticari anlaşmalar için tayin edilen herhangi bir taraf arasında herhangi bir çıkar çatışması olmamasını sağlayacak mekanizmalara sahip olmalıdır.

Sermaye

- S 27.16 İFK, sözleşmenin yürürlüğe girmesi ile birlikte, her ortağın sermaye katkısının değerini belirlemelidir.
- S 27.17 Sermaye, nakit veya maddi olmayan duran varlıklar dâhil aynî nitelikte olmalıdır. Bu bağlamda, maddi olmayan duran varlıklar, ilgili *Malezya Finansal Raporlama Standartları* (MFRS - Malaysian Financial Reporting Standards) uyarınca tanımlanacaktır.
- S 27.18 Sermayenin, *müşareke* girişiminin başlangıcında tespit edilebilir, kolayca erişilebilir ve hazır olması gerekir. Sermaye aşağıdaki formlarda olamaz:
- (a) Ortağa ödenmesi gereken borç veya alacaklar ve
 - (b) İpotekli varlıklar.²²

22 Örneğin teminat olarak taahhüt edilen varlıklar.

- R 27.19 Aynî sermaye, örneğin arazi, emlak ve makineler, konusunda İFK, parasal değerini belirlemek için profesyonel bir değer tespit uzmanı veya miktar ölçümcüsü gibi ilgili uzmanlığa sahip bir üçüncü tarafı atayabilir.
- R 27.20 Sözleşme şartları uyarınca, sermaye tam olarak veya kısmen ödenbilir ve ortaklar arasında karşılıklı anlaşmaya tabi olarak, girişim süresi içerisinde sermaye ilavesi yapılabilir.
- S 27.21 Sermayenin ödenmesi üzerine, *müşarekenin* bir ortağı olarak İFK ödenmiş veya katkıda bulunulan sermaye sınırına kadar haklarını ve yükümlülüklerini üstlenecektir.
- S 27.22 Bir yönetim ortağı veya üçüncü taraf yönetici tarafından fon eklenmesi durumunda, İFK, ilgili hüküm ve şartlar içerisinde aşağıdaki hususların yönetici ortak veya üçüncü taraf yönetici üzerinde uygulandığından emin olmalıdır:
- Sağlanan finansmanın amaçlarının ve varlıklarının tanımlanmasının sözleşme hüküm ve şartları içerisinde açıkça belirtilmesi,
 - Varlıkların yönetici ortak veya üçüncü taraf yönetici tarafından ayrı ayrı kayıt tutma gibi uygun bir mekanizma kullanılarak her zaman uygun bir şekilde (ya tahsis edilmiş ya da orantılı varlıklar) etiketlenmesi,
 - Müşareke* girişiminin temelini oluşturan dayanak varlıkların değer tespitinin uygun bir şekilde periyodik olarak gerçekleştirilmesi ve
 - Sözleşmeden çıkış ve yönetici ortağın veya üçüncü taraf yöneticinin sözleşmeyi bitirdiği ân dâhil olmak üzere her zaman, İFK'nın finanse ettiği dayanak varlıklar üzerinde hakları²³ bulunmaktadır.
- S 27.23 Paragraf 27.22'deki şartlara ilaveten, *müşareke* sermayesinin yönetici ortağın veya üçüncü taraf yöneticinin diğer fonlarıyla karışması durumunda, İFK, alınan diğer önlemlerin yanı sıra, hüküm ve şartların yasal olarak uygulanabilir ve İFK'nın *müşareke* girişiminin dayanak varlıkları üzerindeki haklarını korumakta etkili olduğundan emin olmalıdır.

23 Yasal belgelerde öngörülen haklar.

Kâr

- S 27.24 Kâr Paylaşım Oranı (KPO), sözleşme tarafları arasında karşılıklı olarak kararlaştırılmalı ve sözleşmeye girildiği anda *müşareke* sözleşmesinde açıkça belirtilmelidir.
- R 27.25 Uygun kâr paylaşım oranının belirlenmesinde, İFK aşağıdaki faktörleri dikkate alabilir:
- (a) *Müşareke* girişiminden beklenen tahmini getiriye,
 - (b) Eşdeğer ürün, dayanak varlık veya iş sektörünün referans getiri oranını ve
 - (c) *Müşareke* girişiminin yönetiminde yönetici ortağın üstlendiği tahmini yönetim veya operasyonel maliyetleri.
- S 27.26 Paragraf 16.8'deki gerekliliklere rağmen, kâr ilgili MFRS'ye göre tahakkuk ettirilir ve ölçülür.
- S 27.27 Paragraf 27.26'da şart koşulduğu üzere, sözleşme tarafları fiili kârı belirlemek için belirli bir dönemin sonunda veya fiili kâr miktarının gerçekleşmesi üzerine bir değerlendirme yaparlar. Hâlihazırda tahakkuk eden miktar üzerinde *müşareke* girişiminin gerçek kârını yansıtmak için MFRS'ye uygun olarak nihai bir düzeltme yapılacaktır.
- S 27.28 Kâr dağıtımını belirlemek için kullanılan usul, tüm taraflar için objektif, şeffaf ve kabul edilebilir olmalıdır. Ortaklardan bir veya daha fazlasının birden fazla projede yer alması halinde, *müşareke* girişimi sermayesinin *müşareke* dışı girişim sermayeleriyle karıştırılmaması için, *müşareke* girişimi kapsamındaki doğrudan harcamalar tanımlanmalı ve etiketlenmelidir.
- S 27.29 Sözleşme yapan taraflar, *müşareke* girişiminin kâr dağıtımına ilişkin zaman dilimini veya tarihini kararlaştırmalıdır.

Zarar

- S 27.30 Paragraf 17.1 uyarınca, herhangi bir zarar, ilgili MFRS'ye göre tahakkuk ettirilir ve ölçülür.
- S 27.31 Yönetici ortak veya üçüncü taraf yöneticiye ilişkin beklenti ve gereklilikler, yönetici ortağın veya üçüncü taraf yöneticinin uygun şekilde hareket etmesini sağlamak ve bir zarar durumunda İFK'nın çıkarlarını korumak için sözleşme hüküm ve şartları içerisinde yeterli derecede belirtilmelidir.

- S 27.32 İFK, yönetici ortağın veya üçüncü taraf yöneticinin meydana gelen zararın oluşmasının, beklenen getiri ile ilgili performans düşüklüğünün veya beklenen performanstan sapmanın gerekçelerini ve gecikmeden hazırlanmış detaylı bir raporunu diğer ortaklara sunmasını sağlayacak etkili süreçlere sahip olmalıdır.
- R 27.33 İFK, açıklığı sağlamak, yönetici ortağın veya üçüncü taraf yöneticinin uygun şekilde davranmasını teşvik etmek ve zarar durumunda İFK'nın çıkarlarını korumak için, *müşareke* girişiminin hüküm ve şartları kapsamında suiistimal ve ihmal ile ilgili kriterler²⁴ belirleyebilir.
- S 27.34 Şayet zararın haksız fiil (*te'addi*), ihmal (*taksir*) veya belirlenen şartların ihlali (*muhalefetü's-şurut*) nedeniyle olduğu ispatlanırsa, yönetici ortak veya üçüncü taraf yöneticisi bu zarardan bütünüyle sorumlu olacaktır.
- S 27.35 Şayet zarar yönetici ortağın veya üçüncü taraf yöneticisinin suiistimali, ihmali veya belirlenen şartları ihlali ile ilişkilendirilmezse, tüm ortaklar sermaye katkı oranlarıyla orantılı olarak ve katmış oldukları sermaye miktarı sınırına kadar zararı üstleneceklerdir.
- S 27.36 Bir ortağın anapara tutarını garantilemesi ile neticelenebilecek herhangi bir mekanizmanın uygulanması yasaktır.²⁵
- S 27.37 *Müşareke* girişimi, yönetici ortağın diğer işletmelerinden ayrı olmalıdır. Girişim, şayet aşağıdaki durumlar kapsamında ise, ayrı bir varlık vasıtasıyla, ör. Özel Amaçlı Araç (SPV), yapılandırılacaktır:
- (a) Yüksek riskli faaliyetlerin varlığı; yönetici ortağın, *müşareke* girişimini etkileyebilecek başka yüksek riskli iş faaliyetlerinin olması durumu. Yüksek riskli olarak değerlendirilen girişimlere şunlar örnek olarak verilebilir:
- (i) Hala araştırma veya prototip aşamasında olan ürünler örneğin ilaç sanayii ürünleri, veya
- (ii) Yüksek oranda modası geçmiş olan endüstriler, örneğin teknoloji sektörü.

24 Uygun muhasebe ve kayıtların tutulması, şeffaflık, bilginin beyan edilmesi ile ilgili beklentilerin belirlenmesi gibi.

25 Örneğin, kayıp emilimi konusunda baştan feragat veya sağlanan sermayeye eşdeğer fiyattan varlıkları veya hakları satın almayı taahhüt etmek gibi

- (b) Etkin bir yönetim sağlamada yetersizlik; İFK'nın, temsilci(ler) atayamadığı veya Özel Amaçlı Araç (SPV) dışı yapılar altında özel tahsis edilmiş hesap²⁶ kullanılmasını faaliyete geçiremediği durumlarda.
- S 27.38 İFK, *müşareke* girişiminin İFK'dan ayrılıp ayrılmaması ve SPV gibi ayrı bir varlık altında yapılandırılıp yapılandırılmaması gerektiğini değerlendirecektir. Bu durumda göz önünde bulundurulması gereken faktörler şunlardır:
- (a) 27.37 (a) alt paragrafında verilen örnekler gibi faaliyetler ve içine girilen risk seviyesi ve
- (b) İFK üzerindeki riskleri, hak taleplerini veya İFK'ya yönelik olası yasal etkileri sınırlama ihtiyacı.
- S 27.39 Şayet *müşareke* girişimi ayrı bir varlık şeklinde yapılandırılırsa, *müşareke* girişimi,
- (a) Sınırlı sorumlu bir varlık (örneğin, 1965 Şirketler Yasası kapsamında tesis edilmiş olan) olmalı ve
- (b) İFK'nın belirlediği sadece tek bir amaç için olmalıdır.

Vade

- S 27.40 İFK, *müşareke* girişimi için sabit bir vade²⁷ belirlemelidir. *Müşareke* girişiminin süresinin uzatılmasına yönelik herhangi bir karar, inşaat gecikme veya piyasa koşullarındaki önemli değişiklikler gibi haklı gerekçelerle desteklenmelidir ve maliyet fayda analizi gibi uygun yeniden pazarlık ve değerlendirmeler gerçekleştirildikten sonra yapılmalıdır.
- S 27.41 Paragraf 27.40'a rağmen, doğası gereği sürekli olan *müşareke* girişimleri, vaka bazında Malezya Merkez Bankası'nın onay ve değerlendirmesine tabi olacaktır.

Kefalet veya Teminat

- S 27.42 Paragraf 18.2 (b)'nin amacı doğrultusunda, bağımsız bir üçüncü tarafın kefilliği aşağıdakileri kapsam dışında bırakacaktır:

26 Paragraf 28.11 uyarınca.

27 Getiriye en üst düzeye çıkarmak için uygun vadeyi dikkate alır.

- (a) MFRS tarafından tanımlandığı²⁸ üzere kurumsal kefiller için:
- (i) Yönetici ortak veya üçüncü taraf yöneticinin üzerinde kontrolü olan kuruluşlar²⁹ ve
- (ii) Yönetici ortak veya üçüncü taraf yönetici tarafından kontrol edilen kuruluşlar³⁰.
- (b) Bireysel kefiller için:
- (i) Yönetici ortağın veya üçüncü taraf yöneticinin çalışanı (ve onun yakın akrabaları) veya
- (ii) Yönetici ortağın veya üçüncü taraf yöneticinin hâkim hissedarı (ve onun yakın akrabaları).
- S 27.43 Paragraf 18.3'teki şartın yerine getirilmesi amacıyla, İFK aşağıdakiler ile ilgili değerlendirme yapmalıdır:
- (a) Teminat veya kefalete yönelik ihtiyaç ve bundan hedeflenen amaç,³¹
- (b) Teminat olarak kabul edilebilir varlıkların değeri,
- (c) Teminatın kabul edilebilirliği ve kefillerin uygunluğu ki bu şu hususları içine alır,
- (i) Teminat üzerinde ipotek olması gibi mevcut yasal engeller,
- (ii) Kefillerin mali gücü ve
- (iii) 27.42 no.lu paragraf uyarınca üçüncü tarafların kefil olmaya uygunluğu.
- S 27.44 İFK, herhangi bir teminat veya kefalet belgesinin yasal olarak uygulanabilirliğinden emin olmalıdır.

28 Yani, MFRS 127 Ayrı Finansal Tablolar.

29 Örneğin ana şirket.

30 Örneğin yan kuruluş.

31 Suiistimal, sözleşmenin ihlali, ihmal veya herhangi başka bir sebepten kaynaklanan zararları karşılamak için.

Girişimden Çıkmak³²

- S 27.45 İFK *müşareke* girişiminden çıkmanın aşağıdakileri de içeren hüküm ve şartlarını açıkça tespit etmelidir:
- (a) *Müşareke* girişiminin vadesi,
 - (b) Paranın çekilmesi veya geri ödeme yapılmasına izin verilen zaman veya aralıklar,
 - (c) Vade tarihinden önce çıkış için niteleyici kriterler,
 - (d) Dayanak varlıkların değerinin tespit edilmesi ve girişimden çıkışta kâr ve zararın hesaplanması metodu,
 - (e) Tazminat veya hasarlar da dâhil olmak üzere ödenecek veya alınacak potansiyel miktar ve
 - (f) İlgili belgelerin teslimi, bildirim süresi, işlem ve ödeme sürecini işlemek için gerekli gün sayısı da dâhil olmak üzere girişimden çıkış için operasyonel prosedürler.
- S 27.46 Bir İFK, riskleri azaltmaya yönelik önlemlerin bir parçası olarak, ortaklara ödenecek olası tazminat veya zararlar dâhil İFK üzerinde yapacağı genel etkisini göz önünde bulundurarak, zararın derhal durdurulması için olası çıkış seçeneklerini belirlemelidir.

Dokümantasyon

- S 27.47 İFK, şer'î ve düzenleyici gerekliliklere uygun bir *müşareke* girişimi için kapsamlı ve yasal olarak uygulanabilir dokümantasyon geliştirmelidir.
- S 27.48 Yasal belgeler en azından aşağıdakileri hususları açıkça belirtmelidir:
- (a) *Müşareke* girişiminin amacı,
 - (b) Çeşitli taraflar arasındaki sözleşmeye dayalı ilişkiler,
 - (c) Tarafların *müşareke* girişimine yönelik hakları, rolleri ve sorumlulukları,

32 *Müşareke* sermayesinin tasfiyesi, feshedilmesi, ödenmesi veya geri çekilmesi şeklinde olabilir.

- (d) Ortakların katkı sağladığı sermaye miktarı,
 - (e) Kâr Paylaşım Oranı (KPO),
 - (f) Sözleşmenin ilgili tarafları tarafından karşılanacak zararlar,
 - (g) Kâr dağıtımının hesaplama usulleri ve zamanlaması,
 - (h) *Müşareke* girişiminin vadesi,
 - (i) Dayanak varlıkların veya hisselerin fiyatlandırma veya değerlendirme yöntemi,
 - (j) Hangi sıklıkta olacağını ve rapor edilecek bilgilerin neler olduğunu da içeren *müşareke* girişiminin performansının raporlanması ile ilgili şartlar,
 - (k) Şayet varsa, varlıklar üzerindeki haklar da dâhil olmak üzere teminat ve garantiler hakkında ayrıntılar,
 - (l) Girişimden çıkışın şartları ve mekanizması ve
 - (m) Uygulanabildiği durumlarda, ilgili sözleşme taraflarınca üstlenilecek şartlar, ücretler ve masraflar.
- S 27.49 Belgelerde kullanılan Arapça terminoloji, sözleşme taraflarının anlaşmasını kolaylaştırmak için yeterince açıklanmalı veya tercüme edilmelidir.
- S 27.50 *Müşarekenin* diğer şer'î akitlerle birlikte düzenlenmesi durumunda, İFK, ilgili belgelerin birbirinden ayrı olmasını ve şer'î şartlara uygun bir sırayla yürütülmesini sağlamalıdır.
- R 27.51 İFK, hak ihracı ve İFK'nın menfaatine zararlı olabilecek işlemler gibi hakların veya hisselerin seyrilmesi ile ilgili şartlar dâhil İFK'nın menfaatlerini korumak için gerekli olan negatif şartları belirleyebilir.

28

RISK YÖNETİMİ

İlke 4:

İFK, *müşareke* girişimi süresince riskleri etkin bir şekilde yönetmek için sağlam ve bütünleşik bir risk yönetim sistemi tesis etmeli ve uygulamalıdır.

- R 28.1 *Müşareke* girişimi bir İFK'yı, öz sermaye riski, piyasa riski, likidite riski, kredi riski ve operasyonel riskler gibi çeşitli risklere maruz bırakabilir. İşlemlerin çeşitli aşamalarında ortaya çıkan bu riskler tabiatları itibariyle değişebilir ve kapsamlı ve sağlam bir risk yönetimi altyapısı, raporlama ve kontrol çerçevesi gerektirebilir.
- S 28.2 Etkin bir risk yönetim çerçevesi, *müşareke* girişimine hâkim olan üç ana aşamadan oluşur:
- (a) Sözleşme öncesi aşama,
 - (b) Girişim aşaması veya devam etme aşaması ve
 - (c) Çıkış aşaması.

Sözleşme Öncesi Aşama

- R 28.3 Sözleşme öncesi aşamada, risk yönetiminin hedefi, *müşareke* girişimine başlamadan önce karar vermek için gerekli olan bilginin yeterli derecede olduğundan emin olmaktır.

Politikalar ve prosedürler

- S 28.4 *Müşareke* girişiminin süresi boyunca İFK, riskleri kendi risk iştahı doğrultusunda ele almak üzere kapsamlı risk yönetimi politikaları, prosedürleri, sistemleri ve iç kontrolleri tesis etmeli ve aşağıdaki hususları dâhil etmelidir:
- (a) Risklerin tanımlanması ve izlenmesi,
 - (b) Dayanak varlıklar ve kâr dağıtımı için uygun değer tespit ve hesaplama usulü,
 - (c) Risk maruziyet sınırları,
 - (d) Risk azaltma teknikleri ve
 - (e) İzleme ve raporlama mekanizmaları.

- S 28.5 İFK dâhili olarak, politikalarını, prosedürlerini ve sınırlarını tüm ilgili birimlere açıkça belirtmeli ve bildirmelidir.
- S 28.6 İFK, politikalarını, prosedürlerini, dâhili sınırlarını gözden geçirmek ve güncellemek için sistematik bir süreç oluşturmalı ve İFK'nın risk iştahı ile sektördeki önemli değişimler arasında tutarlılığın olduğundan emin olmalıdır.

Fizibilite değerlendirmesi

- S 28.7 İFK, potansiyel müşareke girişimlerinin hedeflerinin ve kriterlerinin İFK'nın yatırım stratejisine uygun olduğundan emin olmalıdır.
- S 28.8 İFK, aşağıdakileri içeren etkili bir karar verme sürecini mümkün kılacak kapsamlı ve sağlam bir fizibilite ve durum tespit çerçevesi tesis etmelidir:
- (a) Kullanılan değerlendirme usulleri, müşareke girişimi kapsamındaki ürün, hizmet ve iş sektörü türleri için uygun olmalıdır. Örneğin satış bazlı iş sektörlerinin finansmanı³³ için kullanılan değerlendirme çerçevesinin, yapısındaki farklılıklar nedeniyle bir müşareke girişiminin finansmanında kullanılması tam olarak uygun olmayabilir,
 - (b) Değerlendirme, hem nicel hem de nitel analize dayanan deneysel delillere dayanmalıdır. Herhangi bir veri sınırlaması olması durumunda, İFK ilgili verinin temsili olarak kullanılması gibi değerlendirmeyi destekleyecek diğer araçları tanımlamalıdır. Hüküm vermenin ciddi ölçüde önemli olduğu durumlarda, İFK değerlendirme sürecinin hüküm verme parametrelerine sahip olmalıdır. Örneğin bu tür hükümleri verecek uygun personel veya komitenin belirlenmesi gibi,
 - (c) Müşareke girişiminin beklentilerini etkileyen belirgin riskler ve önemli özellikler dikkate alınmalıdır. Yatırım, piyasa, operasyonel (yasal risk ve İslam hukuku ile uyumsuz olma riskini de içeren) riskler, likidite ve kredi riskleri gibi belirgin riskler uygun şekilde değerlendirilmelidir. Bu riskleri etkileyen aşağıdakiler dâhil tüm ilgili faktörler belirlenmeli ve değerlendirilmelidir:

33 Murabaha finansmanı gibi.

- (i) Yönetici ortak veya üçüncü taraf yöneticinin veya *müşareke* girişiminde yer alan vekiller, yükleniciler ve tedarikçiler dâhil olmak üzere diğer tarafların güvenilirliği, kabiliyeti, sicil kaydı³⁴ ve tecrübesi. Bu durum ayrıca, ilgili taraflar arasında potansiyel çıkar çatışmasının değerlendirilmesini de içerir,
 - (ii) Ürünlerin veya hizmetlerin türü ve tasarımı, tüketici talebi, yer, tanıtım stratejileri ve rekabet gibi çeşitli faktörlerden etkilenen ürün veya hizmetlerin pazarlanabilirliği gibi işlem veya girişim nitelikleri,
 - (iii) Beklenen satış fiyatı, ilgili maliyetler, beklenen nakit akışı ve *müşareke* girişimini etkileyen olası değişiklikler ve
 - (iv) Yasal gerekliliklerin uygulanabilirliği, ekonomik ve düzenleyici değişikliklerin yanı sıra iş faaliyetlerinin İslam hukukuna uygunluğu.
- (d) Malzemelerin maliyetlerindeki olası değişiklikler, satışlarda gecikme, işçilik maliyetlerinde artış veya teslimatta gecikme gibi gerilimli şartları dikkate alarak, getirilerin, maliyetlerin ve nakit akışlarının projeksiyonunun değerlendirilmesinde sağlam usuller uygulanır. Bu amaçla, İFK, projeksiyonlara ulaşılmasında nesnel delillere dayalı sağlam varsayımların kullanılmasını sağlamalıdır. Buna ilaveten, iş ve piyasa şartlarındaki belirsizlik sebebiyle fiili nakit akışının geri ödemelerin izdüşümü esasına dayandığı durumlarda, İFK getiri projeksiyonunda daha muhafazakâr olmalıdır,
- (e) Değerlendirme amacıyla kullanılan bilgilerin güncel, ilgili ve güvenilir kaynaklardan elde edilmiş olması ve
- (f) Değerlendirme süreci, ilgili ticari faaliyet konusunda uygun bilgi ve uzmanlığa sahip ve potansiyel yönetici ortak veya üçüncü taraf yönetici ile herhangi bir çıkar çatışması olmayan taraflarca³⁵ icra edilir. Dışarıdan tarafların dâhil olduğu durumlarda, İFK, uygun harici tarafların seçimine ilişkin kriterleri içeren politika ve prosedürleri de tesis etmiş olmalıdır.

34 Performans ve mali geçmiş kayıtları gibi.

35 Değerlendirmeyi yapan taraf iç veya harici taraf olabilir.

- R 28.9 Genellikle satış-bazlı finansmana uygulanan değerlendirmeye ek olarak, İFK bir *müşareke* girişimine başlamadan önce potansiyel ortak ile uygun bir ticari tanışma süreci³⁶ düzenlemek isteyebilir. Bu, *müşareke* girişimine başlamadan önce yakından izleme, bilgi toplama ve tanışma aşamalarını kapsayan belirli bir zaman dilimi süresince ortak(lar)ı daha kapsamlı olarak tanımayı içine alan bir süreç düzenlemesi olabilir.
- S 28.10 İFK, yönetici ortak veya üçüncü taraf yöneticiye ait muhasebe ve kayıtlar ile *müşareke* girişimini potansiyel olarak etkileyecek herhangi bir bilgiye tam olarak erişme haklarının ilgili hüküm ve şartlar kapsamında açıkça belirtildiğinden emin olmalıdır.
- S 28.11 İFK, *müşareke* girişimi tarafından yapılan işlemlerin yakından izlenmesi ve denetlenmesini sağlamak amacıyla tüm finansal işlemlerin sürdürüleceği *müşareke* girişimi için tahsis edilmiş özel hesap(lar) tesis etmelidir.
- S 28.12 *Müşareke* girişimi kapsamında yapılan sermaye katkıları haricinde İFK tarafından girişime sunulan her tür kredi işleminin hüküm ve şartları, benzer arka plan ve kredi itibarına sahip diğer borçlulara sağlanan kredilerden daha elverişli şartlarda olmamasını gerektiren emsal kredi temeline dayalı olarak belirlenecektir.
- S 28.13 İFK, önerilen *müşareke* girişimi için potansiyel çıkış stratejilerini ve tüm sözleşme taraflarının potansiyel tazminat veya zararlarının değerlendirilmesini yapmalıdır.
- S 28.14 Çıkış stratejileri ile ilgili yasal mekanizma, yumuşak bir çıkış sağlamak için *müşareke* sözleşmesinde açık ve uygun bir şekilde belgelenmelidir.³⁷
- S 28.15 İFK, *müşareke* girişimini, uygulanabilir MFRS'ye göre değer kaybına uğrayan veya zarar eden şekilde sınıflandıracaktır.
- R 28.16 İç değerlendirme amaçlarına yönelik olarak, İFK bir *müşareke* girişimini izlemek ve performans düzeyine göre sınıflandırmak için ilgili göstergeleri³⁸ kullanabilir.

36 İFK'nın işi daha iyi anlamak için daha fazla bilgi kullandığı ve bilgi arayışında olduğu süreç örneğin fazla mesai performansını herhangi bir yükümlülük olmaksızın periyodik olarak talep etmek gibi.

37 Örneğin diğer ortakların oy kullanma hakkı çıkışın yürütülmesini kısıtlamamalıdır.

38 Örneğin belirtilen azalma serisi veya getiri projeksiyonunda önemli oranda azalma gibi.

Girişim Aşaması veya Devam Etme Aşaması

Aktif İzleme ve Devam Eden Değerlendirme

- R 28.17 Bu aşamadaki risk yönetiminin hedefleri, uzun vadeli strateji ve değer yaratmayı gerçekleştirmek için sürekli gözlem yapmaya yöneliktir.
- S 28.18 İFK, kendi genel risk maruziyetini azaltmak ve yatırım portföyünü korumak amacıyla yeterli ve sağlam risk raporlaması, risk izleme ve risk kontrol çerçevesi vasıtasıyla *müşareke* girişiminin sürekli izlenmesini sağlamalıdır. Her tür boşluk veya uygunsuz risk maruziyeti hemen rapor edilmelidir.
- S 28.19 İFK, *müşareke* girişiminin herhangi endişe verici performansı üzerine hızlı karar vermeyi kolaylaştıracak, önceden tanımlanmış tetikleyici olaylarla ilgili erken uyarı mekanizmasına sahip olmalıdır.
- S 28.20 *Müşareke* girişiminin performans raporlaması ile ilgili olarak, İFK aşağıdaki hususları gerçekleştirmelidir:
- (a) Aşağıdakiler de dâhil, yönetici ortak, üçüncü taraf yönetici veya şayet varsa, diğer sözleşme taraflarından istenen bilgileri belirlemeli:
 - (i) Periyodik yönetim ve mali hesaplar,
 - (ii) Anahtar performans göstergeleri,
 - (iii) Risk yönetimi uygulamaları,
 - (iv) Yönetim Kurulu toplantı tutanakları ve
 - (v) Girişimin performansı üzerinde ciddi etkisi olan önemli faaliyetler veya değişiklikler³⁹,
 - (b) Yönetici ortak veya üçüncü taraf yöneticinin zamanında periyodik raporlar sunması ve
 - (c) *Müşareke* kazançlarının eksik beyan edilmesine yol açacak olan performans sonuçları üzerindeki potansiyel manipülasyon riskini azaltmak için, alınan raporları teyit etmelidir. Bu işlem, rapor edilen kazanç veya kayıpların teyit edilmesini, kârların hesaplanmasını ve dayanak varlıkların değerlerinin tespitini içerebilir.

39 Örneğin yönetimde değişiklik (örneğin, yönetim kurulunun istifası veya yeni yönetim kurulunun seçilmesi gibi), önemli sözleşme taraflarında değişiklik (örneğin, vekil, yüklenici, tedarikçi veya diğer dış kaynak sağlayan tarafın değişimi gibi) ve iş gerekliliklerindeki yasal değişiklikler (sağlık ve güvenlik düzenlemeleri ve ürün yasakları gibi).

- S 28.21 İFK, *müşareke* girişimi ile ilgili sağlam bir stres testi çerçevesine sahip olmalıdır.
- S 28.22 İFK, *müşareke* girişiminin öngörülen getirileri veya *müşareke* girişimini etkileyen önemli değişikliklerin meydana gelmesi konusunda periyodik olarak değerlendirme yapmalıdır. Bu periyodik değerlendirmelerin sıklığı, *müşareke* girişiminin risk seviyesi ve karmaşıklığı ile orantılı olacaktır.
- S 28.23 İFK, *müşareke* girişiminin olası zarar tahminlerini sunan sağlam bir değer tespit metoduna sahip olmalıdır.
- S 28.24 İFK, *müşareke* girişimiyle ilgili verileri ve bilgileri toplamak ve analiz etmek için bir süreç tesis etmelidir.
- S 28.25 Şayet *müşareke* girişiminin herhangi bir faaliyetini yürütmek üzere üçüncü bir taraf tayin edilirse, İFK, yönetici ortağın veya üçüncü taraf yöneticinin aşağıdakileri yerine getirmesini sağlamalıdır:
- (a) Uygun bir seçim süreci icra etmesini,
 - (b) Üçüncü tarafın işlev ve davranışlarının etkinliğini izlemesini,
 - (c) Üçüncü taraf hakkında bilginin beyan edilmesini⁴⁰ ve
 - (d) Bir çıkış mekanizmasının yürürlükte olmasını sağlamasını.⁴¹
- R 28.26 Yasal belgeler, yönetici ortağın veya üçüncü taraf yöneticinin makul bir süre içinde güncel periyodik raporlar hazırlayamaması durumunda İFK'nın, harekete geçmesini sağlayacak hükümler içerebilir.
- S 28.27 Getiriler, *müşareke* girişiminin nakit akışı ve İFK'nın fon kaynağında ki uyumsuzlukların yönetilmesi için etkin bir varlık-borç yönetimi tesis edilmelidir.
- R 28.28 Kârların değer tespitinde ve dağıtılmasında şeffaflığı ve tarafsızlığı sağlamak için, sözleşme tarafları, *müşareke* girişiminde değer tespit işlerini yürütmek üzere bağımsız bir üçüncü tarafı tayin edebilir.

40 Örneğin performans geçmişi, finansal güç ve şirket itibarı gibi

41 Örneğin düzenlemenin sonuç verememesi halinde, üçüncü tarafın değiştirilebilmesi gibi.

Düşük performanslı müshareke girişi

- S 28.29 Bir *müşareke* girişi düşük performans gösteriyorsa veya düşük performans göstermesi bekleniyorsa, İFK *müşareke* girişiminin uygulanabilir olmaya devam edip etmeyeceği konusunda ayrıntılı bir değerlendirme yapılmalıdır.
- S 28.30 Uygulanabilirlik değerlendirmesi aşağıdakileri dikkate almalıdır:
- Performans düşüklüğüne yol açan sebepler ve faktörler üzerinde iyileştirme ihtimalleri,
 - Yönetim, operasyonel süreçler ve getiri periyodunda değişiklik yapılması gibi yönetici ortağın veya üçüncü taraf yöneticinin önerdiği iyileştirme planlarının uygulanabilirliği,
 - Bu projeksiyonu desteklemek için kullanılan revize edilmiş getiri projeksiyonlarının ve varsayımların uygunluğu,
 - Gerekli olan ilave finansman ve
 - Müşareke* girişiminin risk ve ödül seviyesinin hala İFK'nın risk iştahı sınırları içinde olup olmadığı.
- S 28.31 *Müşareke* girişiminin uygulanabilirlik değerlendirmesini yaptıktan sonra, girişimden çıkmama yönünde alınacak herhangi bir karar:
- Zararları en aza indirecek veya kâr ve sermayeyi kurtaracak yüksek potansiyelinin olması gibi makul nedenlere dayanmalı,
 - Müşareke* girişimini darboğazdan çıkarması için İFK'nın yönetici ortak veya üçüncü taraf yöneticiye tanıdığı sabit bir dönem ile sınırlı olmalı ve
 - İFK tarafından açık stratejilerin, önlemlerin ve eylem planlarının⁴² belirlenmesi ile takip edilmeli.
- S 28.32 Düşük performans gösteren *müşareke* girişimine devam edilmesi halinde risk izleme, değerlendirme ve kontrol fonksiyonları güçlendirilmelidir.⁴³

42 *Müşareke* girişiminin şartlarını yeniden görüşmeyi içerebilir.

43 *Müşareke* girişimi için dar boğazdan kurtulma akışının bir örneği Ek 8'de sunulmuştur.

Çıkış Aşaması

- S 28.33 Çıkışın etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak için, çıkış mekanizmasına ilişkin süreçler ve prosedürler açık bir şekilde belirlenmeli ve İFK bünyesindeki ilgili işlemlere veya birimlere bildirilmelidir.
- S 28.34 En iyi değer gerçekleşmesini belirlemek için, İFK tarafından her bir çıkış seçeneğinin etkisine ilişkin bir değerlendirme yürütülmelidir.
- S 28.35 İFK, çıkış mekanizmasının herhangi bir yasal engel olmaksızın yürütülebileceğine dair yasal görüş almalıdır.
- S 28.36 İFK'nın *müşareke* girişiminden çıkması durumunda, ortağa veya ilgili herhangi bir tarafa ödenecek olası zararlara ilişkin bir değerlendirme yapılmalıdır.

29

FİNANSAL BEYAN

İlke 5:

İFK, paydaşlarının *müşareke* girişimlerini anlamalarını ve değerlendirmelerini kolaylaştırmak için yeterli beyanı ve şeffaflığı sağlamalıdır.

- S 29.1 İFK, doğru ve adil bir fikir sunan finansal tabloların hazırlanmasına ve raporlanmasına imkân veren muhasebe ve diğer kayıtları güncel bir şekilde tutmalıdır.
- S 29.2 *İslami Bankacılık Kurumları Finansal Raporlamaya İlişkin Rehber* (Guidelines on Financial Reporting for Islamic Banking Institutions), *Kalkınma Finans Kurumları Finansal Raporlama Rehberi* (Guidelines on Financial Reporting for Development Financial Institutions), *İslami Bankalar Sermaye Yeterliliği Çerçevesi* (Capital Adequacy Framework for Islamic Banks) – Malezya Merkez Bankası tarafından yayımlanan *Beyanat Gereklilikleri (3'üncü Esas)* (Disclosure Requirements (Pillar 3)), – ve ilgili tüm MFRS'lerde ileri sürülen şartlar İFK'lar tarafından yerine getirilmelidir.
- S 29.3 Şayet varsa, *müşareke* girişimine ilişkin özel yönetim ve denetim fonksiyonu⁴⁴ açıklanmalıdır.
- S 29.4 *Müşareke* girişiminin finansal beyanı⁴⁵ aşağıdakileri içermelidir:

44 Örneğin, ilgili *müşareke* girişiminin yönetim kurulu temsilcisi ve bunların rolleri.

45 Beyan şartlarının örnekleme Ek 9'da verilmiştir.

- (a) *Müşareke* girişimlerinin değeri:
 - (i) Başlangıç sermayesi katkısı,
 - (ii) Dönem içinde oluşan zararlar veya karşılıklar dâhil olmak üzere sektör tarafından ödenmemiş veya geri kazanılabilir değer⁴⁶ ve
- (b) Toplam fon kaynaklarının bileşimi.

S 29.5 İFK finansal tablolarındaki *müşareke* girişiminden kaynaklanan her tür potansiyel konsolidasyon ⁴⁷ Malezya Merkez Bankasına önceden bildirilir.

30 İŞ VE PİYASA DAVRANIŞI

İlke 6:

Paydaşların menfaatlerini korumak için İFK, *müşareke* girişimlerini İslam Hukuku ile uyumlu, adil ve şeffaf bir şekilde üstlenmelidir.

S 30.1 İFK, *müşareke* girişiminin adil, şeffaf, sorumlu ve profesyonel bir şekilde yürütülmesini temin etmek için, politika ve prosedürlerinde sözleşme taraflarının menfaatlerini dikkate almalıdır.

Adil Ticaret

S 30.2 İFK'nın *müşareke* girişimine ait iş ve piyasa davranışları konusundaki iç politika ve prosedürleri, sözleşme yapan taraflara yönelik olarak aşağıdakileri de içeren adil ticari uygulamaları yansıtmalıdır:

- (a) Elverişlilik değerlendirmesi,
- (b) Sağlanan bilgilerin doğru ve açık olup yanılıcı olmaması,
- (c) (Şayet varsa) ücretler ve masraflar ve
- (d) Şayet varsa, verilen tavsiye ve önerilerin uygunluğundan emin olmak için makul özenin gösterilmiş olması.

46 MFRS'ye göre riske maruz kalma değeri.

47 Satır içi (line-by-line) konsolidasyonu ifade eder.

- S 30.3 İFK, *müşareke* girişiminin ticari sırları gibi önemli bilgilerini ortakların onayı olmadan üçüncü taraflara açıklamamalıdır.
- S 30.4 *Müşareke* girişiminde ortaya çıkması muhtemel olanlar da dâhil tüm çıkar çatışmaları, İFK tarafından sözleşme taraflarına açıklanmalıdır.
- S 30.5 İFK, yeni müzakereler veya vadenin uzatılması esnasında *müşareke* sözleşmesinde yapılan değişiklikler de dâhil olmak üzere *müşareke* akdinin şartlarında adâletin sağlandığından emin olmalıdır.

Bilgilerin Açıklanması

- S 30.6 S sözleşme öncesi aşamada, İFK, muhtemel sözleşme taraflarına, pazarlama ve tanıtım materyalleri, ürün tanıtım sayfası ve *müşareke* girişimine ilişkin diğer ilgili materyallerde yeterli ve ilgili bilgiyi sağlamalıdır. Sunulan bilgi şunları içermelidir:
- (a) *müşareke* girişiminin aşağıdakileri içeren kapsamlı bir tasviri,
 - (i) Ortaklar arasındaki sözleşmeden doğan ilişki,
 - (ii) Kâr ve zararın paylaşımı konsepti,
 - (b) İşlemin yapısının genel bir değerlendirmesi,
 - (c) Ortakların rolleri, sorumlulukları, hakları ve yükümlülükleri,
 - (d) *Müşareke* sözleşmesinin önemli hüküm ve şartları ve
 - (e) Şayet varsa, rehin ve/veya kefalet için aranan şartlar (taahhüt edilen rehin üzerindeki ortakların hakları ve yükümlülükleri de dâhil olmak üzere).
- S 30.7 Ürün bilgilendirme belgesi ile ilgili olarak, İFK ayrıca *Ürün Şeffaflık ve Bilgilendirme Rehberinde* (Guidelines on Product Transparency and Disclosure) belirtildiği üzere ürün bilgilendirme belgesinde açıklanması gereken asgari bilgileri beyan etmesi gerekmektedir.

- S 30.8 İFK, sözleşme taraflarının *müşareke* sözleşmesi konseptini anlamalarını sağlamalıdır.
- S 30.9 Sözleşmenin yapıldığı anda, İFK sözleşme taraflarının *müşareke* sözleşmesinin hüküm ve şartlarını anlamalarını kolaylaştırmak amacıyla yasal belgelerdeki *müşareke* girişiminin göze çarpan özelliklerini açıklamalıdır.
- S 30.10 İFK, *müşareke* girişiminin vadesi boyunca sözleşme taraflarına, hükümler ve şartlar, özellikler, haklar ve yükümlülükler, ücretler ve masraflar ile ilgili (şayet olursa) değişiklikler hakkında zamanında bildirimde bulunmak gibi gerekli açıklamaları sağlamalıdır.
- S 30.11 İFK'nın yönetici ortak olması durumunda, İFK *müşareke* girişiminin performansını diğer ortaklara açıklamalı ve yönetici ortak olarak *müşareke* sözleşmesinde öngörülen şartlara uygun bir şekilde yükümlülükleri üstlenmelidir.

31 ARKA PLAN

- S 31.1 *Müşareke finansmanı, İslam hukukunun şirketü'l-milk kavramı ile uyumlu borca dayalı finansmanların risk profilini yansıtacak şekilde yapılandırılmış bir müşareke sözleşmesini kullanan finansman anlamına gelir.*
- S 31.2 *Müşareke finansmanı için operasyonel gereklilikler, borca dayalı finansmanların gereklilikleri ve beklentilerine benzer olacaktır. Her ne kadar C bölümünde özetlenen genel ilkeler⁴⁸, D bölümüne de benzer şekilde uygulanabilir olsa da, müşareke finansmanına özel gerekliliklerin, doğal risk paylaşım unsurunu kredi riskine dönüştüren ilave sözleşmelerin veya kavramların kullanımından kaynaklanan özel durumların da ele alınması zorunludur.*

32 YAPILANDIRMA

- R 32.1 *Müşareke finansmanı, müşareke sözleşmesi ve icare (leasing), icare mevsufe fi-zimme (gelişmiş (advanced) leasing), bey' müsaveme (satış sözleşmesi)⁴⁹ veya va'd (taahhüt) gibi diğer şer'i sözleşmelerinin veya kavramların bir bileşimi olarak yapılandırılabilir. Müşareke finansmanının yaygın bir örneği azalan müşarekedir.*
- S 32.2 *Müşareke finansmanının gayesi açısından, fon kaynakları üzerinde herhangi bir kısıtlama bulunmamalıdır.*
- S 32.3 *Paragraflar 22.2 ve 22.3 uyarınca varlığın elde edilmesi durumunda, söz konusu varlığın müşareke finansmanı kapsamındaki bedeli müşareke sözleşmesine girildiği anda karşılaştırılmalıdır.⁵⁰*
- S 32.4 *Azalan müşareke finansmanı kapsamında kademeli olarak yapılacak bir geri alım için⁵¹, İFK yasal belgelerde geri ödeme miktarının hesaplanması ve belirlenmesine ilişkin spesifik bir formül belirlemelidir.*
- R 32.5 *Kâr hesaplama formülünün belirlenmesinde, İFK ilgili bir fiyatlandırma ölçütünü⁵² veya bir İslami referans oranını kullanabilir.⁵³*

48 *Müşareke girişimi kapsamındaki 1'den 6'ya kadar olan ilkeler.*

49 *Alıcıya varlığın maliyet fiyatını ve kâr marjını beyan etmeksizin.*

50 *Geri alma anındaki piyasa fiyatlarına dayalı olarak değil, başlangıçtaki alış fiyatına dayalı olarak.*

51 *Aynı zamanda azalan müşareke finansmanının vade süresi boyunca gerçekleştirilen kademeli hisse edinimi olarak da bilinir.*

52 *Cari kira oranı gibi.*

53 *Örneğin, Kuala Lumpur İslami Referans Oranı (KLIRR).*

- S 32.6 *Müşareke* finansmanının maliyetleri ve giderleri aşağıdakilerden biri gibi olmalıdır:
- Ortaklar tarafından sözleşme öncesi aşamada kararlaştırıldığı şekilde,
 - Müşareke* finansmanının süresi boyunca ortaklar arasında orantılı olarak paylaşıldığı şekilde veya
 - İlgili şer'i sözleşmelerde, ör. *icare*, ileri sürülen gerekliliklere uygun olarak.
- S 32.7 *Müşareke* finansmanı ile ilgili yasal belgeler, taraflarca üzerinde anlaşılan ve tarafların karşılayacağı tüm masraf ve harcamaları açıkça belirtmelidir.
- S 32.8 Bir *müşareke* sözleşmesinin taahhüt sözleşmesi ile birlikte düzenlendiği hallerde, İFK,
- Müşareke* sözleşmesine girme sırasındaki taahhüdün amacını belirlemeli,
 - Taahhüt kapsamındaki uygun şartları ve olası geri kazanılabilir miktarı değerlendirmeli ve
 - Tetikleyici bir olayı ve taraflardan birinin taahhüdü ihlal etmesi durumunda yapılacak faaliyetleri belirlemelidir.
- S 32.9 *Müşareke* finansmanının temerrüde düşmesi durumunda, İFK aşağıdakileri temin etmelidir:
- Bir ortak veya müşterek mülk sahibi olarak müşteri, malın satın alınmasını ilk reddetme hakkına sahip olacaktır,
 - Böyle bir varlığın üçüncü bir tarafa satışı, şer'i gerekliliklere uygun olmalıdır,
 - Müşterinin herhangi bir zararının olması durumunda, İFK, zarar gerçekleşene kadar bunu müşteriden tahsil etmemelidir ve
 - Azalan müşarekenin* *icare* ile birlikte düzenlenmesi durumunda, şayet müşteri intifa hakkından faydalanmaya devam ediyorsa, İFK sadece tahakkuk eden kirayı talep edecektir.

- S 32.10 İFK, *müşareke* finansmanı ile ilgili tüm yasal belgelerin şu hususları sağladığından emin olmalıdır:
- (a) Yasal olarak uygulanabilir olduğundan,
 - (b) *Müşareke* finansmanının hüküm ve şartlarını açık bir şekilde tanımladığından ve
 - (c) Başka bir şer'i sözleşme veya kavram ile birlikte düzenlenmesi durumunda, bu şer'i sözleşmenin veya kavramın göze çarpan özelliklerini açıkça belirttiğinden.
- S 32.11 İFK, *müşareke* finansmanı ile ilgili tüm yasal belgelerin, aşağıdakiler de dâhil olmak üzere, tüm tarafların haklarını, yükümlülüklerini ve beklentilerini öngördüğünden emin olmalıdır:
- (a) Kullanılan ilişkinin ya da şer'i ilkelerin tabiatı,
 - (b) Şayet söz konusu ise, İFK'nın varlıktaki hisselerinin kiralanması (icare),
 - (c) Şayet söz konusu ise, varlığın hisselerinin kademeli olarak satın alınması veya azaltılması,
 - (d) Temerrüt halleri,
 - (e) Ortağın temerrüde düşmesi durumunda İFK'nın hakları ve
 - (f) Her bir tarafın varlığa ilişkin sorumluluğu.
- S 32.12 *Müşareke* finansmanı başka bir şer'i sözleşme ile birlikte düzenlendiğinde, İFK, şer'i sözleşmelerin yürütülmesinin ve sıralamasının İslam hukukunun gereklilikleriyle uyumlu olduğundan emin olmalıdır.

33

RİSK YÖNETİMİ

- S 33.1 İFK, *müşareke* finansmanından kaynaklanan riskleri etkin bir şekilde yönetmek üzere kapsamlı risk yönetimi politikaları ve prosedürleri oluşturmalıdır.
- S 33.2 *Azalan müşareke* finansmanı yapılması durumunda, İFK mülkiyet oranındaki her değişikliğin düzenli olarak kaydedilmesini ve güncellenmesini sağlamalıdır.

- S 33.3 İFK, *azalan müşareke* finansmanında mülkiyet devri ile ilgili gerekliliklerin yasal belgelere yansıtılmasını sağlamalıdır.
- S 33.4 *Azalan müşareke* finansmanı kullanılarak yapım aşamasındaki bir varlığın edinilmesi durumunda,
- (a) İFK, geliştiricinin veya imalatçının sözleşme yükümlülüklerini yerine getirme kapasitesini değerlendirmek için gerekli özeni göstermelidir ve
- (b) İFK, imalat riski⁵⁴ için tetikleyici olayları tanımlamalı ve gerekli olduğunda yeni bir imalatçının eski imalatçının yerini almasında takip edilecek bir prosedür oluşturmalıdır.⁵⁵
- S 33.5 İFK, varlığın geliştirici veya imalatçı tarafından zamanında teslim edilmesine imkân vermek için varlığın imalatının ilerlemesini tamamlanmasına kadar takip etmelidir.⁵⁶

34 İŞ VE PİYASA DAVRANIŞI

- S 34.1 Müşterinin *müşareke* finansmanına erken ödeme yapmak istemesi durumunda, İFK'ya ödenmesi gereken tutar, ödenmiş tutar (ana-para artı tahakkuk eden kâr) kadar olacaktır.
- S 34.2 Müşteri tarafından erken ödeme yapılması nedeniyle İFK tarafından ödenmek zorunda kalınan masraflar haricinde, İFK müşteriden herhangi bir cezai ödeme talep etmeyecek veya müşteriye herhangi başka bir masraf yüklemeyecektir. Maliyetlerin makul şekilde tahmini, *Satışa Dayalı Finansman için İbra (Borçta indirim yapılması) Rehberi'ne* (Guidelines on İbra' (Rebate) for Sale-Based Financing) uygun olmalıdır.
- S 34.3 Paragraf 34.2'nin amaçları doğrultusunda, İFK'nın Şer'i Komitesi, erken ödemeye ilişkin şartların yerine getirilmesi ve ortaya çıkan masraf tahminlerinin makul olarak belirlenmesinde etkin bir gözetim yürütmelidir.

54 İmalatçının yapılan iş programının gerisinde kalması gibi.

55 İstisna akdi gibi.

56 Güçlü risk yönetimi kültürünü aşılacak için, müşteriye vekâlet sözleşmesi kapsamında vekil veya temsilci olarak atasa bile, İFK yine de sorumlu ve mesuldür.

- S 34.4 İFK, geç ödeme ücretlerini belirlemede, gerçek⁵⁷ finansal sıkıntıları olan müşterilerin dikkate alınmasını sağlamak için açık politikalar ve prosedürler uygulamalı ve yürürlüğe koymalıdır.⁵⁸
- S 34.5 Yapım aşamasında olan bir varlığın *azalan müşareke* finansmanı kullanılarak elde edilmesi durumunda, geliştiricinin veya imalatçının varlığı kararlaştırılan zamanda teslim edememesi, İFK'nın vaadi⁵⁹ işleme koyması için tetikleyici bir olay olmayacaktır.
- S 34.6 İnşa edilmekte olan varlıkların tamamlanmamış olmasından kaynaklanan ve İFK tarafından karşılanacak asgari zararlar, ortaklar arasındaki sermaye katkı oranına dayalı olarak belirlenecektir.

57 Terk edilmiş projeler, işsizlik, tabii felaketten ötürü mülkünü yitirmek ve ailenin bakımını sağlayan tek çalışanın ölmesi gibi kaçınılmaz sıkıntılı durumları da içeren hafifletici koşullar gibi.

58 İslami Finans Kurumları Gecikme Ücretleri Rehberi (Guidelines on Late Payment Charges for Islamic Financial Institutions) doğrultusunda.

59 Sözleşme tarafları arasında kâr ve zarar paylaşım unsurunu reddetmeksizin vaat uygulamasının adil bir şekilde tatbik edileceğini belirten SAC'ın sırasıyla 18 Ocak 2007 ve 30 Ocak 2007 tarihli 64. ve 65. toplantı kararları ile aynı doğrultuda.

EK 1: MÜŞAREKE SÖZLEŞMESİNİN MEŞRUIYETİ

1. Müşareke sözleşmesinin meşruiyeti Kur'an-ı Kerim'den gelmekte ve Hz. Muhammed (SAV)'in sünneti ile Müslüman fakihlerin icmasına dayanmaktadır.

Kur'an-ı Kerim

2. Kur'an-ı Kerim'in aşağıdaki ayetleri genel olarak *müşarekenin* geçerliliğine işaret eder.

(a) **إِنْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ ۖ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَىٰ بِهَا أَوْ دَيْنٍ غَيْرِ مُضَارٍّ**

"...Bundan fazla iseler üçte bire ortaklırlar. (Bu taksim) yapılacak vasiyetten ve borçtan sonra, kimse zarara uğramaksızın (yapılacak) tır..."⁶⁰

Ayet özelde İslam miras hukukunun ana hatlarını çizmektedir. Ancak, Müslüman fakihler bu ayetin genel olarak her tür ortaklık şeklinin caiz oluşuna işaret ettiği kabul etmişlerdir.

(b) **وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ**

"...Doğrusu ortakçılardan çoğu, birbirlerinin haklarına tecavüz ederler. Yalnız iman edip de iyi işler yapanlar müstesna. Bunlar da ne kadar az!..."⁶¹

Bu ayet, ortaklık yapanlara birbirleriyle ilişkilerinde kendilerini etik değerlerle bağlamalarını hatırlatır. Bu, Kur'an-ı Kerim'in dolaylı olarak ortaklığı kabul ettiğine işaret etmektedir.

60 Nisa, 4: 12.

61 Sad, 38: 24.

Hız. Muhammed (SAV)'in Sünneti

3. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ «إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ أَنَا ثَالِثُ الشَّرِيكَيْنِ، مَا لَمْ يَخُنْ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ فَإِذَا خَانَهُ خَرَجْتُ مِنْ بَيْنَهُمَا» .

Ebu Hureyre (ra) Hz. Peygamber (SAV)'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: "Allahü Teâla buyuruyor ki, 'Biri diğerine ihanet etmedikçe ben iki ortağın üçüncüsüyüm (ortağiyim). Ama biri diğerine ihanet ederse, aralarından çekilirim.'"⁶²

4. عَنْ عُثْمَانَ يَعْنِي ابْنَ الْأَسْوَدِ، قَالَ أَخْبَرَنِي سَلِيمَانُ بْنُ أَبِي مُسْلِمٍ، قَالَ سَأَلْتُ أَبَا الْمِنْهَالِ عَنِ الصَّرْفِ، يَدًا بِيَدٍ فَقَالَ اشْتَرَيْتُ أَنَا وَشَرِيكَ، لِي شَيْئًا يَدًا بِيَدٍ وَنَسِيئَةً، فَجَاءَنَا الْبِرَاءُ بْنُ عَازِبٍ فَسَأَلَنَاهُ، فَقَالَ فَعَلْتُ أَنَا وَشَرِيكِي زَيْدُ بْنُ أَرْقَمٍ، وَسَأَلْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ « مَا كَانَ يَدًا بِيَدٍ فَخُذُوهُ، وَمَا كَانَ نَسِيئَةً فَذَرُّوهُ » .

Osman yani İbnü'l-Esved'den rivayet edilmiştir: Bana Süleyman bin Ebu Müslim haber verip şöyle dedi: "Ben Ebu'l-Minhâl'e elden ele yapılan peşin sarf akdini sordum. Ebu'l-Minhâl şöyle dedi: Ben ve benim bir ortağım kısmen elden ele peşin ve kısmen veresiye bir şey satın aldım. Berâ ibn Âzib yanımızdan geçti. Biz hemen ona bunun hükmünü sorduk. O şöyle dedi: Ben ve benim ortağım Zeyd ibn Erkam bunu yaptık ve bunu Hz. Peygamber'e sorduk. Hz. Peygamber (SAV): "Elden ele peşin olan şeyi alınız, veresiye olanı ise terk ediniz" buyurdu"⁶³

62 Ebu Davud, *Sünen*, Hadis no: 2936.

63 Buhari, *Sahih*, Hadis no: 2317.

5. عن السائب بن أبي السائب، أنه كان شريك النبي صلى الله عليه و سلم في أول الإسلام في التجارة، فلما كان يوم الفتح قال: «مَرَحَبًا بِأَخِي وَشَرِيكِي ، كَانَ لَا يُدَارِي وَلَا يُمَارِي»

İslam'ın ilk günlerinde Hz. Peygamber'in iş ortağı olan Sa'ib bin Ebi es-Sa'ib Mekke'nin fethi gününde Hz. Peygamber (SAV)'in kendisine şöyle dediğini rivayet etmiştir, "Kavga etmeyen ve tartışmayan kardeşim ve ortağım hoş geldin."⁶⁴

İslam Hukukçularının İcması

6. Bu tür ortaklık, Müslüman hukukçulardan hiç bir itiraz gelmeksizin İslam tarihi boyunca uygulanagelmıştır.
7. İmam İbnü'l-Munzir *İcma* isimli kitabında şöyle der: "Ve onlar (Müslüman fakihler) iki ortağın her birinin dinar veya dirhem şeklinde sermaye katkısında bulunduğu ve iki sermayeyi birbirinden ayırlamayacak tek bir mülk olacak şekilde karıştırdıkları ortaklığın sahihliği üzerinde icma etmişlerdir. Ticaret için (faydalı) gördükleri şeyi satın alıp satarlar ve kâr aralarında dağıtılırken zarar beraberce yüklenilir ve gerçekten bunu yaptıklarında [belirlendiği şekliyle], ortaklık sahihtir."⁶⁵

64 Hakim, *Müstedrek*, Hadis no: 2317.

65 İbnü'l-Münzir, *el-İcma*, Mektebetü'l-Furkan, 1999, s. 137.

EK 2: SÖZLÜK

Bu yönergede kullanılan terimler, aşağıdaki anlamlara sahip olacaktır.

Terim	Açıklaması
Adil değer	Tüm mevcut hükümler ve şartlar ışığında bir işlemde yer alan tüm taraflar için makul olan standart bir usule göre değer tespiti.
et-Tendid el-hakiki	Varlıkların gerçek değerine dayalı yapılan gerçek değer tespiti.
et-Tendid el-hükmi	Varlıkların adil değerine dayanan hükmi değer tespiti.
Fiili likidasyon	Varlıkların veya girişimin ederini veya değerini piyasa değerine dayalı bir likidasyon süreci yoluyla gerçekleştirme eylemi.
Müşareke mütenakısa	Taraflardan birinin ortaklıktaki payını diğer ortak ya da ortaklara peyderpey devretmek suretiyle ortaklıktan ayrılması taahhüdüne dayalı yeni tip bir ortaklık türü. bk. Müşâreke.
Piyasa değeri	Bir varlığın serbest piyasada mevcut piyasa fiyatıyla satılması durumunda edecek olan değeri.

EK 3: İLGİLİ ŞER'İ HÜKÜMLER VE YÖNERGELER

1. Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan Şer'i Danışma Kurulu (SAC) kararları,⁶⁶
2. İslami Finans Kurumları Şer'i Yönetim Çerçevesi (Shariah Governance Framework for Islamic Financial Institutions),
3. Lisanslı İslam Bankası Kurumsal Yönetim İlkeleri (Guidelines on Corporate Governance for Licensed Islamic Bank),
4. Kalkınma Finans Kurumları Kurumsal Yönetim Rehberi (Guidelines on Corporate Governance for Development Financial Institutions),
5. İslami Bankalar Sermaye Yeterliliği Çerçevesi (Sermaye Bileşenleri) (Capital Adequacy Framework for Islamic Banks (Capital Components)),
6. Yatırım Hesabı,
7. Gayrimenkul Geliştirme ve İslami Bankaların Gayrimenkul Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Rehber (Guidelines on Property Development and Property Investment Activities by Islamic Banks),
8. Hisse Senedi Yatırımları ve İslami Bankalar için Hisse Senetlerine ve Toplu Yatırım Planlarına İlişkin Rehber (Guidelines on Investment in Shares, Interest-in- Shares and Collective Investment Schemes for Islamic Banks),
9. İslami Bankacılık Kurumları Tek Taraflı Maruz Kalma Limiti (Single Counterparty Exposure Limit for Islamic Banking Institutions),
10. Ürün Şeffaflığı ve Beyanı Hakkında Rehber (Guidelines on Product Transparency and Disclosure),
11. Satışa Dayalı Finansman için İbra (İndirim) Rehberi (Guidelines on İbra' (Rebate) for Sale-based Financing),
12. İslami Finans Kurumları Geç Ödeme Ücretleri Rehberi (Guidelines on Late Payment Charges for Islamic Financial Institutions),
13. İslami Bankacılık Kurumları Finansal Raporlama Rehberi (Guidelines on Financial Reporting for Islamic Banking Institutions),
14. Kalkınma Finans Kurumları Finansal Raporlama Rehberi (Guidelines on Financial Reporting for Development Financial Institutions),
15. İslami Bankalar için Sermaye Yeterliliği Çerçevesi - Beyan Şartları (3'üncü Esas) (Capital Adequacy Framework for Islamic Banks – Disclosure Requirements (Pillar 3)), ve
16. Uygulanabilir Malezya Finansal Raporlama Standartları (MFRS - Malaysian Financial Reporting Standards).

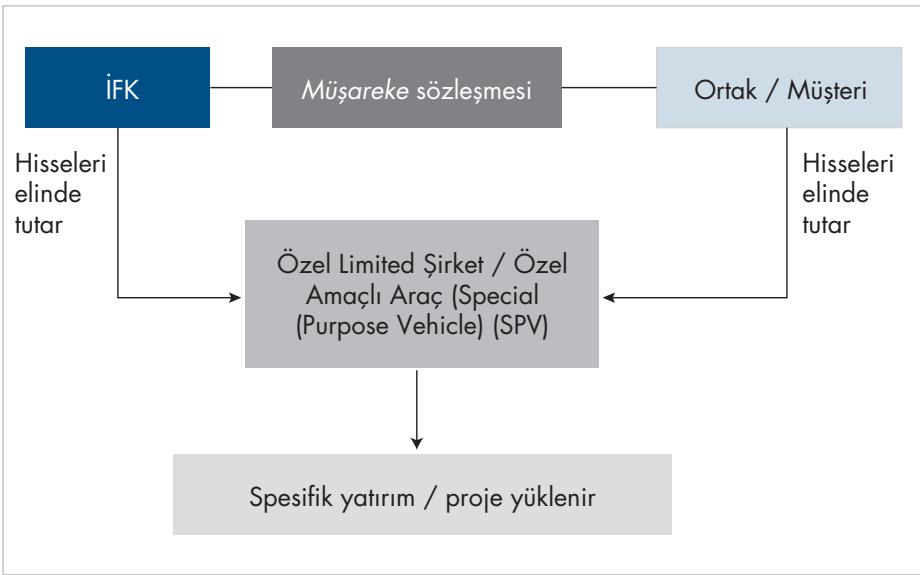
66 Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan İslami Finans konusundaki şer'i kararlar, şer'i konulara ilişkin standartlar, genelgeler veya her tür direktif dâhil.

EK 4: MÜŞAREKE GİRİŞİMİ VE FİNANSMANI YAPILARI

Bu ek *müşareke* sözleşmelerinin yapıları hakkında örnekler sunmaktadır. Örnekler detaylı değildir ve mevcut yapıların sadece bunlar olduğu şeklinde yorumlanmamalıdır.

Müşareke Girişimi (Adi senetlerin edinimi yoluyla sermaye sağlanması)

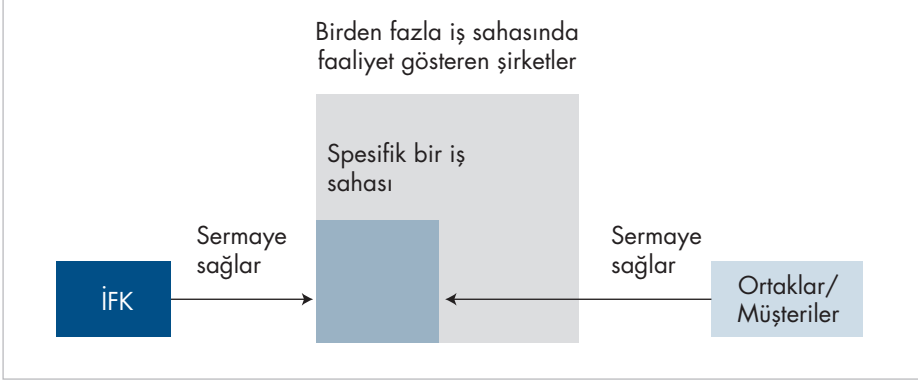
Şema 1: Müşareke girişimi örneği

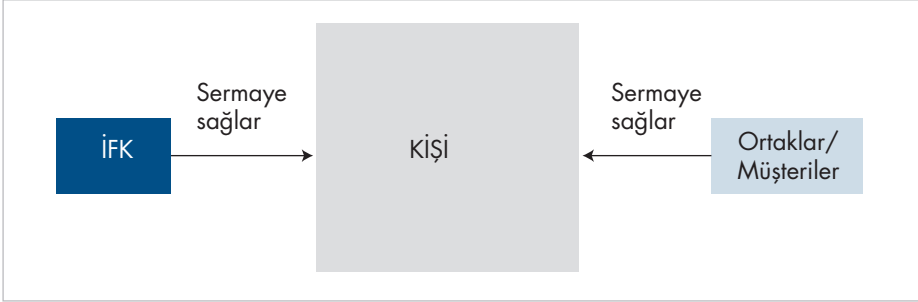
Müşareke Girişimi (Adi hisselerin iktisap edilmesi dışında bir yolla sermayenin sağlanması)

1. Müşareke girişiminin yapısı (nakit yoluyla sermaye temin ederek) aşağıdaki şema ile örneklenmiştir:

Şema 2: Müşareke Girişimi – Belli bir gaye için fon sağlanması

Şema 3: Müşareke Girişimi – Genel gaye için fon sağlanması

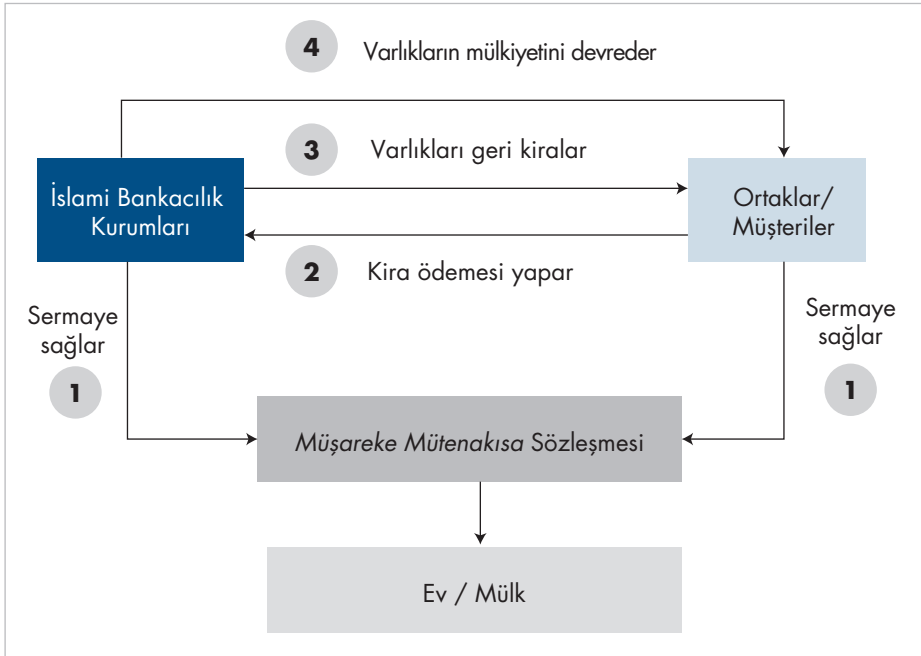
Müşareke Finansmanı

2. Piyasadaki yaygın *müşareke* finansmanlarından biri, müşterinin ve İFK'nın müştereken varlığı edindikleri ve sahip oldukları *azalan müşareke*⁶⁷ aracılığıyla gerçekleşmektedir. Müşteri, ortak/müşterek ortak/kiracı olarak, İFK'nın varlık üzerindeki mülkiyetini kademeli olarak satın almayı taahhüt eder. İFK, diğer ortağın/mal sahibinin İFK'ya ait olan hisseleri edinmesi için fiyat belirleme yöntemini tespit edecektir. Ortaklık, varlığın mülkiyetinin devri tamamlandığında sona erer.

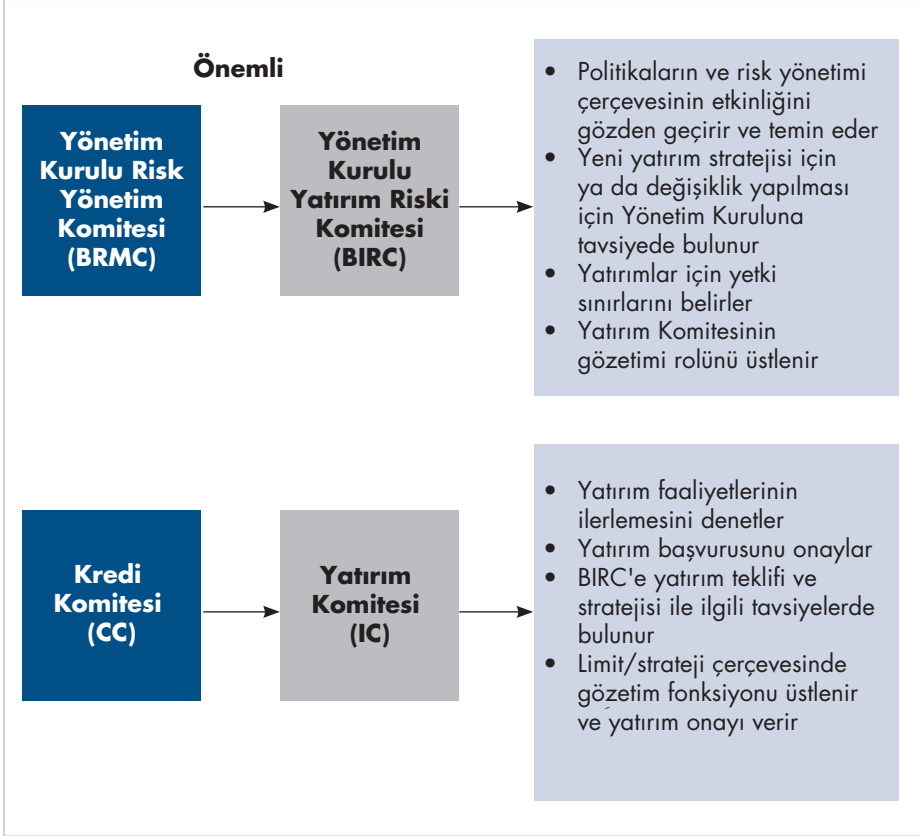
67 Azalan ortaklık olarak da bilinir.

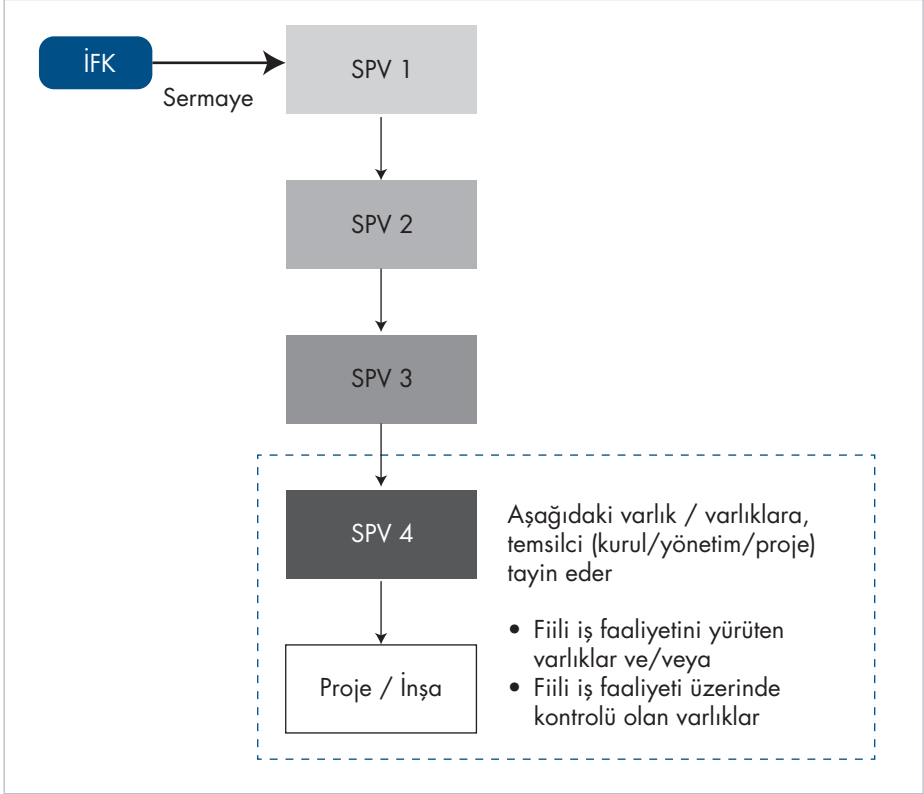
3. *Azalan müşareke* ile ev veya mülk finansmanında, müşteri ve İFK mülkü ortaklaşa satın alır ve sahip olurlar. Daha sonra İFK, mülkteki payını icare (kira) temelinde müşteriye kiralar. Müşteri, mülk sahibi-kiracı olarak, İFK'nın mülkteki payını kademeli olarak satın alacağını taahhüt eder. Müşteri icare kapsamında İFK'ya kira öder, bu da mülkteki paylarını kısmen arttırmasına katkıda bulunur. Başka bir deyişle, müşteriden alınan ödeme veya aylık kira bedeli, İFK'nın ortak mülkiyetteki payının kademeli olarak satın alınmasına yönelik olarak kullanılacaktır. İcare döneminin sonunda ve tüm kira bedellerinin ödenmesi üzerine, müşteri İFK'nın mülkteki bütün payını satın almış olacak ve müşterinin mülkün tek sahibi olmasıyla ortaklık sona erecektir.
4. Aşağıdaki şema, *azalan müşareke* finansmanı kapsamında bir ev ya da mülkün finansman örneğini göstermektedir:

Şema 4: Azalan Müşareke Finansmanı Örneği

EK 5: ÖZEL YAPI

EK 6: MÜŞAREKE GİRİŞİMİNDE KOMPLEKS YAPI ÖRNEĞİ

EK 7: FON KAYNAKLARINA DAYANAN İHTİYATİ SINIRLAR VE GEREKLİLİKLER⁶⁸

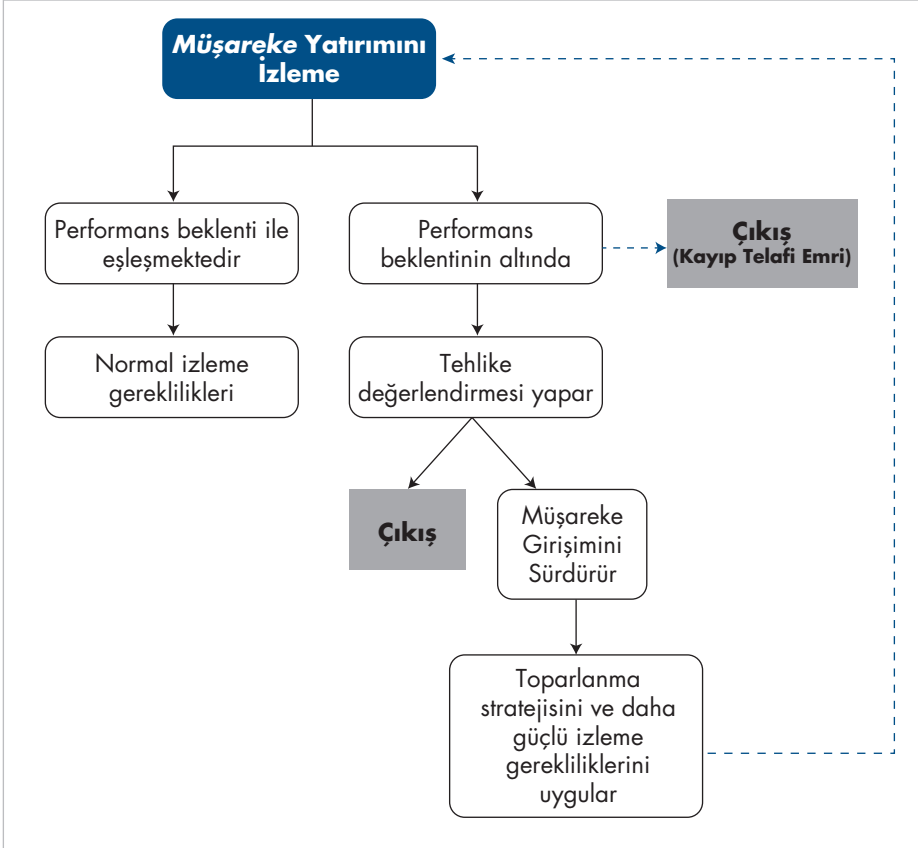
Yönerge Fon Kaynakları	İslami Bankaların Mülkiyet Gelişimi ve Mülkiyet Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Rehber	İslami Bankalar Hisse Senedi Yatırımları ve Hisse Senetlerine ve Toplu Yatırım Planlarına İlişkin Rehber	İslami Bankacılık Kurumları için Tek Taraflı Maruz Kalma Limiti (SCEL)		
Gereklilikler	Genel Yatırım Hesabı (GIA) kullanımı, gayrimenkul işini finanse etmek için İFK'nın toplam GIA fonunun % 15'i ile sınırlandırılmıştır.	Ek 1'deki Müşareke girişimini icra etmek için izin verilen yapı <ul style="list-style-type: none"> Saygın bir gayrimenkul geliştirme şirketi ile % 50'den az girişim veya öz sermaye katlımlı olmalıdır. 	Her bir gayrimenkul işinde yapılan yatırım, İFK'nın toplam sermayesinin % 25'ini geçmeyecektir. ⁶⁹	<ul style="list-style-type: none"> Hisselere yapılan yatırımlar, hisselerdeki paylar, CIS ve taşınmaz malların toplam defter değeri, İFK'nın toplam sermayesinin % 50'sini geçmemelidir.⁶⁹ Hisselere yapılan yatırımlar ve hisselerdeki payların toplam defter değeri, İFK'nın toplam sermayesinin % 25'ini geçemez.⁶⁵ 	Yönergenin 8.5 paragrafı uyarınca RA ve UA tarafından finanse edilen risklerin iyileştirilmesi
RA (Kısıtlı Yatırım Hesabı)	Uygulanamaz	Muaf ⁷⁰	Muaf	Muaf	SCEL'den muaf
UA (Kısıtsız Yatırım Hesabı)	Uygulanabilir	Uygulanabilir	Uygulanabilir	Muaf	SCEL'den muaf
Hissedarların Fonu	Uygulanamaz	Uygulanabilir	Uygulanabilir	Uygulanabilir	SCEL'e tâbi

68 İlgili politika dokümanlarındaki değişikliklere tabidir.

69 İslami Bankalar Sermaye Yeterliliği Çerçevesinde tanımlanan toplam sermaye (Sermaye Bileşenleri).

70 Bilanço dışı RA fonları.

EK 8: ZOR DURUMLARI DEĞERLENDİRME SÜRECİ AKIŞI

EK 9: MÜŞAREKE GİRİŞİMİ İÇİN EK FİNANSAL BEYANIN ÖRNEKLENDİRİLMESİ

Muhasebe Notları

Sınırsız Yatırım Hesapları (UA)	X
Sınırlı Yatırım Hesapları (RA)	X
Hissedarların Fonu	X
Tarafından Fonlanan Miktar	<u>XXX</u>

Müşareke

Sektör	Başlangıç Sermayesi (RM'000)	Kayıplar/ Değer Düşüklüğü Karşılıkları (RM'000)	Aralık 31 20XX itibariyle Miktar (RM'000)
Mülk	XXX	XXX	XXX
İmalat	XXX	XXX	XXX
Toplam	XXX	XXX	XXX

İSLAMI BANKACILIK VE TEKAFÜL DEPARTMANI

TEVERRUK

BNM/RH/PD 028-8

Şu kurumlara uygulanabilir:

1. Lisanslı İslami bankalar
2. Lisanslı tekafül operatörleri
3. İslami bankacılık işletmesi de yapan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları
4. İslami finans işletmeciliği yapan kanunla belirlenmiş kurumlar

17 Kasım 2015'te yayınlanmıştır.

BÖLÜM A: GENEL BAKIŞ

1	Giriş	178
2	Politika Hedefleri	178
3	Yönergenin Kapsamı	179
4	Uygulanabilirlik	179
5	Yasal Hükümler	180
6	Yürürlük Tarihi	180
7	Yorum	180
8	İlgili Şer'î Hükümler ve Yönergeler	181

BÖLÜM B: ŞER'İ GEREKLİLİKLER VE OPSİYONEL UYGULAMALAR

9	Tanımı	183
10	Mahiyeti	183
11	Sözleşmenin Tarafları	183
12	Teklif (İcap) ve Kabul	184
13	Finansal Varlık	184
14	Fiyat	186
15	Teverrukun Gereklilikleri	187
16	Teverrukta Vekâlet Düzenlemesinin Yapılması	187
17	Teverrukta Çifte Vekâlet Uygulaması	187
18	Teverruk İçerisinde Vaat (Taahhüt) Düzenlemesi	189
19	Teverrukta Teminat Düzenlemeleri	190
20	Teverrukta İbra (indirim) Düzenlemesi	192
21	Teverrukta Tazminat ve/veya Garâmet (Ceza-i Şart) Düzenlenmesi	193
22	Teverruk Kapsamındaki alım satım Sözleşmesinin Feshi	193
23	Teverrukun Tamamlanması	194

BÖLÜM C: OPERASYONEL GEREKSİNİMLER

24	Yönetim ve Gözetim	195
25	Yapılandırma	197
26	Risk yönetimi	205
27	İş ve Piyasa Davranışı	207
28	Finansal Beyan	211
29	İbraz Gereklilikleri	211

EKLER

Ek 1:	Teverruk Sözleşmesinin Meşruiyeti	212
Ek 2:	Sözlük	213
Ek 3:	Ürün Yapıları	215

1 GİRİŞ

- 1.1 Şer'i gerekliliklere uyum, İslami finans ürün ve hizmetlerinin meşru-iyetini ve bütünlüğünü sağlamanın ön şartıdır. Bu gerekliliği karşı-larken, bir İslami finans kurumu (İFK) için İslami finans işlemlerinin yürütülmesinin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlayacak gerekli operasyonel çerçeveyi ve altyapıyı oluşturması elzemdir.
- 1.2 Şer'i akit temelli mevzuat politikaları, İslam hukukuna uyumu temin etmeyi ve böylelikle İFK'ların tutarlılığını ve sürdürülebilirliğini güç-lendirmeyi amaçlamaktadır.
- 1.3 Bu yönerge, şer'i ve operasyonel gereklilikler olmak üzere iki ayrı bölümden oluşmaktadır. Bunlardan şer'i gereksinimler bölümü, özel bir şer'i düzenleme olarak *teverrukun* göze çarpan özelliklerini ve temel şartlarını ifade etmektedir. İkinci bölüm ise, iyi bir yönetim ve denetimin, doğru ürün yapılandırmasının, etkin risk yönetiminin, sağlam finansal beyanların ve adil iş ve piyasa işleyişinin temelini oluşturan operasyonel gerekliliklerin ana hatlarını belirlemektedir. Bu operasyonel gereklilikler, şer'i ilkelerin sağlıklı bir şekilde uygu-lanmasını tamamlamayı ve teşvik etmeyi amaçlamaktadır.
- 1.4 *Teverruk*, iki alım satım sözleşmesinden oluşmaktadır. Bunlardan ilki, bir varlığın bir satıcı tarafından vadeli olarak bir alıcıya satılmasını içerir. Daha sonra, ilk satıştaki alıcı, aynı varlığı nakit ve peşin ola-cak şekilde üçüncü bir tarafa satar.

2 POLİTİKA HEDEFLERİ

- 2.1 Bu yönergenin amacı:
 - (a) *Teverruk* ile ilgili şer'i hükümleri açıklamak,
 - (b) *Teverrukun* uygulanmasına ilişkin temel operasyonel gereklilik-leri ortaya koymak ve
 - (c) Sağlam İslami bankacılık uygulamalarına bağlılığı ve müşte-rilerin menfaatlerini korumayı içeren şer'i gerekliliklere tama-mıyla uyum sağlamaktır.

3 YÖNERGENİN KAPSAMI

- 3.1 B bölümü, *teverrukun* geçerliliğini temin etmek için zorunlu olan şer'î şartları ve onun isteğe bağlı olan uygulamalarını düzenlemektedir.
- 3.2 C bölümü, yönetim ve denetim, yapılandırma, risk yönetimi, finansal beyan, iş ve piyasa davranışı ile ilgili operasyonel şartları sunar. *Teverrukun* sağlam yönetimi ve işlevselleştirilmesi için aşağıdaki 5 temel ilkeyi tanımlar:
- (a) **ilke 1:** İFK, *teverrukun* sağlam uygulamalara dayalı olarak yapılmasını ve İslam hukukunun gerekliliklerine uygun olmasını sağlamak için kapsamlı bir yönetim ve denetim yapısı tesis etmelidir.
 - (b) **ilke 2:** İFK, *teverrukun* yapılandırılmasının ve uygulanmasının kapsamlı politikalar, prosedürler, süreçler, yeterli altyapı ve sağlam dokümantasyon ile desteklenmesini temin etmelidir.
 - (c) **ilke 3:** İFK, *teverruk* süresince riskleri etkin bir şekilde yönetmek için sağlam ve bütünleşmiş bir risk yönetim sistemi uygulamalıdır.
 - (d) **ilke 4:** İFK, paydaşların menfaatlerini korumak için *teverruku* İslam hukuku ile uyumlu, adil ve şeffaf bir şekilde üstlenecektir.
 - (e) **ilke 5:** İFK, paydaşların *teverruku* anlamalarını ve değerlendirmelerini kolaylaştırmak için yeterli beyanat ve şeffaflığı sağlamalıdır.

4 UYGULANABİLİRLİK

- 4.1 4.2'ye tabi olarak, bu yönerge, paragraf 7.3'te tanımlanan tüm İFK'lara uygulanabilir.
- 4.2 Lisanslı bir tekafül operatörünün bu politika belgesinin yalnızca B bölümüne uyması gerekir.

5 YASAL HÜKÜMLER

- 5.1 Bu yönergedeki gereklilikler şunlardır:
- (a) 2013 tarihli İslami Finansal Hizmetler Kanunu'nun (IFSA) 29, 57 (1), 135 (1) ve 155 bölümleri uyarınca belirlenmiş ve
 - (b) 41 (1) ve 116 no.lu bölümler uyarınca belirtilmiş ve 2002 tarihli Kalkınma Finans Kurumları Kanunu'nun (DFIA - Development Financial Institutions Act) 129 (3) bölümü uyarınca bir talimat olarak yayınlanmıştır,
- 5.2 Bu yönergedeki rehber, IFSA'nın 277. bölümü ve DFIA'nın 126. bölümü uyarınca düzenlenmiştir.

6 YÜRÜRLÜK TARİHİ

- 6.1 Bu yönerge 1 Temmuz 2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

7 YORUM

- 7.1 Bu yönergede aksi bir şekilde tanımlanmadıkça, bu yönergede kullanılan terimler ve ifadeler, duruma göre Finansal Hizmetler Kanunu (the Financial Services Act - FSA), IFSA ve DFIA tarafından kendilerine atfedilenlerle aynı anlamlara sahip olacaktır.
- 7.2 Bu yönerge içerisinde kullanılan:
- "S"** harfi uyulması gereken bir standart, gereklilik, özellik, yönlendirme, şart ve herhangi bir yorumlayıcı, tamamlayıcı hüküm ve geçiş hükmü anlamına gelir.
- Uyulmaması yaptırım eylemi ile sonuçlanabilir,
- "R"** harfi ortak anlayışı ve benimsenmesi teşvik edilen ve tavsiye veya öneriyi desteklemeyi amaçlayan bilgi ve beyanlardan oluşabilecek rehberliği ifade eder.
- 7.3 **"İslami finans kurumları"** yani **"İFK"** ifadesi,
- (a) lisanslı bir İslami banka,
 - (b) lisanslı bir tekafül operatörü,

- (c) İslami bankacılık işlemleri yürütmek üzere FSA, 15 (1) (a) bendi uyarınca onaylanan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları ve
- (d) DFIA'nın 129 (1) numaralı fıkrası uyarınca onaylanan İslami bankacılık işlemlerini veya İslami finans işlemlerini yürütmek üzere DFIA kapsamında tanımlanan kurumlar anlamına gelir.

7.4 Bu yönergede kullanılan terimlerin sözlüğü Ek 2'de verilmiştir.

8 İLGİLİ ŞER'İ HÜKÜMLER VE YÖNERGELER

8.1 Bu yönerge, Malezya Merkez Bankası tarafından çıkarılan diğer ilgili yasal belgeler, yönergeler veya rehberlerle birlikte okunmalıdır. Özellikle:

- (i) Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan her tür Şer'i Danışma Kurulu (SAC) kararları¹,
- (ii) *Murabaha Standardı*,
- (iii) İslami Finans Kurumları Şer'i Yönetim Çerçevesi (Shariah Governance Framework for Islamic Financial Institutions),
- (iv) Lisanslı İslami Bankalar Kurumsal Yönetim Rehberi (Guidelines on Corporate Governance for Licensed Islamic Banks),
- (v) Kalkınma Finans Kurumları Kurumsal Yönetişim Rehberi (Guidelines on Corporate Governance for Development Financial Institutions),
- (vi) Risk Yönetimi,
- (vii) İslami Banka Sermaye Yeterliliği Çerçevesi - Beyanat Gereksinimleri (3'üncü Esas) (Capital Adequacy Framework for Islamic Bank – Disclosure Requirements (Pillar 3)),
- (viii) Kalkınma Finans Kurumları için Sermaye Çerçevesi (Capital Framework for Development Financial Institutions),
- (ix) Ürün Şeffaflığı ve Beyanat Hakkında Rehber (Guidelines on Product Transparency and Disclosure),

¹ Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan İslami Finans konusundaki şer'i kararlar, şer'i konulara ilişkin standartlar, genelgeler veya her tür direktif dâhil.

- (x) İslami Bankacılık Kurumları Finansal Raporlama Rehberi (Financial Reporting for Islamic Banking Institutions),
- (xi) Kalkınma Finans Kurumları Finansal Raporlama Rehberi (Guidelines on Financial Reporting for Development Financial Institutions),
- (xii) Satışa Dayalı Finansman için İbra (İndirim) Rehberi (Guidelines on İbra' (Rebate) for Sale-based Financing),
- (xiii) İslami Finans Kurumları Geç Ödeme Masrafları Rehberi (Guidelines on Late Payment Charges for Islamic Financial Institutions),
- (xiv) Sorumlu Finansman,
- (xv) Bireysel Finansman ve
- (xvi) Yeni Ürünlerin Piyasaya Sürülmesi.

9 TANIMI

- S 9.1 *Teverruk*, iki alım satım sözleşmesinden oluşur. Bunlardan ilki, bir varlığın bir satıcı tarafından vadeli bir şekilde bir alıcıya satılmasını içerir. Ardından, ilk satıştaki alıcı, aynı varlığı nakit ve peşin olacak şekilde üçüncü bir tarafa satar.

10 MAHİYETİ

- S 10.1 *Teverruktaki* her bir alım satım sözleşmesi doğası gereği bağlayıcıdır ve sözleşme taraflarınca tek taraflı olarak feshedilemez.
- S 10.2 *Teverruktaki* her bir alım-satım sözleşmesinin kendine has özelliği, varlıkların mülkiyetinin bir bedel karşılığı satıcıdan alıcıya devredilmesidir.
- R 10.3 *Teverruktaki* alım-satım sözleşmeleri *murabaha* veya *müsaveme* şeklinde olabilir.

11 SÖZLEŞMENİN TARAFLARI

- S 11.1 *Teverruktaki* her bir alım satım sözleşmesinin tarafları, bir satıcı ve alıcıdır.
- S 11.2 Paragraf 11.1 ile ilgili olarak, ilk alım satım sözleşmesindeki satıcı, aynı *teverruk* içerisindeki ikinci alım satım sözleşmesinin alıcısı olmaz.
- R 11.3 *Teverruktaki* her bir alım satım sözleşmesindeki taraflar, sözleşmeye bir vekil (temsilci) aracılığıyla girebilirler.
- S 11.4 Sözleşme tarafları, *teverruktaki* her bir alım satım sözleşmesine girebilmek için yasal ehliyet² sahip gerçek veya tüzel kişi olmalıdır.

2 Gerçek kişinin şer'i perspektiften hukuki ehliyeti, hak ve sorumlulukları üstlenebilmesi ve fiillerine hukuki bir sonuç verebilmesi olarak tanımlanır. Kişinin sağlam bir akıl sahibi olması ve kendisi için zararlı veya faydalı olacak şeyleri ayırt edebilmesi ehliyetin önemli şartları arasındadır. Bir tüzel kişinin hukuki ehliyeti, tüzel kişinin hak edinebilmesi ve sorumluluk alabilmesi olarak tanımlanır. Malezya'da hukuki ehliyet konusu 1950 Borçlar Kanunu (the Contracts Act) ve 1971 Reşit Olma Yaşı Kanunu (the Age of Majority Act) tarafından idare edilmektedir.

12 TEKLİF (İCAP) VE KABUL

- S 12.1 *Teverruktaki* her bir alım-satım sözleşmesine, taraflar arasında yapılan teklif (icap) ve kabul yoluyla girilecektir.
- R 12.2 Teklif (icap) ve kabul sözlü olarak, yazılı olarak veya uygun belgeler veya kayıt ile ispatlanabilecek başka herhangi bir yöntemle ifade edilebilir.
- S 12.3 Paragraf 12.1'de işaret edilen teklif (icap) ve kabul aşağıdaki sırayla yürütülmelidir:
- (a) Satıcı, bir alım satım sözleşmesine girerek alıcıya bir varlığı satar ve
 - (b) Daha sonra, ilk alım satım sözleşmesindeki alıcı, aynı varlığı üçüncü bir tarafa satmak için başka bir alım satım sözleşmesine girer.

13 FİNANSAL VARLIK

- S 13.1 *Teverrukun* konusu olarak kullanılması caiz olan varlık, maddi olsun veya olmasın, aşağıdaki şartları sağlamalıdır:
- (a) İslam hukuku tarafından kabul edilen, değeri tespit edilebilir, tanımlanabilir ve teslim edilebilir olmalı ve
 - (b) Her bir alım satım sözleşmesinde hâlihazırda mevcut ve satıcının mülkiyetinde olmalıdır.
- R 13.2 *Teverrukun* konusu olan varlık, ya bir varlığın bütünü ya da bir varlığın parçası şeklinde olabilir. Bir varlığın parçası olması durumunda, varlık ya bölünmüş ya da bölünmemiş olabilir.
- S 13.3 Paragraf 13.2'ye istinaden, bölünmemiş varlık, İslam hukuku tarafından kabul edilen uygulamalara dayalı olarak taksim edilmelidir.
- S 13.4 Aşağıdaki varlıkların *teverruk* kapsamında alım satımı yapılamaz:
- (a) Altın, gümüş ve para birimleri,
 - (b) İnşa edilecek veya yapım aşamasında olan varlıklar ve
 - (c) Doğası gereği borç olan varlıklar.

- R 13.5 Varlık, satıcı tarafından bir tedarikçiden satın alınmak suretiyle veya İslam hukukuna uygun başka herhangi bir mülkiyet devri yoluyla edinilebilir.
- S 13.6 Varlığın sözleşme yerinde (*meclisü'l-akd*) hazır bulunmadığı durumlarda satıcı, alıcıya varlığın belirgin bir tanımını yapmalıdır.
- S 13.7 Mülkiyetin satıcıdan alıcıya devri, geçerli bir alım satım sözleşmesine girdikten sonra gerçekleşir; bununla birlikte, alıcının mülkiyetinin yasal bir kaydı yoktur.
- S 13.8 Alıcı, varlık üçüncü bir tarafa satılmadan önce varlığın zilyetliğini üzerine almalıdır.
- S 13.9 Varlığın zilyetliği ya fiziki zilyetlik (*kabz-ı hakiki*) ya da hükmi zilyetlik (*kabz-ı hükmi*) şeklinde olmalıdır.
- S 13.10 Varlığın zilyetliği, *temkinin* (alıcının varlığa erişim imkânı) meydana gelmesi ve alıcının mülkiyetten doğan riski üstlenmesi için *örfi ticari* (yaygın ticari uygulamalar) dâhil İslam hukukunun izin verdiği herhangi bir yöntem vasıtasıyla *tahliyenin* (satıcının varlığı alıcıya bırakması) gerçekleşmesi sonucunda geçerlilik kazanır.
- S 13.11 Alıcının varlığın zilyetliğini devralmasından önce malın kaybolması veya zarara uğramasından satıcı yükümlü olacaktır.
- S 13.12 *Teverruk* kapsamındaki bir alım satım sözleşmesine girmeden önce meydana gelmiş ancak sözleşmenin imzalanmasından sonra alıcı tarafından tespit edilen varlıktaki herhangi bir kusur, varlığı satın alan kişiye ayıp muhayyerliği hakkı (*hıyaru'l-'ayb*) verecektir.
- S 13.13 Paragraf 13.12'deki durumun meydana gelmesi halinde, alıcı aşağıdaki haklara sahip olacaktır:
- alım satım sözleşmesini feshetmek,
 - keşfedilen kusur nedeniyle alım satım sözleşmesi şartlarında karşılıklı olarak kabul edilen değişiklikleri yaparak sözleşmeye devam etmek veya
 - alım satım sözleşmesine olduğu gibi devam etmek.

- S 13.14 Her bir alım satım sözleşmesine girildiği sırada varlıktaki herhangi bir kusurun alıcı tarafından tespit edilmesi ve kabul edilmesi, alıcının bu kusura dayanan ayıp muhayerliği hakkını (*hıyaru'l-ayb*) düşürür.
- R 13.15 Sözleşme tarafları, alım satım sözleşmesine girerken ayıp muhayerliği için bir süre belirlemeyi karşılıklı olarak kabul edebilirler.
- R 13.16 Paragraf 13.12'ye karşın, sözleşme tarafları, sözleşmeye girmeden önce satıcının varlık üzerinde herhangi bir kusurdan yükümlü olmadığı şartını karşılıklı olarak kabul edebilirler.
- S 13.17 Sözleşme taraflarının paragraf 13.16'daki düzenlemeyi kabul etmesi halinde, satıcının muafiyeti taraflar arasında karşılıklı olarak kabul edilmelidir.
- S 13.18 Aynı varlık, herhangi bir zamanda yapılan birden fazla *teverrukun* konusu olamaz.
- R 13.19 Aynı sözleşme tarafları arasında bir grup varlık üzerinde aynı anda *teverruk* yapılabilir.

14 FİYAT

- S 14.1 *Teverruktaki* her bir alım satım sözleşmesi için kullanılan fiyat, ilgili alım satım sözleşmesinin her birine girildiği sırada, taraflar arasında karşılıklı olarak kararlaştırılmalı ve kabul edilmelidir.
- S 14.2 *Teverruktaki* alım satım sözleşmesinin *murabaha* temelli olması durumunda, maliyet ve kârın açıklanması dâhil olmak üzere *murabaha* satışının fiyatlara ilişkin şartlarına uyulmalıdır.
- R 14.3 *Teverruktaki* her bir alım satım sözleşmesinin bedeli, sözleşmeye girdikten sonra herhangi bir zamanda, peşin veya vadeli, taksitli veya tek seferde olmak üzere, sözleşme taraflarınca üzerinde anlaşılan bir şekilde ödenebilir.
- R 14.4 Sözleşme tarafları, alım satım sözleşmesinden doğan borcun kalan kısmının ödeme süresini karşılıklı olarak yeniden planlamayı kabul edebilirler.
- S 14.5 Sözleşme taraflarının 14.4 no.lu paragrafta belirtildiği şekilde ödeme süresini karşılıklı olarak yeniden planlamayı kabul etmeleri halinde, bu tür bir mutabakatla varılan yeniden ödeme planı kalan borcun artmasına yol açmamalıdır.

- R 14.6 Sözleşme tarafları, yeni bir borç yükümlülüğü ile sonuçlanabilecek yeni bir sözleşmeye girmeyi karşılıklı olarak kabul edebilirler; bu yeni sözleşmenin geliri, daha önceki *teverruk* kapsamındaki alım satım sözleşmesinden doğan ödenmemiş borç yükümlülüğünü ödemek için kullanılacaktır.
- S 14.7 Paragraf 14.6 uyarınca, bu tür bir düzenleme sadece ödeme gücü olan borçlu ile ilgili olacaktır.

15 TEVERRUKUN GEREKLİLİKLERİ

- S 15.1 *Teverruk* kapsamındaki her bir alım satım sözleşmesi, İslam hukuku açısından geçerli bir satım sözleşmesinin tüm gerekli şartlarını yerine getirmelidir.
- S 15.2 *Teverruktaki* tüm alım satım sözleşmeleri, birbirinden ayrı ve bağımsız birer alım satım sözleşmesine girilerek yapılmalıdır.
- S 15.3 *Teverruktaki* her bir alım satım sözleşmesinin yürütülmesi, uygun belge veya kayıtlar ile belgelendirilmiş olmalıdır.
- S 15.4 *Teverruktaki* her bir alım satım sözleşmesinde alıcı, varlığı teslim alma hakkına sahip olacaktır.
- S 15.5 *Teverruk* kapsamındaki alım satım sözleşmesi, alıcının varlığı teslim almasını kısıtlayan veya dayanak varlığın satılması ile ilgili alıcının üzerinde bir yükümlülük oluşturan herhangi bir hüküm ve şart içerebilir.
- S 15.6 Kâr dâhil olmak üzere vadeli satış fiyatının herhangi bir miktarı, alım satım sözleşmesine girmeden önce satıcıya ödenemez.

16 TEVERRUKTA VEKÂLET DÜZENLEMESİNİN YAPILMASI

- R 16.1 *Teverruk*, bir *vekâlet* sözleşmesiyle birlikte düzenlenebilir.
- R 16.2 *Teverruktaki* herhangi bir taraf, kendi adına hareket etmek üzere bir vekil atayabilir.
- S 16.3 *Vekâlet* sözleşmesi, *teverruk* kapsamındaki alım satım sözleşmesinden ayrı bir sözleşmede düzenlenecektir.

- S 16.4 *Vekâlet* sözleşmesinin *teverruk* içerisinde yürütülmesi, uygun yasal belge veya kayıtlarla belgelenmelidir.
- S 16.5 *Teverruk* amacıyla yapılan *vekâlet* sözleşmesi, asilin veya satın alma vekilinin varlığı teslim almasını kısıtlayamaz.
- S 16.6 *Teverruktaki* alım satım sözleşmesi, satıcı veya alıcı adına hareket eden bir vekil aracılığıyla yapılmış olsa bile, varlığın mülkiyeti satıcıdan alıcıya devrolur.
- S 16.7 Vekilin görev ve sorumlulukları *vekâlet* sözleşmesinde açıkça belirtilmelidir.
- S 16.8 Haksız fiil (*te'addi*), ihmal (*taksir*) veya belirtilen şartların ihlali (*muhalefetü's-şuru*) durumları haricinde vekil sorumlu tutulamaz.
- S 16.9 Asil, *vekâlet* sözleşmesi kapsamında kararlaştırılan hüküm ve şartlara uygun olarak, vekil aracılığıyla girdiği alım satım sözleşmesinden sorumlu olacaktır.
- R 16.10 *Vekâlet* sözleşmesindeki asilin adı, üçüncü taraf ile asil arasında yapılan *teverruk* kapsamındaki alım satım belgelerinde beyan edilebilir.
- R 16.11 Paragraf 16.10 ile ilişkili olarak, vekil ve asil, üçüncü taraf ile vekil arasındaki alışveriş sözleşmesine ilişkin tüm belgelerde yalnızca vekilin isminin beyan edilmesini kabul edebilir.
- S 16.12 Asilin satın almak için atadığı vekilinden varlık için çeşitli teklifler almasını talep etmesi halinde, asil, seçtiği teklifi vekiline açık bir şekilde belirtmelidir.
- R 16.13 Varlığın satın alım fiyatının üçüncü tarafa kısmen veya tamamen ödenmesi için vekil *karz* yoluyla kendi parasını verebilir.
- S 16.14 Paragraf 16.13 kapsamında vekil tarafından verilen miktar, asil tarafından geri ödenmeli veya asil ile vekil arasında kararlaştırılan satış fiyatından mahsup edilmelidir.

- S 16.15 *Teverrukta* bir alım satım sözleşmesinin vekil tarafından, asilden fonun alındığı tarihten sonraki bir tarihte yürütülmesi durumunda, aşağıdaki gerekliliklere riayet edilmelidir:
- (a) Fon, vekil tarafından *emanete* dayalı olarak elde tutulmalıdır ve
 - (b) Hem vekil hem de asil, asilden alınan fonların, dayanak varlığın satın alınmasından önce vekile verilmiş bir *karz* (borç) olarak değerlendirilmediğinden emin olmalıdır.
- S 16.16 Paragraf 16.15'e karşın, fonun zaruret ve kaçınılamayan tesadüfi (*tabii*) durumlar nedeniyle vekile verilen bir *karz* olarak değerlendirilmesine ihtiyaç duyulması halinde, fonun *karz* olarak değerlendirilmesi caizdir.

17 TEVERRUKTA ÇİFTE VEKÂLET UYGULAMASI

- R 17.1 *Teverrukta* çifte-vekâlet uygulanabilir.
- R 17.2 *Teverruk* içerisindeki çifte-vekâlet aşağıdakileri içerebilir:
- (a) Taraflardan birinin diğer sözleşme tarafı adına bir varlığı satın almak üzere vekil olarak hareket etmesi; ve ardından aynı sözleşme tarafı adına varlığı satmak için vekil olması veya
 - (b) taraflarından birinin diğer sözleşme tarafı adına kendinden bir varlığı satın almak için vekil olarak hareket etmesi; ve daha sonra, aynı sözleşme tarafı adına varlığı üçüncü bir tarafa satmak için vekil olması.
- S 17.3 Paragraf 17.2 uyarınca, asil ile vekil arasındaki alım satım sözleşmelerinin yürütülmesi aşağıdaki gerekliliklere uymalıdır:
- (a) Fiyat, vade ve varlığın özellikleri gibi yetki verilen görevin temel kriterleri veya şartları konusunda taraflar karşılıklı olarak mutabakata varmalıdır ve
 - (b) İşlem, paragraf 17.2'de belirtilen sıralamaya uygun olmalı ve uygun delillerle desteklenmelidir.

- S 17.4 Aşağıdaki durumlarda satış fiyatı vekil tarafından asile açıklanmalıdır:
- (a) *Teverruktaki* alım satım sözleşmelerinin, fonların asilden alındığı tarihten daha sonraki bir tarihte gerçekleştirilmesi durumunda ve
 - (b) Vadeli alım satım sözleşmelerinin kârının, fonların kabul edildiği tarihten itibaren hesaplanması durumunda.

18 TEVERRUK İÇERİSİNDE VAAT (TAAHHÜT) DÜZENLEMESİ

- R 18.1 *Teverrukta*, alıcı, satıcının varlığı üçüncü bir taraftan edinmesi üzerine ondan bu varlığı satın alacağına dair taahhütte bulunabilir.
- S 18.2 *Teverruk*, alıcının varlığı üçüncü bir tarafa satacağına dair taahhütte bulunmasını gerektiren herhangi bir şart içermemelidir.
- S 18.3 Paragraf 11.2 ile uyumlu olarak, *teverruk*, alıcının varlığı orijinal satıcısına satacağına dair taahhütte bulunmasını gerektiren herhangi bir şart içermemelidir.

19 TEVERRUKTA TEMİNAT DÜZENLEMELERİ

- R 19.1 Bir *teverruk* sözleşmesi, *kefalet* (garanti), *tekafül*, *rehin* veya *hamişü'l-ciddiyye* (güvence bedeli) gibi teminat formundaki diğer şer'i sözleşmeler veya kavramlar ile birlikte düzenlenebilir.

(a) Kefalet yoluyla teminat

- R 19.2 Alıcının temerrüde düşmesi halinde, *teverruk* kapsamındaki alım satım sözleşmesine ait tahsil edilmemiş borçların ödenmesi için bir *kefalet* sözleşmesi düzenlenebilir.

(b) Tekafül yoluyla teminat

- R 19.3 Satıcı, alıcıdan ölüm veya bütünüyle kalıcı maluliyet gibi bazı durumlar sebebiyle *teverruk* kapsamındaki alım satım sözleşmesine ait tahsil edilmemiş borçların ödenmesini güvence altına almak için *tekafül* teminatı yaptırmasını talep edebilir.

(c) *Rehin yoluyla teminat*

- S 19.4 *Teverruk* kapsamındaki alım satım sözleşmesine ait borcun ödenmesini güvence altına almak için *teverruk* rehin ile birlikte düzenlenebilir.
- S 19.5 Paragraf 19.4'le ilgili olarak, sözleşme tarafları, rehin düzenlemesinin Malezya Merkez Bankası tarafından 18 Temmuz 2018 tarihinde yayınlanan rehin ile ilgili politika belgesinin ("Rehin PD") B Bölümünde belirtilen şer'i gerekliliklere uygun olmasını sağlayacaklardır.³
- R 19.6 İslam hukuku ile uyumlu olmayan finansal varlıklar, ayrılabilirdiği ve değerinin tespit edilebildiği durumlarda, paragraf 19.7 uyarınca teminat olarak kullanılabilir.
- S 19.7 Paragraf 19.6 uyarınca, İslam hukuku ile uyumlu olmayan finansal varlıkların teminat değerleri aşağıdaki şekilde sınırlandırılmalıdır:
- (a) Konvansiyonel sabit mevduat sertifikası ve konvansiyonel tahviller gibi faizli borç bazlı varlıkların teminat değeri, bu enstrümanın ana para miktarı ile sınırlandırılmalıdır ve
- (b) İslam hukuku ile uyumlu olmayan menkul değer yatırım fonunun teminat değeri, yatırımcıların başlangıç ve müteakip/ek yatırımlarının değeri ile sınırlandırılmalıdır.
- S 19.8 *Rehinin* paraya çevrilmesinden elde edilen gelirler, sadece *teverruk* kapsamındaki alım satım sözleşmesine ait ödenmemiş borcun kapatılması için kullanılmalıdır.
- R 19.9 Paragraf 19.8'e karşın, sözleşme tarafları *rehinin* paraya çevrilmesinden elde edilen gelirleri, ödenmemiş borçların kapatılması esnasında ortaya çıkan fiili masrafları ödemek için kullanmayı da kabul edebilirler.

(d) *Güvence Bedeli (Hamişü'l-ciddiyye) yoluyla teminat*

- R 19.10 Satıcı, alıcının varlığı satın alacağına dair taahhüdünü garanti altına almak için bir güvence bedeli vermesini talep edebilir.
- R 19.11 Güvence bedeli, alıcının varlığı satıcıdan satın almamasından kaynaklanan fiili zararı telafi etmek için kullanılabilir.

3 Rehin Politika Belgesinin (Rehin PD) B Bölümü, 1 Ağustos 2019'da yürürlüğe girmesine rağmen, bu politika belgesinin amacı doğrultusunda 28 Aralık 2018'de yürürlüğe girmiş sayılacaktır.

- S 19.12 Paragraf 19.11 uyarınca, fiili zararın telafi edilmesinden sonra güvence bedelinden artan herhangi bir fazlalık alıcıya iade edilmelidir.
- S 19.13 Satıcı, *teverruk* kapsamındaki alım satım sözleşmesinin yapılmasından önce güvence bedelini kullanamaz.
- S 19.14 Alım satım sözleşmesine girmeden önce satıcıya ödenen güvence bedeli, kâr da dâhil olmak üzere satış fiyatının bir parçası olarak değerlendirilemez.
- R 19.15 Güvence bedeli, alım satım sözleşmesine girildiğinde, alım satım sözleşmesinin üzerinde mutabık kalınan satış bedeli ödemesinin bir parçası olarak değerlendirilebilir.
- S 19.16 Güvence bedeli satış bedelinin bir parçası olarak değerlendirilmediğinde, alıcıya tam olarak iade edilmelidir.

20 TEVERRUKTA İBRA (İNDİRİM) DÜZENLEMESİ

- R 20.1 *Teverruk* ön ödeme ve/veya erken ödeme durumunda, satıcı alıcıya alım satım sözleşmesinin ödenmemiş borcunun tamamı veya bir kısmı üzerinde indirim yapabilir.
- S 20.2 Paragraf 20.1'e karşın, ilgili otorite tarafından vaz edilmesi durumunda, alım satım sözleşmesine veya ilgili diğer belgelere bir indirim (*ibra*) maddesi eklenmelidir.
- R 20.3 *Teverruk* sözleşmesi kapsamındaki alım satım sözleşmesine ait vadeli bedelin taksitli olarak ödenmesinin söz konusu olduğu durumlarda, sözleşme taraflarının karşılıklı olarak kabul ettikleri bir formüle dayalı olarak satıcı, taksit miktarları üzerinden periyodik olarak indirim sunabilir.

21 TEVERRUKTA TAZMİNAT VE/VEYA GARÂMET (CEZA-İ ŞART) DÜZENLENMESİ

- R 21.1 Sözleşme tarafları, *teverruk* kapsamındaki alım satım sözleşmelerinin herhangi biri içerisine ilgili merciler tarafından belirlenmiş geç ödeme ücretlerini şart koşan bir madde eklemeyi kabul edebilir.
- S 21.2 Geç ödeme ücretleri aşağıdakileri içermelidir:
- (a) Satıcı tarafından yüklenilen gerçek zararların karşılığı olarak satıcı için bir gelir olarak tahakkuk ettirilebilen tazminat ve/veya
 - (b) Satıcı için bir gelir olarak tahakkuk ettirilemeyen, bunun yerine, devlet hazinesine (*beytülmal*) veya hayır kurumlarına yönlendirilecek olan garâmet (Ceza-i Şart).

22 TEVERRUK KAPSAMINDAKİ ALIM SATIM SÖZLEŞMESİNİN FESHİ

- S 22.1 *Teverruk* kapsamındaki alım satım sözleşmesi aşağıdaki durumlarda feshedilir:
- (a) Alıcı, alım satım sözleşmesini feshetmek için ayıp muhayyerliği hakkını (*hıyaru'l-'ayb*) kullandığında,
 - (b) Sözleşme taraflarından herhangi biri, kabul edilen süre içerisinde karşılıklı olarak anlaşılan alım satım sözleşmesini feshetme seçeneğini kullandığında,
 - (c) Sözleşme taraflarından herhangi biri, belirtilen şartların ihlali nedeniyle alım satım sözleşmesini feshetme seçeneğini kullandığında veya
 - (d) Her iki sözleşme tarafı da alım satım sözleşmesini feshetmeyi karşılıklı olarak kabul ettiklerinde.
- S 22.2 Varlığın üçüncü tarafa satılmasından önce *teverruk* kapsamındaki herhangi bir alım satım sözleşmesinin feshedilmesi üzerine, varlık ilgili satıcıya iade edilmeli ve ödenen ücret de ilgili alıcıya iade edilmelidir.
- S 22.3 Alım satım sözleşmesinin feshi, varlığın satıcıya iade edilebilmesi şartıyla yürürlüğe girer. Aksi takdirde satıcı varlığın değerine hak kazanır.

23 TEVERRUKUN TAMAMLANMASI

- S 23.1 *Teverruk* kapsamındaki alım satım sözleşmesi, sözleşme taraflarının aşağıdakileri içeren yükümlülüklerini yerine getirmesiyle tamamlanır:
- (a) Satış fiyatının tam olarak ödenmesi,
 - (b) *Havaletü'd-deyn* yoluyla satış bedelini ödeme yükümlülüğünün üçüncü bir tarafa devredilmesi
 - (c) Satıcının *ibra* yoluyla geriye kalan, ödenmemiş satış ücretini alma hakkından feragat etmesi veya
 - (d) Sözleşme taraflarının aralarındaki borç yükümlülüklerini tam olarak mahsup (*mukassa*) etmeleri.
- S 23.2 *Teverrukun* tamamlanması üzerine, sözleşme tarafları sözleşmeden doğan yükümlülüklerden kurtulmuş olurlar.

24

YÖNETİM VE GÖZETİM

- S 24.1 Bu yönerge, *Lisanslı İslami Bankalar için Kurumsal Yönetim Kılavuzu* (Guidelines on Corporate Governance for Licensed Islamic Banks) ile *Kalkınma Finans Kurumları Kurumsal Yönetim Rehberini* (Guidelines on Corporate Governance for Development Financial Institutions) tamamlar.
- S 24.2 Her ne kadar genel yönetim ve gözetim ilkeleri uygulanabilirse de, farklı riskleri ve *teverrukun* kendine has özelliklerini yönetmek için özel gerekliliklere ihtiyaç vardır. İFK, risk profili konusunda ve uygun bilgi ve beceri setine sahip personelinin mevcut olduğu noktasında yeterli anlayışa sahip olmalıdır.

Yönetim Kurulu

- S 24.3 Yönetim Kurulu, *teverrukun* yönetimi ve uygulanması konusunda etkin bir gözetim işlevini mümkün kılacak sağlam bir yönetim yapısı tesis etmelidir. Yönetim yapısının yeterliliği, *teverrukun* niteliği, karmaşıklığı ve risk profili ile orantılı olacaktır.
- S 24.4 Yönetim Kurulunun *teverruka* ilişkin görev ve sorumlulukları aşağıdakileri içerecektir,
- Teverrukun* uygulanmasıyla ilgili olarak İFK'nın iş stratejisini ve risk iştahını belirlemek,
 - İlgili yasal ve düzenleyici gerekliliklere uyumu sağlamak için *teverruk* ve risk yönetimi ile ilgili politika ve prosedürleri onaylamak ve denetlemek,
 - Teverrukun* İslam Hukuku ile uyumlu bir şekilde uygulanmasını sağlayacak uygun sistemlerin kurulması,
 - İFK'nın *teverruk* ile ilgili kavram, uygulama ve riskler hakkında yeterli bilgi ve yetkinliğe sahip kafi sayıda ve kalifiye personele sahip olmasını sağlamak ve
 - Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan yönergelere ve İFK tarafından oluşturulan iç politikalara uyumu değerlendirmek üzere düzenli olarak bağımsız incelemelerin yapılmasını sağlamak.

Şer'i Komite

- S 24.5 Şer'i Komite, İFK tarafından üstlenilen *teverrukla* ilişkili tüm faaliyetlerin İslam hukukuna uygun olarak yürütülmesini sağlamak için aşağıdakileri gerçekleştirecektir,
- (a) *Teverruku* yöneten ilgili politika ve prosedürlerde İslam hukuku hükümlerinin uygun şekilde tatbik edildiğini onaylar,
 - (b) Yasal belgelerde ve tanıtım malzemeleri, ürün kılavuzu veya diğer yayınlar gibi diğer türden belgelerde belirtilen şart ve koşulları gözden geçirerek İslam hukuku ile uyumlu olduklarını onaylar,
 - (c) Şer'i inceleme ve şer'i denetim tarafından yürütülen çalışmalarını değerlendirmeli, problemleri belirlemeli ve uygun düzeltici önlemler önermeli ve
 - (d) Şer'i meselelerle ilgili olarak Malezya Merkez Bankası ve ilgili diğer merciler tarafından yayınlanan şer'i hükümler, kararlar veya rehberler hakkında tavsiyelerde bulunur ve açıklamalar yapar.

Üst düzey yönetim

- S 24.6 Üst düzey yönetimin *teverruk* ile ilgili görev ve sorumlulukları şunlardır:
- (a) İFK'nın ticari hedefleri doğrultusunda iş stratejileri, iç kontrol ve risk yönetimi gerekliliklerini geliştirmek ve uygulamak,
 - (b) *Teverrukun* düzgün yönetimi ile ilgili politika, süreç ve prosedürleri oluşturmak,
 - (c) *Teverrukun* kendine has risklerini tanımlamak, ölçmek, kontrol etmek ve izlemek için ilgili iç sistemleri, altyapıyı ve yeterli mekanizmaları uygulamak,
 - (d) *Teverruk* konusunda uygun beceriye sahip kilit personeli tespit etmek, atamak ve eğitmek ve *teverruk* kapsamındaki, örneğin varlık alımı ve satımı gibi, farklı faaliyetleri yürütmek üzere görev ve sorumlulukların uygun şekilde dağıtılmasını sağlamak,

- (e) Onaylanmış politikalarla uyumu düzenli olarak izlemek ve tetişler yapmak ve
- (f) İlgili bilgilerin Yönetim Kuruluna ve Şer'i Komiteye güncel olarak beyan edilmesini sağlamak.

25

YAPILANDIRMA

(a) İslam Hukuku ile Uyumluluk

- S 25.1 İFK aşağıdakileri sağlamalıdır:
- (a) *Teverrukun* genel yapısının, bu yönergenin B bölümünde belirtildiği üzere İslam hukuku ile uyumlu olmasını,
 - (b) Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan *İslami Finans Kurumları Şer'i Yönetim Çerçevesi ve Yeni Ürünlerin Piyasaya Sunulması* (Shariah Governance Framework for Islamic Financial Institutions) yönergelerinde belirtildiği üzere şer'i meselelere ilişkin sorunların çözümü için Malezya Merkez Bankası Şer'i Danışma Kurulunun (SAC) görüşüne başvurulmasını ve
 - (c) Paragraf 25'teki tüm gerekliliklere uyulmasını.
- S 25.2 İFK, *teverrukun* her durumda İslam hukuku kurallarıyla uyumlu olmasını sağlamak için yeterli politika ve prosedürler ile yetkili personel tarafından desteklenen etkili bir yönetim sistemi oluşturmalıdır.

(b) Amaç

- S 25.3 *Teverrukun* amacı, örneğin mevduat alımı, finans veya türevlerinin sağlanması amacıyla olduğu gibi, İFK ve müşteri arasında açıkça belirlenecektir.
- R 25.4 *Teverrukun* yapısı ve amacı ile ilgili olarak, İFK Ek 3'teki örneklere başvurabilir.

(c) Sözleşme Tarafları

- S 25.5 *Teverruk* sözleşmesindeki sözleşme tarafları, müşteri, İFK ve varlık satıcısı veya varlık borsası (örneğin Emtia Borsası gibi) olmak üzere en az üç taraftan oluşacaktır.
- S 25.6 Sözleşme tarafları, her alım satım sözleşmesinde *teverrukun* amacı ile uyumlu olarak satıcı veya alıcı olarak açıkça tanımlanacaktır.

- S 25.7 S özleşme taraflarından birinin, *teverruk* düzenlemesinin amacı çerçevesinde kendi adına hareket etmesi için bir vekil tayin etmesi durumunda, İFK, taraflardan herhangi birinin atadığı vekili belirleyecektir.
- S 25.8 İFK, *teverrukun* amacına dayalı olarak sözleşme taraflarının ve eğer varsa vekilin görev ve sorumluluklarını her bir alım satım sözleşmesinde açıkça belirtecektir.

(d) Teklif (icap) ve Kabul

- S 25.9 Paragraf 12.1 uyarınca, İFK tarihi ve söz konusu olduğu durumlarda, ilk alım satım sözleşmesinin teklif ve kabulünün hangi sıra yürütüleceğini belirtecektir (örneğin finansman durumunda belirlenen ödeme tarihlerinde veya para yatırma durumunda, belirtilen kredi ödeme tarihlerinde).

(e) Varlıklar

- S 25.10 İFK, *teverruk* kapsamında ticareti yapılacak olan varlığı belirleyecektir. Paragraf 13'deki şartlara uygun olarak, varlık aşağıdaki koşulları sağlamalıdır:
- Açık piyasada objektif olarak değeri tespit edilebilmelidir,
 - Tanınmış bir emtia borsası (yerel veya küresel) veya kabul gören bir endüstri standardı (yerel veya küresel) tarafından belirlenen kabul edilebilir bir sözleşme notunun⁴ şartlarını karşılamalı,
 - Alım-satım işlemlerinin her birinin tamamlanmasından önce iyi durumda olması, örneğin bozulabilir varlıklar söz konusu ise, son tüketim tarihinin geçmemiş olması ve
 - Aktif bir piyasası olması ve geçerli Malezya Finansal Raporlama Standartları (MFRS) uyarınca maddi olmayan varlıklar, örneğin marka, patent ve fikri mülkiyet kapsamında değerlendirilmemesi.

4 Belirli bir sözleşme kapsamında işlem yapılan malın, bu malın ticaretinin yapıldığı ilgili borsa kuralları uyarınca teslim edilebilmesi için sahip olması gereken kaliteyi ifade eder.

Örneklem 1: Teverruk için geçerli varlıklar

- (a) Mevcut piyasa fiyatlarında değeri tespit edilen, ticari olarak alınıp satılan tüketim malları.
- (b) Mevcut piyasa fiyatlarında değeri tespit edilen, ticari olarak işlem gören yayın süresi kuponları.⁵
- (c) Emtia Borsasının tespit ettiği sözleşme derecesine uyan ya da Malezya Palmiye Yağı Kurulu tarafından belirlenen endüstri standardı şartnamesi uyarınca ticari olarak işlem gören ham palmiye yağı (CPO).
- (d) Her bir alım satım sözleşmesinin malların süresi dolmadan önce tamamlanmış olması şartıyla, sona erme süresi olup ticari olarak satılan tüketim malları.

S 25.11 Paragraf 13.3 uyarınca, varlığın müşterek/bölünmemiş⁶ olduğu durumlarda, İFK aşağıdaki hususları sağlamalıdır:

- (a) Söz konusu varlığın mülkiyetinin yasal olarak uygulanabilir ve yürütülebilir olmasını,
- (b) Mülkiyetin oransal bir temele dayalı olarak tanımlanabilmesini ve
- (c) Varlık seçiminin, sözleşme tarafları arasında kararlaştırılan şartname/tanımlama ile uyumlu olmasını sağlamalıdır.

Örneklem 2: Müşterek varlıklar

Ham palmiye yağı (CPO) 10.000 tonluk depolama tanklarında depolanır. Her bir alım satım sözleşmesi 1.000 ton için gerçekleştirilir. Her biri 1.000 ton ve 4.000 tonluk iki farklı alım satım sözleşmesi söz konusu olduğunda, varlık tüccarı/varlık borsası, ilgili alıcıların mülkiyetini tanımlamak için depolama tankındaki palmiye yağı oranını kaydeder. Varlık tüccarı/varlık borsası, palmiye yağını fiziksel olarak ayrı depolama tanklarına bölmek zorunda değildir.

5 Yayın süresi kuponu (*airtime coupon*) veya belirli bir parasal tutarın ödendiği ön ödemeli telekomünikasyon kartı, alıcı tarafından kullanılabilir. Örneğin, konuşma süresi veya internet veri birimi gibi hizmet birimlerini temsil eder. Telekomünikasyon operatörü tarafından sağlanan konuşma süresi veya internet verileri, İslam hukuku açısından maddi olmayan varlıklardır.

6 Müşterek varlık, tek kişi tarafından veya haklarını, menfaatlerini ve yükümlülüklerini mülkiyet oranlarıyla orantılı olarak paylaşan birden fazla kişi tarafından sahip olunan tek bir fiziki form ile temsil edilen bir varlığı ifade eder.

(f) Fiyat

- S 25.12 *Teverruktaki satış fiyatı,*⁷ varlığın edinme maliyeti ile kârdan oluşur.⁸
- S 25.13 *Teverruk kapsamındaki varlıkların edinme maliyetleri, belirli bir borsa/alım-satım platformunda veya mevcut piyasa şartlarında belirlenen fiyat üzerinden karşılaştırılmalıdır.*

Örneklem 3: Varlığın edinim maliyeti

(a) Ticari olarak satılan ham palmiye yağı örneğinde edinme maliyeti, belli bir emtia borsasında (örneğin Bursa Suq al-Sila') verilen fiyata veya Malezya Palmiye Yağı Kurulu tarafından yayımlanan mevcut piyasa fiyatına dayalı olmalıdır.

(b) Bir telekomünikasyon servis sağlayıcısı tarafından ihraç edilen yayın süresi kuponu örneğinde, edinme maliyeti, telekomünikasyon servis sağlayıcısı veya tanınmış bir ticaret platformu tarafından yayınlanan mevcut piyasa fiyatına dayanacaktır.

- R 25.14 Geçerli olduğu durumlarda, paragraf 25.12'ye ek olarak, İFK varlığın alım-satımı ile ilgili müşteri tarafından karşılanacak olan diğer maliyetleri belirleyebilir. Bu maliyetler, aracılık ücretleri ile paragraf 25.20'de belirtilen vekâlet düzenlemesinden ve ilgili vergi gerekliliklerinden kaynaklanan vekâlet ücretlerini içerebilir.
- S 25.15 Paragraf 25.14'e göre belirlenen maliyetler, onaylanmış iç politikalar ve *teverruku* yöneten prosedürlerle uyumlu olmalıdır.
- S 25.16 Şayet *teverruk* düzenlemesi *murabahaya* dayalı olarak gerçekleştirilirse, İFK varlığı elde etme maliyetini ve kârı, Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan *murabaha* ile ilgili yönergede belirtilen şartlara uygun olarak belirleyecektir.

7 Konuyu netleştirmek için *teverruk*, paragraf 10.3'e uygun olarak bir *murabaha* veya *müsaveme* şeklini alabilir.

8 Kâr sıfır olabilir.

- S 25.17 Şayet *teverruk* işlemi fonların müşteriden kabul edildiği tarihten sonraki bir tarihte yürütülürse, bir vekil olarak İFK yasal belgede üzerinde anlaşılan satış fiyatının mutlak değerini belirtecektir.

(g) Borçların Ödenmesi

- S 25.18 Paragraf 14.3 ve 23.1 uyarınca, İFK borcun ödenmesi konusunda aşağıdakileri içeren şartları belirlemelidir:

- Başlangıç tarihi,⁹ ödemenin süresi, (örneğin 30 gün veya 5 yıl), belirli bir ödeme vadesi (örneğin her ayın 30'uncu gününe kadar),
- Ödeme şekli (örneğin taksitli, götürü usulü ödeme(ler) veya nakit),
- Ödeme tutarı (örneğin, sabit tutar veya minimum miktar) ve
- Geçerli olduğu durumlarda, güvence bedeli dâhil mevcut mevduatlar için vadesi gelmiş meblağlarla ilgili mahsup etme (set-off)¹⁰ veya mahsuplaşma (net-off) düzenlemesi.¹¹

- S 25.19 Paragraf 14.4 ve 14.7'de belirtilen *teverrukun* yeniden planlanması ve yapılandırılması konusunda, İFK, Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan Borçlar/Finansman Sınıflandırması ve Değer Eksiltme Hükümleri (*Classification and Impairment Provisions for Loans/Financing*) kapsamında sunulan politika gerekliliklerine ve İFK'nın risk yönetimi ile ilgili iç politika ve prosedürlerinin gerekliliklerine riayet etmelidir.

(h) Vekâlet ve çifte-vekâlet ile birlikte düzenlenmesi

- S 25.20 İFK, *teverruktaki vekâlet ve/veya çifte-vekâlet* ile ilgili düzenlemenin şartlarını ve yapısını açıkça belirtecektir. Bu bağlamda, İFK, bu tür düzenlemelerin paragraf 25.3'te belirtilen amacı etkili bir şekilde yerine getirmesini sağlayacak daha ileri seviyede alt-vekâlet düzenlemeleri de dâhil olmak üzere, *vekâlet ve/veya çifte-vekâlete* olan ihtiyacı değerlendirecektir.

⁹ Satış bedelinin ödenmesine dair paragraf 15.3'e uygun olarak.

¹⁰ Anlaşmanın kararlaştırılan satış fiyatına karşılık vekilin sunduğu meblağın mahsup edilmesi ile ilgili olarak 16.14 No.lu paragrafa bakınız.

¹¹ Güvence bedelinin satış fiyatının bir parçası olarak ele alınması ile ilgili olarak 19.15 no.lu paragrafa bakınız.

- S 25.21 Bir vekil olarak İFK'nın *teverruku* aynı günde icra edemediği durumlara ilgili paragraf 16.15 ile paralel olarak, İFK emanetin (güven) gerekliliklerine uymalı ve alınan fonları diğer fon kaynaklarından ayrı tutmalıdır.¹²
- S 25.22 Paragraf 25.21'e karşın ve paragraf 16.16 uyarınca, bir vekil olarak İFK aşağıdaki koşullar nedeniyle *teverruku* aynı günde icra edemediğinde, aldığı fonları *karz* olarak değerlendirmesine izin verilecektir:
- (a) Resmi tatiller ve diğer milli tatiller dâhil olmak üzere işin/işleyişin normal olarak kapalı olması,
 - (b) İşleyişteki beklenmedik aksamlar, örneğin sistem arızası, mücbir sebep olayı, beklenmedik tatil veya
 - (c) Müşteriden istenilen *teverruk* uygulamasının işlenmesi için gerekli olan makul bir süre, ki bu süre fonların alındığı tarihten itibaren en fazla 3 iş gününden, yani T + 2, daha geç olmamalıdır.
- S 25.23 Asilin farklı teklifler verilmesini talep ettiği durumlarda, bir vekil olarak İFK aşağıdaki hususların çerçevesini net bir şekilde belirlemelidir:
- (a) Sağlanacak minimum teklif sayısı,
 - (b) Tekliflerin kaynakları ve
 - (c) Müşterinin yani asilin teklif hakkında karar vermesi için tanıyan süre ve şayet varsa tekliflerin sona erme tarihi.

(i) Taahhüt ve diğer teminatlar ile birlikte düzenlenmesi

- S 25.24 Paragraf 18 ve 19 uyarınca, İFK taahhüdün ve/veya *teverruktaki* herhangi bir teminatın uygulanabilirliğini ve şartlarını belirleyecektir. Örneğin, müşterinin varlığı satın almasını sağlam bir taahhüt ile güvence altına almak için, satıcı olarak İFK, müşteriden bir güvence bedeli vermesini talep edebilir.

12 Konuyu netleştirmek için belirtilmelidir ki, bu gereklilik, İFK'nın müşteriden örneğin bir türev enstrümanın satın alınması için mevduat kabulü veya prim ödemesi gibi para aldığı durumlarda uygulanabilir.

- S 25.25 İFK, taahhütlerin veya güvencelerin işleme girmesini ve sözleşme taraflarının zararlarının telafi edilmesini gerektirecek tetikleyici olayların çerçevesini çizmelidir.
- S 25.26 *Teverrukun* bir taahhüt ile birlikte düzenlenmesi durumunda, İFK, malın satın alınmamasına doğrudan atfedilebilecek olan hukuki işlem maliyeti, varlığın depolama maliyeti ve şayet varsa satın alma fiyatı ile elden çıkarma fiyatı arasındaki fark gibi maliyetlere dayanarak, müşterinin *teverruk* kapsamında malı satın alma vaadinde temerrüde düşmesinden kaynaklanan gerçek zararı belirler. Bununla birlikte, fiili masraflar, tahsis edilen genel masraflar, maaş veya fonların maliyeti vb. fırsat maliyetleri gibi dolaylı maliyetleri içermez.
- S 25.27 Paragraf 19.13 ve 19.14'e ilaveten, güvence bedeli, alım satım sözleşmesinin yürürlüğe girmesinden önce satış fiyatından ayrılmalıdır.
- S 25.28 Güvence bedeli tutarı, sözleşme taraflarınca karşılıklı olarak kabul edilen şartlara göre belirlenir.

Örneklem 5: *Teverrukun* Güvence Bedeli ile Birlikte Düzenlenmesi

1 Mayıs 2015 tarihinde, ABC Bankası aşağıdaki şartlar doğrultusunda bir müşterinin *teverruk* bazlı mevduat yatırımını kabul eder:

Satış fiyatı	: 100.000 Ringit (anapara)+5,000 Ringit (kâr)
Vade	: 6 ay (örneğin 30 Kasım 2015 tarihinde son ödeme tarihi)
Güvence bedel	: 1.000 Ringit

Varlığı müşteriden satın alma teminatının bir parçası olarak ABC Bankası, mevduatı kabul ettiği tarihte müşteriye bir güvence bedeli verir. ABC Bankasının, *teverrukun* icra edilmesinden önce güvence bedeli tutarını satış fiyatından açık bir şekilde ayırması gerekmektedir.

(j) İndirimin (İbra) Düzenlenmesi

S 25.29 İFK, ön ödeme, satış fiyatının erken ödenmesi veya değişken oranlı fiyatlandırma gibi durumlarda indirimin uygulanabilirliğine karar vermelidir.

Örneklem 6: Erken Ödeme Durumunda İndirim

(a) Bir müşteri, *teverruk* kapsamında 12 ay vadeli bir mevduat yatırımı yapar. Müşteri altıncı ayda tüm mevduatını geri çeker. Mevduatın çekilmesi, tahsil edilmemiş borcun İFK tarafından erken ödenmesi durumunu oluşturur. Bu nedenle müşteri, mevduat sözleşmesi kapsamında karşılıklı olarak mutabık kalınan şartlara uygun olarak İFK'ya indirim sağlamalıdır.

(b) Bir müşteriye, 30 yıllık bir süre boyunca ödenecek bir ev finansmanı sağlanır. Müşteri, on ikinci yılda ödenmemiş borcunu tamamen kapatır. İFK, müşteriye, finansman sözleşmesinde belirtilen şartlara uygun olarak indirim sağlamalıdır.

- S 25.30 Paragraf 20.2 uyarınca, İFK *teverruk* kapsamındaki alım satım sözleşmesine bir indirim şartı eklemelidir.
- S 25.31 *Teverruk* kapsamındaki vadeli alım satım sözleşmesinden doğan ödenmemiş borç tutarının belirlenmesinde,¹³ İFK geri ödenmemiş satış fiyatını, üzerinden her tür indirimi düşerek hesaplamalıdır.
- S 25.32 Finansman ile ilgili olarak, İFK, Satışa Dayalı Finansman için İbra (İndirim) Rehberine (*Guidelines on Ibra (Rebate) for Sale-based Financing*) uymalıdır.
- S 25.33 Mevduatla ilgili olarak, İFK ve müşteri, *teverruk* kapsamındaki indirim şartlarını ve hesaplamasını kabul ederler. İndirim şartları, en azından uygunluk kriterini ve indirimin hesaplanmasındaki formülü belirtmelidir.

13 Konuyu netleştirmek için belirtilmelidir ki, Geciken Ödeme Masrafları Rehberi'nin (*the Guidelines on Late Payment Charges*) 5.2 paragrafında açıklandığı üzere, İFK gecikme ücretlerini veya temerrüt durumunda ödenmemiş borcun geri alınmasıyla ilgili diğer doğrudan masrafları müşteriden ayrı ayrı talep edebilir.

(k) Teverrukun Tazminat ve/veya Cezayla Birlikte Düzenlenmesi

- S 25.34 Paragraf 21'e ek olarak, İFK, İslami Finans Kurumları Geç Ödeme Ücretleri Kılavuzunda (*the Guidelines on Late Payment Charges for Islamic Financial Institutions*) belirtilen şartları yerine getirmelidir.

26 RİSK YÖNETİMİ

- R 26.1 *Teverruk*, İFK'yı piyasa, likidite, kredi riskleri ve operasyonel riskler gibi çeşitli risklere maruz bırakabilir. İşlemlerin çeşitli aşamalarında ortaya çıkan bu riskler, nitelikleri itibarıyla farklılıklar gösterebilir; kapsamlı ve sağlam bir risk yönetimi altyapısı ile raporlama ve kontrol çerçevesi gerektirebilir.
- S 26.2 İFK, *teverruk* süresi boyunca, ortaya çıkan riskleri kendi risk iştahı doğrultusunda ele almak için aşağıdaki hususları da içine alan kapsamlı risk yönetimi politikaları, prosedürleri, sistemleri ve iç kontrolleri tesis etmelidir:
- Alım satım sözleşmesinin yürürlüğe girmesinden önce *teverruk* düzenlemesi gayesiyle bir varlığın elde edilmesi ve elde tutulmasından doğan, şayet söz konusu ise, stoklara yönelik riskler de dâhil olmak üzere risklerin belirlenmesi ve izlenmesi,
 - Varlığın fiyatlandırılması için uygun bir yöntem oluşturulması ve uygulanabilir olduğu hallerde, tekliflerin bağımsız ve objektif bir şekilde alınmasını sağlamak için kontrollerin tesis edilmesi,
 - İFK'nın risk iştahı ile uygun olarak, onaylanmış varlık, varlığın tüccarı ve/veya varlık borsaları üzerindeki alım satım veya yoğunluk limitleri dâhil olmak üzere riske maruz kalma limitlerinin oluşturulması,
 - Aşağıdakilerin tesis edilmesi dâhil olmak üzere risk azaltma teknikleri,
 - Teverrukta* kullanılacak onaylanmış varlıkların, varlık tüccarı ve/veya varlık borsalarının bir listesinin tespit edilmesi için gerekli olan uygunluk kriterleri ve gözden geçirme süreci,

- (ii) Çifte-vekâlet altında ifa edilecek rol ve görevlerin net bir şekilde birbirinden ayrılması. Örneğin her bir görevi yerine getirmek için belli bir personelin tayin edilmesi, kısa mesajlaşma sistemleri (sms) veya telefon görüşmeleri gibi çifte-vekâlet rollerini bağımsız olarak yürütmeyi sağlayacak uygun bir sistemin uygulanması ve
 - (iii) *Teveerrukun* zamanında yürütülmesini kolaylaştıracak uygun bir acil durum planı, örneğin yetersiz mal arzı durumunda ve
- (e) İzleme ve raporlama mekanizması.

Örneklem 7: Stoklara Yönelik Risk Maruziyeti

ABC Bankası, 3 Mart 2014 tarihinde varlık tüccarı Y'den bir varlık satın alır. Ardından, ABC Bankası, ilk alım satım sözleşmesinden 4 gün sonra, yani 7 Mart 2014 tarihinde varlık tüccarı Z ile ikinci alım satım sözleşmesini yürütür. İkinci alışveriş sözleşmesinin tamamlanmasından önce ABC Bankası, stok riskine maruz kalır.

- S 26.3 İFK, varlık tüccarı ve/veya varlık borsasının atanmasının veya seçilmesinin kapsamlı bir risk değerlendirmesine tabi tutulmasını sağlamalı ve düzenlemenin İFK'nın faaliyetlerini izleme ve kontrol etme kabiliyetine zarar vermediğinden ve hem İslam hukukunun hem de mevzuatın gerekliliklerine bağlı olduğundan emin olmalıdır. Onaylanmış varlık tüccarlarını ve/veya varlık borsasını belirlemek için uygun seçim kriterleri tesis ederken, İFK aşağıdakileri de kriterlere dâhil etmelidir:
- (a) Finansal performans, işlem hacmi ve müşteri sayısı dâhil olmak üzere varlık tüccarı ve/veya varlık borsasının finansal sağlamlığı,
 - (b) Yeterli sistemler, işlem kapasitesi, teslim kapasitesi, varlık, kalite şartnamesi dâhil olmak üzere operasyonel kabiliyeti ve
 - (c) İslam hukukuna uygunluğu gözetim işlevinin mevcudiyeti. Şayet böyle bir işlev mevcut değilse, İFK onay için Şer'i Komiteyi uygun bir şekilde bilgilendirmelidir.

- S 26.4 Varlık tüccarı ve/veya varlık borsası ile yapılan bireysel düzenlemeyi izlemenin bir parçası olarak, İFK,
- (a) İslam hukukunun ve mevzuatın gerekliliklerine uygun olarak hizmet sunumunu beklenen bir şekilde sağlamak için kontroller tesis etmelidir, Örneğin teslimat riski, performans güvenilirliği ve işleme kapasitesi gibi ve
 - (b) İslam hukukunun ve mevzuat yapımcıların gerekliliklerini yerine getirme kabiliyetini sağlamak için varlık tüccarı/varlık borsası ile sürekli ve etkin bir şekilde bağlantı kurmayı sürdürmelidir.
- S 26.5 Dâhili olarak İFK, politikaları, prosedürleri ve sınırları açıkça belirlemeli ve tüm ilgili birimlere bildirmelidir.
- S 26.6 İFK, politikalarını ve prosedürlerini, süreçlerini ve iç sınırlarını düzenli olarak gözden geçirmek ve güncellemek için sistematik bir süreç oluşturmalı ve İFK'nın risk iştahı ile mevzuat yapımcıları veya sektör tarafından yapılan herhangi bir değişiklik arasındaki tutarlılığı temin etmelidir.

27 İŞ VE PİYASA DAVRANIŞI

- S 27.1 İFK *teverrukun* adil, şeffaf, güvenilir ve profesyonel bir şekilde yürütüldüğünden emin olmak için politika ve prosedürlerinde müşterilerinin menfaatlerini dikkate almalıdır.

(a) Adil ilişkiler

- S 27.2 İFK'nın *teverruk* konusundaki iş ve piyasa davranışına ilişkin iç politika ve prosedürleri, aşağıdakiler dâhil İFK'nın müşterileriyle olan adil ilişkilerini yansıtmalıdır:
- (a) Doğru, açık ve yanıltıcı olmayan bilgilerin sağlanması,
 - (b) Şayet varsa, ücret ve masraflar ve
 - (c) Şayet varsa, tavsiye ve önerilerin uygunluğundan emin olmak için makul özen gösterilmesi.

(b) Bilgi Beyanı

- S 27.3 İFK, belirli amaç ve ürün yapılarına uygulanacak olan *teverruk* ve diğer şer'i sözleşme veya kavramların tanım, nitelik ve özelliklerinin doğruluğundan emin olmalıdır.

Örneklem 8: Yanlış Tanımlama

(a) Müşterilere "peşin kâr" sunmak için *hamişü'l-ciddiyye* kullanımını önermek.

(b) Belgelerde sadece kâr oranını alıntılıyıp satış fiyatını (veya satış fiyatı hesaplamasını) tanımlamamak.

S 27.4 Sözleşme öncesi aşamada, İFK, müşteriye, pazarlama ve tanıtım materyalleri, ürün tanıtım sayfası ve *teverruk* girişimine ilişkin diğer materyallerde yeterli ve ilgili bilgiyi sağlamalıdır. Sunulan bilgi şunları içermelidir:

- (a) Ürünün adı ve *teverrukun* amacı/hedefi,
- (b) *Teverrukun* niteliği ve göze çarpan özelliklerinin bir tanımını da içeren ürün yapısının genel bir değerlendirmesi,
- (c) Sözleşme taraflarının görev ve sorumlulukları,
- (d) Onaylanmış varlığın ve/veya kullanılan varlık mübadelesinin tanımı, fiyatı ve *murabahanın* uygulandığı durumlarda maliyet ve kâr miktarının beyan edilmesi,
- (e) Kefalet, tekafül, rehin, güvence bedeli gibi şer'î sözleşmeler ve kavramlara ilişkin düzenlemelerin yanı sıra sözleşme taraflarının hak ve yükümlülüklerini de içerecek şekilde *teverruk* kapsamındaki alım satım sözleşmesinin temel hüküm ve şartları,
- (f) İndirim, gecikme ücretleri, aracılık ücretleri, vekâlet ücreti ve/veya, şayet varsa, vergiler dâhil olmak üzere ücret ve masraflar ve
- (g) Benimsenen fiyatlandırma usulüne dayalı olarak kâr, indirim, gecikme ücretlerinin hesaplanmasına ilişkin örneklem. Ürün bilgilendirme formu ile ilgili olarak, İFK ayrıca *Ürün Şeffaflık ve Bilgilendirme Rehberinde* (Guidelines on Product Transparency and Disclosure) belirtildiği üzere ürün bilgilendirme belgesinde açıklanması gereken asgari bilgi sınırlarına da riayet etmelidir.

- S 27.5 Paragraf 27.4'te müşteriye verilen bilgilere karşın, İFK aşağıdaki hususları açıklamak suretiyle müşterinin anlamasını kolaylaştırmalıdır:
- (a) Müşterinin *teverruk* kapsamındaki hak ve yükümlülükleri, örneğin müşterinin varlığı teslim alabilme imkanı, müşterinin bir mevduat ürününde İFK'ya indirim sağlama yükümlülüğü gibi ve
 - (b) *Teverruk* kapsamında yer alan ve benzer bir ürün türünde kullanılan diğer şer'i sözleşmelerden farklı olabilecek süreçler.
- S 27.6 Sözleşmeye girerken, müşterinin sözleşme hüküm ve şartlarını anlamasını kolaylaştırmak için, *teverrukun* göze çarpan özellikleri yasal belgelerde açıklanacaktır.

(c) Dokümantasyon

- S 27.7 İFK *teverruk* için İslam hukuku ve mevzuat gereklilikleri ile uyumlu, kapsamlı ve yasal olarak uygulanabilir dokümantasyon¹⁴ geliştirmelidir.
- S 27.8 Bu belgeler *teverrukun* finansman, mevduat yatırma, türev araç gibi amacına göre, varlık edinimi, varlık satışı ve *teverrukun* diğer şartları ile ilgili üzerinde mutabık kalınan hüküm ve şartları belirtecektir. Yasal belgeler, en azından, aşağıdaki hususları açıkça öngörmelidir:
- (a) *Teverrukun* amacı,
 - (b) Çeşitli sözleşme tarafları arasındaki sözleşme ilişkisi,
 - (c) Sözleşme taraflarının *teverruka* ilişkin hakları, görevleri ve sorumlulukları,
 - (d) Kullanılan varlık ve/veya varlık takasının tanımı,
 - (e) *Murabahanın* kullanıldığı durumlarda, maliyet ve kârın ayrıntılı hesabı dâhil olmak üzere satış veya satın alma bedeli,

¹⁴ Yasal olarak uygulanabilir belgeler; sözleşmeleri, anlaşmaları, ana sözleşmeleri ve faturalar, teslimat senetleri, ticari onaylar ve ticari ve finansal işlemlerde kabul edilen diğer genel belgeler gibi ticari belgeleri içine alır.

- (f) Teklif edilen varlık tüccarı veya kullanılan varlık borsası ve teslimat detayları,
- (g) Satış veya alış fiyatına ilişkin ödeme şartları,
- (h) Sözleşme taraflarının hakları ve yükümlülükleri de dâhil olmak üzere *kefalet*, *tekaful*, *rehin*, teminat gibi diğer şer'î sözleşmeler veya kavramlar ile birlikte yapılan düzenlemeler ve
- (ı) İndirimler ve şayet varsa gecikme ücretleri, aracılık ücretleri, vekâlet ücreti ve/veya vergiler dâhil olmak üzere ilgili sözleşme taraflarınca karşılanacak hadler, ücretler ve masraflar.

S 27.9 Belgeler, 15.5, 15.6, 16.5, 18.2 ve 18.3 no.lu paragraflarda belirtildiği üzere, İslam hukuku tarafından yasaklanan şart ve koşulları içermemelidir.

S 27.10 Paragraf 12.2, 15.2 ve 16.3 uyarınca, İFK aşağıdaki işlemlerin uygun bir şekilde icra edildiklerinin kanıtı olmak üzere sözleşme taraflarınca uygun şekilde belgelendirilmesini veya kaydedilmesini sağlamalıdır:

- (a) Sırasıyla alım satım sözleşmesinin her bir ayağı,¹⁵
- (b) Varlığın mülkiyeti¹⁶ ve
- (c) Uygulanabilir durumlarda, bir vekilin ve alt vekilin atanması.¹⁷

Konuyu netleştirmek için belirtilmelidir ki, İFK'nın çifte-vekil rolünü icra ettiği durumlarda, her bir rolün icrası uygun belgeler veya kayıtlarla belgelenmelidir.

S 27.11 Belgelerde Arapça terminolojinin kullanımı, sözleşme taraflarının anlamasını kolaylaştırmak için yeterli ölçüde açıklanmalı veya tercüme edilmelidir. Yapılan tüm çeviriler, Malezya Merkez Bankası Şer'î Danışma Kurulu'nun (SAC) kararları ile uyumlu olmalıdır.

15 12.3 numaralı paragraf ile uyumlu olarak teklif (icap) ve kabul sırası.

16 13.8 numaralı paragraf uyarınca üçüncü tarafa satış öncesinde zilyetliğin gerçekleşmesine ilişkin.

17 İşlemin yürütülmesinin ilgili yasal belge ile belgelenmesi konusundaki 16.4 numaralı paragraf uyarınca.

28 FİNANSAL BEYAN

- S 28.1 İFK, finansal tabloların doğru, adil ve güncel bir şekilde hazırlanmasına ve raporlanmasına yeterince imkân veren muhasebe ve diğer kayıtları tutmalıdır.
- S 28.2 İslami Bankacılık Kurumları Finansal Raporlamaya İlişkin Rehber (Guidelines on Financial Reporting for Islamic Banking Institutions), Kalkınma Finans Kurumları Finansal Raporlama Rehberi (Guidelines on Financial Reporting for Development Financial Institutions), İslami Bankalar Sermaye Yeterliliği Çerçevesi (Capital Adequacy Framework for Islamic Banks) – Malezya Merkez Bankası tarafından yayımlanan Beyanat Gereklilikleri (3'üncü Esas) (Disclosure Requirements (Pillar 3)), – ve ilgili tüm MFRS'lerde ileri sürülen şartlar İFK tarafından yerine getirilmelidir.
- S 28.3 Uygulanabildiği durumlarda, İFK, muhasebe kayıtlarının, *teverruk* işleminin gerçekleştirilmesinden önce benimsenen farklı şer'i sözleşme türlerini, yani *emanet* ve/veya *karz*, yansıtılabildiğinden emin olmalıdır.

29 İBRAZ GEREKLİLİKLERİ

- S 29.1 Yönergeye tam uyumun sağlanması için, 1 Temmuz 2016 tarihine kadar, sırasıyla Yönetim Kurulu ve Şer'i Komite İFK'nın uygulama planını onaylamalı ve teyit etmelidir.
- S 29.2 İFK uygulama planını en geç 31 Ocak 2016 tarihine kadar Jabatan Perbankan İslam ve Takaful'a sunmalıdır.
- S 29.3 Şayet 1 Temmuz 2016 tarihine kadar tam uyumluluğu etkileyecek herhangi bir sorun tespit ederse, İFK, Jabatan Perbankan İslam ve Takaful'u derhal haberdar etmelidir.

EK 1: TEVERRUK SÖZLEŞMESİNİN MEŞRUIYETİ**Kur'an-ı Kerim**

- 1 Kur'an-ı Kerim'in aşağıdaki ayeti, *teverruku* da içerecek şekilde genel olarak satış sözleşmelerinin caiz olduğuna işaret etmektedir:

وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا

"...Hâlbuki Allah, alım satımı helal, faizi haram kılmıştır..."¹⁸

Hz. Muhammed (SAV)'in Sünneti

- 2 Hz. Peygamber (SAV)'in sünnetinde *teverrukun* meşruiyetine dair doğrudan bir delil bulunmamaktadır. Ancak İslam hukukunda satış sözleşmelerine verilen genel cevaza dayalı olarak *teverrukun* da caiz olduğu kabul edilmektedir.

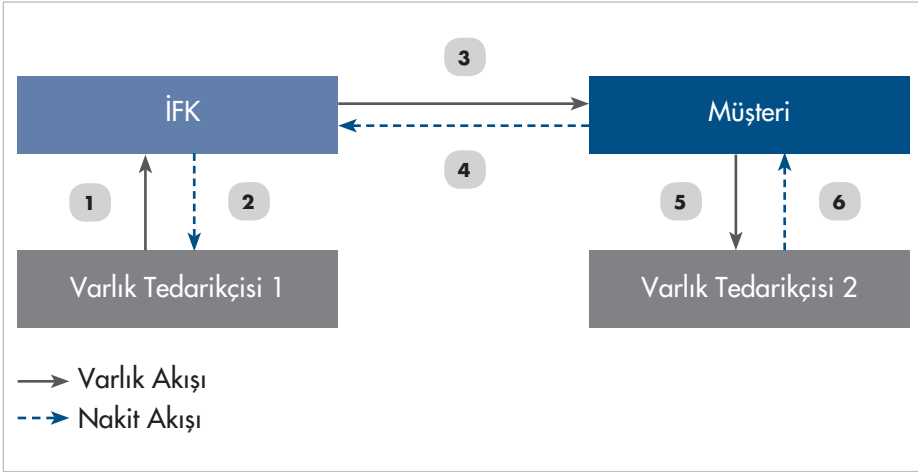
EK 2: SÖZLÜK

Terim	Açıklaması
Garâmet	Ceza-i Şart
Emanet	Bir kişinin başkasına ait bir malı hasar sorumluluğu kendisinde olmaksızın zilyetliğinde bulundurma durumu. Bu şekilde elde bulundurulmuş mal.
Hamişü'l-ciddiyye	Ciddiyet akçesi. Özellikle murabaha işleminde satın alım vaadinden dönüldüğünde oluşabilecek fiili zararı tazmine yönelik olarak vaatte bulunandan akid öncesinde alınan bedel.
Havale	Borcun, bir kimsenin zimmetinden başka bir kimsenin zimmetine nakledilmesi.
Hiyaru'l-'ayb	Bir kusurdan kaynaklanan seçme hakkı; malın ayıplı çıkması durumunda müşteriye tanınan akdi feshetme muhayerliği
İbra	Borç ilişkisinin sonlandırılması ya da borçta indirim yapılması
Karz	Tüketim Öduncü; Bir kişinin (alacaklı) diğerine (borçlu), borçlu olan tarafın borç olarak aldığı parayı aynı miktarda geri ödemek üzere ödünç verdiği sözleşmedir. Para, herhangi bir para birimini, altın veya gümüş olabilir.
Kefalet	Kefil olunan kişinin sorumluluğu, kefil ve kefil olunanın ortak yükümlülüğü olacak şekilde; kefilin yükümlülüğünü kefil olunan tarafın yükümlülüğü ile birleştiren sözleşme türü.
Meclisü'l-'akd	Sözleşmenin yapıldığı yer.
Merhun	Teminat, rehin verilen şey.
Muhalefetü'ş-şurut	Sözleşme şartlarının ihlali.
Mukassa	Borcu mahsup etmek, mahsuplaşmak, takas
Murabaha	Kâr beyanı ile satım. Klasik anlamda bir malın alış fiyatı veya maliyetinin müşteriye belirtilmesi suretiyle üzerine belirli bir kâr konularak peşin veya vadeli olarak satılmasıdır. Bu işleme fihhi murabaha ve basit murabaha da denir. Günümüz katılım bankacılığı uygulamalarında ise müşterinin talimatı ve satın alma vaadi ile bir malın katılım bankası tarafından ilk satıcıdan genellikle peşin alınıp üzerine belirli bir kâr ilave edilerek müşteriye vadeli olarak satılması esasına dayanan işlem seti ya da bu işlem setindeki nihai satım akdi. Buna, satın alma vaadinde bulunana murâbahalı satış, modern murâbaha, finansal murâbaha da denir.

Müsaveme	Satıcının malın alış fiyatı ya da maliyetine yönelik bir açıklama yapmayıp alıcı ile satıcının malın fiyatı üzerinde anlaşmaları. Bu şekilde yapılan satım akdine müsâveme satışı (bey'u'l-müsâveme) denir. Müsâveme satışı emanet satışlarına karşıt olarak kullanılır.
Rehin	İpotek. Rehin veren ve rehin alan arasında gerçekleştirilen ve temerrüt halinde rehin alana yönelik yükümlülüğün yerine getirilmesi için kullanılacağı bir varlığın teminat olarak verildiği sözleşme.
Te'addi	Haksız fiil
Tekafül	Katılım sigortacılığı; Bir organizatör şirket yönetiminde katılımcıların bir yönüyle bağış diğer yönüyle ortaklık sermayesi niteliği taşıyan primler ödeyerek, gerçekleşecek risklere karşı birbirleriyle yardımlaşma ve dayanışma yoluna gitmelerini sağlayan ve faizsiz yöntemlerle çalışan sigorta sistemi.
Temkin	Bir varlığın mülkiyetine sahip olan kişinin, o varlığı tam olarak kullanmasına ve varlığın sorumluluğunu üstlenmesine imkan sağlamak.
Taksir	İhmal.
Teverruk	Nakit temin etmek amacıyla vadeli satın alınan bir emtianın üçüncü bir şahsa peşin ve genellikle daha düşük bir bedelle satılmasıdır. Teverruk işlemi, alım ve satım akitleri arasında bağlantı olmadan sıradan bir işlem olarak yapıldığında "klasik teverruk"; alıcı ve satıcının baştan belirli olduğu organize piyasalarda yapıldığında ise "organize teverruk" adını alır. Söz konusu işlem bir bankanın nakit temin etmesi amacıyla yapılırsa nakit temin eden banka açısından "ters teverruk" olarak isimlendirilir.
Ticari örf	Toplum tarafından kabul edilen ve İslam hukuku hükümleri ile çelişmeyen yaygın ticari uygulamalar.
Vaat	Taahhüt, söz verme. Bir kişinin tek taraflı irade beyanıyla hukuki sonuçları bulunan bir davranışta bulunacağını veya bir işlem gerçekleştireceğini taahhüt etmesi.
Vekâlet	Müvekkil olarak bir tarafın, vekili olarak diğer bir tarafa ücretli veya ücretsiz olarak belirli bir görevi yerine getirmede temsil yetkisini verdiği akit.

EK 3: ÜRÜN YAPILARI

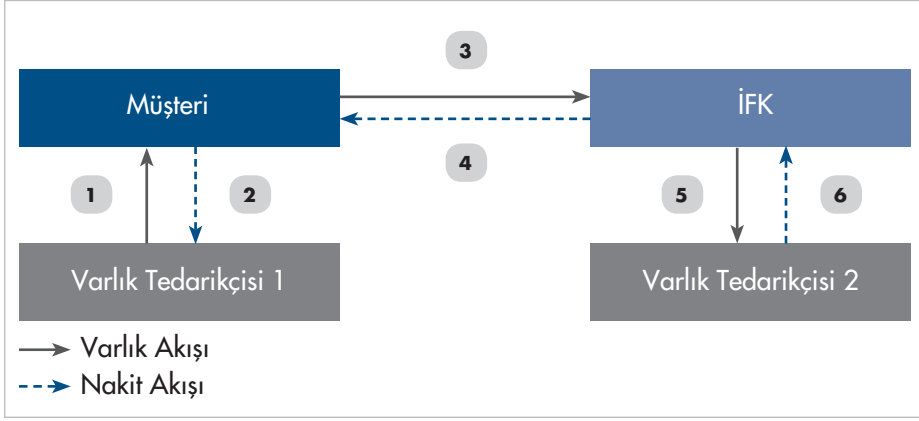
Örnek 1: Finansman

Bir müşteri, İFK'dan 100.000 ringit tutarında finansman talep eder. İFK, bu talep üzerine *teverruk* düzenlemesini uygular.

1. İFK, 1 no.lu varlık tedarikçisinden 100.000 ringit satış fiyatı ile varlığı satın alır.
2. İFK, 1 no.lu varlık tedarikçisine nakit ödeme yapar.
3. Müteakiben, İFK varlığı müşteriye üzerinde anlaştıkları 120.000 ringit (100.000 ringit + 20.000 kâr) karşılığında satar.
4. Müşteri 5 yıllık bir süre boyunca aylık taksitler halinde vadeli ödemeler yapar.
5. Ardından, müşteri, varlığı 2 no.lu tedarikçiye 100.000 ringit karşılığında peşin olarak satması için İFK'yı vekili olarak atar.
6. Müşteri, finansman için talep ettiği 100.000 ringit nakdi alır.

Örnek 2: Mevduat

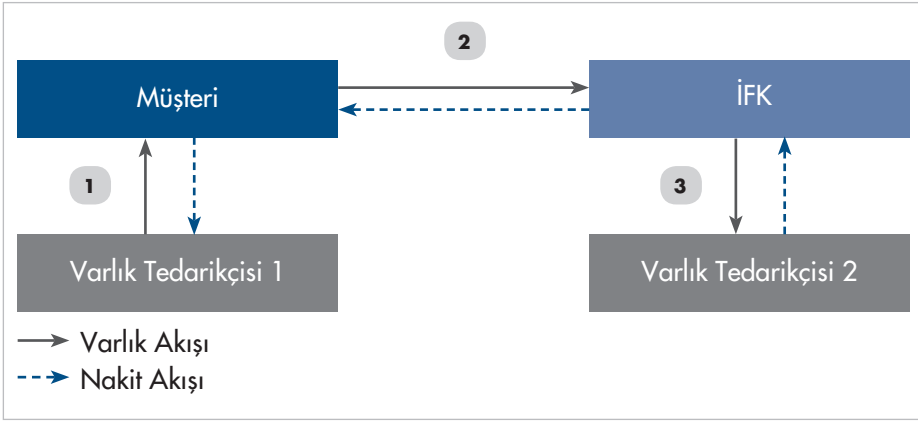

Bir müşteri 90 günlük bir süre için İFK'ya 100.000 ringitlik sabit mevduat yatırımı yapar. Bu talep üzerine, İFK *teverruk* düzenlemesini uygular.

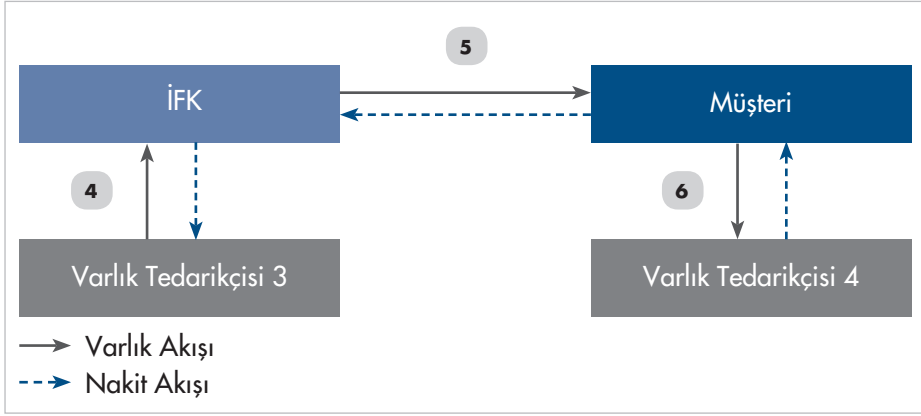
1. Müşteri, varlığını 1 no.lu tedarikçiden 100.000 ringit satış bedeli ile satın almak üzere İFK'yı vekili olarak atar.
2. İFK, satış bedelini ödemek için müşteri tarafından yatırılan nakit parayı kullanır.
3. Müteakip olarak, müşteri üzerinde mutabık kalınmış 100.863 ringit (100.000 ringit + 863 ringit kâr, yani yıllık % 3.5) satış fiyatıyla varlığını kendisine satması için, İFK'yı, vekili olarak tayin eder.
4. İFK, yatırılan mevduatın vadesinde müşteriye, ertelenmiş bir şekilde, toplam ödeme yapar.
5. Daha sonra, İFK varlığını 100.000 ringit fiyatla, peşin olarak, 2 no.lu tedarikçiye satar.
6. İFK, yatırılan mevduat miktarında olduğu gibi, 100.000 ringit nakit elde eder.

Örnek 3: İslami kâr oranı swap işlemi

Bir müşterinin, 2 yıllık süreyle her üç ayda bir 2 milyon ringit + KLİBOR miktarında değişken ödeme yükümlülüğü vardır. Müşteri sabit üç aylık ödemelere eşdeğer bir ödeme yapmak istemektedir. İFK, müşterinin değişken ödemelerini gelecek 2 yıl için sabit ve yılda % 3,5 oranla takas etmek üzere bir İslami kâr oranı swap işlemi yapar.

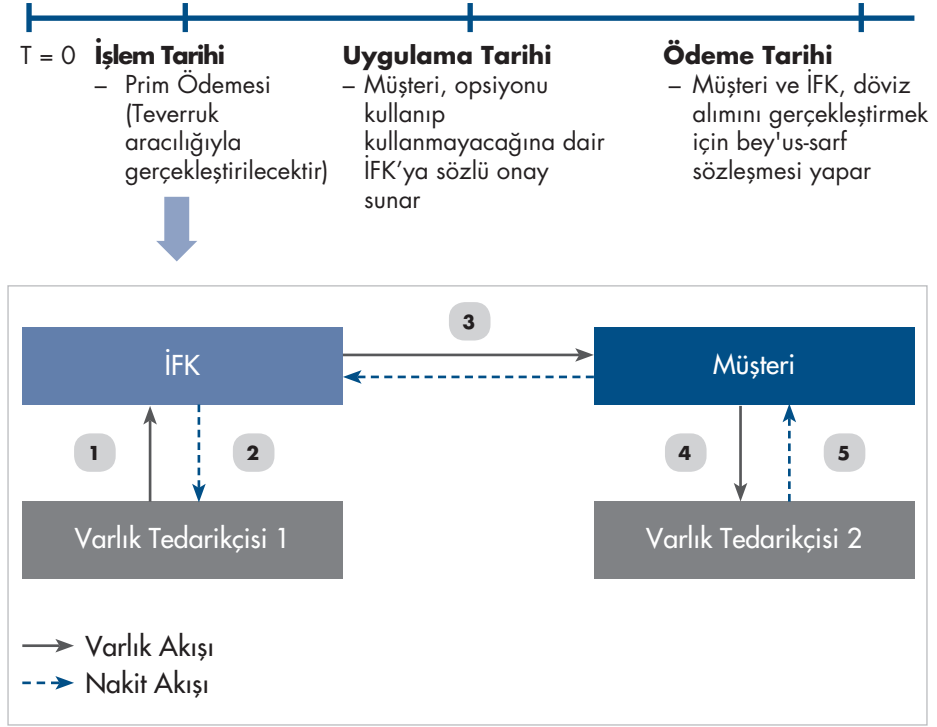

1. Ödeme tarihinde müşteri, varlığı 1 no.lu tedarikçiden 2 milyon ringit satış fiyatı ile satın alması için İFK'yı vekili olarak atar.
2. Müteakip olarak, müşteri İFK'yı, varlığı üzerinde anlaştıkları 2 milyon + KLİBOR x 3 aylık satış fiyatıyla kendisine satması için vekil olarak atar.
3. İFK toplu ödeme yapar ve daha sonra 2 no.lu tedarikçiye varlığı peşin 2 milyon ringit satış fiyatıyla satar.

4. Ayrı olarak, İFK 3 no.lu tedarikçiden 2 milyon ringite varlık satın alır.
5. Daha sonra, İFK varlığı müşteriye üzerinde anlaşılan 2 milyon ringit + yıllık % 3,5 kâr oranlı satış fiyatı ile satar.
6. Müşteri toplu ödeme yapar ve ardından İFK'yı varlığı 4 no.lu tedarikçiye 2 milyon ringite satması için vekil olarak atar.

Örnek 4: Opsiyonlar

Bir müşteri, dolar/ringit satım opsiyonu satın alarak 1 milyon dolar alacağını riskten korumaya (hedging) karar verir. Opsiyonun karşı tarafı olarak İFK, 1 dolar = 3,10 ringit seviyesinde bir uygulama fiyatı ve 3 aylık vadede 5.000 dolar tutarında bir prim belirler. İFK opsiyon anlaşmasını ve prim ödemesini gerçekleştirmek için bir *teverruk* düzenlemesi uygular.

1. İFK, 1 no.lu tedarikçiden 1 milyon dolar fiyat ile varlık satın alır.
2. İFK, 1 no.lu tedarikçiye nakit ödeme yapar.
3. Ardından, İFK varlığı üzerinde anlaşılan 1 milyon dolar + 5.000 dolar (opsiyonun primi) satış fiyatıyla müşteriye satar.
4. Müşteri daha sonra, varlığı 1 milyon dolar satış fiyatıyla peşin olarak 2 no.lu tedarikçiye satması için İFK'yı vekili olarak atar.
5. Müşteri nakit elde eder ve İFK'ya satış fiyatını ve primi öder.

İSLAMI BANKACILIK VE TEKAFÜL DEPARTMANI

İSTİSNA

BNM/RH/PD 028-1

Şu kurumlara uygulanabilir:

1. Lisanslı İslami bankalar
2. Lisanslı tekafül operatörleri
3. İslami bankacılık işletmesi de yapan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları
4. İslami finans işletmeciliği yapan kanunla belirlenmiş kurumlar

5 Ağustos 2015'te yayınlanmıştır.

BÖLÜM A: GENEL BAKIŞ

1	Giriş	224
2	Politika Hedefleri	224
3	Yönergenin Kapsamı	225
4	Uygulanabilirlik	226
5	Yasal Hükümler	226
6	Yürürlük Tarihi	226
7	Yorum	226
8	İlgili Şer'î Hükümler ve Yönergeler	227

BÖLÜM B: ŞER'İ GEREKLİLİKLER VE OPSİYONEL UYGULAMALAR

9	Tanımı	228
10	Tabiatı	228
11	İstisnanın Bileşenleri	228
12	Sözleşme Tarafları	229
13	Teklif (İcap) ve Kabul	229
14	İstisna sözleşmesinin Varlığı	229
15	İstisna Varlığının Mülkiyeti	230
16	Fiyat ve Ödeme Şekli	231
17	İstisna Projesi ve İstisna Varlığının Teslimatı	232
18	İstisna Sözleşmesinde Yer Alan Diğer Hükümler, Şartlar, Temsiller ve Teminatlar	235
19	İstisna Akdinin Teminatlar ile Birlikte Düzenlenmesi	236
20	İstisnanın Kefalet ile Güvence Altına Alınması	236
21	İstisnanın Tekafül Teminatı ile Güvence Altına Alınması	237
22	İstisnanın Rehin ile Güvence Altına Alınması	237
23	İstisnanın Hamişü'l-Ciddiyye (Güvence Bedeli) ile Güvence Altına Alınması	238
24	İstisnanın Urbûn (Kapora) ile Güvence Altına Alınması	238
25	İstisna İçerisinde İndirim (İbra) Düzenlemesi	239
26	İstisnanın Forward Kira Anlaşması (İcare Mevsufe fi'z-Zimme) ile Birlikte Düzenlenmesi	239
27	İstisnanın Tazminat, Garâmet (Ceza-i Şart), ve/veya Geç Teslimat Cezası (Cezâ-î Şart) ile Birlikte Düzenlenmesi	239
28	Paralel İstisna	240
29	İstisna Sözleşmesinin Tamamlanması	241
30	İstisna Sözleşmesinin Feshi	241

BÖLÜM C: OPERASYONEL GEREKLİLİKLER

31	Arkaplan	244
32	Yönetim ve Denetim	244
33	Dokümantasyon	248
34	Risk Yönetimi	251
35	İş ve Piyasa Davranışı	254
36	İbraz Gereklilikleri	257

EKLER

Ek 1:	İstisnanın Meşruiyeti	258
Ek 2:	Sözlük	260
Ek 3:	İstisna Ürünlerinin Yapılarına dair Örneklem	262
Ek 4:	İstisna Varlığının Mülkiyetini Müşteriden İFK'ya Bilfiil Devreden Olası Yasal Enstrümanların Örneklemi	264
Ek 5:	İFK'nın Müdahalesini Gerekli Kılan Tetikleyici Olayların ve Atılabilecek Olası Adımların Örneklemi	265
Ek 6:	İstisna Varlığının Teslim Edilmemesi Durumunda Müşterinin Seçeneklerinin ve Bunlara Karşılık Gelen Olası Sonuçların Örneklemi	266

1 GİRİŞ

- 1.1 Şer'i gerekliliklere uyum, İslami finans ürün ve hizmetlerinin meşruiyetini sağlamanın ön şartıdır. Bu gerekliliği karşılarken, bir İslami finans kurumu (İFK) için İslami finans işlemlerinin yürütülmesinin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlayacak gerekli operasyonel çerçeveyi ve altyapıyı oluşturması elzemdir.
- 1.2 Şer'i akit temelli mevzuat politikaları, İFK'ların İslam hukukuna uyumunu temin etmeyi ve böylelikle İFK'ların tutarlılığını ve sürdürülebilirliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır.
- 1.3 Bu yönerge, şer'i ve operasyonel gereklilikler olmak üzere iki ayrı bölümden oluşmaktadır. Bunlardan şer'i gereksinimler bölümü, *istisna*'nın göze çarpan özelliklerini ve temel şartlarını ifade etmektedir. İkinci bölüm ise, iyi bir yönetim ve denetim, doğru ürün yapılandırması, etkin risk yönetimi, sağlam finansal beyan ve adil iş ve piyasa işleyişine dair temel ilkelerden oluşan operasyonel gerekliliklerin ana hatlarını belirlemektedir. Operasyonel gereklilikler, şer'i ilkelerin sağlıklı bir şekilde uygulanmasını tamamlamayı ve teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Bu yönerge, *istisna* sözleşmesine dayanarak yapılandırılan tüm ürün ve hizmetler için geçerli olacaktır. Şüpheye mahal bırakmamak için belirtilmelidir ki, bu yönergede belirtilen şartların satıcı veya alıcı olarak hareket eden bir İFK tarafından gözetilmesi gerekir.

2 POLİTİKA HEDEFLERİ

- 2.1 Bu yönerge,
- (a) *İstisna* akdi ile ilgili şer'i hükümleri belirlemeyi,
 - (b) *İstisna* sözleşmesinin uygulanması ile ilgili operasyonel gereklilikleri belirlemeyi,
 - (c) Sağlam bankacılık uygulamalarına bağlılığı ve müşterilerin menfaatlerini korumayı da içerecek şekilde şer'i gerekliliklere bütünüyle uyumu teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

3 YÖNERGENİN KAPSAMI

- 3.1 B bölümü, *istisna* akdinin geçerliliğini temin etmek için zorunlu olan şer'î şartları ve bunun yanında isteğe bağlı olan uygulamaları düzenlemektedir.
- 3.2 C bölümü, yönetim ve denetim, yapılandırma, risk yönetimi, finansal beyan, iş ve piyasa davranışı ile ilgili operasyonel gereklilikleri içermektedir. *İstisna*'nın sağlam yönetimi ve işlevselleştirilmesi için gerekli olan beş temel ilkeyi şöyle tanımlar:
- ilke 1:** İFK, *istisna*'nın sağlam bankacılık uygulamalarına dayalı olarak yapılmasını ve İslam hukukunun şartlarına uygun olmasını sağlamak için kapsamlı bir yönetim ve denetim yapısı tesis etmelidir.
 - ilke 2:** İFK, *istisna*'nın uygulanmasının kapsamlı politikalar, prosedürler, süreçler, yeterli altyapı ve sağlam dokümantasyon ile desteklendiğinden emin olmalıdır.
 - ilke 3:** İFK işlemin geçerli olmasını ve İslam hukukuna göre yürütülmesini sağlayacak yasal belgeleri belirlemeli ve tesis etmelidir.
 - ilke 4:** İFK, *istisna* süresince riskleri etkin bir şekilde yönetmek için sağlam ve bütünleşmiş bir risk yönetim sistemi tesis etmeli ve uygulamalıdır.
 - ilke 5:** İFK, paydaşların menfaatlerini korumak için *istisna* akdini, İslam hukuku ile uyumlu olarak, adil ve şeffaf bir şekilde üstlenecektir.

4 UYGULANABİLİRLİK

4.1 Bu yönerge, paragraf 7.2'de tanımlanan tüm İFK'lara uygulanabilir.

5 YASAL HÜKÜMLER

5.1 Bu yönergedeki gereklilikler:

- (a) 2013 tarihli İslami Finansal Hizmetler Kanunu'nun (IFSA - Islamic Financial Services Act) 29, 57 (1), 135 (1) ve 155 no.lu bölümlerine göre belirlenmiş ve
- (b) 2002 tarihli Kalkınma Finans Kurumları Kanunu'nun (DFIA - Development Financial Institutions Act) 41 (1) ve 116 no.lu bölümleri uyarınca belirtilmiş ve aynı kanunun 129 (3) no.lu bölümü uyarınca bir talimat olarak belirlenmiştir.

5.2 Bu yönergedeki rehber, IFSA'nın 277 no.lu bölümü ve DFIA'nın 126 no.lu bölümü uyarınca yayınlanmıştır.

6 YÜRÜRLÜK TARİHİ

6.1 Bu yönergenin yayınlanması ile birlikte derhal yürürlüğe giren 36'ncı maddesi hariç, yönerge 1 Haziran 2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

7 YORUM

7.1 Bu yönergede aksi bir şekilde tanımlanmadıkça, bu yönergede kullanılan terimler ve ifadeler, duruma göre Finansal Hizmetler Kanunu (Financial Services Act - FSA), IFSA ve DFIA tarafından kendilerine atfedilenlerle aynı anlamlara sahip olacaktır.

7.2 Bu yönerge içerisinde kullanılan:

"S" harfi uyulması gereken bir standart, gereklilik, özellik, yönlendirme, şart ve herhangi bir yorumlayıcı, tamamlayıcı hüküm ve geçiş hükmü anlamına gelir.

Uyulmaması yaptırım eylemi ile sonuçlanabilir,

"R" harfi ortak anlayışı ve benimsenmesi teşvik edilen tavsiye veya öneriyi teşvik etmeyi amaçlayan bilgi ve beyanlardan oluşabilecek rehberliği ifade eder.

“İslami finans kurumları” yani **“İFK”** ifadesi,

- (a) lisanslı bir İslami banka ve lisanslı bir tekafül operatörü,
- (b) İslami bankacılık işlemleri yürütmek üzere FSA'nın 15 (1) (a) bendi uyarınca onaylanan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları ve
- (c) DFIA'nın 129 (1) No.lu fıkrası uyarınca onaylanan İslami bankacılık veya İslami finans işlemlerini yürütmek üzere kanunda tanımlanan kurumlar anlamına gelir.

7.3 Bu yönergede kullanılan terimlerin sözlüğü Ek 2'de verilmiştir.

8 İLGİLİ ŞER'İ HÜKÜMLER VE YÖNERGELER

- 8.1 Bu yönerge, Malezya Merkez Bankası tarafından çıkarılan diğer ilgili yasal belgeler, yönergeler veya rehberlerle birlikte okunmalıdır. Özellikle:
- (i) Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan Şer'i Danışma Kurulu (SAC) kararları¹,
 - (ii) Ürün Şeffaflığı ve Beyanat Hakkında Rehber (Guidelines on Product Transparency and Disclosure) ve
 - (iii) Satışa Dayalı Finansman için İbra (İndirim) Rehberi (Guidelines on Ibra' (Rebate) for Sale-based Financing),

¹ Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan İslami Finans konusundaki şer'i kararlar, standartlar, şer'i konulara ilişkin genelgeler veya direktifler dâhildir.

9 TANIMI

- S 9.1 *İstisna*, bir satıcının, bir alıcıya, mutabık kalınan şartnameye uygun olarak, henüz inşa, imal veya bina edilmemiş bir varlığı, önceden belirlenmiş bir fiyatla, belirlenen ileri bir tarihte teslim edilmek üzere sattığı bir sözleşmeyi ifade eder.

10 TABİATI

- S 10.1 *İstisna* sözleşmesinin kendine has özelliği, üzerinde anlaşılan şartlara uygun olarak bir varlığın yapım, inşa veya imalatının gerçekleştirilmesi ve satıcı tarafından alıcıya teslim edilmesidir.
- S 10.2 *İstisna* sözleşmesi, aşağıdakiler dâhil olmak üzere sözleşmenin içermesi gereken temel unsurları yerine getirmesi şartıyla, sözleşmeye girdikten sonra taraflar için bağlayıcı olacaktır:
- (a) *İstisna* varlığının özellikleri ve
 - (b) Fiyat, zaman, teslimat yeri ve ödeme şeklinin belirlenmesi.
- S 10.3 *İstisnaya* konu olan varlık, kararlaştırılan özelliklere ve şartlara uygun olarak gereğince yapılıp, inşa veya imal edildiği ve alıcı tarafından da gereğince kabul edildiği takdirde, satıcı *istisna* malının kararlaştırılan bedelinin tam olarak ödenmesine hak kazanacaktır.

11 İSTİSNANIN BİLEŞENLERİ

- S 11.1 *İstisna* sözleşmesi aşağıdaki bileşenlerden oluşmalıdır:
- (a) Satıcı ve alıcıdan oluşan sözleşme tarafları,
 - (b) Teklif (icap) ve kabul,
 - (c) *İstisnaya* konu olan varlık,
 - (d) Fiyat ve ödeme şekli ve
 - (e) *İstisna* projesi ve *istisna* varlıklarının teslimi.

12 SÖZLEŞME TARAFLARI

- S 12.1 Bir *istisna* sözleşmesinde, bir satıcı (*sâni*²) ve bir alıcı (*mustasni*¹) (her ikisine birlikte sözleşme tarafları denilmektedir) bulunmak zorundadır.
- S 12.2 *İstisna* sözleşmesinin tarafları, sözleşmeye girmek için yasal ehliyete sahip² gerçek veya tüzel kişiler olmalıdır.
- R 12.3 *İstisna* sözleşmesine taraf olan kişi, sözleşmeye bir temsilci (vekil) yoluyla girebilir.

13 TEKLİF (İCAP) VE KABUL

- S 13.1 *İstisna* sözleşmesine, taraflar arasında yapılan bir teklif (icap) ve kabul ile girilmelidir.
- R 13.2 Teklif (icap) ve kabul sözlü olarak, yazılı olarak veya uygun belgeler veya kayıt ile ispatlanabilecek herhangi bir yöntemle ifade edilebilir.
- S 13.3 *İstisna* sözleşmesine dair, tarafların karşılıklı olarak üzerinde mutabık kaldıkları ve İslam hukukuna aykırı olmayan herhangi bir hüküm veya şart, taraflar açısından bağlayıcı olacaktır.

14 İSTISNA SÖZLEŞMESİNİN VARLIĞI

- S 14.1 *İstisna*nın varlığı, sözleşmenin konusudur ve satıcı tarafından alıcının siparişi/talebi üzerine, mutabık kalınan şartnameye göre inşa edilecek, yapılacak veya üretilecektir.
- S 14.2 İnşa edilecek, yapılacak veya üretilecek olan *istisna* varlığının özellikleri (kabul edilen şartnameler) *istisna* sözleşmesine girildiği sırada sözleşme taraflarınca kabul edilmelidir.

2 Gerçek kişinin şer'i perspektiften hukuki ehliyeti, hak ve sorumlulukları üstlenebilmesi ve kişinin fiillerine hukuki bir sonuç verebilmesi olarak tanımlanır. Kişinin sağlam bir akıl sahibi olması ve çıkarları için zararlı veya faydalı olacak şeyleri ayırt edebilmesi ehliyetin önemli şartları arasındadır. Bir tüzel kişinin hukuki ehliyeti, bir tüzel kişinin hak edinebilmesi ve sorumluluk alabilmesi olarak tanımlanır. Malezya'da hukuki ehliyet konusu 1950 Borçlar Kanunu (the Contracts Act) ve 1971 Reşit Olma Yaşı Kanunu (the Age of Majority Act) tarafından idare edilmektedir.

- S 14.3 Hem *istisna* varlığı hem de yapım, inşa veya imalatının amacı İslam hukuku ile uyumlu olmalıdır.
- R 14.4 *İstisna* varlığı ya özgün bir varlık ya da bir ev, taşıt, giyim eşyası, uçak veya mobilya gibi inşa edilebilecek, yapılabilecek veya üretilbilecek homojen türden bir varlık(lar) olabilir.
- S 14.5 *İstisna* sözleşmesine girildiği sırada belirgin olarak tanımlanabilen, hâlihazırda mevcut veya tamamlanmış bir varlık, geçerli bir *istisna* varlığı olamaz.

Ayıp Muhayyerliği (Hıyaru'l-'Ayb)

- S 14.6 Teslimatı yapılmadan önce *istisnaya* konu varlıkta meydana gelmiş, ancak alıcı tarafından varlığın kabulünden sonra keşfedilmiş olan herhangi bir kusur, alıcıya ayıp muhayyerliği (*hıyaru'l-'ayb*) kullanma hakkını verecektir.
- S 14.7 Ayıp muhayyerliği (*hıyaru'l-'ayb*) alıcıya:
- (a) *İstisna* sözleşmesini feshetme veya
- (b) *istisna* sözleşmesinin şartlarında bir değişiklik yaparak veya yapmadan kusurlu varlığı kabul etme hakkını verecektir.
- S 14.8 *İstisna* varlığındaki teslimatı üzerine tespit edilen ancak alıcı tarafından kabul edilen herhangi bir kusur, alıcının kusur seçeneğini (*hıyaru'l-'ayb*) kullanma hakkını düşürür.

15 İSTISNA VARLIĞININ MÜLKİYETİ

- S 15.1 *İstisna* varlığının teslimi beklenirken, mülkiyet satıcıdadır.
- S 15.2 Üzerinde anlaşılan şartları taşıyan *istisna* varlığının zilyetliğinin alıcıya geçmesi üzerine, varlığın mülkiyeti satıcıdan alıcıya devredilmelidir.
- S 15.3 Alıcının *istisna* varlığına erişebilmesini (*temkin*) ve mülkiyet riskini üstlenmesini mümkün kılan ve yaygın ticari uygulamalar (*örfi ticari*) gibi İslam hukuku tarafından izin verilen herhangi bir mekanizma aracılığıyla satıcının varlığı alıcıya bırakmasıyla (*tahliye*) birlikte, varlığın zilyetliği etkin hale gelecektir.

- S 15.4 *İstisna* varlıklarının zilyetliği ya fiziksel zilyetlik (*kabz-ı hakiki*) ya da hükmi zilyetlik (*kabz-ı hükmi*) şeklinde olacaktır.
- S 15.5 Alıcı, fiili veya hükmi zilyetliği üzerine almadan önce *istisna* varlığını üçüncü bir tarafa satmamalıdır.
- R 15.6 Sözleşme tarafları, alıcının yapım aşamasındaki *istisna* varlığının zilyetliğini varlığın o anki olduğu haliyle alabileceği konusunda anlaşabilirler. Bunun sonucunda, alıcı *istisna* varlığını üçüncü bir tarafa satabilir.
- R 15.7 Bir *istisna* sözleşmesindeki alıcı, bir önceki *istisna* sözleşmesindeki *istisna* varlığına benzer özelliklere sahip bir varlığı satmak üzere başka bir *istisna* sözleşmesine girebilir. Bu bir paralel *istisna* düzenlemesidir.

16 FİYAT VE ÖDEME ŞEKLİ

Fiyatın ve Fiyatı Ödenme Şeklinin Kararlaştırılması

- S 16.1 *İstisna* varlıklarının fiyatı, sözleşme taraflarınca *istisna* sözleşmesine girerken karşılıklı olarak (kabul edilen fiyat) kararlaştırılmalıdır.
- R 16.2 Fiyat:
- (a) Parasal değer, aynı değer veya değeri tespit edilebilen başka herhangi bir bedel şeklinde olabilir,
 - (b) Sözleşme taraflarının anlaşmasına bağlı olarak, herhangi bir zamanda ve peşin, aşamalı veya vadeli gibi herhangi bir ödeme şekliyle, taksitle veya götürü usulüyle ödenebilir.

Üzerinde Anlaşılan Fiyatta Revizyon Yapılması

- R 16.3 Aşağıdaki durumlar sebebiyle, *istisna* varlığının kabul edilen fiyatı, *istisna* sözleşmesine girdikten sonra ve varlığın alıcıya teslim edilmesinden önce revize edilebilir:
- (a) *İstisna* varlığının inşa, yapım veya imalat maliyetinde bir azalma olması. Bu durumda satıcı, buna göre *istisna*nın satış fiyatını düşürebilir.

- (b) *İstisna* varlığının inşa, yapım veya imalat maliyetinde bir artış olması. Bu durumda:
- (i) Alıcı, maliyetin alıcıya aktarımını gerçekleştirecek şekilde *istisna* varlıklarının mutabık kalınan fiyatını revize etmeyi kabul edebilir veya
- (ii) Alıcı, üzerinde anlaşılan fiyatın gözden geçirilmesini kabul etmeyebilir.
- (c) Alıcının, *istisna* varlıklarının mutabık kalınan özelliklerinde değişiklik talep etmesi. Bu durumda satıcı, alıcının talebini kabul ederse, sözleşme tarafları, üzerinde anlaşılan fiyatı revize etmeyi kabul edebilir.
- S 16.4 Paragraf 16.3(b) (ii) ile ilgili olarak, satıcı, *istisna* varlığının inşa, yapım veya imalat maliyetindeki artışı üstlenmelidir.
- R 16.5 Satıcının anlaşılan şartnamelere uymaması durumunda, sözleşme taraflarının karşılıklı uzlaşmasına tabi olarak, varlığın alıcıya teslim edilmesinden sonra dahi *istisna* varlığının mutabık kalınan fiyatı revize edilebilir.
- S 16.6 Üzerinde anlaşılan fiyat, kararlaştırılan ödeme süresinin uzatılması sebebiyle artış yapılacak şekilde revize edilmemelidir.

Diğer Arızı Masraf ve Harcamalar

- S 16.7 *İstisna* varlığının inşa, imalat veya üretimi süresince, mevzuat veya yasal gerekliliklerden kaynaklanan durumlarda olabileceği gibi ortaya çıkan arızı maliyet veya masraflar, satıcı tarafından karşılanacaktır.
- R 16.8 Paragraf 16.7'ye karşın, alıcı bu tür masraf ve harcamaları üstlenmeyi kabul edebilir. Alıcı tarafından yapılan bu tür bir kabul, *istisna* sözleşmesine dâhil edilebilir.

17 İSTISNA PROJESİ VE İSTISNA VARLIĞININ TESLİMATI

***İstisna* Projesi**

- R 17.1 *İstisna* sözleşmesinde aksi belirtilmedikçe, *istisna* varlığını inşa etme, yapma veya imal etme işi (bundan sonra *istisna* projesi olarak atıfta bulunulacaktır), satıcının kendisi tarafından ifa edilmelidir. Satıcı projeyi kendisi yürütebileceği gibi üçüncü bir tarafı görevlendirebilir veya her ikisi birlikte müştereken ifa edebilirler.

- R 17.2 Satıcı *istisna* varlığını teslim etme yükümlülüğünü, varlığı piyasadan temin ederek yerine getirebilir.
- S 17.3 Paragraf 17.2 ile ilişkili olarak, satıcının *istisna* varlığını piyasadan satın alması durumunda, *istisna* varlığı üzerinde uzlaşılan şartları karşılamak zorundadır.
- S 17.4 *İstisna* varlığının teslim zamanı, sözleşme taraflarınca *istisna* sözleşmesine girerken belirlenmeli ve üzerinde anlaşılmalıdır.

İstisna Varlığının Teslimatı

- S 17.5 Satıcı, üzerinde anlaşılan şartları karşılayan *istisna* varlığını alıcıya teslim ettiğinde ve alıcı *istisna* varlığının zilyetliğini aldığı anda, satıcının *istisna* sözleşmesi kapsamındaki yükümlülüğü sona erer.
- S 17.6 Şayet *istisna* varlığı, üzerinde anlaşılan şartnameye ve süreye uygun olarak teslim edilirse, alıcı *istisna* varlığının teslimatını kabul etmek ve üzerinde anlaşılan ücreti ödemek zorundadır.

Kararlaştırılan Teslim Süresinde Değişiklik

- S 17.7 Kararlaştırılan teslimat süresindeki gecikme, alıcıya, satıcının zamanında teslim etmemesinin bir sonucu olarak, satıcıdan fiili zarar veya hasarın tazminini talep etme hakkını verecektir.
- R 17.8 Alıcı, üzerinde anlaşılan şartlara uygun olan *istisna* varlığının teslimatını, kararlaştırılan teslimat tarihinden önce kabul edebilir.
- S 17.9 Alıcının geçerli bir sebep olmaksızın tamamlanmış *istisna* varlığının kabulünü geciktirmesi halinde, satıcı, varlığın emanetçisi olarak hareket etmeli ve haksız fiili (*te'addi*) veya ihmali (*taksir*) haricinde *istisna* varlığından sorumlu tutulmamalıdır. Varlığın muhafazası ile ilgili her tür maliyet, alıcı tarafından karşılanacaktır.
- R 17.10 Paragraf 17.9'da tasvir edilen durumda, alternatif olarak, sözleşme tarafları aşağıdakilerden herhangi birini karşılıklı olarak kabul edebilirler:
- (a) Satıcı, *istisna* varlığını, alıcı tarafından ödenecek belirli bir ücret karşılığında emanet olarak muhafaza etmeyi kabul edebilir. Ücret ödenmesi nedeniyle, *istisna* varlığının muhafaza edilmesi yükümlülüğü, varlığının yediemini sıfatıyla satıcıda kalır veya

- (b) Alıcı, *istisna* varlığının korunması ile ilgili olarak üçüncü bir taraftan hizmet alması için satıcıyı vekili olarak atar. Bu durumda satıcı, bu hizmeti için alıcıdan ücret alabilir. Satıcının haksız fiili (*te'addi*), ihmali (*taksir*) veya belirtilen şartları ihlali (*muhalefetü's-şurut*) dışında, *istisna* varlığını muhafaza etme yükümlülüğü, alıcıda kalır.
- R 17.11 *İstisna* sözleşmesi, alıcının varlığını makul bir süre içerisinde teslimini kabul etmemesi durumunda veya satıcıya spesifik olarak bu yönde bir talep ilemesi durumunda, *istisna* varlığının adil piyasa değerinden veya karşılıklı olarak kararlaştırılan fiyattan elden çıkarılması için satıcının alıcının vekili olarak hareket etmesini öngören bir madde içerebilir.
- R 17.12 Sözleşme tarafları, *istisna* varlığının kararlaştırılan fiyatından kalan ödenmemiş miktarın ve bundan doğan tüm fiili masraf veya maliyetlerin ödenmesi için paragraf 17.11'de belirtilen satış gelirlerinin kullanılmasını kabul edebilirler.
- S 17.13 Bir *istisna* varlığının 17.11 ve 17.12'nci paragraflar uyarınca elden çıkarıldığı hallerde, satış hasılatından artan fazlalık alıcıya iade edilirken, herhangi bir eksiklik de alıcı tarafından karşılanır.

Tamamlanan *İstisna* Varlığının Kararlaştırılan Şartlara Uygun Olarak Teslim Edilmemesi

- R 17.14 *İstisna* varlığının mutabık kalınan şartlara uygun olmaması durumunda, alıcı aşağıdaki seçenekleri kullanabilir:
- (a) *İstisna* varlığını teslim almayı reddederek sözleşmeyi feshetmek,
- (b) *İstisna* varlığını anlaşılan fiyat üzerinden teslim almak veya
- (c) Kararlaştırılan fiyatın revize edilmesi veya varlığın üzerinde anlaşmaya varılan şartları karşılaması için satıcıya verilen sürenin uzatılması gibi taraflarca karşılıklı olarak anlaşılan yeni şartlara tabi olarak *istisna* varlığını teslim almak.

İstisna Varlığını Tamamlayamama ve Teslim Edememe

- R 17.15 Satıcının *istisna* varlığını tamamlayamaması ve kararlaştırılan tarihte teslim edememesi durumunda, alıcı aşağıdaki seçenekleri kullanabilir,
- (a) *İstisna* varlığının zilyetliğini olduğu haliyle üzerine alır veya
- (b) *İstisna* sözleşmesini fesheder.
- S 17.16 Paragraf 17.15 (a)'ya istinaden, alıcı *istisna* varlığının tamamlandığı aşamaya kadarki *istisna* satış fiyatını ödemelidir. Satıcının *istisna* varlıklarını tamamlayıp teslim etmemesi nedeniyle doğabilecek zararlardan dolayı, alıcının satıcıdan tazminat talep etme hakkı olmalıdır.
- S 17.17 Paragraf 17.15 (b)'ye istinaden, satıcı, alıcının sözleşmenin feshi tarihine kadarki yapmış olduğu ödeme tutarlarının tamamını iade etmeli ve varlığı tamamlayıp teslim edememesi nedeniyle oluşacak zararı alıcıya tazmin etmelidir.
- S 17.18 Satıcı, *istisna* sözleşmesine, üzerinde anlaşılan şartlara uygun olarak ve kabul edilen süre içinde *istisna* varlıklarının yapımının tamamlanamaması halinde sorumlu olmadığına dair bir şart ekleyemez.

18 İSTISNA SÖZLEŞMESİNDE YER ALAN DİĞER HÜKÜMLER, ŞARTLAR, TEMSİLLER VE TEMİNATLAR

- S 18.1 Satıcı, *istisna* varlığının alıcı tarafından kabul edilmesinden sonra *istisna* varlığının üzerinde anlaşılan özelliklerini etkileyen herhangi bir maddi kusurdan dolayı sorumlu olmadığına dair bir şartı *istisna* sözleşmesine eklememelidir.
- R 18.2 Sözleşme tarafları, *istisna* varlığının üzerinde anlaşılan şartları karşılaması hususunda beklenen doğruluk payında belli bir ölçüde farklılık veya tolerans olmasını kabul edebilirler.
- S 18.3 Paragraf 18.2 ile ilgili olarak, bu tür bir farklılık veya tolerans payı, kabul edilebilir piyasa uygulamalarıyla (örfü ticari) uyumlu olmalıdır.
- R 18.4 Sözleşme tarafları, kusurlara karşı alıcının çıkarlarını korumak için *istisna* varlığı garantisini ve *istisna* varlığının alıcı tarafından kabul edilmesinden sonraki bakım işlerinin satıcı tarafından yapılmasını gerektiren maddeleri sözleşmeye ekleyebilirler.

- R 18.5 Sözleşme tarafları, *istisna* sözleşmesi veya varlığı ile ilgili danışmanlık hizmetleri gibi ek hizmetler sağlamak için üçüncü şahısların hizmetlerini kullanabilirler. Üçüncü tarafın verdiği hizmetin masrafı, taraflardan biri veya her ikisi tarafından karşılanabilir.
- S 18.6 Paragraf 18.5 ile ilişkili olarak, üçüncü tarafların hizmeti sebebiyle yapılan bu tür masrafların ödeme şekilleri sözleşme taraflarınca karşılıklı olarak kabul edilmelidir.
- R 18.7 Sözleşme tarafları mücbir sebepler dolayısıyla sözleşmede değişiklik yapabilirler.
- S 18.8 İstisna sözleşmesine değişiklik yapılması durumunda, bu değişiklik taraflarca karşılıklı olarak kabul edilmelidir.

İSTİSNANIN DİĞER SÖZLEŞMELER VE KAVRAMLARLA BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

19 İSTİSNA AKDİNİN TEMİNATLAR İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 19.1 *İstisna* sözleşmesi, güvence sağlamak amacıyla, *kefalet*, tekafül teminatı, *rehin*, güvence bedeli (*hamişü'l-ciddiyye*) veya kapora (*ur-bun*) gibi diğer İslam hukuku akit veya kavramlarıyla birlikte düzenlenebilir.

20 İSTİSNANIN KEFALET İLE GÜVENCE ALTINA ALINMASI

- R 20.1 Bir *istisna* sözleşmesi ile birlikte aşağıdaki durumları güvence altına almak için üçüncü taraf garantisi (kefalet) düzenlenebilir:
- Kararlaştırılan süre içerisinde, *istisna* varlığının üzerinde anlaşılan fiyatının ödenmesi ve/veya
 - Mutabık kalınan şartları taşıyan *istisna* varlığının kararlaştırılan süre içerisinde satıcı tarafından teslim edilmesi.

21 İSTİSNANIN TEKAFÜL TEMİNATI İLE GÜVENCE ALTINA ALINMASI

- R 21.1 Bir *istisna* sözleşmesine girdikten sonra, satıcı, alıcının yasal ehliyet kaybına uğraması durumunda *istisna* varlıklarının üzerinde anlaşılacak fiyatının ödemesini garanti altına almak için alıcının tekafül teminatı yaptırmasını talep edebilir.
- R 21.2 Alıcı, *istisna* varlıklarının satıcı tarafından teslim edilmesini garanti altına almak için satıcının tekafül teminatı yaptırmasını isteyebilir.

22 İSTİSNANIN REHİN İLE GÜVENCE ALTINA ALINMASI

- R 22.1 *İstisna* sözleşmesinden doğan borç, bir *merhun* (teminat) ile güvence altına alınabilir.
- S 22.2 RehİN verilen teminatın tasfiyesinden elde edilen hasılat aşağıdaki gibi kullanılmalıdır:
- (a) Alıcıdan borcun ödenmemiş olan kısmını almak veya
- (b) *İstisna* varlığının satıcı tarafından teslim edilmesini garantilemek.
- R 22.3 Paragraf 22.2 (a) uyarınca, sözleşme tarafları, kalan borç ödemelerinin teminattan karşılanmasından doğacak fiili masrafları talep etmeyi dâhil etmeyi kabul edebilirler.
- R 22.4 *İstisna* sözleşmesindeki satıcı, *istisna* varlığını herhangi bir üçüncü tarafa teminat olarak gösterebilir.
- S 22.5 Paragraf 22.4 uyarınca, *istisna* varlığının üçüncü bir tarafa rehİN olarak gösterilmesi durumunda, *istisna* varlığının henüz teslim edilmemiş ve zilyetliğin alıcıya geçmemiş olması gerekir.
- S 22.6 *İstisna* sözleşmesindeki alıcı, teslim ve kabul edilmesinden önce *istisna* varlığını rehİN göstermemelidir.
- R 22.7 *İstisna* sözleşmesi yapılırken sözleşme tarafları, alıcının *istisna* varlığının zilyetliğini varlık hangi durumda ise o haliyle üzerine alabileceğini ve ardından varlığı rehİN olarak verebileceğini kabul edebilirler.

23 İSTİSNANIN HAMIŞÜ'L-CİDDİYYE (GÜVENCE BEDELİ) İLE GÜVENCE ALTINA ALINMASI

- R 23.1 Satıcı, alıcının *istisna* sözleşmesine girmesini garanti altına almak için kendisinden *hamişü'l-ciddiyye* (güvence bedeli) vermesini talep edebilir. Alıcının *istisna* sözleşmesine girememesi durumunda, *hamişü'l-ciddiyye* (güvence bedeli) satıcı tarafında meydana gelen fiili zararı telafi etmek için kullanılabilir.
- S 23.2 Paragraf 23.1 uyarınca, satıcının maruz kaldığı fiili zararın tazmin edilmesinden sonra *hamişü'l-ciddiyyeden* (güvence bedeli) arta kalan miktar, bütünüyle alıcıya iade edilmelidir. Fiili zararın karşılanmasında oluşabilecek her tür eksiklik veya yetersizlik satın alan tarafından üstlenilecektir.
- R 23.3 *İstisna* sözleşmesine girildikten sonra, *hamişü'l-ciddiyye* (güvence bedeli) *istisna* varlığının üzerinde anlaşılan fiyattan yapılan bir kısmı ödeme olarak kabul edilebilir.
- S 23.4 *Hamişü'l-ciddiyye* (güvence bedeli) *istisna* varlığının üzerinde anlaşılan fiyatının kısmi ödemesi olarak kabul edilmezse, üzerinde anlaşılan fiyatın ödenmesinden önce veya ödemenin yapılması üzerine alıcıya iade edilmelidir.

24 İSTİSNANIN URBÛN (KAPORA) İLE GÜVENCE ALTINA ALINMASI

- R 24.1 *İstisna* sözleşmesi yapıldıktan sonra, alıcı taraf satıcıya, kendisine (alıcıya) *istisna* sözleşmesini belirli bir süre içerisinde devam ettirmek veya alternatif olarak sözleşmeyi sona erdirme seçeneği sunan *urbun* (kapora) verebilir.
- S 24.2 Şayet alıcı belirtilen süre içerisinde *istisna* sözleşmesine devam etme seçeneğini kullanırsa, *urbun*, *istisna* varlıklarının üzerinde anlaşılan fiyatının kısmi ödemesi olarak değerlendirilmelidir.
- S 24.3 Şayet alıcı belirtilen süre içinde sözleşmeye devam etme seçeneğini kullanmazsa veya *istisna* sözleşmesinin feshine karar verirse, satıcı *urbun* üzerinde hak sahibi olmalıdır.

25 İSTISNA İÇERİSİNDE İNDİRİM (İBRA) DÜZENLEMESİ

- R 25.1 Alıcı tarafından borcun erken ödenmesi durumunda, satıcı, üzerinde mutabakata varılan fiyatın bir kısmından, alıcıya indirim (*ibra*) yaparak vazgeçebilir.
- R 25.2 *İstisna* sözleşmesinde bedelin ertelenerek veya taksitli olarak ödenmesinin söz konusu olduğu durumlarda, sözleşme taraflarının karşılıklı kabul ettikleri bir formüle dayalı olarak satıcı periyodik bir indirim (*ibra*) yapabilir.
- S 25.2 İlgili otorite tarafından bir gereklilik haline getirilmesi şartıyla, *istisna* sözleşmesine bir indirim (*ibra*) maddesi eklenmelidir.

26 İSTİSNANIN FORWARD KİRA ANLAŞMASI (İCARE MEVSUFE Fİ'Z-ZİMME) İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- S 26.1 Sözleşme tarafları aralarında, alıcının yapım aşamasında olan varlıkları bu varlıkların satıcısına veya başka bir tarafa kiralamasına imkân veren bir forward kira sözleşmesi (*icare mevsufe fi ez-zimme*) yapabilir.
- S 26.2 Forward kira sözleşmesine (*icare mevsufe fi ez-zimme*), *istisna* sözleşmesinden bağımsız olarak girilmelidir.
- S 26.3 *İstisna* sözleşmesinin yürütülmesi, ilgili yasal belgelerle veya uygun dokümantasyon ve kayıt ile kanıtlanabilecek başka herhangi bir yöntem ile belgelenmelidir.

27 İSTİSNANIN TAZMİNAT, GARÂMET (CEZA-İ ŞART), VE/VEYA GEÇ TESLİMAT CEZASI (CEZÂİ ŞART) İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 27.1 Sözleşme tarafları, *istisna* sözleşmesine ilgili otoriteler tarafından belirlenen gecikme ücretlerinin uygulanmasını öngören bir madde eklemeyi kabul edebilirler.
- S 27.2 Geç ödeme ücretleri aşağıdakileri içermelidir:
- (a) Satıcı tarafından yüklenilen fiili zararlara karşılık satıcı için bir gelir olarak tahakkuk ettirilebilen tazminat ve/veya

- (b) Satıcı için gelir olarak tahakkuk ettirilemeyen, bunun yerine, devlet hazinesine (*beytülmale*) veya hayır kurumlarına yönlendirilecek olan *garâmet* (Ceza-i Şart).
- R 27.3 Satıcı, alıcının bağlayıcı bir sözleşme (*va'd-i mülzim*) sözleşmeye girmeyi taahhüt ettikten sonra sözleşmeye devam etmemeye karar vermesi halinde oluşan fiili masrafın tazminini talep edebilir.
- R 27.4 Sözleşme tarafları, teslimatın gecikmesi durumunda satıcı üzerine geç teslim ücreti (*Cezâî Şart*) uygulanması ve geç teslim ücretinin alıcıya gelir olarak tahakkuk ettirilmesi ile ilgili bir madde ekleyebilirler.

PARALEL İSTİSNA DÜZENLEMESİ

28 PARALEL İSTİSNA

- R 28.1 Bir *istisna* sözleşmesinin tarafları, ilk *istisna* sözleşmesindeki *istisna* varlığının benzer özelliklerini taşıyan bir diğer *istisna* sözleşmesi olan paralel *istisnaya* girebilirler.
- S 28.2 Paragraf 28.1 uyarınca, aşağıdaki hususlara riayet edilmelidir:
- (a) Paralel *istisna*, *istisna* varlığının benzer özelliklerine sahip iki ayrı ve birbirinden bağımsız *istisna* sözleşmesinden oluşmalıdır,
- (b) Her *istisna* sözleşmesindeki satıcı, ilgili *istisna* varlıklarını alıcıya teslim etmeli ve her *istisna* sözleşmesindeki alıcı *istisna* varlığının bedelini ilgili satıcıya ödemelidir ve
- (c) Her bir *istisna* sözleşmesinin yürütülmesi ve altında yer alan yükümlülükler diğer *istisna* sözleşmesinden bağımsız olmalıdır.
- S 28.3 Alıcının inşa, imal veya bina işini yapan asıl taraftan *istisna* varlığını satın almak üzere hâlihazırda bir sözleşme yapması durumunda, ikinci *istisna* sözleşmesindeki satıcı mal üzerindeki mülkiyetini aşağıdaki şekillerden birine göre tesis etmek zorundadır:
- (a) Satıcının işi yapan asıl taraf ile yeni bir *istisna* sözleşmesi imzalamasını mümkün kılmak için, alıcı sözleşmeyi feshedebilir veya

- (b) Satıcı ayrıca *istisna* varlıklarının mülkiyetini elde etmek için İslam hukuku ile uyumlu olan başka bir araç da kullanabilir.
- R 28.4 Satıcı, *istisna* varlıklarının mutabık kalınan şartları karşıladığından ve kabul edilen süre içerisinde teslim edileceğinden emin olmak için *istisna* varlıklarının üçüncü taraf bir geliştirici/imalatçı tarafından yapımını, inşasını veya üretimini teftiş etmek üzere varlığın alıcısını bir vekil olarak atayabilir.
- R 28.5 Alıcının üçüncü taraf bir geliştirici/imalatçıyı tavsiye etmesi durumunda, satıcı alıcıdan üçüncü taraf geliştirici/imalatçının performansını garanti etmesini (kefil olmasını) talep edebilir.
- S 28.6 Paragraf 28.5 uyarınca, alıcının kefil olarak girdiği *kefalet* sözleşmesi, alıcı rolünden bağımsız olmak zorundadır, bu itibarla *kefalet* sözleşmesinin geçerliliği *istisna* sözleşmesine dayandırılmamalı veya *istisna* sözleşmesinin geçerliliği kefalet sözleşmesine dayandırılmamalıdır.

İSTISNA SÖZLEŞMESİNİN TAMAMLANMASI (İNTİHA) VE FESHİ

29 İSTISNA SÖZLEŞMESİNİN TAMAMLANMASI

- S 29.1 İstisna sözleşmesi aşağıdaki durumlarda tamamlanır:
- (a) Üzerinde anlaşılan şartnamenin yerine getirilip getirilmediğine bakılmaksızın, *istisna* varlıklarının alıcı tarafından kabul edilmesi ve
- (b) Kabul edilen fiyatın alıcı tarafından tam olarak ödenmesi.
- S 29.2 Aksi kararlaştırılmadığı takdirde, *istisna* sözleşmesinin tamamlanmasının ardından, sözleşme tarafları *istisna* sözleşmesiyle ilgili her tür sözleşme yükümlülüklerinden kurtulmuş olurlar.

30 İSTISNA SÖZLEŞMESİNİN FESHİ

- S 30.1 *İstisna* sözleşmesi bağlayıcı bir sözleşmedir. Bu nedenle, sözleşme taraflarınca tek taraflı olarak feshedilemez.
- S 30.2 Paragraf 30.1'e karşın, *istisna* sözleşmesi aşağıdaki durumlarda tek taraflı olarak feshedilecektir:

- (a) Alıcının "urbun" vererek yaptığı *istisna* sözleşmesini belirlenen süre zarfında feshetme seçeneğini kullanması,
 - (b) Alıcının *istisna* varlığını kabul etmeden önce *istisna* varlığının istenilen şartları karşılamaması (*hıyâru fevâti'l-vasf*) sebebiyle *istisna* sözleşmesini feshetmesi,
 - (c) Alıcının *istisna* sözleşmesini feshetmek için ayıp muhayyerliğini (*hıyaru'l-ayb*) kullanması,
 - (d) Sözleşme taraflarından herhangi birinin, kararlaştırılan süre içerisinde *istisna* sözleşmesini feshedebilmek için karşılıklı olarak üzerinde anlaşılan seçenekleri kullanması veya
 - (e) Satıcının *istisna* varlıklarını teslim edememesi nedeniyle alıcının sözleşmeyi feshetme seçeneğini kullanması.
- R 30.3 Satıcının ölmesi (hakiki şahıs olması durumunda), tasfiyesi (hükmi şahıs olması durumunda) veya hukuki ehliyetini kaybetmesi durumunda, alıcı aşağıdaki seçenekleri kullanabilir:
- (a) *İstisna* varlığının mülkiyetini, olduğu haliyle üzerine alır veya
 - (b) Paragraf 30.1'e karşın, *istisna* sözleşmesini tek taraflı olarak fesheder.
- S 30.4 Paragraf 30.3 (a) uyarınca, alıcı satıcıya veya onun yasal temsilcisine *istisna* satış fiyatının *istisna* varlıklarının tamamlanan kısmına tekabül eden bedelini ödemek zorundadır. Böylece sözleşme sona erer.
- S 30.5 Paragraf 30.3 (b) uyarınca, alıcı satıcıya ödemiş olduğu bedeli geri talep etme hakkına sahiptir.
- S 30.6 Alıcının ölmesi (hakiki şahıs olması durumunda), tasfiyesi (hükmi şahıs olması durumunda) veya hukuki ehliyetini kaybetmesi durumunda, *istisna* sözleşmesi devam eder ve satıcı *istisna* varlığını teslim etmek zorundadır. Dolayısıyla satıcı *istisna* satış fiyatını talep etme hakkına sahiptir.
- R 30.7 Sözleşme tarafları, *istisna* sözleşmesini karşılıklı olarak feshetmeyi kabul edebilir.

- S 30.8 Paragraf 30.2 ve 30.3 (b)'de öngörülen şartlar nedeniyle *istisna* sözleşmenin feshedilmesi üzerine:
- (a) *İstisna* varlığının mülkiyeti satıcı üzerinde kalır,
 - (b) Alıcının *istisna* varlığının mutabık kalınan bedelini ödeme sorumluluğu kalkar ve
 - (c) 30.2 (a) paragrafı hariç olmak üzere, ödenmiş olan her tür tutar alıcıya iade edilir.
- S 30.9 Paragraf 30.2 ve 30.3 (b)'de ileri sürülen şartlar hariç paragraf 30.1 uyarınca, tek taraflı olarak sözleşmeyi fesheden taraf, *istisna* sözleşmesinde anlaşılan hüküm ve şartları ihlal etmesi sebebiyle diğer tarafın zararını tazmin etmek zorundadır.

31 ARKA PLAN

- R 31.1 İFK, üzerinde mutabık kalınan özelliklere göre inşa edilmesi veya üretilmesi gereken bir varlık edinmeyi amaçlayan bir müşteriyle *istisna* sözleşmesine girebilir.
- S 31.2 Bir *istisna* sözleşmesine aşağıdaki yükümlülüklerle sonuçlanacak şekilde satıcı veya alıcı olarak giren İFK, şer'i gerekliliklere (Bölüm B) ve operasyonel gerekliliklere (Bölüm C) uymalıdır:
- (a) Bir satıcı olarak İFK, ister doğrudan kendisi *istisna* projesini üstlensin isterse *istisna* projesini tamamlaması için bir yüklenici veya imalatçıyı işe alsın (buradan itibaren yüklenici olarak atıfta bulunulacaktır), İFK'nın tamamlanmış *istisna* varlıklarını müşteriye teslim etme yükümlülüğü vardır veya
- (b) Alıcı olarak İFK'nın, üzerinde anlaşılan özelliklere göre *istisna* varlığının tamamlanarak kararlaştırılan tarihte teslim edilmesini sağlaması beklenir, zira İFK'nın ileri tarihli bir satış veya kiralama sözleşmesi gibi müşteriye *istisna* varlığının mülkiyetini devretmesini gerektirecek bir işlem sebebiyle tamamlanmış *istisna* varlığını müşteriye teslim etme yükümlülüğü bulunmaktadır.
- Dayanak şer'i sözleşme olarak *istisnayı* kullanan ürün yapılarına ilişkin örneklem Ek 3'te verilmiştir.

32 YÖNETİM VE DENETİM

- S 32.1 Her ne kadar genel yönetim ve gözetim ilkeleri uygulanabilirse de, farklı riskleri ve *istisnanın* kendine has keyfiyetini yönetmek için özel gerekliliklere ihtiyaç vardır. İFK, kendi risk profili konusunda ve uygun bilgi ve beceri setine sahip kaynaklarının mevcut olduğu noktada yeterli anlayışa sahip olmalıdır.
- S 32.2 Yönetim Kurulu (Kurul), *istisna* sözleşmesinin yönetim ve uygulanmasında etkili bir gözetim işlevini kolaylaştırmak için sağlam bir yönetim yapısı oluşturmalıdır. Yönetim yapısının yeterliliği *istisna* sözleşmesinin niteliği, ölçeği, karmaşıklığı ve risk profili ile orantılı olmalıdır.

- S 32.3 Yönetim Kurulu'nun *istisna* işlemine ilişkin görev ve sorumlulukları aşağıdakileri içermelidir:
- (a) *İstisna* sözleşmesinin uygulanmasıyla ilgili olarak İFK'nın iş stratejisini ve risk iştahını belirlemek,
 - (b) İFK'nın iç politikalarını onaylamak ve ilgili kanun ve yönetmeliklere uyumu sağlamak için etkin risk yönetimine dair iç prosedürleri denetlemek,
 - (c) *İstisna* sözleşmesinin uygulanmasını yürütmek için İslam hukuku gereklilikleri ile uyumlu uygun sistemler kurmak,
 - (d) İFK'nın *istisna* sözleşmesi hakkındaki kavram, uygulama ve risklere ilişkin yeterli bilgi ve yetkinliğe sahip kâfi sayıda ve nitelikli personele sahip olmasını sağlamak ve
 - (e) Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan yönergeler ve İFK tarafından oluşturulan iç politikalara uyumu değerlendirmek için düzenli olarak bağımsız incelemelerin yapılmasını sağlamak.
- S 32.4 Şer'i Komite (SC), *istisna* işleminin İslam hukuku gereklilikleri doğrultusunda yapılmasını sağlamak için aşağıdakileri gerçekleştirmelidir:
- (a) *İstisna* sözleşmesini ilgilendiren politika ve prosedürlerde İslam hukuku gerekliliklerinin uygulandığını onaylamalı,
 - (b) Yasal belgelerde ve tanıtım malzemeleri, ürün kılavuzu veya ilgili sair yayınlar gibi diğer belgelerde belirtilen şart ve koşulları gözden geçirmeli ve bu şart ve koşulların İslam hukuku ile uyumlu olduklarını onaylamalı,
 - (c) Problemleri tespit etmek ve uygun düzeltici tedbirleri teklif etmek için şer'i inceleme ve şer'i denetim tarafından havale edilen işleri müzakere etmeli ve
 - (d) Şer'i meselelerle ilgili olarak Malezya Merkez Bankası ve şayet varsa ilgili diğer merciler tarafından yayınlanan şer'i hükümler, kararlar veya yönergeler hakkında tavsiyelerde bulunmalı ve açıklamalar yapmalıdır.

- S 32.5 *İstisna* işlemine ilişkin olarak Üst Düzey Yönetimin görev ve sorumlulukları aşağıdakileri içermelidir:
- İFK'nın ticari hedefleri doğrultusunda ticari stratejiler, iç kontrol ve risk yönetimi gerekliliklerini geliştirmek ve uygulamak,
 - İstisna* işleminin yönetimi ile ilgili politika, süreç ve prosedürleri oluşturmak,
 - İstisna* işleminin tabiatında var olan riskleri tanımlamak, ölçmek, kontrol etmek ve izlemek için ilgili iç sistemleri, altyapıyı ve yeterli mekanizmaları uygulamak,
 - İFK'nın *istisna* işleminin işleyişini ve performansını izlediğinden ve bu konuda uygun ve yeterli raporların hazırlandığından emin olmalıdır,
 - İstisna* konusunda uygun beceriye sahip kilit personeli tespit etmek, atamak ve eğitmek ve *istisna* işlemi kapsamındaki farklı faaliyetleri yürütmek üzere görev ve sorumlulukların ilgili birimlere uygun şekilde dağıtılmasını sağlamak,
 - Onaylanmış politikalarla uyumu düzenli olarak izlemek ve teftişler yapmak ve
 - İlgili bilgilerin Yönetim Kurulu ve Şer'î Komiteye güncel olarak beyan edilmesini sağlamak.
- S 32.6 İFK en azından aşağıdakileri sağlamalıdır:
- İstisna* varlığının İslam hukuku ile uyumlu ve İFK'nın risk iştahı ve risk yönetimi kapasiteleri ile tutarlı olmasını,
 - İstisna* varlığının teklif edilen özelliklerini yerine getirmek için yeterli kapasitelerin (fon kaynakları, beceriler ve uzmanlık gibi) hazır olmasını,
 - Tamamlanmış *istisna* varlığının teslim sürecinin etkin ve verimli olmasını ve
 - İstisna* varlığının kusurlarının etkin bir şekilde yönetilmesini.

İstisna Varlığının Değerlendirilmesi

- S 32.7 Paragraf 32.6 (a) ve (b) ile ilgili olarak, *istisna* sözleşmesine girmeden önce İFK'nın müşteri tarafından önerilen *istisna* varlığı özelliklerinin değerlendirmesini yapması gerekmektedir. Değerlendirme şunları içermelidir:
- (a) *İstisna* varlığının amacının İslam hukuku gereklerine uygun olduğunu teyit etmek ve
 - (b) *İstisna* varlığının önerilen özelliklerini yerine getirmek için İFK'nın sahip olması gereken kapasiteleri belirlemek ve İFK'nın belirlenen kapasitelere sahip olup olmadığını teyit etmek.
- S 32.8 Müşterinin önerdiği *istisna* varlığı özelliklerine ilişkin değerlendirmeyi gerçekleştirmesi için, İFK'nın *istisna* varlığının iç uygunluk kriterlerini geliştirmesi gerekir.
- R 32.9 *İstisna* varlığının iç uygunluk kriterlerinin geliştirilmesi sürecinde İFK, önerilen *istisna* varlığına ilişkin ikincil bir piyasanın mevcudiyeti gibi parametreleri dikkate alabilir. Sınırlı bir ikincil piyasaya sahip olan son derece özelleştirilmiş bir *istisna* varlığı için, İFK'nın istikrarlı bir fon kaynağı kullanması ve *istisna* projesinin ilerlemesini izlemek için yeterli düzeyde uzmanlığa sahip olması beklenir.

İstisna Varlığının Teslimi

- S 32.10 Paragraf 32.6 (c) ile ilgili olarak, İFK'nın *istisna* varlığının teslimi ile ilgili iç politika ve prosedürü geliştirmesi gerekmektedir. İç politika ve prosedür, asgari seviyede, aşağıdaki hususları kapsamalıdır:
- (a) *İstisna* varlığının, teslimattan önce üzerinde anlaşılan şartları yerine getirdiğinin teyit edilmesi,
 - (b) *İstisna* varlığının teslim edilme prosedürü ve
 - (c) *İstisna* varlığının teslimatının reddedilmesi ve teslim edileme durumunun nasıl ele alınacağı.
- R 32.11 Paragraf 32.10 (b)'nin amacına uygun olarak, tamamlanan *istisna* malının tesliminden önce, özellikle teslimatın kararlaştırılmış teslimat tarihinden önce olması durumunda, İFK, bunu müşteriye bildirebilir ve müşterinin onayını alabilir.

İstisna Varlığının Kusurlu Olması

- S 32.12 Paragraf 32.6 (d) ile ilgili olarak, İFK *istisna* varlığının kusur yönetimine ilişkin iç politika ve prosedürü oluşturmalıdır. Bu politika ve prosedür, en azından, bir kusur nedeniyle ortaya çıkan müşteri haklarını yönetme mekanizmasını içermelidir.³
- S 32.13 *İstisna* sözleşmesine girmeden önce, alıcı olarak İFK, yüklenicinin *istisna* varlığının kusurlarını yönetmek için bir mekanizma oluşturmasını sağlamalıdır.
- R 32.14 İFK, *istisna* sözleşmesinde kusur yönetimi için bir mekanizma olarak, teminat şartı getirebilir.
- R 32.15 İFK, *istisna* varlığının kusurlarını yönetmek için başka bir tarafı atayabilir.

33 DOKÜMANTASYON

- S 33.1 İFK *istisna* işlemiyle ilgili dokümantasyonun uygulanabilir ve İslam hukuku ile uyumlu olduğundan emin olmalıdır.
- S 33.2 İFK, en azından, aşağıdaki işlemlerin yazılı olarak belgelenmesini ve sözleşme taraflarınca yürütülmesini sağlamalıdır:
- (a) Satım ve/veya satın alma işlemi (*istisna* sözleşmesi) ve finansal düzenleme,⁴
 - (b) *İstisna* varlığının teslimini kabul veya reddetmek ve
 - (c) Geçerli olduğu durumlarda, bir temsilcinin atanması, teminat (*kefalet*), güvence bedeli (*hamişü'l-ciddiyye*), kapora (urbun) veya rehinin kabul edilmesi.
- S 33.3 İFK, sözleşme taraflarının haklarının, görevlerinin, borçlarının ve yükümlülüklerinin ilgili belgelerde açıkça belirtilmesini sağlamalıdır.

3 Konuyu netleştirmek için, kusur terimi, *istisna* varlığının teslimi öncesinde meydana gelen, fakat *istisna* varlığı teslim alındıktan sonra fark edilen her tür kusur anlamına gelir.

4 Finansal düzenleme, satış fiyatının ödenmesine ilişkin yöntem ve ilgili diğer şartlar anlamına gelir.

- S 33.4 İFK *istisna* varlığının inşaatı, yapımı veya imalatına yönelik başvuruların yazılı bir belge ile desteklenmesini sağlamalıdır. Böyle bir yazılı belge, en azından, aşağıdakileri belirtmelidir:
- (a) *İstisna* varlığının özellikleri ve miktarı dâhil olmak üzere şartları,
 - (b) *İstisna* varlığının amacı,
 - (c) Teslim tarihi⁵ ve
 - (d) Uygulanabilir olduğu durumlarda, *istisna* varlığının önerilen yüklenicisi.
- S 33.5 *İstisna* sözleşmesine girmeden önce, İFK (satıcı), kendisinin *istisna* malının mülkiyetine sahip olduğunun geçerli bir belge ile kanıtlandığından emin olmalıdır.
- S 33.6 Müşterinin *istisna* varlığını bir yükleniciden satın alması durumunda, İFK (satıcı), *istisna* varlığının mülkiyetini müşteriden İFK'ya devreden mekanizmanın İslam hukuku gereklilikleri ile uyumlu olduğundan emin olmalıdır.
- R 33.7 Paragraf 33.6 ile ilgili olarak, *istisna* varlıklarının mülkiyetini müşteriden İFK'ya devreden mekanizmaya örnek olası yasal araçların bir listesi Ek 4'te verilmiştir.
- S 33.8 İFK satım ve/veya satın alma işlemine ilişkin belgelerin (*istisna* sözleşmesi), en azından, aşağıdakileri içerdiğinden emin olmalıdır:
- (a) *İstisna* varlığının veya satış konusunun özellikleri,
 - (b) Toplam satış fiyatı,
 - (c) Satış fiyatının ödeme şartları,
 - (d) Teslim tarihi,
 - (e) Teslimat düzenlemesi,

5 Bu, sözleşme taraflarınca kararlaştırılan zaman veya süreyi de içine alır.

- (f) Uygulanabilir olduğu durumlarda, satış fiyatının erken ödemesi nedeniyle indirim (ibra) şartı,
- (g) Uygulanabilir olduğu durumlarda, *istisna* varlığının önerilen yüklenicisi,
- (h) Temerrüt,
 - (i) Temerrüt nedeniyle tazminata veya nasıl davranılacağına ilişkin bir madde,
 - (j) *İstisna* varlığının teslim edilmemesi ve kusurlarına bağlı mevcut seçim hakları ve
- (k) Mücbir sebep olaylarının nasıl ele alınacağı.

S 33.9 İFK, tüm yasal belgelerdeki hüküm ve koşulların:

- (a) Satıcının tamamlanmış *istisna* varlığını kararlaştırılan teslim tarihinde teslim etme yükümlülüğünü ortadan kaldırmadığından ve
- (b) Müşteri tarafından teslim alındıktan sonra *istisna* varlığındaki maddi bir kusurdan kaynaklanan satıcı sorumluluğunu ortadan kaldırmadığından emin olmalıdır.

S 33.10 İFK, *istisna* sözleşmesine girdikten sonra ürün şartları veya satış fiyatı gibi *istisna* sözleşmesinin önceden kararlaştırılan şart ve koşullarında yapılan herhangi bir değişikliğin sözleşme taraflarının karşılıklı anlaşması ile olmasını ve belgelenmesini sağlamalıdır.

R 33.11 Bir kişinin *istisna* projesini üstlenmek veya *istisna* projesinin ilerlemesini takip etmek üzere atanması durumunda, İFK ilgili belgelere aşağıdaki şartları ve koşulları ekleyebilir:

- (a) İFK'dan nakit ödemeler için önerilen zaman çizelgesini de içine alan bir ilerleme programı,
- (b) *İstisna* projesinin ilerlemesini izleyen kişinin görev ve sorumlulukları,
- (c) İFK'nın *istisna* projesine müdahale etmesini mümkün kılan tetikleyici olayların tanımı ve
- (d) Herhangi tetikleyici bir olayın meydana gelmesi durumunda İFK'nın *istisna* projesine müdahale etme hakları.

- S 33.12 İFK, aşağıdaki hususların *istisna* varlığının teslimi ile ilgili belgelere eklenmesini sağlamalıdır:
- (a) *İstisna* varlığının teslim tarihi,
 - (b) *İstisna* varlığının teslimini kabul veya reddedecek kişi ve
 - (c) Uygulanabildiği durumlarda, *istisna* varlığının teslimatını kabul eden kişi tarafından *istisna* varlığının kararlaştırılan şartnameyi yerine getirdiğine dair verilen onay.
- S 33.13 *İstisna* sözleşmesinin uygulanmasının temsil (*vekâlet*) ve/veya teminat (*kefalet*) sözleşmeleriyle birleştirilmesi durumunda, İFK aşağıdakileri sağlamalıdır:
- (a) *İstisna* sözleşmesi temsil (*vekâlet*) ve/veya teminat (*kefalet*) sözleşmelerinden ayrı olarak yürütülür ve
 - (b) Temsil (*vekâlet*) ve/veya teminat (*kefalet*) sözleşmelerinin şart ve koşulları, *istisna* sözleşmesinin şart ve koşullarına bağlı kılınmamalıdır.

34 RISK YÖNETİMİ

- R 34.1 *İstisna* sözleşmesinin uygulanması, İFK'yı piyasa, likidite, kredi ve operasyonel riskler gibi çeşitli risklere maruz bırakabilir. İşlemlerin çeşitli aşamalarında ortaya çıkan bu riskler keyfiyet değiştirebilir ve kapsamlı ve sağlam bir risk yönetimi altyapısı, raporlama ve sözleşme çerçevesi gerektirebilir.
- S 34.2 İFK, *istisna* sözleşmesinin süresi boyunca ortaya çıkan riskleri İFK'nın risk iştahı doğrultusunda ele almak için aşağıdaki hususları da içine alan kapsamlı risk yönetimi politikaları, prosedürleri, sistemleri ve iç kontrolleri tesis etmelidir:
- (a) Şayet söz konusu ise yüklenicinin performansı ve teslimat sürecinden kaynaklanan risk dâhil olmak üzere risklerin tanımlanması ve izlenmesi,
 - (b) *İstisna* varlığı ve/veya *istisna* işleminde yer alacak yüklenici üzerindeki konsantrasyon sınırlarını da içeren ihtiyati sınırların belirlenmesi,

- (c) Aşağıdakileri tesis etmeyi de içeren risk azaltma teknikleri:
 - (i) *İstisna* işlemine dâhil olacak yüklenicilerin bir listesini belirlemede kullanılacak uygun ehliyet kriterleri ve inceleme süreci ve
 - (ii) İFK'nın *istisna* projesine müdahale etmesini gerektiren önemli tetikleyici olayların bir listesi ve tespit edilen tetikleyici olayları yönetme prosedürü.
- (d) İzleme ve raporlama mekanizması.

S 34.3 İFK, *istisna* işlemiyle işkili risklerin tanımlanması, ölçülmesi, azaltılması, izlenmesi ve gözden geçirilmesini de içine alan risk yönetimi süreçlerini üstlenecek ilgili kaynakların hazır olduğundan emin olacaktır.

Yüklenicinin Performansına İlişkin Risk

S 34.4 *İstisna* projesini üstlenecek bir üçüncü taraf yüklenicinin atanmasından önce, satıcı olarak İFK, yüklenicinin *istisna* sözleşmesinde kabul edilen şartnameye göre *istisna* varlığını inşa etme veya üretme kapasitesini değerlendirmelidir.

S 34.5 Bir alıcı olarak İFK, müşteri tarafından belirlenen veya önerilen yüklenicinin kapasitesini değerlendirmelidir.

S 34.6 İFK, yüklenici ile ilgili iç uygunluk kriterlerini oluşturmalıdır. Bu kriterler, en azından, yüklenicinin *istisna* projesini üstlenebileceğini ve *istisna* varlıklarının üzerinde anlaşılacak şartlarını yerine getirebileceğini garanti edebilmelidir.

S 34.7 İFK yüklenicinin iç uygunluk kriterlerini geliştirirken, en azından, aşağıdaki hususları göz önünde bulundurmalıdır:

- (a) Yüklenicinin finansal durumu ve
- (b) Yüklenicinin önceki projelerindeki performansı.

R 34.8 İFK, atanan yüklenicinin *istisna* projesini tamamlayamaması durumunda *istisna* varlıklarının inşasını mümkün kılacak alternatif yüklenicilerin bir listesini belirleyebilir ve saklayabilir.

R 34.9 Bir satıcı olarak İFK, yüklenicinin *istisna* varlığını kabul edilen şartnameye göre ve üzerinde anlaşılacak tarih, zaman veya dönemde teslim etme performansını garanti etmek için bir üçüncü tarafı veya müşteri teminatı talep edebilir.

İstisna Projesine İlişkin Risk

- S 34.10 İFK, *istisna* projesinin ilerlemesini izlemek zorundadır.
- S 34.11 İFK, *istisna* projesinin izlenmesi için iç politika ve prosedür oluşturmalıdır. İç politika ve prosedür, en azından, aşağıdakileri içermelidir:
- (a) Hangi hususların izleneceği dâhil olmak üzere izlemenin kapsamı,
 - (b) Periyodik olarak yerinde inceleme veya ilerleme raporunun sunulması gibi izleme yöntemi,
 - (c) Proje izlemesinin zaman çizelgesi veya sıklığı ve
 - (d) Proje izlemesinde yer alacak tarafın ve sorumlulukların tanımlanması.
- R 34.12 Bir alıcı olarak İFK, *istisna* satış fiyatı için yapılan ödemelerin, *istisna* projesinin tamamlanan aşaması ile orantılı olmasını sağlamak için *istisna* projesinin ilerlemesini izleyebilir.
- R 34.13 Paragraf 34.10 ile ilgili olarak, İFK *istisna* projesinin ilerlemesini izlemek için bir başka tarafı vekil olarak tayin edebilir.
- S 34.14 Paragraf 34.2 (c) (ii) uyarınca, tanımlanan herhangi bir tetikleyici olay meydana geldiğinde, İFK, tetikleyici olayı yönetmek için iç prosedür ile uyumlu olarak gerekli adımları atmalıdır.
- R 34.15 Tetikleyici olayların meydana gelmesi üzerine İFK tarafından uygulanacak risk azaltma stratejilerinin ve tetikleyici olayların bir gösterimi Ek 5'te verilmiştir.
- S 34.16 İFK, *istisna* varlıklarının ve projelerinin farklı mahiyetleri için izleme yöntemlerinin uygunluğunu ve etkinliğini değerlendirmeli ve gözden geçirmelidir.

İstisna Varlığının Teslimine İlişkin Risk

- R 34.17 İFK, *istisna* varlığının teslimine ilişkin riski en aza indirmek için tekafül teminatı almak gibi bir risk transfer mekanizması kullanabilir. Örneğin, tekafül teminatı, *istisna* varlığının müşteriye teslimi sürecinde oluşabilecek herhangi bir hasardan kaynaklanan olası zararları en aza indirebilir.

- S 34.18 Paragraf 34.17'de belirtilen tekafül teminatının kapsamı ve katkı payını kimin ödeyeceği, sözleşme taraflarınca belirlenir ve kararlaştırılır.

35 İŞ VE PİYASA DAVRANIŞI

- S 35.1 İFK, *istisna* sözleşmesinin adil, şeffaf, sorumlu ve profesyonel bir şekilde yürütülmesini temin etmek için politika ve prosedürlerinde müşterilerin çıkarlarına saygı göstermelidir.

Adil İlişkiler

- S 35.2 İFK'nın *istisna* ile ilgili iş ve piyasa davranışına dair iç politika ve prosedürleri, aşağıdakileri de içeren adil işlem uygulamalarını yansıtmalıdır:
- Verilen bilgiler doğru, açık ve net olmalıdır.
 - Şayet varsa, ücret ve harçlar ve
 - Şayet söz konusu ise, İFK tarafından yapılan öneri ve tavsiyelerin uygunluğunu sağlamak için makul özen gösterilmelidir.

Bilgi Beyanı

- S 35.3 İFK, müşterinin *istisna* işlemini anlamasını kolaylaştırmak için *istisna* sözleşmesi konseptini net bir şekilde açıklamalıdır.
- S 35.4 İFK, *istisna* ve diğer şer'î sözleşmelerin veya özel amaç ve ürün yapılarına uygulanabilir kavramların mahiyet ve özellikleri konusundaki açıklamasının doğruluğundan emin olmalıdır.
- S 35.5 Sözleşme öncesi aşamada, İFK, müşteriye, pazarlama ve tanıtım materyalleri, ürün tanıtım sayfası ve *istisna* işlemine ilişkin diğer ilgili materyallerde yeterli ve ilgili bilgiyi sağlamalıdır. Sunulan bilgi şunları içermelidir:
- İstisna* sözleşmesinin niteliği ve göze çarpan özelliklerinin bir tanımı da dâhil, ürünün yapısına dair genel bir değerlendirme,
 - Sözleşme taraflarının görev ve sorumlulukları,

- (i) Müşterinin alıcı olarak hak ve yükümlülükleri. Asgari seviyede, aşağıdakiler açıklanmalıdır:
 - (A) Tamamlanan ve üzerinde anlaşılan şartnameyi karşılayan *istisna* varlığının teslimini kabul etme ve *istisna* satış bedelini ödeme yükümlülüğü ve
 - (B) *İstisna* varlığının teslim edilmemesi ve kusurlarından kaynaklanan muhayerlikleri kullanma hakkı.
 - (ii) Müşterinin satıcı olarak hak ve yükümlülükleri. Asgari seviyede, aşağıdakiler açıklanmalıdır:
 - (A) Tamamlanan ve üzerinde anlaşılan şartnameyi karşılayan *istisna* varlığını teslim etme yükümlülüğü ve
 - (B) *İstisna* varlığının teslim edilmemesinden ve kusurlarından kaynaklanan muhayerlikleri sağlama yükümlülüğü.
 - (iii) Söz konusu olduğu durumlarda, müşterinin İFK'nın vekili ve/veya kefil olarak borç ve yükümlülükleri,
- (c) *İstisna* sözleşmesi kapsamında finanse edilebilecek uygun varlıkların tanımı,
 - (d) *İstisna* sözleşmesinin amacı açısından ilgili belgelerin temel şart ve koşulları,
 - (e) Temerrüt ve ihmal durumlarının açıklaması,
 - (f) Aşağıdaki sebepler nedeniyle ödenecek ücret ve masraflar dâhil olmak üzere geçerli ücret ve masraflar:
 - (i) Müşteri tarafından *istisna* varlığını kabul etmedeki gecikme nedeniyle *istisna* varlığını muhafaza etme ve
 - (ii) *İstisna* işleminde belirli bir işlevi yerine getirmek üzere bir kişinin atanması.

Ürün bilgilendirme formu ile ilgili olarak, İFK'nın ayrıca, *Ürün Şeffaflık ve Bilgilendirme Rehberinde* (Guidelines on Product Transparency and Disclosure) belirtildiği üzere, ürün bilgilendirme belgesinde açıklanması gereken asgari bilgi sınırlarına da riayet etmesi gerekmektedir.

- R 35.6 *İstisna* sözleşmesinin süresi boyunca, İFK müşteriye *istisna* varlığının devam eden çalışmasının ilerleyişi hakkında bir açıklama yapabilir.

Geç Teslim Ücretleri

- R 35.7 İFK, geç teslim ücretleri şartının eklenmesi konusunda diğer sözleşme taraflarıyla anlaşabilir.
- S 35.8 Sözleşme taraflarının geç teslim ücretini uygulamaya koyma konusunda mutabakata varması durumunda, İFK'nın, geç teslim ücreti ve hesaplanmasına ilişkin bir maddenin ilgili belgelere eklenmesini temin etmesi gerekmektedir.

İndirim (İbra)

- S 35.9 *Satışa Dayalı Finansman için İndirime (İbra) İlişkin Rehber'in* (the Guidelines on İbra' (Rebate) for Sale-based Financing) 3.2 fıkrasına rağmen, İFK, dayanak varlığın teslim edilememesinden veya zilyet altında olmamasından kaynaklanan finansmanın sona ermesi ile ilgili şartlar haricinde bu Rehber'e uymak zorundadır.⁶

İstisna Varlığının Teslim Edilmemesi ve Kusurlu Olmasına Yönelik İşlemler

- S 35.10 Bir satıcı olarak İFK, *istisna* varlığının teslim edilmemesi veya kusurlu olması durumunda müşteriye seçenekler sunmalıdır. Seçenekler Şer'i Kurul tarafından onaylanmalıdır.
- S 35.11 Bir satıcı olarak İFK, müşterinin seçeneklerini ve her bir seçeneğin ne anlama geldiğini anladığından emin olmalıdır.
- S 35.12 Paragraf 35.11'in amacı doğrultusunda, İFK, kusurlu bir *istisna* varlığının olması durumunda müşterilere aşağıdaki seçenekleri sunmalıdır:
- (a) *İstisna* sözleşmesini feshetmek veya
 - (b) *İstisna* sözleşmesinin şartlarında herhangi bir değişiklik yaparak veya yapmadan, kusurlu *istisna* varlığını kabul etmek.
- R 35.13 Paragraf 35.11'in amacı doğrultusunda, teslimatın yapılmaması durumunda mevcut olan seçeneklerin ve müşteriler açısından ifade ettiği anlamın gösterimi Ek 6'da verilmiştir.

⁶ *Satışa Dayalı Finansman için İndirime (İbra) İlişkin Rehber'in* (the Guidelines on İbra' (Rebate) for Sale-based Financing) 8.9 – 8.12 arası paragraflarında açıklandığı gibi.

36 İBRAZ GEREKLİLİKLERİ

- S 36.1 Yönergeye tam uyumun sağlanması için, 1 Temmuz 2016 tarihine kadar, sırasıyla Yönetim Kurulu ve Şer'i Kurul İFK'nın uygulama planını onaylamalı ve teyit etmelidir.
- S 36.2 *İstisna* sözleşmesine göre yapılandırılmış bir ürün veya hizmet sunan İFK, en geç 31 Ocak 2016 tarihine kadar, uygulama planını Jabatan Perbankan İslam dan Takaful'e (JPIT) sunmalıdır.
- R 36.3 Paragraf 36.2 ile ilgili olarak, Malezya Merkez Bankası İFK'dan şunları yapmasını beklemektedir:
- (a) Var olan politikaları, prosedürleri ve iç sınırları incelemesini ve onaylamasını,
 - (b) Görev ve sorumlulukları netleştirmesini,
 - (c) Uygulanabilir olduğu durumlarda, *istisna* sözleşmesiyle ilgili riskleri ele almak için mevcut sistemde iyileştirme yapmasını ve
 - (d) Gerekliliklere uygunluğu sağlamak için uygun izleme ve raporlama mekanizmaları oluşturmasını.
- S 36.4 Şayet 1 Temmuz 2016 tarihine kadar tam uygunluğu etkileyecek herhangi bir neden tespit ederse, İFK, Jabatan Perbankan İslam ve Takaful'u derhal haberdar etmelidir.

EK 1: İSTİSNANIN MEŞRUIYETİ

1. *İstisna* sözleşmesinin meşruiyeti Kur'an-ı Kerim'den gelmekte ve Hz. Muhammed (SAV)'in sünneti ile Müslüman fakihlerin icmasına dayanmaktadır.

Kur'an-ı Kerim

2. Kur'an-ı Kerim'in aşağıdaki ayetleri *istisna* sözleşmesi de dâhil olmak üzere genel olarak satış sözleşmelerinin caiz olduğunu göstermektedir:

وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا

"...Hâlbuki Allah, alım-satımı helal, faizi haram kılmıştır..."⁷

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ

"Ey İnananlar! Akitleri yerine getirin."⁸

Hz. Muhammed (SAV)'in Sünneti

3. Aşağıdaki hadisler *istisnanın* caiz olduğunu göstermektedir:

- (a) عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اصْطَنَعَ خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ فَكَانَ يَجْعَلُ فَصَّهُ فِي بَاطِنِ كَفِّهِ إِذَا لَبَسَهُ فَصَنَعَ النَّاسُ ثُمَّ إِنَّهُ جَلَسَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَنَزَعَهُ فَقَالَ " إِيَّيْ كُنْتُ أَلْبَسُ هَذَا الْخَاتِمَ وَأَجْعَلُ فَصَّهُ مِنْ دَاخِلٍ ". فَرَمَى بِهِ ثُمَّ قَالَ " وَاللَّهِ لَا أَلْبَسُهُ أَبَدًا ". فَنَبَذَ النَّاسُ خَوَاتِيمَهُمْ

İbn Ömer (RA) rivayet etmiştir: "Rasülullah (SAV) altından bir mühür yüzük yaptırdı. Onu taktığı zamanlarda yazılı kaşını avucunun içine çevirirdi. Peygamberin elinde yüzük gören herkes kuyumculara koşarak bir altın yüzük yaptırıp parmaklarına taktılar. Kısa bir müddet sonra Rasülullah minbere çıktı ve elindeki yüzüğü çıkardı. Ardından, 'Ben bu mühür yüzüğü takıyorum. Yazılı kaşını da iç tarafta tutuyorum' buyurdu ve bu yüzüğü elinden attı. Sonra da, 'Vallahi bu altından mühür yüzüğü ebediyen takınmam' buyurdu. Bunun üzerine parmaklarına altın yüzük takmış olan Sahabeler de kendi yüzüklerini çıkarıp attılar."⁹

7 Bakara, 2: 275.

8 Maide, 5: 1.

9 Müslim, Sahih, Hadis no: 3898.

- (b) عَنْ سَهْلٍ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَ إِلَى امْرَأَةٍ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ، وَكَانَ لَهَا غُلَامٌ نَجَارٌ قَالَ لَهَا “مُرِّي عَبْدَكَ فَلْيَعْمَلْ لَنَا أَعْوَادَ الْمِنْبَرِ”. فَأَمَرَتْ عَبْدَهَا، فَذَهَبَ فَقَطَعَ مِنَ الطَّرْفَاءِ، فَصَنَعَ لَهُ مِنْبَرًا، فَلَمَّا قَضَاهُ أَرْسَلَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَدْ قَضَاهُ، قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ “أَرْسِلِي بِهِ إِلَيَّ”. فَجَاءُوا بِهِ فَاحْتَمَلَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَضَعَهُ حَيْثُ تَرَوْنَ.

Sehl ibn Sa'd (RA)'dan şöyle rivayet edilmiştir: “Peygamber (SAV) Muhacirlerden bir kadına haberci yolladı. O kadının marangoz bir kölesi vardı. Peygamber (SAV) o kadına: “Kölene emret de bizim için minberin tahtalarını yapsın” buyurdu. Bunun üzerine kadın kölesine bunu emretti. O da gidip Gâbe'nin ılgın ağaçlarından kesti ve Peygamber (SAV) için bir minber yaptı. Köle minberi yapıp sağlaştırdığı zaman, kadın, Peygamber'e (SAV): Köle minberi kurmuştur, diye haber gönderdi. Peygamber (SAV) kadına: “Minberi bana gönder!” buyurdu. Akabinde minberi getirdiler. Peygamber (SAV) onu yüklenip taşıdı da, görmekte olduğunuz yere koydu.”¹⁰

İslam Hukukçularının İcması

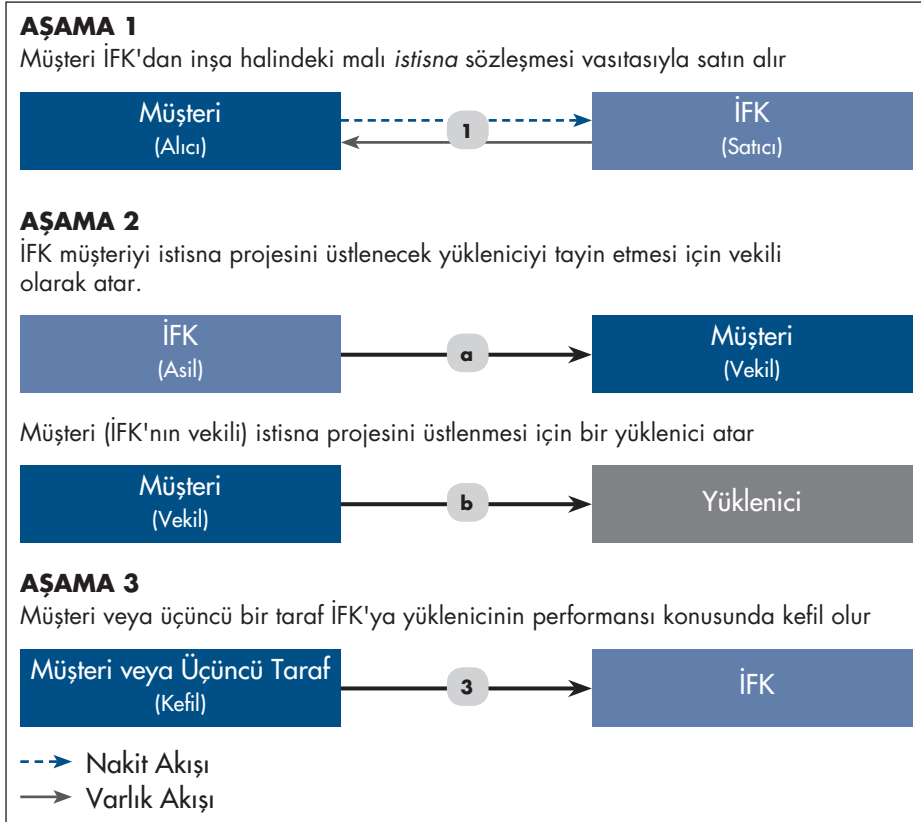
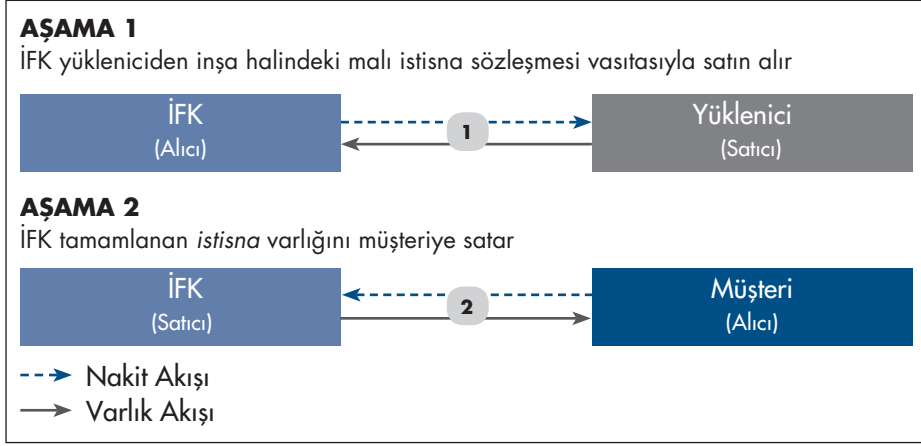
4. Çağdaş Müslüman hukukçular, *istisna*ın caiz olduğu konusunda icma etmişlerdir.

EK 2: SÖZLÜK

Terim	Açıklaması
Cezâî Şart	Ceza niteliğindeki şart.
Garâmet	Ceza-i Şart
Hakiki kabz	Fiziksel zilyetlik kurma. Bir kişinin bir varlığa fiilen sahip olduğunu ve onu kontrol etme hakkı bulunduğunu ifade etmektedir.
Hamişü'l-ciddiyye	Ciddiyet akçesi. Özellikle murabaha işleminde satın alım vaadinden dönüldüğünde oluşabilecek fiili zararı tazmine yönelik olarak vaatte bulunandan akıt öncesinde alınan bedel.
Hıyaru'l-'ayb	Satın alınan varlıkta bir kusurun ortaya çıkmasından doğan ve sahibine sözleşmeyi feshetme veya sürdürme hakkı veren seçenek.
Hıyaru fevâti'l-vasf	Sözleşme taraflarının varlıkta bulunmasını şart koştuğu özelliklerde bir eksiklik olması nedeniyle sözleşmeyi geçersiz kılma hakkı.
Hükmi kabz	Hükmi zilyetlik. Bir kimsenin bir varlığa fiilen sahip olmadığını, ancak mülkiyet sahibinin varlığa yönelik hakkına dayanan varsayımsal bir sahipliği bulunduğunu ifade etmektedir.
İbra	Borç ilişkisinin sonlandırılması ya da borçta indirim yapılması.
İcare	Kira akdi. Bir varlığın menfaatinin (kullanım ve yararlanma haklarının), belli bir süre için, kira bedelini ödemeyi üstlenen tarafa temlik edilmesini sağlayan sözleşme.
İcare mevsufe fi'z-zimmeh	Sözleşme tarafları aralarında, alıcının yapım aşamasında olan varlıkları bu varlıkların satıcısına veya başka bir tarafa kiralamasına imkân veren bir forward kira sözleşmesi
İcma	Fakihlerin herhangi bir dönemde fıkhi bir meselenin hükmü üzerinde fikir birliğine varmaları.
İcare müntehiye bi't-temlik	Kiracının varlığın mülkiyetini üzerine alması ile sonuçlanan bir tür kira sözleşmesi

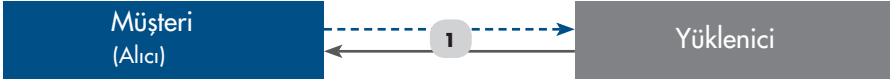
Kefalet	Kefillik, şahsi teminat. Bir borcun ifası hususunda, üçüncü bir tarafın asıl borçlunun sorumluluğuna katılarak alacaklıya karşı ifayı taahhüt etmesi.
Merhun	Teminat, rehin verilen şey.
Muhalefetü'ş-şurut	Öngörülen şartların ihlali.
Mukassa	Borcu mahsup etmek, mahsuplaşmak, takas
Paralel <i>istisna</i>	Alt istisna' sözleşmesi. Bir istisna sözleşmesiyle sipariş edilmiş olan eserin, yüklenici tarafından üçüncü kişiye ürettirilmek üzere yüklenici ile alt yüklenici arasında akdedilen eser sözleşmesi.
Rehin	İpotek. Rehlin veren ve rehin alan arasında gerçekleştirilen ve temerrüt halinde rehin alana yönelik yükümlülüğün yerine getirilmesi için kullanılacağı bir varlığın teminat olarak verildiği sözleşme.
Taksir	İhmal.
Tekafül	Katılım sigortacılığı; Bir organizatör şirket yönetiminde katılımcıların bir yönüyle bağış diğer yönüyle ortaklık sermayesi niteliği taşıyan primler ödeyerek, gerçekleşecek risklere karşı birbirleriyle yardımlaşma ve dayanışma yoluna gitmelerini sağlayan ve faizsiz yöntemlerle çalışan sigorta sistemi.
Temkin	Bir varlığın mülkiyetine sahip olan kişinin o varlığı tam olarak kullanmasına ve varlığın sorumluluğunu üstlenmesine imkan sağlamak.
Ticari örf	Toplum tarafından kabul edilen ve İslam hukuku hükümleri ile çelişmeyen yaygın ticari uygulamalar.
Urbûn	Bir mübadele sözleşmesinde bir varlığın satın alınmasını temin etmek için ödenen, alıcının sözleşmeye devam etmeye karar vermesi halinde fiyatın bir parçası olarak kabul edilen ve vazgeçmesi halinde iade edilmeyen para, kapora.
Va'd-i mülzim	Vaad edeni bağlayan ve sorumlu tutan vaat ve taahhüt.

EK 3: İSTISNA ÜRÜNLERİNİN YAPILARINA DAİR ÖRNEKLEM

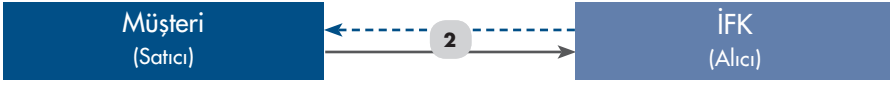

AŞAMA 1

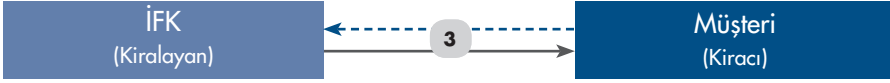
Müşteri inşa halindeki varlığı yükleniciden alışveriş anlaşması ile satın alır.

AŞAMA 2

Müşteri inşa halindeki varlığı İFK'ya istisna sözleşmesi vasıtasıyla satar

AŞAMA 3

Varlığın tamamlanması üzerine İFK varlığı müşteriye icare müntehiye bi't-temlik (tamamı italik) vasıtasıyla kiralar

---> Nakit Akışı
 —> Varlık Akışı

EK 4: İSTİSNA VARLIĞININ MÜLKİYETİNİ MÜŞTERİDEN İFK'YA BİLFİİL DEVREDEN OLASI YASAL ENSTRÜMANLARIN ÖRNEKLEMİ

No.	<i>İstisna Varlığının Mülkiyetini Müşteriden İFK'ya Devreden Yasal Enstrümanlar</i>
1	Vekâlet anlaşması (a) Anlaşma, müşterinin yüklenici ile alım-satım sözleşmesi yaptığıında İFK adına vekil olarak hareket ettiğini yansıtır/teyit eder.
2	Yenileme anlaşması (a) Müşterinin alım-satım sözleşmesi kapsamındaki hakları, çıkarları ve yükümlülükleri "mülkiyet sahibi" olarak İFK'ya devredilecektir.
3	Hakların, çıkarların ve yükümlülüklerin tayin edilmesi (a) Müşteri alım-satım sözleşmesi kapsamındaki hakları, çıkarları ve yükümlülüklerini İFK'ya tayin eder.

EK 5: İFK'NİN MÜDAHALESİNİ GEREKLİ KILAN TETİKLEYİCİ OLAYLARIN VE ATILABİLECEK OLASI ADIMLARIN ÖRNEKLEMİ

No.	Tetikleyici Olay	Atılan Adım
1	<p>Performansa ilişkin tetikleyici olaylar</p> <p>(a) <i>İstisna</i> projesinin ilerleyişinin, üzerinde anlaşılan programın gerisinde kalması</p>	<p>(a) İFK, istisna varlığı kararlaştırılan takvime göre tamamlanıncaya kadar, fonun yükleniciye ödenmesini durdurur.</p> <p>(b) İFK, önceki yüklenicinin üzerinde anlaşılan programı yerine getirmek için gerekli düzeltmeyi yapamaması durumunda, alternatif bir yüklenici atar.</p>
2	<p>Organizasyona ilişkin tetikleyici olaylar</p> <p>(a) Yüklenicinin finansal durumunun kötüleşmesi</p>	<p>(a) Yüklenicinin zayıf mali durumunun istisna varlıklarının teslim edilmemesine yol açması durumunda, İFK alternatif bir yüklenici tayin etmelidir.</p>

EK 6: İSTISNA VARLIĞININ TESLİM EDİLMEMESİ DURUMUNDA MÜŞTERİNİN SEÇENEKLERİNİN VE BUNLARA KARŞILIK GELEN OLASI SONUÇLARIN ÖRNEKLEMİ

No.	Seçenekler	Olası Sonuçlar
İstisna varlığı tamamlanmamakta ve teslim edilmemektedir.		
1	İstisna varlığının mülkiyetini olduğu hali ile almak	<p>(a) Müşteri (alıcı) <i>istisna</i> varlığının tamamlanmış olduğu aşamaya kadarki satış fiyatını ödemek zorundadır.</p> <p>(b) İFK (satıcı), <i>istisna</i> varlığının tamamlanmamasından kaynaklanan zararı müşteriye (alıcı) tazmin etmelidir.</p>
2	Sözleşmeyi sonlandırmak	<p>(a) İFK (satıcı), müşteri (alıcı) tarafından ödenen tutarın tamamını iade etmek zorundadır.</p> <p>(b) İFK (satıcı), <i>istisna</i> varlığının tamamlanmaması ve teslim edilmemesi nedeniyle maruz kalınan zararı müşteriye (alıcı) tazmin etmelidir.</p>
İstisna varlığı teslim edilmiş ancak üzerinde anlaşılan şartları karşılamamaktadır.		
1.	Teslimatı reddetmek	<p>(a) <i>İstisna</i> varlığının mülkiyeti İFK'da (satıcı) kalır</p> <p>(b) Müşterinin (alıcı) <i>istisna</i> varlığının satış fiyatını ödeme zorunluluğu kalkar.</p> <p>(c) İFK (satıcı), müşteri (alıcı) tarafından ödenen tutarın tamamını iade etmek zorundadır.</p>
2	Teslimatı kabul etmek ve ilk fiyatı ödemek	<p>(a) Müşteri (alıcı) <i>istisna</i> varlığının üzerinde anlaşılan satış fiyatını ödemeyi kabul eder.</p> <p>(b) İFK (satıcı) <i>istisna</i> varlığını olduğu gibi müşteriye teslim etmelidir.</p>
3	Sözleşme tarafları arasında anlaşılan yeni şartlarla teslimatı kabul etmek	<p>(a) Müşteri (alıcı) <i>istisna</i> varlığını olduğu haliyle devralmayı ve revize edilmiş satış fiyatını ödemeyi kabul eder.</p> <p>(b) İFK (satıcı), tamamlanmış <i>istisna</i> varlığını müşteriye revize edilmiş teslimat tarihinde teslim etmelidir.</p>

İSLAMI BANKACILIK VE TEKAFÜL DEPARTMANI

KEFALET

BNM/RH/PD 028-4

Şu kurumlara uygulanabilir:

1. Lisanslı İslami bankalar
2. Lisanslı tekafül operatörleri ve profesyonel retekafül operatörleri
3. İslami bankacılık işletmesi de yapan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları
4. İslami finans işletmeciliği yapan kanunla belirlenmiş kurumlar

2 Ağustos 2016'da yayınlanmıştır

BÖLÜM A: GENEL BAKIŞ

1	Giriş	270
2	Uygulanabilirlik	271
3	Yasal hükümler	271
4	Yürürlük Tarihi	272
5	Yorum	272
6	İlgili Yasal Araçlar ve Yönergeler	273

BÖLÜM B: ŞER'İ GEREKLİLİKLER VE OPSİYONEL UYGULAMALAR

7	B Bölümü ile Uyum	274
8	Tanım	274
9	Mahiyeti	274
10	Kefaletin Bileşenleri	274
11	Sözleşme Tarafları	274
12	Kefalet Teklifi (İcap)	275
13	Kefaletin Konusu	275
14	Haklar ve Sorumluluklar	276
15	Kefalette ücret alınması	277
16	Rücu ve Tazmin	278
17	Kefaletin Diğer Akitler ve Kavramlarla Birlikte Düzenlenmesi	278
18	Kefaletin Feshedilmesi	279
19	Kefaletin Tamamlanması	279

BÖLÜM C: OPERASYONEL GEREKLİLİKLER

20	Arka Plan	280
21	Yönetim ve Gözetim	280
22	Yapılandırma	282
23	Risk Yönetimi	282
24	İş ve Piyasa Davranışı	284
25	Finansal Beyan	285

BÖLÜM D: **ÖZEL OPERASYONEL GEREKLİLİKLER**

26	İFK'nın Kefalet Kefil Olarak Girdiği Durumlarla İlgili Özel Gereklilikler	286
27	İFK'nın Kefalet Lehtar Olarak Girdiği Durumlarla İlgili Özel Gereklilikler	287

BÖLÜM E: **İBRAZ GEREKLİLİKLERİ**

28	İbraz Gereklilikleri	288
----	----------------------	-----

EKLER

Ek 1:	Kefaletin Meşruiyeti	289
Ek 2:	Sözlük	290

1 GİRİŞ

- 1.1 Şer'i gerekliliklere uyum, İslami finans ürün ve hizmetlerinin meşru-iyetini ve bütünlüğünü sağlamanın ön şartıdır. Bu gerekliliği karşı-larken, bir İslami finans kurumu (İFK) için İslami finans işlemlerinin yürütülmesinin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlayacak gerekli operasyonel çerçeveyi ve altyapıyı oluşturması elzemdir.
- 1.2 Şer'i akit-temelli mevzuat politikaları, şer'i akitlerin İslami finans ürün ve hizmetlerine uygulanmasındaki tutarlılığı teşvik etmeyi hedefle-mektedir. Bu yönergenin, bir İFK'nın hukuki kesinliğini ve İslam huku-kuna uyumunu güçlendirmesi planlanmaktadır.
- 1.3 *Kefalet*, teminat veren tarafın (kefilin) hakkında teminat verdiği (kefil olduğu) kişinin belirli bir yükümlülüğünü üstlenerek sorumlulukları-nı birleştirdiği sözleşmeyi ifade eder. İslami finans işlemleri bağla-mında, *kefalet* İFKlar tarafından banka teminatı, teminat akreditifi ve nakliye teminatı gibi teminat hizmetlerini sağlamak için kullanıl-maktadır. *Kefalet* aynı zamanda, *müşareke*, *mudarebe*, *murabaha*, *istisna*, *icare* ve *teverruk* gibi çeşitli temel İslami finans ürünlerini ağırlıklı olarak risk azaltma amacıyla desteklemek için yapılan bir sözleşme olarak da kullanılmaktadır.
- 1.4 Bu yönerge,
- (a) *Kefalet* akdi ile ilgili şer'i hükümler hakkında referans kaynağı sağlamayı,
 - (b) *Kefalet* akdinin uygulanmasıyla ilgili temel operasyonel ge-reksinimleri ortaya koymayı ve
 - (c) Sağlam bankacılık uygulamalarını ve müşterilerin menfaatleri-ni korumayı sağlayacak şer'i gerekliliklere tamamiyle uyumu teşvik etmeyi amaçlamaktadır.
- 1.5 Bu yönerge aşağıdakileri düzenler:
- (a) B bölümünde *kefaletin* göze çarpan özellikleri ve önemli şart-ları ve
 - (b) C ve D bölümlerinde, yönetim ve gözetim, yapılandırma, risk yönetimi, finansal raporlama ve iş ve piyasa davranışına ilişkin operasyonel gereksinimler ile ilgili düzenleyici ve de-netleyici beklentiler. C bölümü, bir *kefalet* sözleşmesine dair genel operasyonel gereklilikleri sunarken, D bölümü, İFK'nın bir kefil veya lehtar olduğu duruma göre değişen spesifik ope-rasyonel şartları sunmaktadır.

- 1.6 Bu yönerge bir İFK tarafından sunulan finansal ürün ve hizmetler içerisinde *kefalet* sözleşmesinin uygulanışını ele almaktadır.
- 1.7 Bu yönergenin amacı açısından, *kefaletin* konusu mali teminatlarla sınırlandırılmıştır (*kefale bi'l-mâl*). Bu nedenle, belirli bir kişinin hazır bulunmasını sağlama (*kefaletü'n-nefs*) ve belirli bir kişinin görünmesini sağlama (*kefaletü'l-vech*) teminatı bu yönergenin uygulamasının dışında tutulmuştur.

2 UYGULANABİLİRLİK

- 2.1 Paragraf 2.2'ye tabi olarak, bu yönerge, paragraf 5.2'de tanımlanan tüm İslami finans kurumlarına uygulanabilir.
- 2.2 Lisanslı bir tekafül operatörü ve profesyonel bir retekafül operatörü, bu yönergenin sadece B bölümüne uymakla sorumludur.

3 YASAL HÜKÜMLER

- 3.1 Bu yönergenin B bölümündeki gereklilikler aşağıdakilere uygun olarak belirlenmiştir:
- (a) 2013 tarihli İslami Finansal Hizmetler Kanunu'nun (the Islamic Financial Services Act- IFSA) 29 (1) bölümü ve
 - (b) 2002 tarihli Kalkınma Finans Kurumları Kanunu'nun (the Development Financial Institutions Act - DFIA) 33E bölümü,
- 3.2 Bu yönergenin C, D ve E bölümlerinde yer alan gereklilikler, aşağıdakilere uygun olarak belirlenmiştir
- (a) IFSA'nın 29 (2), 57 (1), 135 (1) ve 155 bölümleri ve
 - (b) DFIA'nın 33E (2), 41, 42C (1) ve 116 bölümleri.
- 3.3 Bu yönergedeki rehberlik, IFSA'nın 277. bölümü ve DFIA'nın 126. bölümü uyarınca hazırlanmıştır.

4 YÜRÜRLÜK TARİHİ

- 4.1 Bu yönerge, bu yönergenin yayınlanmasından hemen sonra yürürlüğe girecek olan E bölümü hariç, 1 Ocak 2018 tarihinde yürürlüğe girmektedir.

5 YORUM

- 5.1 Bu yönergede aksi bir şekilde tanımlanmadıkça, bu yönergede kullanılan terimler ve ifadeler, duruma göre Finansal Hizmetler Kanunu (the Financial Services Act - FSA), IFSA ve DFIA tarafından kendilerine atfedilenlerle aynı anlamlara sahip olacaktır.

- 5.2 Bu yönerge içerisinde kullanılan:

“S” harfi uyulması gereken bir standart, gereklilik, özellik, yönlendirme, şart ve herhangi bir yorumlayıcı, tamamlayıcı ve geçiş hükümleri anlamına gelir. Uyulmaması yaptırım eylemi ile sonuçlanabilir,

“R” harfi benimsenmesi teşvik edilen ortak anlayış ve tavsiyeleri desteklemeyi amaçlayan bilgi ve beyanlardan oluşabilecek rehberliği ifade eder.

“İslami finans kurumları” yani **“İFK”** ifadesi,

- (a) lisanslı bir İslami banka,
- (b) lisanslı bir tekafül operatörü ve profesyonel bir retakafül operatörü
- (c) İslami bankacılık işlemleri yürütmek üzere FSA, 15 (1) (a) bendi uyarınca onaylanan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları ve
- (d) DFIA'nın 33B numaralı fıkrası uyarınca onaylanan İslami finans işlerini yürütmek üzere DFIA kapsamında tanımlanan kurumlar anlamına gelir.

- 5.3 Bu yönergede kullanılan terimlerin sözlüğü Ek 2'de verilmiştir.

6

İLGİLİ YASAL ARAÇLAR VE YÖNERGELER

- 6.1 Bu yönerge, Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan ilgili diğer yasal araçlar, yönergeler ve rehberlerle birlikte okunmalıdır.

7 B BÖLÜMÜ İLE UYUM

S 7.1 Ürün ve hizmetleri için *kefalet* sözleşmesini kullanan bir İFK, bu ürün ve hizmetlerin bu yönergenin B bölümü ile uyumlu olmasını sağlamalıdır.

8 TANIM

S 8.1 *Kefalet*, kefilin, belirli bir yükümlülüğü üstlenme konusunda, kefil olduğu tarafla birleştiği bir sözleşmeyi ifade eder.

9 MAHIYETİ

S 9.1 *Kefaletin* tabiatından gelen özelliği, kefil olunan tarafın bir yükümlülüğünün yerine getirilmesi konusunda güvence vermektir.

S 9.2 *Kefalet*, kefil açısından bağlayıcıdır.

10 KEFALETİN BİLEŞENLERİ

S 10.1 *Kefaletin* bileşenleri aşağıdakileri içermelidir:

- (a) Teminat veren (*kefil*), lehtar (*mekfulün leh*) ve kefil olunan taraf (*mekfulün anh*) olmak üzere sözleşmenin tarafları,
- (b) Kefil tarafından yapılan teklif (icap) ve
- (c) *Kefaletin* konusu.

11 SÖZLEŞME TARAFLARI

S 11.1 Bir *kefalet* akdinin tarafları, güvence veren (*kefil*), lehtar¹ (*mekfulün leh*) ve kefil olunan taraftır² (*mekfulün anh*).

1 Lehtar, ya borç veren ya da kendisine kefil olunan (*mekful anh*) veya kefil olan taraftan bir borcu talep etme hakkına sahip olan taraftır.

2 Kefil olunan taraf, borçlu olan veya kefil tarafından hakkında güvence verilen taraftır.

- S 11.2 Kefil, bir *kefalet* sözleşmesine girebilecek hukuki ehliyet³ sahip olmalıdır.
- S 11.3 *Kefalet* akdindeki sözleşme tarafları, gerçek veya tüzel kişi olmalıdır.
- R 11.4 Kefil olunan tarafa, birden fazla kişi kefil olabilir.

12 KEFALET TEKLİFİ (İCAP)

- S 12.1 *Kefalet* sözleşmesi, kefilden gelen *kefalet* sağlayacağına dair bir teklif ile yapılır.
- R 12.2 Paragraf 12.1'e istinaden teklif sözlü olarak, yazılı olarak veya uygun belge ve kayıtlarla kanıtlanabilecek başka herhangi bir yöntemle ifade edilebilir.

13 KEFALETİN KONUSU

- S 13.1 *Kefalet*in konusu, İslam hukukuna aykırı sözleşme veya faaliyetlerden doğan bir yükümlülük olamaz.
- R 13.2 *Kefalet*in konusu şu şekilde sınıflandırılabilir:
- (a) *kefaletü'd-deyn* (bir borç yükümlülüğü için kefalet) ve
- (b) *kefaletü'l-ayn* (fiziksel bir varlığın teslimatı için kefalet).
- R 13.3 *Kefalet* amacıyla yapılan İslam hukuku ile uyumlu sözleşme veya faaliyetlerden kaynaklanan yükümlülükler aşağıdakilerden herhangi birini içerebilir:
- (a) Kefil olunan tarafa ait hâlihazırda kurulmuş veya gelecekte kurulacak olan finansal bir yükümlülük veya borç,
- (b) Kefil olunan tarafça belli bir fiilin ifa edilmesi,
- (c) Kefil olunan tarafça bir yükümlülüğün yerine getirilmesi veya
- (d) Yukarıdakilerden herhangi birinin veya hepsinin bir birleşimi

3 Gerçek kişinin şer'i perspektiften hukuki ehliyeti, hak ve sorumlulukları üstlenebilmesi ve fiillerine hukuki bir sonuç verebilmesi olarak tanımlanır. Kişinin sağlam bir akıl sahibi olması ve kendisi için zararlı veya faydalı olacak şeyleri ayırt edebilmesi ehliyetin önemli şartları arasındadır. Bir tüzel kişinin hukuki ehliyeti, tüzel kişinin hak edinebilmesi ve sorumluluk alabilmesi olarak tanımlanır. Malezya'da hukuki ehliyet konusu 1950 Borçlar Kanunu (the Contracts Act) ve 1971 Reşit Olma Yaşı Kanunu (the Age of Majority Act) tarafından idare edilmektedir.

- R 13.4 Lehtarın iznine tabi olacak şekilde, kefil, kararlaştırılan bir tutarı leh-tara tazmin ederek, *kefalet* kapsamında temin edilen yükümlülüğü yerine getirebilir.

KEFALETİN YÖNETİMİ

14 HAKLAR VE SORUMLULUKLAR

- R 14.1 Kefil, şartsız (sınırsız *kefalet*) veya şartlı (sınırlı *kefalet*) *kefalet* sağla-yabilir.
- S 14.2 Kefilin sınırlandırılmamış bir *kefalet* kapsamındaki yükümlülüğü, kefil olunan taraf ile lehtar arasındaki asıl yükümlülüğün şart ve koşulları-na uygun olacaktır.
- R 14.3 Kefil, teminatın şart ve koşullarının belirlendiği sınırlı bir *kefalet* sağ-layabilir. Belirtilen şart ve koşullar arasında zaman, geçerli tarih, tetikleyici olaylar, miktar veya yine teminata dair İslam hukukuna uygun her türlü ek şart ve koşullar bulunabilir.
- S 14.4 Paragraf 14.3'ün uygulanması durumunda, sınırlı bir kefaletin şart ve koşulları, kefil olunan taraf ile lehtar arasındaki asıl yükümlülüğün şart ve koşulları ile uyumlu olacaktır.
- S 14.5 Kefilin sınırlı bir *kefalet* altındaki yükümlülüğü, belirtilen şart ve koşul-lar ile uyumlu ve paragraf 14.3 ve 14.4'te işaret edilen asıl yüküm-lülüğe uygun olacaktır.
- R 14.6 Lehtar, alacağını kefil olunan taraftan veya kefiliden aşağıdaki şekil-lerde talep edebilir:
- Herhangi birisinden borç tutarının tamamını veya
 - Borcun bir kısmını kefil olunan taraftan ve diğer kısmını da kefil veya kefillerden (şayet varsa, kararlaştırılan sıraya göre).
- R 14.7 Kefil, lehtarın alacağını ilk önce kefil olunan taraftan talep edeceği-ni ve ancak kefil olunan tarafın sorumluluğunu yerine getiremediği durumlarda kefiliden talep edebileceğini şart koşabilir.
- S 14.8 Şayet kefil olunan yükümlülük, kefil olunan tarafın ölümü veya üye-rinde anlaşılacak herhangi bir tetikleyici olay nedeniyle vadesinden önce talep edilebilir hale gelirse, aksi belirtilmedikçe *kefalet* sözleş-mesi uygulanabilir olmaya devam eder.

- R 14.9 Kefil, *kefalet* sözleşmesinin başlangıcında, kefil olunan tarafın bir varlığı teminat olarak koymasını isteyebilir.
- R 14.10 Lehtar, kefil olunan tarafa yükümlülüğü yerine getirmesi için ilave süre verirse, söz konusu uzatma kefil için de geçerli olabilir.
- S 14.11. Sözleşmeyi yapan taraflar paragraf 14.10'da belirtilen, kefil olunan yükümlülüğü ifa etmek için tanınan süre konusunda anlaşmaya varmadan önce kefilin rızasını almalıdır.
- S 14.12 Bununla birlikte, yükümlülüğü yerine getirmek için tanınan ilave süre, lehtar tarafından yalnızca kefile verilirse, söz konusu uzatma kefil olunan tarafa uygulanmaz.
- R 14.13 *Kefalet*in birden fazla kefil içermesi durumunda, sözleşme yapan taraflar, her bir kefile karşı yapılabilecek hak taleplerinin önceliği, teminat limiti ve her bir kefilin yükümlülüklerinin kapsamı, yani müşterek mi, müteselsil mi yoksa her ikisi birden mi olduğu gibi belirli teminat şartlarını kabul edebilirler.
- S 14.14 *Kefalet* sözleşmesi kapsamındaki yükümlülüğün yerine getirilmesinden önce kefilin ölümünün gerçekleşmesi durumunda, lehtarın vadesi geldiğinde kefilin terekesinden kefil olunan tutarı talep edebileceği şeklinde *kefalet* akdinde aksi belirtilmediği sürece, kefilin yükümlülüğü sona erer.
- R 14.15 Kefilin ölümü *kefalet* sözleşmesi kapsamındaki yükümlülüğünün vadesi geldikten sonra gerçekleşirse, lehtar, kefil olunan miktarı kefilin terekesinden talep etmeden önce, ilk olarak kefil olunan taraftan talep edebilir.

15 KEFALETTE ÜCRET ALINMASI

- R 15.1 Kefil, *kefalet* hizmetini sağlamak için ücret talep edebilir.
- R 15.2 Paragraf 15.1 uyarınca, *kefalet* sözleşmesinde kararlaştırılan ücret aşağıdaki şekillerde olabilir:
- Üzerinde anlaşılan sabit bir miktar veya
 - Kefil olunan tutarın bir yüzdesi.

16 RÜCU VE TAZMİN

- S 16.1 *Kefalet*, gönüllü olarak sağlanmış olsa da, kefil, kefil olunan tarafa rücu etme hakkına sahip olacaktır.
- S 16.2 Kefil, yalnızca *kefaletin* sağlanması sonucunda lehtara ödediği miktara kadar rücu etme hakkına sahiptir.
- R 16.3 Paragraf 16.2'ye karşın, kefil, *kefalet* miktarının lehtara ödenmesine ilişkin oluşan toplam maliyeti kefil olunan taraftan geri alabilir.
- R 16.4 Kefilin kefil olduğu tarafa yönelik bir borç yükümlülüğünün olması durumunda, rücu miktarı borç yükümlülüğüne karşılık mahsup edilebilir.
- S 16.5 Rücu hakkı, lehtara yapılan ödemenin ardından veya kefil ile kefil olunan taraf arasında kararlaştırılan zamanlarda ortaya çıkmaktadır.
- R 16.6 Kefil olunan taraf, kefilin rücu hakkını kullanarak talep ettiği tutarı kararlaştırılan zaman dilimi içerisinde ödeyemediği takdirde, ilgili makamlarca belirlenen geç ödeme ücretlerine tabi olur.⁴
- S 16.7 *Kefalet* sözleşmesinde öngörüldüğü üzere, kefilin, lehtarın talebine ilişkin taahhüdünü yerine getirememesi durumunda, kefil de kefil olunan tarafa karşı uygulanan işlemlerin aynısına tabi tutulur.

17 KEFALETİN DİĞER AKİTLER VE KAVRAMLARLA BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 17.1 *Kefalet*, mübadele temelli sözleşme, vekâlet sözleşmesi, ortaklık sözleşmesi, kâr amacı gütmeyen sözleşmeler (*teberruât*) ve vaad dâhil olmak üzere diğer şer'î akit veya kavramlarla birlikte düzenlenebilir. *Kefâletin* bu sözleşme ve kavramlarla birlikte düzenlenmesiyle ilgili gerekliliklerin gözetilmesi sağlanmalıdır.⁵

4 Paragraf 26.1'e bakınız.

5 İlgili İslam hukuku sözleşmeleri veya kavramlarının yönergelerine bakınız.

KEFALET AKDİNİN FESHEDİLMESİ VE TAMAMLANMASI (İNTİHA)

18 KEFALETİN FESHEDİLMESİ

- S 18.1 Paragraf 18.2'ye istinaden lehtarın, kefil, talebi olsun veya olmasın, kefil olduğu yükümlülükten ibra etmesi durumunda, *kefalet* sözleşmesi feshedilir. Kefilin sorumluluktan muaf tutulması, kefil olunan tarafın lehtara karşı yükümlülüklerini yerine getirme sorumluluğunu etkilemeyecektir.
- S 18.2 Şayet *kefalet* için kefil olunan tarafça bir ücret ödenirse, *kefalet* sözleşmesi kefil olunan tarafın rızası olmadan feshedilemez.

19 KEFALETİN TAMAMLANMASI

- S 19.1 *Kefalet*, aşağıdaki durumlardan herhangi birinin meydana gelmesi üzerine tamamlanır:
- (a) Kefil olunan yükümlülüğün, kefil olunan taraf, temsilcisi (vekil) veya kefil tarafından tam olarak yerine getirilmesi,
 - (b) Lehtar ile kefil olunan taraf arasındaki borç yükümlülüklerinin mahsup edilmesi (*mukassa*),
 - (c) Lehtarın, kefil olunan yükümlülüğün tamamını kefil olunan taraftan talep etme hakkından feragat etmesi veya
 - (d) *Kefalet* süresinin veya lehtar tarafından hak talep etme süresinin dolması.
- S 19.2 *Kefalet*in tamamlanmasının ardından kefil, *kefalet* sözleşmesinde belirtilen yükümlülüğünden kurtulmuş olacaktır.

20 ARKA PLAN

- R 20.1 Bir İFK, garantör veya lehtar sıfatıyla bir *kefalet*te girebilir ve *kefaletin* yaygın uygulamalarından bazıları aşağıdaki gibidir:
- Kefil olarak, İFK, banka teminatı, teminat akreditifi ve nakliye garantisini gibi çeşitli *kefalet* bazlı finansal ürünler aracılığıyla, müşterileri lehine üçüncü taraflara teminat sağlar ve
 - Lehtar olarak, İFK, müşterilerine sağlanan finansman imkânları için üçüncü taraflarca verilen teminatı, İFK için bir risk azaltma veya müşteri için bir kredi artırma aracı olarak kabul eder.

21 YÖNETİM VE GÖZETİM

- S 21.1 İFK, *kefaletin* yönetimi ve uygulanmasında etkili bir gözetime olanak sağlamak için sağlam bir yönetim yapısı oluşturmalıdır.
- S 21.2 Yönetim Kurulu (Kurul), İFK'nın şer'i yönetimi ve İslam hukuku ile uyumluluğundan sorumludur. Bu itibarla, Kurul:
- Kefaletin* uygulanmasına ilişkin olarak İFK'nın ticari ve risk stratejilerini onaylamalı,
 - İFK'nın *kefaleti* düzenleyen iç politika ve prosedürlerinin uygulanmasını onaylamalı ve denetlemeli,
 - Kefaletin* operasyonel faaliyetlerinin ve risk profilinin uygun şekilde yönetilmesini sağlamak amacıyla güncel, ilgili ve yeterli kalabilmek için iç politikaların düzenli olarak gözden geçirilmesini sağlamalıdır. İç politikalarda yapılacak önemli değişiklikler Kurul tarafından onaylanmalıdır,
 - İslam hukukuyla ilgili tüm konuların Şer'i Komite tarafından onaylandığından emin olmalıdır ve
 - Malezya Merkez Bankası tarafından çıkarılan standartlara ve İFK tarafından oluşturulan iç politikalara uyumu değerlendirmek için düzenli olarak bağımsız incelemelerin yapılmasını sağlamalıdır.

- S 21.3 Şer'i Komite, İFK'ya *kefalet* ilişkin içerikleri olan ticaret, iş ve faaliyetlerin İslam hukukuna uyumluluğunu sağlama konusunda tavsiyelerde bulunmaktan sorumlu olacaktır. Bu itibarla, Şer'i Komite:
- (a) *Kefalet* sözleşmesinin uygulanmasını yöneten ilgili iç politika ve prosedürleri İslam hukuku açısından onaylamak,
 - (b) Ücret ve masraflar, sözleşmeler, ürün kılavuzu, pazarlama reklamı, satış örnekleri ve broşürler dâhil olmak üzere belgelerde sağlanan şart ve koşulları gözden geçirmek ve onaylamak,
 - (c) Şer'i inceleme ve şer'i denetim tarafından yürütülen çalışmaları değerlendirmek, sorunları belirlemek ve uygun düzeltici tedbirler önermek ve
 - (d) Şer'i meselelerle ilgili Malezya Merkez Bankası ve ilgili diğer merciler tarafından yayınlanan şer'i hükümler, kararlar veya rehberler hakkında tavsiyelerde bulunur ve açıklamalar yapar.
- S 21.4 Üst Düzey Yönetim, İFK'nın iş ve faaliyetlerinin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlamaktan sorumludur. Bu itibarla, Üst Düzey Yönetim:
- (a) *Kefalet* işlemlerini yöneten iç politika ve prosedürleri geliştirmeli ve uygulamalıdır. İç politikalar, en azından şunları içermelidir:
 - (i) Yapılandırma politikaları,
 - (ii) Risk yönetimi politikaları ve
 - (iii) İş ve piyasa davranış politikaları.
 - (b) *Kefalet* uygulamasını, şer'i denetim ve İslam hukuku ile uyumluluğunu desteklemek için yeterli bir sistem ve altyapının mevcut olmasını sağlamalı,
 - (c) Etkin bir uygulama sağlamak için onaylanmış iç politikaları iç paydaşlara açık bir şekilde iletmeli,
 - (d) Oluşturulan politikalar hakkında düzenli olarak inceleme ve uygunluk izlemesi yapmalı ve politikaları geliştirmek için Yönetim Kurulunun onayını almalı ve

- (e) İlgili bilgilerin Yönetim Kuruluna ve Şer'î Komiteye zamanında açıklanmasını sağlamalıdır.

22 YAPILANDIRMA

S 22.1 İFK, *kefaletin* yapılandırılmasının İslam hukukunun gereklilikleriyle uyumlu olduğundan ve kapsamlı politika ve prosedürlerin yanı sıra sağlam belgelerle de desteklendiğinden emin olmalıdır.

Yapılandırma Politikaları

S 22.2 İFK, *kefaletin* yapılandırmasını yöneten politika ve prosedürlerin (yapılandırma politikaları) yürürlükte olmasını sağlamalıdır. Yapılandırma politikaları, en azından, şunları içermelidir:

- (a) Ücret ve masrafları belirlemek için metodolojiler,
- (b) *Kefalet* için kabul edilebilir bir teminat/güvencenin belirlenmesine dair kriter ve şartlar,
- (c) Başvuru süresini, talep sınırlarını, bildirim şekillerini ve ödeme yöntemlerini içeren hak talebi, başvuru ve tazminat işlemlerine ilişkin prosedürler ve
- (d) *Kefaletin* konusunun İslam hukukuna uygun olmayan sözleşme veya faaliyetlerden gelmediğinden emin olmayı sağlayan prosedürler.

Dokümantasyon

S 22.3 İFK, *kefaleti* yansıtmak için yasal olarak uygulanabilir belgelerin⁶ kullanılmasını temin etmelidir.

S 22.4 İFK, belgelerde İslam hukuku tarafından yasaklanan hüküm ve şartların yer almadığından emin olmalıdır.

S 22.5 Paragraf 17.1 uyarınca, *kefaletin* vekâlet ile birlikte uygulanması halinde, bir sözleşmenin sonucu diğeriyle ilişkilendirilmeyecek şekilde sözleşmeler birbirinden bağımsız ve ayrı olarak kurulmalıdır.

⁶ Finansal işlemlerdeki sözleşmeleri, anlaşmaları ve genel olarak kabul edilen diğer belgeleri içine alır.

- S 22.6 Belgelerde Arapça terminoloji kullanılıyorsa, İFK müşteriye bu terminolojiler ile ilgili aydınlatma ve açıklama sağlamalıdır.
- S 22.7 İFK, *kefaletin* hüküm ve şartlarıyla ilgili olarak, en azından, aşağıdaki hususları ilgili belgelere dâhil etmelidir:
- (a) Sözleşmeyi yapan tarafların görev ve sorumlulukları,
 - (b) Söz konusu olduğu durumlarda ücret ve masraflar,
 - (c) *Kefaletin* amacı,
 - (d) Söz konusu olduğu durumlarda, *kefaletin* süresi,
 - (e) Söz konusu olduğu durumlarda, kefil olunan miktar,
 - (f) Söz konusu olduğu durumlarda, sona erme tarihi ve hak talep etme süresi,
 - (g) Söz konusu olduğu durumlarda, hak talep etme prosedürü ve talep edilen haklar arasında öncelik sıralaması,
 - (h) Başvuru süresi, bildirim şekli ve ödeme yöntemini de içeren kefile başvuru ve alacak tahsilinin şartları,
 - (i) *Kefaletin* erken sona ermesi veya gecikmeli başlaması durumunda, ücretin, şayet söz konusu ise, geri ödenmesi prosedürü,
 - (j) Teminat türleri, süresi ve teminat veya güvencenin serbest bırakılmasına ilişkin kriterleri içeren teminatla ilgili hususlar,
 - (k) *Kefaletin* feshi ve tamamlanmasını gerektirecek olaylar ve
 - (l) İslam hukukuna kesintisiz bir uyum sağlamak için sözleşme taraflarının gözetmesi gereken şartlar.

23

RİSK YÖNETİMİ

- S 23.1 İFK, *kefalet* ile ilgili riskleri etkin bir şekilde yönetmek için sağlam bir risk yönetimi çerçevesi oluşturmalı ve uygulamalıdır.

Risk Yönetimi Politikaları

- S 23.2 İFK, *kefalet* ile ilgili risk yönetimi politikaları oluşturmalıdır.

- S 23.3 İFK'nın risk yönetimi politikaları, en azından, aşağıdakileri içermelidir:
- (a) *Kefalet* ile ilgili maruz kalınan tüm risklerin tanımlanması, ölçülmesi, izlenmesi, raporlanması ve kontrolü için süreç ve prosedürler,
 - (b) Risk maruziyetine ilişkin, İFK'nın risk iştahı ve kapasitesi ile paralel olarak belirlenmiş dâhili limitler,
 - (c) Şer'î inceleme, teminatın değer tespiti ve müşterinin kredi değerlendirmesi dâhil olmak üzere uygun risk azaltma önlemleri ve
 - (d) Yönetim Kuruluna, Şer'î Komiteye ve üst yönetime gereklilikleri bildirmek.
- S 23.4 İFK, kendi risk iştahı ile tutarlılığı sağlamak için risk yönetimi politikalarını, prosedürlerini ve iç limitleri periyodik olarak gözden geçirecek ve güncelleyecek süreçler oluşturmalıdır.

24 İŞ VE PİYASA DAVRANIŞI

- S 24.1 Sözleşme taraflarının çıkarlarını korumak için, *kefalet*, İslam hukuku ile uyumlu olarak adil ve şeffaf bir şekilde yürütülmelidir.
- S 24.2 İFK, *kefaletin* İslam hukukunun gereklilikleri doğrultusunda adil, şeffaf, sorumlu ve profesyonel bir şekilde yürütüldüğünden emin olmak için, politika ve prosedürlerinde tüm sözleşme tarafların çıkarlarına saygı göstermelidir.

İş ve Piyasa Davranışı Politikaları

- S 24.3 İFK'nın *kefalet* konusundaki iş ve piyasaya ilişkin iç politika ve prosedürleri, aşağıdakiler dâhil olmak üzere, adil iş yapma uygulamalarını taraflara yansıtmalıdır,
- (a) Müşteriye verilen bilgilerin doğru ve açık olması, yanıltıcı olmaması ve
 - (b) Söz konusu olması durumunda, ücret ve harçların müşteriye açıklanması.

Bilginin Açıklanması

S 24.4 İFK, sözleşme taraflarının *kefalet* konseptini anlamalarını sağlamalıdır.

25 FİNANSAL BEYAN

S 25.1 İFK, paydaşların *kefaleti* anlayıp değerlendirmelerine imkân vermek için yeterli düzeyde finansal açıklama sağlayacaktır.

S 25.2 İFK, doğru ve adil bir fikir sunan finansal tabloların hazırlanmasına ve raporlanmasına imkân veren muhasebe ve diğer kayıtları güncel bir şekilde tutmalıdır.

26

İFK'NİN KEFALETE KEFİL OLARAK GİRDİĞİ DURUMLARLA İLGİLİ ÖZEL GEREKLİLİKLER

Yapılandırma

- S 26.1 Paragraf 16.6 uyarınca, İFK'nın geç ödeme ücretlerini uygulaması durumunda, bu uygulamanın İslami Finans Kurumları için Geç Ödeme Ücretleri Kılavuzuna (Guidelines on Late Payment Charges for Islamic Financial Institutions) uygun olması gerekir.

Risk Yönetimi

- S 26.2 İFK, *kefalet* ürün ve hizmetlerinin sunulmasından önce, ilgili iç politikaya dayanarak kendisine kefil olunan taraf hakkında bir kredi değerlendirmesi yapmalıdır.
- R 26.3 *Kefaletin* uygulanmasında, İFK, temerrüt olaylarına karşı kendisini korumak için, kefil olunan taraftan, rehin veya güvence sağlamasını isteyebilir.
- S 26.4 Paragraf 26.3'ün amaçları doğrultusunda, teminatın nakit dışında bir formda olması durumunda, İFK, iç politika ve prosedürlere uygun olarak belli aralıklarla teminatın değer tespitini sağlamalıdır.
- S 26.5 22.2 (b) alt-paragrafına uygun olarak, İFK'nın *kefalet* için maruziyet sınırını belirlerken kabul edilen teminat veya güvencenin finansmandaki likidite riskini göz önünde bulundurması gerekir.
- S 26.6 Paragraf 14.13 ile ilgili olarak, birden fazla kefil içeren *kefalete* ilişkin olarak, İFK, hak taleplerinin öncelik sıralaması ve kefillerin teminat limitleri gibi *kefalet* şartlarının yasal belgelerde açıkça belirtilmesini sağlamalıdır.

İş ve Piyasa Davranışı

- S 26.7 Potansiyel müşterinin bilinçli bir karar verebilmesini sağlamak için, İFK, potansiyel müşteriye hem sözleşme öncesi aşamada hem de sözleşmeyi yaparken, pazarlama ve tanıtım materyalleri, ürün tanıtım formu ve *kefalete* ilişkin diğer materyallerde yeterli bilgiyi sağlamalıdır. Sunulan bilgi şunları içermelidir:
- (a) *Kefaletin* temel özellikleri,
 - (b) *Kefaletin* öne çıkan hüküm ve koşulları, örneğin:
 - (i) Vadesi ve amacı,

- (ii) Sözleşme tarafların hak ve yükümlülükleri,
 - (iii) *Kefalet* ile ilgili önemli riskler,
 - (iv) Sözleşme taraflarınca ödenecek veya ödenebilecek ücretler ve harçlar ile bu tutarların ödeneceği veya ödenebileceği zaman ve
 - (v) Şayet varsa, rehin ile ilgili şartlar.
- S 26.8 *Kefalet* süresi boyunca, İFK müşteriye, sözleşme şartları, finansal ürünlerin özellikleri ve müşterinin hak ve yükümlülükleri dâhil olmak üzere sözleşmede yapılan herhangi bir değişikliği⁷ bildirmelidir.
- S 26.9 *Kefalet* sözleşmesinin feshedilmemiş veya sona erdirilmemiş olması şartıyla, İFK, lehtarın *kefalet* sözleşmesinin şart ve hükümleri kapsamındaki hak talebini yerine getirmelidir.

27 İFK'NİN KEFALETE LEHTAR OLARAK GİRDİĞİ DURUMLARLA İLGİLİ ÖZEL GEREKLİLİKLER

Risk Yönetimi

- S 27.1 İFK, bir risk azaltma aracı olarak *kefalet*in etkinliğini sağlamalıdır. Bu doğrultuda, İFK en azından,
- (a) Kefilin *kefalet* kapsamındaki yükümlülüğü yerine getirme kapasitesini değerlendirmeli ve
 - (b) *Kefalet* sözleşmesinin uygulanabilir olmasını sağlamalıdır.

İş ve Piyasa Davranışı

- S 27.2 İFK, *kefalet* sözleşmesinin şart ve hükümlerini kefile açıklamalıdır.
- R 27.3 Paragraf 22.7 (g) ile ilgili olarak ve *kefalet* sözleşmesi kapsamındaki hakları takiben, İFK, kefil olunan yükümlülüğü öncelikle kefil olunan taraftan talep etmeli ve kefil olunan taraf yükümlülüğünü yerine getirebildiği sürece kefile karşı herhangi bir işlem başlatmamalıdır.

7 Ürün Şeffaflığı ve Beyana Dair Kılavuz (Guidelines on Product Transparency and Disclosure) tabidir.

28 İBRAZ GEREKLİLİKLERİ

- S 28.1 Yönetim Kurulu ve Şer'i Komite sırasıyla, yönergeye uyumu temin etmek için 1 Ocak 2018 tarihine kadar İFK'nın uygulama planını onaylamalı ve teyit etmelidir.
- S 28.2 *Kefalet*e dayalı olarak yapılandırılmış herhangi bir ürün veya hizmet sunan İFK, uygulama planını 31 Ekim 2016'ya kadar Jabatan Perbankan Islam dan Takaful'e (JPIT) sunmalıdır.

EK 1: KEFALETİN MEŞRUIYETİ

1. *Kefalet* sözleşmesinin meşruiyeti Kur'an-ı Kerim'den gelmekte ve Hz. Muhammed (SAV)'in sünnetine ve İslam hukukçularının icmasına dayanmaktadır.

Kur'an-ı Kerim

2. Aşağıdaki ayet *kefalet* sözleşmesinin caiz oluşuna işaret etmektedir:

قَالُوا نَفَقْدُ صَوَاعَ الْمَلِكِ وَلِمَنْ جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ

"Kralın su kabını arıyoruz, onu getirene bir deve yükü (bahşiş) var dediler. (İçlerinden biri:) Ben buna kefilim, dedi."⁸

Hz. Muhammed (SAV)'in Sünneti

3. Aşağıdaki hadis *kefâletin* genel olarak caiz olduğuna işaret etmektedir:

عَنْ جَابِرٍ، قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُصَلِّيَ عَلَى رَجُلٍ مَاتَ وَعَلَيْهِ دَيْنٌ فَأُتِيَ بِمَيْتٍ فَقَالَ "أَعَلَيْهِ دَيْنٌ" . قَالُوا نَعَمْ دِينَارَانِ . قَالَ " صَلُّوا عَلَى صَاحِبِكُمْ " . فَقَالَ أَبُو قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيُّ هُمَا عَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ . قَالَ فَصَلَّى عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Rasülullah (SAV) borçlu olarak ölenin cenazesini kılmazdı. (Bir gün) bir cenaze getirildi. Rasülullah (SAV): "Onun borcu var mı?" diye sordu. "Evet iki dinar borcu var," dediler. "Arkadaşınızın namazını kılınız," buyurdu. Bunun üzerine, Ensâr'dan olan Ebû Katâde, "O iki dinarı ben yükleniyorum, Ya Rasülullah." dedi. Hz. Peygamber de adamın namazını kıldı.⁹

İslam Hukukçularının İcması

4. İbn Kudame tarafından da aktarıldığı üzere¹⁰ Müslüman hukukçular *kefalet* sözleşmesinin caiz olduğu konusunda icma etmişlerdir.

8 Yusuf, 12: 72.

9 Ebu Davud, *Süneni Ebi Davud*, Hadis no: 3343

10 İbn Kudame, *el-Muğni*, 4:400.

EK 2: SÖZLÜK

Bu yönergenin hedefleri açısından, aşağıdaki terimler aşağıdaki tanımlara sahip olacaklardır:

Terim	Açıklaması
Deyn-i lâzım	Hukuken bağlayıcı olan borç.
İbra	Borç ilişkisinin sonlandırılması ya da borçta indirim yapılması.
İcma	Fakihlerin herhangi bir dönemde fıkhî bir meselenin hükmü üzerinde fikir birliğine varmaları.
Kefaletü'l-ayn	Bir fiziksel varlık için <i>kefalet</i> .
Kefaletü'd-deyn	Bir borç yükümlülüğü için <i>kefalet</i> .
Kefale bi'l-mâl	Finansal kefillik.
Kefil	Bir hakkın güvence altına alınması amacıyla asıl yükümlünün alacaklı karşısındaki sorumluluğunu üstlenmeye iştirak eden kişi.
Mekfulün anh	Borçlu olan ve kendisine kefil olunan taraf veya kefilin kendisine kefil olduğu taraf.
Mekfulün leh	Kredi veren lehtar veya söz konusu yükümlülüğü (borcu) kefil olunan taraf veya kefilden talep etme hakkına sahip olan taraf.
Mukassa	Borcu mahsup etmek, mahsuplaşmak, takas
Örf	İslam hukuku ile çelişmeyen ve toplum tarafından kabul edilen uygulamalar.
Teberru'at	Kâr amacı gütmeyen/karşılıksız işlemler.
Vaat	Taahhüt, söz verme. Bir kişinin tek taraflı irade beyanıyla hukuki sonuçları bulunan bir davranışta bulunacağını veya bir işlem gerçekleştireceğini taahhüt etmesi.

İSLAMI BANKACILIK VE TEKAFÜL DEPARTMANI

VEKÂLET

BNM/RH/PD 028-3

Şu kurumlara uygulanabilir:

1. Lisanslı İslami bankalar
2. İslami bankacılık işletmesi de yapan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları
3. Lisanslı tekafül operatörleri
4. Profesyonel retekafül operatörleri
5. Kanunla belirlenmiş kalkınma finans kurumları

24 Haziran 2016'da yayınlanmıştır

BÖLÜM A: GENEL BAKIŞ

1	Giriş	294
2	Uygulanabilirlik	295
3	Yasal hükümler	295
4	Yürürlük Tarihi	295
5	Yorum	296
6	İlgili Şer'î Hükümler ve Yönergeler	296

BÖLÜM B: ŞER'İ GEREKLİLİKLER VE OPSİYONEL UYGULAMALAR

7	Bölüm B ile Uyum	298
8	Tanımı	298
9	Mahiyeti	298
10	Vekâletin Bileşenleri	299
11	Sözleşme Tarafları	299
12	Teklif (İcap) ve Kabul	300
13	Vekâletin Konusu	300
14	Vekâletin Göze Çarpan Özellikleri	300
15	Vekâlet Ücreti	302
16	Yetkisiz Temsilci (Fuzuli) Tarafından İşlem Yapılması	303
17	Vekâletin Diğer Akitler ve Düzenlemelerle Birlikte Uygulanması	304
18	Vekâletin Kefalet ile Birlikte Uygulanması	304
19	Vekâletin Rehin ile Birlikte Düzenlenmesi	305
20	Yatırım Vekâletinin Uygulanması	305
21	Vekâletin Feshi	307
22	Vekâletin Tamamlanması	308

BÖLÜM C: OPERASYONEL GEREKLİLİKLER

23	Yönetim ve Gözetim	309
24	Yapılandırma	312
25	Risk Yönetimi	315
26	Finansal Beyan	316
27	İş ve Piyasa Davranışı	316

BÖLÜM D: İBRAZ GEREKLİLİKLERİ

28 İbraz Gerekliliği 317

EKLER

Ek 1: Vekâletin Meşruiyeti 318

Ek 2: Sözlük 321

1. GİRİŞ

- 1.1 Şer'i gerekliliklere uyum, İslami finans ürün ve hizmetlerinin meşru-iyetini ve bütünlüğünü sağlamanın ön şartıdır. Bu gerekliliği karşı-larken, bir İslami finans kurumu (İFK) için İslami finans işlemlerinin yürütülmesinin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlayacak gerekli operasyonel çerçeveyi ve altyapıyı oluşturması elzemdir.
- 1.2 Şer'i akit-temelli mevzuat politikaları, şer'i akıtların İslami finans ürün ve hizmetlerine uygulanmasındaki tutarlılığı teşvik etmeyi hedefle-mektedir. Bu yönergenin, bir İFK'nın hukuki kesinliğini ve İslam huku-kuna uyumunu güçlendirmesi planlanmaktadır.
- 1.3 Bu yönerge:
- (a) İslam hukukunun bağlayıcı *Vekâlet* akdine uygulanabilecek hükümlerine dair bir referans kaynağı sunmayı,
 - (b) Bağlayıcı *vekâlet* akdinin uygulanmasıyla ilgili temel operas-yonel gereklilikleri ortaya koymayı ve
 - (c) Sağlam bankacılık uygulamalarını ve tüketicinin korunması-nı sağlayacak şer'i şartlara bütünüyle uyumu teşvik etmeyi amaçlamaktadır.
- 1.4 Bu yönerge aşağıdakileri ortaya koyar:
- (a) B bölümünde *vekâlet*in göze çarpan özellikleri ve önemli şart-ları ve
 - (b) C bölümünde yönetim ve gözetim, yapılandırma, risk yöneti-mi, iş ve piyasa davranışına ilişkin operasyonel gereksinim-ler ve finansal açıklamalar ile ilgili düzenleyici ve denetleyici beklentiler.
- 1.5 Bu yönerge bir *vekâlet* sözleşmesinin İFK tarafından sunulan finan-sal ürün ve hizmetlere uygulanışını ele almaktadır.

2 UYGULANABİLİRLİK

- 2.1 Bu yönerge, paragraf 5.2’de tanımlanan tüm İslami finans kurumlarına uygulanabilir.
- 2.2 Meseleyi netleştirmek açısından, bir İFK’nın yatırım hesabı gayesiyle *yatırım vekâletini (vekâle bi’l-istismâr)* benimsediği durumlarda,
- (a) Bu yönergenin C bölümündeki operasyonel gereklilikler tatbik edilemez ve
- (b) *Yatırım Hesapları* ile ilgili Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan yönergede sağlanan operasyonel gereklilikler uygulanabilir.

3 YASAL HÜKÜMLER

- 3.1 Bu yönergenin B bölümündeki gereklilikler aşağıdakilere uygun olarak belirlenmiştir:
- (a) 2013 tarihli İslami Finans Hizmetleri Kanunu’nun (the Islamic Financial Services Act - IFSA) 29 (1) bölümü ve
- (b) 2002 tarihli Kalkınma Finans Kurumları Kanunu’nun (the Development Financial Institutions Act DFIA) 33E bölümü.
- 3.2 Bu yönergenin C Bölümündeki şartlar aşağıdakilere uygun olarak belirlenmiştir:
- (a) IFSA’nın 29 (2), 57 (1), 135 (1) ve 155 bölümleri ve
- (b) DFIA’nın 33E (2), 41, 42C (1) ve 116 bölümleri.
- 3.3 Bu yönergedeki rehberlik, IFSA’nın 277. bölümü ve DFIA’nın 126. bölümü uyarınca hazırlanmıştır.

4 YÜRÜRLÜK TARİHİ

- 4.1 Bu yönerge, bu yönergenin yayınlanmasından hemen sonra yürürlüğe girecek olan 28 no.lu paragraf hariç, 1 Ocak 2018 tarihinde yürürlüğe girmektedir.

5 YORUM

- 5.1 Bu yönergede aksi bir şekilde tanımlanmadıkça, bu yönergede kullanılan terimler ve ifadeler, duruma göre Finansal Hizmetler Kanunu (the Financial Services Act - FSA), IFSA ve DFIA tarafından kendilerine atfedilenlerle aynı anlamlara sahip olacaktır.
- 5.2 Bu yönerge içerisinde kullanılan:
- “S”** harfi uyulması gereken bir standart, gereklilik, özellik, yönlendirme, şart ve herhangi bir yorumlayıcı, tamamlayıcı ve geçiş hükümleri anlamına gelir. Uyulmaması yaptırım eylemi ile sonuçlanabilir,
- “R”** harfi benimsenmesi teşvik edilen ortak anlayış ve tavsiyeleri desteklemeyi amaçlayan bilgi ve beyanlardan oluşabilecek rehberliği ifade eder.
- “İslami finans kurumları”** yani **“İFK”** ifadesi,
- Lisanslı bir İslami banka,
 - Lisanslı bir tekafül operatörü ve profesyonel bir retakafül operatörü
 - İslami bankacılık işlemleri yürütmek üzere FSA, 15 (1) (a) bendi uyarınca onaylanan lisanslı bankalar veya lisanslı yatırım bankaları ve
 - DFIA'nın 33B numaralı fıkrası uyarınca onaylanan İslami bankacılık işlerini yürütmek üzere DFIA kapsamında tanımlanan kurumlar anlamına gelir.
- 5.3 Bu yönergede kullanılan terimlerin sözlüğü Ek 2'de verilmiştir.

6**İLGİLİ ŞER'İ HÜKÜMLER VE YÖNERGELER**

- 6.1 Bu yönerge, Malezya Merkez Bankası tarafından çıkarılan diğer ilgili yasal belgeler, yönergeler veya rehberlerle birlikte okunmalıdır. Özellikle:
- (a) Yatırım Hesabı,
 - (b) Lisanslı İslami Bankalar Kurumsal Yönetim Rehberi (Guidelines on Corporate Governance for Licensed Islamic Banks),
 - (c) Kalkınma Finans Kurumları Kurumsal Yönetim Rehberi (Guidelines on Corporate Governance for Development Financial Institutions) ve
 - (d) Şer'i Yönetim Çerçevesi (Shariah Governance Framework).

7 BÖLÜM B İLE UYUM

S 7.1 Ürünleri için *vekâlet* sözleşmesini kullanan bir İFK, söz konusu ürünlerin bu yönergenin B bölümü ile uyumlu olmasını sağlamalıdır.

8 TANIMI

S 8.1 *Vekâlet*, ücretli veya ücretsiz olmak üzere, asıl olan (*asil*) bir tarafın, belirli bir görevi yerine getirmesi için diğer bir tarafa vekili olarak yetki verdiği sözleşmeyi ifade eder.

9 MAHİYETİ

S 9.1 *Vekâlet*in tabiatından gelen özelliği, asil olan kişi tarafından, vekil olan tarafı, yetkilendirildiği sınırlar içerisinde asil olan tarafa karşı emanet özelliği taşıyan görevler yapma konumuna getiren bir yetkinin verilmesi veya yetkilendirilmesidir.

S 9.2 Bir *vekâlet* sözleşmesi aşağıdaki durumlardan herhangi biri altında bağlayıcı olacaktır:

- (a) *Vekâlet*in üçüncü bir tarafın haklarını ihtiva etmesi,
- (b) *Vekâlet* sözleşmesinin vekile ödenecek bir ücret (*vekâle bi'l-üç-
ra*) içermesi,
- (c) Vekilin yetkilendirildiği işi yapmaya başlaması ve çalışmanın sona erdirilmesinin, asilin veya vekilin zarar görmesine neden olacak olması veya
- (d) Asil ve vekilin, *vekâlet* sözleşmesini belirli bir süre boyunca feshetmemeyi kabul etmiş olmaları.

R 9.3 *Vekâlet* akdi aşağıdaki şekillerden birinde olabilir:

- (a) Sınırsız *Vekâlet* (Mutlak *Vekâlet*): asil olan tarafın, belli bir işi ifa etmek üzere ve hiçbir özel kısıtlama olmaksızın birisini vekili olarak atadığı sözleşme veya
- (b) Sınırlı *Vekâlet* (Mukayyed *Vekâlet*): asil olan tarafın, belli bir işi ifa etmek üzere özel kısıtlama veya şartlar koşarak birisini vekili olarak atadığı bir sözleşme.

- S 9.4 Vekâlet sözleşmesi, vekâlet sözleşmesine girildikten hemen sonra veya şayet şartlı bir vekâlet sözleşmesiye, belirlenen şart(lar)ın gerçekleşmesi üzerine yürürlüğe girecektir.
- S 9.5 Karşılıklı olarak mutabık kalınan ve şer'î ilkelere uygun olan şartlar ve koşullar, asil ve vekil açısından bağlayıcı olacaktır.

10 VEKÂLETİN BİLEŞENLERİ

- S 10.1 Bir vekâlet sözleşmesi aşağıdaki unsurların hepsini içermelidir:
- (a) Asil ve vekil (birlikte sözleşme tarafları olarak isimlendirilirler),
 - (b) Vekâlet sözleşmesine girmek için yapılan teklif (icap) ve kabul,
 - (c) Vekâlet sözleşmesinin konusu.

11 SÖZLEŞME TARAF LARI

- S 11.1 Bir vekâlet sözleşmesi, en azından bir asil ve bir vekil içermelidir.
- S 11.2 Sözleşme tarafları vekâlet sözleşmesine girebilecek hukuki ehliyetel sahip, gerçek veya tüzel kişiler olmalıdır.
- S 11.3 Bir asil, belirli bir işleme girmek için gerekli olan yasal kapasiteye kendisi sahip değilse, bu tür bir işlemi yürütmek üzere vekil atamaz.
- S 11.4 Asil, vekile yetki vermeli ve vekâlet sözleşmesi kapsamında onu atadığını kendisine bildirmelidir.
- S 11.5 Şayet bir kişi vekâlet sözleşmesi olmadan bir başkası adına hareket ederse veya atanan bir vekil vekâlet sözleşmesi kapsamında yetkilendirildiği alanın dışında hareket ederse, bu kişi veya vekil, yetkisiz temsilci (*fuzuli*) olarak adlandırılır. Yetkisiz temsilci tarafından girilen işlem, paragraf 16.1'de belirtilen şartlara tabi olarak onaylanabilir.

1 Gerçek kişinin şer'î perspektiften hukuki ehliyeti, hak ve sorumlulukları üstlenebilmesi ve fiillerine hukuki bir sonuç verebilmesi olarak tanımlanır. Kişinin sağlam bir akıl sahibi olması ve kendisi için zararlı veya faydalı olacak şeyleri ayırt edebilmesi ehliyetin önemli şartları arasındadır. Bir tüzel kişinin hukuki ehliyeti, tüzel kişinin hak edinebilmesi ve sorumluluk alabilmesi olarak tanımlanır. Malezya'da hukuki ehliyet konusu 1950 Borçlar Kanunu (the Contracts Act) ve 1971 Reşit Olma Yaşı Kanunu (the Age of Majority Act) tarafından idare edilmektedir.

12 TEKLİF (İCAP) VE KABUL

- S 12.1 *Vekâlet* sözleşmesine, sözleşme tarafları arasında yapılan bir teklif ve kabul vasıtasıyla girilmelidir.
- R 12.2 Teklif ve kabul sözlü olarak, yazılı olarak veya İslam hukuku tarafından tanınan başka herhangi bir yöntemle ifade edilebilir.

13 VEKÂLETİN KONUSU

- S 13.1 *Vekâlet* sözleşmesinin konusu İslam hukuku ile uyumlu olmalıdır.
- S 13.2 *Vekâlet* sözleşmesinin konusu, asil tarafından baştan açıkça belirlenmiş, vekile bildirilmiş ve onun tarafından kabul edilmiş olmalıdır.

14 VEKÂLETİN GÖZE ÇARPAN ÖZELLİKLERİ

Vekilin Yetkilendirilmesinin Açıklanması

- S 14.1 Vekilin üçüncü şahıslarla bir işleme girdiğini ve asilin adına hareket ettiğini açıkladığı durumlarda -
- Bu işlemde doğan hak ve sorumlulukların (*Akdin hukuku*) asil tarafından üstlenilmesi gerekir ve
 - Verilen yetkiye bağlı olarak vekil tarafından girilen işlemlerle amaçlanan her türlü sonuç (*Akdin hükmü*) asil açısından bağlayıcı olacaktır.
- S 14.2 Vekilin üçüncü şahıslarla bir işleme girdiği ve asil adına hareket ettiğini açıklamadığı durumlarda:
- Bu işlemde doğan hak ve sorumlulukların vekil tarafından üstlenilmesi gerekir, ve
 - Verilen yetkiye bağlı olarak vekil tarafından girilen işlemlerle amaçlanan her türlü sonuç, asil açısından bağlayıcı olacaktır.

Çifte Vekâlet

- R 14.3 Bir anlaşmanın, sözleşme tarafları olarak birden fazla asili içermesi halinde (anlaşmanın, satıcı ile alıcı veya kiracı ile kiraya veren gibi bir veya daha fazla işlemi içerip içermemesine bakılmaksızın), vekil tüm asiller için hareket edebilir.
- R 14.4 Bir asilin vekili olarak yetki sahibi olan bir kişi, diğer sözleşme tarafı olarak kendisi ile müteakip bir işleme girebilir (mesela *teverruk* mevduatı kapsamında alıcı veya *teverruk* finansmanı kapsamında satıcı gibi).
- S 14.5 Paragraf 13.2 ile bağlantılı olarak, vekilin yetkilendirildiği görevlerin açıkça belirlenmesi, asil(ler)in razı olması, vekile bildirilmesi ve vekil tarafından kabul edilmesi gibi sözleşme taraflarının hak, yükümlülük ve sorumluluklarının önceden tespit edilmesi şartıyla, kişi 14.3 ve 14.4 no.lu paragraflarda belirtilen çifte vekâlet görevini icra edecektir.
- S 14.6 Paragraf 14.5 ile ilgili olarak, asillerin her birinin, kendi adlarına hareket etmesi için bir vekil atanmasını kabul etmeleri gerekir.

İkinci Vekilin veya Alt Vekilin/Diğer Vekilin Atanması

- R 14.7 Asil aşağıdaki hususlara rıza gösterebilir:
- (a) Vekilin asil adına bir başka vekil ataması veya
 - (b) Kendisi için (ilk vekil) görevin tamamını veya herhangi bir kısmını yerine getirmek üzere bir başka vekil (alt vekil) ataması.
- S 14.8 Vekil, asilin rızası olmaksızın ikinci bir vekil tayin edemez veya kendi görevini bir alt vekile devredemez.
- S 14.9 Asil birden fazla vekil atadığında ve vekillerin birlikte hareket etmelerini istediğinde:
- (a) Asil, bu arzusunu açıkça beyan etmelidir ve
 - (b) Vekillerden her biri, asilin zorunlu kıldığı şekilde, görevini diğer vekillerle birlikte yapmalıdır.

Vekilin Hak ve Yükümlülükleri

- S 14.10 Vekil, *vekâlet* konusuyla ilgili özel bir koşulun belirlenmemiş olduğu *sınırsız vekalette* asilin genel çıkarını gözetmelidir.
- S 14.11 Vekilin haksız fiili (*te'addi*), ihmali (*taksir*) veya belirlenen şartları (*muhalefetü'ş-şuru*) ihlali durumunda, vekil sorumlu olacak ve asilin uğradığı her tür fiili masraf dâhil olmak üzere zarar veya hasarı telafi edecektir.
- S 14.12 Belirlenen şartların ihlalinin, vekilin yetkili olduğundan daha yüksek bir fiyattan satış yapması veya daha düşük bir fiyattan satın alması gibi, asilin kazanç yapması ile sonuçlanması durumunda, vekil bunu asile açıklamalıdır ve asilin müsaadesi olmadan elde ettiği kazancın herhangi bir bölümünü alıkoymamalıdır.

15 VEKÂLET ÜCRETİ

- R 15.1 Bir *vekâlet* sözleşmesi ücret karşılığında düzenlenebilir (*vekâle bi'l-ücrâh*).
- S 15.2 Şayet *vekâlet* sözleşmesi ücretli olarak düzenlenmişse, vekil, yetkilendirilmiş olduğu görevi veya kendisine havale edilen işleri yerine getirmek için *vekâlet* ücreti alma hakkına sahiptir.
- S 15.3 *Ve-kâlet* ücreti, *vekâlet* sözleşmesine girerken belirlenmeli ve üzerinde uzlaşılmalıdır.
- R 15.4 *Ve-kâlet* ücreti, sabit bir miktar, belirli bir miktarın yüzdesi veya referans bir ölçütle bağlantılı bir tutar olarak belirlenebilir.
- R 15.5 *Ve-kâlet* ücreti, tek seferde veya birkaç taksitle ödeme gibi, sözleşme taraflarınca karşılıklı olarak anlaşılan şekilde ödenebilir.
- R 15.6 *Ve-kâlet* ücretinin yanı sıra, sözleşme tarafları başlangıçta kararlaştırılan ücrete (performans bedeli) ilave olarak ek bir ücret üzerinde anlaşabilirler. Performans ücreti, yetkilendirilen görev için belirlenmiş olan sabit bir eşğin üzerinde kalan miktar şeklinde olabilir.
- R 15.7 Şayet *vekâlet* sözleşmesi bir alt vekil içeriyorsa, asil ve ilk vekil, alt vekilin *vekâlet* ücretini ödeyecek olan tarafı kararlaştırabilir.

- S 15.8 Paragraf 15.3'e karşın, tarafların vekilin bir *vekâlet* ücretine hak kazanacağı konusunda mutabakata varmış olmaları ancak oranın önceden belirlenmemiş ve görevin vekil tarafından tamamen veya kısmen yerine getirilmiş olması durumunda, vekil, yapılan benzer bir işin piyasa oranına (*ücretü'l-misîl*) göre bir ücret alacaktır.
- R 15.9 Vekil ücret hakkından feragat edebilir.

16 YETKİSİZ TEMSİLCİ (FUZULİ) TARAFINDAN İŞLEM YAPILMASI

- S 16.1 Paragraf 11.5 ile ilgili olarak, muhtemel bir asil aşağıdaki durumları onaylayabilir:
- (a) Yetkisiz temsilcinin muhtemel asile ait varlığı üçüncü tarafa sattığı bir satış işlemini veya
 - (b) Yetkisiz temsilci tarafından girilen bir satın alma işlemini yalnızca aşağıdaki durumlarda onaylayabilir:
 - (i) Yetkisiz temsilcinin muhtemel asilin parasını kullanarak bir varlığı satın alması veya
 - (ii) Yetkisiz temsilcinin kendi parasını kullanarak bir varlığı satın alması ancak satın alma işleminin muhtemel asil adına yapıldığını beyan etmesi.
- S 16.2 Paragraf 16.1 (a)'daki durumda onayın bulunmaması halinde, satış sözleşmesi feshedilir ve satış sözleşmesindeki varlık muhtemel asile ve gelir de üçüncü tarafa iade edilir.
- S 16.3 Paragraf 16.1 (b)'deki durumda onayın bulunmaması halinde:
- (a) Yetkisiz temsilci tarafından girilen satın alma sözleşmesi asil aleyhine uygulanamaz,
 - (b) Muhtemel asile ait olan tüm para iade edilecektir ve
 - (c) Yetkisiz temsilci bu işlemde sorumlu olacaktır.

VEKÂLETİN DİĞER SÖZLEŞMELERLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

17 VEKÂLETİN DİĞER AKİTLER VE DÜZENLEMELERLE BİRLİKTE UYGULANMASI

- R 17.1 *Vekâlet* sözleşmesi, aşağıdakiler de dâhil olmak üzere diğer sözleşmeler veya düzenlemelerle uygulanabilir:
- (a) *murabaha*, *istisna* ve *icare* gibi mübadele temelli sözleşmeler,
 - (b) *Muşareke* ve *mudarebe* gibi ortaklık sözleşmeleri,
 - (c) Satın alma taahhütlü *murabaha*,
 - (d) *İcare müntehiye bi't-temlik* (satın alma ile biten finansal kiralama) veya
 - (e) *Teverruk*.

18 VEKÂLETİN KEFALET İLE BİRLİKTE UYGULANMASI

- R 18.1 Bir *vekâlet* sözleşmesinde vekil, üçüncü bir tarafın asile karşı yükümlülüğünün yerine getirilmesini teminat altına almak için ayrı bir *kefalet* sözleşmesine girebilir.
- S 18.2 Paragraf 18.1 uyarınca vekilin ayrı bir *kefalet* sözleşmesine girmesi durumunda, *vekil*, kefil rolünü üstlenecektir.
- S 18.3 *Vekâlet* ve *kefalet* sözleşmelerini içeren bir düzenleme tek bir yasal belgede kayıt altına alınırsa, aşağıdaki koşullar yerine getirilmelidir:
- (a) Böyle bir düzenleme, sırasıyla *vekâlet* ve *kefaletin* tabiatından gelen özellikleri ile uyumlu olmalı,
 - (b) *Vekâlet* ve *kefaletin* geçerliliği, birbirlerine bağlı hale getirilmemeli ve
 - (c) Vekil, bir *vekâlet* sözleşmesi kapsamında kendi performansını ve bir *yatırım vekâleti* kapsamında yatırım sermayesini veya getirisini garanti etmemelidir.

19 VEKÂLETİN REHİN İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 19.1 Bir vekâlet sözleşmesi, rehin ile birlikte yapılabilir.
- S 19.2 Bir rehin sözleşmesi kapsamında verilen teminat, yalnızca suiistimal, ihmal veya vekâlet sözleşmesi uyarınca belirtilen şartların vekil tarafından ihlali durumunda tasfiye edilir.

20 YATIRIM VEKÂLETİNİN UYGULANMASI

- R 20.1 Bir vekâlet sözleşmesine yatırım amacıyla girilebilir (*vekâle bi'l-istismâr*).
- S 20.2 Paragraf 18.3 (c) uyarınca, vekil, yatırım sermayesini veya getirisini hiçbir şekilde garanti etmemelidir.
- S 20.3 Vekilin suiistimali, ihmali veya belirlenmiş şartları ihlali sebebiyle bu tür bir yatırımın beklenen kâr oranından daha düşük bir kâr oranı ile sonuçlanması durumunda, vekil,
- Yatırım sermayesini geri ödemeli,
 - Şartların ihlal edilmesine kadar gerçekleşen fiili kârı ödemeli ve
 - Asilin 14.11. no.lu paragraf uyarınca talep etme hakkına sahip olduğu zarar ve kayıpları tazmin etmelidir.
- R 20.4 Meseleyi netleştirmek açısından, paragraf 20.3'te zikredilen 'belirtilen şartların ihlali', bunlarla sınırlı olmamakla birlikte aşağıdaki şartların ihlalinin içerir:
- Fon, beklenen belirli bir kâr oranını sağlayacak şekilde yatırımda kullanılmalıdır ve vekilin bu koşulu ihlal etmesi beklenen kârdan daha düşük bir kâr oranı ile sonuçlanmaktadır veya
 - Fon sadece belirli bir enstrümana veya portföye yatırılmalıdır ve vekil bu şartı, belirlenen enstrümanın veya portföyün beklenen kârından daha düşük bir kâr ile sonuçlanan başka bir enstrümana veya portföye yatırım yapmak suretiyle ihlal etmektedir.

- S 20.5 Bir şartın ihlalinin kararlaştırılan beklenen kârdan daha yüksek bir kârla sonuçlanması durumunda, fazla kâr, performans ücretinin kararlaştırılan şart ve koşullarına göre değerlendirilir. Şayet bu konuda şart ve koşullar öngörülmediyse, asil olan taraf, performans ücreti ödeyip ödememe kararını verme yetkisine sahip olacaktır.
- R 20.6 *Yatırım vekâleti* sözleşmesi kapsamında asil, vekilden sermaye için bağımsız bir üçüncü şahıs kefaleti düzenlemesini talep edebilir.
- S 20.7 Paragraf 20.6'nın amaçları uyarınca, aşağıdaki şartlara uyulmalıdır:
- (a) Kefalet sözleşmesi, sermaye kaybına veya azalmasına kefil olmak üzere ayrı bir sözleşme olarak yürütülmeli ve
- (b) Üçüncü şahıs kefilin bir kişi olması durumunda, vekil ile bağı olan bir taraf olmamalıdır.
- R 20.8 Fiili kârın kararlaştırılan beklenen kârdan daha yüksek olması durumunda, asil, fazladan kazanılan kârın tamamını veya bir kısmını performans ücreti olarak vekilin almasını kabul edebilir.
- R 20.9 Fiili kârın kararlaştırılan beklenen kârdan düşük olması durumunda, vekil, aradaki farkı telafi etmek üzere asile hibe verebilir.
- S 20.10 Paragraf 20.9 ile bağlantılı olarak, böyle bir hibe, vekil için zorunlu hale getirilmemelidir.
- R 20.11 Vekil, asilin onayını alarak yatırımı kendi fonları ile başlatabilir.
- S 20.12 Paragraf 20.11 ile bağlantılı olarak, vekil tarafından yapılan bu fon sunumu, *vekâlet* sözleşmesine girmenin ön şartı yapılmamalıdır.
- S 20.13 Şayet vekil, yatırımın kârının bir kısmını asil için rezerv olarak ayırırsa,
- (a) Vekil asilin ön onayını almak zorundadır ve
- (b) Bu rezervlerde tutulan tüm kârlar asile aittir.

- S 20.14 Şayet yatırım vekâleti sözleşmesi kapsamında sağlanan sermaye, benzer şartlara sahip diğer fon havuzlarıyla birlikte bir yatırımda kullanılacaksa, sermayenin diğer fon havuzlarından ayrılabilmesi gerekir.

VEKÂLETİN FESHİ VE TAMAMLANMASI (İNTİHA)

21 VEKÂLETİN FESHİ

- S 21.1 Bir vekâlet sözleşmesi aşağıdaki şartlardan herhangi biri altında feshedilir:
- (a) Asilin ölümü, tasfiyesi veya yasal ehliyetini kaybetmesi,
 - (b) Şayet vekâlet sözleşmesi görevin bizzat yerine getirileceğini şart koşmuşsa, vekili ölümü, tasfiyesi veya yasal ehliyetini kaybetmesi,
 - (c) Asilin, vekâlet konusu üzerindeki hakkını kaybetmesi,
 - (d) Her iki sözleşme tarafının, karşılıklı olarak vekâlet sözleşmesini feshetmeyi kabul etmesi,
 - (e) Vekilin suiistimali, ihmali veya vekâlet sözleşmesinin belirlenen şartlarını ihlali nedeniyle, asilin vekâlet sözleşmesini feshetme seçeneğini kullanması veya
 - (f) Asilin sözleşmenin belirlenen şartlarını ihlal ettiği gerekçesiyle, vekilin vekâlet sözleşmesinden çekilmesi.
- S 21.2 Vekâlet sözleşmesinin feshedilmesi üzerine, vekile emanet edilen her tür varlık veya haklar asile iade edilecek ve benzer bir görev için piyasada ödenen ücrete veya üzerinde anlaşılan ücretin yapılan işle orantılı olan adil bir kısmına veya sözleşme tarafları arasında karşılıklı olarak kararlaştırılan herhangi bir ücrete dayalı olarak vekil bir vekâlet ücretine hak kazanacaktır.

22 VEKÂLETİN TAMAMLANMASI

- S 22.1 *Vekâlet* sözleşmesi, asilin *vekâlet* ücretini ödemesi de dâhil olmak üzere, tarafların *vekâlet* sözleşmesi kapsamındaki tüm yükümlülüklerini yerine getirmesi üzerine tamamlanır.
- R 22.2 *Vekâlet* ücretinin karşılanması aşağıdaki yöntemlerden herhangi biriyle yapılabilir:
- Asil tarafından üzerinde anlaşılan miktarın tamamının ödemesi,
 - Vekilin ödenmemiş *vekâlet* ücretini alma hakkından feragat etmesi,
 - Akit tarafları arasında karşılıklı yükümlülüklerin mahsup (mukassa) edilmesi veya
 - Ücreti ödeme yükümlülüğünün borç transferi (*havâletü'd-deyn*) yoluyla üçüncü bir tarafa devredilmesi.
- S 22.3 *Vekâlet* sözleşmesinin tamamlanmasının ardından, taraflar bu *vekâlet* sözleşmesi kapsamında sözleşmeden doğan tüm yükümlülüklerden muaf olurlar.

23 YÖNETİM VE GÖZETİM

- R 23.1 Bu bölümdeki gereklilikler, Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan kurumsal yönetimle ilgili yönergeler kapsamında belirtilen genel yönetim ve gözetim beklentilerini tamamlar. Her ne kadar genel yönetim ve gözetim ilkeleri uygulanabilirse de, riskleri ve *vekâletin* kendine has özelliklerini yönetebilmek için özel gerekliliklere ihtiyaç vardır.
- S 23.2 Bir İFK, risk profili konusunda yeterince anlayış sahibi olmalı ve *vekâleti* sunacak uygun bilgi ve becerilere sahip personelin mevcudiyetini sağlamalıdır.

Yönetim Kurulu

- S 23.3 Bir İFK'nın Yönetim Kurulu, *vekâletin* yönetimi ve uygulanmasında etkin bir gözetimi sağlayacak sağlam bir yönetim yapısı oluşturmaktadır. Yönetim yapısının yeterliliği, *vekâletin* doğası, karmaşıklığı ve risk profili ile orantılı olmalıdır.
- S 23.4 Yönetim Kurulu, bir İFK'nın kurumsal yönetimi, şer'i yönetimi ve İslam hukuku ile uyumu konusunda genel sorumluluğa sahiptir. Dolayısıyla, Yönetim Kurulu,
- (a) *Vekâletin* uygulanmasıyla ilgili olarak İFK'nın iş ve risk stratejilerini onaylamalı,
 - (b) *Vekâletin* uygulanmasını düzenleyen ve aşağıdakileri de içine alması gereken politika ve prosedürlerin uygulanmasını onaylamalı ve denetlemeli,
 - (i) İFK'nın amacı, rolleri, görev ve sorumlulukları,
 - (ii) Geçerli yasal belgeler,²
 - (iii) Bir vekil atamasının usulleri, değerlendirme kriterleri ve atamayı onaylayan makamlar,
 - (iv) Her tür ücret ve masrafla ilgili parametreler,

2 Ticari ve finansal işlemlerde sözleşmeler, anlaşmalar, ana sözleşme veya genel olarak kabul edilebilen diğer belgeler anlamına gelir.

- (v) İFK'nın görevlerini yerine getirmedeki performansını izleyecek ve periyodik olarak raporlayacak mekanizma,
- (vi) Risk yönetimi ve
- (vii) Bilginin beyanı,
- (c) *Vekâleti*, İslam hukukunun gereklilikleri doğrultusunda gerçekleştirmek için uygun iç kontrollerin, sistemlerin ve altyapının mevcut olduğundan emin olmak,
- (d) Yeterli kaynağın mevcut olduğundan ve İFK'nın *vekâlet* düzenlemesiyle ilgili kavram, uygulama ve riskler hakkında yeterli bilgi ve yetkinliğe sahip kafi sayıda ve nitelikli bir üst yönetime sahip olduğundan emin olmak ve
- (e) Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan yönergelere ve İFK tarafından oluşturulan iç politikalara uyumu değerlendirmek için düzenli bağımsız incelemelerin yapılmasını sağlamak.

Şer'î Komite

- S 23.5 Şer'î Komite, bir *vekâlet* düzenlemesi ile ilişkili faaliyetler de dâhil olmak üzere, ticaretinin, işlerinin ve faaliyetlerinin İslam hukuku gerekliliklerine uygun olmasını sağlamak için İFK'ya tavsiye verme sorumluluğuna sahiptir. Dolayısıyla Şer'î Komite,
- (a) *Vekâleti* yöneten ilgili politika ve prosedürlerde İslam hukuku gerekliliklerinin uygulandığını onaylamak,
 - (b) Yasal belgelerde ve tanıtım malzemeleri, ürün kılavuzu veya sair yayınlar gibi diğer türden belgelerde belirtilen şartları ve koşulları gözden geçirmek ve bu şart ve koşulların İslam hukuku ile uyumlu olduklarını onaylamak,
 - (c) Şer'î meselelerle ilgili Malezya Merkez Bankası ve şayet varsa ilgili diğer merciler tarafından yayınlanan şer'î hükümler, kararlar veya rehberler hakkında tavsiyelerde bulunmak ve açıklamalar yapmak ve
 - (d) Şer'î inceleme ve şer'î denetim tarafından yürütülen çalışmalarını değerlendirmek, *vekâletin* İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlamak için uygun düzeltici tedbirler önermek.

Üst Düzey Yönetim,

- S 23.6 Üst Düzey Yönetim, bir İFK'nın iş ve faaliyetlerinin İslam hukuku gereklilikleri ile uyumlu olmasını sağlama sorumluluğuna sahiptir. Bu nedenle, Üst Düzey Yönetim,
- (a) Yönetim Kurulu tarafından onaylanan iş ve risk stratejileri doğrultusunda iç kontroller ile risk yönetimine ilişkin politika ve prosedürler geliştirmeli ve uygulamalı,
 - (b) Ürün ve hizmetlerin geliştirilmesine ilişkin politika, prosedür ve süreçleri, ve geçerli olduğu durumlarda, ücret ve harçların belirlenmesine ilişkin temeli, vekilin veya alt-vekilin belirli görevleri etkin bir şekilde yerine getirebilme yetenek ve yeterliliklerinin değerlendirilmesini, *vekâletin* uygun yönetim ve icrasını tesis etmeli ve uygulamalı,
 - (c) *Vekâlet* ile ilgili İFK'nın vekil veya asil olarak görev ve sorumluluklarını açıkça ortaya koyan yasal belgeler geliştirmeli,
 - (d) *Vekâlete* ilişkili riskin belirlenmesi, ölçülmesi, kontrol edilmesi ve izlenmesi için ilgili iç sistemleri, altyapıyı ve yeterli mekanizmaları uygulamalı,
 - (e) Önemli hesap verme sorumluluklarının, *vekâlet* altındaki görev ve yükümlülüklerin etkin bir şekilde yerine getirilmesi için uygun vasıflara sahip olduklarından emin olmalı,
 - (f) Vekil olarak İFK'nın vekillikle ilişkili sorumluluklarını ve bu sorumlulukları etkin bir şekilde yerine getirme şeklini netleştirmeli,
 - (g) İslam hukuku gerekliliklerine uygunluk da dâhil olmak üzere İFK'nın *vekâlet* düzenlemeleri kapsamındaki performansını düzenli olarak gözden geçirmeli ve izlemeli,
 - (h) *Vekâlete* ilişkin yasal belgeler ve İslam hukuku gereklilikleri kapsamında belirlenen şartların etkili bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak için gerekli süreç ve prosedürleri oluşturmalı ve
 - (i) İlgili bilgilerin Yönetim Kurulu ve Şer'i Komiteye zamanında iletilmesini sağlamalıdır.

24 YAPILANDIRMA

Amaç

- S 24.1 Bir İFK açıkça şu hususları belirlemelidir,
- (a) *Vekâleti* tatbik eden finansal ürün ve hizmetlerin amacı ve
 - (b) *Vekâletin* konusu.
- S 24.2 Bir İFK ayrıca, ürün ve hizmetlerin genel yapısının ve sonuçlarının bu yönergede belirtilen İslam hukuku gereklilikleri ile çelişmediğinden emin olmalıdır.

Sözleşme Tarafları

- R 24.3 *Vekâlet*, varlık alımı veya bir yatırımın gerçekleştirilmesi amacıyla uygulanabilir.
- S 24.4 *Vekâlette* bir alt vekilin istihdamı da dâhil olmak üzere, sözleşme taraflarının rol ve sorumlulukları ile hak ve yükümlülükleri, finansal ürün ve hizmetlerin şartları kapsamında açıkça tanımlanmalıdır.
- S 24.5 Şayet *vekâlet* başka sözleşme türleriyle birlikte yapılırsa veya bağlantılıysa, bu sözleşmelerdeki tarafların rol ve sorumlulukları ile hak ve yükümlülükleri de finansal ürünler ve hizmetlerin şartları kapsamında açıkça belirtilmeli ve ayırt edilmelidir.

Teklif ve Kabul

- S 24.6 Bir *vekâlet* sözleşmesine girerken, İFK, sözleşme teklif ve kabulünün uygun belge veya kayıtlarla açıkça belgelenmesini sağlamalıdır.³

Ücret ve Fiyatlar

- S 24.7 Uygulanabilir olduğu durumlarda İFK, tatbik edilebilecek her türlü ücreti ve harcı, varlığın teslim şartını ve borcun ödenmesine ilişkin düzenlemeleri *vekâlet* sözleşmesinin şartları içerisinde açıkça beyan etmelidir.

3 Bu, yasal riskten kaçınmanın yanı sıra müşterinin çıkarını da korumak içindir.

Vekil Olarak İFK

- S 24.8 Bir İFK'nın vekil rolünü üstlendiği durumlarda, İFK aşağıdakileri sağlamalıdır:
- (a) *Vekâlet* sözleşmesi kapsamındaki zorunlu görev ve sorumlulukların, iş ve risk iştahına uygun olmasını ve İslam hukuku gereklilikleri ile çelişmemesini,
 - (b) Vekil atanmasının İslam hukukuna uygun bir şekilde yapılmasını,
 - (c) Asil tarafından belirlenen görev ve sorumlulukları yerine getirmek ve *vekâlet* ile ilgili riskleri yönetmek için gerekli kapasite ve yeterliliğe sahip olmasını,
 - (d) *Vekâlet* kapsamındaki belirli görev ve sorumlulukları yerine getirmek için bir alt-vekil atanması durumunda, bu atama konusunda asilin önceden rızasının alınmasını ve
 - (e) *Vekâlet* kapsamında belirtilen görev veya talimatların yerine getirildiğinin delili olarak uygun belgelerin muhafaza edilmesini.
- S 24.9 Şayet bir İFK, finansal ürün veya hizmetlerde birden fazla asili temsil ettiği takdirde, bu durumu asillerin hepsine beyan etmeli ve her bir *vekâlet* kapsamında şart koşulan görevlerin birbirinden bağımsız bir şekilde yürütülmesini sağlamalıdır.

Asil Olarak İFK

- S 24.10 Asil rolünü üstlenen bir İFK, *vekâlet* kapsamında vekilin amacını, görev ve sorumluluklarını açıkça belirtmelidir.
- R 24.11 Bir İFK'nın yatırım amacıyla *vekâlette* asil olarak hareket etmesi durumunda, İFK,
- (a) Vekil tarafından yatırım yapılacak yatırım portföyü veya varlıklarını,
 - (b) Vekilin belirli görevleri yerine getirmesi için gereken becerileri veya uzmanlıkları ve
 - (c) Tazminat şartlarını veya vekilin (şayet varsa) ücretini ve beklenen yatırım getirisini ayrıntıları ile belirtebilir.

- S 24.12 Bir İFK'nın varlık alım satım işlemleri amacıyla asil olarak hareket ettiği durumlarda, İFK,
- İşlemin konusunu veya varlıkların türlerini ayrıca vekilin görev ve sorumluluklarını açıkça belirtmeli,
 - Belirtilen rolleri ve görevleri yerine getirmeden önce, vekilin uygun şekilde atanması için tesis edilmiş bir sürecin yürürlükte olduğundan emin olmalı,
 - Uygulanabilir olduğu durumlarda, teslimat şartını, bir varlığın mülkiyetine dair delil oluşturan belgeleri ve borcun ödenme şartlarını belirlemeli ve
 - İşlemlerin yürütülmesi sürecini belirlemeli veya uygulanabilir olduğu durumlarda, vekilin davranışlarına dair bir onay sürecinin çerçevesini çizmelidir.
- S 24.13 Paragraf 16.1'de belirtilen şartların yerine getirilmesine tabi olarak, İFK'nın satın alınan varlık üzerindeki mülkiyetini güvence altına almak için, İFK, müşterinin *vekâlet* anlaşması uyarınca İFK'nın temsilcisi olarak hareket ettiğini onaylayabilir ve teyit edebilir.

Dokümantasyon

- S24.14 Bir İFK, İslam hukuku ve mevzuattaki gerekliliklere uygun şart ve koşulları *vekâlet* düzenlemesinde açıkça belirten, kapsamlı ve yasal olarak uygulanabilir bir dokümantasyon geliştirmelidir.
- S 24.15 Paragraf 24.14 uyarınca, bir *vekâlet* düzenlemesine ilişkin yasal belgeler aşağıdaki şartları içermelidir:
- Vekâlet* konusunun tanımı,
 - Bir tarafın *vekâleti* sonlandırma veya feshetme hakları da dâhil olmak üzere, sözleşme taraflarının hakları, görevleri veya sorumlulukları,
 - Uygulanabilir olduğu durumlarda, üzerinde anlaşılan *vekâlet* ücreti ve bu ücreti hesaplamak için kararlaştırılan metot veya referans uygulamaları,
 - Vekâletin* feshedilmesini tetikleyen durumlar,
 - Temerrüt veya sözleşme şartlarının ihlalini müteakip ortaya çıkan zarardan etkilenen tarafa ödenecek tazminatı belirleyecek bir mekanizma,

- (f) *Vekâletin* uygulanmasında ortaya çıkan maliyetin belirlenmesi ve ele alınması veya *vekâletin* işlem ve vade süresi ve
- (g) Şayet,
- (i) Alt-vekilin atanması durumunda, asilin rızasının bir kaydını,
- (ii) Yetkisiz temsilcinin olması durumunda, yetkisiz temsilcinin onay sürecini ve
- (iii) İkili *vekâletin* olması durumunda, sözleşme tarafları, yetki verilen görevin temel kriterlerinin veya özel şartlarının kabul edilmesini ve belgelerin, sözleşme taraflarının her bir işlemdeki görevini açıkça belirtmesini sağlamalıdır.

S 24.16 İFK, sözleşme taraflarının net bir şekilde anlamasını sağlamak için yasal belgelerde kullanılan Araçça terminolojiyi yeterince açıklamalı veya tercüme etmelidir.

25 RISK YÖNETİMİ

- S 25.1 İFK, *vekâlette* vekil veya asil olarak üstlendiği görevden kaynaklanan riskleri etkin bir şekilde yönetmek için sağlam bir risk yönetimi çerçevesi oluşturmalı ve uygulamalıdır.
- S 25.2 İFK kendi sorumluluklarını etkin bir şekilde yerine getirmesini desteklemek amacıyla *vekâlette* ilişkili riskleri tanımlamak, ölçmek, izlemek ve kontrol etmek için risk yönetimi politikaları ve prosedürleri oluşturmalıdır.
- S 25.3 İFK'nın risk yönetimi politikaları ve prosedürleri aşağıdakileri içermelidir:
- (a) *Vekâletin* uygulanmasının, İFK'nın iş ve risk stratejisi ile ve İslam hukuku gereklilikleri ile tutarlı olduğunu saptamaya yönelik bir süreç,
- (b) İFK'nın *vekâlet* kapsamındaki görev ve sorumlulukları içerisinde tabii olarak var olan riskleri belirleme usulleri,
- (c) İFK'nın kabiliyet ve kapasite yeterliliğinin ve sözleşmeden doğan yükümlülüklerini etkin bir şekilde yerine getirmesini destekleyecek gerekli sistemin yürürlükte olup olmadığının değerlendirilmesi,

- (d) Bir vekil veya alt-vekil atamasına yönelik prosedürlerin uygunluğunu gözden geçirmek ve uygulanabilir olduğu durumlarda, bu vekillerin performanslarını izlemek için bir mekanizmanın oluşturulması,
- (e) İFK'nın *vekâlet*teki görev ve sorumlulukları ile ilgili tanımlanmış risk olaylarından kaynaklanan olası finansal zararları ölçecek metodolojiler ve bunları analiz edecek bir yöntem tesis edilmesi,
- (f) Şayet uygulanabilir ise, olası aşırı risk alımını azaltmak için bir risk maruziyet limiti belirlenmesi,
- (g) Uygulanabilir olduğu durumlarda, *tekaful* teminatı, rehin alınması, kefil atanması veya *vekâletten* çıkış mekanizması ile ilgili hükümler gibi risk azaltma önlemleri veya araçlarının çerçevesinin çizilmesi,
- (h) İFK'nın sözleşme yükümlülüklerini yerine getirme, rehinin değerinin yeterliliği, İslam hukuku gereklilikleri ve iç politikalara uyumu sağlama konusundaki performansını izlemek için bir mekanizmanın oluşturulması ve
- (i) Yönetim Kuruluna yapılacak risk raporlamasının kapsam ve sıklığının tesis edilmesi ve uygulanabilir olduğu durumlarda, şer'î uyumsuzluk risklerine dair gözlemlerin Şer'î Komiteye iletilmesi.

26 FİNANSAL BEYAN

- S 26.1 İFK, finansal tabloların doğru ve adil bir şekilde hazırlanmasını sağlamak için finansal faaliyetleri güncel olarak raporlamaya imkân verecek muhasebe ve diğer kayıtları uygun bir şekilde tutmalıdır.

27 İŞ VE PİYASA DAVRANIŞI

- S 27.1 İFK, *vekâlet* düzenlemesinin adil ve şeffaf bir şekilde yapılmasını sağlamalı ve tüm sözleşme taraflarının çıkarlarına gerekli saygıyı göstermelidir.

Adil İlişkiler

- S 27.2 İFK, aşağıdakiler dâhil olmak üzere, *vekâlet* düzenlemeleri konusundaki iş ve piyasa davranışına ilişkin iç politika ve prosedürlerinin tüm sözleşme taraflarına şeffaflık ve adil ticari uygulamalar yansıttığından emin olmalıdır:
- (a) Görev ve sorumlulukların zamanında ve doğru bir şekilde beyan edilmesi,
 - (b) Uygulanacak olan ücret ve harçların beyan edilmesi ve
 - (c) İFK tarafından yapılan öneri ve tavsiyelerin uygunluğunu sağlamak için makul seviyede özen gösterilmesi.
- S 27.3 İFK'nın vekil olarak hareket ettiği durumlarda, İFK,
- (a) *Vekâlet* sözleşmesinin tamamlandığını asile bildirmek zorundadır ve
 - (b) Sözleşmenin yeniden müzakere edilmesi veya uzatılması sırasında yapılan herhangi bir değişiklik de dâhil, *vekâlet* sözleşmesinin şart ve koşullarının asilin hak ve menfaatlerini korumasını sağlamalıdır.

Bilginin Beyanı

- S 27.4 Sözleşme öncesi aşamada İFK potansiyel sözleşme taraflarına, bilinçli karar vermelerini sağlamak için, konuyla ilgili yeterli derecede bilgi sağlamalıdır.

28 İBRAZ GEREKLİLİĞİ

- S 28.1 Hali hazırda *vekâlet* sözleşmesine dayanarak yapılandırılmış bir ürün veya hizmet sunan bir İFK, bu ürün veya hizmetin bu yönergeye uygunluğunu değerlendirmeli ve şayet uygulanabilir ise, bu yönergeye uymak için gerekli eylem planını geliştirmelidir. Eylem planı ve uygulama planı, 31 Ekim 2016 tarihinden daha geç olmamak şartıyla Jabatan Perbankan Islam dan Takaful'a (JPIT) teslim edilmelidir.
- S 28.2 İFK 1 Temmuz 2018 tarihine kadar bu yönergeye tam olarak uyumunu etkileyebilecek herhangi bir neden tespit ederse, derhal JPIT'i bilgilendirmelidir.

EK 1: VEKÂLETİN MEŞRUIYETİ

1. *Vekâlet* sözleşmesinin meşruiyeti Kur'an-ı Kerim'den gelmekte ve Hz. Muhammed (SAV)'in sünneti, İslam hukukçularının icmasına ve kıyasa dayanmaktadır.

Kur'an-ı Kerim

2. Aşağıdaki ayet *vekâletin* genel olarak caiz olduğuna işaret etmektedir:

... فَأَبْعَثُوا أَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هَذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرُوا أَيُّهَا أَزْكَىٰ طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِّنْهُ ...

"...Şimdi siz, içinizden birini şu gümüş paranızla şehre gönderin de, baksın, (şehrin) hangi yiyeceği daha temiz ise size ondan erzak getirsin..."⁴

Hz. Muhammed (SAV)'in Sünneti

3. Aşağıdaki hadisler *vekâletin* genel olarak caiz olduğuna işaret etmektedir:

(a) عَنْ عُرْوَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَاهُ دِينَارًا يَشْتَرِي بِهِ شَاةً، فَاشْتَرَىٰ لَهُ بِهِنَّ شَاتَيْنِ، فَبَاعَ إِحْدَاهُمَا بِدِينَارٍ وَجَاءَهُ بِدِينَارٍ وَشَاةٍ، فَدَعَا لَهُ بِالْبَرَكَةِ فِي بَيْعِهِ، وَكَانَ لَوْ اشْتَرَى التُّرَابَ لَرَبِحَ فِيهِ.

"Urve (r.a.)'den rivayet edilmiştir: Hz. Peygamber (SAV) koyun satın alması için ona bir dinar verdi. O da iki koyun satın alıp bir tanesini bir dinara sattı ve O'na (Hz. Peygamber'e) bir koyun ve bir dinar getirdi. Bu yüzden Hz. Peygamber (SAV), onun işinin bereketi için kendisine dua etti ve Urve öyle biriydi ki toprak satın alsa ondan kâr elde ederdi."⁵

4 Kehf, 18: 19.

5 Buhari, *Sahih el-Buhari*, hadis no. 3370

- (b) عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ أَرَدْتُ الْخُرُوجَ إِلَى خَيْبَرَ فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَقُلْتُ لَهُ إِيَّيْ أَرَدْتُ الْخُرُوجَ إِلَى خَيْبَرَ . فَقَالَ . « إِذَا أَتَيْتَ وَكَيْلِي فَخُذْ مِنْهُ خَمْسَةَ عَشَرَ وَسَقًا فَإِنْ ابْتَغَى مِنْكَ آيَةً فَضَعْ يَدَكَ عَلَى تَرْقُوتِهِ »

"Cabir b. Abdullah rivayet etmiştir: Ben Hayber'e gitmek istedim, bu yüzden Allah'ın Rasulü'ne (SAV) geldim, onu selamladım ve şöyle dedim: 'Ben Hayber'e gitmek istiyorum', Hz. Peygamber şöyle dedi: 'benim vekilime vardığında ondan on beş vesk hurma al. Senin benim vekilim olduğuna dair delil isterse, elini köprücük kemiğinin üstüne koy."⁶

İslam Hukukçularının İcması

4. Müslüman hukukçular *vekâlet* sözleşmesinin caiz olduğu konusunda icma etmişlerdir.

EK 2: SÖZLÜK

Terim	Açıklaması
Akdin Hukuku	Sözleşmenin asıl sonucu yanında akdin doğurduğu diğer yükümlülükler ve haklar
Akdin Hükmü	Bir akdin asıl sonucu, etkisi.
Ecr-i Misil	Emsal ücret. Ücreti belirlenmemiş kira ve hizmet akitlerinde piyasada benzerlerine ortalama olarak ödenen miktar esas alınarak hesaplanan ücret.
Emanet	Bir kişinin başkasına ait bir malı hasar sorumluluğu kendisinde olmaksızın zilyetliğinde bulundurma durumu. Bu şekilde elde bulundurulmuş mal.
Emin	Güvenilir, mutemet.
Fuzuli	<i>Yetkisiz temsilci. Yetkisi olmadığı halde başkası adına hukuki işlem tesis eden kişi.</i>
Havale	Borcun, bir kimsenin zimmetinden başka bir kimsenin zimmetine nakledilmesi.
Hibe	Bir varlığın mülkiyetini, hibe eden kişiden hibenin alıcısına hiçbir bedel olmaksızın devretmek; bir tür hayır sözleşmesi şekli.
İcap	Teklif, öneri. Bir sözleşmeyi kurmaya yönelik olarak ortaya konulan irade beyanlarından ilki. Bu beyanların ikincisine kabul denir. bk. Kabul.
İcâre	Kira akdi. Bir varlığın menfaatinin (kullanım ve yararlanma haklarının), belli bir süre için, kira bedelini ödemeyi üstlenen tarafa temlik edilmesini sağlayan sözleşme.
İcma	Fakihlerin herhangi bir dönemde fıkhî bir meselenin hükmü üzerinde fikir birliğine varmaları.
İstisna	Eser sözleşmesi. Belli bir ücret karşılığında nitelikleri belirlenmiş bir eseri imal ettirmek üzere yapılan sözleşme.
Kabul	Sözleşmede yapılan teklifi kabul etme.
Kefalet	Kefillik, şahsi teminat. Bir borcun ifası hususunda, üçüncü bir tarafın asıl borçlunun sorumluluğuna katılarak alacaklıya karşı ifayı taahhüt etmesi.

Kefil	Bir hakkın güvence altına alınması amacıyla asıl yükümlünün alacaklı karşısındaki sorumluluğunu üstlenmeye iştirak eden kişi
<i>Mudarebe</i>	Emek-sermaye ortaklığı. Bir tarafın sermaye, diğer tarafın emek ortaya koyup işletmeyi üstlenmesiyle kurulan kâr paylaşımı esasına dayalı ortaklık türü.
Muhalefetü'ş-şurût	Belirlenen şartların ihlali.
Mukassa	Mahsup etmek, mahsuplaşmak, takas
<i>Murabaha</i>	Kâr beyanı ile satım. Klasik anlamda bir malın alış fiyatı veya maliyetinin müşteriye belirtilmesi suretiyle üzerine belirli bir kâr konularak peşin veya vadeli olarak satılmasıdır. Bu işleme fıkhi murabaha ve basit murabaha da denir. Günümüz katılım bankacılığı uygulamalarında ise müşterinin talimatı ve satın alma vaadi ile bir malın katılım bankası tarafından ilk satıcıdan genellikle peşin alınıp üzerine belirli bir kâr ilave edilerek müşteriye vadeli olarak satılması esasına dayanan işlem seti ya da bu işlem setindeki nihai satım akdi. Buna, satın alma vadedinde bulunana murâbahalı satış, modern murâbaha, finansal murâbaha da denir.
<i>Müşareke</i>	Sermaye ortaklığı, kar-zarar ortaklığı. İki veya daha fazla şahsın belirli bir miktar sermaye koyarak, birlikte iş yapmak ve meydana gelecek kâr veya zararı paylaşmak üzere kurdukları ortaklık.
Müvekkil	Asil.
<i>Rehin</i>	İpotek. Rehin veren ve rehin alan arasında gerçekleştirilen ve temerrüt halinde rehin alana yönelik yükümlülüğün yerine getirilmesi için kullanılacağı bir varlığın teminat olarak verildiği sözleşme
Taksir	İhmal
Te'addi	Suiistimal.
Tekâfül	Katılım sigortacılığı; Bir organizatör şirket yönetiminde katılımcıların bir yönüyle bağış diğer yönüyle ortaklık sermayesi niteliği taşıyan primler ödeyerek, gerçekleşecek risklere karşı birbirleriyle yardımlaşma ve dayanışma yoluna gitmelerini sağlayan ve faizsiz yöntemlerle çalışan sigorta sistemi.

Teverruk	Nakit temin etmek amacıyla vadeli satın alınan bir emtiyanın üçüncü bir şahsa peşin ve genellikle daha düşük bir bedelle satılmasıdır. Teverruk işlemi, alım ve satım akitleri arasında bağlantı olmadan sıradan bir işlem olarak yapıldığında "klasik teverruk"; alıcı ve satıcının baştan belirli olduğu organize piyasalarda yapıldığında ise "organize teverruk" adını alır. Söz konusu işlem bir bankanın nakit temin etmesi amacıyla yapılırsa nakit temin eden banka açısından "ters teverruk" olarak isimlendirilir.
Ücret	Ücret, harç
Vekâlet	Temsil sözleşmesi
Vekâle bi'l-istismar	Yatırım amacıyla yapılan vekâlet sözleşmesi; yatırım vekâleti
Vekâle bi'l-ücrâ	Ücretli olarak yapılan vekâlet
Vekâle mukayyede	Sınırlı vekâlet
Vekâle mutlaka	Sınırsız vekâlet, mutlak vekâlet
Vekil	Temsilci

İSLAMI BANKACILIK VE TEKAFÜL DEPARTMANI

KARZ

BNM/RH/PD 028-7

Şu kurumlara uygulanabilir:

1. Lisanslı İslami bankalar
2. Lisanslı tekafül operatörleri ve profesyonel retekafül operatörleri
3. İslami bankacılık işletmesi de yapan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları
4. İslami finans işletmeciliği yapan kanunla belirlenmiş kurumlar

3 Ağustos 2016'da yayınlanmıştır.

BÖLÜM A: **GENEL BAKIŞ**

1	Giriş	328
2	Uygulanabilirlik	328
3	Yasal hükümler	329
4	Yürürlük Tarihi	329
5	Yorum	329
6	İlgili Yasal Belgeler ve Yönergeler	330

BÖLÜM B: **ŞER'İ GEREKLİLİKLER VE OPSİYONEL UYGULAMALAR**

7	B Bölümü ile Uyum	331
8	Tanımı	331
9	Mahiyeti	331
10	Karz Akdinin Bileşenleri	331
11	Sözleşme Tarafları	331
12	Teklif (İcap) ve Kabul	332
13	Para	332
14	Karz Akdinin Göze Çarpan Özellikleri	332
15	A Karzın Mübadele Temelli Sözleşmelerle Birlikte Düzenlenmesi	334
15	Karzın Ücretle Birlikte Düzenlenmesi	334
16	Karz Akdinin Tamamlanması	334

BÖLÜM C: **OPERASYONEL GEREKSİNİMLER**

17	Yönetim ve Gözetim	336
18	Yapılandırma	338
19	Risk Yönetimi	341
20	İş ve Piyasa Davranışı	342
21	Finansal Beyan	344
22	Geçiş Dönemi ve Hüküm ve Şartlarda Değişiklik	344

EKLER

Ek 1:	Karz Akdinin Meşruiyeti	346
Ek 2:	Sözlük	348

1 GİRİŞ

- 1.1 Şer'i gerekliliklere uyum, İslami finans ürün ve hizmetlerinin meşru-iyetini ve bütünlüğünü sağlamanın ön şartıdır. Bu gerekliliği karşı-larken, bir İslami finans kurumu (İFK) için İslami finans işlemlerinin yürütülmesinin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlayacak gerekli operasyonel çerçeveyi ve altyapıyı oluşturması elzemdir.
- 1.2 Şer'i akit-temelli mevzuat politikaları, İslami finans ürün ve hizmetle-rinde şer'i akitlerin uygulanmasındaki tutarlılığı teşvik etmeyi hedef-lemektedir. Bu yönergenin, bir İslami finans kurumunun hukuki kesin-liğini ve İslam hukukuna uyumunu güçlendirmesi planlanmaktadır.
- 1.3 Bu yönerge:
- (a) *Karz* akdiyle ilgili İslam hukuku hükümlerine dair bir referans kaynağı sunmayı,
 - (b) *Karz* akdinin uygulanmasıyla ilgili temel operasyonel gerekli-likleri ortaya koymayı ve
 - (c) Sağlam bankacılık ve tekafül uygulamaları ile tüketicinin ko-runmasını sağlayacak şer'i şartlara bütünüyle uyumu teşvik etmeyi amaçlamaktadır.
- 1.4 Bu yönerge aşağıdakileri ortaya koyar:
- (a) B bölümünde *karzın* göze çarpan özellikleri ile önemli şartla-rını ve
 - (b) C bölümünde, yönetim ve gözetim, yapılandırma, risk yöne-timi, iş ve piyasa davranışına ilişkin operasyonel gereksinim-lerin yanı sıra finansal açıklamalar ile ilgili düzenleyici ve denetleyici beklentileri.
- 1.5 Bu yönerge ayrıca, geçiş dönemine tabi olarak, misli varlıkları içe-ren *karza* ilişkin *vedia yed damane*'nin revizyonuna ilişkin gerekli-likleri de ortaya koymaktadır.

2 UYGULANABİLİRLİK

- 2.1 Bu yönerge, paragraf 5.2'de tanımlanan tüm İslami finans kurumla-rına uygulanabilir.

3 YASAL HÜKÜMLER

- 3.1 Bu yönergenin B bölümündeki gereklilikler aşağıdakilere uygun olarak belirlenmiştir:
- (a) 2013 tarihli İslami Finans Hizmetleri Kanunu'nun (the Islamic Financial Services Act - IFSA) 29 (1) bölümü ve
 - (b) 2002 tarihli Kalkınma Finans Kurumları Kanunu'nun (the Development Financial Institutions Act - DFIA) 33E (1) bölümü.
- 3.2 Bu yönergenin C bölümündeki gereklilikler aşağıdakilere uygun olarak belirlenmiştir:
- (a) IFSA'nın 29 (2), 57, 135 (1) ve 155 bölümleri ve
 - (b) DFIA'nın 33E (2), 41, 42C (1) ve 116 bölümleri.
- 3.3 Bu yönergedeki rehberlik, IFSA'nın 277. bölümü ve DFIA'nın 126. bölümü uyarınca hazırlanmıştır.

4 YÜRÜRLÜK TARİHİ

- 4.1 Bu yönerge, bu yönergenin yayınlanmasından hemen sonra yürürlüğe girecek olan Paragraf 22 hariç, 31 Temmuz 2018 tarihinde yürürlüğe girmektedir.

5 YORUM

- 5.1 Bu yönergede aksi bir şekilde tanımlanmadıkça, bu yönergede kullanılan terimler ve ifadeler, duruma göre Finansal Hizmetler Kanunu (the Financial Services Act - FSA), IFSA ve DFIA tarafından kendilerine atfedilenlerle aynı anlamlara sahip olacaktır.
- 5.2 Bu yönerge içerisinde kullanılan:
- "S"** harfi uyulması gereken bir standart, gereklilik, özellik, yönlendirme, şart ve her türlü yorumlayıcı, tamamlayıcı hüküm ve geçiş hükmü anlamına gelir. Uyulmaması yaptırım eylemi ile sonuçlanabilir,

"R" harfi ortak anlayışı ve benimsenmesi teşvik edilen tavsiye veya öneriyi teşvik etmeyi amaçlayan bilgi ve beyanlardan oluşabilecek rehberliği ifade eder.

"Doğrudan masraflar", gerçek veya tahmini tutarlara dayalı olarak, herhangi bir kâr veya marj unsuru olmaksızın, doğrudan *karz* işlemi ile ilgili maliyetler anlamına gelir,

"Sözleşmeden doğan fayda (hak)", borçlunun, yasal olarak *karz* sözleşmesi ya da *karz* ile münhasıran ilgili olan diğer herhangi bir sözleşme kapsamında borç verene vermekle yükümlü olduğu herhangi bir teşvik, hediye, imtiyaz ya da menfaat anlamına gelir,

"İslami finans kurumları" yani **"İFK"** ifadesi,

- (a) lisanslı bir İslami banka,
- (b) lisanslı bir tekafül operatörü ve profesyonel bir retekafül operatörü,
- (c) İslami bankacılık işlemleri yürütmek üzere FSA, 15 (1) (a) bendi uyarınca onaylanan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları ve
- (d) İslami finans işlemlerini yürütmek üzere DFIA'nın 129 (1) numaralı fıkrası kapsamında tanımlanan kurumlar anlamına gelir.

5.3 Bu yönergede kullanılan terimlerin sözlüğü Ek 2'de verilmiştir.

6 İLGİLİ YASAL BELGELER VE YÖNERGELER

6.1 Bu yönerge, Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan ilgili diğer yasal enstrümanlar ve yönergelerle birlikte okunmalıdır.

7 B BÖLÜMÜ İLE UYUM

- S 7.1 Ürün ve hizmetleri için *karz* sözleşmesini kullanan İFK, söz konusu ürün ve hizmetlerin bu yönergenin B bölümü ile uyumlu olmasını sağlamalıdır.

8 TANIMI

- S 8.1 *Karz*, borç veren bir kişinin borç alana vermiş olduğu ve borçlunun verilen borca eşdeğer bir miktarı borç verene geri ödemesinin gerektiği bir ödünç verme sözleşmesi anlamına gelir.
- R 8.2 Verilen borç, herhangi bir para biriminde nakit para, altın veya gümüş olabilir.

9 MAHIYETİ

- S 9.1 Borç verene ait bir miktar paranın mülkiyeti borçluya devredildiğinde ve borçlunun verilen borç miktarının tamamını geri ödemesi zorunlu hale geldiğinde bir *karz* akdi kurulmuş olur.
- S 9.2 Bir *karz* sözleşmesinin tabiatı gereği, borçlunun ödünç alınan parayı tam olarak geri ödeme yükümlülüğü vardır.

10 KARZ AKDİNİN BİLEŞENLERİ

- S 10.1 Bir *karz* akdi aşağıdaki bileşenleri içerecektir:
- Borç veren (alacaklı) ve borç alan (borçlu) olmak üzere sözleşme tarafları,
 - Teklif (icap) ve kabul ve
 - Para.

11 SÖZLEŞME TARAFLARI

- S 11.1 Bir *karz* sözleşmesinde, sözleşme tarafları borç veren (alacaklı) ve borç alandan oluşur (borçlu).
- S 11.2 Borç veren taraf, borcu alacak olan tarafa ödünç verilecek paranın sahibi olmak zorundadır.

- S 11.3 Sözleşme tarafları *karz* sözleşmesine girebilmek için hukuki ehliyet¹ sahip gerçek veya tüzel kişi olmalıdır.
- R 11.4 *Karz* akdinin taraflarından her biri, sözleşmeye vekil aracılığıyla girebilir.

12 TEKLİF (İCAP) VE KABUL

- S 12.1 *Karz* akdine, sözleşme tarafları arasında yapılacak teklif (icap) ve kabul ile girilir:
- R 12.2 Teklif (icap) ve kabul sözlü olarak, yazılı olarak veya İslam hukuku tarafından tanınan başka herhangi bir yöntemle ifade edilebilir.
- S 12.3 *Karz* sözleşmesinin tarafları arasında karşılıklı olarak anlaşılan ve İslam hukuku ile uyumlu olan hüküm ve koşullar, sözleşme yapan taraflar için bağlayıcı olacaktır.

13 PARA

- S 13.1 Bir *karz* akdinin konusu, misli, teslim edilebilir ve İslam hukuku tarafından kabul edilebilir olmalıdır.
- S 13.2 Borçlunun, *karz* sözleşmesinin konusunu her zaman ve her koşulda borç verene geri ödeme yükümlülüğü vardır.
- R 13.3 Paragraf 13.2 ile ilgili olarak, akdin konusunu geri ödeme yükümlülüğü, üçüncü taraf garantisini (kefalet), rehin/teminat ve tekafül gibi düzenlemeler vasıtasıyla güvence altına alınabilir.

14 KARZ AKDİNİN GÖZE ÇARPAN ÖZELLİKLERİ

Alacaklıya Sözleşmeden Kaynaklı Herhangi Bir Faydanın Sağlanmaması

- S 14.1 *Karz* sözleşmesi borç verene sözleşmeden kaynaklı herhangi bir fayda sağlamamalıdır. Bu, aşağıdaki durumları içermektedir:

1 Gerçek kişinin şer'î perspektiften hukuki ehliyeti, hak ve sorumlulukları üstlenebilmesi ve kişinin fiillerine hukuki bir sonuç verebilmesi olarak tanımlanır. Kişinin sağlam bir akıl sahibi olması ve çıkarları için zararlı veya faydalı olacak şeyleri ayırt edebilmesi ehliyetin önemli şartları arasındadır. Bir tüzel kişinin hukuki ehliyeti, bir tüzel kişinin hak edebilmesi ve sorumluluk alabilmesi olarak tanımlanır. Malezya'da hukuki ehliyet konusu 1950 Borçlar Kanunu (the Contracts Act) ve 1971 Reşit Olma Yaşı Kanunu (the Age of Majority Act) tarafından idare edilmektedir.

- (a) Alıcının satıcıya borç verdiği bir *karz* sözleşmesine bağlanmış vadeli bir satış fiyatının vadelerinde alıcıya önceden kararlaştırılmış periyodik indirim (*ibra*) yapılması,
 - (b) Bir *karz* sözleşmesine girmek için borç verene bağlayıcı bir vaatte bulunmaya (*mülzim*) dayanan her tür teşvik veya
 - (c) Borçlunun borç verene nakdî, aynî veya bir fayda şeklinde vermiş olduğu *karz* sözleşmesinde şart olarak koşulmuş hibe.
- S 14.2 *Karz* sözleşmesine bağlı olmayan ve borç verene münhasır olmayan, tabiatı itibariyle genel olan sözleşmeden kaynaklı faydaların sağlanmasına izin verilir.
- S 14.3 Satış sözleşmesindeki satış fiyatının tamamının tasfiyesinin ardından, *karz* sözleşmesinden bağımsız yapılan herhangi bir *ibra*, borç verene yönelik sözleşmeden doğan menfaat olarak yorumlanmayacaktır.
- S 14.4 Borçlunun sağlamış olduğu borç verene özgü olmayan tanımlanmış hizmetler, kolaylıklar veya ayrıcalıklar, borç verene yönelik sözleşmeden kaynaklı fayda olarak kabul edilmez ve izin verilir.

Karzda Hibe Verilmesi

- S 14.5 Bir *karz* sözleşmesi altındaki borçlu, *karz* sözleşmesine şart olarak eklenmiş, borç verene nakit, ayn veya menfaat cinsinde herhangi bir hibe vermemelidir.
- S 14.6 Borç verene, tamamen borçlunun takdirine bağlı olarak hibe verilmesine izin verilmektedir.
- S 14.7 Borçlu, olası bir hibe durumunu veya gösterge hibe oranını açıklamalı, reklam veya pazarlamasını yapmamalıdır.
- S 14.8 Borçlu, daha önce verilmiş hibelerle ilgili geçmişe dayalı bilgileri açıklama yetkisine sahip olacaktır, ancak bu açıklamanın aşağıdaki şartları sağlaması gerekir:
- (a) Gösterge niteliğinde bir hibe olarak yorumlanmamalıdır veya
 - (b) Borçlunun, borç verene böyle bir hibe vereceği şeklinde herhangi bir yükümlülüğe sebep olmamalıdır.

Borçluya Fayda veya Gelir

S 14.9 Borçlu, ödünç alınan paradan kazanılan herhangi bir fayda veya gelire hak kazanacaktır.

Karzın Geri Ödenmesi

S 14.10 *Karz sözleşmesi kapsamında ödünç alınan paranın, sözleşmenin anlaşmaya varılan şartına göre veya böyle bir şart bulunmaması durumunda, borç verenin talebi üzerine geri ödenmesi gerekir.*

S 14.11 *Sözleşme taraflarının, karz sözleşmesi kapsamında ödünç alınan paranın farklı bir para biriminde geri ödenmesi konusunda mutabakata varması durumunda, bu geri ödemenin, ödeme tarihindeki geçerli döviz kuruna veya ödeme tarihinde taraflarca kararlaştırılan herhangi bir orana göre yapılması gerekir.*

R 14.12 *Borçlunun parayı geri ödememesi durumunda, borç alan ilgili makamlarca belirlenen gecikme ücretlerine tabi olabilir.*

KARZIN DİĞER SÖZLEŞME VEYA KAVRAMLARLA BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

15A KARZIN MÜBADELE TEMELLİ SÖZLEŞMELERLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

R 15A.1 *Karz sözleşmesi, paragraf 15A.2'ye istinaden bir mübadele sözleşmesi (bey' ve selef) ile birlikte düzenlenebilir.*

S 15A.2 *Bey' ve selef, yapılması halinde aşağıdaki sonuçlara sebep olması durumunda yasaktır:*

- (a) *Mübadele sözleşmesi ile karz sözleşmelerinin aralarında birbirinin şartı olma durumunun olması; ve*
- (b) *Borçlunun olarak münhasıran borç verene yönelik sözleşmeye dayalı fayda sağlaması.*

15 KARZIN ÜCRETLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

R 15.1 *Bir karz sözleşmesinde borç veren, paragraf 14.4'e uygun olarak belirlenmiş hizmetler, faydalar, olanaklar veya imtiyazlar karşılığında ücret uygulayabilir.*

- S 15.2 Paragraf 15.1 ile ilgili olarak, tanımlanan hizmetler, faydalar, olanaklar veya imtiyazlar İslam hukuku ile uyumlu olmalı ve herhangi bir şekilde *karz* sözleşmesiyle bağlantılı olmamalıdır.
- S 15.3 Borç veren, *karz* sözleşmesi ile ilgili belirlenmiş hizmetleri, faydaları, olanakları veya imtiyazları sağlamak için ücret talep etmemelidir.
- R 15.4 Paragraf 15.3'e karşın, borç veren, *karz* sözleşmesi ile ilgili belirlenmiş hizmetleri, faydaları, olanakları veya imtiyazları sağlarken meydana gelen doğrudan masrafları karşılamak için ücret talep edebilir.
- S 15.5 Ücret yüklemesi, sözleşme taraflarınca sabitlenmeli ve karşılıklı olarak kararlaştırılmalıdır.
- R 15.6 Ücret miktarı, tanımlanan hizmetlerin, faydaların, olanakların veya imtiyazların farklı türlerinin değerine göre değişebilir.
- S 15.7 Kredinin uzatılması, kredinin geri ödenmesinde gecikme veya nakit ile farklı değerdeki bir nakit mübadelesi işlemlerinde (geri ödeme hizmetleri) ücret uygulanmamalıdır.

KARZ AKDİNİN TAMAMLANMASI (İNTİHA)

16 KARZ AKDİNİN TAMAMLANMASI

- S 16.1 Bir *karz* sözleşmesi, sözleşmedeki tarafların sözleşme kapsamındaki tüm yükümlülüklerinin yerine getirilmesi ile tamamlanmış olur ki bu, *karz* tutarının aşağıdaki şekillerden biri ile ödenmesini içine alır:
- (a) Vade tarihinde *karz* tutarının tamamının ödenmesi,
 - (b) Sözleşme taraflarının karşılıklı anlaşması yoluyla erken ödeme yapılması,
 - (c) Borçlunun, *karz* miktarını ödeme yükümlülüğünü tamamen üçüncü bir tarafa devretmesi,
 - (d) Borç veren tarafından *karz* tutarını alma hakkından tamamen feragat edilmesi veya
 - (e) Sözleşme tarafları arasında *karz* tutarının tamamen mahsup edilmesi (*mukassa*).
- S 16.2 *Karz* sözleşmesinin tamamlanmasından sonra, sözleşme tarafları bu *karz* sözleşmesi kapsamındaki her tür sözleşmeden kaynaklı yükümlülükten kurtulmuş olurlar.

17 YÖNETİM VE GÖZETİM

- R 17.1 Bu bölümdeki gereklilikler, Malezya Merkez Bankası tarafından yayımlanan yönetimle ilgili yönergeler kapsamında belirtilen genel anlamdaki yönetim ve gözetim beklentilerini tamamlamaktadır.
- S 17.2 Her ne kadar genel anlamdaki yönetim ve gözetim ilkeleri *karz* için geçerli olsa da, İFK, *karz* ile ilişkili farklı riskleri ele almak için bu yönergede belirtilen yönetim ile ilgili özel gerekliliklere riayet etmelidir.
- S 17.3 İFK, kendi risk profilini yeterince anlamış olmalı ve *karzı* sunmak için uygun bilgi ve becerilere sahip personelin mevcut olduğundan emin olmalıdır.

Yönetim Kurulu

- S 17.4 İFK'nın Yönetim Kurulu, *karzın* yürütülmesi ve idaresi konusunda etkin bir gözetim işlevini mümkün kılacak sağlam bir yönetim yapısı tesis etmelidir. Yönetim yapısının yeterliliği, *karzın* niteliği, karmaşıklığı ve risk profili ile orantılı olmalıdır.
- S 17.5 Yönetim Kurulu, şer'i yönetim ve İFK'nın İslam hukuku ile uyumu konusunda genel bir sorumluluğa sahiptir. Bu nedenle, Yönetim Kurulu,
- (a) İFK'nın *karzın* uygulanmasına ilişkin iş ve risk stratejilerini onaylamak,
 - (b) En azından aşağıdaki hususları içermesi gereken, *karzın* uygulanmasını düzenleyen politika ve prosedürlerin yürütülmesini onaylamak ve denetlemek:
 - (i) Mevduat fonu veya diğer mali sorumlulukların kabulü,
 - (ii) Risk yönetimi,
 - (iii) Eğer söz konusu ise, rezerv yönetimi,
 - (iv) Bilginin beyanı,
 - (v) pazarlama stratejileri ve
 - (vi) ücretler ve masraflar,

- (c) *Karzın* İslam hukuku gereklilikleriyle uyumlu bir şekilde uygulanması için uygun iç kontrollerin, sistemlerin ve altyapının yürürlükte olmasını sağlamak,
- (d) Yeterli kaynağın mevcut olduğundan ve İFK'nın, *karz* düzenlemesiyle ilgili kavram, uygulama ve riskler hakkında yeterli bilgi ve yetkinliğe sahip kafi sayıda ve nitelikli personele sahip olduğundan emin olmak ve
- (e) Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan yönergeler ve İFK tarafından oluşturulan iç politikalara uyumu değerlendirmek için düzenli olarak bağımsız incelemelerin yapılmasını sağlamak.

Şer'i Komite,

S 17.6 Şer'i Komite, İFK'ya *karz* ile ilgili ticaretinin, işlerinin ve faaliyetlerinin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlamak için tavsiyelerde bulunmakla yükümlüdür. Dolayısıyla, Şer'i Komite,

- (a) *Karzı* ilgilendiren politika ve prosedürlerde İslam hukuku gerekliliklerinin uygulandığını onaylamalı,
- (b) Yasal belgelerde ve tanıtım malzemeleri, ürün kılavuzu veya sair yayınlar gibi diğer türden belgelerde belirtilen şartları ve koşulları gözden geçirmeli ve bu şart ve koşulların İslam hukuku ile uyumlu olduklarını onaylamalı,
- (c) Bir *karz* işlemine uygulanan ücret ve harçlar ile ilgili politikaları veya bu ücretlerin veya harçların herhangi bir kâr veya marj unsuru içermediğinden emin olmak için *karz* ile ilgili belirlenmiş hizmetler, menfaatler, imkanlar ve ayrıcalıklar ile ilgili politikaları onaylamalı,
- (d) Fonların kaynağı ile ilgili olarak, İFK'nın, İslam hukuku ile uyumlu olmayan herhangi bir faaliyetten kaynaklanan itibar riskine maruz kalmasının önüne geçmek için fon kabulüne veya diğer yükümlülüklerle ilişkin politikaları onaylamalı
- (e) Şer'i meselelerle ilgili Malezya Merkez Bankası ve şayet varsa ilgili diğer merciler tarafından yayınlanan şer'i hükümler, kararlar veya yönergeler hakkında tavsiyelerde bulunmalı ve açıklamalar yapmalı ve
- (f) Şer'i inceleme ve şer'i denetim tarafından yürütülen çalışmaları değerlendirmeli, *karzın* İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlamak için gerekli düzeltici tedbirler önermelidir.

Üst Düzey Yönetim,

- S 17.7 Üst Düzey Yönetim, İFK'nın işletme ve faaliyetlerinin İslam hukuku gerekliliklerine uymasını sağlama sorumluluğunu taşır. Bu nedenle, Üst Düzey Yönetim,
- Yönetim Kurulu tarafından onaylanan iş ve risk stratejileri doğrultusunda iç kontrol ve risk yönetimi politika ve prosedürlerini geliştirmeli ve uygulamalı,
 - Ücret ve harçlar ile mevduat fonlarının kabulü veya diğer yükümlülüklerle ilgili olanlar da dâhil olmak üzere, *karzın* uygun yönetimine ilişkin politikalar, prosedürler ve süreçler oluşturmalı,
 - Karz* ile ilişkili riskin belirlenmesi, ölçülmesi, kontrol edilmesi ve izlenmesinin etkin bir şekilde yönetildiğinden emin olmak için ilgili iç sistemleri, altyapıyı ve yeterli mekanizmaları uygulamalı,
 - Uygun becerilere sahip kilit personeli belirlemeli, atamalı ve eğitmeli ve *karz* kapsamındaki farklı işlevlerin üstlenilmesi için, görev ve sorumlulukların İFK içindeki ilgili birimlere uygun şekilde verildiğinden emin olmalı,
 - Düzenli teftişler yapmalı ve onaylanan politikalara uyumu gözlemlemeli ve
 - İlgili bilgilerin Yönetim Kurulu ve Şer'i Komiteye zamanında iletilmesini sağlamalıdır.

18 YAPILANDIRMA

İslam Hukuku ile Uyumluluk

- S 18.1 İFK aşağıdakileri sağlamalıdır:
- Karzın* genel işleyişinin, bu yönergenin B bölümünde belirtilen İslam hukuku gereklilikleriyle uyumlu olmasını;
 - Karz* ile ilişkili ürün yapısı, yasal belgeler, iç politikalar ve prosedürlerin Şer'i Kurul tarafından teyit edilmesini,

- (c) İslam hukuku ile ilgili konuların, Şer'i Komite tarafından görüşülüp müzakere edilmesini ve
- (d) *Karz* ile ilgili çözülmemiş herhangi bir şer'i mesele olduğunda Malezya Merkez Bankası Şer'i Danışma Kurulunun (SAC) görüşünün alınmasını.
- S 18.2 Bir *karz* ürününün yapılandırılmasında İFK, geliştirilen ürünün, *karzın* aşağıdaki temel özelliklerini taşıdığından emin olmalıdır:
- (a) Paranın mülkiyeti borç verenden borçluya devredilir,
- (b) Borçlu taraf olarak İFK, üzerinde anlaşılan şartlar ve koşullara uygun bir şekilde, anapara tutarını borç verene geri ödemekle yükümlüdür,
- (c) Borçlunun takdirine bağlı olması ve *karz* sözleşmesinin bir şartı olmaması durumları hariç, borçlu tarafından borç veren tarafa herhangi bir sözleşme kaynaklı fayda sunulamaz ve
- (d) Ücretler ve harçlar, *karz* ile ilgili tanımlanmış hizmetlerin, faydaların, imkânların veya imtiyazların doğrudan maliyetlerine dayanır.

Amaç

- S 18.3 İFK'nın *karz* sözleşmesi kapsamında borç veren olarak hareket etmesi durumunda, borç vermenin amacının yalnızca İslam hukukuna uygun faaliyetler olduğundan emin olmak için İFK'nın makul adımlar atması gerekir.

Sözleşme Tarafları

- S 18.4 İFK, tarafların görev ve sorumluluklarının yasal belgelerde açıkça belirtilmesini sağlamalıdır.
- S 18.5 Müşterinin reşit olmayan bir küçük olması durumunda, İFK, *karz* sözleşmesine girmek için küçüğün velisinin onayının alındığından emin olmalıdır. Veli, *karz* düzenlemesinde küçük adına hareket etme hakkına sahip olmalıdır.
- S 18.6 Bir *karz* işleminin yürütülmesinde İFK adına bir vekilin hareket etmesi durumunda, İFK,
- (a) Vekilin, *karz* işlemindeki görev ve sorumluluklarını yerine getirmek için gerekli kapasite ve yeteneğe sahip olduğundan emin olmalı,

- (b) Vekilin bu yönergenin gerekliliklerine uymasını sağlamalı ve
- (c) Vekilinin *karz* işlemiyle ilgili davranışlarından sorumlu olmaya devam etmelidir.

Altın veya Gümüş

- S 18.7 Altın veya gümüş içeren bir *karz* işleminde, İFK yasal belgelerde, en azından, aşağıdaki detayları açıkça belirtmelidir:
- (a) Altın veya gümüşün doğası veya türü,
 - (b) Altın veya gümüş miktarı ve
 - (c) Altın veya gümüşün piyasa değeri.

Teklif ve Kabul

- S 18.8 Bir *karz* sözleşmesine girerken, İFK, sözleşme teklif ve kabulünün uygun belge veya kayıtlarla açıkça belgelenmesini sağlamalıdır.²

Ücretler ve Masraflar

- S 18.9 İFK, ücret ve harçların, *karz* işlemlerini tamamlamanın doğrudan maliyetlerine dayandığından emin olmalıdır.

Dokümantasyon

- S 18.10 İFK, İslam hukuku ile uyumlu bir *karz* sözleşmesi için eksiksiz bir yasal belge seti geliştirmelidir.
- S 18.11 Paragraf 14.1'in amaçları doğrultusunda, İFK yasal belgelerin borç verene sözleşmeden kaynaklı bir menfaat sağlayacak şart taşımadığından emin olmalıdır.
- S 18.12 İFK, yasal belgelerin *karz* işlemleri için kararlaştırılan hüküm ve koşulları belirttiğinden emin olmalıdır. Yasal belgeler, asgari olarak, aşağıdaki şartları içermelidir:
- (a) *Karzın* amacı,

2 Bu, yasal riskten kaçınmanın yanı sıra müşterinin çıkarını korumak için de gereklidir.

- (b) Sözleşme tarafları arasındaki sözleşmeye dayalı ilişki,
- (c) Sözleşme taraflarının *karza* yönelik hak ve yükümlülükleri,
- (d) Uygulanabilir olduğu durumlarda, *ücret* gibi diğer şer'i sözleşmeler veya kavramlar ile birlikte düzenleme,
- (e) Müşterinin vefatı veya *karz* sözleşmesinin sona erdirilmesi durumuyla ilgili düzenleme,
- (f) *Karz* sözleşmesinin tamamlanmasının ardından gereken düzenleme ve
- (g) Ücretler ve harçlar.

S 18.13 *Karzın* diğer şer'i sözleşmeler veya kavramlarla birlikte aynı işlem içerisinde düzenlenmesi durumunda İFK, *karz* belgelerinin diğer şer'i sözleşmeler veya kavramlardan bağımsız olmasını sağlamalıdır.

19 RISK YÖNETİMİ

- R 19.1 *Karzın* belirgin risk profili, bir İFK'yı, İslam hukuku ile uyumsuzluk riski, yasal risk, likidite riski, kredi riski, operasyonel risk ve itibari riskler gibi çeşitli risklere maruz bırakabilir. Sağlam bir risk yönetimi çerçevesinin benimsenmesi, *karzın* kendine has risklerinin etkin bir şekilde yönetilmesini sağlamakta kritik öneme sahiptir.
- S 19.2 İFK, kendi risk iştahına paralel olarak *karz* ile ilişkili riskleri yönetmek için, en azından aşağıdaki noktaları içine alan, sağlam bir risk yönetim çerçevesi ve iç kontroller kurmalı ve uygulamalıdır:
- (a) *Karz* ile ilişkili risklerin tanımlanması, ölçülmesi, izlenmesi ve kontrolüne ilişkin süreçler ve prosedürler,
 - (b) Aktif pasif yönetimi ve likidite yönetimiyle ilgili politikaları da içeren uygun risk yönetimi planları,
 - (c) Mevduat fonlarının kabul edilmesinde veya diğer yükümlülüklerdeki olası itibar riskini azaltmaya yönelik tedbirler ve
 - (d) Gereklilikleri Yönetim Kuruluna, Şer'i Komiteye ve Üst Düzey Yönetime rapor etmek.

- S 19.3 Paragraf 19.2 (b)'nin amaçları doğrultusunda, likidite yönetimi politikası, İFK'nın yükümlülüklerini, özellikle de *karz* mevduatlarının geri ödemesini yerine getirmesi için her zaman yeterli likiditeyi muhafaza etmesini sağlamalıdır. İFK, en azından, Malezya Merkez Bankası tarafından öngörülen likidite riski yönetimi ile ilgili yasal gereklilikleri yerine getirmelidir.
- S 19.4 Borç verme faaliyetlerinde, İFK, Malezya Merkez Bankası tarafından belirlenen risk yönetimi uygulamaları ile ilgili, en azından, aşağıdakileri içeren gerekliliklere uymalıdır:
- (a) Kredi riski seviyesini yükselten müşteri ve ihtiyaç sahibi kesimi belirlemedeki yaklaşım,
 - (b) Borç verme portföyünü, örneğin borçların ödenmemesini, izleme mekanizması,
 - (c) Olası kredi zararlarını ölçme yöntemi ve
 - (d) Rehin yönetiminin yanı sıra, temerrüt halindeki her tür müşteri yönetimindeki toparlanma süreci de dâhil olmak üzere, kredi riskinin azaltılmasını sağlayacak kontroller.
- S 19.5 İFK, *karz* riskini artıracak önemli değişiklikleri göz önünde bulundurarak risk iştahına uygunluğu sağlamak için politikalarını, prosedürlerini, süreçlerini ve iç sınırlarını düzenli olarak gözden geçirip güncelleyecek sistematik bir süreç oluşturmalıdır.

20 İŞ VE PİYASA DAVRANIŞI

Genel İlke

- S 20.1 İFK, bir *karz* işleminin adil, şeffaf, sorumlu ve profesyonel bir şekilde yürütüldüğünden emin olmak için politika, süreç ve prosedür geliştirme konusunda müşterinin çıkarlarını dikkate almalıdır.

Adil Ticaret

- S 20.2 İFK, aşağıdakiler dâhil olmak üzere, *karz* işlemi konusundaki iş ve piyasa davranışına ilişkin iç politika ve prosedürlerinin adil ticari uygulamaları yansıttığından emin olmalıdır:
- (a) Sağlanan bilgiler açık ve net olmalıdır,
 - (b) Şayet varsa ücretler ve harçlar açıklanmalıdır ve

- (c) Şayet varsa, uygun tavsiye ve önerilerde bulunmadan önce makul özen gösterilmelidir.

Bilgi Beyanı

- S 20.3 İFK, sözleşme öncesi aşama da dâhil olmak üzere aşağıdaki hususlar konusunda müşterinin açık ve yeterli bilgi almasını sağlamak için uygun açıklama, tanıtım ve pazarlama materyalleri geliştirmeli ve uygulamalıdır:
- (a) *Karzın* özellikleri ve amacı,
- (b) Sözleşme taraflarının görev ve sorumlulukları dâhil olmak üzere ürün yapısına genel bakış,
- (c) *Ücret* gibi diğer şer'i sözleşmeler veya kavramlarla birlikte düzenlenmesi de dâhil olmak üzere sözleşmenin şart ve koşulları ve
- (d) Ücretler ve harçlar.
- S 20.4 İFK, tüm tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin *karzın* gerekliliklerine uygun olmasını sağlamalıdır. Bu, tanımlanmış hizmetleri, faydaları, imkânları veya imtiyazları aşağıdakiler vasıtasıyla teşvik etmeyi ve pazarlamayı içine alır:
- (a) Banka kartı, kredi kartı, ödeme kartı, çevrimiçi bankacılık, sistem ve hizmetler,
- (b) Bu sözleşmede veya diğer finansal ürünlerde müşteriye imkânlar sağlamak veya
- (c) Şer'i Komite tarafından onaylanan diğer pazarlama kanalları veya tanıtım faaliyetleri.
- S 20.5 İFK'nın, *karz* sözleşmesi kapsamında verilmiş olan bir hibe hakkında geçmişe dayalı bilgi beyan etmesi durumunda, İFK,
- (a) Geçmiş hibe bilgisinin fiili hibe oranına dayandığından emin olmalı ve
- (b) En azından aşağıdakileri içeren net bir feragatname sağlamalı,
- (i) Bir müşteri, *karz* mevduatları için herhangi bir hibe alabilir veya alamayabilir ve

- (ii) Geçmiş hibe bilgisinin, *karz* mevduatı yatırımı için hibenin verileceğine dair bir gösterge veya ileriye dönük getiri oranı, bir garanti veya yasal olarak bağlayıcı bir söz olarak yorumlanmaması gerekir.

S 20.6 İFK, müşterinin şer'i sözleşmeler konusunu anlamasını sağlamak için, şayet varsa, yasal belgelerde kullanılan Arapça terminolojiyi yeterince açıklamalıdır.

21 FİNANSAL BEYAN

S 21.1 Bir İFK, finansal tabloların doğru ve adil bir şekilde hazırlanması için finansal performansın zamanında raporlanmasını sağlayacak uygun muhasebe ve diğer kayıtları tutmalıdır.

22 GEÇİŞ DÖNEMİ VE HÜKÜM VE ŞARTLARDA DEĞİŞİKLİK

S 22.1 Bu paragraf kapsamındaki gereklilikler, dayanak sözleşme olarak *vedia yed damane*³ kullanan mevcut ürün ve hizmetlere uygulanabilir.

S 22.2 *Vedia yed damaneye* dayalı tüm ürünleri *karza* dönüştürmek ve bu yönergedeki gereklere tam olarak uymak için İFK'ya 31 Temmuz 2018'e kadar süre verilmiştir.

S 22.3 İFK, şart ve koşullar konusunda *vedia yed damane*'den *karza* geçiş sebebiyle doğan herhangi bir değişikliği müşteriye bildirmelidir.

S 22.4 Paragraf 22.3'i takiben, müşteri sözleşmenin şart ve koşullarındaki değişiklikleri kabul etmek istemiyorsa, İFK müşterisinin sözleşmeyi ücretsiz olarak sonlandırmasına izin vermelidir.

Ürün İsmi

S 22.5 İFK, *karz* bazında yapılandırılmış yeni mevduat ürünleri için "*vedia*", "*vedia yed damane*", "*yediminlik*" veya bu kelimelerin herhangi bir türevini kullanmamalıdır.

3 İFK, *vedia* sözleşmesinin bir *karz* sözleşmesi olarak kabul edileceğini ve *karz* ilkelerine göre yönetileceğini belirten Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan *vedia* yönergesinin 16. paragrafına başvurulmalıdır, şayet:

(a) *Vedia* varlığı, para gibi *misli* bir varlık (*mal-ı misli*) ise ve
(b) *Vedi*'nin varlığı kullanmasına izin verilirse.

Uygulama Planı

- S 22.6 İFK, bu yönergede belirtilen gerekliliklere tabi olarak, mevcut *vedia yed damane* ürünlerinin *karza* dönüştürülmesinde kapsamlı bir sonuç değerlendirmesi yapmalıdır. İFK,
- (a) Uygulama planını en geç 30 Aralık 2016 tarihine kadar Jabatan Perbankan İslam dan Takaful'a (JPIT) sunmalı,
 - (b) Bu yönergedeki gerekliliklerle tutarlı olması için ilgili diğer belgeleri revize etmeli,
 - (c) İlgili sistemleri bu yönerge ile tutarlı olacak şekilde yapılandırmalı,
 - (d) Ürün çeşitliliği veya onayı için gerekli işlemleri ve prosedürleri yürütmeli,
 - (e) Pazarlama materyallerini, kampanyasını, stratejisini ve diğer ilgili tüm malzemeleri bu yönergedeki gerekliliklerle tutarlı olacak şekilde revize etmeli,
 - (f) İFK'nın ilgili iş kolları ve işlevleri hakkında iletişim kurmalı ve eğitim vermeli ve
 - (g) Bu yönergeye uymak için, şayet varsa, operasyonel düzenlemeler yapmalı.
- S 22.7 İFK, bu yönergeye uyumu sağlamak için bu geçiş kapsamında yapılan operasyonel düzenlemeler konusunda bağımsız bir ser'i inceleme yapmalıdır.

EK 1: KARZ AKDİNİN MEŞRUIYETİ

1. Karz sözleşmesinin meşruiyeti Kur'an-ı Kerim'den gelmekte ve Hz. Muhammed (SAV)'in sünneti ile Müslüman fakihlerin icmasına dayanmaktadır.

Kur'an-ı Kerim

2. Kur'an-ı Kerim'in aşağıdaki ayeti *karz* akdinin genel olarak caiz olduğuna işaret etmektedir:

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً
وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْسُطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

"Verdiğinin kat kat fazlasını kendisine ödemesi için Allah'a güzel bir borç (isteyene faizsiz ödünç) verecek yok mu? Darlık veren de bolluk veren de Allah'tır. Sadece O'na döndürüleceksiniz."⁴

Hz. Muhammed (SAV)'in Sünneti

3. Aşağıdaki hadisler, *karz* sözleşmesinin caiz olduğuna işaret etmektedir:

- (a) عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ « مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُقْرِضُ مُسْلِمًا قَرْضًا مَرَّتَيْنِ إِلَّا كَانَ كَصَدَقَتِهَا مَرَّةً »

"İbn Mes'ud (RA) Hz. Peygamber (SAV)'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: 'Müslümanın Müslümana verdiği iki borç, bir sadaka gibidir.'⁵

- (b) عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ « مَنْ أَخَذَ أَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيدُ أَدَاءَهَا أَدَّى اللَّهُ عَنْهُ، وَمَنْ أَخَذَ يُرِيدُ إِتْلَافَهَا أَتْلَفَهُ اللَّهُ »

"Ebu Hureyre (RA)'dan Hz. Peygamber (SAV)'in şöyle dediği rivayet edilmiştir: Her kim insanların malını geri ödemek niyetiyle alırsa Allah onun borcunu onun adına ödeyecektir. Her kim telef etmek niyetiyle alırsa, Allah onu helak edecektir."⁶

4 Bakara, 2: 245.

5 İbn Mace, *Sünen*, Hadis no: 2421.

6 Buhari, *Sahih*, Hadis no: 2212.

İslam Hukukçularının İcması

4. Müslüman hukukçular *karz* sözleşmesinin caiz olduğu konusunda icma etmişlerdir.

EK 2: SÖZLÜK

Terim	Açıklaması
<i>Bey' ve Selef</i>	Satış, kiralama ve işe alma hizmet sözleşmeleriyle sınırlı bir mübadele sözleşmesinin bir karz sözleşmesi ile birleştirilmesi
<i>Hibe</i>	Karşılıksız verme, bağışlama. Bir malın bedelsiz olarak başkasına devir ve temlik edilmesini sağlayan sözleşme.
<i>İbra</i>	Borç ilişkisinin sonlandırılması ya da borçta indirim yapılması
<i>İcma</i>	Fakihlerin herhangi bir dönemde fıkhî bir meselenin hükmü üzerinde fikir birliğine varmaları.
<i>Kefalet</i>	Kefillik, şahsi teminat. Bir borcun ifası hususunda, üçüncü bir tarafın asıl borçlunun sorumluluğuna katılarak alacaklıya karşı ifayı taahhüt etmesi.
<i>Mukassa</i>	Mahsup etmek, mahsuplaşmak, takas
<i>Rehin</i>	İpotek. Rehin veren ve rehin alan arasında gerçekleştirilen ve temerrüt halinde rehin alana yönelik yükümlülüğün yerine getirilmesi için kullanılacağı bir varlığın teminat olarak verildiği sözleşme
<i>Ücret</i>	Ödeme, Ücret.
<i>Vekil</i>	Temsilci.
<i>Va'd-i mülzim</i>	Vaad edeni bağlayan ve sorumlu tutan vaat ve taahhüt

İSLAMI BANKACILIK VE TEKAFÜL DEPARTMANI

VEDİA

BNM/RH/PD 028-6

Şu kurumlara uygulanabilir:

1. Lisanslı İslami bankalar
2. Lisanslı Tekafül operatörleri ve profesyonel re-tekafül operatörleri
3. İslami bankacılık işlemlerini de yürüten lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları
4. İslami finansal işletmeciliği yapan kanunla belirlenmiş kurumlar

3 Ağustos 2016'da yayınlanmıştır.

BÖLÜM A: GENEL BAKIŞ

1	Giriş	352
2	Uygulanabilirlik	352
3	Yasal hükümler	353
4	Yürürlük Tarihi	353
5	Yorum	353
6	İlgili Yasal Araçlar ve Yönergeler	354

BÖLÜM B: ŞER'İ GEREKLİLİKLER VE OPSİYONEL UYGULAMALAR

7	B Bölümü ile Uyum	355
8	Tanımı	355
9	Mahiyeti	355
10	Vedanın Bileşenleri	355
11	Sözleşme Tarafları	355
12	Teklif (İcap) ve Kabul	356
13	Vedia Varlığı	356
14	Vedia Sözleşmesinin Göze Çarpan Özellikleri	357
15	Vedia Akdinin Ücretle Birlikte Düzenlenmesi	358
16	Muhafaza Altındaki Vedia Varlığından Faydalanılması durumunda Vedia Akdinin Karz Akdi Olarak Yapılması	359
17	Vedia Akdinin Rehin ile Birlikte Düzenlenmesi	359
18	Vedia Akdinin Feshi	359
19	Vedia Akdinin Tamamlanması	360
20	Vedia Akdinin Feshinin veya Tamamlanmasının Sonuçları	360
21	Mudi'nin Vefatı veya Tasfiyesi Üzerine Vedia Varlığının Geri Alınması	360
22	Vedia Akdinin Feshi veya Tamamlanmasından Sonra Vedia Varlığını Hemen Geri Almamak	360

BÖLÜM C: OPERASYONEL GEREKSİNİMLER

23	Yönetim ve Gözetim	362
24	Yapılandırma	364
25	Risk Yönetimi	366
26	İş ve Piyasa Davranışı	367
27	Geçiş Düzenlemesi	368

EKLER

Ek 1:	Vedia Sözleşmesinin Meşruiyeti	369
Ek 2:	Sözlük	371

1 GİRİŞ

- 1.1 İslami finans ürün ve hizmetlerinin meşruiyetinin ve bütünlüğünün sağlanmasında, şer'i gerekliliklere uyum, ön şarttır. Bu gerekliliği karşılarken, bir İslami finans kurumu (İFK) için İslami finans işlemlerinin yürütülmesinin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlayacak gerekli operasyonel çerçeveyi ve altyapıyı oluşturması elzemdir.
- 1.2 Şer'i akit-temelli mevzuat politikaları, İslami finans ürün ve hizmetlerinde şer'i akitlerin uygulanmasındaki tutarlılığı teşvik etmeyi hedeflemektedir. Bu yönergenin, bir İslami Finans Kurumunun hukuki kesinliğini ve İslam hukuku ile uyumunu güçlendirmesi planlanmaktadır.
- 1.3 Bu yönerge:
- (a) *Vediaya* uygulanabilecek İslam hukuku hükümlerine dair bir referans kaynağı sunmayı,
 - (b) *Vedianın* uygulanmasıyla ilgili temel operasyonel gereklilikleri ortaya koymayı ve
 - (c) Sağlam bankacılık ve tekafül uygulamaları ile tüketicinin korunmasını sağlayacak şer'i şartlara bütünüyle uyumu teşvik etmeyi amaçlamaktadır.
- 1.4 Bu yönerge aşağıdakileri ortaya koyar:
- (a) B bölümünde *vedianın* göze çarpan özellikleri ve önemli şartları ve
 - (b) C bölümünde, yönetim ve gözetim, yapılandırma, risk yönetiminin yanı sıra iş ve piyasa davranışına ilişkin operasyonel gereksinimler ile ilgili düzenleyici ve denetleyici beklentiler.

2 UYGULANABİLİRLİK

- 2.1 Bu yönerge, paragraf 5.2'de tanımlanan İslami finans kurumlarına uygulanabilir.

3 YASAL HÜKÜMLER

- 3.1 Bu yönergenin B bölümündeki gereklilikler aşağıdakilere uygun olarak belirlenmiştir:
- (a) 2013 tarihli İslami Finansal Hizmetler Kanunu'nun (the Islamic Financial Services Act - IFSA) 29 (1) bölümü ve
 - (b) 2002 tarihli Kalkınma Finans Kurumları Kanunu'nun (the Development Financial Institutions Act - DFIA) 33E (1) bölümü.
- 3.2 Bu yönergenin C bölümündeki gereklilikler aşağıdakilere uygun olarak belirlenmiştir:
- (a) IFSA'nın 29 (2), 57, 135 (1) ve 155 bölümleri ve
 - (b) DFIA'nın 33E (2), 41, 42C (1) ve 116 bölümleri.
- 3.3 Bu yönergedeki rehberlik, IFSA'nın 277. bölümü ve DFIA'nın 126. bölümü uyarınca hazırlanmıştır.

4 YÜRÜRLÜK TARİHİ

- 4.1 Bu yönerge, bu yönergenin yayınlanmasından hemen sonra yürürlüğe girecek olan Paragraf 27 hariç, 31 Temmuz 2018 tarihinde yürürlüğe girmektedir.

5 YORUM

- 5.1 Aksi tanımlanmadıkça, bu yönergede kullanılan terimler ve ifadeler, duruma göre Finansal Hizmetler Kanunu (the Financial Services Act - FSA), IFSA ve DFIA içerisinde kendilerine verilen anlamlara sahiptir.
- 5.2 Bu yönerge içerisinde kullanılan:
- "S"** harfi uyulması gereken bir standart, gereklilik, özellik, yönlendirme, şart ve herhangi bir yorumlayıcı, tamamlayıcı ve geçiş hükümleri anlamına gelir. Uyulmaması yaptırım eylemi ile sonuçlanabilir.

“R” harfi ortak anlayışı ve benimsenmesi teşvik edilen tavsiye veya önerileri geliştirmeyi amaçlayan bilgi ve beyanlardan oluşabilecek rehberliği ifade eder.

“Doğrudan masraflar” gerçek veya tahmini tutarlara dayalı olarak, herhangi bir kâr veya marj unsuru olmaksızın, doğrudan *ved'ia* işlemi ile ilgili maliyetler anlamına gelir,

“İslami finans kurumları” yani **“İFK”** ifadesi,

- (a) lisanslı bir İslami banka,
- (b) Lisanslı tekafül operatörleri ve profesyonel re-tekafül operatörleri
- (c) İslami bankacılık işlemleri yürütmek üzere FSA, 15 (1) (a) bendi uyarınca onaylanan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları ve
- (d) DFIA'nın 33B (1) fıkrası uyarınca onaylanan DFIA kapsamında İslami finans işlemlerini yürütmek üzere tanımlanan kurumlar anlamına gelir.

5.3 Bu yönergede kullanılan terimlerin sözlüğü Ek 2'de verilmiştir.

6 İLGİLİ YASAL ARAÇLAR VE YÖNERGELER

6.1 Bu yönerge, Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan ilgili diğer yasal araçlar ve yönergeler ile birlikte okunmalıdır.

7 B BÖLÜMÜ İLE UYUM

- S 7.1 Ürün ve hizmetlerinde *vedia* sözleşmesini kullanan bir İFK, söz konusu ürün ve hizmetlerin bu yönergenin B bölümü ile uyumlu olmasını sağlamalıdır.

8 TANIMI

- S 8.1 *Vedia*, bir varlığın muhafaza etmesi için diğer bir tarafa bırakıldığı sözleşmedir.

9 MAHİYETİ

- S 9.1 *Vedianın* tabiatından gelen özelliği, sözleşme taraflarından herhangi birinin sözleşmeyi tek taraflı olarak feshedebileceği *vedia yed emane* olarak adlandırılan emanetçiliktir¹.

10 VEDİANIN BİLEŞENLERİ

- S 10.1 *Vedia* sözleşmesi aşağıdaki bileşenlerden oluşur:
- (a) Bir yediemin (*vedi'*) ve emanet olarak bir varlığı teslim eden tarafı (*mûdi'*) içeren sözleşme tarafları,
 - (b) Teklif (icap) ve kabul ve
 - (c) *Vedia* varlığı.

11 SÖZLEŞME TARAFLARI

- S 11.1 Bir *vedia* sözleşmesindeki taraflar, *vedia* varlığını koruyan bir yediemin (*vedi'*) ve bu varlığı korunması için teslim eden taraftır (*mûdi'*).
- S 11.2 Bir *vedia* sözleşmesindeki taraflar, *vedia* sözleşmesine girebilecek yasal ehliyete² sahip, gerçek veya tüzel kişi olmalıdır.

1 Bu yönergede kullanılan "emanet (trust)" ve "emanetçilik (trusteeship)" kelimeleri sözlük anlamlarıyla kullanılmış olup, herhangi bir kanun ile ilgili terimlerle ilişkilendirilmemelidir.

2 Gerçek kişinin şer'i perspektiften hukuki ehliyeti, hakları ve sorumlulukları üstlenebilmesi ve fiillerine hukuki bir sonuç verebilmesi olarak tanımlanır. Kişinin sağlam bir akıl sahibi olması ve kendisi için zararlı veya faydalı olacak şeyleri ayırt edebilmesi ehliyetin önemli şartları arasındadır. Bir tüzel kişinin hukuki ehliyeti, tüzel kişinin hak edinebilmesi ve sorumluluk alabilmesi olarak tanımlanır. Malezya'da hukuki ehliyet konusu 1950 Borçlar Kanunu (the Contracts Act) ve 1971 Reşit Olma Yaşı Kanunu (the Age of Majority Act) tarafından idare edilmektedir.

- S 11.3 *Mûdi'*, emanete bırakılan varlığın sahibi veya mülkiyetle ilgili tam yasal yetkiye sahip bir kişi olmalıdır. *Vedia* varlığının birden fazla sahibi varsa, *mûdi'* tarafından *vedia* sözleşmesi için tüm sahiplerin onayı alınmalıdır.
- R 11.4 Paragraf 11.3 ile ilgili olarak, böyle bir onay aşağıdaki şekillerden biri ile verilebilir:
- (a) Tüm mal sahiplerinin *mûdi'* olduğu kolektif bir şekilde,
 - (b) Sahiplerden birini ayrı ayrı kendi adlarına *mûdi'* olarak hareket edecek şekilde atamak suretiyle veya
 - (c) Tüm mal sahipleri tarafından *mûdi'* olarak ayrı ayrı kendi adlarına hareket etmek üzere atanan bir üçüncü taraf vekil aracılığıyla.
- R 11.5 *Vedia* sözleşmesinin tüm tarafları, *vedia* sözleşmesine bir vekil aracılığıyla girebilir.

12 TEKLİF (İCAP) VE KABUL

- S 12.1 *Vedia* sözleşmesine, sözleşmenin tarafları arasında yapılan bir teklif ve kabul girilmelidir.
- R 12.2 Teklif ve kabul sözlü olarak, yazılı olarak veya İslam hukuku tarafından tanınan herhangi bir başka yöntemle ifade edilebilir.

13 VEDIA VARLIĞI

- S 13.1 *Vedia* sözleşmesi kapsamındaki bir *vedia* varlığı,
- (a) Teslim edilebilir,
 - (b) Tanımlanabilir ve
 - (c) İslam hukukunun ilkeleri ile uyumlu olmalıdır.

14 VEDIA SÖZLEŞMESİNİN GÖZE ÇARPAN ÖZELLİKLERİ

Emanet Olarak Elde Tutulan Vedia Varlığı

- S 14.1 Vedia varlığı, *vedi'* tarafından emaneten muhafaza altında tutulur. *Vedi'*, muhafaza altında tuttuğu *vedia* varlığını, *vedia* sözleşme şartlarına göre kendisine emanet eden *mudi'*ye iade etmeli ya da böyle bir sözleşme şartı olmaması durumunda, *mudi'nin* emanet edilen varlığın iadesini talep etmesi üzerine iade gerçekleştirilmelidir.

Vedia Süresi

- R 14.2 Sözleşme tarafları, *vedia* sözleşmesi için bir süre belirlemeyi kabul edebilirler.

Vedia Varlığının Muhafazası

- S 14.3 *Vedi'*, muhafaza altındaki *vedia* varlığının güvenliğini sağlamalı ve varlığı kendisine teslim eden *mudi'nin* çıkarına uygun davranmalıdır.
- R 14.4 Muhafaza metodu, sözleşme taraflarınca belirlenebilir veya geleneksel ticari uygulamalara (*örfü ticari*) ve muhafaza altına alınan *vedia* varlığının niteliğine bağlı olarak kararlaştırılabilir.

Vedia Varlığına Verilen Zarar veya Hasarın Sorumluluğu

- S 14.5 *Vedi'*, kendisinin, vekilinin veya temsilcilerinin haksız fiili (*te'addi*), ihmali (*taksir*) veya belirtilen şartların ihlali (*muhalefetü's-şurût*) nedeniyle doğanlardan başka *vedia* sözleşmesi kapsamındaki *vedia* varlığına verilen zarar veya hasardan sorumlu tutulamaz.

Üçüncü Bir Şahsın Vedi' Olarak Atanması

- S 14.6 Bir *vedi'*, baştan *mudi'nin* iznini almadan, muhafazasına bırakılan *vedia* varlığını üçüncü bir tarafa emanet etmemelidir.
- R 14.7 Paragraf 14.6 ile ilgili olarak, *vedia* varlığını üçüncü şahsın muhafazasına emanet etme izni yazılı olarak veya uygun belgeler veya kayıtlarla kanıtlanabilecek diğer yöntemlerle ifade edilebilir.
- S 14.8 Şayet *vedi'* böyle bir izni almadan *vedia* varlığını üçüncü bir tarafın muhafazasına verirse, *vedia* varlığının maruz kalacağı herhangi bir zarar veya hasardan tamamen sorumlu olmalıdır.

Doğrudan Maliyetler

- S 14.9 *Vedia* varlığının muhafaza için aşağıdaki kişilere bırakılması durumunda, korunmasına ilişkin tüm doğrudan masraflar, onu bırakan *mudi'* tarafından karşılanmalıdır:
- (a) *Vedi'*ye veya
 - (b) *Mudi'nin* önceden izni alınarak üçüncü bir tarafa.
- R 14.10 Paragraf 14.9'a karşın, *vedia* sözleşmesinin tarafları, bu masrafların tamamen, kısmen veya orantılı olarak *vedi'nin* üstlenmesini kabul edebilirler.

VEDİANIN DİĞER SÖZLEŞME VEYA KAVRAMLARLA BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

15 VEDİA AKDİNİN ÜCRETLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 15.1 Sözleşme tarafları, *vedi'* tarafından sağlanan koruma hizmetinin karşılığı olarak *mudi'nin* bir ücret ödemesini kabul edebilirler.
- S 15.2 Paragraf 15.1'de tanımlanan bir anlaşma yapılması üzerine, sözleşme tarafları arasındaki ilişki bir *icare* sözleşmesine dönüşmelidir ve *vedi'nin* kiraya veren ve *mudi'nin* de kiralayan konumunda olacağı bu sözleşmenin *icare* prensipleri ile yönetilmesi gerekir.
- S 15.3 Kiraya veren taraf olarak *vedi'*, söz konusu zarar veya hasar kendisinin veya vekil veya temsilcilerinin haksız fiilinden (*te'addi*), ihmalden (*taksir*) ya da belirlenen şartları ihlal etmelerinden (*muhalefetü'-ş-şurut*) kaynaklanmadığını ispat edemediği takdirde, koruması altına bırakılan varlıktaki her tür zarar veya hasardan tamamen sorumlu olmalıdır.

16 MUHAFAZA ALTINDAKİ VEDİA VARLIĞINDAN FAYDALANILMASI DURUMUNDA VEDİA AKDİNİN KARZ AKDİ OLARAK YAPILMASI

- S 16.1 Şayet aşağıdaki durumlar söz konusu olursa, *vedia* sözleşmesi bir karz sözleşmesi olarak yorumlanacak ve *karz* ilkelerine göre yönetilecektir:
- (a) *Vedia* varlığı, para gibi misli bir varlık (*misli mal*) ise ve
 - (b) *Vedi'nin* kendisine emanet bırakılan varlığı kullanmasına izin verilmişse.

17 VEDİA AKDİNİN REHİN İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 17.1 *Vedia* varlığı, *mudi'* tarafından *vedi'ye* veya başka bir tarafa rehin olarak verilebilir.
- S 17.2 Şayet *vedia* varlığı rehin olarak verilirse, rehin düzenlemesinin tarafları bu düzenlemenin, İslam hukukunun rehin ile ilgili ilkelerine uygun olduğundan emin olmalıdırlar.

VEDİA AKDİNİN FESHİ VE TAMAMLANMASI (İNTİHA)

18 VEDİA AKDİNİN FESHİ

- S 18.1 Bir *vedia* sözleşmesi aşağıdakilerin meydana gelmesiyle feshedilir:
- (a) *Vedia* sözleşmesinin taraflarından herhangi birinin tek taraflı feshi,
 - (b) Her iki sözleşme tarafının da karşılıklı anlaşması ile *vedia* sözleşmesinin feshi,
 - (c) Taraflardan herhangi birinin ölmesi (hakiki şahıs olması durumunda), tasfiyesi (hükmi şahıs olması durumunda) veya hukuکی ehliyetini kaybetmesi veya
 - (d) *Vedia* varlığının mülkiyetinin değişmesi.

19 VEDİA AKDİNİN TAMAMLANMASI

- S 19.1 *Vedia* sözleşmesi, sözleşme taraflarının kararlaştırdığı vade tarihinde tamamlanır.

20 VEDİA AKDİNİN FESHİNİN VEYA TAMAMLANMASININ SONUÇLARI

- S 20.1 *Vedia* akdinin feshedilmesi veya tamamlanması üzerine, *mudi'* *vedia* varlığının tahsil edilmesinden sorumlu olmalı, *vedi'* ise *vedia* varlığını *mudi'*ye iade etmelidir.

21 MUDİ'NİN VEFATI VEYA TASFİYESİ ÜZERİNE VEDİA VARLIĞININ GERİ ALINMASI

- S 21.1 *Vedia* sözleşmesinin *mudi'nin* ölümü (hakiki şahıs olması durumunda) veya tasfiyesi (hükmi şahıs olması durumunda) sebebiyle feshedilmesi üzerine, vefat eden *mudi'nin* yasal temsilcileri veya mirasçıları *vedi'den* varlığı almakla yükümlüdürler.
- S 21.2 *Vedi'*, vefat eden *mudi'nin* *vedia* varlığının, ölen kişilerin mallarının dağıtımında uygulanacak olan hukuk kurallarına yani İslam Miras Hukukuna (feraiiz) göre yönetilmesini sağlamaktan sorumlu tutulmalıdır.

22 VEDİA AKDİNİN FESHİ VEYA TAMAMLANMASINDAN SONRA VEDİA VARLIĞINI HEMEN GERİ ALMAMAK

- R 22.1 *Mudi'nin*, yasal temsilcilerinin, mirasçılarının veya vekillerinin varlıklarını derhal geri almamaları durumunda, *vedi'*,
- Geç teslim almaktan kaynaklanan koruma hizmeti için ücret talep edebilir,
 - Koruma hizmetinin doğurduğu doğrudan masrafları talep edebilir veya
 - Kendisine emanet olarak bırakılan *vedia* varlığını, ilgili yasalara uygun olarak ilgili makamlara teslim veya devredebilir.

- S 22.2 Paragraf 22.1 (a) ile bağlantılı olarak, *vedi'nin* koruma hizmeti için bir ücret talep etmesi durumunda, bu ücretin *vedi'* ve *mudi'* arasında karşılıklı anlaşmayla belirlenmesi gerekir.

23 YÖNETİM VE GÖZETİM

- R 23.1 Bu bölümdeki gereklilikler, Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan yönetimle ilgili yönergeler kapsamında belirlenen genel yönetim ve gözetim beklentilerini tamamlar.
- S 23.2 Her ne kadar genel yönetim ve gözetim ilkeleri *vedia* için uygulanabilir olsa da, bir İFK, *vedia* ile ilişkili belirgin riskleri ele almak için bu yönergede çerçevesi çizilmiş yönetim ile ilgili düzenlemeler hakkındaki özel gerekliliklere riayet etmelidir.
- S 23.3 Bir İFK, risk profilini yeterince anlamış olmalı ve *vedia* sunacak uygun bilgi ve becerilere sahip personelin mevcudiyetini sağlamalıdır.

Yönetim Kurulu

- S 23.4 Bir İFK'nın Yönetim Kurulu, *vedianın* yönetimi ve uygulanmasında etkin bir gözetimi sağlayacak sağlam bir yönetim yapısı oluşturmalıdır.
- S 23.5 Yönetim Kurulu, İFK'nın şer'i yönetimi ve İslam hukuku ile uyumu konusunda genel sorumluluğa sahiptir. Dolayısıyla, Yönetim Kurulu,
- (a) İFK'nın *vedianın* uygulanmasıyla ilgili iş ve risk stratejilerini onaylamalı,
 - (b) *Vedianın* uygulanmasını düzenleyen ve aşağıdakileri de içine alması gereken politika ve prosedürlerin uygulanmasını onaylamalı ve denetlemeli:
 - (i) *Vedia* varlıklarının uygunluk kriterleri veya caiz olmayan *vedia* varlıklarının listesi,³
 - (ii) Risk yönetimi,
 - (iii) Bilginin beyanı,
 - (iv) Ücretler ve harçlar ve

3 İslam hukukuna uygun olmayan malların örnekleri, Jabatan Kemajuan Islam Malaysia tarafından *Helal Dizin* altında belirtilmiş olan veya Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan *Kabul Edilen Senetler Rehberinde Kabul Edilen Senet İşlemleri* altında listelenen mallar ile belirlenmiştir.

- (v) Uygulanabilir olduğu hallerde, *vedia* varlığının yönetimi üçüncü tarafla düzenleme,
- (c) *Vediayı*, İslam hukukunun gereklilikleri ile uyumlu olarak tatbik etmek için uygun iç kontrollerin, sistemlerin ve altyapının mevcut olduğundan emin olmalı ve
- (d) Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan yönergelere ve İFK tarafından oluşturulan iç politikalara uyumu değerlendirmek üzere düzenli olarak bağımsız incelemelerin yapılmasını sağlamak.

Şer'i Komite

S 23.6 Bir İFK'nın Şer'i Komitesi, *vedia* uygulamasının şer'i gerekliliklere uygun olarak yürütüldüğünden emin olmak için aşağıdakileri yapmalıdır:

- (a) *Vediayı* yöneten ilgili politika ve prosedürlerde, şer'i gerekliliklerin uygulandığını teyit etmek,
- (b) Yasal belgelerde⁴ ve tanıtım malzemeleri, ürün kılavuzu veya diğer yayınlar gibi diğer türden belgelerde belirtilen şartları ve koşulları gözden geçirmek ve bu şart ve koşulların İslam hukuku ile uyumlu olduklarını onaylamak,
- (c) *Vedia* varlıklarının uygunluk kriterlerini veya caiz olmayan *vedia* varlıkları listesine ilişkin politikaları onaylamak,
- (d) *Vedia* sözleşmesine uygulanan ücret ve harçlarla ilgili politikaları onaylamak,
- (e) Şer'i meselelerle ilgili Malezya Merkez Bankası ve şayet varsa ilgili diğer merciler tarafından yayınlanan şer'i hükümler, kararlar veya rehberler hakkında tavsiyelerde bulunmak ve açıklamalar yapmak ve
- (f) Şer'i inceleme ve şer'i denetim tarafından yürütülen çalışmalarını değerlendirmek, *vedianın* İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlayacak uygun düzeltici tedbirler önermek.

4 Sözleşme tarafları arasında imzalanan yasal olarak uygulanabilir anlaşma, bir yasal belge örneğidir.

Üst Düzey Yönetim

- S 23.7 Üst Düzey Yönetim, İFK'nın iş ve faaliyetlerinin İslam hukukunun gerekliliklerine uygun olmasını sağlama sorumluluğunu taşır. Bu nedenle, Üst Düzey Yönetim asgari olarak,
- Yönetim Kurulu tarafından onaylanan iş ve risk stratejileri doğrultusunda iç kontrol ve risk yönetimi politika ve prosedürlerini geliştirmeli ve uygulamalı,
 - Vedia* varlıklarının uygunluk kriterleri veya *vedia* varlığı olması caiz olmayan varlıkların listesi, ücret ve harçlar ile şayet söz konusu ise *vedia* varlığının yönetiminde üçüncü bir taraf ile düzenleme yapılması ile ilgili olanları da içeren *vedia*yı düzenleyen iç politikalar, prosedürler ve süreçleri oluşturmalı ve uygulamalı,
 - Vedia* sözleşmesinin tabii olarak içerdiği riski yönetmek için yeterli mekanizmaları oluşturmalı ve uygulamalı,
 - Düzenli inceleme yapmalı ve onaylanan iç politikalarla uygunluğu takip etmeli ve
 - Şer'î kararlar da dâhil olmak üzere onaylanan iç politika ve prosedürleri ilgili paydaşlara net bir şekilde iletmelidir.

24 YAPILANDIRMA

- S 24.1 İFK, *vedia* ile ilgili şer'î hükümlerin İFK'nın ürün ve hizmetlerinde uygun şekilde tatbik edildiğinden emin olmalıdır.

Sözleşme Tarafları

- R 24.2 İFK, bir *mudi'* ile *vedia* sözleşmesine girebilir.
- S 24.3 *Vedia* sözleşmesi, varlığın verilmesi ve müşteri ile İFK arasındaki yasal belgelerin tamamlanması üzerine yürürlüğe girecektir.
- S 24.4 İFK, *vedia* varlıklarını güvence altına almak için bir üçüncü tarafı tayin etmesi durumunda müşteriden önceden yazılı izin alacaktır. Bu bağlamda, teslim edilen varlığın güvende tutulması zorunluluğu İFK'da kalmaya devam edecektir.

- S 24.5 Paragraf 24.4 uyarınca, İFK, üçüncü tarafça sağlanacak muhafaza düzenlemesinin yeterliliği konusunda müşteriyle karşılıklı olarak anlaşılmasını sağlamalıdır. Bu nedenle, İFK, üçüncü tarafın varlığını uygun şekilde korunmasını sağlayacak kapasitesini ve ehliyetini değerlendirmelidir.
- S 24.6 Müşterinin reşit olmayan bir küçük olduğu durumlarda, İFK, reşit olmayan küçük ile bir *vedia* sözleşmesine girmeden önce küçüğün velisinden yazılı izin alacaktır.

Vedia Varlığı

- S 24.7 Bir *vedia* ürününün yapılandırılmasında İFK, *vedia* varlığının⁵ uygunluk kriterlerini karşıladığından veya paragraf 23.5 (b) (i)'de atıfta bulunulan onaylanmış iç politikalarda belirtilen izin verilmeyen *vedia* varlıkları listesinde olmadığından emin olmalıdır.
- S 24.8 Paragraf 24.7'nin amacı doğrultusunda, İFK müşteriyle *vedia* sözleşmesine girmeden önce *vedia* varlığının niteliğini veya türünü tespit etmelidir.⁶
- S 24.9 Paragraf 24.8 uyarınca, İFK müşteriden *vedia* varlığının şer'i gerekliliklere uygun olduğunu beyan etmesini istemelidir.
- R 24.10 *Vedia* varlığının detaylarının eksik veya belirsiz olması durumunda, İFK, nedenlerini belirtmek zorunda kalmadan bu varlıkları teslim almayı reddedebilir.

Teklif ve kabul

- S 24.11 *Vedia* sözleşmesi kurulurken, İFK, bir *vedia* varlığının emanet olarak verilmesi teklifinin ve korunmak üzere kabul edilmesinin uygun belgeler veya kayıtlarla kanıtlanmasını sağlamalıdır.

Ücretler ve Masraflar

- S 24.12 İFK, ücret ve masrafların, *vedia* varlıklarının korunmasına ilişkin olan doğrudan maliyetlere dayandığından emin olmalıdır.

5 Bozulmaz veya tüketilemez olan ve İslam hukuku ilkeleri ile uyumlu olan bir varlık anlamına gelir ve misli varlıkları da içerebilir.

6 Bu tespit, müşterinin beyanı ile yapılabilir (yatırılan varlığın İslam hukuku ile uyumlu olduğunun tasdiki ve varlığın niteliği veya türünün açıklanması gibi).

25. RISK YÖNETİMİ

- S 25.1 İFK, risk idaresi konusunda aşağıdakileri içeren iç politika ve prosedürleri tesis etmelidir:
- Vedia* sözleşmelerine ilişkin risklerin tanımlanması, değerlendirilmesi, ölçülmesi, izlenmesi, azaltılması ve raporlanması için süreç ve prosedürler,
 - Vedia* varlıklarının İslam hukukunun gerekliliklerine uygun olmasını sağlamak ve İFK tarafından kullanılmış ya da kullanılıyor olma olasılığını azaltmak için *vedia* varlıkların kabulü ve yönetimi konusunda prosedürler,
 - Olası zarar ve hasar riskini azaltmak için *vedia* varlıklarının niteliği ve değeri ile orantılı olarak bu varlıkların güvenlik ve bakımlarının yeterliliği konusunda değerlendirme,
 - Vedianın* feshedilmesi veya tamamlanması için açık süreç ve prosedürler ve
 - Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan risk yönetimi ile ilgili politika dokümanlarında belirtilen düzenleyici mevzuat.
- S 25.2 Paragraf 25.1 (a) kapsamındaki politika ve prosedürlerin oluşturulması amacıyla, İFK *vedia* sözleşmelerine ilişkin riskleri ele alan ve aşağıdakileri içeren sistemler ve iç kontroller tesis etmelidir:
- Vedia* işlemlerinde doğabilecek risklerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi süreçleri,
 - Potansiyel zararı en aza indirmek için risk azaltma tekniklerinin⁷ belirlenmesi,
 - İFK'nın *vedia* varlıklarını müşteriye iade etme yükümlülüğünü yerine getirebileceğinden emin olmak için *vedia* varlıklarının uygun şekilde denetlenmesi ve bakımı prosedürleri ve
 - Yönetim Kurulu, Şer'î Komite ve üst düzey yönetime gereklilikleri bildirmek.

7 Örneğin, müşterinin İFK tarafından tutulan *vedia* varlığının başına gelebilecek herhangi bir hasardan doğacak İFK'nın olası zarar riskini azaltmak için, İFK, *vedia* sözleşmesi kapsamında müşteriye sunduğu güvenli kasa hizmetleri için *tekaful* teminatı sağlar.

- S 25.3 İFK, himaye ve işlem kayıtları da dâhil olmak üzere *vedia* işlemleri ile ilgili tüm kayıtları tutmalıdır. Bu iç kayıtlar düzenli olarak güncellenmeli ve istenildiğinde Malezya Merkez Bankası veya dış denetçilerin denetimi için hazır tutulmalıdır.

26 İŞ VE PİYASA DAVRANIŞI

Genel Prensip

- S 26.1 İFK, her bir *vedia* işleminin adil, şeffaf, sorumlu ve profesyonel bir şekilde yürütülmesini sağlamak için politika, süreç ve prosedür geliştirirken müşterinin çıkarlarını dikkate almalıdır.

Adil İlişkiler

- S 26.2 İFK, *vedia* ürünlerinin müşteriye arz ve pazarlanmasının adil ve şeffaf bir şekilde yapılmasını sağlamalıdır.
- S 26.3 İFK, *vedia* sözleşmesi boyunca *vedia* varlıklarının himayesinde gereken özeni göstermelidir.

Bilgi Beyanı

- S 26.4 Sözleşme öncesi aşama da dâhil olmak üzere İFK, müşterinin aşağıdaki hususlarda açık ve yeterli bilgi almasını sağlamak için uygun açıklama, tanıtım ve pazarlama materyalleri geliştirmeli ve uygulamalıdır:
- Vedianın* özellikleri ve amacı,
 - Sözleşme tarafları arasındaki sözleşmeden doğan ilişki,
 - Vedia* varlığına olan herhangi bir zarar veya hasardan sorumlu olmayı da içeren sözleşme taraflarının *vediaya* yönelik hak ve sorumlulukları,
 - Vedia* sözleşmesinin hüküm ve koşulları,
 - Diğer İslam hukuku sözleşmeleri ile veya uygulanabilir olduğu durumlarda tekafül gibi konseptlerle birlikte düzenleme,
 - Uygulanabilir olduğu durumlarda, üçüncü taraf ile birlikte düzenleme,

- (g) Müşterinin ölümü de dâhil olmak üzere, *vedia* sözleşmesinin feshedilmesi veya tamamlanması üzerine düzenleme ve
- (h) Uygulanabilir olduğu durumlarda, ücretler ve masraflar.
- S 26.5 İFK, sözleşmeye girmeden önce müşterinin *vedia* sözleşmesinin konseptini, şartlarını ve koşullarını anlayıp anlamadığını tespit etmelidir.
- S 26.6 İFK, müşterinin şer'i sözleşmeyle ilgili anlayışını geliştirmek için belgelerinde kullanılan, şayet varsa, Arapça terminolojiyi yeterince açıklamalıdır.

27 GEÇİŞ DÜZENLEMESİ

- S 27.1 İFK, bu yönergenin 16. paragrafı uyarınca öngörüldüğü üzere, *vedia* sözleşmesini kullanarak mevcut ürün ve hizmetlerin geçiş düzenlemesi konusunda *karz* hakkındaki yönergeye başvurmalıdır.
- S 27.2 Bu geçiş düzenlemesinin tamamlanmasından sonra, paranın kullanma izni verilerek yatırılması gibi faaliyetler *karz* olarak adlandırılmalıdır.

EK 1: VEDIA SÖZLEŞMESİNİN MEŞRUIYETİ

1. *Vedia* sözleşmesinin meşruiyeti Kur'an-ı Kerim'den gelmekte ve Hz. Muhammed (SAV)'in sünneti ile Müslüman fakihlerin icmasına dayanmaktadır.

Kur'an-ı Kerim

2. Her ne kadar Kur'an-ı Kerim'de *vedia* kavramı özel olarak belirtilmese de, *vedianın* önemli bir özelliği olan güvenilirlik kavramı Kur'an'ın birçok yerinde ifade edilmektedir. Kur'an'da geçen "*emâneh*" yani "güven" kelimesi, himaye etmek (*vedia*) dâhil olmak üzere her türlü güvenin yerine getirilmesinin ve vakti geldiğinde emanetin geri verilmesinin önemine işaret etmek için kullanılmaktadır.
3. Aşağıdaki Kur'an ayetleri genel olarak *vedia* sözleşmesinin caiz olduğuna işaret etmektedir:

(a) وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ

"Yine onlar (o müminler) ki, emanetlerine ve ahitlerine riayet ederler."⁸

(b) إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا

"Allah size, mutlaka emanetleri ehli olanlara vermenizi emreder..."⁹

(c) فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي أُؤْتِيَ أَمَانَتَهُ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ

"...Birbirinize bir emanet bırakırsanız, emanet bırakılan kimse emaneti sahibine versin ve (bu hususta) Rabbi olan Allah'tan korksun..."¹⁰

8 Mu'minun, 23: 8

9 Nisa, 4: 58.

10 Bakara, 2: 283.

Hız. Muhammed (SAV)'in Sünneti

4. Aşağıdaki hadisler genel olarak *vedianın* caiz oluşuna işaret etmektedirler:

(a) عن عائشة رضی اللہ عنہا فی ہجرة النبی صلی اللہ علیہ و سلم قالت: «و أمر تعني رسول اللہ صلی اللہ علیہ و سلم علیا رضی اللہ عنہ أن يتخلف عنه بمكة حتى يؤدي عن رسول اللہ صلی اللہ علیہ و سلم الودائع التي كانت عنده للناس.»

Ayşe (r.anha) Hz. Peygamber (SAV)'in Medine'ye hicretine dair şöyle rivayet etmiştir: "Rasûlullah (SAV) insanların O'na emanet olarak bırakmış oldukları şeyleri sahiplerine teslim etmesi için Ali (r.a)'den Mekke'de O'nun yerini almasını istemişti."¹¹

(b) عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « أَدَّ الْأَمَانَةَ إِلَى مَنْ اتَّيَمَّنَكَ وَلَا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ »

"Ebu Hureyre (r.a.) Hz. Peygamber (SAV)'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Sana bir şey emanet edene emanetini hakkıyla koruyarak iade et, sana hainlik edene sen hainlik etme."¹²

İslam Hukukçularının İcması

5. Müslüman hukukçular *vedianın* caiz olduğu konusunda icma etmişlerdir.

11 Beyhaki, *Süneni Kübra*, Hadis no: 12696.

12 Ebu Davud, *Süneni Ebi Davud*, Hadis no: 3535.

EK 2: SÖZLÜK

Terim	Açıklaması
Emanet	Bir kişinin başkasına ait bir malı hasar sorumluluğu kendisinde olmaksızın zilyetliğinde bulundurma durumu. Bu şekilde elde bulundurulmuş mal.
Ferâiz	İslami ilkelere göre mirasın paylaşılma ilmi veya kuralları.
İcmâ	Fakihlerin herhangi bir dönemde fıkhî bir meselenin hükmü üzerinde fikir birliğine varmaları.
Karz	Tüketim Ödücü; Bir kişinin (alacaklı) diğerine (borçlu), borçlu olan tarafın borç olarak aldığı parayı aynı miktarda geri ödemek üzere ödünç verdiği sözleşmedir. Para, herhangi bir para birimini, altın veya gümüş olabilir.
Misli mal	Standart mal. Aynı türe ait olup fertleri arasında büyük farklar bulunmaması sebebiyle birbirlerinin yerine geçebilen, görünüm, iç yapı ve ekonomik fayda bakımından eş özelliklere sahip ve telef edilmesi durumunda misliyle tazmin edilen mallar. Mesela hububat, un, şeker, tuz, kumaş, kâğıt gibi mallar mislidir. Karşıtı kıyemî maldır.
Mudi'	Malını <i>vedia</i> olarak emanet eden kişi.
Muhatefetü'ş-şurut	Belirlenen şartların ihlali.
Örf-i ticari	Toplum tarafından kabul edilen ve İslam hukuku hükümleri ile çelişmeyen yaygın ticari uygulamalar.
Rehin	İpotek. Rehin veren ve rehin alan arasında gerçekleştirilen ve temerrüt halinde rehin alana yönelik yükümlülüğün yerine getirilmesi için kullanılacağı bir varlığın teminat olarak verildiği sözleşme.
Taksir	İhmal.
Te'addi	Haksız fiil.
Vedi'	<i>Vedia</i> olarak kendisine emanet edilen varlığı himaye eden kişi.
<i>Vedia yed emane</i>	Güvene dayalı himaye.
Vekil	Temsilci.

İSLAMI BANKACILIK VE TEKAFÜL DEPARTMANI

HİBE

BNM/RH/PD 028-5

Şu kurumlara uygulanabilir:

1. Lisanslı İslami bankalar
2. Lisanslı tekafül operatörleri ve profesyonel retekafül operatörleri
3. İslami bankacılık işletmesi de yapan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları
4. İslami finans işletmeciliği yapan kanunla belirlenmiş kurumlar

3 Ağustos 2016'da yayınlanmıştır.

BÖLÜM A: GENEL BAKIŞ

1	Giriş	376
2	Uygulanabilirlik	377
3	Yasal hükümler	377
4	Yürürlük Tarihi	378
5	Yorum	378
6	İlgili Yasal Belgeler ve Yönergeler	379

BÖLÜM B: ŞER'İ GEREKLİLİKLER VE OPSİYONEL UYGULAMALAR

7	B bölümü ile Uyum	380
8	Tanımı	380
9	Mahiyeti	380
10	Hibenin Bileşenleri	380
11	İlgili Taraflar	381
12	Hibe Teklifi (İcap)	381
13	Hibe Varlığı	381
14	Hibenin Sonucu	382
15	Şartlı Hibe	383
16	Hibenin İcare Akdi ile Birlikte Düzenlenmesi	383
17	Hibenin Mudarebe Akdi ile Birlikte Düzenlenmesi	384
18	Hibenin Müşareke Akdi ile Birlikte Düzenlenmesi	384
19	Hibenin Vekâlet Akdi ile Birlikte Düzenlenmesi	384
20	Hibenin Karz Akdi ile Birlikte Düzenlenmesi	385
21	Hibenin Tamamlanması (İntiha)	385

BÖLÜM C: OPERASYONEL GEREKSİNİMLER

22	Yönetim ve Gözetim	386
23	Dokümantasyon	388
24	Risk Yönetimi	389
25	İş ve Piyasa Davranışı	390
26	İbraz Gerekliliği	391

EKLER

Ek 1:	Hibenin Meşruiyeti	393
Ek 2:	Sözlük	394

1 GİRİŞ

- 1.1 Şer'î gerekliliklere uyum, İslami finans ürün ve hizmetlerinin meşru-iyetini ve bütünlüğünü sağlamanın ön şartıdır. Bu gerekliliği karşı-larken, bir İslami finans kurumu (İFK) için İslami finans işlemlerinin yürütülmesinin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlayacak gerekli operasyonel çerçeveyi ve altyapıyı oluşturması elzemdir.
- 1.2 Şer'î akit-temelli mevzuat politikaları, İslami finans ürün ve hizmetle-rinde şer'î akitlerin uygulanmasındaki tutarlılığı teşvik etmeyi hedef-lemektedir. Bu yönergenin, bir İslami finans kurumunun hukuki kesin-liğini ve İslam hukukuna uyumunu güçlendirmesi planlanmaktadır.
- 1.3 *Hibe*, bir varlığın tek taraflı olarak mülkiyetinin devredilmesi için kullanılan kâr amacı gütmeyen bir akitir ve bundan sonra ivazsız olarak devredilen bu varlığa, *hibeyi* yapandan *hibenin* alıcısına geçen *hibe* varlığı olarak atıfta bulunulacaktır. İslami finans işlemi bağlamında, *hibe*, B bölümünde *hibe* düzenlemeleri olarak adlandı-rılan diğer şer'î akitlerle ya da kavramlarla, yani *icare*, *mudarebe*, *müşareke*, *vekâlet* ve *karz* ile birlikte düzenlenebilir. Bir İFK, şer'î gerekliliklerce belirlenen şartlara tabi olarak, kendi takdirine göre müşterilerine *hibede* bulunabilir.
- 1.4 Bir aile tekafül sertifikası ve tekafül katılımcısının hayatı üzerine sonuçlandırdığı ve tekafül haklarının ölümü üzerine ödenmesini sağlayan kişisel kaza tekafül sertifikası örneğinde, şayet bir teka-fül katılımcısı, 2013 İslami Finansal Hizmetler Yasası'nın (IFSA) 10. Maddesinde belirtilen şartlara uygun olarak isterse, tekafül sertifika-sı kapsamında şartlı bir *hibe* altında, ölümü üzerine tekafül haklarını alması için bir kişiyi lehtar olarak aday gösterebilir.
- 1.5 Bu yönergenin amacı:
- Hibe* ile ilgili şer'î hükümler hakkında referans kaynağı sağla-mayı,
 - Hibenin* uygulanmasıyla ilgili temel operasyonel gereksinimle-ri ortaya koymayı, ve
 - Nihayetinde sağlam bankacılık ve tekafül uygulamalarına bağlılığı ve müşterilerin menfaatlerini korumayı sağlayacak şer'î gerekliliklere tamamiyle uyumu teşvik etmeyi amaçla-maktadır.

- 1.6 Bu yönerge aşağıdakileri ortaya koyar:
- (a) B bölümünde *hibenin* göze çarpan özellikleri ile önemli şartları ve
 - (b) C bölümünde, iş ve piyasa davranışının yanı sıra yönetim ve gözetim, dokümantasyon ve risk yönetimine ilişkin operasyonel gereksinimler ile ilgili düzenleyici ve denetleyici beklentiler.

2 UYGULANABİLİRLİK

- 2.1 Bu yönerge, paragraf 5.2'de tanımlanan tüm İslami finans kurumlarına uygulanabilir.
- 2.2 Şüpheye mahal bırakmamak için, bu yönerge, bir bireyin şartlı *hibe* kapsamındaki bir lehtar olarak tekafül haklarından faydalanabilmesi için bir tekafül katılımcısı tarafından aday gösterilmesine ilişkin IFSA'nın 10 no'lu çizelgesinin gerekliliklerini tamamlamakta ve ihlal etmemektedir.

3 YASAL HÜKÜMLER

- 3.1 Bu yönergenin B bölümündeki gereklilikler aşağıdakilere uygun olarak belirlenmiştir:
- (a) IFSA'nın 29 (1) bölümü ve
 - (b) 2002 tarihli Kalkınma Finans Kurumları Kanunu'nun (the Development Financial Institutions Act - DFIA) 33E (1) bölümü.
- 3.2 Bu yönergenin C bölümündeki gereklilikler aşağıdakilere uygun olarak belirlenmiştir:
- (a) IFSA'nın 29 (2), 57, 135 (1) ve 155 bölümleri ve
 - (b) DFIA'nın 33E (2), 41, 42C (1) ve 116 bölümleri.
- 3.3 Bu yönergedeki rehberlik, IFSA'nın 277. bölümü ve DFIA'nın 126. bölümü yarıncı hazırlanmıştır.

4 YÜRÜRLÜK TARİHİ

- 4.1 Bu yönerge, bu yönergenin yayınlanmasından hemen sonra yürürlüğe girecek olan paragraf 26 hariç, 31 Temmuz 2018 tarihinde yürürlüğe girmektedir.

5 YORUM

- 5.1 Bu yönergede aksi bir şekilde tanımlanmadıkça, bu yönergede kullanılan terimler ve ifadeler, duruma göre Finansal Hizmetler Kanunu (the Financial Services Act - FSA), IFSA ve DFIA tarafından kendilerine atfedilenlerle aynı anlamlara sahip olacaktır.

- 5.2 Bu yönerge içerisinde kullanılan:

“S” harfi uyulması gereken bir standart, gereklilik, özellik, yönlendirme, şart ve herhangi bir yorumlayıcı, tamamlayıcı hüküm ve geçiş hükmü anlamına gelir. Uyulmaması yaptırım eylemi ile sonuçlanabilir,

“R” harfi ortak anlayışı ve benimsenmesi teşvik edilen tavsiye veya öneriyi teşvik etmeyi amaçlayan bilgi ve beyanlardan oluşabilecek rehberliği ifade eder.

“İslami finans kurumları” yani **“İFK”** ifadesi,

- (a) lisanslı bir İslami banka,
- (b) lisanslı bir tekafül operatörü ve profesyonel retekafül operatörü,
- (c) İslami bankacılık işlemleri yürütmek üzere FSA, 15 (1) (a) bendi uyarınca onaylanan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları ve
- (d) DFIA'nın 33B (1) numaralı fıkrası uyarınca onaylanan, İslami finans işini yürütmek üzere tanımlanan kurumlar anlamına gelir.

- 5.3 Bu yönergede kullanılan terimlerin sözlüğü Ek 2'de verilmiştir.

6

İLGİLİ YASAL BELGELER VE YÖNERGELER

- 6.1 Bu yönerge, Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan ilgili diğer yasal enstrümanlar ve yönergeler ile birlikte okunmalıdır.

7 B BÖLÜMÜ İLE UYUM

- S 7.1 Ürün ve hizmetleri için *hibe* düzenlemesini kullanan bir İFK, söz konusu ürün ve hizmetlerin bu yönergenin B bölümü ile uyumlu olmasını sağlamalıdır.

8 TANIMI

- S 8.1 *Hibe*, bir varlığın mülkiyetinin bir bağışçıdan (*vâhib*) bağışlanan kişiye (*mevhûb leh*) bedelsiz olarak devredilmesini ifade eder.

9 MAHİYETİ

- S 9.1 *Hibe*, karşılıksız kazandırma (*teberru*) sözleşmelerinin bir türüdür. Bir *hibenin* kendine has özelliği, *hibe* edilen varlığın mülkiyetinin herhangi bir bedel olmaksızın bağışçıdan alıcıya tek taraflı olarak devredilmesidir.
- S 9.2 Bir *hibe*, aşağıdaki durumlar gerçekleşmeden önce, bağışlanan taraftan iptal edilebilir:
- (a) Alıcının *hibe* edilen varlığın mülkiyetini alması veya
 - (b) Koşullu *hibe* durumunda, *hibe* düzenlemesinde öngörülen şartların yerine getirilmesi.
- S 9.3 Paragraf 9.2'ye karşın, bir baba tarafından çocuğuna verilen bir *hibe*, aşağıdaki durumlar haricinde, istenilen herhangi bir zamanda iptal edilebilir.
- (a) *Hibe* varlığının mülkiyetinin üçüncü bir tarafa devredilmesi veya
 - (b) *ibe* varlığına üçüncü şahıslar tarafından bir hak iddiası veya borç yüklenmesi.

10 HİBENİN BİLEŞENLERİ

- 10.1 *Hibe* düzenlemesi aşağıdaki bileşenlerden oluşacaktır:
- (a) Bağış yapanı ve alıcıyı içeren *hibe* tarafları,
 - (b) *Hibe* teklifi (*icap*) ve
 - (c) *Hibe* varlığı.

11 İLGİLİ TARAFLAR

- S 11.1 Bir *hibe* düzenlemesinin ilgili tarafları, gerçek veya tüzel kişi olan bir bağışçı ve alıcıdır.
- S 11.2 Bağışçı yapan tarafın *teberru* işlemi yapacak yasal ehliyete¹ sahip olması gerekir (*ehl li't-teberru*).
- R 11.3 *Hibenin* alıcısının yasal ehliyete sahip olmaması durumunda, alıcının ebeveyni veya yasal vasisi, *hibe* varlığını onun (alıcının) adına kabul edebilir ve zilyetliğini alabilir.
- R 11.4 Bir *hibe* düzenlemesinin taraflarından herhangi biri, vekil aracılığıyla hareket edebilir.

12 HİBE TEKLİFİ (İCAP)

- S 12.1 Bir *hibe* düzenlemesine, bağıştta bulunan tarafından yapılan bir *hibe* teklifi ile girilmelidir.
- R 12.2 Teklif sözlü olarak, yazılı olarak veya İslam hukuku tarafından tanıyan diğer yöntemlerle ifade edilebilir.

13 HİBE VARLIĞI

- S 13.1 *Hibe* düzenlemesindeki bir varlık aşağıdaki şekillerde olmalıdır:
- Maddi veya maddi olmayan² bir varlık,
 - Taşınır veya taşınmaz bir varlık,
 - Bir varlıktaki şayi hisse veya hak,³
 - Paragraf 13.2'de belirtilen şartları yerine getiren diğer tüm varlık türleri.

1 Gerçek kişinin şer'i perspektiften hukuki ehliyeti, hak ve sorumlulukları üstlenebilmesi ve fiillerine hukuki bir sonuç verebilmesi olarak tanımlanır. Kişinin sağlam bir akıl sahibi olması ve kendisi için zararlı veya faydalı olacak şeyleri ayırt edebilmesi ehliyetin önemli şartları arasındadır. Bir tüzel kişinin hukuki ehliyeti, tüzel kişinin hak edinebilmesi ve sorumluluk alabilmesi olarak tanımlanır. Malezya'da hukuki ehliyet konusu 1950 Borçlar Kanunu (the Contracts Act) ve 1971 Reşit Olma Yaşı Kanunu (the Age of Majority Act) tarafından idare edilmektedir.

2 Maddi olmayan duran varlıklar fikri mülkiyeti (örneğin patentler, telif hakları ve ticari marka), iyi niyet ve hizmetleri içerebilir.

3 Bir *hibe* varlığındaki bölünmemiş bir pay, bir şirketteki arsa veya hisse senedi gibi taşınır veya taşınmaz mallardaki bir hakkı içerebilir.

- S 13.2 *Hibe* düzenlemesindeki bir varlık aşağıdaki şartları sağlamalıdır:
- (a) Varlık, İslam hukuku tarafından tanınan, kıymetli, tanımlanabilir ve teslim edilebilir olmalıdır ve
 - (b) Varlığın hâlihazırda var olan ve bağışçı yapan kişiye ait bir varlık olması gerekir.
- S 13.3 Paragraf 13.2 (b)'ye karşın, gelecekte bağışçı tarafından alınacak bir varlığın *hibe* olarak bağışlanmasına izin verilmektedir.
- S 13.4 Reşit olmayan⁴ bir kişiye ait olan bir varlık, *hibe* varlığı olarak nitelendirilemez.

14 HİBENİN SONUCU

- S 14.1 *Hibe* ile ilgili olarak:
- (a) Alıcı, alıcının vasisi (reşit olmayan alıcı ile ilgili olarak) veya vekili *hibe* varlığının zilyetliğini aldığı anda veya
 - (b) Koşullu *hibe* durumunda, *hibe* düzenlemesinde öngörülen koşullar yerine getirildiğinde,
- Bu aşamalarda, *hibe* varlığının mülkiyeti bağışçıdan alıcıya devredilmelidir.
- S 14.2 Bir *hibe* varlığının zilyetliği, şu durumlarda meydana gelir:
- (a) Bağışçının, yaygın ticari uygulamalar (*örf-i ticari*) da dâhil olmak üzere İslam hukuku tarafından izin verilen herhangi bir mekanizma yoluyla varlığın mülkiyetini alıcıya bırakması (*tahliye*) ve
 - (b) Alıcının varlığa erişim sağlaması (temkin) ve mülkiyet riskini üstlenmesi.
- S 14.3 *Hibe* varlığının zilyetliği ya fiziksel zilyetlik (*kabz-ı hakiki*) ya da hükmi zilyetlik (*kabz-ı hükmi*) şeklinde olmalıdır.
- S 14.4 Aşağıdaki durumlardan önce *hibe* düzenlemesi yürürlüğe girmez ve bağışçı yapanın veya alıcının vefatı durumunda, *hibe* varlığı bağışçının mirasının bir parçası olur:

4 "Reşit olmayanın" tanımı, IFSA'da belirtilen veya ilgili diğer kanunlarda belirlenmiş olan hükümlere tabidir.

- (a) Alıcının *hibe* varlığının zilyetliğini almasından önce veya
- (b) Koşullu *hibe* durumunda, *hibe* düzenlemesinde öngörülen şartların yerine getirilmesinden önce.
- S 14.5 Paragraf 14.4 (b)'ye karşın, *hibenin* bağışçının vefatı şartına bağlanması durumunda, *hibe* yürürlüğe girer ve *hibeyi* yapanın ölümü üzerine *hibe* varlığının mülkiyeti *hibe* edilene devredilir.
- S 14.6 *Hibenin* hükmü süresizdir. Bir *hibenin* süresini sınırlayan herhangi bir şart geçersiz olacak ve *hibenin* geçerliliğini etkilemeyecektir.

15 ŞARTLI HİBE

- R 15.1 *Hibe* eden, belli bir şarta veya gelecekteki bir olaya bağlı olarak *hibe* teklifinde bulunabilir.
- S 15.2 Paragraf 15.1. ile ilişkili olarak, böyle bir şart ya da olay İslam hukuku ile uyumlu olmalıdır.
- S 15.3 *Hibe* edenin vefatına bağlanmış şartlı bir *hibe*, yalnızca tekafülde uygulanmalıdır.

HİBENİN DİĞER SÖZLEŞME VEYA KAVRAMLARLA BİRLİKTE DÜZENLEMESİ

16 HİBENİN İCARE AKDİ İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 16.1 Bir *hibe* düzenlemesi, *icare* sözleşmesi kapsamındaki tüm yükümlülüklerin yerine getirilmesi üzerine, kiralayanın (*hibe* edenin) kirala- nan varlığın mülkiyetini aşağıdaki yöntemlere göre kiracıya (*hibenin* alıcısına) devredebileceği bir kira sözleşmesi ile birlikte yapılabilir:
- (a) Kiralanan varlığın bağlayıcı bir *vaat* ile (*va'd-i mulzim*) *hibe* olarak verilmesi ile veya
- (b) *İcare* sözleşmesi kapsamındaki tüm yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlı olan şartlı bir *hibe* ile.
- S 16.2 *İcare* sözleşmesi kapsamındaki mülkiyet devrinin, 16.1 (a) paragrafında öngörüldüğü üzere bağlayıcı bir *vaat* ile yapılması durumunda, düzenlemesine uygun olarak mülkiyet devri sonucunu gerçekleştirecek bir *hibe* söz konusu olmalıdır.

- S 16.3 *İcare* sözleşmesi kapsamındaki mülkiyet devri, 16.1 (b) paragrafında belirtilen şartlı bir *hibe* yoluyla yapıldığında, kiralanana varlığın mülkiyeti, şartlar yerine getirildikten sonra kiracıya devredilmelidir.
- S 16.4 Paragraf 16.1 uyarınca yapılan bir *hibe* düzenlemesine, *icare* sözleşmesinden ayrı olarak girilmelidir.
- R 16.5 Kiraya veren, kira ödemesini zamanında yapmak gibi üzerinde anlaşılan belirli şartları ve koşulları yerine getiren kiracıya bir *hibede* bulunabilir.

17 HİBENİN MUDAREBE AKDİ İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 17.1 Bir *hibe* düzenlemesi, *mudaribin* (bağışçı) *rabbu'l-mâle* (alıcı) *hibe* verdiği bir *mudarebe* sözleşmesi ile birlikte yapılabilir.
- S 17.2 Paragraf 17.1'de işaret edilen *hibe* düzenlemesi aşağıdaki şartları sağlamalıdır:
- (a) *Hibe*, *mudarebe* sermayesinden ya da kârın *rabbu'l-mâle* ait olan kısmından yapılmamalı ve
- (b) *Hibe*, *mudarebe* sermayesinin veya kârının *mudarib* tarafından garanti edilmesi sonucunu doğurmamalıdır.

18 HİBENİN MÜŞAREKE AKDİ İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 18.1 Bir *hibe* düzenlemesi, bir ortağın (bağışçı) diğer ortağa/ortaklara (alıcı) *hibe* verdiği bir *müşareke* sözleşmesi ile birlikte yapılabilir.
- S 18.2 Paragraf 18.1 ile ilişkili olarak, *hibe*, *müşareke* sermayesinin veya kârının *hibeyi* yapan ortak tarafından garanti edilmesi sonucunu doğurmamalıdır.

19 HİBENİN VEKÂLET AKDİ İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 19.1 Bir *hibe* düzenlemesi, *vekâlet* sözleşmesiyle birlikte yapılabilir.
- R 19.2 Bir *yatırım vekâleti* düzenlemesi kapsamında, vekil (bağışçı), müvekkile (alıcı) *hibede* bulunabilir.

- S 19.3 Paragraf 19.2 kapsamında sözü edilen bir *hibe* düzenlemesi, aşağıdaki koşullara tabi olmalıdır:
- (a) *Hibenin* kaynağı, *vekâlet* sermayesinden veya müvekkile ödenecek *vekâlet* kârından olmamalıdır ve
 - (b) *Hibe*, *vekâlet* sermayesinin veya müvekkile ödenecek *vekâlet* kârının garanti edilmesi sonucunu doğurmamalıdır.
- R 19.4 *Hibenin* alıcısı *hibe* varlığının zilyetliğini almadan önce, *hibede* bulunan, *hibe* varlığını yönetmesi için bir vekil atayabilir.

20 HİBENİN KARZ AKDİ İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 20.1 Bir *karz* sözleşmesi kapsamında, borçlu taraf *hibede* bulunan ve borç veren de *hibe* alıcısı olabilir.
- S 20.2 Bir *karz* sözleşmesi kapsamında borçlu taraf, *karz* sözleşmesine bir şart olarak eklenmek suretiyle, kendisine borç verene nakit, ayın veya menfaat şeklinde *hibede* bulunmamalıdır.
- S 20.3 Bütünüyle borçlunun takdirine bağlı olarak, borç verene *hibe* verilmesi caizdir.
- S 20.4 Borçlu taraf, *hibenin* ne kadar olacağını gösteren bir oranı veya verilecek muhtemel *hibeyi* açıklamamalı, reklamını veya pazarlamasını yapmamalıdır.
- S 20.5 Aşağıdaki şartlara uyulması şartıyla, borçlu taraf daha önce vermiş olduğu *hibeler* ile ilgili geçmişe dönük bilgileri açıklama yetkisine sahip olacaktır:
- (a) Bu bilgi, *hibe* yapılacağına bir göstergesi olarak yorumlanmamalı veya
 - (b) Bu bilgi, borçlu için borç verene karşı herhangi bir *hibede* bulunma yükümlülüğü doğurmamalıdır.

21 HİBENİN TAMAMLANMASI (İNTİHA)

- S 21.1 Bir *hibe* alıcısının, velisinin (alıcının reşit olmayan bir küçük olması durumunda) veya vekilinin, durum hangisini gerektiriyorsa, *hibe* varlığının zilyetliğini alması ile *hibe* tamamlanmış olur.

22 YÖNETİM VE GÖZETİM

- R 22.1 Bu bölümdeki gereklilikler, Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan yönetimle ilgili yönergeler kapsamında belirlenen genel yönetim ve gözetim beklentilerini tamamlar.
- S 22.2 Her ne kadar genel yönetim ve gözetim ilkeleri *hibe* için uygulanabilir olsa da, bir İFK, *hibeye* ilişkin belirgin riskleri ele almak için bu yönergede çerçevesi çizilmiş yönetim ile ilgili düzenlemeler hakkındaki özel gerekliliklere riayet etmelidir.
- S 22.3 Bir İFK, kendi risk profilini yeterince anlamış olmalı ve *hibe* düzenlemelerini yürütecek uygun bilgi ve becerilere sahip personelin mevcudiyetini sağlamalıdır.

Yönetim Kurulu

- S 22.4 Bir İFK'nın Yönetim Kurulu, *hibenin* şer'i yönetimi ve şer'i gözetimi konusunda genel bir sorumluluğa sahiptir. Bu nedenle, Kurul,
- (a) İFK'nın *hibe* düzenlemesiyle ilgili iş ve risk stratejilerini onaylamalı,
 - (b) *Hibenin* uygulanmasını düzenleyen ve aşağıdaki yönleri de içine alması gereken politika ve prosedürlerin uygulanmasını onaylamalı ve denetlemeli:
 - (i) *Hibenin* İslami finans ürün ve hizmetlerinde uygulanabilirliği,
 - (ii) Uygun varlık türleri veya *hibe* kaynakları,
 - (iii) *Hibeyi* belirleme, tahsis etme ve dağıtma süreci ve
 - (iv) Risk yönetimi,
 - (c) Tüm şer'i konuların Şer'i Komite tarafından onaylandığından emin olmalı,
 - (d) *Hibeyi* İslam hukuku gereklerine uygun olarak tatbik etmek için uygun iç kontrollerin, sistemlerin ve altyapının mevcut olduğundan emin olmalı,

- (e) Yeterli kaynağın mevcut olduğundan ve İFK'nın *hibe* düzenlemesiyle ilgili kavram, uygulama ve riskler hakkında yeterli bilgi ve yetkinliğe sahip kafi sayıda ve nitelikli bir üst yönetime sahip olduğundan emin olmalı ve
- (f) Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan yönergeler ve İFK tarafından oluşturulan iç politikalara uyumu değerlendirmek için düzenli bağımsız incelemelerin yapılmasını sağlamalıdır.

Şer'i Komite

- S 22.5 Şer'i Komite, İFK'nın *hibe* ile ilgili ticaretinin, işlerinin ve faaliyetlerinin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlamak için tavsiyelerde bulunmakla yükümlüdür. Dolayısıyla, Şer'i Komite,
- (a) *Hibeyi* ilgilendiren ilgili politika ve prosedürlerde İslam hukuku gerekliliklerinin uygulandığını onaylamalı,
 - (b) Yasal belgelerde ve tanıtım malzemeleri, ürün kılavuzu veya sair yayınlar gibi diğer türden belgelerde belirtilen şartları ve koşulları gözden geçirmeli ve bu şart ve koşulların İslam hukuku ile uyumlu olduklarını onaylamalı,
 - (c) Şer'i meselelerle ilgili Malezya Merkez Bankası ve şayet varsa ilgili diğer merciler tarafından yayınlanan şer'i hükümler, kararlar veya yönergeler hakkında tavsiyelerde bulunmalı ve açıklamalar yapmalı ve
 - (d) Şer'i inceleme ve şer'i denetim tarafından yürütülen çalışmaları değerlendirmeli, *hibe* düzenlemelerinin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlamak için uygun düzeltici tedbirler önermelidir.

Üst Düzey Yönetim

- S 22.6 Üst Düzey Yönetim, İFK'nın iş ve faaliyetlerinin İslam hukuku gerekliliklerine uygun olmasını sağlama sorumluluğunu taşır. Bu nedenle, Üst Düzey Yönetim,
- (a) *Hibe* düzenlemelerine ilişkin iç politika ve prosedürleri geliştirmeli ve uygulamalıdır. İç politikalar, en azından,
 - (i) Uygulanabilir olduğu durumlarda, bir *hibe* düzenlemesindeki ilgili prosedürleri ve yasal belgeleri tanımlamalı,

- (ii) *Hibe* için uygun olan varlıkları tespit etmeli,
 - (iii) *Hibe* almaya uygun olan kişileri belirlemeli,
 - (iv) Hesaplama usulü, ödeme mekanizması ve bilginin beyanı dâhil *hibe* tahsisi ve dağıtımını için operasyonel parametreler oluşturmali,
 - (v) Onay, uygunluk, izleme ve gözden geçirme işlevi için mesuliyetler tayin etmeli,
 - (vi) *Hibe* düzenlemelerinde yer alan risklerin tanımlanması, ölçülmesi, izlenmesi ve azaltılması için risk yönetimi süreçlerinin ana hatlarını çizmeli,
 - (vii) Uygulanabilir şer'î hükümlere⁵ referanslarda bulunmalı ve
 - (viii) Risk yönetimi ve kurumsal yönetim politikaları gibi ilgili politikalara referanslarda bulunmalıdır.
- (b) *Hibe* uygulamasını, şer'î denetim ve uyumluluğunu desteklemek için yeterli sistem ve altyapıyı sağlamalı,
 - (c) Etkili bir uygulamaya imkân vermek için onaylanmış iç politikaları ve prosedürleri iç paydaşlara net bir şekilde iletmeli,
 - (d) Düzenli inceleme yapmalı ve onaylanan iç politikalara uygunluğu izlemeli ve
 - (e) İlgili bilgilerin Yönetim Kurulu ve Şer'î Komiteye zamanında iletilmesini sağlamalıdır.

23

DOKÜMANTASYON

S 23.1 İFK, İslam hukuku ile uyumlu *hibe* düzenlemeleri için eksiksiz bir yasal dokümantasyon seti geliştirmelidir.

5 Malezya Merkez Bankasının Şer'î Danışma Kurulu (SAC) ve İFK'nın Şer'î Komitesi tarafından yayınlanan kararları ifade eder.

- S 23.2 Karz sözleşmesi dışındaki sözleşmelerle birlikte yapılan *hibe* düzenlemesi için, yasal belgeler, en azından, aşağıdakileri içermelidir:
- (a) *Hibenin* şartları ve koşulları,
 - (b) *Hibe* ile ilgili tarafların hak, görev ve yükümlülükleri,
 - (c) *Hibe* düzenlemesindeki *hibe* varlığının tanımı ve
 - (d) *Hibenin* sonuç vermesinin yöntemi, şartı ve zamanlaması.
- S 23.3 Bir *karz* sözleşmesi ile birlikte yapılan *hibe* düzenlemesinde, yasal belgeler açıkça borçlunun,
- (a) *Hibeyi* kendi takdirine bağlı olarak verebileceğini ve
 - (b) Yasal olarak borç verene *hibe* vermekle yükümlü olmadığını belirtmelidir.
- S 23.4 Bir *icare* sözleşmesiyle birlikte yapılan *hibe* düzenlemesi için, İFK:
- (a) Yasal belgelerin, ödenmemiş kira yükümlülüğünün tamamen yerine getirilmesiyle birlikte, kiraya verenin (bağışçı) *icare* varlıklarının mülkiyetini kiracıya (alıcı) devretme yükümlülüğünü açıkça şart koştuğundan ve
 - (b) Mülkiyetin devredildiğini gösteren belgelerin, *icare* sözleşmesinden ayrı olarak hazırlanmış olduğundan emin olmalıdır.
- S 23.5 Bir tefakül ürünü ve hizmeti bünyesindeki *hibe* düzenlemesi için, tefakül operatörü, *hibe* sonuçlanır sonuçlanmaz *hibenin* ödendiğini kayda geçirmelidir.

24

RİSK YÖNETİMİ

- S 24.1 İFK, *hibe* düzenlemesi ile ilgili riskleri etkin bir şekilde yönetmek için sağlam entegre edilmiş bir risk yönetim sistemi oluşturmalı ve uygulamalıdır.
- S 24.2 İFK, sorumluluklarını etkin bir şekilde yerine getirmesini desteklemek amacıyla *hibe* ile ilgili riskleri tanımlamak, ölçmek, izlemek ve kontrol etmek için risk yönetimi politikaları ve prosedürleri oluşturmalıdır.

- S 24.3 İFK'nın risk yönetimi politikaları, en azından, aşağıdakileri içermelidir:
- Hibe* düzenlemelerine ilişkin tüm risk maruziyetlerinin tanımlanması, değerlendirilmesi, ölçülmesi, izlenmesi, raporlanması ve kontrol edilmesi için gerekli süreç ve prosedürler,
 - Hibe* düzenlemelerinden kaynaklanan risk maruziyetlerini en aza indirmek için, şer'i tarama dâhil üzere uygun kontrol ve risk azaltma önlemleri,
 - Yönetim Kuruluna, Şer'i Komiteye, ve Üst Düzey Yönetime yönelik yapılan raporlamanın türü, niteliği ve sıklığı dâhil olmak üzere raporlama gereklilikleri ve
 - Yeni potansiyel riskleri ve *hibe* uygulamasındaki yeni yaklaşımlardan veya en iyi uygulamalardan kaynaklanan uygun risk yönetim mekanizmasını güncellemek için risk yönetimi politikalarına ilişkin gerekliliklerin periyodik olarak gözden geçirilmesi.
- S 24.4 İFK, özellikle aşağıdaki hususlarda olmak üzere, *hibe* uygulamasının İslam hukuku gereklilikleri ve iç politikalarla uyumlu olmasını sağlamak için düzenli değerlendirme ve izleme yapmalıdır:
- Varlıkların *hibenin* yürütülmesi için yeterli ve kabul edilebilir durumda olması,
 - Karz* mudilerinin tespit edilmesi ve *hibenin* onlara dağıtılması için benimsenen usulün konu ile ilgili olması ve
 - Hibe* için benimsenen bilgi teknolojisi veya sisteminin güvenilir olması.

25 İŞ VE PİYASA DAVRANIŞI

- S 25.1 İFK, işini İslam hukuku gerekliliklerine uygun olarak şeffaf, sorumlu ve profesyonel bir şekilde yürütmelidir.
- S 25.2 *Karz* sözleşmesi ile birlikte yapılan *hibe* düzenlemesi hariç tutulmak üzere, İFK, müşterilere veya potansiyel müşterilere, pazarlama ve tanıtım materyallerinde veya ürün tanıtım formunda, *hibe* düzenlemesine ilişkin açık, yeterli ve güncel bilgiyi sağlamalıdır. Sunulan bilgi, en azından, aşağıdaki hususları açıklığa kavuşturmalıdır:
- İslami finans ürün ve hizmetlerinde *hibe* kavramı ve uygulaması,

- (b) *Hibe* düzenlemesine dahil olan tarafların hak ve yükümlülükleri,
 - (c) Uygulanabilir olduğu durumlarda, İFK'nın müşterisine *hibe* vermek için kendi takdir yetkisini kullanma hakları,
 - (d) *Hibe* düzenlemeleri kapsamında varlıkları devretmek için kabul edilen mekanizma veya ödeme şartları ve
 - (e) Uygulanabilir olduğu durumlarda, *hibenin* yürütülmesinden önce yerine getirilmesi gereken özel koşullar.
- S 25.3 İFK'nın, bir *karz* sözleşmesi kapsamında verilmiş olan *hibe* hakkında geçmişe dönük bilgi beyanında bulunması durumunda, İFK,
- (a) Geçmişe dönük *hibe* bilgisinin fiili *hibe* oranına dayandığından emin olmalı, ve
 - (b) En azından aşağıdakileri içeren net bir feragatname sağlamalı,
 - (i) Bir müşteri, *karz* mevduatları için herhangi bir *hibe* alabilir veya alamayabilir ve
 - (ii) Geçmişe dönük *hibe* bilgisinin, *karz* mevduatı yatırımlarında *hibe* verileceğine dair bir gösterge veya ileriye dönük bir getiri oranı, garanti veya yasal olarak bağlayıcı bir söz olarak yorumlanmaması gerekir.
- S 25.4 İFK, müşterinin şer'i sözleşmeyle ilgili anlayışını geliştirmek için, şayet varsa, belgelerinde kullanılan Arapça terminolojiyi yeterince açıklamalıdır.

26

İBRAZ GEREKLİLİĞİ

- S 26.1 Ürün ve hizmetlerinde *hibe* düzenlemesi uygulayan bir İFK, mevcut uygulamanın bu yönerge ve diğer ilgili yönergeler ile tutarlılığını değerlendirmeli ve politika gerekliliklerine uymak için gerekli uygulama planını geliştirmelidir. Uygulama planı, en geç 30 Aralık 2016 tarihine kadar Jabatan Perbankan İslam dan Takaful'e (JPIT) sunulmalıdır.
- R 26.2 *Karz* sözleşmesiyle birlikte yapılan *hibe* düzenlemesi için, İFK, *karz* hakkındaki yönergede belirtildiği üzere, birleştirilmiş bir uygulama planı sunabilir.

S 26.3 Şayet İFK bu yönerge ile tam uyumluluğu etkileyecek herhangi bir neden tespit ederse, derhal Jabatan Perbankan İslam ve Takafu'l'u haberdar etmelidir.

EK 1: HİBENİN MEŞRUIYETİ

1. *Hibenin* meşruiyeti Kur'an-ı Kerim'den gelmekte ve Hz. Muhammed (SAV)'in sünneti ile Müslüman fakihlerin icmasına dayanmaktadır.

Kur'an-ı Kerim

2. Kur'an-ı Kerim'in aşağıdaki ayeti, *hibenin* genel olarak caiz olduğuna işaret etmektedir:

...فَإِنْ طِبَّنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيئًا...

"...eğer gönül hoşluğu ile o mehrin bir kısmını size bağışlarsa onu da afiyetle yiyin."⁶

Hız. Muhammed (SAV)'in Sünneti

3. Aşağıdaki hadis, *hibenin* caiz olduğuna işaret etmektedir:

عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «تهادوا تحابوا»

"Ebu Hureyre (RA) Hz. Peygamber (SAV)'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Hediyeleşiniz, birbirinizi seviniz."⁷

6 Nisa, 4: 4.

7 Beyhaki, *Sünen*, Hadis no: 11726.

EK 2: SÖZLÜK

Terim	Açıklaması
Ehl li't-teberru	Bedelsiz tasarrufta bulunabilmeyi sağlayan yasal ehliyet.
Hakiki kabz	Fiziksel zilyetlik kurma. Bir kişinin bir varlığa fiilen sahip olduğunu ve onu kontrol etme hakkı bulunduğunu ifade eden terim.
Hükmi kabz	Hükmi zilyetlik. Bir kimsenin bir varlığa fiilen sahip olmadığını, ancak bir varlığı kontrol etmek için yasal haklara sahip olduğunu ifade eden terim.
İcare	Kira akdi. Bir varlığın menfaatinin (kullanım ve yararlanma haklarının), belli bir süre için, kira bedelini ödemeyi üstlenen tarafa temlik edilmesini sağlayan sözleşme.
İcma	Fakihlerin herhangi bir dönemde fıkhi bir meselenin hükmü üzerinde fikir birliğine varmaları.
Karz	Tüketim Ödücü; Bir kişinin (alacaklı) diğerine (borçlu), borçlu olan tarafın borç olarak aldığı parayı aynı miktarda geri ödemek üzere ödünç verdiği sözleşmedir. Para, herhangi bir para birimini, altın veya gümüş olabilir.
Mevhûb leh	<i>Hibenin</i> alıcısı.
Mudarebe	Emek-sermaye ortaklığı. Bir tarafın sermaye, diğer tarafın emek ortaya koyup işletmeyi üstlenmesiyle kurulan kâr paylaşımı esasına dayalı ortaklık türü.
Mudarib	Emek-sermaye ortaklığına (mudarebe) emeği ile katılarak işletmeciliği yüklenen taraf. bk. Âmil.
Müşareke	İki veya daha fazla taraf arasında kurulan ve tüm tarafların ortaklığın karını paylaşıp zararını yükledikleri ortaklık.
Müvekkil	Asil.
Örf-i ticari	Toplum tarafından kabul edilen ve İslam hukuku hükümleri ile çelişmeyen yaygın ticari uygulamalar.
Rabbu'l-mâl	Sermaye sağlayan kişi, sermayedar.

Tekafül	Katılım sigortacılığı; Bir organizatör şirket yönetiminde katılımcıların bir yönüyle bağlı diğer yönüyle ortaklık sermayesi niteliği taşıyan primler ödeyerek, gerçekleştirecek risklere karşı birbirleriyle yardımlaşma ve dayanışma yoluna gitmelerini sağlayan ve faizsiz yöntemlerle çalışan sigorta sistemi.
Temkin	Bir varlığın mülkiyetini elde eden kişinin o varlığı tam olarak kullanmasını ve varlığın sorumluluğunu üstlenmesini mümkün kılmak.
Va'd-i mülzim	Vaad edeni bağlayan ve sorumlu tutan vaat ve taahhüt.
Vâhib	<i>Hibe veren.</i>
Vekâlet	Temsil sözleşmesi.
Vekâle bi'l-istismâr	Yatırım amacıyla yapılan vekâlet sözleşmesi; yatırım vekâleti
Vekil	Temsilci.

İSLAMI BANKACILIK VE TEKAFÜL DEPARTMANI

İCARE

BNM/RH/PD 028-2

Şu kurumlara uygulanabilir:

1. Lisanslı İslami bankalar
2. Lisanslı tekafül operatörleri ve profesyonel retekafül operatörleri
3. İslami bankacılık işletmesi de yapan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları
4. İslami finans işletmeciliği yapan kanunla belirlenmiş kurumlar

19 Ağustos 2016'da yayınlanmıştır.

BÖLÜM A: GENEL BAKIŞ

1	Giriş	400
2	Uygulanabilirlik	402
3	Yasal hükümler	402
4	Yürürlük Tarihi	403
5	Yorum	403
6	İlgili Yasal Belgeler ve Yönergeler	404

BÖLÜM B: ŞER'İ GEREKLİLİKLER VE OPSİYONEL UYGULAMALAR

7	B Bölümü ile Uyum	405
8	Tanımı	405
9	Mahiyeti	405
10	İcarenin Bileşenleri	406
11	Sözleşme Tarafları	406
12	Teklif (İcap) ve Kabul	406
13	Varlık ve İntifa Hakkı	407
14	Kira Bedeli	408
15	Kiralanan Varlığın Kullanılması	410
16	Hak ve Yükümlülükler	410
17	Kira Süresi	412
18	Alt-Kiralama (Sub-lease)	412
19	Kiralama ve Geri Kiralama	413
20	İleri Tarihli (Forward) İcare	414
21	Bey' (Satış) ve İcare (Kira)	415
22	İcare Müntehiye bi't-Temlik	416
23	İcare Akdinin Vaat ile Birlikte Düzenlenmesi	419
24	İcare Akdinin İstisna Akdi ile Birlikte Düzenlenmesi	420
25	İcare Akdinin Teminatlar ile Birlikte Düzenlenmesi	420
26	İcare Akdinin Tazminat ve/veya Garâmet (Ceza-i Şart) ile Birlikte Düzenlenmesi	421
27	İcarenin Feshi	422
28	İcare Akdinin Tamamlanması	422

BÖLÜM C: OPERASYONEL GEREKSİNİMLER

29	Yönetim ve Gözetim	424
30	Yapılandırma	426
31	Risk Yönetimi	434
32	İş ve Piyasa Davranışı	435
33	Finansal Beyan	439

BÖLÜM D: İCARENİN OPERASYONEL GEREKLİLİKLERİ

34	Yönetim ve Denetim	440
35	Yapılandırma	442
36	Risk Yönetimi	447
37	İş ve Piyasa Davranışı	452

BÖLÜM E: İBRAZ GEREKLİLİKLERİ

38	İbraz Gereklilikleri	454
----	----------------------	-----

EKLER

Ek 1:	İcarenin Meşruiyeti	455
Ek 2:	Sözlük	457
Ek 3:	İcare ve İcare Finansmanı Yapılarının Örneklemleri	458
Ek 4:	Temerrüt Durumunda Çözüm Mekanizması	459

1

GİRİŞ

- 1.1 Şer'i gerekliliklere uyum, İslami finans ürün ve hizmetlerinin meşru-iyetini ve bütünlüğünü sağlamanın ön şartıdır. Bu gerekliliği karşı-larken, bir İslami finans kurumu (İFK) için İslami finans işlemlerinin yürütülmesinin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlayacak gerekli operasyonel çerçeveyi ve altyapıyı oluşturması elzemdir.
- 1.2 Şer'i akit-temelli mevzuat politikaları, İslam hukukuna uyumu temin etmeyi ve böylelikle İFK'ların tutarlılığını ve sürdürülebilirliğini güç-lendirmeyi amaçlamaktadır.
- 1.3 Bu yönerge, şer'i ve operasyonel gereklilikler olmak üzere iki ayrı bölümden oluşmaktadır. Bunlardan şer'i gereksinimler bölümü, *icare* akdinin göze çarpan özelliklerini, temel şartlarını ve diğer şer'i söz-leşmeler ve kavramlarla birlikte düzenlenmesi de dahil olmak üzere opsiyonel uygulamalarını ifade etmektedir. İkinci bölüm ise, iyi bir yönetim ve denetimin, doğru ürün yapılandırmasının, etkin risk yö-netiminin, adil iş ve piyasa işleyişinin ve sağlam finansal beyanların temelini oluşturan operasyonel gerekliliklerin ana hatlarını belirle-mektedir. Bu operasyonel gereklilikler, şer'i ilkelerin sağlıklı bir şekil-de uygulanmasını tamamlamayı ve teşvik etmeyi amaçlamaktadır.
- 1.4 *İcare*, bir intifa hakkı veya hizmet mülkiyetinin belirli bir süre için ve belirli bir bedel (ivaz) karşılığında devredildiği sözleşmeyi ifade eder. İslami finans işlemleri bağlamında, klasik *icare* ve *icare* finans-manı olmak üzere iki temel *icare* yapısı vardır.
- 1.5 Klasik *icare* yapısı altında, müşteri, varlığa sahip olmak yerine, ki-ralanan varlıktan faydalanmayı amaçlamaktadır. Bu nedenle, kira-lama süresinin sonunda, varlığın mülkiyeti hala kiraya veren olarak İFK'da kalabilir. Öte yandan, *icare* finansmanı, varlığın mülkiyetinin kiralama süresi sonunda müşteriye devredileceği şekilde yapılandı-rılmıştır. Bu nedenle *icare*, kiralanan varlığın mülkiyetinin İFK'dan müşteriye devredilmesini mümkün kılacak, örneğin hibe (hediye) veya bey' '(satış) mekanizmalarını kullanmak gibi destekleyici dü-zenlemeler ve/veya diğer sözleşmelerle birlikte yapılandırılacaktır.
- 1.6 Her bir *icare* yapısının, İFK ve müşterinin üstlendiği sorumlulukların derecesine ve risk seviyesine tekabül eden farklı risk ve getiri profil-lerine sahip olduğu göz önünde bulundurulduğunda, tatbik edilecek *icare* türlerinin uygunluğu hakkında İFK'nın bir değerlendirme yap-ması uygundur.

- 1.7 Klasik *icare* yapısının tabiatında var olan riskler, mülkiyetle ilgili bakım maliyetleri gibi varlığın mülkiyetinden kaynaklanan operasyonel riski, İFK'nın sahip olduğu varlığın değerindeki potansiyel zarara ilişkin piyasa riskini ve intifa hakkının devredilmesinin ardından müşterinin kira ödemesini yapmaması ihtimaline ilişkin zararlardan kaynaklanan kredi riskini içerir.
- 1.8 Bir *icare* finansmanında İFK, temel olarak müşterinin kira taksitlerini ödeyememe olasılığı nedeniyle kredi riskine maruz kalmaktadır. İFK'nın diğer riskleri müşteriye sevk etmesine olanak veren müşterinin varlığı satın alma taahhüdü göz önüne alındığında operasyonel ve piyasa riskleri azaltılabilir.
- 1.9 İcare finansmanı sözleşmesi kapsamındaki müşterinin, bir yeniden alım durumunda, 1967 tarihli Kiralama-Satın Alma Kanunu (Hire-Purchase Act) tarafından sağlanan aynı koruma standartlarına sahip olduğundan emin olmak için, bu yönerge, İFK ile müşterileri arasındaki *icare* finansmanı sözleşmesinde, diğerlerinin yanı sıra, 1967 Kiralama-Satın Alma Kanunundaki yeniden sahip olma ile ilgili tüketiciyi koruma unsurlarının da yansıtılmasını sağlayacak gereklilikleri içermektedir.
- 1.10 Bu yönerge,
- (a) *İcare* akdi ile ilgili şer'i hükümleri belirlemeyi,
 - (b) *İcare* akdinin uygulanmasıyla ilgili temel operasyonel gereksinimleri ortaya koymayı ve
 - (c) Nihayetinde sağlam bankacılık uygulamalarına bağlılığı ve müşterilerin menfaatlerini korumayı sağlayacak şer'i gerekliliklere tamamiyle uyumu teşvik etmeyi amaçlamaktadır.
- 1.11 Bu yönerge aşağıdakileri belirlemektedir:
- (a) B bölümünde, *icare*nin geçerliliğini temin etmek için zorunlu olan şer'i şartları ve onun isteğe bağlı olan uygulamalarını ele almaktadır.
 - (b) Hem *icare* finansmanı hem de klasik *icare* (bu bölümlerde klasik *icare*ye sadece *icare* şeklinde atıfta bulunmaktadır) için yönetim ve denetim, yapılandırma, risk yönetimi, finansal beyan, iş ve piyasa davranışı ile ilgili operasyonel gereklilikler sırasıyla C ve D bölümlerinde ele alınmaktadır. Bu bölümler *icare*nin sağlam yönetimi ve operasyonelleştirilmesi için gerekli beş temel ilkeyi şöyle tanımlar:

- (i) **İlke 1:** İFK, icare işleminin sağlam uygulamalara dayalı olarak yapılmasını ve İslam hukuku şartlarına uygun olmasını sağlamak için kapsamlı bir yönetim ve denetim yapısı tesis etmelidir.
- (ii) **İlke 2:** İFK, icarenin yapılandırılmasının ve uygulanmasının kapsamlı politikalar, prosedürler, süreçler, yeterli altyapı ve sağlam dokümantasyon ile desteklendiğinden emin olmalıdır.
- (iii) **İlke 3:** İFK, *icare* süresince İFK'nın risk iştahı ile paralel olarak, riskleri etkin bir şekilde yönetmek için sağlam ve bütünleşmiş bir risk yönetim sistemi tesis etmeli ve uygulamalıdır.
- (iv) **İlke 4:** İFK, müşterilerin menfaatlerini korumak için İslam hukuku ile uyumlu *icare* işlemini adil ve şeffaf bir şekilde üstlenecektir.
- (v) **İlke 5:** İFK, paydaşların *icare* işlemlerini anlamalarını ve değerlendirmelerini kolaylaştırmak için yeterli beyanat ve şeffaflığı sağlamalıdır.

2 UYGULANABİLİRLİK

- 2.1 Bu yönerge, paragraf 5.2'de tanımlandığı üzere, sermaye piyasası ürünlerinin yanı sıra *icare* akdi kullanarak yapılandırılmış ürün ve hizmetler sunan tüm İslami finans kurumlarına uygulanabilir.
- 2.2 Paragraf 2.1'e karşın, lisanslı bir tekafül operatörü, bu yönergenin sadece B bölümüne uymakla sorumludur.

3 YASAL HÜKÜMLER

- 3.1 Bu yönergenin B bölümündeki gereklilikler aşağıdakilere uygun olarak belirlenmiştir:
 - (a) 2013 tarihli İslami Finans Hizmetleri Kanunu'nun (the Islamic Financial Services Act - IFSA) 29 (1) bölümü ve
 - (b) 2002 tarihli Kalkınma Finans Kurumları Kanunu'nun (the Development Financial Institutions Act - DFIA) 33E (1) bölümü.

- 3.2 Bu yönergenin C ve D bölümlerindeki gereklilikler aşağıdakilere uygun olarak belirlenmiştir:
- (a) IFSA'nın 29 (2), 57, 135 (1) ve 155 bölümleri ve
 - (b) DFIA'nın 33E (2), 41, 42C (1) ve 116 bölümleri.
- 3.3 Bu yönergedeki rehberlik, IFSA'nın 277. bölümü ve DFIA'nın 126. bölümü uyarınca hazırlanmıştır.

4 YÜRÜRLÜK TARİHİ

- 4.1 Bu yönerge, bu yönergenin yayınlanmasından hemen sonra yürürlüğe girecek olan Paragraf 38 hariç, 1 Ağustos 2018 tarihinde yürürlüğe girmektedir.

5 YORUM

- 5.1 Bu yönergede aksi bir şekilde tanımlanmadıkça, bu yönergede kullanılan terim ve ifadeler, duruma göre Finansal Hizmetler Kanunu (the Financial Services Act - FSA), IFSA ve DFIA tarafından kendilerine atfedilenlerle aynı anlamlara sahip olacaktır.

- 5.2 Bu yönerge içerisinde kullanılan:

“S” harfi uyulması gereken bir standart, gereklilik, özellik, yönlendirme, şart ve herhangi bir yorumlayıcı, tamamlayıcı hüküm ve geçiş hükmü anlamına gelir. Uyulmaması yaptırım eylemi ile sonuçlanabilir,

“R” harfi ortak anlayışı ve benimsenmesi teşvik edilen tavsiye veya öneriyi desteklemeyi amaçlayan bilgi ve beyanlardan oluşabilecek rehberliği ifade eder.

“İslami finans kurumları” yani **“İFK”** ifadesi,

- (a) lisanslı bir İslami banka,
- (b) lisanslı bir tekafül operatörü veya profesyonel bir retekafül operatörü,

- (c) İslami bankacılık işlemleri yürütmek üzere FSA, 15 (1) (a) bendi uyarınca onaylanan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları ve
- (d) DFIA'nın 33B (1) numaralı fıkrası uyarınca onaylanan, İslami finans işini yürütmek üzere tanımlanan kurumlar anlamına gelir.

5.3 Bu yönergede kullanılan terimlerin sözlüğü Ek 2'de verilmiştir.

6 İLGİLİ YASAL BELGELER VE YÖNERGELER

6.1 Bu yönerge, Malezya Merkez Bankası tarafından çıkarılan diğer ilgili yasal belgeler ve yönergelere birlikte okunmalıdır. Özellikle:

- (a) Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan Şer'i Danışma Kurulu (SAC) kararları¹,
- (b) Finansal Ürün ve Hizmetlere Ücret ve Ücret Tahsisine İlişkin Rehber (Guidelines on Imposition of Fees and Charges on Financial Products and Services) (BNM / RH / GL 016-2),
- (c) Kalkınma Finansal Kurumları Dış Kaynak Kullanımı Hakkında Rehber (Guidelines on Outsourcing for Development Financial Institutions) (BNM / RH / GL 005-10),
- (d) İslami Bankacılık İşlemlerinin Dış Kaynak Kullanımına İlişkin Rehber (Guidelines on Outsourcing of Islamic Banking Operations) (BNM / RH / GL 002-4),
- (e) Referans Oranı Çerçevesi (BNM / RH / STD 028-6),
- (f) Sorumlu Finansman (BNM / RH / GL 000-5), ve
- (g) Risk Bilgilendirilmiş Fiyatlandırma (BNM / RH / STD 028-3).

¹ Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan İslami Finans konusundaki şer'i kararlar, şer'i konulara ilişkin standartlar, genelgeler veya her tür direktif dâhil.

7 B BÖLÜMÜ İLE UYUM

S 7.1 Ürün ve hizmetlerinde icare sözleşmesini kullanan bir İFK, söz konusu ürün ve hizmetlerin bu yönergenin B bölümüne uygun olmasını sağlayacaktır.

8 TANIMI

S 8.1 Bir *icare*, aşağıdaki tanımları ifade eder:

- Bir varlığın intifa hakkının mülkiyetini, belirli bir bedel karşılığında ve belirli bir süre için başka bir kişiye devreden bir kira sözleşmesi, veya
- Belirli bir bedel karşılığında ve belirli bir süre için bir kişinin hizmetini kiralama sözleşmesi.

9 MAHİYETİ

S 9.1 Bir *icare* aşağıdaki gibi sınıflandırılır:

- Bir kira ücreti karşılığında belirli bir varlığın intifa hakkını başka bir kişiye devretmek için yapılan kira sözleşmesi veya
- Hizmetleri karşılığında bedel olmak üzere kendisine ücret ödeyerek bir kişiyi işe almak için yapılan kira sözleşmesi.

S 9.2 Bu yönerge yalnızca 9.1 (a) paragrafında belirtilen kategori için geçerli olacaktır.

S 9.3 Kiralanan varlık aşağıda belirtilen şekillerde olabilir:

- İcare* sözleşmesine girildiği sırada mevcut ve tanımlanmış bir varlık veya
- Üzerinde anlaşılan şartlara dayalı olarak, karşılaştırılan ileri bir tarihte kullanıma sunulacak bir varlık olabilir. Bu durumda *icare*, *icare mevsufe fi'z-zimme* (Zimmetin İcaresi) olarak bilinir.

S 9.4 *İcare*, bu yönergede aksi belirtilmedikçe, taraflarca tek taraflı olarak sonlandırılmayan bağlayıcı bir sözleşmedir.

10 İCARENİN BİLEŞENLERİ

- S 10.1 Bir *icare* aşağıdaki bileşenlerden oluşur:
- (a) Sözleşme tarafları, yani kiracı ve kiralayan,
 - (b) İcap (teklif) ve kabul,
 - (c) Varlık ve intifa hakkı ve
 - (d) Kira ücreti.

11 SÖZLEŞME TARAFLARI

- R 11.1 Bir *icare* sözleşmesi birden fazla kiracı veya kiralayandan oluşabilir.
- R 11.2 Taraflar, *icare* sözleşmesine bir aracı (vekil) vasıtasıyla girebilir.
- S 11.3 Şayet kiralanan varlık müştereken birden fazla kişiye ait ise, varlık kiralandıktan önce tüm ortak sahiplerin onayı alınacaktır.
- S 11.4 Sözleşme tarafları, *icare* sözleşmesine girebilecek yasal ehliyeteye² sahip, gerçek veya tüzel kişiler olmalıdır.

12 TEKLİF (İCAP) VE KABUL

- S 12.1 *İcare* sözleşmesine akdin tarafları arasında yapılan bir teklif ve kabul girilecektir.
- R 12.2 Teklif ve kabul sözlü olarak, yazılı olarak veya İslam hukuku tarafından tanınan başka herhangi bir yöntemle ifade edilebilir.
- S 12.3 *İcare* sözleşmesi kapsamında, taraflarca karşılıklı olarak mutabık kalınan ve İslam hukuku ile uyumlu olan şart ve hükümler, akdin tarafları için bağlayıcı olacaktır.

2 Gerçek kişinin şer'i perspektiften hukuki ehliyeti, hak ve sorumlulukları üstlenebilmesi ve fillerine hukuki bir sonuç verebilmesi olarak tanımlanır. Kişinin sağlam bir akıl sahibi olması ve kendisi için zararlı veya faydalı olacak şeyleri ayırt edebilmesi ehliyetin önemli şartları arasındadır. Bir tüzel kişinin hukuki ehliyeti, tüzel kişinin hak edinebilmesi ve sorumluluk alabilmesi olarak tanımlanır. Malezya'da hukuki ehliyet konusu 1950 Borçlar Kanunu (the Contracts Act) ve 1971 Reşit Olma Yaşı Kanunu (the Age of Majority Act) tarafından idare edilmektedir.

13 VARLIK VE İNTİFA HAKKI

- S 13.1 Bir *icare* sözleşmesindeki varlık ve intifa hakkı:
- (a) İslam hukuku tarafından tanınan,
 - (b) Kıymet biçilebilen,
 - (c) Mevcut,
 - (d) Tanımlanabilir,
 - (e) Erişilebilir,
 - (f) Teslim edilebilir,
 - (g) Borca dayalı olmayan ve
 - (h) Bozulmayan/dayanıklı bir varlık olmalıdır.
- S 13.2 Paragraf 13.1 (c)'de belirtilen gereklilik, bir *icare mevsufe fi'z-zimme* (Zimmetin İcaresi) yapılırken söz konusu olan varlık veya intifa hakkı için geçerli değildir.
- S 13.3 Varlık ve intifa hakkı, kiraya verene ait olmalıdır.
- R 13.4 Kiraya veren, kiracıyı veya üçüncü bir kişiyi kiralanacak varlığı edinmesi için bir vekil olarak atayabilir.

Kullanılması Mümkün Olmayan Varlık

- S 13.5 Kiralanan varlık, kiralama süresi boyunca herhangi bir zamanda kalıcı olarak kullanılamaz hale gelirse, *icare* sözleşmesi feshedilecektir.
- S 13.6 Paragraf 13.5'e karşın, sözleşme taraflarının, kullanılmayacak hale gelen kiralanan varlığın yenisiyle değişmesi veya yerine başkasının geçmesi için önceden bir anlaşmaya varmış olmaları durumunda, *icare* sözleşmesi feshedilmez.

Kusurlu Varlık

- S 13.7 *İcare* sözleşmesine girdikten sonra, kiralanan varlıkla ilgili tespit edilen her türlü kusur, kiracıya,
- (a) *İcare* sözleşmesini feshetme veya
 - (b) Kiralanan varlığın ikame veya değiştirilmesini talep etme hakkını verir.

S 13.8 Paragraf 13.7'ye karşın, kiracı, *icare* sözleşmesine girerken varlıkta bulunan herhangi bir kusurdan haberdar olur ve bu kusurları kabul ederse, *icare* sözleşmesini feshetme, kiralanan varlığın değiştirilmesini veya yerine başkasının verilmesini talep etme hakkına sahip olmaz.

Kiralınması Caiz Olan Varlık Türleri

- R 13.9 Bir *icare* sözleşmesindeki varlık aşağıdaki şekillerde olabilir:
- (a) Arazi, bina, taşıt veya makine gibi taşınır veya taşınmaz bir fiziksel varlık olmak üzere maddi varlıklar veya
 - (b) Ticari marka, patent veya kiraya verilebilecek diğer fikri mülkiyet biçimleri gibi maddi olmayan varlıklar.
- S 13.10 Bir varlık aynı anda iki veya daha fazla *icare* sözleşmesi ile kiralanamaz.
- R 13.11 Paragraf 13.12'ye uymak şartıyla ve sözleşme taraflarınca aksi kararlaştırılmadıkça, kiraya veren, kira süresi boyunca herhangi bir zamanda kiralanan varlığı kiracının rızası aranmaksızın üçüncü bir tarafa satabilir.
- S 13.12 Kiralanan malın, kiralama süresi boyunca herhangi bir zamanda üçüncü bir tarafa satılması durumunda, kiralayanın *icare* sözleşmesi kapsamındaki tüm hak ve yükümlülükleri üçüncü tarafa devredilecek ve üstlenilecektir. Üçüncü tarafın, söz konusu satışın gerçekleşmesinden önce, *icare* sözleşmesinin varlığından haberdar edilmemesi durumunda, üçüncü taraf, satış sözleşmesini feshetme hakkına sahip olacaktır.

14

KİRA BEDELİ

- S 14.1 Kira bedeli, *icare* sözleşmesinin başlangıcında sözleşme taraflarınca belirlenir ve kararlaştırılır.
- R 14.2 Sözleşme tarafları, kira bedelinin kiracı tarafından aşağıdaki şekillerde ödenmesini karşılıklı olarak kabul edebilir:
- (a) Nakdî veya aynî olarak,
 - (b) Peşin veya vadeli olarak ve
 - (c) Götürü usulüyle veya günlük, haftalık, aylık, üç aylık, altı aylık veya yıllık olarak belirli aralıklarla taksitler halinde.

- R 14.3 Sözleşme tarafları kira bedeli ile ilgili olarak aşağıdaki hususları kabul edebilirler:
- (a) Sabit miktarda ödenmesini,
 - (b) Belirli bir kritere veya formüle atıfta bulunularak belirlenmesini veya
 - (c) Yukarıdaki 14.3 (a) ve 14.3 (b) paragraflarının bir kombinasyonu kullanılarak ödenmesini.
- S 14.4 Paragraf 14.3 (b) ile ilgili olarak, kira bedeli asgari ve azami sınırlamaya tabidir.
- S 14.5 Kiraya veren, kira bedelini tek taraflı olarak artıramaz.
- R 14.6 Sözleşme tarafları, kiralanan varlığın kirasını dönem dönem revize etmeyi karşılıklı olarak kabul edebilirler.
- R 14.7 Kira bedeli, baştan peşin olarak alınabilir ve söz konusu kira bedeli kiraya veren tarafından hemen kullanılabilir.
- S 14.8 Kiracı, kira bedeli ödemesinin tam zamanında ve karşılıklı olarak kabul edilen yöntemeye uygun olarak yapılmasını sağlamalıdır. Gecikmiş kiralar, kiracının kiraya verene karşı borcu olarak kabul edilir.

Kiralanan Varlığın Teslim Edilmemesi

- S 14.9 Kira bedelinin peşin ödendiği ve kiraya verenin kiralanan varlığı kiracıya teslim edemediği durumda, kiraya veren kiracıya kira bedelini iade etmelidir.

Kiralanan Varlığın Geç Teslimi

- S 14.10 Kiraya verenin, kiralanan varlığın intifa hakkını kararlaştırılan tarihte kiracıya teslim edememesi durumunda, varlığın teslimi öncesinde kiracı tarafından ödenen kira bedeli, malın teslimine kadar kiraya veren tarafından hak edilmiş olmaz.
- R 14.11 Kiralanan varlığın intifa hakkının kararlaştırılan zaman çizelgesinde teslim edilememesi durumunda, sözleşme tarafları aşağıdakiler dâhil olmak üzere diğer düzenlemeleri tercih edebilirler:
- (a) Kira bedelini baştan belirlenen bir orana dayalı olarak azaltmak veya
 - (b) Kiralama süresini, geç teslim süresine eşdeğer bir süre kadar uzatmak.

- R 14.12 Kiracının, kiralanan varlığı *icare* sözleşmesinin vadesinden önce kiraya verene iade etmeye karar vermesi durumunda, *icare* sözleşmesi feshedilebilir.
- S 14.13 Sözleşme taraflarının paragraf 14.12 uyarınca *icare* sözleşmesini feshetmeyi seçmeleri durumunda, *icare* sözleşmesi uyarınca karşılıklı olarak kabul edilen şartlara uygun olarak kiracı kiraya verenin zararını tazmin edecektir.

İCARENİN YÖNETİMİ

15 KİRALANAN VARLIĞIN KULLANILMASI

Belirlenmiş Amaç

- S 15.1 Kiracı, kiralanan varlığı yalnızca, sözleşme tarafları arasında karşılıklı olarak anlaşılan ve İslam hukuku ilkelerine aykırı olmayan bir amaç için kullanacaktır.

Amaç belirtilmediğinde yaygın uygulama (örf) ile uyumlu kullanım

- S 15.2 Şayet *icare* sözleşmesinde kiralanan varlığın hangi amaçla kullanılacağı belirtilmiyorsa, kiracı kiralanan varlığı İslam hukuku ilkeleri ile çelişmediği müddetçe örf'e uygun herhangi bir amaç için kullanacaktır.

Belirtilen amaç ya da örfün dışındaki bir amaç için kullanım

- S 15.3 Şayet kiracı kiralanan varlığı 15.1 ve 15.2 paragraflarında belirtilen amaçlar dışındaki bir amaç için kullanmak istiyorsa, kullanım öncesinde kiraya verenin iznini almalıdır.
- S 15.4 Paragraf 15.3 uyarınca, kiraya veren taraf, kiracının kiralanan varlığı yalnızca İslam hukuku ile uyumlu amaçlar için kullanmasına izin verebilir.

16 HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLER

İcarede Kiracı ve Kiraya Veren Tarafın Hak ve Sorumlulukları

- S 16.1 Kiralanan varlığın mülkiyetinden kaynaklanan hak ve sorumluluklar kiraya veren tarafından üstlenilirken, kiralanan varlığın kullanımından doğan hak ve borçlar kiracı tarafından üstlenilmelidir.

- S 16.2 Kiralanan varlığa ilişkin herhangi bir zarar veya değer düşüklüğü dâhil olmak üzere kiralanan varlığın mülkiyeti ile ilgili riskler, kiraya veren tarafından üstlenilecektir. Kiralanan varlığın intifa hakkının kullanılabilirliğini ve erişilebilirliğini sürdürmek için yapılan her türlü masraf, kiracı tarafından karşılanacaktır.

Kiralanan Varlığın Kayıp, Hasar veya Değer Düşüklüğüne İlişkin Sözleşme Taraflarının Sorumluluğu

- S 16.3 Kiracı, meydana gelen zarar veya hasarda kendisine ait bir *te'addi* (Haksız fiil), *taksir* (ihmal) veya *muhalefetü'ş-şurût* (belirlenen şartların ihlali) olmadığını kanıtlamadıkça, kiralanan varlığın zarar görmesinden, kaybolmasından veya değer kaybından sorumlu olacaktır.
- S 16.4 Kiralanan varlığın kaybının, zarar görmesinin veya bozulmasının, kiracının suiistimali, ihmali veya belirlenen şartları ihlal etmesi sebebiyle ortaya çıktığının kanıtlandığı durumda, kiracı varlığı eski haline getirmekten sorumludur. Bu yenileme ile ilgili tüm maliyet ve giderler kiracı tarafından karşılanacaktır. Yenileme süresince, kiracı bu süreye karşılık kira ödemekle yükümlü olmaya devam edecektir.
- S 16.5 Kiralanan varlığın intifasının zarar görmesi ve bunda kiracının herhangi bir suiistimali, ihmali veya şart ihlalinin bulunmadığının kanıtlanması durumunda, kiraya veren veya bu değer düşüklüğüne neden olan kişi, intifa hakkının eski haline getirilmesinden sorumlu olacaktır.
- S 16.6 Kayıp, hasar veya değer düşüklüğünün mücbir sebeplerden kaynaklandığı durumlarda, kiraya veren taraf intifa hakkının eski haline getirilmesinden ve bedelini üstlenmekten sorumludur.
- R 16.7 Kiraya veren, kiralanan malın zararı, hasarı veya değer kaybı ile ilgili belirli riskleri, tekafül teminatı almak suretiyle hafifletebilir.

Kiralanan Varlığın Bakımı ve İlgili Maliyet ve Giderler

- R 16.8 Paragraf 16.1 ve 16.2'ye karşın, kiraya veren, alternatif olarak, kiralanan varlığın bakımını yapması ve/veya kiralanan varlık için tekafül teminatı yaptırması amacıyla kiracıyı tayin edebilir.
- S 16.9 Kiraya veren kişinin kiralanan varlığını bakımını yapması ve/veya kendi adına tekafül teminatı yaptırması için kiracıyı tayin etmesi durumu ile ilgili paragraf 16.8'e istinaden, aksini gösteren karşılıklı bir anlaşmanın yokluğunda, kiracı kiraya verenden bu tür bir bakım için yapılan tüm masrafları geri alma hakkına sahip olacaktır. Buna göre, kiracı tarafından yapılan herhangi bir hak talebini takiben, kiraya veren tarafından kiracıya geri ödeme yapılacaktır.

- R 16.10 Paragraf 16.8 ve 16.9'a karşın ve *icare* sözleşmesinin hükümlerine tabi olmak şartıyla, sözleşme tarafları, kiralanan varlığın bakım masrafını ve tekafül teminatını kimin üstleneceği konusunda karşılıklı olarak anlaşabilirler.

17 KİRA SÜRESİ

- S 17.1 *İcare* akdinin süresi, *icare* sözleşmesinin başlangıcında, sözleşme taraflarınca belirlenmeli ve kararlaştırılmalıdır.
- R 17.2 *İcare* sözleşmesinin süresi, sözleşme başladıktan sonra değişebilir.
- S 17.3 Paragraf 17.2 ile ilgili olarak, *icare* sözleşmesinin süresindeki değişiklik, sözleşme taraflarının karşılıklı anlaşmasına tabidir.
- S 17.4 *İcare* sözleşmesinin süresi, fiili olarak kullanıp kullanmadığına bakılmaksızın, kiracının kiralanan varlığın intifa hakkına sahip olduğu andan itibaren başlayacaktır.

ALT-KİRALAMA (SUB-LEASE) VE GERİ KİRALAMA (LEASEBACK)

18 ALT-KİRALAMA (SUB-LEASE)

- R 18.1 Ana *icare* sözleşmesinde açıkça yasaklanmadıkça, kiracı, kiralanan varlığı üçüncü bir tarafa alt-kiraya verebilir.

Alt-Kiralama Süresi

- S 18.2 Alt-kiralamanın süresi, ana *icare* sözleşmesinin süresini aşamaz.

Kira Ücreti

- R 18.3 Alt-kiralama sözleşmesi kapsamındaki kira ücreti, ana *icare* sözleşmesinde kabul edilen kira ile benzer, ondan daha yüksek veya daha düşük olabilir.
- S 18.4 Alt-kiralama sözleşmesindeki kira ücreti, yukarıda yer alan 14.1 ila 14.8 arasındaki paragraflara uygun olarak, alt-kiralama sözleşmesindeki taraflar arasında karşılıklı olarak kararlaştırılmalıdır.

Kiracının Kiraya Verene Karşı Yükümlülüğü

S 18.5 Alt-kiralama sözleşmesine bağlı olmaksızın, ana *icare* sözleşmesi kapsamındaki kiracı, kiraya verene karşı bütünüyle sorumlu olmaya devam edecektir.

19 KİRALAMA VE GERİ KİRALAMA

R 19.1 Bir *icare* sözleşmesine girdikten sonra, kiracı, kiralanan varlığı onu kiraya veren kişiye ilk *icare* sözleşmesinde kararlaştırılan kira bedeline eşit, daha yüksek veya daha düşük bir bedelle geri kiralayabilir.

S 19.2 Geri kiralamadaki kira bedeli, yukarıda yer alan 14.1 ile 14.8 arasındaki paragraflara göre, sözleşme tarafları arasında karşılıklı olarak kararlaştırılacaktır.

S 19.3 Kiralama ve geri kiralama, aşağıdaki şartları yerine getirmelidir:

- (a) İlk *icare* sözleşmesi ile geri kiralama sözleşmesine ayrı ayrı girilmelidir ve sözleşmeler birbirinden bağımsız olmalıdır. Bu konuda,
 - (i) İlk *icarenin* icap (teklif) ve kabulü ile geri kiralama sözleşmesinin icap ve kabulü ayrı ve birbirinden bağımsız olarak yapılmalıdır,
 - (ii) Sözleşme tarafları, varlığı geri kiralayacağına dair herhangi bir söz vermemeli veya taahhütte (vaat) bulunmamalıdır,
 - (iii) Sözleşme tarafları, ne ilk *icare* sözleşmesini ne de geri kiralama sözleşmelerini önceden imzalamamalıdır ve
 - (iv) Sözleşme tarafları arasındaki müzakerelere ait herhangi bir belge veya sözlü kayıt, hiçbir şekilde sözleşme taraflarından herhangi biri açısından varlığı geri kiralama yükümlülüğü yaratacak bir düzenlemeyi ve sırayı tasvir etmemeli veya atıfta bulunmamalıdır ve
- (b) Geri kiralama sözleşmesi, ilk *icare* sözleşmesinin süresini geçmeyecek bir süre için yapılmalıdır.

İLERİ TARİHLİ (FORWARD) İCARE DÜZENLEMESİ

20 İLERİ TARİHLİ (FORWARD) İCARE

- R 20.1 Bir ileri tarihli *icare* aşağıdaki şekillerde gerçekleştirilebilir:
- (a) *İcare mevzuft fi'z-zimme* (Zimmetin İcaresi) veya
 - (b) *İcare muzafe ila müstakbel*.
- S 20.2 Paragraf 20.1 (a) ile ilgili olarak, *icare mevzuft fi'z-zimme* (Zimmetin İcaresi) aşağıdaki gibi gerçekleştirilecektir:
- (a) Kiraya veren, bir varlığın intifa hakkını gelecekteki belirli bir süre için devreder ve
 - (b) Sözleşmenin başlangıcında taraflar arasında üzerinde anlaşılan özelliklere uygun olarak, kararlaştırılan ileri bir tarihte varlık kullanıma hazır hale getirilir.
- S 20.3 Paragraf 20.1 (b) ile ilgili olarak, *icare muzafe ila müstakbel*, tarafların sözleşmenin başlangıcında, kiraya verenin belirlenmiş bir varlığın intifa hakkını gelecekteki belli bir tarihte ve belirli bir süre için devredeceğine karar vermeleri ile gerçekleştirilir.

Kira Ücreti

- S 20.4 Yukarıda yer alan 14.1 ile 14.8 arasındaki paragraflara uygun olarak, forward *icare*deki kira ücreti, sözleşme tarafları arasında karşılıklı olarak kararlaştırılacaktır.

Yapım Aşamasında Kiralanan bir Varlığın Teslimi

- S 20.5 Kiralanan varlığın, *icare* sözleşmesinin başlangıcında henüz yapım aşamasında olduğu durumlarda, kiraya veren, kiralanan malı sözleşme tarafları arasında karşılıklı olarak kararlaştırılan belirli bir tarihte ve belirli bir süre için kiracıya teslim edecektir.
- S 20.6 Paragraf 20.5 ile ilgili olarak, kiralanan varlığın kararlaştırılan zaman diliminde teslim edilmemesi durumunda, kiracı,
- (a) *İcare* sözleşmesini feshedecek veya
 - (b) Sözleşme hükümlerinde değişiklik yaparak veya yapmadan *icare* sözleşmesini sürdürecektir.

Üzerinde Anlaşılan Şartnameye Uyulmaması

- S 20.7 Teslim edilen kiralanan varlığın, üzerinde anlaşılan şartnameye uymaması durumunda, kiracı,
- (a) *İcare* sözleşmesini sona erdirecek veya
 - (b) Sözleşme hükümlerinde değişiklik yaparak veya yapmadan *icare* sözleşmesini sürdürecektir.

İcare Sözleşmesinin Şartlarını Yeniden Müzakere Etme Hakkı

- R 20.8 Kiracının değiştirilen şartlarla *icare* sözleşmesine devam etmeyi tercih ettiği 20.6 (b) ve 20.7 (b) paragraflarına istinaden, kiracı, kiralanan varlığın değiştirilmesini, üzerinde anlaşılan şartları karşılama için *icare* varlığının düzeltilmesini veya *icare* sözleşmesinin diğer şartlarını yeniden müzakere etmeyi talep edebilir.
- S 20.9 Paragraf 20.8 ile ilgili olarak, her tür yeni şart ve koşul, sözleşme taraflarınca karşılıklı olarak kararlaştırılmalıdır.

Teslim Edilmeme veya Üzerinde Anlaşılan Şartnameye Uymama Nedeniyle Sözleşmenin Sona Erdirilmesi

- S 20.10 Kiraya verenin varlığı teslim edememesi veya varlığın üzerinde anlaşılan şartlarını yerine getirememesi nedeniyle, kiracının *icare* sözleşmesini sona erdirmeyi seçmesi durumunda, kiraya veren, sözleşmenin sona erdirildiği tarihe kadar daha önce ödenmiş tüm kiralara iade edecektir.

İCARENİN DİĞER SÖZLEŞME VEYA KAVRAMLARLA BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

21 BEY' (SATIŞ) VE İCARE (KİRA)

- R 21.1 Bir kişi sahip olduğu varlığı satabilir ve daha sonra bu varlığı *icare* sözleşmesiyle alıcıdan kiralayabilir.
- S 21.2 Paragraf 21.1 ile ilgili olarak, aşağıdakilere uyulmalıdır:
- (a) *İcare* sözleşmesine girmeden önce, satış sözleşmesi sonuçlandırılmalıdır,
 - (b) İki işlem, her biri münferit olarak ve paragraf 21.2 (a) uyarınca icra edilmek üzere, iki ayrı ve birbirinden bağımsız sözleşme ile belgelendirilmelidir ve

- (c) İcare sözleşmesi, varlığın satışının bir şartı veya ön şartı olarak ileri sürülemez.

22 İCARE MÜNTEHIYE Bİ'T-TEMLİK

- S 22.1 *İcare müntehiye bi'l-temlik*, kiracının kiralanan varlığa sahip olması nihai amacını taşıyan ve kira süresi içerisinde veya sonunda kiralanan varlığın mülkiyetini kiraya verenden kiracıya devredecek bir mekanizma içeren *icare* sözleşmesidir.

Kiralama Süresi Sonunda Mülkiyet Aktarım Şekilleri

- R 22.2 Kiralanan varlığın mülkiyetinin kira süresi sonunda kiraya verenden kiracıya devredilmesi, satış, şartlı *hibe* ya da *hibe* vaadi ile yapılabılır.
- S 22.3 Kiralanan varlığın mülkiyetinin kiraya verenden kiracıya devredilmesi aşağıdaki şekilde gerçekleştirilecektir:
- (a) *İcare* sözleşmesinin sona ermesinden veya sona erdirilmesinden sonra müstakil olarak icra edilen bir satış sözleşmesi yoluyla,
- (b) Mülkiyet devrinin ilgili şart yerine getirildikten sonra gerçekleşeceği şartlı bir *hibe* yoluyla veya
- (c) *Hibenin icare* sözleşmesinden ayrı olarak yürütüleceği bir *hibe* vaadi ile.

Kiracının Temerrüde Düşmesi veya Şart ve Koşulları İhlali Üzerine Satın Alma Vaadi (Taahhüdü)

- R 22.4 *İcare* sözleşmesinin başlangıcında, kiraya veren taraf, kiracıdan kiralanan malı satın almak için bir taahhütte bulunmasını talep edebilir.
- S 22.5 Paragraf 22.4 ile ilgili olarak, verilen taahhüt yalnızca aşağıdakilerin gerçekleşmesi üzerine etkin hale gelir:
- (a) Kiracının temerrüde düşmesi veya
- (b) Vaat belgelerinde belirlenen şart ve koşulların kiracı tarafından ihlal edilmesi.

Satın alma fiyatı

- R 22.6 Kiralanan varlığın alım fiyatı aşağıdaki şekillerde belirlenebilir:
- (a) Kiralanan varlığın, *icare* sözleşmesinin sona ermesinden sonra satın alınması durumunda, satın alma fiyatı,
 - (i) Sözleşme taraflarınca üzerinde anlaşılan nominal değerden,
 - (ii) Satış sırasında geçerli piyasa fiyatından veya
 - (iii) İstekli alıcı ve istekli satıcı bazında taraflar arasında kararlaştırılabilecek diğer hesaplama yöntemlerine göre belirlenmiş ve
 - (b) *İcarenin* sözleşme süresi içerisinde sona erdirilmesi durumunda, sözleşme tarafları, kiralanan varlığın *icare* süresinin bitimindeki satın alma fiyatından farklı bir satın alma fiyatı hesaplamak için belirli bir yöntem üzerinde karşılıklı olarak anlaşabilirler.

Hak ve Sorumluluğun Başka Bir Tarafa Devri

- R 22.7 Kiracının, *icareyi* devam ettirmemeye karar verdiği durumda, kiracı, tüm hak ve yükümlülüklerini, kiracının *icareye* devam etme ve nihayetinde varlığa sahip olma rolünü üstlenecek olan başka bir tarafa devredebilir.
- S 22.8 Kiracı, *icareye* son verebilir ve sözleşme taraflarının karşılıklı anlaşmasına tabi olarak, tüm hak ve yükümlülüklerini başka bir tarafa devredebilir.

Kiralanan Varlığı Satın Alma Vaadinin Uygulanması

- R 22.9 Paragraf 22.4 uyarınca kiralanan varlığı satın alma sözünün uygulanması, aşağıdaki yaklaşımlardan herhangi biri ile yapılabilir:
- (a) Kiraya verenin taahhüdün gerçekleştirilmesini talep etmesi üzerine, kiracının sözünü yerine getiremediği durumlarda,
 - (i) Kiraya veren, sözleşme taraflarınca kararlaştırıldığı üzere, varlığı üçüncü bir tarafa satabilir,

- (ii) Paragraf (i) kapsamında elde edilen satış geliri, kirala-
nan varlığın taahhüt edilen alım bedelini, (varsa) kira
borcunu ve tasfiye ile ilgili maliyetleri ödemek için kul-
lanılabilir ve
- (iii) Şayet satış geliri paragraf (ii) kapsamındaki hak talep-
lerini karşılamak için yetersiz kalırsa, kiraya veren tar-
raf kiracıdan aradaki farkı talep edebilir veya
- (b) Kiracının temerrüde düşmesi veya *icare* sözleşmesinin şartla-
rını ihlal etmesi durumunda ki bu durum satın alma vaadini
etkin hale getirecektir,
 - (i) Kiraya veren, kiralanan varlığı kiracıya karşılıklı olarak
mutabık kalınan bir fiyattan kredili olarak satabilir,
 - (ii) Kiraya veren, ödenme vakti gelmiş satın alma fiyatının
zamanında ödenmesini sağlamak için varlığı teminat
olarak elinde tutabilir,
 - (iii) Kiracının, satın alma bedelini ödeme yükümlülüğü ko-
nusunda temerrüde düşmesi durumunda, kiraya veren
taraf gösterilen rehini tasfiye etme hakkını kullanabilir
ve aşağıdakiler uygulanabilir:
 - (1) Kiraya veren, kredili satış kapsamındaki satın
alma bedelinden, eğer varsa *ibranın* (indirim)
mahsuplaşmasında, gecikmiş kiradan ve rehi-
nin tasfiye edilmesiyle ilgili masraflardan kalan
kısını talep edebilir veya
 - (2) Rehinin tasfiyesinden elde edilen gelirin parag-
raf (1) kapsamındaki talepleri yerine getirmek
için yetersiz olması durumunda, bir alacaklı
olarak kiraya veren taraf aradaki farkı kiracı-
dan talep edebilir.

S 22.10 Paragraf 22.9 (b) (iii)'ye istinaden, taleplerin karşılanmasından son-
ra rehinin tasfiyesinden geriye kalan fazlalık kiracıya aittir.

Tamamlanma

- S 22.11 Sözleşme tarafları, aşağıdaki durumlarda sözleşmeye ilişkin her tür yükümlülükten kurtulmuş olacaktır:
- (a) Sözleşme tarafları *icare* sözleşmesi kapsamındaki tüm yükümlülüklerini yerine getirdiklerinde ve kiralanan varlığın mülkiyeti kiralama süresi sonunda kiracıya devredildiğinde veya
 - (b) Temerrüde veya *icare* sözleşmesinin ihlaline bağlı olarak ortaya çıkan tüm yükümlülükler yerine getirildiğinde.

23 İCARE AKDİNİN VAAT İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 23.1 Bir *icare* sözleşmesinin tarafları aşağıdaki durumlar için *vaatte* (taahhüt) bulunabilir:
- (a) Kiraya veren tarafın bir varlığı edinmesinden sonra ondan bu varlığı kiralayacağına dair verilen *vaat*,
 - (b) Üzerinde anlaşılan bir olayın gerçekleşmesi durumuna bağlı olarak, kiralanan varlığı kiracıya hibe olarak devredeceğine dair kiraya veren tarafından verilen *vaat*,
 - (c) *İcare* sözleşmesinin erken sona ermesi durumunda veya kiralama süresinin bitiminde, kiralanan varlığı karşılıklı olarak üzerinde mutabık kalınan bir fiyattan kiracıya satmak üzere, kiraya veren tarafından verilen *vaat* veya
 - (d) Kiranın ödenmemesi veya *icare* sözleşmesinin feshine sebep olan sözleşme şartlarının ihlali yoluyla bir temerrüt olayının vuku bulması üzerine, kiracı tarafından, varlığın satın alınmasına dair verilen *vaat*.
- R 23.2 Paragraf 23.1 (c) ve (d) uyarınca, alım fiyatı piyasa değeri, adil değer, itibari değer, nominal değer veya sözleşme tarafları arasında karşılıklı olarak anlaşılan başka bir değere dayalı olarak belirlenebilir.
- S 23.3 *İcare* sözleşmesi, *vaat* sözleşmesinden ayrı olarak yürütülecektir.

- S 23.4 Kiracının, varlığın kiralanması ve teslim alınmasına dair bir vaat vermesi ancak varlığın kiraya veren tarafından edinilmesinden sonra *icare* sözleşmesine girmeyi reddetmesi durumunda, kiracı, *vaadin* ihlal edilmesinden sorumlu olacaktır ve kiraya veren tarafın varlığı ediniş üçüncü bir şahsa devretmesinden oluşan fiili zararını tazmin edecektir.

24 İCARE AKDİNİN İSTİSNA AKDİ İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 24.1 Bir *icare mevsufe fi'z-zimme* (Zimmetin İcaresi) sözleşmesinin tarafları, kiraya veren tarafın kiracıdan gelecekte kiralanacak bir varlık inşa etmesini talep edebileceği bir *istisna* sözleşmesine girebilir.
- S 24.2 *İcare mevsufe fi'z-zimme* (Zimmetin İcaresi) sözleşmesi *istisna* sözleşmesinden ayrı olarak yürütülecektir.

25 İCARE AKDİNİN TEMİNATLAR İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 25.1 Bir *icare* sözleşmesi, *kefalet*, *rehin*, *hamişü'l-ciddiyye* veya *urbun* gibi teminatlarla birlikte düzenlenebilir.

(a) *İcarenin kefalet vasıtasıyla güvence altına alınması*

- R 25.2 Tahakkuk eden bir kira ödemesini güvence altına almak için *icare* sözleşmesi bir *kefalet* ile birlikte düzenlenebilir.

(b) *İcarenin rehin vasıtasıyla güvence altına alınması*

- R 25.3 Kiraya veren taraf kiracıdan, *icare* sözleşmesi kapsamındaki yükümlülüğü güvence altına almak için bir *rehin* (*merhun*) vermesini isteyebilir.

- R 25.4 Sözleşme tarafları aşağıdaki talepleri *rehin* kapsamına dâhil edebilir:

- Gecikmiş kira bedeli,
- Gecikmiş kira bedeli tahsil edilirken tahakkuk eden fiili maliyetler ve/veya
- Kiracının suiistimali, ihmali veya belirlenen şartların ihlali nedeniyle ortaya çıkabilecek diğer her tür miktar.

(c) İcarenin hamişü'l-ciddiyye vasıtasıyla güvence altına alınması

- R 25.5 Kiraya veren, varlığın kiralanması konusunda verilen taahhüdü güvence altına almak için kiracıdan bir güvence bedeli (*hamişü'l-ciddiyye*) vermesini isteyebilir.
- R 25.6 Kiracının vaadini ihlal etmesi durumunda, *hamişü'l-ciddiyye* kiraya verenin uğradığı her tür fiili zararı telafi etmek için kullanılabilir.
- R 25.7 İcare sözleşmesi başladıktan sonra, *hamişü'l-ciddiyye*, icare sözleşmesi için kararlaştırılan kira ödemesinin bir parçası olarak değerlendirilebilir.
- S 25.8. Sözleşme taraflarının *hamişü'l-ciddiyyenin*, icare sözleşmesinin kira ödemesinin bir parçası olarak değerlendirilmeyeceği konusunda anlaşmaları durumunda, *hamişü'l-ciddiyye* kiracıya iade edilecektir.
- S 25.9 Kiraya veren taraf yalnızca fiili zararını talep edecek ve *hamişü'l-ciddiyye* ile fiili zarar arasındaki tüm fazlalığı kiracıya iade edecektir.

(d) İcarenin urbun vasıtasıyla güvence altına alınması

- R 25.10 Bir *icare* sözleşmesine girdikten sonra, kiracı, kendisine aşağıdaki hakları sağlayan bir kaparoyu (*urbun*) kiraya veren tarafa verebilir:
- (a) Üzerinde anlaşılan belirli bir zaman dilimi içerisinde, *icare* sözleşmesine devam etmek veya
- (b) üzerinde anlaşılan bir zaman dilimi içerisinde, *icare* sözleşmesini sonlandırmak.
- S 25.11 Kiracının *icare* sözleşmesini feshetmeyi seçtiği 25.10 (b) paragrafına istinaden, *urbun* cayma tazminatı sayılacaktır.

26

İCARE AKDİNİN TAZMİNAT VE/VEYA GARÂMET (CEZA-İ ŞART) İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 26.1 Sözleşme tarafları, ilgili makamlarca belirlenen geç ödeme ücretlerinin uygulanmasını öngören bir maddeyi *icare* sözleşmesine dâhil etmeyi kabul edebilirler.

- S 26.2 Paragraf 26.1 ile ilgili olarak, geç ödeme ücretleri,
- (a) Kiraya veren tarafından üstlenilen fiili zararlar için bir tazminat, ve/veya
 - (b) Bir garâmet (Ceza-i Şart) içermelidir.
- R 26.3 Paragraf 26.2 (a) ile ilgili olarak, *tazminat*, kiraya veren açısından bir gelir olarak kabul edilebilir.
- S 26.4 Paragraf 26.2 (b) ile ilgili olarak, *garâmet (Ceza-i Şart)*, kiraya veren için bir gelir olarak kabul edilmeyecek ve Beytülmal'e (Devlet Hazinesi) ve/veya diğer hayır kurumlarına yönlendirilecektir.

İCARE SÖZLEŞMELERİNİN FESHİ VE TAMAMLANMASI (İNTİHA)

27 İCARENİN FESHİ

- S 27.1 Bir *icare* sözleşmesi aşağıdaki durumlardan herhangi birinin meydana gelmesi üzerine feshedilir:
- (a) Sözleşme taraflarının sözleşmeyi sonlandırmak için karşılıklı anlaşmaları,
 - (b) Sözleşme taraflarından herhangi birinin, üzerinde anlaştıkları bir zaman dilimi içerisinde *icare* sözleşmesini feshetme seçeneğini kullanması,
 - (c) *İcare* sözleşmesinde *urbun* ödeyen kiracının, belirlenen süre içerisinde sözleşmeyi devam ettirme seçeneğini kullanmaması veya
 - (d) *İcare mevsube fi'z-zimminin* (Zimmetin İcaresi) söz konusu olması veya sözleşme tarafları arasında kiralanan varlığın değiştirilmesi veya başka bir varlığın onun yerine geçmesi konusunda önceden bir anlaşma olması durumları haricinde, kiralanan varlığın tamamen imha olması.
- S 27.2 Paragraf 27.1 (c) hariç, *icare* sözleşmesinin feshedilmesi üzerine, kiraya veren taraf peşin ödenen kira bedelini kiracıya iade edecektir.
- R 27.3 Sözleşme taraflarından herhangi birinin ölümü nedeniyle sözleşmeyi yapamaması, *icareyi* otomatik olarak feshetmez. Yasal mirasçılar, *icare* sözleşmesine devam etme veya etmeme hakkını kullanabilir.

28 İCARE AKDİNİN TAMAMLANMASI

- S 28.1 *İcare* sözleşmesi, kira süresinin sona ermesi ve tüm kira ödemeleri ile diğer tüm yükümlülüklerin kiraya veren tarafından alınmasından sonra tamamlanır.
- S 28.2 *İcare* sözleşmesinin tamamlanmasından sonra, sözleşme tarafları, *icare* sözleşmesine ilişkin her tür yükümlülükten kurtulmuş olacaklardır.

29 YÖNETİM VE GÖZETİM

S 29.1 Her ne kadar mevcut yönetim ve gözetim düzenlemeleri, *icare* finansmanına uygulanabilir olsa da, *icare* finansmanı uygulamasına ilişkin olarak 29.2 ila 29.4 arasındaki paragraflarda belirlendiği üzere, İFK'lar, Yönetim Kurulu'nun, Şer'i Komitenin (SC) ve Üst Düzey Yönetimin görev ve sorumluluklarına ilişkin özel şartları yerine getirmelidir.

Yönetim Kurulu

S 29.2 Kurulun görev ve sorumlulukları aşağıdakileri içermektedir:

- (a) Aşağıdaki politikalar da dâhil olmak üzere, *icare* finansmanı faaliyetlerini düzenleyen politika ve prosedürleri onaylamak ve denetlemek,
 - (i) Peşin kira bedelinin tanınması ve varlığın teslim edilmemesi veya varlığın üzerinde anlaşılan şartnameye uymamasından dolayı müşteri tarafından feshedilmesi durumunda peşin ödenen kiranın iadesi,
 - (ii) Alt-kiralama (sub-lease) yapmanın ve kiralanan varlığın üçüncü bir şahıs tarafından kullanılmasının caiz olması ve
 - (iii) Tüketim malları³ ve motorlu araçları⁴ içeren *icare* finansmanı için, kiralanan varlığın mülkiyetinin yeniden elde edilmesi,
- (b) İslam hukuku ile ilgili politika ve prosedürlerin Şer'i Komite tarafından onaylanmasını sağlamak.

Şer'i Komite (SC)

S 29.3 Şer'i Komitenin görev ve sorumlulukları aşağıdakileri içermektedir:

- (a) İFK ile müşteri arasındaki hak ve yükümlülüklerin ilgili belgelerde belirtildiğinden emin olmak ve
- (b) Aşağıdakiler dâhil olmak üzere, *icare* finansmanı uygulamalarını düzenleyen ilgili politika ve prosedürlerde, şer'i sözleşmelerin veya kavramların uygulanmasını onaylamak:

3 Tüketici ürünleri, kişisel, ailevi veya hane halkı ile ilgili gayeler için satın alınan varlıklar anlamına gelir.

4 Motorlu araçlar ifadesi, motosikletler, taksiler, kiralanan araba ve otobüsler dâhil olmak üzere motorlu taşıtları içine alır.

- (i) İcare finansmanı için uygun varlıklar ve bu varlıkların kullanım amaçları,
- (ii) İlgili sözleşme taraflarınca üstlenilecek olan masraf ve giderlerin listesi,
- (iii) İcare vadesi içerisinde üçüncü bir tarafa *icare* finansmanının satışını sağlayan mekanizma,
- (iv) İcare finansmanı gayesiyle kiralanan varlığın mülkiyetinin İFK'dan müşteriye devri ile ilgili mekanizma,
- (v) Kiralanan varlığın uğrayacağı zarar, hasar ve değer düşüklüğünden müşterinin sorumlu tutulamayacağı mücbir sebep olaylarının yüzeysel bir listesi ve
- (vi) Aşağıdaki hususlardan kaynaklananlar da dâhil olmak üzere, vade bitiminden önce *icare* finansmanının ödemesi veya sona erdirilmesine yönelik bir mekanizma,⁵
 - (a) Yeniden finansman (refinancing) uygulamaları,
 - (b) Temerrüt,
 - (c) Taraflardan herhangi birinin hukuki ehliyetini kaybetmesi,
 - (d) Mücbir sebep olayları nedeniyle kiralanan varlığın bütünüyle yok olması ve
 - (e) mücbir sebep dışındaki olaylar nedeniyle kiralanan varlığın bütünüyle yok olması.

Üst Düzey Yönetim

S 29.4 Üst Düzey Yönetimin rol ve sorumlulukları aşağıdakileri içermektedir:

- (a) *İcare* finansmanı işlemlerini yöneten politika ve prosedürler oluşturmak ve bunların İFK içindeki tüm ilgili birimlere uygun şekilde iletilmesini ve sorumlulukların verilmesini sağlamak,

5 Uygulanacak olan herhangi bir erken sonlandırma ücreti dâhil.

- (b) Düzenli teftişler yapmak ve onaylanan politikalara uyumu gözlemek ve
- (c) İlgili bilgilerin güncel olarak Yönetim Kuruluna ve Şer'î Komiteye iletilmesini sağlamak.

30 YAPILANDIRMA

Yapı

- R 30.1 Bir İFK, *icare* finansmanını, *icare* sözleşmesini diğer İslam hukuku sözleşmeleriyle veya *bey'* (satış), *hibe* (hediye), *istisna* (üretim siparişi) ve *vaat* (taahhüt veya söz) gibi kavramlarla birlikte düzenleyerek yapılandırabilir. *İcare* finansmanının yaygın bir örneği, *icare müntehiye bi't-temlik*'tir.
- S 30.2 İFK, aşağıdaki düzenlemeler de dâhil olmak üzere, *icare* finansmanı için başlangıcından paragraf 22.2 uyarınca sona ermesine kadar ele alan uygun bir yapı belirlemelidir:
- (a) Müşterinin varlığın mülkiyetine sahip olma niyetini veya İFK'nın mülkiyeti devretme niyetini yansıtan herhangi bir *vaat* veya
 - (b) Kiralanan varlığın mülkiyetinin devrine ilişkin bir sözleşme veya düzenleme.
- R 30.3 İFK, müşterinin varlığa sahip olma niyetini veya İFK'nın vadesi geldiğinde varlığın mülkiyetini müşteriye devretme niyetini yansıtan aşağıdaki mekanizmalardan herhangi birini kullanabilir:
- (a) Müşteri tarafından veya üçüncü bir tarafça⁶ verilen satın alma *vaadi*,
 - (b) İFK tarafından verilen *hibe vaadi*,
 - (c) İFK tarafından verilen satma *vaadi* veya
 - (d) İFK tarafından verilen şartlı *hibe*.
- S 30.4 Paragraf 30.3'e karşın, İFK, erken ödeme veya temerrüt durumunda, mülkiyeti devretme mekanizması olarak müşteri tarafından verilen satın alma *vaadini* kullanır.

⁶ Müşterinin dışında başka birini ifade eder.

- S 30.5 *İcare finansman yapısının bir vaat içerdiği durumlarda:*
- (a) İFK'nın *vaatte* bulunan ve kiraya veren taraf olarak hareket ettiği paragraf 30.3 (b) ve (c) durumlarında, İFK, tetikleyici olayların meydana gelmesi üzerine sözleşmeyi taahhüt edilen şekliyle icra ederek *vaadi* yerine getirecektir ve
 - (b) Müşterinin *vaatte* bulunduğu paragraf 30.3 (a) ve 30.4 durumlarında, müşteri *vaadi* yerine getirmek istiyorsa, İFK ilgili belgeleri icra etmelidir.
- S 30.6 Şayet bir *icare* sözleşmesi başka bir İslam hukuku sözleşmesiyle birlikte düzenlenmişse, İFK, *icare* finansmanının etkinliğini sağlamak için sözleşme ve kavramlar arasında İslam hukuku tarafından şart koşulan uygun sıralamayı takip etmelidir.⁷
- S 30.7 Paragraf 30.3 (a) ve 30.3 (c)'de belirtilen *icare* finansman yapısının sırasıyla satın alma veya satma *vaadini* içermesi durumunda, İFK sözleşmenin başlangıcında varlığın satış fiyatı veya satış fiyatının hesaplanmış formülünü belirlemeli ve müşteriye bilgi vermelidir.
- S 30.8 Paragraf 30.3 (a) ve (c) kapsamındaki *vaadin* benimsenmesi ve *icare* finansmanının, tüketim mallarının veya motorlu taşıtların⁸ edinilmesi veya finanse edilmesinde kullanılması durumunda, İFK nihai kararını vermeli ve müşteriye son taksit miktarının varlığın satış fiyatı olarak kabul edileceğini bildirmelidir.
- S 30.9 İFK, müşteri tarafından satıcıya/tedarikçiye ödenecek mevduatların nasıl ele alınacağına ilişkin net bir karar vermelidir.⁹
- S 30.10 İFK, *icare* finansmanının feshedilmesi durumunda müşteri tarafından ödenen mevduatların uygun bir şekilde ele alınmasını sağlamalıdır.

Maliyetler ve Harcamalar

- S 30.11 Paragraf 16.7 uyarınca, kiralanan varlığın bakım ve tekafül teminatı (koruma) maliyetinin tespitinde, İFK tarafından adil ticaret uygulamalarına riayet edilmelidir.

7 Örneğin, İFK müşteriyle *icare* sözleşmesini yapmadan önce kiralanan varlığın mülkiyetini üzerine aldığından emin olmalıdır ve varlığı müşteriye devreden satış sözleşmesi, her ne kadar taraflardan biri imzalamış olsa da, ancak *icare* finansman süresi sona erdikten veya sonlandırıldıktan sonra geçerli olmalıdır.

8 Paragraf 29.2'de tanımlanan tüketim malları ve motorlu taşıtlar.

9 Örneğin, bir varlık satın almak için İFK'nın vekili olarak hareket eden müşteriye geri ödeme yapmak yerine, yatırılan parayı bir güvence bedeli ya da kaparo olarak kabul edebilir.

R 30.12 Kiralanan varlığın bakım ve tekafül teminatı maliyetinin müzakere edilmesinde, İFK aşağıdakileri dikkate alabilir:

(a) Düzeltilmiş/Ayarlanmış Kira Bedeli

Müşterinin, varlığa yönelik bakım maliyetini ve tekafül katkısını üstlenmeyi kabul etmesi durumunda, müşteri daha düşük veya daha rekabetçi bir kiradan yararlanabilir veya

(b) Toptan Yararlanma Hakkı

İcare finansmanı sözleşmesinde belirlendiği üzere, müşterinin *icare* süresince varlıktan toptan yararlanma hakkına sahip olması durumunda İFK, kiralanan varlığın bakım ve tekafül katkı masrafının müşteri tarafından yüklenilmesi konusunda pazarlık edebilir.¹⁰

R 30.13 İFK, hem müşteri hem de İFK tarafından karşılıklı olarak kabul edilen başka masraflar¹¹ uygulayabilir.¹²

Kira Bedeli

R 30.14 Kira tutarı veya oranı, *icare* finansman süresi boyunca periyodik olarak revize edilebilir.

S 30.15 Paragraf 30.14'e istinaden, kira tutarı veya oranının periyodik olarak revize edilmesi konusunda, İFK ve müşterisi *icare* finansmanının başlangıcında karşılıklı olarak anlaşmalıdırlar.

S 30.16 İFK, kira revizyonunu garanti eden tetikleyici olayları da içerecek şekilde, kira bedeli veya oranının revize edilmesine yönelik politika ve prosedürler belirleyecektir.¹³

10 Örneğin, konut için yapılan bir *icare* finansmanı durumunda, müşteri, evin itifa hakkına zarar vermediği ve kira taksitlerini şart koşulan süre içinde ödediği müddetçe evde değişiklik/tadilat yapabilir.

11 Örneğin, geç ödemeden ve finansmanın erken ödenmesinden kaynaklanan masraflar, yani bir *icare* finansmanının vadesinden önce ödenmesi amacıyla yapılan masrafın makul bir tahmininin yapılması.

12 Perakende müşteriler için, ücret ve harçların uygulanması, *Finansal Ürün ve Hizmetlerde Ücret ve Harçların Belirlenmesi Rehberi* (the Guidelines on Imposition of Fees and Charges on Financial Products and Services) ile uyumlu olmalıdır.

13 Örneğin, ekonomik şartlardaki değişiklikler, tekafül bedeli (İFK maliyeti üzerine almışsa), otoritenin yeni düzenlemeleri veya piyasa oranındaki yani finansman Baz Oranındaki değişiklikler (örneğin, Referans Oranı Çerçevesi (Reference Rate Framework) belirlendiği üzere) gibi.

- S 30.17 İFK, intifa hakkı verilmeden önce veya kiralanacak varlığın inşaatı sırasında müşteriden alınan avans ödemesinin¹⁴ amacını açıkça belirlemeli ve buna göre işlemi İFK'nın finansal hesaplarına kaydetmelidir.
- S 30.18 Kira bedelinin kiralanın varlığın teslimi öncesinde peşin alındığı paragraf 14.7 ve 14.9 ile ilgili olarak, İFK aşağıdakileri belirleyerek politika ve prosedürlerinde belirtmelidir:
- (a) Peşin kira bedelini tahakkuk ettirmek için uygun yöntem ve
 - (b) Kiralanan varlığın teslim edilmemesi veya varlığın üzerinde anlaşılan şartnameye uymaması nedeniyle müşterinin sözleşmeyi feshetmesi durumlarında peşin verilen kira bedelinin iade işlemine ilişkin prosedür.

Sonlandırma

- S 30.19 İFK, *icare* sözleşmesinin vade tarihinden önce sona ermesini tetikleyen olayları veya şartları belirlemelidir.
- R 30.20 *İcare* sözleşmesinin erken sona ermesini tetikleyen olay veya şartlar, *icare* finansmanının erken ödenmesini veya *icare* sözleşmesinin hükümlerinin herhangi birisinin ihlalini içerebilir.
- S 30.21 İFK, aşağıdaki durumlarda, müşterinin kiralanın varlığı satın alma *vaadini* işleme koyma talebinde bulunmamalıdır:
- (a) Bir varlığın mücbir sebeplerle tamamen yok olması ve
 - (b) Yapım aşamasında olan bir varlığın tamamlanmaması veya teslim edilememesi.
- S 30.22 İFK, aşağıdakileri de içermek üzere, farklı tetikleyici olaylara göre uygun bir çözüm mekanizması tesis etmelidir:
- (a) Temerrüt olayları,
 - (b) Müşterinin ölümü ve
 - (c) Kiralanan varlığın kısmen ve tamamen kaybı.

14 Bir *icare mevsufe fi zimme* (Zimmetin İcaresi) yapısı için peşin olarak alınan kira bedeli.

- R 30.23 İFK, temerrüt durumlarında kullanılabilir çözüm mekanizmasının bir örneğini sunan Ek 4'e başvurabilir.
- R 30.24 Müşterinin ölümü durumunda uygun çözüm mekanizmasının tesis edilmesinde, İFK aşağıdakileri göz önünde bulundurabilir:
- (a) Ölen müşterinin ödenmemiş yükümlülüklerini karşılamak için tekafülden (şayet varsa)¹⁵ bir miktar talep etmek,
 - (b) İcare finansmanının yasal belgelerine, varisin finansmana devam edebilmesi konusunda özel bir hüküm koymak veya
 - (c) Kanuni mirasçının icare finansmanını durdurmayı seçmesi durumunda, İFK, kiralanan varlığı yeniden edinip icare sözleşmesini feshedebilir.
- R 30.25 Mücbir sebeplerle varlığın tamamen kaybedilmesi durumu için bir çözüm mekanizmasının kurulmasında, İFK aşağıdakileri göz önünde bulundurabilir:
- (a) Mücbir sebep olaylarını tespit etmek ve her bir olayın risk seviyesini değerlendirmek,
 - (b) Maddi bir risk seviyesine sahip olduğu değerlendirilen mücbir sebep halleri hakkında tekafül teminatı bulunduğundan emin olmak ve
 - (c) Mücbir sebep nedeniyle tam hasar meydana gelmesi durumunda, belgelere dayalı deliller ve bildirim süresi dâhil olmak üzere, müşterinin İFK'yı bilgilendirmesi için gerekli olan prosedür ve şartların çerçevesini belirlemek.

Dokümantasyon

- S 30.26 İFK, İslam hukuku gereklilikleri ile uyumlu bir icare finansmanı için, kapsamlı ve yasal olarak uygulanabilir belgeler¹⁶ geliştirecektir. Söz konusu belgeler, kiralanan varlığın mülkiyetini, mülkiyeti devretme mekanizmasını, kira ödemesi şartlarını ve icare finansman süresini açıkça belirtmelidir.

15 Örneğin, tekafül kredi koruma planı, azalan tekafül veya azalan vadeli ipotek tekafülü.

16 Sözleşmeleri, ana sözleşmeleri ve faturalar, teslimat senetleri, emtia senetleri, ve ticari ve finansal işlemlerde yaygın olarak kabul edilen diğer belgeler gibi ticari belgeleri içine alır.

- S 30.27 İFK, *icare* finansmanının aşağıdakileri içeren belgelerle desteklenmesini sağlamalıdır:
- (a) Kiralanan varlığın mülkiyeti,
 - (b) *İcare* finansmanının şart ve koşulları,
 - (c) Kiralanan varlığın mülkiyetini devretme mekanizması,
 - (d) Kiralanan varlığın mülkiyetinin müşteriye devredilmesi,¹⁷
 - (e) Uygulanabilir olduğu durumlarda, varlığın edinimi için bir vekil (temsilci) atanması.
- S 30.28 İFK, belgelerde kullanılan Arapça terminolojiyi, sözleşme taraflarının anlamasına olanak sağlamak için yeterince açıklamalı veya tercüme etmelidir.

Varlığın Mülkiyetine İlişkin Belgeler

- S 30.29 Kiraya veren taraf olarak, İFK, *icare* finansman sözleşmesini yapmadan önce varlık üzerindeki mülkiyetini gösteren ilgili belgelere¹⁸ sahip olduğundan emin olmalıdır.
- R 30.30 İFK, varlığın mülkiyetini aşağıdakiler vasıtasıyla edinebilir:
- (a) Satıcıdan, tedarikçiden, müşteriden (satış ve geri kiralama durumunda) veya diğer bir taraftan doğrudan satın alma,
 - (b) Varlığın inşaatı (*icare mevsufe fi'z-zimme* (Zimmetin İcaresi) durumunda) veya
 - (c) Diğer satışa dayalı sözleşmeler.

İcare Finansmanı Belgeleri

- S 30.31 İFK, *icare* finansman sözleşmesinde sözleşme taraflarının şartlarını, koşullarını, haklarını, görevlerini ve yükümlülüklerini açıkça belirtmelidir. Sözleşme en azından aşağıdaki hususları açıkça belirtmelidir:
- (a) Sözleşme taraflarının görevleri,

17 Örneğin, Tahliye Mektubu, Mülkiyet Devri Bildirimi, Emanetin Sonlandırılması Mektubu.

18 Örneğin, Satın alma Faturası, Yenileme Anlaşması, Satın alma Anlaşması veya Vekâlet Anlaşması.

- (b) *İcare* finansmanının aşağıdakileri içeren şart ve koşulları,
- (i) Kiralanan varlığın tanımı ve özellikleri,¹⁹
 - (ii) *İcare* finansmanının üzerinde anlaşılan süresi,
 - (iii) Temerrüt ve kiralanan varlığın bütünüyle yok olması durumları ile ilişkili toparlanma sürecinin tanımı, uygulanabilir muameleleri ve şartları,
 - (iv) Müşterinin ihmali, suiistimali, veya belirlenen şartları ihlali nedeniyle kiralanan varlığın bütünüyle kaybedilmesi durumunda uygulanacak tazminat mekanizmasına dair hüküm,
 - (v) Mücbir sebeplerle, kiralanan varlığın bütünüyle kaybedilmesi durumuna ilişkin hüküm,
 - (vi) Temerrüt halinde, kiralanan varlığın alım fiyatını belirlemek için kullanılacak mekanizma veya formül,
 - (vii) Tüketim mallarını ve motorlu taşıtları içeren *icare* finansmanı için mülkiyeti yeniden elde etmenin şartları, 32.11 ila 32.14 arasındaki paragraflarda belirtilen şartlara uyacak şekilde; İFK tarafından mülkiyetin yeniden elde edilmesine ilişkin prosedürlere dair hükümler,
 - (viii) Sözleşme taraflarının ölümü veya yasal ehliyetlerini kaybetmeleri ile ilgili hükümler ve
 - (ix) Finansmanın erken ödenmesi ve kiralaların geç ödenmesi ile ilgili hükümler ve
- (c) *İcare* finansman sözleşmesinde sözleşme taraflarının aşağıdakileri de içermesi gereken hak, görev ve yükümlülükleri:
- (i) Ödenecek dönemsel kira ve toplam kira tutarı (eğer *icare* finansmanı sabit bir kâr oranı benimserse),

¹⁹ Varlığın tanımı, uygulanabilir olduğu durumlarda, varlığın yeni, kullanılmış veya yenilenmiş olup olmadığını, üretim modeli veya yılını içerebilir.

- (ii) İlk kira bedeli, bir gösterge veya formül, ve her tür uygulanabilir minimum ve maksimum limitler (eğer *icare* finansmanı değişken bir kâr oranı benimserse),
- (iii) Kiralanan varlığın kaybedilmesi, zarar görmesi veya değer kaybetmesi durumunda sözleşme taraflarının maliyet ve masrafları üstlenme sorumluluğu,
- (iv) Müşterinin, *icare* finansmanı süresi boyunca varlığın iyi durumda olmasını sağlama ve varlığı İslam hukuku ve diğer uygulanabilir yasaların izin verdiği amaçlar doğrultusunda kullanması sorumluluğu,
- (v) Müşterinin kiralanan varlık üzerinde alt-kiralama yapması veya üçüncü bir tarafın kiralanan varlığı kullanması konularındaki izin durumu ve
- (vi) Müşterinin kiralanan taşınır bir varlığın lokasyonunda bir değişiklik olduğu durumlarda İFK'ya bildirimde bulunma sorumluluğu.

Varlık Mülkiyetini Devretme Mekanizması için Belgeler

- S 30.32 İFK, müşterinin varlığa sahip olma niyetinin ve İFK'nın varlığın mülkiyetini müşteriye devretme niyetinin, *icare* finansman sözleşmesinden ayrı olarak belgelenmesini ve yürütülmesini sağlamalıdır.²⁰
- S 30.33 İFK, *icare* finansman sözleşmesinin başlangıcında, kiralanan varlığın mülkiyetinin İFK'dan müşteriye devredilmesi için üzerinde anlaşılacak şartları ve mekanizmaları açıkça belirtmelidir.²¹

Varlık Mülkiyetinin Devri için Belgeler

- S 30.34 İFK, *icare* sözleşmesinin vade tarihinde veya erken sonlandırılma anında, kiralanan varlığın mülkiyetinin devredildiğini kanıtlayan belgenin, *icare* finansmanı sözleşmesinden ayrı olarak belgelendirildiğinden ve yürütüldüğünden emin olmalıdır.

20 Örneğin, müşteri tarafından verilen bir satın alma *vaadi* kullanılıyorsa, *vaat* belgesi, *icare* finansman sözleşmesinden ayrılmalıdır.

21 Örneğin, erken ödeme durumunda, varlığı satın alacağına dair *vaatte* bulunan müşteri, mülkiyeti devrettiğini kanıtlamak için satın ve satın alma sözleşmesini tatbik etmelidir.

S 30.35 Şayet müşteri sözleşmenin başlangıcında, varlığın mülkiyetini vade sonunda veya erken sona ermesi üzerine transfer etmek için bir satış sözleşmesi yaparsa, İFK belgenin ancak *icare* sözleşmesi sona erdikten sonra yürürlüğe girmesini sağlamalıdır.

Ek Belgeler

R 30.36 İFK, genel yapıyı ve *icare* finansmanının şart ve koşullarını belirlemek için müşterisiyle bir ana anlaşma yapabilir.

R 30.37 İFK, aşağıdaki hususlarda ilave ek belgeler yürütebilir:

- (a) İFK'nın kiralanacak varlığı edinmesinden sonra, müşteri tarafından *icare* finansman sözleşmesine gireceğine dair verilen *vaat*,
- (b) Müşteri tarafından satıcıya veya tedarikçiye *hamişü'l-ciddiyye* (güvence bedeli), kira depozitosu veya mülk hissesi olarak ödenmesi gereken depozitoların nasıl ele alınacağını da ana hatlarıyla açıklayacak şekilde, varlığın alımını üstlenmek üzere müşteri için bir vekil atanması,
- (c) İFK'nın, *icare* finansmanının ödenmesinden önce varlığa rücu hakkı,
- (d) Müşterinin kiralanacak varlığın koşullarını kabul ettiğine ve tatmin olduğuna dair ikrarı,
- (e) Üçüncü şahıslar tarafından kira ödemeleri veya İFK'ya olan herhangi bir borç konusunda kefil olunması,
- (f) Müşterinin ihmali veya varlığı kötü kullanması sonucu ortaya çıkan zarar veya hasara karşı, İFK'nın tazmin edilmesine yönelik belgeler ve
- (g) İlgili diğer yasal belgeler.

31 RİSK YÖNETİMİ

S 31.1 İFK, *icare* finansmanı boyunca, aşağıdakiler de dâhil olmak üzere, riskleri etkin bir şekilde yönetmelidir:

- (a) Finansmanın değere oranı konusunda temkinli bir limit belirlemek ve kiralanan varlığın hizmet süresine dayalı olarak temkinli bir maksimum finansman süresi tespit etmek gibi uygun risk yönetimi tekniklerinin değerlendirilmesi ve uygulanması,
- (b) Şayet İFK, varlığı doğrudan tedarikçiden ediniyorsa, varlığı satın almadan önce güvence bedeli veya *urbun* (kaparo) talebinin bir risk azaltma önlemi olarak uygulanması ve
- (c) Kiralanan varlık için alınan tekafül teminatının miktarı ve karşılması gereken risk²² türleri ile ilgili net hükümlerin olması.
- S 31.2 Paragraf 30.37 (c) uyarınca, İFK, yasal kısıtlamaları ve yargı bölgeleri arasındaki farklılıkları dikkate alarak bağlayıcı ve değiştirilemez bir belge oluşturmak suretiyle kiralanan varlığa veya diğer teminatlara yasal olarak uygulanabilir bir rücu hakkına sahip olduğundan emin olmalı ve söz konusu olduğu durumlarda, varlık üzerindeki çıkarlarını resmi kayıtlara geçirmelidir.
- S 31.3 İFK politika ve prosedürlerinde, aşağıdaki hususlara dair izin ve şartların²³ durumlarını ana hatlarıyla belirtmelidir:
- (a) Alt-kiralama ve
- (b) Kiralanan varlığın üçüncü bir tarafça kullanılması.
- S 31.4 *İcare mevzuatı fi'z-zimme* (Zimmetin İcaresi) söz konusu olduğunda, İFK, satıcının, üreticinin veya yüklenicinin sözleşmeden doğan yükümlülüklerini yerine getirme ve kiraya verilecek varlığı İFK'ya zamanında teslim etme kapasitelerini değerlendirmek için gerekli durum tespit sürecini gerçekleştirmelidir.

32 İŞ VE PİYASA DAVRANIŞI

- S 32.1 İFK, *icare* finansmanının adil, şeffaf, sorumlu ve profesyonel bir şekilde yürütüldüğünden emin olmak için politika ve prosedürlerinde müşterilerinin menfaatlerini dikkate almalıdır.

22 Yangın, hırsızlık, kaza ve sel gibi.

23 Örneğin, varlığın İslam hukuku ile uyumlu amaçlarla kullanımı ile ilgili kısıtlamalar ve alt-kiracının veya üçüncü tarafın ihmali, suiistimali veya belirlenen şartları ihlali gibi bir nedenle varlığın zarar görmesi durumunda müşterinin sorumluluğunun otomatik olarak düşmeyeceği gibi alt-kiralama ve üçüncü taraf kullanımına ilişkin riskleri azaltmak için konulacak şartlar.

Bilginin Beyanı

- S 32.2 Sözleşme öncesi aşamada, İFK, *icare* finansmanına ilişkin yeterli ve ilgili bilgiyi sağlamalıdır.
- S 32.3 İFK, Ürün Bilgilendirme Formunda²⁴ aşağıdakilere dair ek açıklamalar sunar:
- (a) Sözleşme taraflarının görevleri, sorumlulukları, hakları ve yükümlülükleri,
 - (b) *İcare mevzuatı fi'z-zimme* (Zimmetin İcaresi) söz konusu olduğunda, aşağıdaki hususlarda özel açıklamalar yapılması zorunludur:
 - (i) Varlığın teslim edilmesinden önce geçerli kâr oranı ve
 - (ii) Varlığın teslim edilmemesi ve varlığa ilişkin kararlaştırılan şartnamelere uyulmamasından kaynaklanan fesih durumunda peşin ödenen kiranın müşterilere iade yükümlülüğü,
 - (c) Varlığın mülkiyetinin devri için gerekli mekanizma.²⁵ Şayet *vaat* kullanılmışsa, İFK müşterilerin verdikleri *vaatten* kaynaklanan yükümlülüklerin ve borçların farkında olmalarını sağlamak için *vaat* şartlarını ihlal etmenin sonuçlarını açıklamalıdır,
 - (d) Güvence bedeli, kira depozitosu veya kaparo olarak müşteriler tarafından ödenebilecek depozitoların amaçlarına ve *icare* finansman sözleşmesinin herhangi bir şartının ihlali veya sona erdirilmesinin sonuçlarına dair açıklama,
 - (e) Uygulanabilir formül ve kâr oranına ilişkin açıklama, hesaplama ile ilgili bir örneklem ve değişken kâr oranlı *icare* finansmanı için asgari ve azami kiralama limitleri ve
 - (f) *İcare* finansmanının vadesinden önce ödenmesine ilişkin uygulanabilir formül ve şartlara dair açıklama.

24 Veya perakende olmayan müşteriler için Genel Hüküm ve Koşullar gibi alternatif bir belge.

25 Müşteri tarafından verilen satın alma *vaadi* ve İFK tarafından verilen satma *vaadi* gibi.

- S 32.4 İFK, promosyon malzemeleri ve Ürün Bilgilendirme Formu dâhil olmak üzere tüm bilgi açıklamalarında, *icarenin* ve diğer ilgili sözleşme veya düzenlemelerin yapısını yansıtan uygun terminolojilerin²⁶ kullanılmasını sağlamalıdır.
- S 32.5 İFK, şartlar ve koşullar, özellikler, haklar, yükümlülükler, ücretler veya harçlardaki değişikliklerin bildirimlerini yapmak gibi, müşteriye *icare* sözleşmesi süresince ilgili ve zamanında bilgi vermelidir.

Adil İlişkiler

- S 32.6 İFK, özellikle aşağıdaki konularda, adil işlemlerin yapılmasını garanti etmek için açık politika ve prosedürler uygulamalı ve yürütmelidir:
- (a) Potansiyel müşterilerin uygunluk ve satın alma gücü değerlendirmesi,
 - (b) Bilinçli bir karar sürecini mümkün kılmak için müşterilere güncel olarak iletilecek açık ve kesin bilgi beyanı ve
 - (c) Müşterilere ücret ve sorumluluk yüklenmesi.
- S 32.7 *İcare mevsufe fi'z-zimme* (Zimmetin İcaresi) kapsamında, İFK, yüklenicinin üzerinde anlaşmaya varılan süre içinde varlığı teslim etmemesi durumunda, müşteri tarafından verilen satın alma *vaadini* işleme koymayacaktır.
- S 32.8 İFK, *icare* finansmanının sona erdirilmesi veya vadesinden önce ödenerek kapatılması durumunda aşağıdakilere riayet etmelidir:
- (a) Müşteri tarafından ödenecek maksimum tutar, tasfiye ödemesi tutarı olacaktır (yani, henüz ödenmemiş kira bedelleri ile anapara tutarının bakiyesi) ve
 - (b) Uygulanan herhangi bir erken sonlandırma ücreti, *Sorumlu Finansman* (Responsible Financing)'a dair yönergeye göre, finansmanın vadesinden önce feshedilmesi veya ödenerek kapatılmasından kaynaklanan ve İFK tarafından üstlenilecek olan maliyetlerin makul bir tahminini temsil etmelidir,
 - (c) Müşteriye uygulanan diğer ilgili ücret ve masraflar, *Finansal Ürün ve Hizmetlere Ait Ücret ve Masrafların Uygulanmasına İlişkin Rehber* (Guidelines on Iposition of Fees and Charges on Financial Products and Services) dayanmalıdır ve

26 Örneğin, taksitlendirme planı yerine kira planı.

- (d) İFK'nın Şer'î Komitesi, İFK tarafından üstlenilen makul maliyeti yansıtmak için erken fesih ücretinin uygulanmasında ve belirlenmesinde etkin bir gözetim gerçekleştirmelidir.
- R 32.9 İFK'nın, müşterinin ölümü veya yasal ehliyet kaybı durumunda, *icare* finansmanının sürdürülmesine ilişkin yasal mirasçıları derhal devreye sokabilmesini sağlamak için,²⁷ İFK'nın, *icare* finansmanı başlangıcında müşterinin yasal mirasçıları hakkında bilgi talep etmesi teşvik edilir.²⁸
- R 32.10 Şayet yasal varisler, müşterinin ölümü veya yasal ehliyet kaybı durumunda, *icare* finansmanını durdurmayı tercih ederse, İFK, kiralanan varlığı geri alabilir ve elden çıkarabilir.

Tüketim Mallarının ve Motorlu Taşıtların Yeniden Edinimi

- S 32.11 İFK, tüketim mallarını ve motorlu taşıtları içeren *icare* finansmanı kapsamındaki yükümlülükler konusunda müşterinin temerrüdü halinde, kiralanan varlığın zilyetliğini geri almaya ilişkin politika ve prosedürleri tespit etmelidir.²⁹
- S 32.12 Paragraf 32.11 ile ilgili olarak, İFK, kiralanan varlığın zilyetliğini geri almak için ilgili politika ve prosedürlerinin aşağıdakileri içerdiğinden emin olmalıdır:
- (a) Varlığın geri alınmasına ilişkin tetikleyici olaylar,
- (b) Müşterinin *icare* dönemi boyunca ödediği toplam kira bedelinin *icare* finansman tutarının % 75'inden fazla olması durumunda İFK'nın kiralanan herhangi bir varlığın zilyetliğini geri almadan önce mahkeme emri almasının gerekliliği,³⁰
- (c) İFK'nın kiralanan varlığının zilyetliğini geri alma niyetini müşteriye bildirmesi,
- (d) İFK'dan zilyetliği geri alma bildirimini aldıktan sonra ihbar süresi içerisinde varlığı teslim eden müşterinin üzerine herhangi bir zilyetliği geri alma maliyetinin, geri almaya bağlı ikincil maliyetlerin ve depolama maliyetinin yüklenememesi yönündeki hakları,

27 Delilik ve uzun süreli koma gibi durumlar bireysel müşterilerin yasal ehliyet kaybı anlamına gelir.

28 Özellikle iletişim bilgileri ve kimlik doğrulama için gerekli bilgiler.

29 Paragraf 29.2 (a) (iii)'da tanımlanan tüketim malları ve motorlu taşıtlar.

30 Anapara tutarının finansmanını ifade eder.

- (e) İFK'nın zilyetliği geri almasından sonraki prosedürler, nitekim bunlar müşteriye ve zilyetliği geri almaya kefil olan tarafa bildirimde bulunulmasını ve kendileriyle müşteriye yapılacak finansman ödemesi hakkında iletişime geçilmesini içine alır,
 - (f) İFK'nın geri alınan varlığa ilişkin yükümlülükleri ve kısıtlamaları ve
 - (g) Zilyetliği geri alınan varlığın elden çıkarılması işleminin açık artırma dışında bir yöntemle gerçekleştirilmesi halinde, İFK'nın varlığı satın alma konusundaki ilk seçeneği müşteriye sunduğu, geri alınan varlığın elden çıkarılma prosedürleri.
- S 32.13 İFK, iç politika ve prosedürlerde öngörüldüğü şekilde, müşterinin kiralanan varlığın zilyetliğinin geri alınmasına ilişkin hak ve yükümlülüklerinin, *icare* finansmanının yasal dokümantasyonuna yansıtıldığından emin olmalıdır.
- S 32.14 Varlığın İFK tarafından elden çıkarılmasından elde edilen gelirin *icare* finansmanını kapatmak için ödenmesi gereken tutarı aşması durumunda, İFK artan tutarı müşteriye iade etmelidir.

33 FİNANSAL BEYAN

- S 33.1 *İcare* finansmanının yapısına ilişkin netliği arttırmak için, İFK, finansal tabloların ek notlarında aşağıdaki bilgileri açıklamalıdır:
- (a) Bu finansman yöntemi kapsamında finanse edilen varlıklar, *icare* finansman süresi boyunca İFK'nın mülkiyetindedir ve
 - (b) Varlıkların mülkiyeti, *icare* finansmanı sonunda müşterilere uygun bir mekanizma³¹ yoluyla devredilecektir.

31 Örneğin satış, hibe veya şartlı hibe.

34 YÖNETİM VE DENETİM

S 34.1. İFK, *icarenin* risk profilini yeterince anlamalı ve riskleri yönetmek için belirlenen uygun bilgi ve beceriye sahip kaynakların mevcut olduğundan emin olmalıdır.

Yönetim Kurulu

S 34.2. Yönetim Kurulu, *icarenin* idaresi konusunda etkin bir gözetim işlevini mümkün kılacak sağlam bir yönetim yapısı tesis etmelidir. Yönetim yapısının yeterliliği, *icarenin* niteliği, karmaşıklığı ve risk profili ile orantılı olacaktır.

S 34.3 Yönetim Kurulunun görev ve sorumlulukları aşağıdakileri içerecektir:

- (a) İFK'nın *icareye* yönelik iş ve risk stratejisini belirlemek,
- (b) *İcarenin* işleyişini düzenleyen politika ve prosedürleri onaylamak ve denetlemek. Söz konusu politika ve prosedürler, en azından, aşağıdaki hususları içermelidir:
 - (i) Varlık edinme veya yapım kriterleri ve yöntemi,
 - (ii) Vekil atanması ve birimlerin dış kaynak kullanımı,
 - (iii) Değer tespit yöntemleri,
 - (iv) Finansal kiralama (leasing) düzenlemesi,
 - (v) Özellikle yasal ehliyet kaybı, varlığın zarar görmesi ve elden çıkarılması durumları için çıkış stratejileri,
 - (vi) Piyasa ve envanter risklerini azaltmak için alınacak önlemleri içeren risk yönetimi ve iç kontroller,
 - (vii) Alt-kiralama ve üçüncü şahıs kullanımlarının kabul edilebilirliği,
 - (viii) Risk bilgilendirmesi içeren fiyatlandırma ve
 - (ix) Bilginin beyanı.
- (c) İslam hukuku ile ilgili politika ve prosedürlerin Şer'i Komite tarafından onaylanmasını sağlamak,

- (d) İcare işlemlerinin niteliği, ölçeği ve karmaşıklığı ile orantılı iç kontrollerin yönetim tarafından planlanıp uygulanmasını denetlemek ve
- (e) Malezya Merkez Bankası tarafından belirtilen gerekliliklere ve İFK tarafından oluşturulan politika ve prosedürlere uyumu değerlendirmek için düzenli olarak bağımsız incelemelerin yapılmasını sağlamak.

Şer'i Komite

S 34.4 Şer'i Komitenin görev ve sorumlulukları aşağıdakileri içermelidir:

- (a) İslam hukuku gerekliliklerinin, *icareyi* yöneten ilgili politika ve prosedürlerde uygun şekilde tatbik edildiğini onaylamak. Bu politikalar, asgari olarak, aşağıdaki hususları kapsamalıdır:
 - (i) İcare işlemleri için uygun varlıkların neler olduğu ve varlıkların kullanımı ve
 - (ii) İlgili taraflarca karşılanacak masraf ve giderlerin listesi,
- (b) Yasal belgeler ve diğer belgelerde belirtilen şart ve koşulların³² İslam hukuku ile uyumlu olduğu konusunda müzakereler yapmak ve onaylamak,
- (c) *İcare* ile ilgili şer'i inceleme ve denetimlerin yürütüldüğünden emin olmak,
- (d) Şer'i meselelerle ilgili Malezya Merkez Bankası ve ilgili diğer merciler tarafından yayınlanan şer'i hükümler, kararlar veya yönergeler hakkında İFK'ya tavsiyelerde bulunmak ve açıklamalar yapmak ve
- (e) İslam hukuku gerekliliklerine gereğince riayet edildiğinden emin olmak için *icare* uygulamasında gözetim rolü üstlenmek.

Üst Düzey Yönetim³³

S 34.5 Üst Düzey Yönetimin görev ve sorumlulukları aşağıdakileri içerecektir:

32 Ürün kılavuzu, tanıtım veya pazarlama malzemeleri, satış örnekleri ve broşürler gibi.

33 Kurumsal Yönetim yönergesinde ve Kalkınma Finans Kurumları için Kurumsal Yönetim Kılavuzunda (Guidelines on Corporate Governance for Development Financial Institutions) tanımlandığı şekilde.

- (a) İFK'nın iş hedefleri doğrultusunda iş stratejilerini, iç kontrolleri ve risk yönetimi mekanizmalarını uygulamak,
- (b) *İcarenin* işleyişini düzenleyen politika ve prosedürler oluşturmak ve İFK içerisindeki ilgili tüm birimlerle doğru iletişim ve görevlendirmeyi sağlamak,
- (c) Risk yönetimi politikalarını oluşturmak ve *icarenin* tabiatında var olan riski tanımlamak, ölçmek ve azaltmak için yeterli mekanizmaları sürdürmek,
- (d) Düzenli incelemeler yapmak ve onaylanan politikalara uyumu izlemek ve
- (e) İlgili bilgilerin Yönetim Kuruluna ve Şer'î Komiteye zamanında iletilmesini sağlamak.

35 YAPILANDIRMA

S 35.1 *İcare* işlemlerini gerçekleştiren İFK, *icare* işlemlerinin kendisi veya iştiraki gibi ayrı bir kuruluş tarafından, işlemlerin riske maruziyetine dayalı olarak, yürütüleceği uygun yapıyı değerlendirecektir.³⁴

Fon Kaynakları

S 35.2 İFK, *icare* işlemlerinin risklerini, getirilerini ve likidite profilini göz önünde bulundurarak, özellikle *icare* işlemleri için uygun fon kaynakları konusunda olmak üzere, uygun aktif-pasif yönetimi politikalarının ana hatlarını belirlemelidir.

R 35.3 İFK, *icare* işlemleri için aşağıdaki finansman kaynaklarını kullanabilir:

- (a) Kısıtsız Yatırım Hesabı (UA) ve Kısıtlı Yatırım Hesabı'ndan (RA)³⁵ veya
- (b) Hissedarların fonları ve İslami mevduatlar.

34 Örneğin mülkiyet riski ve piyasa riski.

35 UA ve RA, Yatırım Hesabı ile ilgili yönergede sırasıyla URİA (Unrestricted Investment Account – Kısıtsız Yatırım Hesabı) ve RIA (Restricted Investment Account - Kısıtlı Yatırım Hesabı)'ya atıfta bulunmaktadır.

- S 35.4 Yukarıdaki paragraf 35.3 (a) ile ilgili olarak, bir *icare* işlemi için Kısıtsız Yatırım Hesabı veya Kısıtlı Yatırım Hesabından fon kullanımına, Yatırım Hesabı hakkındaki yönergeye uygun olmaları koşuluyla izin verilir. Buna ilaveten, İFK, Kısıtsız Yatırım Hesabı fonunun *icare* işlemleri için kullanılmasının, likidite risklerini³⁶ önemli ölçüde azaltan şartlara tabi olduğundan emin olmalıdır.
- S 35.5 Paragraf 35.3 (b) ile ilgili olarak, İFK,
- (a) *icare* işlemlerine yönelik risk iştahını açıkça belirlemeli ve
- (b) Aşağıdakilere ilişkin yatırım limitlerini kesinleştirmeli,³⁷
- (i) Her bir kiralanan varlığa yapılan yatırım, İFK'nın toplam sermayesinin % 25'ini geçmemeli ve
- (ii) Hisse senetleri, hisse senedi çıkarları (interest-in-shares), kolektif yatırım planları, taşınmaz mülkler ve taşınmaz mülkler dışındaki kiralanan varlıklar üzerindeki yatırımın toplam defter değeri, İFK'nın toplam sermayesinin % 50'sini aşmamalıdır.

Varlıklar

- S 35.6 İFK, kiralanan varlığın *icare* süresi boyunca ve bu dönem sona erdikten sonra, kiralanan varlık türlerinin uygunluğunu ve varlıkların hizmet süresini, İFK'nın risk iştahı ve yönetim kabiliyeti ile karşılaştırarak değerlendirmelidir.
- S 35.7 İFK, varlığın şartları, kalitesi ve uygunluğu konusunda memnuniyeti temin etmek amacıyla, *icare* başladığı anda veya öncesinde müşterinin varlığı denetleme hakkının ve yeterli zamanının olmasını sağlayacak uygun süreç ve prosedürleri yürürlüğe koymalıdır.
- S 35.8 Paragraf 20.5'te belirtildiği gibi, İFK, *icare* sözleşmesi altındaki varlığın belirlenen teslimat tarihinde müşteriye teslim edilmesini sağlamalıdır.

36 Bu, kaynak ve fonların kullanımı arasındaki sürenin eşleştirilmesi, yalnızca dayanak varlıkların tasfiyesi üzerine ifanın mümkün olması veya İFK dışındaki yatırımcıların değiştirilmesi gibi şartları içerir.

37 Konuyu netleştirmek için, paragraf 35.4'te belirtilen eşleştirme ilkeleri kapsamında işleyen Kısıtsız Yatırım Hesabı ve Kısıtlı Yatırım Hesabı tarafından fonlanan kiralanan varlıklar, bu limitlerin dışında tutulmuştur.

- S 35.9 Paragraf 13.8 ve 35.8 uyarınca, İFK müşterinin varlığı teslim aldığına dair yazılı onayını alır. Bu onay, *icare* sözleşmesinin yapılmasından önce veya yapılması üzerine müşterinin varlığın şartlarından memnun olduğunu ispatlayan *Kabul ve Memnuniyet* sertifikasında³⁸ yansıtılmalıdır.
- R 35.10 Varlığın teslimi takiben iyi durumda olmaya devam ettiğinden emin olmak için, İFK doğrudan veya tedarikçiyle/üçüncü tarafla işlem yapan müşteri aracılığıyla varlık için garanti alabilir.
- S 35.11. İFK, müşterinin *icare* dönemi sonunda kiralanan varlığı,³⁹ İFK'ya geri iade etmesi için açık politikalar⁴⁰ belirlemelidir.

Maliyetler ve Harcamalar

- S 35.12 İFK, kiralanan varlığın bakım maliyetini ve tekafül masraflarını müzakere ederken adil işlem uygulamalarına riayet etmelidir.
- S 35.13 Kiralanan varlığın tekafül teminatı ile ilgili olarak, İFK, kiralanan varlığı korumak için herhangi bir programdan yararlanan tarafları tanımlamalıdır.
- S 35.14 Paragraf 16.10'a karşın ve paragraf 35.13 ile ilişkili olarak, kiralanan varlığa ait tekafül teminat bedeli, bu teminattan yararlanan sözleşme tarafınca üstlenilmelidir.⁴¹
- R 35.15 Bakım maliyeti ve tekafül teminatının müzakeresinde, İFK, paragraf 30.12 (a)'ya uygun olarak belirlenen rehber ilkeleri benimseyebilir.
- S 35.16 Paragraf 35.11 ile ilgili olarak, İFK, kiralanan varlığın İFK'ya geri iade edilme maliyetini üstlenecek tarafı belirlemelidir.
- R 35.17 İFK, hem müşteri hem de İFK tarafından kabul edilebilecek başka ücret ve masraflar uygulayabilir.

38 Veya varlığın alındığının onaylanması konusunda aynı etkiye sahip olan diğer belgeler.

39 Yeniden dağıtımın yeri ve varlığın durumu gibi.

40 Örneğin, bir aracın ticari kullanım amacıyla kiralınması durumunda, İFK normal aşınma ve yıpranmayı dikkate alarak, müşteriden varlığın asıl konumuna veya üzerinde anlaşmaya varılan herhangi bir yere teslim edilmesini şart koşabilir.

41 Örneğin, İFK'nın bir konutu bir yıllığına kiraya vermesi durumunda, İFK ev sahipleri için olan tekafülü öderken, kiracı da evi zilyesinde bulunduranlar için olan tekafül ödemesini yapar.

- R 35.18 İFK, belirli bir *icare* dönemi boyunca kiralanan varlığın rutin bakımını ve hizmetini sürdürmeyi amaçlayan bir yedek fon tahsis edebilir.
- R 35.19 Paragraf 35.18'e karşın, İFK müşteriden kiralanan varlığın bakımlarına ilişkin düzenlemeler yapmasını isteyebilir.

Kira Bedeli

- R 35.20 Kira tutarı veya oranı, *icare* dönemi boyunca periyodik olarak gözden geçirilebilir.
- S 35.21 Paragraf 35.20 ile ilgili olarak, kira bedelinin veya oranın periyodik incelenmesi, sözleşme taraflarınca karşılıklı olarak kararlaştırılacaktır.
- S 35.22 Kira bedelinin, kiralanan varlığın teslimi öncesinde peşin alındığı 14.7, 14.9 ve 20.10 paragrafları uyarınca, İFK aşağıdakileri belirlemeli ve politika ve prosedürlerde yansıtmalıdır:
- (a) Peşin verilen kira bedelini tahakkuk ettirmek için uygun yöntem ve
- (b) Varlığın teslim edilmemesi veya varlığa ilişkin kararlaştırılan şartların yerine getirilmemesinden doğan fesih durumunda peşin ödenen kiranın iadesi işlemine ilişkin prosedürler.
- S 35.23 İFK, güvence bedeli, kaparo veya peşin kira ödemesi şeklinde, potansiyel kiracıdan tahsil edilen herhangi bir peşin ödemenin amacının ne olduğunu açıkça belirtmelidir.

Sonlandırma

- S 35.24 İFK, *icare* işlemini sona erdirecek herhangi bir anlaşmayı ve tetikleyici olayı, *icare* sözleşmesinde şart olarak belirlemelidir.⁴²
- S 35.25 İFK, erken fesih veya müşterinin temerrüdü durumlarında, ödenmemiş herhangi bir kiranın ödenmesini talep etme hakkını tesis etmelidir.

Dokümantasyon

- S 35.26 İFK, *icare* işlemi için bir dizi kapsamlı ve yasal olarak uygulanabilir belge ile B bölümünde belirtilen İslam hukuku gerekliliklerine uyan destekleyici belgeler geliştirmelidir.

42 Kira bedellerinin müşteri tarafından ödenmemesi veya müşterinin *icareyi* sonlandırma niyetinde olması gibi.

- S 35.27 İFK, *icare* işleminin, aşağıdakileri de içerecek şekilde, belgelere dayalı delillerle desteklendiğinden emin olmalıdır:
- İFK'nın kiralanan varlık üzerindeki mülkiyeti ve
 - İcarenin* şart ve koşulları.
- S 35.28 Paragraf 35.27'de belirtilen belgelere ilişkin şart ve koşullar, en azından, aşağıdakileri sağlamalıdır:
- Paragraf 30.31 (b) (vi) kapsamındaki kiralanan varlığın alım fiyatı formülü, paragraf 30.31 (b) (vii) kapsamındaki kiralanan varlığın zilyetliğinin geri alınması hükmü ve paragraf 30.31 (b) (ix)'e göre finansmanın erken ödenmesine ilişkin hüküm hariç, paragraf 30.29'dan 30.31'e kadar belirtilen *icare* finansmanına benzer şartlar ve koşullar,
 - Müşterinin, kiralanan varlığı *icare* vadesinin sonunda iade etme sorumluluğu ve bu işlemin prosedür ve koşullarının açıklaması,
 - Müşteri tarafından üstlenilecek ücret ve harçların listesi ve
 - İcare* sözleşmesinin feshi için geçerli anlaşmalar ve tetikleyici olaylar.
- S 35.29 İFK, *icare* sözleşmesinin sona ermesi veya erken sona erdirilmesi üzerine kiralanan varlığın İFK'ya iade edilmesine ilişkin şart ve koşulların, sözleşmenin başlangıcındaki yasal belgelerde tespit edilmesini ve kararlaştırılmasını sağlamalıdır.
- R 35.30 İFK, aşağıdaki hususlarla ilgili ilave ek belgeler düzenleyebilir:
- Müşteri tarafından satıcıya/tedarikçiye *hamişü'l-ciddiyye* (güvence bedeli), kaparo, kira depozitosu veya mülk hissesi olarak ödenmesi gereken depozitoların işleyişini de ana hatlarıyla açıklayacak şekilde, müşterinin varlığı satın alma vekili olarak atanması,
 - Kira bedelinin veya İFK'ya yönelik diğer yükümlülüklerin ödenmesi konusunda üçüncü tarafların kefaleti,
 - Müşterinin ihmali veya varlığı kötü kullanması sonucu varlıkta ortaya çıkan zarar veya hasarı İFK'ya tazmin etmek üzere müşteriyle yapılan anlaşma ve
 - İlgili diğer yasal belgeler.

36 RISK YÖNETİMİ

- S 36.1 İcareye ilişkin risk yönetimi politikaları ile ilgili olarak, İFK aşağıdakileri dikkate almalıdır:
- (a) Risklerin tanımlanması ve ölçülmesi,
 - (b) Kiralanan varlıklar için uygun değer tespit usulü,
 - (c) Fiyat politikası,
 - (d) Konstransiyon riski de dâhil olmak üzere, risk maruziyet sınırları,
 - (e) Risk azaltma teknikleri ve
 - (f) İzleme ve raporlama mekanizmaları, özellikle İFK için önemli risk oluşturan olaylarla ilgili bilgiler veya Üst Düzey Yönetimin hızlı bir şekilde harekete geçmesini gerektiren bilgiler.

Sözleşme Öncesi Aşama

- S 36.2 İFK, icare sözleşmesine uygun varlığı belirlemek üzere, bir değerlendirme metodolojisi tespit edip uygulamalı ve aşağıdakileri göz önünde bulundurmalıdır:
- (a) İslam hukuku gereklilikleri,
 - (b) Ticari uygulanabilirlik ve
 - (c) Risk değerlendirmesi.
- R 36.3 Paragraf 36.2 ile ilgili olarak, İFK kiralamaya uygun varlıkların belirlenmesinde aşağıdaki faktörleri göz önünde bulundurabilir:
- (a) Varlığı kiralamaya yönelik hazır talep ve varlığın hizmet/tüketim ömrü,
 - (b) Varlığın pazarlanabilirliği,⁴³

43 İkincil bir pazarın varlığı, varlığın elden çıkarılması için geçen süre, varlığın karmaşıklığı ve bakiye değeri tahmin etme konusunda piyasa fiyatlandırmasının güvenilirliği gibi.

- (c) İFK'nın varlığın yönetiminde sahip olduğu tecrübe ve beceri seti ve
- (d) Varlığın iktisap edilmesi, kiralanması, geri alınması ve elden çıkarılması ile ilgili şer'i, yasal ve varlığın coğrafi konumuna göre vergilendirilmesi gibi diğer kısıtlamalar.
- S 36.4 İFK, varlıkların güncel değerlerini yansıtacak yeterli sıklıkta yeniden değer tespiti yapacak şekilde sağlam bir değerlendirme metodolojisi benimsemesini sağlamalıdır. Bu bağlamda, İFK,
- (a) Değer tespitinde değişikliklere neden olabilecek faktörleri⁴⁴ tanımlamalı, izlemeli ve bu değer tespitini uygun şekilde ayarlamalıdır,
- (b) Değeri yüksek veya karmaşık olan veya İFK için daha yüksek risk teşkil eden kiralanmış varlıklara daha fazla önem vermelidir.⁴⁵ Bu varlıklar "önemli finansal varlıklar" olarak bilinir,
- (c) Değer tespiti sonucunu fiili fiyatlara göre doğrulamalı veya geriye dönük test etmelidir. Değer tespitindeki herhangi önemli bir sapma buna göre düzeltilmelidir ve
- (d) Değer tespit işlevinin bir servis sağlayıcısı tarafa dış kaynaklı olarak yaptırıldığı durumlarda,⁴⁶ İFK, bu üçüncü taraf servis sağlayıcısının uzmanlığını gözden geçirmekte gerekli titizliği göstermeli ve değerlemede kullanılan temel varsayımları anlamalıdır.
- S 36.5 İFK, Yönetim Kurulu tarafından onaylanan politikalara dayanarak varlık edinme sürecini gerçekleştirmelidir.
- S 36.6 Paragraf 36.5'in amacı doğrultusunda, İFK, kiralanacak varlığın tedarikçisi veya satıcısı hakkında, aşağıdakileri de içerecek şekilde, önceden bir değerlendirme yapmalıdır:
- (a) Tedarikçinin veya satıcının meşru bir işi olduğunun doğrulanması ve
- (b) Özellikle önemli finansal varlıklar için, kiralanacak varlığı teslim etme kabiliyeti.

44 Örneğin, ekonomik durgunluk, teknolojik gelişme, zayıf bakım ve yeni bir modelin piyasaya sürülmesi gibi.

45 Örneğin, yüksek oranda kişiselleştirilmiş varlıklar, çığır açan yenilikler ve bilgi teknolojisi cihazları gibi yüksek eskime oranlarına sahip varlıklar gibi.

46 *Dış Kaynak Kullanım Rehberine* (Guidelines on Outsourcing) tâbidir.

- S 36.7 İFK, maksimum depolama süresi, depolama yöntemi ve tekafül teminatı gibi envanter riskini azaltma politikaları tesis etmelidir.
- S 36.8 İFK, Yönetim Kurulu tarafından onaylanmış *icare* işlemlerine yönelik risk iştahı ile tutarlı olarak, aşağıdakileri de göz önünde bulunduran, risk bilgilendirmesi içerikli bir fiyatlandırma politikası⁴⁷ geliştirmelidir:
- (a) Fiyatlandırma çerçevesinin amaçları ve bunun işletme ve risk stratejileriyle ilişkisi,
 - (b) Varlıkların değer düşüklüğü, finansman maliyetleri, genel giderler ve İFK tarafından karşılanan diğer maliyet ve yükümlülüklerden kaynaklanabilecek olası zararları dikkate alacak şekilde, *icare*nin fiyatlandırma bileşenleri,
 - (c) Fiyatlandırma politikasında sapmaların olmasına izin verilen olaylar, bu olayları onaylayan otorite, sapmalara karşılık gelen sınırlamalar ve sapmalardan kaynaklanan düşük fiyat riskini ele alma önlemleri ve
 - (d) Şayet İFK, kâr çapraz-sübvansiyonu uygulaması yaparsa, diğer ürün veya hizmetlerden elde edilen kârın gerçekleşmesi durumunda, toplam kârlılığa ve sermaye pozisyonuna etkisi.⁴⁸
- S 36.9 İhmal, suiistimal ve belirlenen şartların ihlaline ilişkin bir şüphe doğması durumunda, İFK, *icare* sözleşmesiyle, müşterinin veya müşteri adına hareket eden kişinin defter ve kayıtlarına erişme hakkı kazandığından emin olmalıdır.
- S 36.10 Paragraf 36.9'un amacı doğrultusunda, İFK teftiş yapılacak olayları ve periyodik muayene ve denetim ile ilgili diğer politika ve süreçleri belirleyecektir.
- S 36.11 Paragraf 36.10 ile ilgili olarak, İFK, kiralanan varlığın herhangi bir incelemesini yapmadan önce, müşterinin zilyetlik hakkını ihlal etmediğinden emin olmak için, makul bir bildirimde bulunmalıdır.

47 Risk bilgilendirmesi içeren fiyatlandırma yönergesine uygun olarak.

48 Diğer ürünlerden elde edilen kârların, kârlı olmayan oranlarda yapılan *icare*yi sübvansiyon etmek için yeterli olmaya devam edeceğini varsayma pratiğiyle ilgilidir.

- S 36.12 İFK, özellikle aşağıdaki tetikleyici olaylarda, *icare* işleminden çıkış stratejilerini belirlemelidir:
- (a) Müşterinin ihmali, suiistimali ve belirlenen şartları ihlaline bağlı olarak kiralanan varlıkların hasarı (kısmen veya tamamen kaybı),⁴⁹
 - (b) İlişkili olmayan üçüncü bir tarafın eylemi nedeniyle kiralanan varlıkların hasarı,
 - (c) Mücbir sebepler,
 - (d) Müşterinin vefatı veya yasal ehliyet kaybı veya
 - (e) Ödemelerde veya diğer sözleşmeden doğan yükümlülüklerde temerrüt.
- R 36.13 İFK, kira ödemelerindeki veya diğer yükümlülüklerdeki temerrütlerden kaynaklanan zararları ve müşterinin, müşteri ile birlikte veya onun adına hareket eden üçüncü bir tarafın veya bir alt-kiracının neden olduğu zararları karşılamak için müşteriden bir güvence bedeli alabilir.
- S 36.14 İFK, potansiyel bir müşterinin sözleşme yükümlülüklerini yerine getirme kapasitesini değerlendirmelidir.
- S 36.15 İFK, alt-kiralamada izin verilen şartlar ve koşullar ile kiralanan varlığın üçüncü bir tarafça kullanılmasına izin verilip verilmeyeceği ile ilgili politikaların çerçevesini belirlemelidir.
- S 36.16 Paragraf 36.15 uyarınca, İFK'nın kiralanan varlığın üçüncü bir tarafta alt-kiralama yapılmasına izin verdiği durumlarda, İFK aşağıdakilere riayet etmelidir:
- (a) Kiralanan varlığın alt-kiracı veya üçüncü tarafça kullanımının yalnızca İslam hukukuna uygun amaçlarla sınırlı olması ve
 - (b) Bu tür uygulamalardan kaynaklanan risklerin etkin bir şekilde azaltılması.⁵⁰

49 (Şayet varsa) müşteri ve alt-kiracı adına, onun altında veya onunla birlikte hareket eden bir kişi veya kişileri içerecektir.

50 Örneğin, alt kiracının veya üçüncü tarafın kullanımını kapsayan tekafül teminatı gerekliliği ve alt-kiracının veya üçüncü tarafın ihmali, suiistimali veya belirlenen şartların ihlali nedeniyle ortaya çıkan herhangi bir zarar durumunda *icare* müşterisinin İFK'ya olan yükümlülüğünün devam etmesi gibi.

- S 36.17 Bir *icare* sözleşmesine girmeden önce, İFK kiralanan varlığın ve varlığa bağlı ekipmanın veya aksesuarların durumunu kontrol etmeli ve kaydetmelidir. İFK ayrıca müşterinin varlığın kabulü ve durumu hakkında yazılı bir onay vermesini sağlamalıdır.
- R 36.18 Paragraf 36.17'ye karşın, İFK, önemli finansal varlıkların denetimini yapması için uzman bir üçüncü taraf hizmet sağlayıcısını ayarlayabilir. Diğer varlık türlerinde, müşteri veya vekil olarak üçüncü taraf bir servis sağlayıcı, teslimatı kabul edebilir ve varlığın denetimini yapabilir.
- S 36.19 Denetimin üçüncü bir tarafça yapılması durumunda, İFK ilgili taraftan varlığın kabulü ve durumu hakkında bir rapor alır.

İcare Dönemi Süresince

- S 36.20 İFK, müşterilerin yinelenen geç kira ödemelerini ve kiralama yükümlülüklerini yerine getirme kabiliyetini olumsuz etkileyebilecek diğer faktörleri izlemelidir.
- S 36.21 İFK, risk maruziyetinin, Yönetim Kurulu tarafından belirlenen risk iştahı dâhilinde olduğundan emin olmak için *icare* dönemi boyunca risk maruziyetlerini izlemelidir. Herhangi bir anormallik, daha ileri adımların atılması için derhal Üst Düzey Yönetime⁵¹ bildirilmelidir.
- S 36.22 İFK, paragraf 36.4'te açıklandığı üzere periyodik değer tespiti yapmalı ve değer tespit varsayımında veya metodolojisinde ayarlama yapılmasını gerektirebilecek tüm unsurları izlemelidir.
- R 36.23 İFK, kiralanan varlık için tekafül teminatı yaptırmak gibi risk azaltma mekanizmaları kullanarak riskleri hafifletebilir.
- S 36.24 Müşterinin tekafül teminatı yaptırmakla sorumlu olduğu durumlarda, İFK, yangın, hırsızlık, sel vb. gibi karşılanması gereken kapsamı ve risk olaylarını yeterince tanımlamalıdır.
- S 36.25 İFK, *icare* işlemlerinin ve sonuçlarının periyodik risk değerlendirmesini sağlamak için sıkı bir stres testi çerçevesini yürürlüğe koymalıdır.

51 Risk Yönetimi Komitesi gibi İFK'nın yönetim yapısı altında gerekli olan tüm taraflar dâhil.

Fesih veya İcareden Çıkış

- S 36.26 Paragraf 36.12'de belirtilen olayların gerçekleşmesi üzerine, İFK, kendisi için *icare* işleminin kayıplarını en aza indirecek veya değerini maksimize edecek çıkış stratejisini değerlendirmeli ve seçmelidir.
- S 36.27 Paragraf 36.26'yı takiben, kiralanan varlık müşteri tarafından iade edildiğinde, İFK çıkış stratejileri için şart ve prosedürleri tanımladığından emin olmalıdır⁵² ve *icareden* zamanında ve uygun maliyetli bir şekilde çıkabilmek için önemli finansal kiralama varlıklarına özel önem vermelidir.
- S 36.28 İFK, varlığın kabul edilebilir bir durumda olduğundan ve müşterinin kiralanan varlığı iade etmesi veya İFK'nın varlığın zilyetliğini geri alması durumunda müşterinin tüm yükümlülüklerini yerine getirdiğinden emin olmak için varlığın ve müşterinin diğer tüm yükümlülüklerinin durumunu kontrol etmelidir.⁵³
- R 36.29 Paragraf 36.28 uyarınca, İFK kendi adına inceleme yapması için üçüncü taraf bir hizmet sağlayıcıyı atayabilir.
- R 36.30 Normal aşınma ve yıpranmalardan veya müşterinin zorunluluklarından kaynaklanmayan herhangi bir zarar meydana geldiğinde, paragraf 36.13'te belirtilen güvence bedelinden düşülebilir.

37 İŞ VE PİYASA DAVRANIŞI

Bilginin beyanı

- S 37.1 Sözleşme öncesi aşamada, İFK müşteriye *icare* işlemi hakkında yeterli ve ilgili bilgiyi sağlamalıdır.
- S 37.2 İFK, Ürün Açıklama Formunda⁵⁴ aşağıdakilere dair ek açıklamalara yer vermelidir:
- Sözleşme taraflarının görev, sorumluluk, hak ve yükümlülükleri,
 - Kira bedeli ve sabit veya periyodik incelemelere tabi olan revizyon esasları (şayet varsa),

52 Örneğin depolama, işleme ve elden çıkarma ile ilgili şart ve prosedürler.

53 Örneğin varlığın yan hizmetleri, geri çağırılması ve bakımı (uygulanabilir olduğu durumlarda).

54 Veya *Perakende Olmayan Müşteriler için Genel Hüküm ve Koşullar* (General Terms and Conditions for non-retail customers) gibi alternatif bir belge.

- (c) İzin verilen amaçlara ilişkin açıklamalar ve varlığın kullanımıyla ilgili kısıtlamalar ve
 - (d) Depozitoların uygulanabilirliği, depozitoların verilme gayelerinin peşin kira, güvence bedeli veya kaparo olarak netleştirilmesi ve herhangi bir şartın ihlali veya *icare* sözleşmesinin sona erdirilmesinin sonuçları.
- S 37.3 İFK, *icare* sözleşmesinin başlangıcında, bildirim prosedürleri ile birlikte, müşterisini, varlıklara zarar verebilecek veya üçüncü taraflarca hak talebine sebep olabilecek her tür olayın meydana gelişini İFK'ya derhal haber verme sorumluluğu hakkında bilgilendirmelidir.⁵⁵

Adil İlişkiler

- S 37.4 Potansiyel müşterilerin, kendi tercihlerini *icare* işleminin varlıklarıyla uyumlu hale getirmelerini sağlamak için, İFK, varlığın durumunu açıklamalı ya da müşteriye sözleşme öncesi aşamada varlığa fiziksel olarak erişme hakkı tanınmalıdır.
- S 37.5 Paragraf 37.4 uyarınca, İFK'nın varlığa fiziksel olarak erişme hakkını vermemesi ve varlığın fiili durumunun sözleşme tarafları arasında karşılıklı olarak mutabık kalınan özellikleri karşılamaması durumunda, İFK müşteriye aşağıdaki seçeneklerin sunulduğundan emin olmalıdır:
- (a) *İcare* işlemini sonlandırmak,
 - (b) İFK'nın kabul etmesine tabi olarak, varlığın yerine karşılıklı olarak kabul edilen özelliklere uyan başka bir varlığın konulmasını talep etmek veya
 - (c) 20.8'ten 20.9'a kadar olan paragraflar uyarınca, varlığı, şartları düzelterek veya yeniden pazarlık yaparak kabul etmek.
- S 37.6 İFK'nın kiralanan varlığı üçüncü bir tarafa satmayı planlaması durumunda, müşteriye konu ve *icare* işleminin düzenlemelerindeki her tür değişiklik hakkında bildirimde bulunulmalıdır.⁵⁶

55 Örneğin, böyle bir olayın meydana gelmesini müteakip 72 saat içerisinde İFK'nın merkezini veya finansmanı sağlayan şubesini bilgilendirmek.

56 Kira ödemesi düzenlemelerinde, müşteri hizmetlerinde ve kiralanan varlığın iadesinde meydana gelen değişiklikler gibi.

38 İBRAZ GEREKLİLİKLERİ

- S 38.1 Hali hazırda, *icare* sözleşmesine göre yapılandırılmış bir ürün veya hizmet sunan İFK'lar, bu ürün veya hizmetin bu yönergeye uygunluğunu değerlendirmeli ve 1 Ağustos 2018 tarihine kadar bu yönergeye tam olarak uyulmasını sağlamak için bir uygulama planı geliştirmelidir. Uygulama planı Şer'i Komite tarafından onaylanmalı ve Yönetim Kurulu tarafından tasdik edilmelidir.
- S 38.2 İFK, belirli ürün ve uygulama planlarının boşluk analizini en geç 30 Aralık 2016 tarihine kadar Jabatan Perbankan Islam dan Takaful'e (JPIT) sunmalıdır.
- S 38.3 Şayet İFK, 1 Ocak 2018'e kadar bu yönergeye tam uyumluluğu etkileyecek herhangi bir neden tespit ederse, derhal Jabatan Perbankan Islam ve Takaful'u haberdar etmelidir.

EK 1: İCARENİN MEŞRUIYETİ

1. İcare sözleşmesinin meşruiyeti Kur'an-ı Kerim'den gelmekte ve Hz. Muhammed (SAV)'in sünneti ile Müslüman fakihlerin icmasına ve kıyasa dayanmaktadır.

Kur'an-ı Kerim

2. Kur'an-ı Kerim'in aşağıdaki ayetleri icare sözleşmesinin caiz olduğuna işaret etmektedir:

قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ
الْأَمِينُ ﴿٦٢﴾ قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنْكَحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ عَلَيَّ
أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَانِي حِجَجٍ فَإِنْ أَتَمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ
أَشُقَّ عَلَيْكَ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٢﴾

“(Şuayb'ın) iki kızından biri: Babacığım! Onu ücretle (çoban) tut. Çünkü ücretle istihdam edeceğin en iyi kimse, güçlü ve güvenilir olandır, dedi. (Şuayb) dedi ki: Bana sekiz yıl çalışmana karşılık şu iki kızımdan birini sana nikahlamak istiyorum. Eğer on yıla tamamlarsan artık o kendinden; yoksa sana ağırlık vermek istemem. İnşallah beni iyi kimselerden (işverenlerden) bulacaksın.”⁵⁷

Yukarıdaki ayetler, Hz. Musa (AS)'nın belli bir süreliğine belli bir işi yapmak üzere işe alınışının kıssasını anlatmaktadır. Peygamber tarafından üstlenilen bu görevin bedeli, evliliği için yapılması gereken mehir ödemesi olarak kabul edilmiştir.

Hz. Muhammed (SAV)'in Sünneti

3. Aşağıdaki hadis, icare sözleşmesinin genel olarak caiz olduğuna işaret etmektedir:

(a) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
« أَعْطُوا الْأَجِيرَ أَجْرَهُ قَبْلَ أَنْ يَجِفَّ عَرْقُهُ »

Abdullah b. Ömer (RA), Hz. Peygamber (SAV)'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: “Kiraladığınız işçinin ücretini alın teri kurumadan ödeyiniz.”⁵⁸

57 Kasas, 28: 26-27.

58 İbn Mace, Sünen, Hadis no: 2443.

- (b) عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «... و من إستأجر أجيرا فليعلمه أجره.»

Ebu Hureyre (RA)'den Hz. Peygamber (SAV)'in şöyle buyurduğu rivayet edilir: "...Birini işe alan kişi ona ücretini bildirsin."⁵⁹

- (c) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - قَالَ أَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيْبَرَ أَنْ يَعْمَلُوهَا وَيَزْرَعُوهَا وَلَهُمْ شَطْرُ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا

"Abdullah b. Ömer şöyle rivayet etmiştir: Hz. Peygamber (SAV) Hayber arazisini, üzerinde çalışmaları, onu işlemeleri ve araziden çıkacak mahsulün yarısını almaları karşılığında Yahudilere verdi." İbn Ömer şunu eklemiştir: "Arazi (ürününün) belli bir kısmı karşılığında kiralandı."⁶⁰

İslam Hukukçularının İcması

4. *İcare*, Hz. Muhammed (SAV)'in ashabı ve İslam hukuk mezheplerinin önde gelen fakihleri tarafından ittifakla kabul edilmiştir. Bu âlimler, farklı eşyaların (mal ve hizmetlerin) intifa hakkını kullanma ihtiyacının, eşyaları kullanma ihtiyacına benzer olduğunu düşünmüşlerdir. Bu tür mal ve hizmetlerin satış sözleşmesi caiz olduğuna göre, intifa hakkının kiralınması da, kamu yararı (maslahat) ve ihtiyaç nedeniyle cevaz verilir.⁶¹

59 Beyhaki, *es-Süneni'l-Kübra*, Hadis no: 11761.

60 Buhari, *Sahih*, Hadis no: 2165.

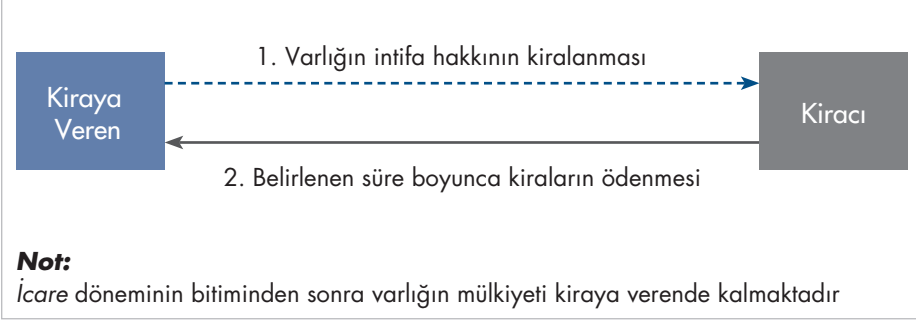
61 İbnü'l-Münzir, *el-İcma*, Mektebet'ül-Furkan, 1999, s. 133.

EK 2: SÖZLÜK

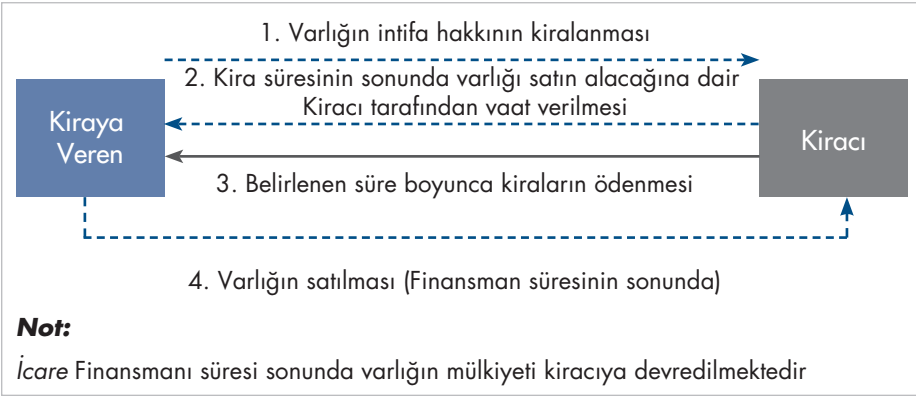
Terim	Açıklaması
Garâmet	Ceza-i Şart
Hamişü'l-ciddiyye	Ciddiyet akçesi. Özellikle murabaha işleminde satın alım vaadinden dönüldüğünde oluşabilecek fiili zararı tazmine yönelik olarak vaatte bulunandan akit öncesinde alınan bedel.
Hibe	Karşılıksız verme, bağışlama. Bir malın bedelsiz olarak başkasına devir ve temlik edilmesini sağlayan sözleşme.
İcma	Fakihlerin herhangi bir dönemde fıkhi bir meselenin hükmü üzerinde fikir birliğine varmaları.
İstisna	Eser sözleşmesi. Belli bir ücret karşılığında nitelikleri belirlenmiş bir eseri imal ettirmek üzere yapılan sözleşme.
Kefalet	Kefillik, şahsi teminat. Bir borcun ifası hususunda, üçüncü bir tarafın asıl borçlunun sorumluluğuna katılarak alacaklıya karşı ifayı taahhüt etmesi.
Muhalefetü'ş-şurût	Belirlenen şartların ihlali.
Kıyas	Analoji.
Örf	Toplum tarafından kabul edilen ve İslam hukuku hükümleri ile çelişmeyen yaygın uygulamalar.
Rehin	İpotek. Rehin veren ve rehin alan arasında gerçekleştirilen ve temerrüt halinde rehin alana yönelik yükümlülüğün yerine getirilmesi için kullanılacağı bir varlığın teminat olarak verildiği sözleşme.
Te'addi	Haksız fiil
Taksir	İhmal.
Urbûn	Kapora; Bağlanma parası, pey akçesi, ön ödeme. Satım, kira vb. akitlerde akdın tamamlanması durumunda toplam fiyattan düşülmek, akitten dönülmesi halinde ise mal sahibinde kalmak üzere, akid öncesinde müşterinin, işlemi yapma iradesini göstermek amacıyla karşı tarafa yaptığı ön ödeme.
Vaat	Taahhüt, söz verme. Bir kişinin tek taraflı irade beyanıyla hukuki sonuçları bulunan bir davranışta bulunacağını veya bir işlem gerçekleştireceğini taahhüt etmesi.

EK 3: İCARE VE İCARE FİNANSMANI YAPILARININ ÖRNEKLEMİ

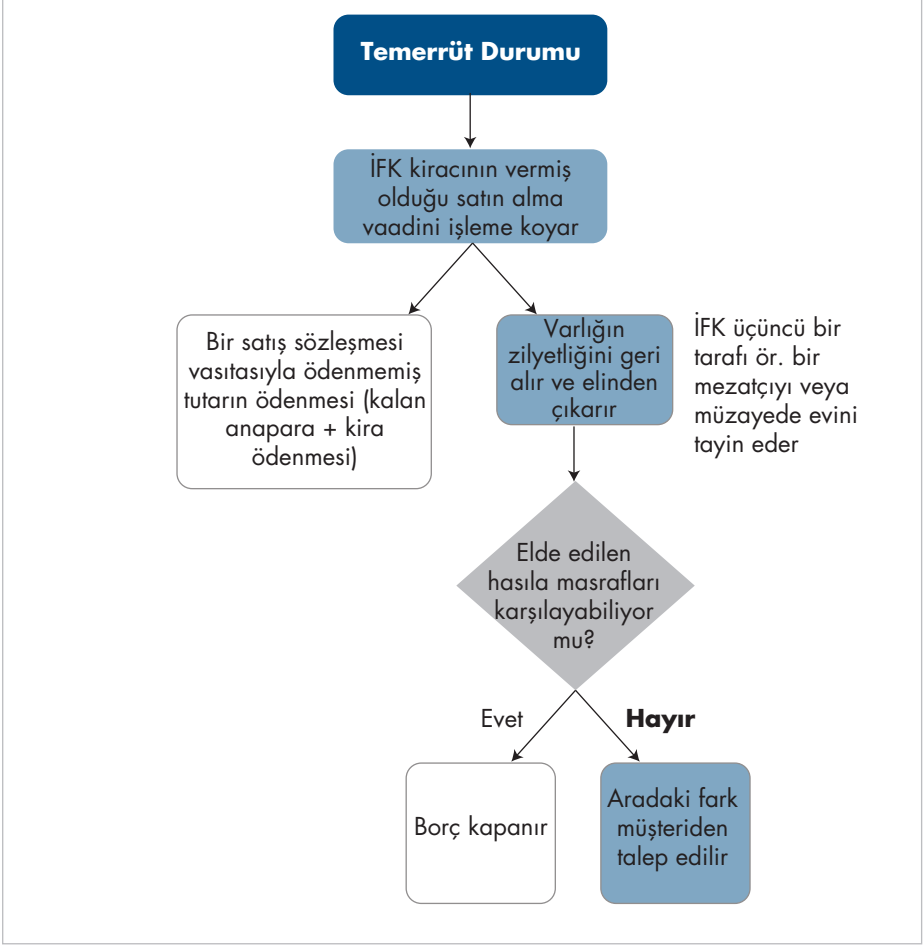
İcare

İcare Finansmanı

EK 4: TEMERRÜT DURUMUNDA ÇÖZÜM MEKANİZMASI

İSLAMI BANKACILIK VE TEKAFÜL DEPARTMANI

VAAT

BNM/RH/PD 028-38

Şu kurumlara uygulanabilir:

1. Lisanslı İslami bankalar
2. Lisanslı tekafül operatörleri ve profesyonel retekafül operatörleri
3. İslami bankacılık işletmesi de yapan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları
4. İslami finans işletmeciliği yapan kanunla belirlenmiş kurumlar

2 Şubat 2017'de yayınlanmıştır.

BÖLÜM A: **GENEL BAKIŞ**

1	Giriş	464
2	Uygulanabilirlik	465
3	Yasal hükümler	465
4	Yürürlük Tarihi	465
5	Yorum	465
6	İlgili Yasal Belgeler ve Yönergeler	466

BÖLÜM B: **ŞER'İ GEREKLİLİKLER VE OPSİYONEL UYGULAMALAR**

7	B Bölümü ile Uyum	467
8	Tanımı	467
9	Mahiyeti	467
10	Taraflar	467
11	Konu	468
12	Bağlayıcı Bir Vaadin Sonucu	468
13	Vaadin Diğer Sözleşme veya Kavramlarla Birlikte Düzenlemesi	468
14	Vaadin Yerine Getirilmesi ve Geri Çekilmesi	470
15	Muva'ade	470

BÖLÜM C: **OPERASYONEL GEREKLİLİKLER**

17	Yönetim ve Gözetim	472
18	Yapılandırma	474
19	Risk Yönetimi	479
20	İş ve Piyasa Davranışı	481
21	Finansal Beyan	482

BÖLÜM D: **İBRAZ GEREKLİLİKLERİ**

22	Boşluk Analizi ve Uygulama Planı	484
----	----------------------------------	-----

EKLER

Ek 1:	Vaadın Meşruiyeti	485
Ek 2:	Sözlük	487
Ek 3:	Vaadın Uygulamasının Örnekleme	488
Ek 4:	Vaadın Yerine Getirilmesi, İhlali ve Geri Çekilmesinin Örnekleme	492

1

GİRİŞ

- 1.1 Şer'i gereklilere uyum, İslami finans ürün ve hizmetlerinin meşruiyetini ve bütünlüğünü sağlamanın ön şartıdır. Bu nedenle, bir İslami finans kurumu (İFK) için İslami finans işlemlerinin yürütülmesinin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlayacak gerekli operasyonel çerçeveyi ve altyapıyı oluşturması elzemdir.
- 1.2 Şer'i akit-temelli mevzuat politikaları, İslami finans ürün ve hizmetlerinde şer'i akıtların uygulanmasındaki tutarlılığı teşvik etmeyi hedeflemektedir. Esas itibarıyla gelecekteki ticari işlemleri güvence altına almak amacıyla veya bir risk azaltma düzenlemesi olarak İslami finans ürün ve hizmetlerinde diğer şer'i sözleşmelerle birlikte kullanılması sebebiyle, *vaat* uygulamasında tutarlılık önemlidir. Bu yönergenin, bir İslami finans kurumunun hukuki kesinliğini ve İslam hukukuna uyumunu güçlendirmesi planlanmaktadır.
- 1.3 Bu yönerge:
- (a) *Vaade* uygulanabilecek şer'i hükümlere dair bir referans kaynağı sunmayı,
 - (b) *Vaadin* uygulanmasıyla ilgili temel operasyonel gereklilikleri ortaya koymayı ve
 - (c) Sağlam bankacılık ve tekafül uygulamaları ile tüketicinin korunmasını sağlayacak şer'i şartlara bütünüyle uyumu teşvik etmeyi amaçlamaktadır.
- 1.4 Bu yönerge aşağıdakileri ortaya koymaktadır:
- (a) B bölümünde *vaadin* göze çarpan özellikleri ve önemli şartları,
 - (b) C bölümünde, yönetim ve gözetim, yapılandırma, risk yönetimi, iş ve piyasa davranışına ilişkin operasyonel gereksinimlerin yanı sıra finansal beyan ile ilgili düzenleyici ve denetleyici beklentiler ve
 - (c) D bölümünde, İFK'lar için *vaade* dair boşluk analizi ve uygulama planı sunma zorunluluğu.

2 UYGULANABİLİRLİK

- 2.1 Bu yönerge, paragraf 5.2’de tanımlanan, duruma göre bağlayıcı *vaat* veya çift yönlü bağlayıcı *vaat* kullanan İslami finans ürün ve hizmetleri sunan tüm İslami finans kurumlarına uygulanabilir.

3 YASAL HÜKÜMLER

- 3.1 Bu yönergenin B bölümündeki gereklilikler aşağıdakilere uygun olarak belirlenmiştir:
- (a) 2013 tarihli İslami Finansal Hizmetler Kanunu’nun (the Islamic Financial Services Act - IFSA) 29 (1) bölümü ve
 - (b) 2002 tarihli Kalkınma Finans Kurumları Kanunu’nun (the Development Financial Institutions Act - DFIA) 33E (1) bölümü.
- 3.2 Bu yönergenin C bölümündeki gereklilikler aşağıdakilere uygun olarak belirlenmiştir:
- (a) IFSA’nın 29 (2), 57, 135 (1) ve 155 bölümleri ve
 - (b) DFIA’nın 33E (2), 41, 42C (1) ve 116 bölümleri.
- 3.3 Bu yönergedeki rehberlik, IFSA’nın 277. bölümü ve DFIA’nın 126. bölümü uyarınca hazırlanmıştır.

4 YÜRÜRLÜK TARİHİ

- 4.1 Bu yönerge, 1 Ocak 2019’da yürürlüğe girmiştir.

5 YORUM

- 5.1 Bu yönergede aksi bir şekilde tanımlanmadıkça, bu yönergede kullanılan terim ve ifadeler, duruma göre Finansal Hizmetler Kanunu (the Financial Services Act - FSA), IFSA ve DFIA tarafından kendilerine atfedilenlerle aynı anlamlara sahip olacaktır.

5.2 Bu yönerge içerisinde kullanılan:

"S" harfi uyulması gereken bir standart, gereklilik, özellik, yönlendirme, şart ve herhangi bir yorumlayıcı, tamamlayıcı hüküm ve geçiş hükmü anlamına gelir. Uyulmaması yaptırım eylemi ile sonuçlanabilir,

"R" harfi ortak anlayışı ve benimsenmesi teşvik edilen tavsiye veya öneriyi teşvik etmeyi amaçlayan bilgi ve beyanlardan oluşabilecek rehberliği ifade eder.

"İslami finans kurumu" yani **"İFK"** ifadesi,

- (a) lisanslı bir İslami banka,
- (b) lisanslı bir tekafül operatörü ve profesyonel retekafül operatörü,
- (c) İslami bankacılık işlemleri yürütmek üzere FSA, 15 (1) (a) bendi uyarınca onaylanan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları ve
- (d) DFIA'nın 33B (1) numaralı fıkrası uyarınca onaylanan, İslami finans işini yürütmek üzere tanımlanan kurumlar anlamına gelir.

5.3 Bu yönergede kullanılan terimlerin sözlüğü Ek 2'de verilmiştir.

6 İLGİLİ YASAL BELGELER VE YÖNERGELER

6.1 Bu yönerge, Malezya Merkez Bankası tarafından yayımlanan ilgili diğer yasal enstrümanlar ve yönergeler ile birlikte okunmalıdır.

7 B BÖLÜMÜ İLE UYUM

- S 7.1 Ürün ve hizmetleri için *vaat* kullanan bir İFK, söz konusu ürün ve hizmetlerin bu yönergenin B Bölümü ile uyumlu olmasını sağlamalıdır.

8 TANIMI

- S 8.1 *Vaat*, gelecekte belirli eylem(ler)i gerçekleştireceğine dair bir tarafın diğerine verdiği taahhüdü ifade eden tek taraflı bir sözdür.

9 MAHİYETİ

- S 9.1 *Vaat* tek taraflı bir sözdür ve bir sözleşme değildir.
- S 9.2 Bir şarta, süreye, fiyata, davranışa veya olaya bağlanmış olan bir *vaat*, bu *vaadi* veren için bağlayıcı olacaktır.
- S 9.3 Paragraf 9.1 ile ilgili olarak, bir *vaat*, *vaat* sahibinin bu *vaadi* verdiği tarihten itibaren bağlayıcı olacaktır.

10 TARAFLAR

- S 10.1 Bir *vaat* ilişkisinin tarafları, *vaatte* bulunan (*vâ'id*) ve kendisine *vaatte* bulunulan kişilerdir (*mev'ûd leh*).
- S 10.2. *Vaatte* bulunan kişi, *vaat* konusunu ifa edebilecek yasal ehliyete sahip¹ gerçek veya tüzel bir kişi olmalıdır.

İfade Şekli

- S 10.3 *Vaat* veren, *vaadi* sonuçlandırmak için gelecekte belirli eylemleri gerçekleştireceğine dair bir taahhüdü beyan eder.
- R 10.4 Paragraf 10.3 ile ilgili olarak, *vaatte* bulunan taahhüdünü sözlü, yazılı veya İslam hukuku tarafından tanınan herhangi bir başka yöntemle ifade edilebilir.

1 Gerçek kişinin şer'i perspektiften hukuki ehliyeti, hak ve sorumlulukları üstlenebilmesi ve fiillerine hukuki bir sonuç verebilmesi olarak tanımlanır. Kişinin sağlam bir akıl sahibi olması ve kendisi için zararlı veya faydalı olacak şeyleri ayırt edebilmesi ehliyetin önemli şartları arasındadır. Bir tüzel kişinin hukuki ehliyeti, tüzel kişinin hak edinebilmesi ve sorumluluk alabilmesi olarak tanımlanır. Malezya'da hukuki ehliyet konusu, 1950 Borçlar Kanunu (the Contracts Act) ve 1971 Reşit Olma Yaşı Kanunu (the Age of Majority Act) tarafından idare edilmektedir.

11 KONUSU

- S 11.1 *Vaadin* konusu, gelecekte belirli bir zamanda belirli eylem(ler)i gerçekleştirmeye dair verilen sözdür.
- S 11.2 *Vaadin* konusu İslam hukuku ile uyumlu olmalıdır.
- R 11.3 *Vaadin* başlangıcında, taraflar, üzerinde anlaşılan şartlara tabi olarak, vaat edene vaadini gerçekleştirmesi için ek süre tanınabileceği konusunda anlaşabilirler.
- S 11.4 Paragraf 11.3 ile ilgili olarak, şayet her iki taraf da *vaadin* gerçekleştirilmesi için gereken sürenin uzatılması konusunda mutabakata varacak olursa, vaat eden taraf, belirlenen yeni sürede *vaadini* yerine getirmekle yükümlü olacaktır.
- S 11.5 *Vaat*, vaat edene ücret ödenmesi gibi bir değer mukabilinde gerçekleştirilmemelidir.

12 BAĞLAYICI BİR VAADİN SONUCU

- S 12.1. Vaat eden taraf, *vaadini* tek taraflı olarak iptal edemez.
- S 12.2. Vaat eden, *vaadini* belirlenen şartlara uygun olarak yerine getirecektir.
- S 12.3 Vaat edilen tarafın, vaat edenin *vaadini* yerine getirememesi nedeniyle ortaya çıkabilecek her türlü fiili zarar için tazminat talep etme hakkı vardır.
- S 12.4 Paragraf 12.3 ile ilgili olarak, vaat edilenin fiili zararı:
- Ya yetkili bir kuruluş tarafından veya
 - Yaygın ticari uygulama (örf-i ticari) olarak kabul edilen bir usul ile belirlenecektir.

13 VAADİN DİĞER SÖZLEŞME VEYA KAVRAMLARLA BİRLİKTE DÜZENLEMESİ

***Vaadin* Bir Güvence Bedeli (Hamişü'l-ciddiyye) ile Düzenlenmesi**

- R 13.1 Vaatte bulunan kişi, *vaadin* ifa edilmesini güvence altına almak için, vaatte bulunulan kişiye bir güvence bedeli verebilir. Güvence bedeli, vaat verenin *vaadini* yerine getirememesi durumunda ortaya çıkan fiili zararlara karşı tazminat olarak kullanılabilir.

- S 13.2 Kendisine vaatte bulunulan kişinin fiili zararının tazmin edilmesinden sonra güvence bedelinden arta kalan herhangi bir fazlalık, vaatte bulunan kişiye iade edilecektir.
- S 13.3 Güvence bedelinde fiili zararı karşılığında ortaya çıkan herhangi bir eksiklik, vaatte bulunulan kişinin talebi üzerine, vaat eden taraftan ödenecektir.

Mülkiyetin Devriyle İlişkili Olarak Vaat

- R 13.4. Vaatte bulunan kişi, alım-satım akdi gibi bir mübadele sözleşmesi veya hibe gibi bir teberru sözleşmesi vasıtasıyla henüz kendisine ait olmayan bir varlığın veya intifa hakkının mülkiyetini devretmek amacıyla bir vaat içerisine girebilir.

Vaat ve Vadeli (Forward) Döviz Mübadelesi

- R 13.5 Vaade dayalı olarak vadeli bir döviz mübadelesi işlemi yapılabilir.
- S 13.6 Paragraf 13.5 ile bağlantılı olarak, döviz mübadelesi içeren bir işlemde yer alan vaat düzenlemesi, riskten korunma amacıyla yapılandırılması şartıyla caizdir.

Vaat ve Müşareke, Mudarebe ve İcare

- R 13.7 Bir *müşareke*, *mudarabe* veya *icare* düzenlemesindeki sözleşme tarafları, vadenin gelmesi, fesih veya temerrüt durumunda, ilgili düzenlemenin dayanak varlığını satın almak için bir vaat içerisine girebilirler.

Vaat ve Rehin

- R 13.8 Bir rehin sözleşmesinde, rehin veren taraf, mevcut bir varlığı gelecekteki herhangi bir borç yükümlülüğü için teminat olarak (*merhun*) kullanacağına dair vaat verebilir.
- R 13.9 Vaatte bulunan kişi, herhangi bir borç yükümlülüğü için gelecekteki varlıkları teminat olarak kullanacağına dair vaat verebilir.

Vaat ve Hibe

- R 13.10 Paragraf 13.11'e tabi olmak üzere, vaatte bulunan kişi bir diğer tarafa *hibe* vereceğine dair vaatte bulunabilir.
- S 13.11 Bir *karz* sözleşmesindeki borçlu, borç verene *hibe* vereceğine dair vaatte bulunamaz.

Vaat ve Kefalet

- R 13.12 Vaatte bulunan kişi, gelecekteki bir tarihte, kefalet sözleşmesine gireceğine dair vaatte bulunabilir.
- R 13.13 Üçüncü bir taraf, vaatte bulunan tarafın *vaadini* gerçekleştireceğine dair teminat verebilir.

VAADİN YERİNE GETİRİLMESİ VE GERİ ÇEKİLMESİ

14 VAADİN YERİNE GETİRİLMESİ VE GERİ ÇEKİLMESİ

- S 14.1 Vaat sahibi veya onun kefili, kararlaştırılan şartlara uygun olarak yükümlülüklerini yerine getirdiğinde *vaat* yerine getirilmiş olacaktır.
- S 14.2 Belli bir sözleşmenin yapılması konusunda verilen *vaat*, söz konusu sözleşme beklendiği gibi gerçekleştirilmediği sürece, yerine getirilmiş olmaz.
- S 14.3 *Vaat*, aşağıdaki şartlar altında geri çekilecektir:
- (a) Kendisine vaatte bulunulan kişi, bağlayıcı *vaadin* geri çekilmesini kabul ettiğinde veya
- (b) Kendisine vaatte bulunulan kişi, *vaadin* gerçekleştirilmesini talep etmediğinde.
- S 14.4 *Vaadin* yerine getirilmesi veya geri çekilmesi üzerine, vaat sahibi, *vaat* kapsamındaki her tür yükümlülükten muaf olacaktır.

MUVA'ADE (ÇİFT TARAFLI VAAT)

15 MUVA'ADE

Tanımı

- S 15.1 Muva'ade, iki tarafın aynı konu ve koşul(lar)a dayalı olarak gelecekte belirli eylem(ler)i gerçekleştirmek için birbirlerine verdikleri vaadi ifade eden çift taraflı bir taahhüttür.

Mahiyeti

- S 15.2 *Muva'ade*,² vaatte bulunan taraf için bağlayıcı ve uygulanabilir olmalıdır.

2 *Muva'ade* bir sözleşme değildir.

Uygulanabilirlik

S 15.3 İşbu yönergede *vaat*le ilgili belirtilen tüm şartlar *muva'ade* için de geçerli olacaktır.

Muva'adenin Diğer Sözleşme veya Kavramlar ile Birlikte Düzenlenmesi

R 15.4 *Muva'ade* döviz mübadelesi içeren işlemleri yapılandırmak için düzenlenebilir.

S 15.5 Paragraf 15.4 ile bağlantılı olarak, döviz mübadelesi içeren işlemlerde *muva'ade* düzenlemesi, yalnızca riskten korunma amacıyla yapılandırılmalıdır.

- S 16.1 Aksi belirtilmedikçe, bu yönergede yer alan operasyonel gereklilikler, İFK'nın söz konusu vaat düzenlemesinde vaatte bulunan veya kendisine vaatte bulunulan taraf olmasına bakılmaksızın, İFK için geçerli olacaktır.

17 YÖNETİM VE GÖZETİM

- S 17.1 Bu bölümdeki gereklilikler, Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan yönetimle ilgili yönergeler kapsamında belirtilen genel anlamdaki yönetim ve gözetim beklentilerini tamamlamaktadır. Her ne kadar genel anlamdaki yönetim ve gözetim ilkeleri uygulanabilir olsa da, bir İFK, *vaadin* risklerini ve kendine has tabiatını ele almak için bu yönergede belirtilen yönetim ve gözetim ile ilgili özel gerekliliklere riayet etmelidir.
- S 17.2 Bir İFK, *vaadin* risk profili hakkında yeterli anlayışa sahip olmalı ve *vaadi* sunabilecek uygun bilgi ve beceriye sahip personelin mevcut olduğundan emin olmalıdır.

Yönetim Kurulu

- S 17.3 Bir İFK'nın Yönetim Kurulu, *vaadin* yürütülmesi ve idaresi konusunda etkin bir gözetim işlevini mümkün kılacak sağlam bir yönetim yapısı tesis etmelidir. Yönetim yapısının yeterliliği, *vaadin* niteliği, karmaşıklığı ve risk profili ile orantılı olmalıdır.
- S 17.4 Yönetim Kurulu, kurumsal yönetim, şer'i yönetim ve İFK'nın İslam hukuku ile uyumu konusunda genel bir sorumluluğa sahiptir. Bu nedenle, Yönetim Kurulu,
- İFK'nın *vaadin* uygulanmasına ilişkin iş ve risk stratejilerini onaylamak,
 - Vaadin* uygulanmasını düzenleyen politika ve prosedürlerin yürütülmesini onaylamak ve denetlemek. Bu politika ve prosedürlerin en azından aşağıdaki hususları içermesi gerekir:
 - Risk yönetimi,
 - Bilginin açıklanması,
 - Vaade* ilişkin dokümantasyon,
 - Vaadin* İslam hukukuna uygun olarak yerine getirilmesi için gerekli iç kontrollerin, sistemlerin ve altyapının yürürlükte olmasını sağlamak,

- (d) Yeterli kaynağın mevcut olduğundan ve İFK'nın, vaat düzenlemesinin kavram, uygulama ve riskleri hakkında yeterli bilgi ve yetkinliğe sahip kafi sayıda ve nitelikli personele sahip olduğundan emin olmak ve
- (e) Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan yönergelere ve İFK tarafından oluşturulan iç politikalara uyumu değerlendirmek için düzenli olarak bağımsız incelemelerin yapılmasını sağlamak.

Şer'i Komite

- S 17.5 Şer'i Komite, İFK'nın vaat içeren ticaret, iş ve faaliyetlerinin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlamak için tavsiyelerde bulunmakla yükümlüdür. Dolayısıyla, Şer'i Komite,
- (a) Vaadi düzenleyen ilgili yönerge ve prosedürlerde İslam hukuku gerekliliklerinin uygulanmasını onaylamalı,
 - (b) Yasal belgelerde ve diğer belgelerde öngörülen şart ve hükümleri gözden geçirmeli³ ve söz konusu şart ve hükümlerin İslam hukuku ile uyumlu olduğunu tasdik etmeli,
 - (c) Şer'i meselelerle ilgili Malezya Merkez Bankası ve ilgili diğer merciler tarafından yayınlanan şer'i hükümler, kararlar veya rehberler hakkında tavsiyelerde bulunmalı ve açıklamalar yapmalı.
 - (d) Şer'i inceleme ve şer'i denetim tarafından yürütülen çalışmaları değerlendirmeli, vaadin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlamak için uygun düzeltici tedbirleri teyit etmelidir.

Üst Düzey Yönetim

- S 17.6 Üst Düzey Yönetim, bir İFK'nın iş ve faaliyetlerinin İslam hukuku gereklilikleri ile uyumlu olmasını temin etme sorumluluğuna sahiptir. Bu nedenle, Üst Düzey Yönetim,
- (a) Yönetim Kurulu tarafından onaylanan iş ve risk stratejileri doğrultusunda, iç kontroller ile risk yönetimine ilişkin politika ve prosedürler geliştirmeli ve uygulamalı,
 - (b) Vaadin uygun yönetimi ile ilgili politika, prosedür ve süreçler oluşturmalı,

3 Promosyon malzemeleri, ürün kılavuzları veya diğer yayınlarda yayınlanan bilgiler gibi.

- (c) *Vaat* ile ilgili riskleri belirlemek, ölçmek, kontrol etmek ve izlemek için ilgili iç sistemler, altyapı ve mekanizmaları yürürlüğe koymalı,
- (d) Uygun becerilere sahip kilit personeli belirlemeli, görevlendirmeli, eğitmeli ve *vaat* kapsamındaki farklı faaliyetleri yürütmek üzere görev ve sorumlulukların ilgili birimlere uygun şekilde dağıtılmasını sağlamalı,
- (e) Düzenli teftişler yapmalı ve onaylanan iç politikalara uyumu gözlemlemeli ve
- (f) Yönetim Kurulu ve Şer'i Komiteye ilgili bilgilerin zamanında iletilmesini sağlamalıdır.

18 YAPILANDIRMA

İslam Hukuku ile Uyum

S 18.1 Bir İFK aşağıdakileri sağlamalıdır:

- (a) *Vaadin* genel işleyişinin bu yönergenin B bölümünde belirtilen İslam hukuku gerekliliklerine uygun olması,
- (b) *Vaadin* genel işleyişinin, Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan şer'i sözleşmelere ilişkin yönergelerde belirtilen *vaat* ile ilgili özel şartlara uygun olması,
- (c) *Vaat* düzenlemesi içeren ürün yapıları, yasal belgeler, iç politika ve prosedürlerin Şer'i Komite tarafından onaylanması,
- (d) Şer'i meseleler ile ilgili tüm konular Şer'i Komite tarafından tartışılmalı ve müzakere edilmeli ve
- (e) *Vaad* ile ilgili çözilemeyen bir şer'i mesele olduğunda Malezya Merkez Bankası Şer'i Danışma Kurulunun (SAC) görüşünün alınması.

Bağlayıcı *Vaat*

S 18.2 İFK'nın *vaatte* bulunan taraf olması durumunda, İFK, *vaat* beyanının yazılı olmasını veya uygulanabilir olan en kısa sürede belgelerle kanıtlanmasını sağlamalıdır.

- S 18.3 Bir İFK,⁴ meydana gelmesi durumunda *vaatte* bulunan tarafın *vaadini* yerine getirecek adımları atmasına neden olan şartlar⁵ ile ilgili olarak aşağıdakileri sağlamalıdır:
- (a) Vaat belgelerinde açıkça belirtilmeli ve
 - (b) Hem vaat eden hem de *vaatte* bulunulan tarafından tanımlanabilir olmalı.

Vaadin Yerine Getirilmesi, Geri Çekilmesi ve İhlal Edilmesi

- S 18.4 Bir İFK, aşağıdaki hususları yansıtacak şekilde *vaat* belgelerinde *vaadin* yerine getirilmesi, ihlali ve geri çekilmesi ile ilgili gereklilikleri açıkça belirtecektir:
- (a) Kendisine *vaatte* bulunulan taraf, vaadi işleme koysun veya koymasın, *vaatte* bulunan taraf *vaat* konusu eylem(ler)i gerçekleştirdiği zaman *vaat* yerine getirilmiş olur,
 - (b) Kendisine *vaatte* bulunulan taraf vaadi işleme koymasına rağmen, *vaatte* bulunan taraf *vaat* konusu eylem(ler)i gerçekleştiriyorsa *vaadi* ihlal etmiş olur,
 - (c) Aşağıdaki durumlarda *vaat* geri çekilmiş olur:
 - (i) Kendisine *vaatte* bulunulan taraf, *vaatte* bulunan tarafın *vaadini* geri çekmesini kabul ettiğinde veya
 - (ii) *Vaatte* bulunan taraf *vaat* konusu eylem(ler)i gerçekleştirmez ve kendisine *vaatte* bulunulan taraf da *vaadi* talep etmezse.
- S 18.5 Paragraf 18.4'te belirtilen amaç doğrultusunda, İFK, şartların meydana gelmesinden sonraki süreyi açıkça belirtmelidir. Böylece bu süre içerisinde:
- (a) *Vaatte* bulunan taraf söz konusu eylem(ler)i gerçekleştirmelidir ve
 - (b) Kendisine *vaatte* bulunulan tarafın vaadi talep etme hakkı bulunmaktadır.

4 Şayet İFK *vaat* belgelerini hazırlayan vaat sahibi taraf ise veya kendisine *vaatte* bulunulan taraf ise.

5 Vaadin amacı açısından, bu şartlar aşağıdakileri içerir: (i) tarih veya saat gibi bir zaman dilimi, (ii) varlıkların alım-satım fiyatı, kâr oranları, döviz kurları gibi fiyatlar, (iii) varlığın satın alınması gibi davranışlar ve (iv) ilgili mevzuattaki değişiklikler gibi olaylar. Örnek olarak, piyasadaki bozulma bir şart olarak tanımlanırsa, İFK ilgili göstergelerle ve piyasadaki bozulmayı gösteren bu göstergelerin sayıya dökülmesi ile ilgili daha fazla netlik sağlamak isteyebilir. Bu tanım, 18.13 (c), (e) ve (f) paragraflarındaki gibi, meydana geldiğinde *vaat* eden tarafın *vaadi* yerine getirmesine neden olan şartların var olduğu bu belge boyunca geçerlidir.

R 18.6 Bir İFK, işlemlerin gerçekleştirilmesi, geri çekilmesi ve ihlali ile ilgili örneklem için Ek 4'e başvurabilir.

Vaatte Karşı Değer

S 18.7 İFK, ücret ve harçlar dâhil olmak üzere *vaadin* sağlanması için herhangi bir bedel ödememeli veya yüklememelidir.

R 18.8 Konuyu netleştirmek için belirtilmelidir ki, İFK, vaat ile birlikte kullanılan diğer şer'î sözleşmeler veya düzenlemeler için veya vadin kullanılmasında meydana gelen küçük ve önemsiz⁶ harcamalar için, ücret veya masraflar⁷ şeklindeki karşı değerleri ödeyebilir veya ödetirebilir.

Fiili zarar

S 18.9 Paragraf 12.4 (a)'nın amaçları doğrultusunda, İFK fiili zararın aşağıdakileri içerdiğinden emin olmalıdır:

- (a) Asgari olarak,
 - (i) Ödenmemiş anapara tutarı ile varlığın geri kazanılabilir değeri arasındaki fark,
 - (ii) Uygulanabilir olduğu durumlarda, varlık edinme maliyeti ile varlığın elden çıkarılma değeri arasındaki fark,
 - (iii) gerçek veya tahmini miktara dayanan doğrudan maliyetler veya zararlar ve
- (b) Şer'î sözleşmeler ile ilgili olanlar da dâhil olmak üzere Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan yönergelerde belirtildiği şekilde herhangi bir ilave bileşen.⁸

S 18.10 Paragraf 12.4 (b)'nin amacı doğrultusunda,

- (a) Fiili zarar, gerçek ya da tahmini⁹ olmak üzere doğrudan masraf veya zarardan oluşur. Yapılan herhangi bir tahmin, piya-

6 Yasal dokümantasyon masrafları gibi.

7 Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan *Finansal Ürün ve Hizmetlerde Ücret ve Harçların Uygulanmasına İlişkin Rehber İlkeler* (Guidelines on the Imposition of Fees and Charges on Financial Products and Services) kapsamındaki politika gereklilikleri doğrultusunda. Örneğin, emtia *murabahası* işlemlerinde aracılık ücretleri gibi.

8 Teverruka ilişkin yönergenin 25.26. paragrafında belirtilen fiili zarar gibi.

9 Örneğin, vaatte bulunan taraf türev yükümlülüklerinde temerrüde neden olacak şekilde *vaadi* ihlal ettiğinde, kendisine vaatte bulunulana verilen fiili zarar, ister fiili bazda yürütülsün (yani üçüncü bir tarafla spesifik bir karşılıklı akreditif düzenleme) isterse tahmini bazda yürütülsün (yani portföy bazında risk azaltma) kendisine vaatte bulunulan tarafın risk azaltma düzenlemeleri ile ilgili maliyet/zararlarını içine alabilir.

sada yerleşik hale gelmiş olan yaklaşım veya metodolojilere ve güvenilir kaynaklardan elde edilen bilgilere dayandırılmadır,¹⁰

- (b) İFK, fiili zararın belirlenmesinde Şer'i Komite tarafından onaylanan politika ve prosedürler¹¹ tesis etmelidir.

S 18.11 Paragraf 12.4 (b)'de belirtilen geleneksel ticari uygulamalara dayalı fiili zarar, yalnızca Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan yönergelerde herhangi bir spesifik şart bulunmaması halinde veya belirli ürün veya hizmetler için fiili zararın geleneksel ticari uygulamalar esas alınarak tesis edilmiş olması durumunda uygulanabilir.

Dokümantasyon¹²

S 18.12 İFK, *vaat* için hem İslam hukuku gereklilikleri hem de geçerli yasalar ile uyumlu olacak şekilde kapsamlı belgeler geliştirmelidir.

S 18.13 İFK, *vaat* düzenlemesinin şart ve koşullarının aşağıdakileri içerdiğinden emin olmalıdır:

- (a) *Vaadin* bağlayıcı olduğu süre veya tarih,
- (b) Vaatte bulunan tarafın yapması gereken eylem(ler), varlıklar veya ilgili diğer nesne veya düzenlemeler dâhil olmak üzere konuyla ilgili şartnameler,
- (c) *Vaade* eklenmiş olan şartlar,
- (d) Aşağıdaki tarafların hakları, görevleri, borçları ve yükümlülükleri,
- (i) Vaat eden ve vaat edilen,
- (ii) Eğer varsa, vaat eden tarafın kefili,

10 Hesaplama temsilcileri, piyasa teklifleri sağlayan finans kurumları, piyasa verilerini ve göstergeleri sağlayan kurumlar (ör. Bloomberg, Reuters) gibi.

11 Kendisine vaatte bulunulan taraf olarak İFK açısından, talep edilen miktarın fiili zararını aşması halinde, bu durum ayrıca takip edilecek adımları da içermelidir.

12 18.12 ila 18.16 arasındaki paragraflar, *vaat* belgelerini hazırlayan ve kendisine vaatte bulunulan taraf olarak veya vaatte bulunulan taraf olarak İFK'ya uygulanabilir.

- e) Şartların meydana gelmesinin ardından vaatte bulunan tarafın *vaat* konusu eylem(ler)i gerçekleştirilmesi gereken süre,¹³
- (f) Aşağıdakiler dâhil olmak üzere, kendisine *vaatte* bulunulan tarafın *vaadi* dava edebilmesi için gereken şartlar,
- (i) Şartların ortaya çıkmasını müteakip, *vaadin* dava edilmesi için geçmesi gereken süre,¹⁴
- (ii) Şart koşulan süre zarfında *vaat* dava edilmezse, ortaya çıkacak olan sonuçlar,
- (g) Aşağıdakiler dâhil olmak üzere, *vaadin* şart ve koşullarının ihlaliyle ilgili hükümler,
- (i) Vaatte bulunan taraf ile ilgili sonuçlar,
- (ii) Fiili zarara dayalı olarak kendisine *vaatte* bulunulan tarafın tazminat talebinde bulunma hakkı,
- (h) Fiili zararın belirlenmesinde kullanılacak parametreler¹⁵ ve
- (i) *Vaadin* geri çekilmesi ile ilgili şartlar.
- S 18.14 İFK, dokümantasyonda kullanılan terminolojilerin bu yönergedeki gerekliliklere uygun olarak, *vaadin* tanımını ve konseptini yansıttığından emin olmalıdır. Vaat eden ve kendisine vaatte bulunulan tarafların anlamasını kolaylaştırmak için belgelerde kullanılan her tür Arapça terminolojinin uygun şekilde çevirisi veya açıklaması dâhil edilmelidir.
- R 18.15 Aksi talep edilmedikçe,¹⁶ İFK, diğer şer'î sözleşmeler ile birlikte kullanılan *vaat* düzenlemesine dair şartları tek bir ana sözleşmede veya spesifik sözleşmelerde belgeleyebilir.
- S 18.16 *Vaadin* diğer şer'î sözleşmeler ile birlikte kullanılması durumunda, İFK, finansal ürün veya hizmetlerin şart ve koşullarında belirtildiği şekliyle şer'î sözleşmelerin yürütülme sırasına riayet edildiğinden emin olmalıdır.¹⁷

13 Şartların meydana gelmesinden sonraki belirli bir tarih veya geçmesi gereken gün sayısı gibi.

14 Şartların meydana gelmesinden sonraki belirli bir tarih veya geçmesi gereken gün sayısı gibi.

15 Örneğin, belirlenmiş bir formül, ilgili öğeler veya fiili zararın bileşenleri gibi.

16 Şayet bu tür şartlar Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan yönergelerde öngörülmüşse, şer'î sözleşmelere ilişkin yönergeler gibi,

17 Örneğin, her ne kadar bir *icare müntehiye bi'themlik* (IMBT) için yapılan ana sözleşmenin, dayanak varlıkların müşteriye devredilmesi ile neticelenmesi amaçlansa da, bu transfer ancak *vaat* kapsamındaki gereklilikler yerine getirildiği takdirde gerçekleşecektir.

- S 18.17 İFK'nın vaat eden taraf olması durumunda, İFK'nın *vaat* düzenlemesine ilişkin olarak kendisine vaatte bulunulan tarafa haber verme veya bilgilendirme görevi vardır. İFK, kendisine vaatte bulunulan tarafın istenen belgeleri aldığını ispatlayacak önlemlerin yürürlükte olduğundan emin olmalıdır.¹⁸

Vaadin Döviz Mübadelesi İşlemlerinde Uygulanması

- S 18.18 İFK, türev işlemler dâhil olmak üzere tüm döviz mübadelesi işlemlerinde¹⁹ vaadin uygulanmasının işlem yapan taraflardan en az birinin önceden var olan risk maruziyetini azaltmak için kullanıldığını dan emin olmalıdır.²⁰
- S 18.19 Paragraf 18.18 amacı doğrultusunda, İFK,
- (a) *Vaadin* yalnızca risk azaltma amacıyla yapılan işlemlerde kullanıldığına dair belgeye dayalı delilleri²¹ elde etmeli veya saklamalıdır ve
 - (b) Risk azaltma amacıyla kullanılıp kullanılmadığını belirlemek için döviz mübadelesi işlemlerinde kullanılan ürünün özelliklerini²² değerlendirmelidir.

19 RISK YÖNETİMİ

- S 19.1 İFK, vaat eden ve kendisine vaatte bulunulan taraf olarak, rolüne göre, *vaadin* uygulanmasından doğabilecek olası riskleri yönetmek için sağlam risk yönetimi politikaları tesis etmelidir.
- S 19.2 İFK, aşağıdakileri içeren risk yönetimi politikaları tesis etmelidir:
- (a) *Vaat* ile ilgili risklerin tanımlanması, izlenmesi ve kontrolü için gerekli süreçler, prosedürler, altyapı ve

18 Vaat belgeleri üzerinde kendisine vaatte bulunulan tarafın ikrarı/parafı gibi. Bununla birlikte, belgelerin teslimat aracı güvenilir olduğu sürece, örneğin kayıtlı posta veya elektronik yazışmalar gibi, kendisine vaatte bulunulan tarafın fiili olarak cevap vermesi gerekli değildir.

19 Spot bazda olmayan döviz mübadelesi işlemleri anlamına gelmektedir, örneğin, gelecekte *sarf* sözleşmesine girme vaadinde bulunmak gibi.

20 İşlem yapan taraflardan en az birinin (yani müşteri veya İFK) düzenlemeye girmeden önce korumaya ihtiyaç duyulan önceden var olan bir risk maruziyeti bulunmaktadır.

21 Müşterinin fiili risklerine ilişkin belgeler veya türev işlemlerin riskin azaltılması amacıyla kullanıldığı yönünde müşteri beyanı gibi.

22 Örneğin, bir tarafın opsiyon yazması, döviz işleminin riskin azaltılması için değil getiri artırımı olarak kullanıldığına işaret etmektedir.

- (b) İFK'nın risk iştahı ile tutarlı olmasını sağlamak için, *vaade* ilişkin risk yönetimi politika ve prosedürlerinin periyodik olarak gözden geçirilmesi ve güncellenmesi.

S 19.3 Bir İFK'nın kendisine *vaatte* bulunulan taraf olduğu durumlarda, İFK,

- (a) *Vaatte* bulunan tarafın *vaadi* ihlal etmesinden doğan riskleri değerlendirmeli,
- (b) *Vaatte* bulunan tarafın *vaadin* hüküm ve şartlarını ihlal etmesi durumunda, toparlanma sürecini kolaylaştıracak önlemleri, aşağıdakileri de içine alacak şekilde, belirlemeli,
- (i) Fiili zarara dair talep edilecek miktarın belirlenmesi,
- (ii) Talepleri desteklemek için kayıtların ve belgeye dayalı delillerin uygun şekilde muhafaza edilmesi,²³
- (iii) Şayet varsa, talepler ile ilgili ihtilafları giderme mekanizmalarının ve talepte bulunma prosedürlerinin belirlenmesi,
- (c) Aşağıdakileri içerecek şekilde, *vaatte* bulunan tarafın *vaadini* yerine getirmesini sağlayacak önlemler almak:
- (i) *Vaade* bağlı şartların ortaya çıkmasının veya yerine getirilmesinin izlenmesi,²⁴
- (ii) Belirtilen süre zarfında *vaadin* işleme konması ve
- (iii) *Vaadin* işleme konması konusunda *vaatte* bulunan tarafla yapılacak iletişimin yazılı veya bu tür işlemlerde yasal olarak geçerli diğer delillerle yapılması.

R 19.4 *Vaat*, *vaatte* bulunan tarafın sözlü olarak ifade etmesiyle, yani herhangi bir belge veya belgelendirme kaydı yapılmadan önce bağlayıcı hale geldiği için, kendisine *vaatte* bulunulan taraf olarak İFK, çıkarlarını korumak için, aşağıdakileri de içine alacak şekilde, ek önlemler alabilir:

- (a) *Vaat* belgelerinin tamamlanmasından önce temel şartların karşılıklı olarak kararlaştırılmasını sağlamak,

23 Örneğin, makbuzlar ve yapılan masraflarla ilgili diğer belgeler.

24 Örneğin, opsiyon türevlerinde, kendisine *vaatte* bulunulan taraf, opsiyonun uygulanması için, *vaatte* bulunan tarafın *vaadini* yerine getireceği işlem fiyatına ulaşıp ulaşılmadığını izlemelidir.

- (b) Vaatte bulunan taraf adına, belgeleri İFK'nın hazırlamasını sağlamak,
- (c) İşlemlerin başlamadan önce, *vaatte* bulunan tarafın veya kefilinin *vaadi* yerine getirme kabiliyet ve kapasitesine sahip olup olmadığını değerlendirmek ve
- (d) Şayet varsa *vaatte* bulunan tarafın kefilini ile ilgili belgelerin, şer'i ve yasal şartlar da dâhil olmak üzere tüm gerekliliklere uygun olduğunu değerlendirmek.

S 19.5 İFK'nın *vaatte* bulunan taraf olarak hareket ettiği durumlarda, aşağıdakileri sağlaması gerekir:

- (a) *Vaade* bağlı şartların meydana gelmesi veya yerine getirilmesinin izlenmesi,
- (b) *Vaadin* yerine getirilmesi için gereken eylem(ler)in öngörülen sürede gerçekleştirilmesi ve
- (c) İFK'nın eylem(ler)i gerçekleştirmesini veya kefilin *vaatte* bulunan tarafa *vaade* uygun olarak teminat vermesini sınırlayabilecek olası sorunları hafifletmek.

S 19.6 *Vaat* kendisine *vaatte* bulunulan taraf açısından bağlayıcı olmadığı için, kendisine *vaatte* bulunulan taraf açısından, *vaatte* bulunan tarafın *vaat* konusu eylem(ler)i yerine getirmesini kabul ettiğine dair bir işlem yapma zorunluluğu yoktur. *Vaatte* bulunan taraf olarak İFK, bu gibi durumlarda var olan riskleri değerlendirmeli ve uygun risk azaltma önlemleri belirlemelidir.²⁵

20 İŞ VE PİYASA DAVRANIŞI

Genel İlke

S 20.1 İFK, *vaadin* adil, şeffaf, sorumlu ve profesyonel bir şekilde yürütüldüğünden emin olmak için politika ve prosedürlerinde müşterinin çıkarlarını dikkate almalıdır.

25 Örneğin, şayet tetikleyici bir olay üzerine *vaatte* bulunan taraf bir varlık satmak zorunda kalırsa, kendisine *vaatte* bulunulan taraf, söz konusu varlığı *vaatte* bulunan taraftan satın almak zorunda değildir. Riski azaltmak üzere, *vaatte* bulunan taraf bir varlık sattığı zaman kendisine *vaatte* bulunulan tarafın satın almak zorunda kalmasını sağlamak için *muva'ade* (karşılıklı taahhüt) kullanılabilir.

Adil İlişkiler

- S 20.2 İFK, iş ve piyasa konusundaki politika ve prosedürlerinin, aşağıdakiler de dâhil olmak üzere, adil ilişkileri yansıttığından emin olmalıdır:
- (a) Sağlanan bilgiler doğru ve açık olmalıdır ve
 - (b) Şayet varsa, uygun tavsiye ve önerilerde bulunmadan önce makul özen gösterilmelidir.
- R 20.3 Adil işlemleri yansıtmak için, İFK, *vaat* kapsamındaki hükümlerin piyasa uygulamaları ve müşterilere özel²⁶ şartlarla uygun olmasını göz önünde bulundurabilir.

Bilginin Beyanı

- S 20.4 İFK, *vaadin* beyanından önce ifade edilenler de dâhil olmak üzere, müşterilere yeterli ve ilgili bilgileri sağlamalıdır.
- S 20.5 Vaadin beyanından önce yapılan açıklamalar, özellikle *vaadin* diğer şer'î sözleşmeler ile birlikte düzenlenmesi, amacı, temel şart ve koşulları ve *vaat* kullanımının ana riskleri olmak üzere *vaade* ilişkin genel bir değerlendirmeyi içermelidir.
- S 20.6 Paragraf 20.5 uyarınca potansiyel temel risklerin açıklanması aşağıdakileri içerir ancak bunlarla sınırlı değildir:
- (a) Vaatte bulunan tarafın kendisine vaatte bulunulan tarafa rücu hakkı olmaması ve
 - (b) Vaatte bulunan tarafın *vaadi* ihlal etmesinden kaynaklanan sonuçlar.

21 FİNANSAL BEYAN

- S 21.1 İFK, *vaat* ile ilgili tüm iç kayıtların düzenli olarak güncellendiğinden ve istendiği takdirde Malezya Merkez Bankası veya dış denetçiler tarafından denetlenmek üzere hazır bulunduğundan emin olmalıdır.

26 Örneğin, *vaatte* bulunan taraf olarak müşteriye *vaat* kapsamındaki eylemlerin yürütülmesi için söz konusu eylemlerle ilişki işlemlerin karmaşıklığı gibi şartlara bağlı olarak makul bir süre verildiğinden emin olmak.

- R 21.2 İFK, *vaadin* şer'i sözleşmeler ile birlikte uygulanmasının belirli bir ürün veya hizmet üzerindeki etkisine ilişkin²⁷ hesaplarındaki notlarda açıklamalar sağlayabilir.

27 Örneğin, *azalan müşarekede* varlığın İFK ile borçlu arasında ortak mülk olması öz sermaye riskine işaret ederken, varlığın mülkiyetini borçluya devretme konusunda *vaadin* uygulanması, ürün için kredi riski profili oluşturmaktadır.

22 BOŞLUK ANALİZİ VE UYGULAMA PLANI

- S 22.1 Hâlihazırda *vaade* dayalı olarak yapılandırılmış bir ürün veya hizmet sunan İFK'lar, söz konusu ürün veya hizmetin bu yönergenin gereklilikleri ile uyumluluğunu değerlendirmeli ve olası boşlukları tanımlamalıdır.
- S 22.2 İFK'lar, 1 Ocak 2019 tarihine kadar bu yönergeye tam olarak uyulmasını sağlamak üzere belirlenmiş boşlukları ele alacak olası tedbirleri içeren bir uygulama planı geliştirmelidir. Uygulama planı Şer'i Komite tarafından onaylanmalı ve Yönetim Kurulu tarafından tasdik edilmelidir.
- S 22.3 Boşluk analizi ve uygulama planının teslimi,²⁸ en geç 30 Nisan 2017 tarihine kadar Pengarah, Cabatan Perbankan Islam ve Takaful'a yapılacaktır.²⁹

28 Bu tür ürün veya hizmetlerin hâlihazırda sunulmuyor olması durumunda, boşluk analizi veya uygulama planının teslim edilmeyeceğini İFK'lar Malezya Merkez Bankasına bildirmelidir.

29 İFK'lar, scos@bnm.gov.my adresine e-posta yoluyla teslim edebilirler.

EK 1: VAADİN MEŞRUIYETİ

1. *Vaadin* meşruiyeti Kur'an-ı Kerim'den gelmekte ve Hz. Muhammed (SAV)'in sünnetine dayanmaktadır.

Kur'an-ı Kerim

2. Kur'an-ı Kerim'in aşağıdaki ayetleri *vaadin* genel olarak caiz olduğuna ve yerine getirilmesinin gerekliliğine işaret etmektedir:

(a) ... وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا

"... Verdiğiniz sözü de yerine getirin. Çünkü verilen söz, sorumluluğu gerektirir."³⁰

(b) وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ

"Yine onlar (o müminler) ki, emanetlerine ve ahidlerine riayet ederler."³¹

(c) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٢﴾ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٣﴾

"Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz? Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz, Allah katında büyük bir nefretle karşılaşılır."³²

(d) وَادْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا

"(Resulüm!) Kitap'ta İsmail'i de an. Gerçekten o, sözüne sadıktı, resul ve nebi idi."³³

30 İsrâ, 17: 34.

31 Mü'minun, 23: 8.

32 Saf, 61: 2-3.

33 Meryem, 19: 54

Hz. Muhammed (SAV)'in Sünneti

- 1 Aşağıdaki hadis, *vaadin* genel olarak caiz olduğuna ve yerine getirilmesinin gerekliliğine işaret etmektedir:

عن أبي هريرة ، رضي الله عنه ، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: ”آية المنافق ثلاث: إذا حدث كذب، وإذا وعد أخلف، وإذا أؤتمن خان.“

Ebu Hureyre (RA)'den Hz. Peygamber (SAV)'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: "Münafığın alâmeti üçtür: Konuşunca yalan söyler, söz verince sözünden cayar, kendisine bir şey emanet edildiğinde hıyanet eder."³⁴

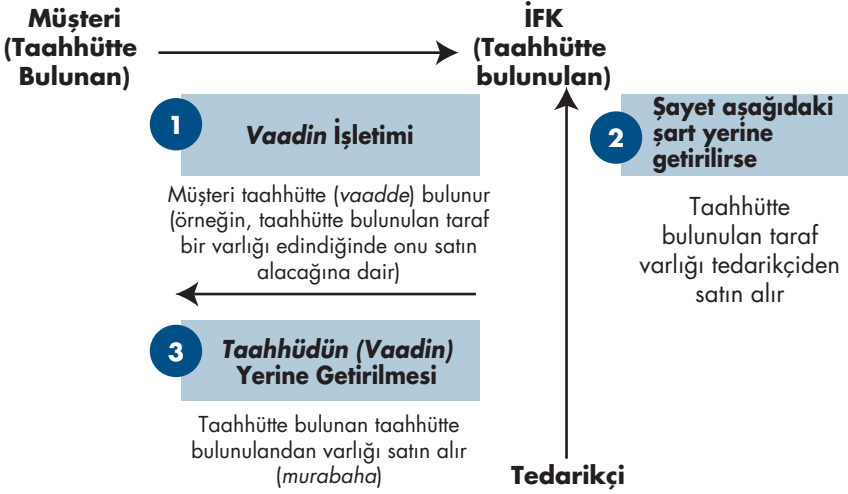
EK 2: SÖZLÜK

Terim	Açıklaması
Bey'u's-sarf	Aynı veya farklı türden paranın para ile mübadelesini konu alan sözleşme.
Hamişü'l-ciddiyye	Ciddiyet akçesi. Özellikle murabaha işleminde satın alım vaadinden dönüldüğünde oluşabilecek fiili zararı tazmine yönelik olarak vaatte bulunandan akit öncesinde alınan bedel.
Hibe	Karşılıksız verme, bağışlama. Bir malın bedelsiz olarak başkasına devir ve temlik edilmesini sağlayan sözleşme.
İcare	Kira akdi. Bir varlığın menfaatinin (kullanım ve yararlanma haklarının), belli bir süre için, kira bedelini ödemeyi üstlenen tarafa temlik edilmesini sağlayan sözleşme.
Karz	Tüketim Ödücü; Bir kişinin (alacaklı) diğerine (borçlu), borçlu olan tarafın borç olarak aldığı parayı aynı miktarda geri ödemek üzere ödünç verdiği sözleşmedir. Para, herhangi bir para birimini, altın veya gümüş olabilir.
Kefalet	Kefillik, şahsi teminat. Bir borcun ifası hususunda, üçüncü bir tarafın asıl borçlunun sorumluluğuna katılarak alacaklıya karşı ifayı taahhüt etmesi.
Mudarebe	Emek-sermaye ortaklığı. Bir tarafın sermaye, diğer tarafın emek ortaya koyup işletmeyi üstlenmesiyle kurulan kâr paylaşımı esasına dayalı ortaklık türü.
Müşareke	Sermaye ortaklığı, kar-zarar ortaklığı. İki veya daha fazla şahsın belirli bir miktar sermaye koyarak, birlikte iş yapmak ve meydana gelecek kâr veya zararı paylaşmak üzere kurdukları ortaklık.
Muva'ade	İki tarafın birbirlerine aynı konu üzerinde ve aynı şartlarla verdikleri çifte vaat.
Örf-i ticari	Toplum tarafından kabul edilen ve İslam hukuku hükümleri ile çelişmeyen yaygın ticari uygulamalar.
Rehin	İpotek. Rehin veren ve rehin alan arasında gerçekleştirilen ve temerrüt halinde rehin alana yönelik yükümlülüğün yerine getirilmesi için kullanılacağı bir varlığın teminat olarak verildiği sözleşme

EK 3: VAADİN UYGULAMASININ ÖRNEKLEMİ

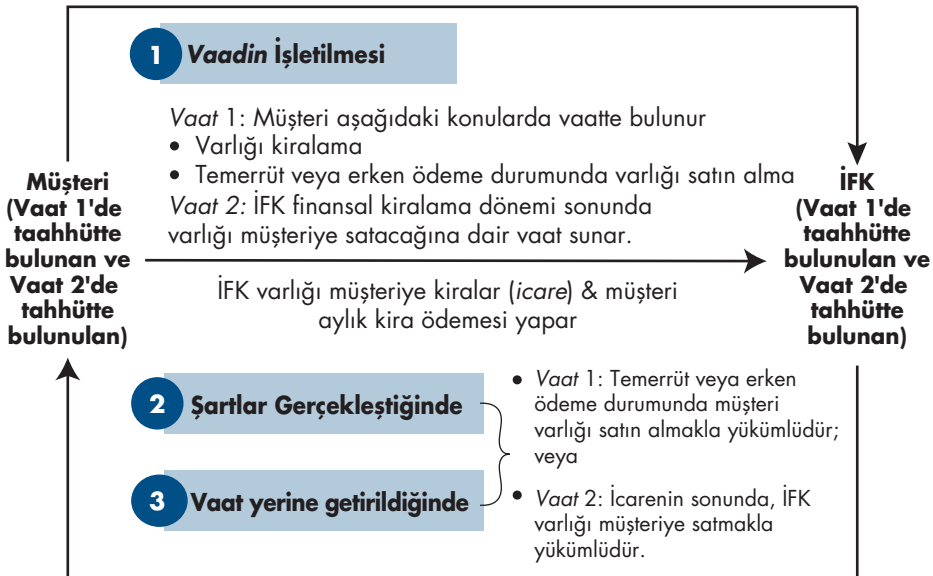
Örnek 1: Satın Alma Talimatı ile Murabaha İçerisinde Vaat (MPO)

Bir müşteri murabaha aracılığıyla bir varlık finansmanı (örneğin makine) ister. Vaat, varlığın müşteriye transferini sağlamak için kullanılır.

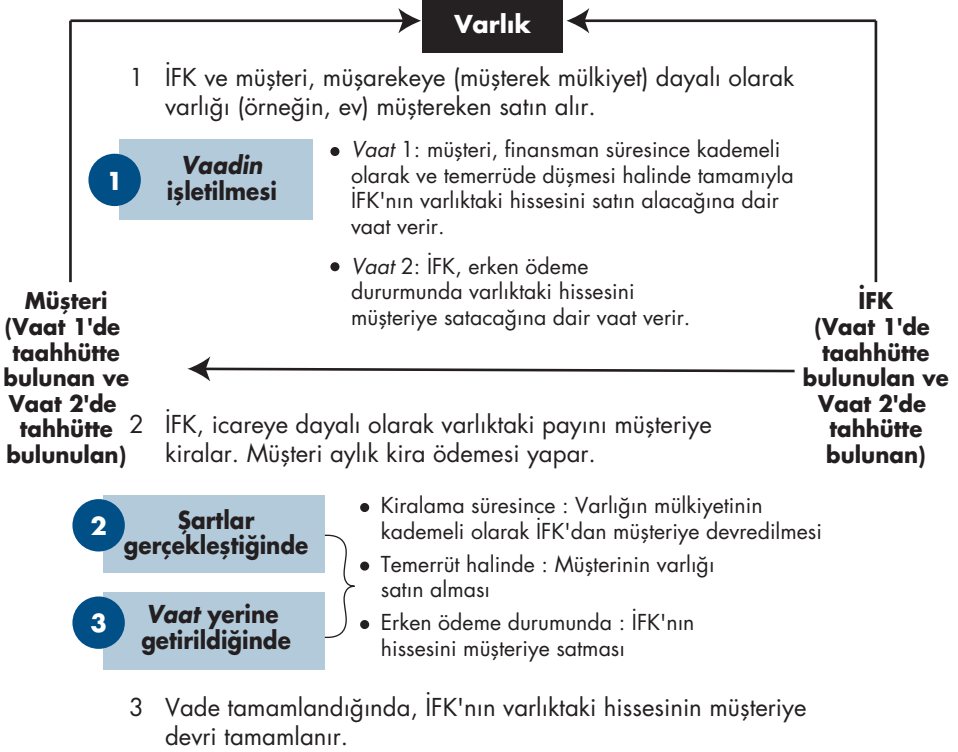
Örnek 2: İcare Müntehiye bi't-Temlik (IMBT) İçerisinde Vaat

Bir müşteri icâre müntehiye bi't-temlik kapsamında bir varlık finansmanı (örneğin araba) talep eder. Vaat, varlığın müşteriye transferini sağlamak için kullanılır. Bu örnekte, devir, bir satış sözleşmesi kullanılarak gerçekleştirilecektir.

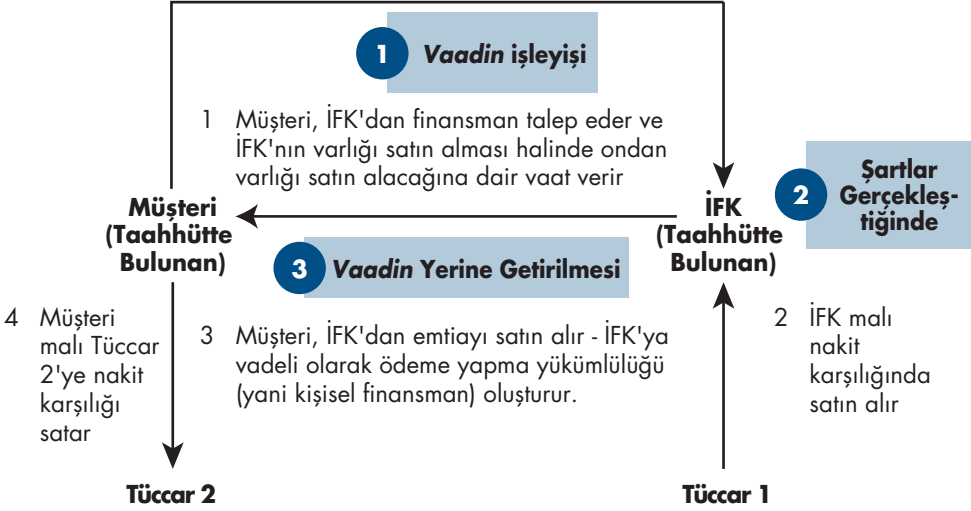
Örnek 3: Müşareke Mütentakısa (MM) İçerisinde Vaat.

Bir müşteri, *müşareke mütentakısa* kapsamında bir varlık finansmanı (örneğin ev) talep eder. Vaat, İFK'nın varlıktaki payının müşteriye devredilmesini sağlamak için kullanılır.

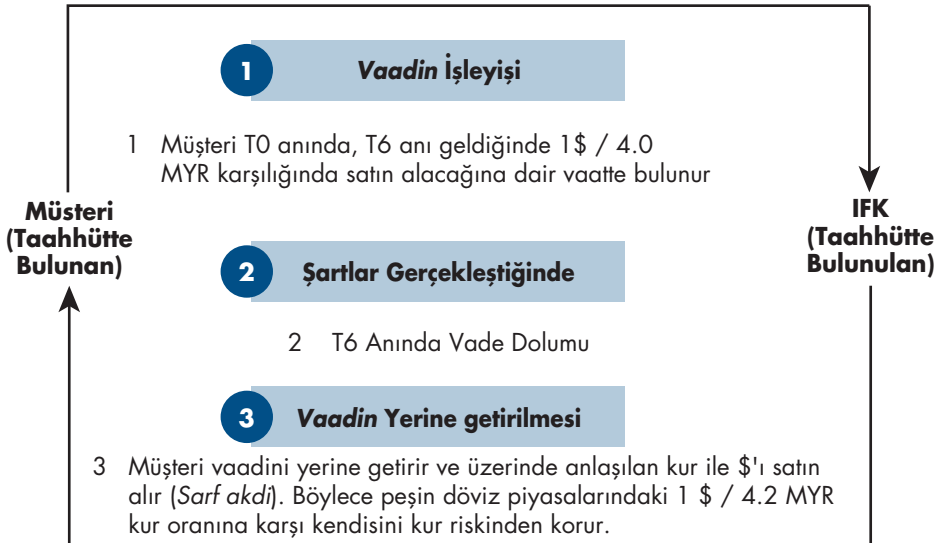
Örnek 4: Teverruk İçerisinde Vaat

Bir müşteri, *teverruk* aracılığıyla kişisel bir finansman talep eder. Vaat, İFK'nın emtia edinme riskini azaltmak için kullanılır.

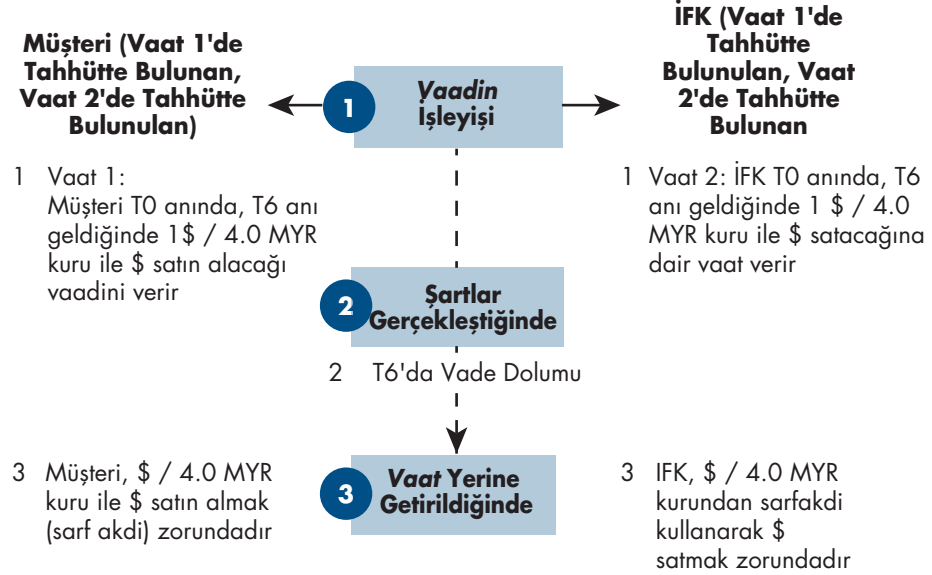
Örnek 5: Bey'us-Sarf (Döviz Forward) İçerisinde Vaat

Bir müşteri, ithalatı için altı ay içinde (T6'da) 1 milyon dolar ödemek zorundadır. Ringit karşısında doların değerinin yükselme riskini önlemek için İFK ile döviz mübadelesi forward (FX) işlemine girer.

Örnek 6: Muva'ade

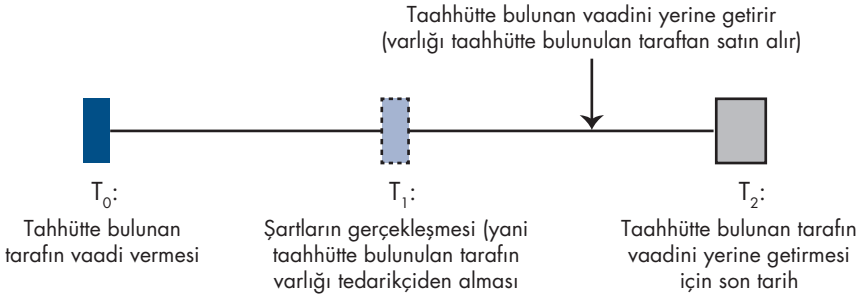
Bir müşteri, ABD doları satın almak için ileriye dönük bir işlem (*bey'u's-sarf* ve *vaat* kullanarak) gerçekleştirir ve ABD dolarının ringit karşısında olası değer kazanması ihtimaline karşı korunma sağlar. İFK'nın da ABD doları satmasını zorunlu hale getirmek amacıyla, her iki taraf için de kanunen yerine getirme zorunluluğu oluşturduğu için *mu'avade* kullanılır.

EK 4: VAADİN YERİNE GETİRİLMESİ, İHLALI VE GERİ ÇEKİLMESİNİN ÖRNEKLEMİ

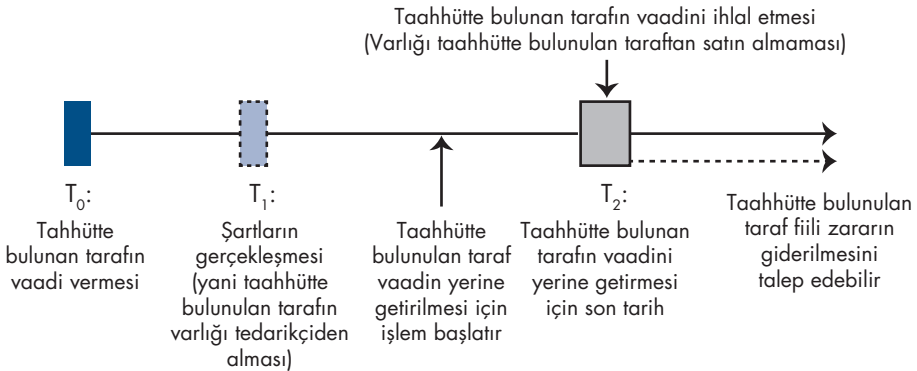
- 1 T_0 'da, *vaatte* bulunan kişi, kendisine *vaatte* bulunulan kişinin varlığı tedarikçiden edinmesi üzerine varlığı satın alacağına dair *vaatte* bulunur. Vaatte bulunan tarafın, şartların meydana gelmesi üzerine *vaadini* yerine getirmesi için gereken süre T_2 'dir.
- 2 T_1 'de, kendisine *vaatte* bulunulan taraf varlığı tedarikçiden temin ettiğinde, *vaat* şartı yerine getirilir. Dolayısıyla, *vaatte* bulunan taraf, varlığı, kendisine *vaatte* bulunulan taraftan satın almakla yükümlüdür.

Senaryo 1: Vaadin yerine getirilmesi

Vaatte bulunan taraf, kendisine *vaatte* bulunulan tarafın *vaadi* işleme koyup koymamasına bakılmaksızın, T_2 'ye kadar varlığı satın aldığı takdirde *vaat* yerine getirilmiş olur.

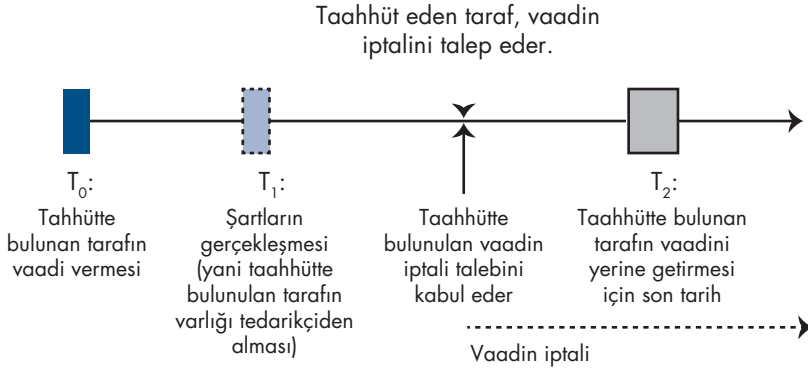
Senaryo 2: Vaadin ihlali

T_2 'den önce, kendisine *vaatte* bulunulan taraf, *vaatte* bulunan tarafın *vaadini* yerine getirmesini güvence altına almak istediği için *vaadi* işleme koyar. Vaatte bulunan tarafın, T_2 'ye kadar *vaadini* yerine getirememesi durumunda, kendisine *vaatte* bulunulan taraf fiili zararın tazmin edilmesi talebinde bulunabilir.

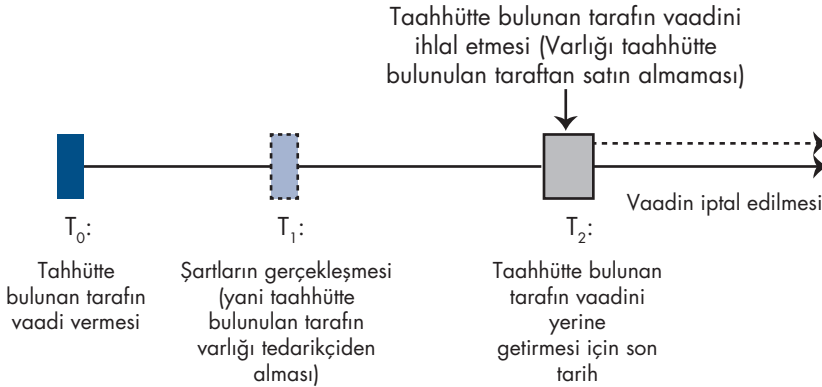
Senaryo 3: Vaadin geri çekilmesi (Kendisine vaatte bulunulan taraf vaatte bulunan tarafın vaadini geri çekmesini kabul ettiğinde)

T_2 'den önce, vaatte bulunan taraf, *vaadinden* vazgeçme konusunda kendisine vaatte bulunulan tarafın rızasını alır. Dolayısıyla, *vaat* geri çekilmiş olur ve geri çekme konusunda anlaşılmasının ardından artık geçerli değildir.

Senaryo 4: Vaadin geri çekilmesi (Kendisine vaatte bulunulan taraf vaadi işleme koymadığında)

T_2 'ye kadar, vaatte bulunan taraf *vaadini* yerine getirmez ve kendisine vaatte bulunulan taraf da *vaadi* işleme koymaz. Dolayısıyla, *vaat* geri çekilir ve T_2 'den sonra geçerli değildir.

İSLAMI BANKACILIK VE TEKAFÜL DEPARTMANI

REHİN

BNM/RH/PD 028-79

Şu kurumlara uygulanabilir:

1. Lisanslı İslami bankalar
2. Lisanslı tekafül operatörleri ve profesyonel retekafül operatörleri
3. İslami bankacılık işletmesi de yapan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları
4. İslami finans işletmeciliği yapan kanunla belirlenmiş kurumlar

18 Temmuz 2018'de yayınlanmıştır.

BÖLÜM A: GENEL BAKIŞ

1	Giriş	498
2	Uygulanabilirlik	498
3	Yasal hükümler	499
4	Yürürlük Tarihi	499
5	Yorum	499
6	İlgili Yasal Belgeler ve Yönergeler	481

BÖLÜM B: ŞER'İ GEREKLİLİKLER VE OPSİYONEL UYGULAMALAR

7	B Bölümü ile Uyum	502
8	Tanımı	502
9	Mahiyeti	502
10	Rehin Akdinin Bileşenleri	502
11	Sözleşme Tarafları	503
12	Teklif (İcap) ve Kabul	503
13	Rehinin Konusu	503
14	Rehinin Göze Çarpan Özellikleri	504
15	Teminatın Kullanılması	506
16	Rehindeki Giderler	507
17	Rehinin Nakde Çevrilmesi	508
18	Rehinin Karz Akdi İçerisinde Uygulanması	509
19	Rehinin Murabaha, Teverruk ve Bey'u'l-İne İçerisinde Düzenlenmesi	509
20	Rehinin İstisna İçerisinde Düzenlenmesi	509
21	Rehinin İcare İçerisinde Düzenlenmesi	510
22	Rehinin Kefalet İçerisinde Düzenlenmesi	510
23	Rehinin Mudarebe, Müşareke veya Vekâle bi'l-İstismar İçerisinde Düzenlenmesi	510
24	Rehinin Vaat İçerisinde Düzenlenmesi	511
25	Rehinin Tekafül ile Birlikte Düzenlenmesi	511
26	Rehinin Feshi	511
27	Rehinin Tamamlanması	512

BÖLÜM C: OPERASYONEL GEREKLİLİKLER

28	Yönetim ve Gözetim	513
29	Yapılandırma	515
30	Risk Yönetimi	521
31	İş ve Piyasa Davranışı	524
32	Finansal Beyan	526
33	İbraz Gerekliliği	526

EKLER

Ek 1:	Rehin Sözleşmesinin Meşruiyeti	527
Ek 2:	Sözlük	528
Ek 3:	Rehin Sözleşmesinde Tarafların Belirlenmesine Dair Örneklem	530

1 GİRİŞ

- 1.1 Şer'î gereklilere uyum, İslami finans ürün ve hizmetlerinin meşru-iyetini ve bütünlüğünü sağlamanın ön şartıdır. Bu gerekliliği karşı-larken, bir İslami finans kurumu (İFK) için İslami finans işlemlerinin yürütülmesinin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlayacak gerekli operasyonel çerçeveyi ve altyapıyı oluşturması elzemdir.
- 1.2 Şer'î akit temelli mevzuat politikaları, İslami finans ürün ve hizmet-lerinde şer'î akitlerin uygulanmasındaki tutarlılığı teşvik etmeyi he-deflemektedir. Bu yönergenin, bir İFK'nın hukuki kesinliğini ve İslam hukukuna uyumunu güçlendirmesi planlanmaktadır.
- 1.3 Bu yönerge:
- (a) *Rehin* akdine uygulanabilecek İslam hukuku hükümlerine dair bir referans kaynağı sunmayı,
 - (b) *Rehin* akdinin uygulanmasıyla ilgili temel operasyonel gerek-lilikleri ortaya koymayı ve
 - (c) Sağlam bankacılık ve tekafül uygulamalarını ve tüketicinin ko-runmasını sağlayacak şer'î şartlara bütünüyle uyumu teşvik etmeyi amaçlamaktadır.
- 1.4 Bu yönerge aşağıdakileri ortaya koyar:
- (a) B bölümünde *rehinin* göze çarpan özellikleri ve önemli şartla-rı ve
 - (b) C bölümünde, yönetim ve gözetim, yapılandırma, risk yö-ne-timi, iş ve piyasa davranışına ilişkin operasyonel gereksinim-lerin yanı sıra finansal açıklamalar ile ilgili düzenleyici ve denetleyici beklentiler.

2 UYGULANABİLİRLİK

- 2.1 Bu yönerge, paragraf 5.2'de tanımlanan ürün ve hizmetlerde *rehin* akdini uygulayan¹ tüm İslami finans kurumlarına uygulanabilir.

1 Konuyu netleştirmek için belirtilmelidir ki, ürün ve hizmetler, İFK'nın çalışanlarına sunduğu finansman imkânla-rını içermektedir.

3 YASAL HÜKÜMLER

- 3.1 Bu yönergenin B bölümündeki gereklilikler aşağıdakilere uygun olarak belirlenmiştir:
- (a) 2013 tarihli İslami Finansal Hizmetler Kanunu'nun (the Islamic Financial Services Act - IFSA) 29 (1) bölümü ve
 - (b) 2002 tarihli Kalkınma Finans Kurumları Kanunu'nun (the Development Financial Institutions Act - DFIA) 33E (1) bölümü.
- 3.2 Bu yönergenin C bölümündeki gereklilikler aşağıdakilere uygun olarak belirlenmiştir:
- (a) IFSA'nın 29 (2), 57, 135 (1) ve 155 bölümleri ve
 - (b) DFIA'nın 33E (2), 41, 42C (1) ve 116 bölümleri.
- 3.3 Bu yönergedeki rehberlik, IFSA'nın 277. bölümü ve DFIA'nın 126. bölümü uyarınca hazırlanmıştır.

4 YÜRÜRLÜK TARİHİ

- 4.1 Bu yönerge, bu yönergenin yayımlanmasından hemen sonra yürürlüğe girecek olan paragraf 33 hariç, 1 Ağustos 2019 tarihinde yürürlüğe girmektedir.
- 4.2 Malezya Merkez Bankası, politikalarının güncel kalmasını ve amaçlanan hedef ve sonuçları karşılamaya devam etmelerini sağlamayı hedeflemektedir. Buna göre, Malezya Merkez Bankası bu yönergeyi, hazırlandığı tarihten itibaren veya Banka'nın son incelemesinden itibaren 5 yıl içinde gözden geçirecek ve gerekli olması durumunda bu yönergeyi iyileştirecek veya değiştirecektir.

5 YORUM

- 5.1 Bu yönergede aksi bir şekilde tanımlanmadıkça, bu yönergede kullanılan terim ve ifadeler, duruma göre Finansal Hizmetler Kanunu (the Financial Services Act - FSA), IFSA ve DFIA tarafından kendilerine atfedilenlerle aynı anlamlara sahip olacaktır.

5.2 Bu yönergede kullanılan:

"S" harfi uyulması gereken bir standart, gereklilik, özellik, yönlendirme, şart ve herhangi bir yorumlayıcı, tamamlayıcı hüküm ve geçiş hükmü anlamına gelir. Uyulmaması yaptırım eylemi ile sonuçlanabilir.

"R" harfi ortak anlayışı ve benimsenmesi teşvik edilen tavsiye veya öneriyi teşvik etmeyi amaçlayan bilgi ve beyanlardan oluşabilecek rehberliği ifade eder.

"Doğrudan masraflar", gerçek veya tahmini tutarlara dayalı olarak, herhangi bir kâr veya marj unsuru olmaksızın, doğrudan *rehin* işlemi ile ilgili maliyetler anlamına gelir.

"İslami finans kurumları" yani **"İFK"** ifadesi,

- (a) lisanslı bir İslami banka,
- (b) lisanslı bir tekafül operatörü ve profesyonel retekafül operatörü,
- (c) İslami bankacılık işlemleri yürütmek üzere FSA, 15 (1) (a) bendi uyarınca onaylanan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları ve
- (d) İslami finans işlemleri yürütmek üzere DFIA, 33B (1) kapsamında tanımlanan kurumlar anlamına gelir.

"Borçlu", bir *rehinli* alacaklıya karşı borcu veya yükümlülüğü olan kişi anlamına gelir.

"Üçüncü şahıs yükümlü", bir borçlunun *rehinli* alacaklıya karşı olan borç veya yükümlülüğünü yerine getirmek üzere ya kendi finansal varlığını ya da başka bir tarafın finansal varlığını teminat olarak gösteren üçüncü bir şahıs ifade eder.

5.3 Bu yönergede kullanılan terimlerin sözlüğü Ek 2'de verilmiştir.

6

İLGİLİ YASAL BELGELER VE YÖNERGELER

- 6.1 Bu yönerge, aşağıdakiler dâhil olmak üzere Malezya Merkez Bankası tarafından çıkarılan diğer ilgili yasal belgeler, yönergeler veya rehberlerle birlikte okunmalıdır:
- (a) Kurumsal Yönetim
 - (b) Finansal Ürün ve Hizmetlere Ücret ve Fiyatların Uygulanma Esasları (Guidelines on Imposition of Fees and Charges on Financial Products and Services.).

7 B BÖLÜMÜ İLE UYUM

- S 7.1 Ürün ve hizmetlerinde *rehin* sözleşmesini kullanan bir İFK, söz konusu ürün ve hizmetlerin bu yönergenin B bölümü ile uyumlu olmasını sağlamalıdır.

8 TANIMI

Rehin, *rehin* veren (*râhin*) olarak bir tarafın, *rehinli* alacaklı (*mürtehin*) olarak diğer bir tarafa, bir borçlunun temerrüdü durumunda *rehinli* alacaklıya karşı bu borçlunun borcunu veya yükümlülüğünü (*merhûn bih*) yerine getirmesi için teminat (*merhûn*) olarak bir varlığı teminat gösterdiği sözleşmeyi ifade eder.

9 MAHİYETİ

- S 9.1 *Rehinin* doğasında var olan özelliği, *rehinin* hüküm ve şartlarında üzerinde kararlaştırıldığı üzere bir temerrüt olması durumunda, *rehinli* alacaklıya borçlanılan yükümlülüğün veya borcun yerine getirileceğine dair verilen güvencedir.
- S 9.2 *Rehin*, sözleşmeye girdikten sonra *rehin* veren için bağlayıcı hale gelir. *Rehin* veren, *rehin* verilenin rızası olmadan *rehin* sözleşmesini iptal etme hakkına sahip değildir.
- S 9.3 Üzerinde karşılıklı olarak mutabık kalınan ve şer'î prensiplere de uygun olan şart ve koşullar hem *rehin* veren hem de *rehinli* alacaklı için bağlayıcı olacaktır.

10 REHİN AKDİNİN BİLEŞENLERİ

- S 10.1 Bir *rehin* sözleşmesi aşağıdaki bileşenlerden oluşur:
- Rehin* veren ve *rehinli* alacaklı (birlikte sözleşme tarafları olarak anılacaktır),
 - Rehin* sözleşmesine girmek için teklif (icap) ve kabul ve
 - Rehin* sözleşmesinin konusu.

11 SÖZLEŞME TARAFIARI

- S 11.1 Bir *rehin* sözleşmesinde sözleşme tarafları en azından bir rehin veren ve bir *rehinli* alacaklıyı içerecektir.
- R 11.2 *Rehin* sözleşmesinde *rehin* veren kişi, borçlu veya üçüncü bir şahıs olabilir.
- S 11.3 Sözleşme tarafları, *rehin* sözleşmesine girebilecek yasal ehliyete sahip² gerçek veya tüzel kişiler olmalıdır.
- R 11.4 *Rehin* sözleşmesinin tarafları sözleşmeye bir temsilci (vekil) aracılığıyla girebilirler.

12 TEKLİF (İCAP) VE KABUL

- S 12.1 *Rehin* sözleşmesine, sözleşme tarafları arasında yapılan bir teklif (icap) ve kabul yoluyla girilmelidir.
- R 12.2 Teklif ve kabul sözlü olarak, yazılı olarak veya İslam hukuku tarafından kabul edilen herhangi bir başka yöntemle ifade edilebilir.

13 REHİNİN KONUSU

- S 13.1 *Rehin* akdinin konusu:
- (a) İslam hukuku tarafından tanınan bir teminat ve
 - (b) *Rehinli* alacaklıya karşı borçlu olunan, İslam hukuku ile uyumlu bir yükümlülük veya borç.
- S 13.2 *Rehin* sözleşmesinin konusu, sözleşme taraflarınca baştan tespit edilmeli, bilinmeli ve kabul edilmelidir.

2 Gerçek kişinin şer'i perspektiften hukuki ehliyeti, hak ve sorumlulukları üstlenebilmesi ve fiillerine hukuki bir sonuç verebilmesi olarak tanımlanır. Kişinin sağlam bir akıl sahibi olması ve kendisi için zararlı veya faydalı olacak şeyleri ayırt edebilmesi ehliyetin önemli şartları arasındadır. Bir tüzel kişinin hukuki ehliyeti, tüzel kişinin hak edinebilmesi ve sorumluluk alabilmesi olarak tanımlanır. Malezya'da hukuki ehliyet konusu 1950 Borçlar Kanunu (the Contracts Act) ve 1971 Reşit Olma Yaşı Kanunu (the Age of Majority Act) tarafından idare edilmektedir.

14 REHİNİN GÖZE ÇARPAN ÖZELLİKLERİ

Teminat Türü

- R 14.1 Paragraf 13.1 (a) ile ilgili olarak, bir *rehin* sözleşmesinde İslam hukuku tarafından tanınan teminat,
- (a) İslam hukuku ile uyumlu veya başka türlü faaliyetlerde bulunmak için kullanılan fiziksel bir varlık veya
 - (b) İslam hukuku ile uyumlu, kısmen İslam hukuku ile uyumlu (karma finansal varlık olarak adlandırılır) veya İslam hukuku ile uyumlu olmayan bir finansal varlık olabilir.
- S 14.2 Paragraf 14.1 (b) ile ilgili olarak:
- (a) Karma bir finansal varlığın teminat olarak kullanıldığı durumlarda, bu tür bir varlığı veren kişinin ana işi İslam hukuku ile uyumlu olmalıdır ve
 - (b) İslam hukuku ile uyumlu olmayan bir finansal varlığın teminat olarak kullanıldığı durumlarda, onaylı teminat değeri, finansal varlığın anapara tutarıyla sınırlandırılmalıdır.

Teminatın Mülkiyeti

- S 14.3 Teminat aşağıdakilerden birinin mülkiyetinde olmak zorundadır:
- (a) Borçlu,
 - (b) Üçüncü bir taraf veya
 - (c) Borçlu ve üçüncü tarafın müşterek mülkiyeti.
- R 14.4 Paragraf 14.3 ile ilgili olarak, *rehin* sahibi, gelecekte var olacak ve mülkiyetine girecek bir varlığı *rehin* sözleşmesi kapsamında teminat olarak gösterebilir.
- S 14.5 *Rehin* veren tarafın, 14.3 (b) veya 14.3 (c) paragrafları uyarınca, tamamen veya kısmen üçüncü bir tarafın mülkiyetinde olan bir teminatı *rehin* vermesi durumunda, bu teminatı *rehin* vermek için üçüncü tarafın rızasını alması gerekir.
- R 14.6 *Rehin* veren ve üçüncü tarafın müştereken sahip oldukları bölünmemiş bir varlık aşağıdaki şartlarla *rehin* verilebilir:

- (a) *Rehin* verenin mülkiyetinin değeri ile orantılı olarak veya
- (b) Bölünmemiş müşterek varlığın *rehin* verenin mülkiyetinin değeri ile orantılı olarak *rehin* verilemeyeceği durumlarda, üçüncü tarafın rızasının alınması şartıyla bir bütün olarak.

Teminatın Zilyetliği

- S 14.7 *Rehinli* alacaklı zilyetlik konusundaki gecikmeyi onaylamadıkça, *rehin* verilecek teminat, *rehin* sözleşmesine girdikten hemen sonra *rehinli* alacaklının zilyetliğine geçecektir.
- S 14.8 *Rehin* konusu teminatın zilyetliği aşağıdaki şekillerde olacaktır:
- (a) Fiziksel zilyetlik kurma (*kabz-ı hakiki*)
 - (b) Hükmi zilyetlik (*kabz-ı hükmi*)
- R 14.9 Sözleşme tarafları, *rehin* konusu teminatın zilyetliğinin muhafaza amacıyla üçüncü bir tarafa devredilmesini karşılıklı olarak kabul edebilir.
- S 14.10 Bir *rehin* sözleşmesinde teminat, böyle bir teminatı elinde bulunduran kişi tarafından emanet olarak tutulacaktır.
- S 14.11 *Rehini* elinde bulunduran kişinin haksız fiili (*te'addi*), ihmali (*taksir*) veya belirlenen şartların ihlali durumunda (*muhalefetü's-şurûti*), bu kişi *rehin* konusu varlığa gelebilecek zarar veya hasardan sorumlu olacak ve tazmin edecektir.

Birden Fazla *Rehinli* Alacaklı

- S 14.12 Bir varlık, birden fazla *rehin* sözleşmesi kapsamında birden fazla *rehinli* alacaklıya teminat olarak verilirse, aşağıdaki şartlar geçerli olacaktır:
- (a) *Rehinli* alacaklıların eşit dereceli olarak sıralandığı (pari passu) durumlarda:
 - (i) Tüm *rehinli* alacaklıların rızasının alınması ve
 - (ii) *Rehinli* alacaklıların teminattaki haklarının borçları ile orantılı olarak paylaşılması veya
 - (b) *Rehinli* alacaklıların derecelerinin, bir önceki *rehinli* alacaklının hakkının müteakip *rehinli* alacaklının hakkına öncelenecek şekilde sıralanması durumunda, müteakip *rehinli* alacaklının rızası alınmalıdır.

Varlığın İadesi

- S 14.13 Duruma göre, *rehinli* alacaklı veya üçüncü şahıs, sözleşme yapan taraflar aynı teminatı kullanarak yeni bir *rehin* sözleşmesine girmeyi kabul etmediği sürece, borçlunun yükümlülüklerini yerine getirmesi veya ibra edilmesi üzerine teminatı iade edecektir.
- R 14.14 Paragraf 14.13'e karşın, sözleşme tarafları, kararlaştırdıkları bir süre boyunca müteakip yükümlülükler için teminatın *rehinli* alacaklının elinde tutulmasını kabul edebilirler.

Borç veya Yükümlülük (*merhûn bih*)

- S 14.15 Paragraf 13.1 (b) ile ilgili olarak, *rehinli* alacaklıya ödenmesi gereken borç ya da yükümlülük, borçlunun yerine getirmesi gereken bir yükümlülük olmalıdır.
- R 14.16 Yükümlülük veya borç, aşağıdakilerden herhangi birinden veya birleşimlerinden kaynaklanan hususları içerebilir:
- (a) Bir kredi sözleşmesi (*karz*),
 - (b) Mübadele sözleşmeleri (*mu'avadât*),
 - (c) Satış sözleşmesinin iptal edilmesinden kaynaklanan borç,
 - (d) Suiistimal, ihmal veya belirtilen şartların ihlali sebebiyle tazminat veya
 - (e) Vaadin ihlali sebebiyle tazminat.
- S 14.17 Yükümlülük veya borç aşağıdaki şekillerde olmalıdır:
- (a) Hâlihazırda tesis edilmiş bir yükümlülük veya borç
 - (b) Gelecekte tesis edilecek olan bir yükümlülük veya borç

REHİNİN YÖNETİMİ

15 TEMİNATIN KULLANILMASI

- R 15.1 Teminat olarak verilen *rehin*, *rehinli* alacaklının rızası olsun veya olmasın, sahibi tarafından kullanılabilir.

- S 15.2 Paragraf 15.1 ile ilgili olarak, mal sahibinin kullanımı *rehinli* alacaklının *rehin* üzerindeki haklarını etkilememelidir.
- S 15.3 *Rehinli* alacaklı, yalnızca aşağıdaki şartların yerine getirilmesi durumunda teminatı kullanacaktır:
- (a) Sahibinden onay alınması,
 - (b) Borçlunun, *rehinli* alacaklıya borçlu olduğu yükümlülük veya borcun bir kredi (*karz*) sözleşmesinden doğmamış olması,
 - (c) *Rehinli* alacaklının *rehini* kullanımına ilişkin şartların sözleşmede yer alması ve
 - (d) *Rehinli* alacaklının *rehini* kullanma süresinin belirlenmesi.

16 REHİNDEKİ GİDERLER

- S 16.1 *Rehin*deki giderler şu şekilde sınıflandırılır:
- (a) Doğrudan *rehinin* bakımı için yapılan masraflar³ ve
 - (b) Koruma, belgeleme, tasfiye ve *rehinin* itfası dâhil olmak üzere doğrudan *rehin* sözleşmesi ile ilgili yapılan tüm diğer masraflar.
- S 16.2 *Rehinin* mülkiyetine sahip olan taraf, paragraf 16.1 (a) kapsamındaki tüm masrafları üstlenir.
- S 16.3. Sözleşme taraflarınca aksi kararlaştırılmadıkça, *rehini* veren taraf, paragraf 16.1 (b) kapsamındaki bütün masrafları karşılayacaktır.
- R 16.4 *Rehinin* mülkiyetine sahip olan veya *rehini* veren tarafın, 16.2 veya 16.3 paragrafları kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmemesi durumunda, *rehinli* alacaklı, *rehinin* mülkiyetine sahip olan taraf veya *rehini* veren taraf adına masrafları ödemek için nakit avans sağlayabilir.
- S 16.5 Paragraf 16.3'e tabi olarak, paragraf 16.4 uyarınca ortaya çıkan giderlerin ödenmesi için *rehinli* alacaklı tarafından ödenen herhangi bir avans, *rehinli* alacaklıya ödenmesi gereken bir borç olarak kabul edilir ve duruma göre *rehinli* alacaklı, bunu *rehin* sahibinden veya *rehin* veren taraftan talep etme hakkını saklı tutar.

3 Bu, varlık bir *rehin* sözleşmesinde teminat olarak kullanılmamış olsaydı bile yapılması gereken bakımdır.

17 REHİNİN NAKDE ÇEVİRİLMESİ

- S 17.1 *Rehinin* nakde çevrilmesi (tasfiye), sözleşme taraflarınca girilen anlaşma hükümlerine uygun olarak yapılmalıdır.
- R 17.2 Sözleşme tarafları, *rehin* sahibinin *rehinli* alacaklıyı, vekilini veya üçüncü bir tarafı tasfiye işlemlerini yapması için yetkilendirdiğine dair bir maddeyi *rehin* sözleşmesine girerken şart koşabilir.
- S 17.3 Paragraf 17.2'deki gibi bir şartın bulunmaması durumunda, tasfiye işlemi yapan kişinin tasfiye işleminden önce mal sahibinin onayını alması gerekir.
- R 17.4 *Rehinin* tasfiyesi tamamen veya kısmen yapılabilir.
- S 17.5 Karma bir finansal varlığın tasfiye edilmesi durumunda, *rehinli* alacaklıya karşı söz konusu olan borcun veya yükümlülüğün aşağıdaki usullerden herhangi biriyle yerine getirilmesi gerekir:
- (a) Karma finansal varlığın ayrıştırılmasının mümkün olması durumunda, karma finansal varlığın yalnızca İslam hukuku ile uyumlu olan bileşeninden elde edilen gelirler kullanılabilir veya
- (b) Karışık finansal varlığın ayrıştırılamaması durumunda, gelirlerin tamamından yararlanılabilir.
- S 17.6 *Rehinli* alacaklı, borçlu tarafın borç veya yükümlülüğünü ödemek için *rehinin* tasfiyesinden elde edilecek gelirleri talep etme hakkına sahiptir.
- S 17.7 *Rehinin* tasfiyesinden elde edilen gelirin *rehin* verilen tarafa olan borcu veya yükümlülüğü kapatmak için yetersiz olması durumunda, kalan bakiye borçlu tarafın borç veya yükümlülüğü olarak kalmaya devam edecektir.
- R 17.8 Paragraf 17.7 ile ilgili olarak, *rehinli* alacaklı, borçludan kalan alacağını talep edebilir veya ödenmemiş kısmı talep etme hakkından vazgeçebilir.
- S 17.9 *Rehinin* tasfiyesinden elde edilen gelirin borçlu tarafın borcunu veya yükümlülüğünü aşması durumunda, fazla tutar varlığın sahibine iade edilecektir.

- R 17.10 Birden fazla *rehin* türü varsa, *rehinli* alacaklı taraf, borçlu tarafın borç veya yükümlülüğünü yerine getirmek için *rehinlerden* herhangi birisinin tasfiye edilmesini şart olarak koşabilir.
- R 17.11 *Rehinin* para cinsinden olması durumunda, *rehinli* alacaklı, borçlu tarafın borç veya yükümlülük miktarını doğrudan *rehinden* talep edebilir.

REHİNİN DİĞER SÖZLEŞMELERLE BİRLİKTE UYGULANMASI

18 REHİNİN KARZ AKDİ İÇERİSİNDE UYGULANMASI

- R 18.1 Bir *rehin* sözleşmesi *karz* sözleşmesi ile birlikte düzenlenebilir.
- S 18.2 *Karzdan* kaynaklanan ödenmemiş borç tutarının ödenmesi için, sözleşme tarafları arasında kararlaştırılan şart ve koşullara uygun olarak *rehin* tasfiye edilecektir.

19 REHİNİN MURABAHA, TEVERRUK VE BEY'U'L-İNE İÇERİSİNDE DÜZENLENMESİ

- R 19.1 Bir *rehin* sözleşmesi, *murabaha*, *teverruk* veya *bey'u'l-ine* sözleşmesiyle birlikte düzenlenebilir.
- S 19.2 *Murabaha*, *teverruk* veya *bey'ul-ine* sözleşmesinden doğan ödenmemiş borç tutarının ödenmesi için *rehin* tasfiye edilecektir.
- R 19.3 Paragraf 19.2'ye bağlı olarak, sözleşme tarafları, ödenmemiş borcun *rehinden* tahsil edilmesi ile doğrudan ilgili olan her tür gideri dâhil etmeyi kabul edebilirler.

20 REHİNİN İSTISNA İÇERİSİNDE DÜZENLENMESİ

- R 20.1 Bir *rehin* sözleşmesi, *istisna* sözleşmesi ile birlikte düzenlenebilir.
- S 20.2 *Rehin*, aşağıdakiler için tasfiye edilecektir:
- Satın alan tarafın borçlu olduğu ödenmemiş tutarın tahsil edilmesi için veya
 - İstisna* varlığının teslim edilmemesinden kaynaklanan satıcının üstlendiği borcu garanti etmek için.

- R 20.3 Paragraf 20.2 ile bağlantılı olarak, sözleşme yapan taraflar, ödenmemiş borcun *rehinden* tahsil edilmesi ile doğrudan ilgili olan her tür gideri dâhil etmeyi kabul edebilirler.

21 REHİNİN İCARE İÇERİSİNDE DÜZENLENMESİ

- R 21.1 Bir *rehin* sözleşmesi *icare* sözleşmesi ile birlikte düzenlenebilir.
- R 21.2 Sözleşme yapan taraflar, aşağıdakilerden herhangi biri veya birkaçının birleşimi için varlığın tasfiye edilmesini kabul edebilirler:
- Gecikmiş kira,
 - Vadesi geçmiş kiralardan tahsil edilmesi ile doğrudan ilgili masraflar veya
 - Kiracının suiistimali veya ihmali veya belirlenen şartları ihlali nedeniyle ortaya çıkabilecek diğer herhangi bir miktar.

22 REHİNİN KEFALET İÇERİSİNDE DÜZENLENMESİ

- R 22.1 Rücu hakkı ile yapılan bir kefalet sözleşmesinde, kefil, kendisine kefil olunan taraftan, kefalet sözleşmesine girdikten sonra bir varlığı *rehin* olarak göstermesini talep edebilir.
- R 22.2 Paragraf 22.1 ile ilgili olarak, şayet kendisine kefil olunan taraf üzerinde anlaşılan süre içerisinde rücu miktarını ödeyemezse, kefil borcu ödemek için *rehini* tasfiye edebilir.

23 REHİNİN MUDAREBE, MÜŞAREKE VEYA VEKÂLE Bİ'L-İSTİSMAR İÇERİSİNDE DÜZENLENMESİ

- S 23.1 Bir *rehin* sözleşmesi, *mudarebe*, *müşareke* veya *vekale bi'l-istismar* sözleşmeleri içerisinde sermayeyi veya kârı garanti etmek için düzenlenemez.
- S 23.2 Paragraf 23.1'e karşın, şayet:
- Rabbu'l-mâl (sermaye sahibi) *mudarebede* mudaribden (girişimci) *rehin* alırsa,
 - Müşarekedeki* herhangi bir ortağın *rehin* göstermesi şart koşulursa veya
 - Müvekkil vekilden *rehin* alırsa,

Rehin sadece *mudarib*, ortak(lar) ya da vekilin suiistimali, ihmali veya belirlenen sözleşme şartlarını ihlali nedeniyle zararın meydana gelmesi durumunda tasfiye edilebilir.

24 REHİNİN VAAT İÇERİSİNDE DÜZENLENMESİ

- R 24.1 Bir *rehin* sözleşmesi, vaat sözleşmesi ile birlikte düzenlenebilir.
- R 24.2 *Rehin* veren, *rehinli* alacaklıya *rehini* ileri bir tarihte vereceğini vaat edebilir.

25 REHİNİN TEKAFÜL İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 25.1 Bir *rehin* sözleşmesinde, varlık üzerinde aşağıdakilere ilişkin olarak tekafül teminatı düzenlenebilir.
- (a) Varlığın bakımı veya
- (b) Korunması.
- S 25.2 Paragraf 25.1 ile ilgili olarak, sözleşme taraflarınca aksi kararlaştırılmadıkça,
- (a) Varlığın bakımına ilişkin tekafül teminatı *rehinin* mülkiyetine sahip olan tarafça üstlenilmeli ve
- (b) Varlığın korunmasına ilişkin tekafül teminatı, *rehini* veren taraftan üstlenilmelidir.

REHİN AKDİNİN FESHİ VE TAMAMLANMASI (İNTİHA)

26 REHİNİN FESHİ

- S 26.1 *Rehin* sözleşmesi aşağıdaki şartlar altında sona erer:
- (a) *Rehinin* mücbir sebep yüzünden veya suiistimal, ihmal veya belirlenen şartların ihlali dışında başka bir eylem yüzünden imha olması,
- (b) *Rehin* sözleşmesinin *rehinli* alacaklı tarafından sona erdirilmesi,
- (c) *Rehinin* verildiği sözleşmenin sona erdirilmesi veya karşılıklı olarak iptali (*ikale*) veya

- (d) *Rehin* verilen tarafın onayı ile satış, hibe ve vakıf gibi mülkiyetin devri ile sonuçlanan sözleşmeler vasıtasıyla *rehinin* mülkiyetine sahip olan tarafın *rehini* elden çıkarması.
- S 26.2 Paragraflar 26.1 (a) ve 26.1 (d)'ye karşın, taraflar arasında, duruma göre, tahrip edilmiş veya elden çıkarılmış *rehini* tamir etmek veya yerine koymak için önceden yapılmış bir anlaşma varsa, *rehin* sözleşmesi feshedilmeyecektir.
- S 26.3 *Rehin* sözleşmesinin feshi, borçlunun *rehin* verilen tarafa karşı olan borcunu veya yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.
- S 26.4 Taraflardan herhangi birisinin ölmesi veya hukuki ehliyetini kaybetmesi durumunda
- (a) *Rehin* sözleşmesi feshedilmeyecek ve
- (b) Yasal mirasçılar veya halefler, vefat eden veya hukuki ehliyetini kaybeden sözleşme tarafının hak ve yükümlülüklerini üstlenecektir.

27 REHİNİN TAMAMLANMASI

- S 27.1 *Rehin* sözleşmesi aşağıdaki şartlar altında tamamlanır:
- (a) Borç veya yükümlülüğün, borçlu, kefil veya borcun veya yükümlülüğün üçüncü bir tarafa devredilmesi (*havaletü'd-deyn*) suretiyle ödenmesi,
- (b) Borçlu ile *rehin* verilen arasındaki bütün borç yükümlülüklerinin karşılıklı mahsup edilmesi (*mukassa*),
- (c) Borçlunun borç veya yükümlülüğünü yerine getirmek için *rehinin* tasfiye edilmesi veya
- (d) *Rehin* verilen tarafın borçlunun tüm borç veya yükümlülüğüne ilişkin haklarından feragat etmesi (*ibra*).
- S 27.2 *Rehin* sözleşmesinin 27.1 (a), 27.1 (b) veya 27.1 (d) paragrafları uyarınca tamamlanmış olması halinde, *rehin* verilen taraf *rehini* mal sahibine iade edecektir.
- S 27.3 *Rehin* sözleşmesinin tamamlanmasından sonra, sözleşme tarafları sözleşmeden doğan daha ileri yükümlülüklerinden kurtulmuş olacaktırlar.

28 YÖNETİM VE GÖZETİM

- S 28.1 Bu bölümdeki gereklilikler, Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan kurumsal yönetimle ilgili yönergeler kapsamında belirtilen genel yönetim ve gözetim beklentilerini tamamlamaktadır.
- S 28.2 Her ne kadar genel anlamdaki yönetim ve gözetim ilkeleri *rehin* için geçerli olsa da, bir İFK, *rehin* ile ilişkili farklı riskleri ele almak için bu yönergede belirtilen yönetim ile ilgili özel gerekliliklere riayet etmelidir.
- S 28.3 Bir İFK, *rehinin* risk profilini yeterince anlamış olmalı ve *rehin* sözleşmesini yürütecek uygun bilgi ve becerilere sahip personelin mevcut olmasını sağlamalıdır.

Yönetim Kurulu

- S 28.4 Bir İFK'nın Yönetim Kurulu, *rehinin* yürütülmesi ve idaresi konusunda etkin bir gözetim işlevini mümkün kılacak sağlam bir yönetim yapısı tesis etmelidir. Yönetim yapısının yeterliliği, *rehinin* niteliği, karmaşıklığı ve risk profili ile orantılı olmalıdır.
- S 28.5 Yönetim Kurulu, İFK'nın kurumsal yönetimi, şer'i yönetimi ve İslam hukuku ile uyumu konusunda genel bir sorumluluğa sahiptir. Bu nedenle, Yönetim Kurulu,
- (a) *Rehin* uygulaması ile ilgili İFK'nın iş ve risk stratejisini onaylamak,
 - (b) *Rehinin* uygulanmasını düzenleyen, asgari seviyede aşağıdaki hususları içermesi gereken, politika ve prosedürlerin yürütülmesini onaylamak ve denetlemek:
 - (i) *Rehinin* uygunluk kriterleri,
 - (ii) *Rehin* yönetimi,
 - (iii) Müşterilere yüklenebilecek masraflar,
 - (iv) Uygulanabilir olduğu durumlarda, *rehinin* kullanılması,
 - (v) *Rehinin* izlenmesi,
 - (vi) *Rehinin* konsantrasyonu,
 - (vii) *Rehinin* çözülmesi ve
 - (viii) *Rehinin* tasfiyesi.

- (c) İç politika ve prosedürlerin, *rehin* genel operasyonel işleyişini ve risk profilini yönetmede geçerli, güncel ve etkili kalmasını sağlamak,
- (d) *Rehin* İslam hukukuna uygun olarak uygulanması için gerekli iç kontrollerin, sistemlerin ve altyapının mevcut olmasını sağlamak,
- (e) Yeterli kaynağın mevcut olduğundan ve İFK'nın *rehin* düzenlemesiyle ilgili kavram, uygulama ve riskler hakkında yeterli bilgi ve yetkinliğe sahip kâfi sayıda ve nitelikli personele sahip olduğundan emin olmak ve
- (f) Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan yönergelere ve İFK tarafından oluşturulan iç politikalara uyumu değerlendirmek için düzenli olarak bağımsız incelemelerin⁴ yapılmasını sağlamak.

Şer'i Komite

S 28.6 Şer'i Komite, İFK'nın *rehin* işlemi içeren ticaret, iş ve faaliyetlerinin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlamak için İFK'ya tavsiyelerde bulunmakla yükümlüdür. Dolayısıyla, Şer'i Komite,

- (a) *Rehini* ilgilendiren politika ve prosedürlerde İslam hukuku gerekliliklerinin uygulandığını onaylamalı,
- (b) Yasal belgelerde ve tanıtım malzemeleri, ürün kılavuzu veya sair yayınlar gibi diğer türden belgelerde⁵ belirtilen şart ve koşulları gözden geçirmeli ve bu şart ve koşulların İslam hukuku ile uyumlu olduklarını onaylamalı,
- (c) Şer'i meselelerle ilgili Malezya Merkez Bankası ve şayet varsa ilgili diğer merciler tarafından yayınlanan şer'i hükümler, kararlar veya rehberler hakkında tavsiyelerde bulunmalı ve açıklamalar yapmalı ve
- (d) Şer'i inceleme ve şer'i denetim tarafından gündeme getirilen şer'i meseleleri müzakere etmeli ve *rehin* işleminin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlamak için gerekli olan düzeltici tedbirleri teyit etmelidir.

4 Bağımsız incelemeler uyumluluk birimi tarafından üstlenilir.

5 Promosyon malzemeleri, ürün kılavuzları veya diğer yayınlarda basılan bilgiler gibi.

Üst Düzey Yönetim

- S 28.7 Üst Düzey Yönetim, bir İFK'nın iş ve faaliyetlerinin İslam hukuku gereklilikleri ile uyumlu olmasını sağlama sorumluluğuna sahiptir. Bu nedenle, Üst Düzey Yönetim,
- (a) *Rehin* sözleşmesinin uygun yönetimi ile ilgili politika, süreç ve prosedürler oluşturmalı,
 - (b) *Rehin* sözleşmesinin tabiatında var olan riski belirlemek, ölçmek, kontrol etmek ve izlemek için ilgili iç sistemler, altyapı ve yeterli mekanizmaları geliştirmeli ve uygulamalı,
 - (c) İFK'nın *rehin* sözleşmesi işlemlerini ve performansını izlediğinden ve uygun ve yeterli raporlamayı yaptığından emin olmalı,
 - (d) Uygun becerilere sahip kilit personeli belirlemeli, atamalı, eğitmeli ve *rehin* kapsamındaki farklı işlevlerin üstlenilmesi için rol ve sorumlulukların İFK içindeki ilgili birimlere uygun şekilde dağıtıldığından emin olmalı,
 - (e) Düzenli teftişler yapmalı ve onaylanan politikalara uyumu gözlemlemeli ve
 - (f) İlgili bilgilerin Yönetim Kurulu ve Şer'i Komiteye zamanında iletilmesini sağlamalıdır.

29 YAPILANDIRMA

Amaç

- S 29.1 Bir İFK aşağıdaki hususları açıkça belirlemelidir,
- (a) *Rehin* sözleşmesini uygulayan finansal ürün ve hizmetlerin amacı ve
 - (b) *Rehin* sözleşmesinin konusu.
- S 29.2 Bir İFK ayrıca, ürün ve hizmetlerin genel yapısının ve sonucunun bu yönergede belirtilen İslam hukuku gereklilikleri ile çelişmediğinden emin olmalıdır.

Sözleşme Tarafları

- S 29.3 İFK, bir *rehin* sözleşmesindeki tarafları *rehin* veren, *rehinli* alacaklı ve borçlu olarak belirleyecektir.
- R 29.4 Paragraf 29.3 ile ilgili olarak, bir *rehin* sözleşmesindeki sözleşme tarafları aşağıdaki şekilde tanımlanabilir:

No	Senaryo	<i>Rehin</i> Veren	<i>Rehinli</i> Alacaklı	Borçlu
(a)	Müşteri, İFK'ya olan yükümlülüğünü güvence altına almak için kendi teminatını <i>rehin</i> olarak verir	Müşteri	İFK	Müşteri
(b)	Müşteri, İFK'ya olan yükümlülüğünü güvence altına almak için başka bir tarafın teminatını <i>rehin</i> verir	Müşteri	İFK	Müşteri
(c)	Müşteri ve üçüncü taraf, müşterinin İFK'ya karşı yükümlülüğünü güvence altına almak için müştereken sahip oldukları teminatı <i>rehin</i> verir	Müşteri ve üçüncü taraf	İFK	Müşteri
(d)	Üçüncü bir taraf, bir müşterinin İFK'ya olan yükümlülüğünü güvence altına almak için kendi teminatını <i>rehin</i> verir	Üçüncü taraf	İFK	Müşteri
(e)	Üçüncü bir taraf, bir müşterinin İFK'ya olan yükümlülüğünü güvence altına almak için başkasına ait bir teminatı <i>rehin</i> verir	Üçüncü taraf	İFK	Müşteri

Rehin sözleşmesinde *rehin* veren, *rehinli* alacaklı ve borçlunun tanımlanmasının örneklemini Ek 3'te verilmiştir.

- S 29.5 Uygulanabildiği durumlarda, İFK, teminatın değerini tespit etmek, himaye etmek veya tasfiye etmek için vekil olarak atanan kişiyi tanımlamalıdır.

Teklif ve Kabul

S 29.6 Bir *rehin* sözleşmesine girerken, İFK teklif ve kabulün uygun belge veya kayıtlarla açıkça kanıtlandığından emin olmalıdır.

Teminat Olarak Varlık

S 29.7 İFK, teminat olarak kullanılan varlığın paragraf 28.5 (b) (i)'de belirtildiği üzere teminatın uygunluk kriterlerine ilişkin iç politika ile uyumlu olduğunu tespit ve temin etmelidir.

R 29.8 İFK, teminatın uygunluk kriterleri hakkında bir iç politika geliştirilmesinde aşağıdaki hususları dikkate alabilir:

- (a) Teminatın pazarlanabilirliği,
- (b) Teminat değerinin ölçülebilirliği,
- (c) Teminatın tasfiyesi için geçen süre,
- (d) Teminat değeri ile müşterinin kredi kalitesi arasındaki ilişki ve
- (e) Teminat üzerindeki hak taleplerinin kısıtlılığı veya önceliği.

R 29.9 Paragraf 14.2 (a) ile ilgili olarak, İFK,

- (a) Malezya Menkul Kıymetler Komisyonu Şer'i Danışma Kurulu tarafından sunulan şer'i tarama kriterlerine veya İslam hukuku ile Uyumlu Menkul Kıymetler Listesi'ne başvurabilir,
- (b) Finansal bir araç, örneğin pay senedi, ihraç eden bir şirketin ana faaliyet alanını öğrenmek için ilgili düzenleyici veya denetleyici otorite tarafından belirlenen ve Malezya Merkez Bankası Şer'i Danışma Kurulu veya Malezya Menkul Kıymetler Komisyonu Şer'i Danışma Kurulu tarafından verilen şer'i kararlar ile uyumlu olan diğer şer'i tarama kriterlerine veya İslam hukuku ile uyumlu bir finansal araç listesine başvurabilir veya
- (c) Paragraf 29.9 (a) ve 29.9 (b)'de açıklandığı üzere, şer'i tarama kriterlerinin veya İslam hukuku ile uyumlu finansal araçların listesinin yokluğunda, Şer'i Komite tarafından onaylanan iç tarama kriterleri geliştirebilir.

Rehinin Kullanımı

- S 29.10 İFK, *rehinin* kullanımının, 28.5 (b) (iv) paragrafında belirtilen *rehinin* kullanılmasına ilişkin iç politika ile uyumlu olmasını sağlamalıdır.
- S 29.11 İFK, *rehinin* kullanımına ilişkin iç politikasında en azından aşağıdakilere yer vermelidir:
- (a) Kullanımın şekli veya amacı,
 - (b) Sözleşme tarafların hak ve sorumlulukları ve
 - (c) Kullanımın süresi.

Rehinle İlgili Harcamalar

- S 29.12 İFK, paragraf 28.5 (b) (iii) ile ilgili olarak, İFK, müşteri veya *rehin* veren üçüncü bir şahıs tarafından karşılanacak harcama parametrelerini belirlemelidir.
- S 29.13 Paragraf 29.12 ile ilgili olarak, İFK müşterinin veya üçüncü tarafın üstlendiği masrafların, doğrudan *rehinin* tedarik edilmesi ile ilgili maliyetlere dayandığından emin olmalıdır.

Rehinin Kurtarılması ve Tasfiyesi

- S 29.14 Bir İFK, *rehinin* itfa ve tasfiyesinin işlem ve usulünün, 28.5 (b) (vii) ve 28.5 (b) (viii) paragraflarında belirtilen *rehinin* itfa ve tasfiyesine ilişkin iç politika ile uyumlu olmasını sağlamalıdır.
- S 29.15 İFK, *rehinin* itfası ilgili iç politikada, en azından aşağıdakilere yer vermelidir:
- (a) *Rehinin* itfasına ilişkin olaylar, örneğin müşterinin kalan ödenmemiş finansmanı tam olarak ödemesi gibi İFK'ya karşı yükümlülüğünü yerine getirmesi ve
 - (b) Uygulanabilir olduğu durumlarda, İFK tarafından korunan fiziki teminatın kullanımına ilişkin süreç ve prosedür aşağıdaki gibidir:
 - (i) İtfa işleminin yerine getirildiğinin teyit edilmesi,
 - (ii) *Rehini* kurtaran kişinin *rehin* sahibi veya *rehin* sahibi tarafından yetkilendirilen bir kişi olduğunun teyit edilmesi ve
 - (iii) İtfa edilmemiş *rehinlerin* nasıl ele alınacağı.

- S 29.16 İFK, rehinin tasfiyesi ile ilgili iç politikanın, en azından, aşağıdakileri içerdiğinden emin olmalıdır:
- (a) *Rehinin* tasfiyesine ilişkin olaylar, örneğin müşterinin temerrüdü, borcunu ödeyememesi veya iflası gibi,
 - (b) *Rehinin* tasfiyesi işlemi veya usulü, örneğin açık artırma veya özel teklif gibi,
 - (c) *Rehinin* tasfiyesi amacıyla değerinin tespit edilme usulü,
 - (d) Paragraf 17.4 uyarınca *rehinin* tamamen mi yoksa kısmen mi tasfiye edileceğinin belirlenmesi,
 - (e) *Rehinin* tasfiyesi öncesinde müşteriye veya *rehini* veren üçüncü tarafa bildirimde bulunmak için gerekli mekanizma⁶ ve
 - (f) Müşterinin İFK'ya olan borcunu veya yükümlülüğünü yerine getirmek için tasfiye edilen teminatın fazla veya eksik olması durumunun nasıl ele alınacağı ve müşteriye veya *rehini* veren üçüncü tarafa bu durumun bildirilmesi.
- S 29.17 İFK *rehinin* iffa ve tasfiyesinin yazılı olarak belgelendiğinden emin olmalıdır.

Belgeleme

- S 29.18 İFK, *rehin* sözleşmesinin hüküm ve şartlarının hem İslam hukuku hem de mevzuat ile uyumlu olduğunu açık bir şekilde belirten kapsamlı ve yasal olarak uygulanabilir belgelerin⁷ yürürlükte olmasını sağlamalıdır.
- S 29.19 Asgari seviyede aşağıdakileri içerecek şekilde, İFK, yasal belgelerin *rehin* sözleşmesinin belirgin özelliklerini yansıtmasını sağlamalıdır:
- (a) Çeşitli sözleşme tarafları arasındaki sözleşmeden doğan ilişki,
 - (b) Sözleşme taraflarının *rehin* sözleşmesindeki hakları, rol ve sorumlulukları,
 - (c) *Rehinin* tanımı,

6 Örneğin, mektup, e-posta, bildirimler veya web sitesi duyurusu.

7 Yasal olarak uygulanabilir belgeler ifadesi, sözleşmeler, anlaşmalar, ana sözleşmeler ve faturalar, nakliye belgeleri, teslim belgeleri gibi ticari ve finansal işlemlerde genel olarak kabul edilen diğer belgeleri içine alır.

- (d) *Rehin* ile teminat altına alınmış borç ya da yükümlülük,
- (e) *Rehin* sözleşmesinin süresi,
- (f) *Rehinin* iffa ve tasfiye hükümleri ve
- (g) Uygulanabilir olduğu durumlarda,
 - (i) Karşılık gelen ödeme şartları dâhil müşteri veya üçüncü taraftan talep edilebilecek masraflar,
 - (ii) Paragraf 30.15 (a) ile ilgili olarak, İFK'nın azaltma eylemini gerektiren tetikleyici olayların açıklaması,
 - (iii) Paragraf 30.15 (b) ile ilişkili olarak tetikleyici olayın meydana gelmesi üzerine İFK'nın azaltma önlemi alma hakları ve
 - (iv) Paragraf 29.11 uyarınca *rehinin* kullanımına ilişkin şartlar.

S 29.20 Uygulanabildiği durumlarda, İFK, aşağıdakilerden alınan izinleri de içerecek şekilde, bir *rehin* sözleşmesinde ilgili izinlerin belgelenmesini sağlamalıdır.

- (a) Paragraf 9.2 uyarınca, *rehin* verenin *rehinin* feshine ilişkin izni,
- (b) Paragraf 14.5 uyarınca, müşterinin İFK'ya olan borç veya yükümlülüğünü güvence altına almak için kullanılan *rehinin* sahibinin izni,
- (c) Paragraf 14.6 (b) ile ilgili olarak bölünemeyen müşterek hisseli *rehinin* müşterek sahiplerinin izni,
- (d) İFK'nın aşağıdakilere yönelik izni,
 - (i) Paragraf 14.7 uyarınca *rehinin* gecikmiş zilyetliğini kabul etmek ve
 - (ii) *Rehin* sahibinin *rehinin* mülkiyetini paragraf 26.1 (d) uyarınca satış, hibe veya vakıf yoluyla devretmesine müsaade etmek.

- (e) *Rehin* sahibinin aşağıdakilere yönelik izni,
- (i) Paragraf 15.3 uyarınca *rehinin* kullanılması ve
- (ii) Paragraf 17.3 uyarınca bir kişinin *rehinin* tasfiyesini gerçekleştirilmesi.
- (f) Şayet paragraf 14.12 (a) uyarınca, *rehin* birden fazla borç yükümlülüğünü güvence altına almak için kullanılacak ve *rehine* yönelik hak talepleri eşit değerinde olup birbirlerine karşı öncelikli olmayacak şekilde düzenlenecek ise, *rehinli* alacaklıların izni ve
- (g) Şayet paragraf 14.12 (b) uyarınca *rehin* birden fazla borç veya yükümlülüğü güvence altına almak için kullanılacak ve *rehinli* alacaklılar, bir üst derecedeki *rehinli* alacaklı müteakip *rehinli* alacaklıya göre öncelikli olacak şekilde derecelendirilecek ise, önce gelen *rehinli* alacaklıların izni.
- R 29.21 Konuyu netleştirmek için belirtilmelidir ki, bu yönergede belirtilen dokümantasyon gerekliliklerinin yerine getirilmesine tabi olarak İFK tarafından mevcut belgeler kullanılabilir.
- S 29.22 Belgelerde kullanılan Arapça terminoloji, sözleşme taraflarının anlamasını kolaylaştırmak için yeterli derecede açıklanmalı veya tercüme edilmelidir. Yapılacak tüm çeviriler, Malezya Merkez Bankası Şer'i Danışma Kurulu'nun kararları ile uyumlu olmalıdır.

30 RISK YÖNETİMİ

- S 30.1 İFK, kendi risk iştahına uygun olarak kapsamlı risk yönetimi politikaları, prosedürleri, süreçleri, sistemleri ve iç kontrolleri oluşturmalı ve bunlar aşağıdakileri içermelidir:
- (a) Uygulanabilir olduğu hallerde, *rehin* değerinin hareketinden yani kabul edilen *rehinin* kalitesindeki değişiklikten kaynaklanan riskler de dâhil olmak üzere risklerin tanımlanması, ölçülmesi, izlenmesi, kontrol edilmesi ve raporlanması,
- (b) *Rehinin* uygun değer tespit usulünün tesis edilmesi ve uygulanabilir olduğu durumda, değer tespitinin bağımsız ve objektif bir şekilde yapılmasını sağlayacak kontrollerin oluşturulması,

- (c) Uygulanabilir olduğu durumda, İFK'nın risk iştahına uygun olarak *rehin* üzerindeki konsantrasyon limitlerini de içeren risk maruziyet limitlerinin belirlenmesi ve
- (d) Aşağıdakilerin tesis edilmesi de dâhil olmak üzere risk azaltma teknikleri,
 - (i) *Rehin* sözleşmesinde kullanılacak onaylanmış *rehin* türlerinin bir listesinin belirlenmesi için münasip uygunluk kriterleri ve inceleme süreci,
 - (ii) Uygulanabilir olduğu durumlarda, atanmış olan vekiller tarafından *rehinin* korunmasına veya tasfiyesine ilişkin yerine getirilecek rol ve görevlerin açıkça birbirinden ayrılması ve
 - (iii) Uygulanabilir olduğu durumlarda, fiziksel *rehinin* korunmasına ilişkin iş sürekliliği planı.

Konsantrasyon Riski

- S 30.2 İFK, *rehinin* belirli bir varlık türüne, tek bir coğrafi bölgeye veya benzeri durumlara yönelik konsantrasyon seviyesini değerlendirmelidir. Bu bağlamda, İFK paragraf 28.5 (b) (vi) uyarınca *rehin* üzerinde konsantrasyon riskini düzenleyen bir iç politika oluşturmalıdır.
- R 30.3 Paragraf 30.2 ile ilgili olarak, *rehin* üzerindeki konsantrasyon riskini düzenleyen iç politika şunları içerebilir:
 - (a) İFK'nın risk iştahını ve risk taşıma kapasitesini yansıtan iç sınırlar (örneğin *rehinin* belirli bir varlık türü, tek bir coğrafi bölge veya benzeri durumlar için konsantrasyon sınırı) belirlemek ve
 - (b) İç sınırlara uyum sağlamak için gerekli olan izleme ve raporlama mekanizması.
- S 30.4 İFK, kabul edilen *rehinin* 28.5 (b) (i) ve 30.3 paragrafları doğrultusunda *rehine* ilişkin politikalara uygun olmasını sağlayacak yeterli süreç ve prosedürlere sahip olmalıdır.
- S 30.5 Paragraf 30.4 ile ilgili olarak, İFK, paragraf 17.5'te belirtildiği şekilde müşterinin borcunu veya yükümlülüğünü yerine getirmesine izin verilen *rehinin* değerini dikkate almalıdır.
- S 30.6 İFK, kabul edilen *rehin* türü için uygun bir değer tespit usulüne sahip olmalıdır.

- R 30.7 Paragraf 30.4 ve 30.6 ile ilgili olarak, İFK aşağıdakileri gerçekleştirmek üzere üçüncü bir taraf⁸ tayin edebilir:
- (a) Teminatın kabul sürecine ve prosedürüne destek olmak ve
 - (b) Uygun değer tespit usulünü belirlemek.

Rehin Yönetimi

- S 30.8 İFK, *rehinin* paragraf 29.19 (b) uyarınca, *rehin* sözleşmesinin şart ve koşullarına uygun olarak yönetilmesini sağlamalıdır.
- S 30.9 Paragraf 28.5 (b) (ii) ve 30.8'e ilişkin olarak, İFK *rehinin* yönetimi konusunda bir iç politika oluşturmalıdır. İFK, iç politikasında asgari olarak aşağıdakilere yer vermelidir:
- (a) İFK veya üçüncü taraflarca himaye edilmeyi gerektiren *rehinin* belirlenmesi, örneğin *rehin* belgelerinin himayesi veya fiziksel *rehinin* saklanması ve
 - (b) *Rehin* yönetiminde yer alan kişinin rolleri ve sorumluluğu.
- S 30.10 Paragraf 30.9 ile ilgili olarak ve İFK'nın fiziksel bir *rehini* himaye ettiği durumlarda, İFK'nın *rehin* yönetimi konusundaki iç politikanın aşağıdakileri içerdiğinden emin olması gerekir:
- (a) Himaye edilecek yer,
 - (b) Fiziksel *rehinin* bakımı ve
 - (c) Aşağıdakileri içeren iş sürekliliği planı,
 - (i) İş sürekliliği planı gerektiren olayların belirlenmesi, örneğin mücbir sebep veya hırsızlık gibi ve
 - (ii) Paragraf 30.10 (c) (i)'de tanımlanan olayları yönetme mekanizması, örneğin farklı bir mevkide yer alan ikincil bir koruma tesisi.
- S 30.11 Paragraf 30.10 ile ilgili olarak ve fiziksel *rehini* üçüncü bir tarafın koruduğu durumlarda, İFK,
- (a) *Rehini* himaye etmek üzere üçüncü bir tarafın atanması dâhil olmak üzere, himaye düzenlemesini belgelemek ve
 - (b) *Rehinin* hareketini izlemek.

8 Örneğin İFK, emlak değerlemeleri yapan birisini, rehin olarak verilen bir mülkün değerini tespit etmesi için atayabilir.

Rehinin İzlenmesi

- S 30.12 İFK, kendi risk yönetimi stratejilerine uygun olarak, müşterinin İFK'ya karşı yükümlülüğünü güvence altına almak için *rehin* değerinin yeterli seviyede olmasını⁹ sağlamak amacıyla *rehin* değerini değerlendirmeli ve izlemelidir.
- S 30.13 Paragraf 28.5 (b) (v) ve 30.12 ile ilgili olarak, İFK, *rehinin* izlenmesi konusunda bir iç politika oluşturmalıdır. Söz konusu iç politika, en azından, aşağıdakileri içermelidir:
- (a) İzlemenin kapsamı, örneğin *rehinin* değeri, *rehinin* fiziksel durumu ve *rehin* belgelerinin yasal olarak uygulanabilirliği gibi,
 - (b) İzleme yöntemi, örneğin piyasa değerindeki değişikliklerin izlenmesi, *rehin* üzerinde fiziksel denetleme yapılması veya *rehin* belgelerinin yasal olarak uygulanabilirliğini etkileyen yasalardaki ve mevzuattaki değişikliklerin izlenmesi gibi ve
 - (c) İzlemenin sıklığı.
- R 30.14 İFK, *rehinin* değer tespiti için bir vekil atayabilir.
- S 30.15 İFK, *rehinin* izlenmesinin sonucu ile ilgili olarak aşağıdakileri tanımlamalıdır:
- (a) İFK'nın etki azaltma eylemlerini harekete geçiren tetikleyici olaylar, örneğin *rehin* değerindeki veya *rehinin* pazarlanabilirliğindeki eğilim gibi ve
 - (b) Tetikleyici olaylardan kaynaklanan azaltma önlemleri, örneğin müşteriden veya *rehin* veren üçüncü taraftan ek bir teminat vermesinin veya *rehini* değiştirmesinin talep edilmesi gibi.

31 İŞ VE PİYASA DAVRANIŞI

- S 31.1 İFK, *rehin* sözleşmesinin adil, şeffaf, sorumlu ve profesyonel bir şekilde yürütülmesini sağlamalıdır.

⁹ Örneğin *rehin* değerinin, İFK'nın risk yönetimi stratejilerine uygun olarak müşterinin İFK'ya olan yükümlülüğünü kısmen veya tamamen güvence altına almak için yeterli olması.

Adil İşlemler

- S 31.2 İFK, *rehin* sözleşmesinin iş ve piyasa davranışına ilişkin iç politika ve prosedürlerinin, şeffaflık ve dürüst işlem uygulamalarını tüm sözleşme taraflarına yansıtmasını sağlamalıdır. İFK, iç politika ve prosedürlerinde, en azından, aşağıdakilere yer vermelidir:
- (a) Sağlanan bilgilerin doğru ve açık olup yanılıcı olmaması ve sözleşme taraflarına zamanında iletilmesi ve
 - (b) Ücret ve harçların 16, 29.12 ve 29.13 numaralı paragraflarla uyumlu olması.

Bilginin Beyanı

- S 31.3 Sözleşme öncesi aşamada, İFK, müşteriye ürün tanıtım formunda veya ilgili diğer tüm malzemelerde aşağıdaki bilgileri sağlamalıdır:
- (a) Uygulanabilir olduğu durumlarda, İFK müşteriye, İFK'nın sözleşmeye girdikten sonra *rehini* kullanmasının söz konusu olduğu durumlarda rızasının aranacağını bildirir veya
 - (b) İFK'nın İslami *rehin* bozma (pawnbroking)¹⁰ ürünü sunduğu durumlarda, İFK aşağıdaki açıklamaları yapacaktır:
 - (i) Sözleşme tarafların rol ve sorumlulukları,
 - (ii) Diğer şer'i sözleşmeler veya kavramlar ile birlikte düzenlenen *rehin* sözleşmesi,
 - (iii) Şayet varsa müşteri tarafından karşılanacak harcamalar,
 - (iv) *Rehin* sözleşmesinin süresi ve
 - (v) *Rehinin* itfası ve tasfiyesi.
- S 31.4 *Rehin* veren üçüncü bir taraf söz konusu olduğunda, İFK, 31.3 (a) paragrafı uyarınca *rehin* veren üçüncü tarafa bilgi beyanında bulunacaktır.

¹⁰ Piyasa uygulamasına dayanarak ve bu yönergenin amacına doğrultusunda, İslami *rehin* bozma (pawnbroking), İFK tarafından ücret karşılığında himaye edilen *rehin* ile güvence altına alınmış bir borç (karz) sağlanması anlamına gelir.

32 FİNANSAL BEYAN

S 32.1 İFK, ilgili Malezya Finansal Raporlama Standartları ve İslami Bankacılık Kurumları için Finansal Raporlama (Malaysian Financial Reporting Standards and Financial Reporting for Islamic Banking Institutions) kapsamında öngörülen şartlara riayet etmelidir.

33 İBRAZ GEREKLİLİĞİ

S 33.1 *Rehin* sözleşmesini uygulayan finansal ürün veya hizmetler sunan bir İFK'nın, bu yönergeye uyma konusunda, bu yönergenin yayınlanma tarihinden itibaren en geç üç (3) ay sonra Jabatan Perbankan Islam dan Takaful'e bir uygulama planı sunması gerekmektedir. Bu yönergeye uygunluğun sağlanmasında, İFK,

- (a) Mevcut politikaların, prosedürlerin ve iç sınırların bu yönerge-deki şartlara¹¹ uygun olmasını sağlamalı,
- (b) Roller ve sorumlulukları netleştirmeli,
- (c) Uygun olduğu yerlerde, *rehin* sözleşmesinin gerekliliklerini yerine getirmek için mevcut politika, prosedür veya sistemde iyileştirme yapmalı ve
- (d) Bu yönergeye uyumu sağlamak için uygun izleme ve raporlama mekanizmaları oluşturmalıdır.

S 33.2 Yönetim Kurulu ve Şer'i Komite sırasıyla, bu yönergeye uyumu sağlamak için İFK'nın uygulama planını bu yönergenin yürürlüğe girdiği tarihte onaylamalı ve tasdik etmelidir.

S 33.3 İFK yürürlüğe girme tarihinden en az altı (6) ay önce bu yönerge-de belirtilen şartlara tam olarak uyumu etkileyebilecek herhangi bir nedeni tespit ederse, bu konuda Cabatan Perbankan Islam ve Takaful'ü derhal bilgilendirmelidir.

11 Bunlar arasında, müşteri veya üçüncü şahıs tarafından üstlenilen masrafların rehinin sağlanmasına ilişkin yapılan doğrudan maliyetlere dayandırılması şartı da yer almaktadır.

EK 1: REHİN SÖZLEŞMESİNİN MEŞRUIYETİ

Rehin sözleşmesinin meşruiyeti Kur'an-ı Kerim'den gelmekte, Hz. Muhammed (SAV)'in sünnetine dayandırılmakta ve Müslüman fakihlerin icması ile desteklenmektedir.

Kur'an-ı Kerim

- 1 Kur'an-ı Kerim'in aşağıdaki ayeti, *rehin* sözleşmesinin caiz olduğuna işaret etmektedir:

وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَانَ مَّقْبُوضَةً فَإِنْ أَمِنَ
بَعْضُكُمْ بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي أُؤْتِمِنَ أَمَانَتَهُ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا تَكْتُمُوا
الشَّهَادَةَ وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ

"Yolculukta olur da, yazacak kimse bulamazsanız (borca karşılık) alınmış bir *rehin* de yeterlidir. Birbirinize bir emanet bırakırsanız, emanet bırakılan kimse emaneti sahibine versin ve (bu hususta) Rabbi olan Allah'tan korksun. Şahitliği bildiklerinizi gizlemeyin. Kim onu gizlerse, bilsin ki onun kalbi günahkardır. Allah yapmakta olduklarınızı bilir."¹²

Hz. Muhammed (SAV)'in Sünneti

- 2 Aşağıdaki hadis, *rehin* sözleşmesinin genel olarak caiz olduğuna işaret etmektedir:

عَنْ عَائِشَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا - قَالَتْ اشْتَرَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ يَهُودِيٍّ طَعَامًا وَرَهْنَهُ دِرْعَهُ.

Ayşe (RA) şöyle demiştir: "Hz. Peygamber (SAV) bir Yahudi'den yiyecek satın aldı ve ona zırhını *rehin* olarak bıraktı."¹³

İslam Hukukçularının İcması

- 3 İbn Kudame tarafından alıntılındığı üzere, Müslüman hukukçular genel olarak *rehinin* caiz olduğu konusunda icma etmişlerdir¹⁴.

12 Bakara, 2:283.

13 Buhari ve Müslim.

14 İbn Kudame, *el-Muğni*, c.4, s. 362.

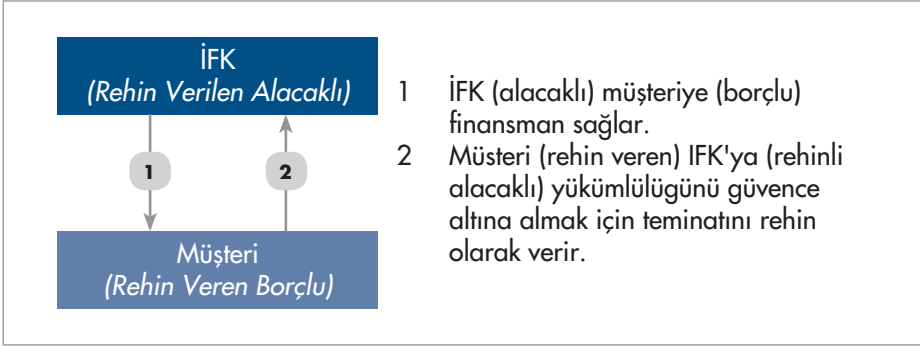
EK 2: SÖZLÜK

Terim	Açıklaması
Hakiki kabz	Fiziksel zilyetlik kurma. Bir kişinin bir varlığa fiilen sahip olduğunu ve onu kontrol etme hakkı bulunduğunu ifade eden terim.
Havale	Borcun, bir kimsenin zimmetinden başka bir kimsenin zimmetine nakledilmesi.
Hibe	Karşılıksız verme, bağışlama. Bir malın bedelsiz olarak başkasına devir ve temlik edilmesini sağlayan sözleşme.
Hükmi kabz	Hükmi zilyetlik. Bir kimsenin bir varlığa fiilen sahip olmadığını, ancak bir varlığı kontrol etmek için yasal haklara sahip olduğunu ifade eden terim.
İbra	Borç ilişkisinin sonlandırılması ya da borçta indirim yapılması
İcare	Kira akdi. Bir varlığın menfaatinin (kullanım ve yararlanma haklarının), belli bir süre için, kira bedelini ödemeyi üstlenen tarafa temlik edilmesini sağlayan sözleşme.
İstisna	Eser sözleşmesi. Belli bir ücret karşılığında nitelikleri belirlenmiş bir eseri imal ettirmek üzere yapılan sözleşme.
Karz	Tüketim Ödücü; Bir kişinin (alacaklı) diğerine (borçlu), borçlu olan tarafın borç olarak aldığı parayı aynı miktarda geri ödemek üzere ödünç verdiği sözleşmedir. Para, herhangi bir para birimini, altın veya gümüş olabilir.
Kefalet	Kefillik, şahsi teminat. Bir borcun ifası hususunda, üçüncü bir tarafın asıl borçlunun sorumluluğuna katılarak alacaklıya karşı ifayı taahhüt etmesi.
Mudarebe	Emek-sermaye ortaklığı. Bir tarafın sermaye, diğer tarafın emek ortaya koyup işletmeyi üstlenmesiyle kurulan kâr paylaşımı esasına dayalı ortaklık türü.

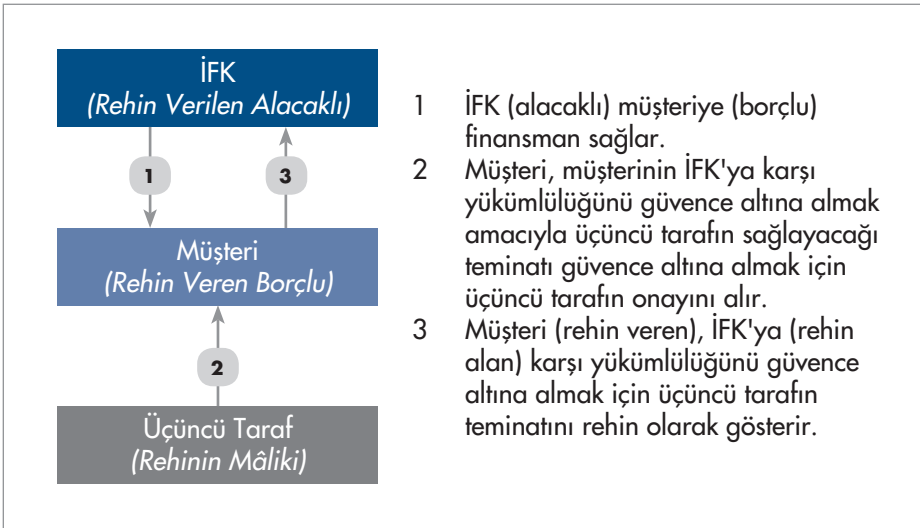
Murabaha	Kâr beyanı ile satım. Klasik anlamda bir malın alış fiyatı veya maliyetinin müşteriye belirtilmesi suretiyle üzerine belirli bir kâr konularak peşin veya vadeli olarak satılmasıdır. Bu işleme fıkhi murabaha ve basit murabaha da denir. Günümüz katılım bankacılığı uygulamalarında ise müşterinin talimatı ve satın alma vaadi ile bir malın katılım bankası tarafından ilk satıcıdan genellikle peşin alınıp üzerine belirli bir kâr ilave edilerek müşteriye vadeli olarak satılması esasına dayanan işlem seti ya da bu işlem setindeki nihai satım akdi. Buna, satın alma vaadinde bulunana murâbahalı satış, modern murâbaha, finansal murâbaha da denir.
Müşareke	Sermaye ortaklığı, kar-zarar ortaklığı. İki veya daha fazla şahsın belirli bir miktar sermaye koyarak, birlikte iş yapmak ve meydana gelecek kâr veya zararı paylaşmak üzere kurdukları ortaklık.
Teverruk	Nakit temin etmek amacıyla vadeli satın alınan bir emtianın üçüncü bir şahsa peşin ve genellikle daha düşük bir bedelle satılmasıdır. Teverruk işlemi, alım ve satım akitleri arasında bağlantı olmadan sıradan bir işlem olarak yapıldığında "klasik teverruk"; alıcı ve satıcının baştan belirli olduğu organize piyasalarda yapıldığında ise "organize teverruk" adını alır. Söz konusu işlem bir bankanın nakit temin etmesi amacıyla yapılırsa nakit temin eden banka açısından "ters teverruk" olarak isimlendirilir.
Va'd	Taahhüt, söz verme. Bir kişinin tek taraflı irade beyanıyla hukuki sonuçları bulunan bir davranışta bulunacağını veya bir işlem gerçekleştireceğini taahhüt etmesi.
Vekâle bi'l-istismâr	Yatırım amacıyla yapılan vekâlet sözleşmesi; yatırım vekâleti

EK 3: REHİN SÖZLEŞMESİNDE TARAFLARIN BELİRLENMESİNE DAİR ÖRNEKLEM

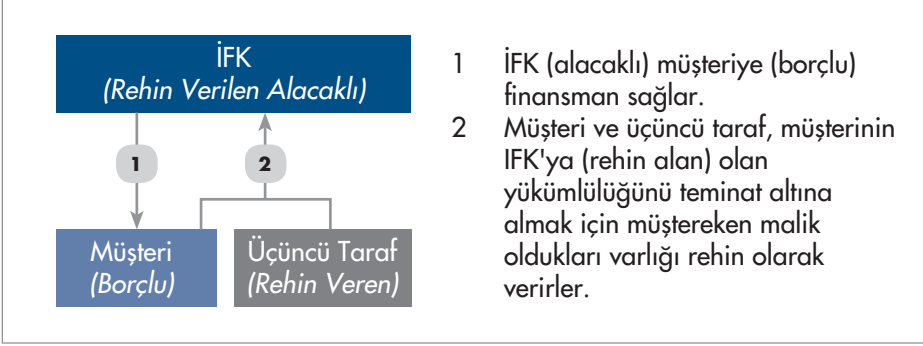
- A. Müşteri, İFK'ya olan yükümlülüğünü yerine getirmek için kendisine ait bir teminatı rehin olarak verir.

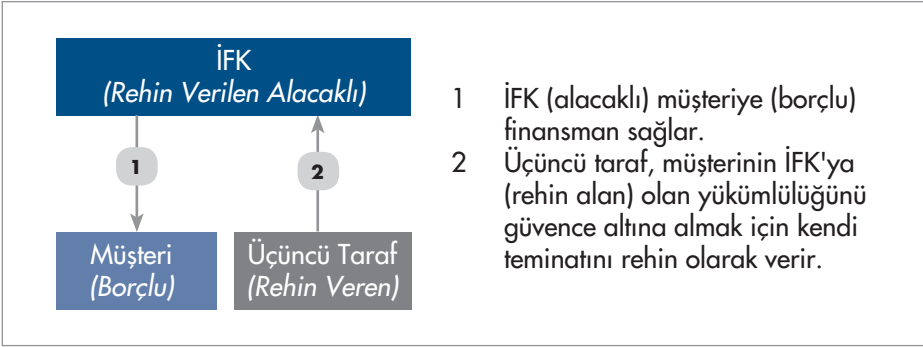
- B. Müşteri, İFK'ya karşı yükümlülüğünü yerine getirmek için başka bir tarafa ait teminatı rehin olarak verir.

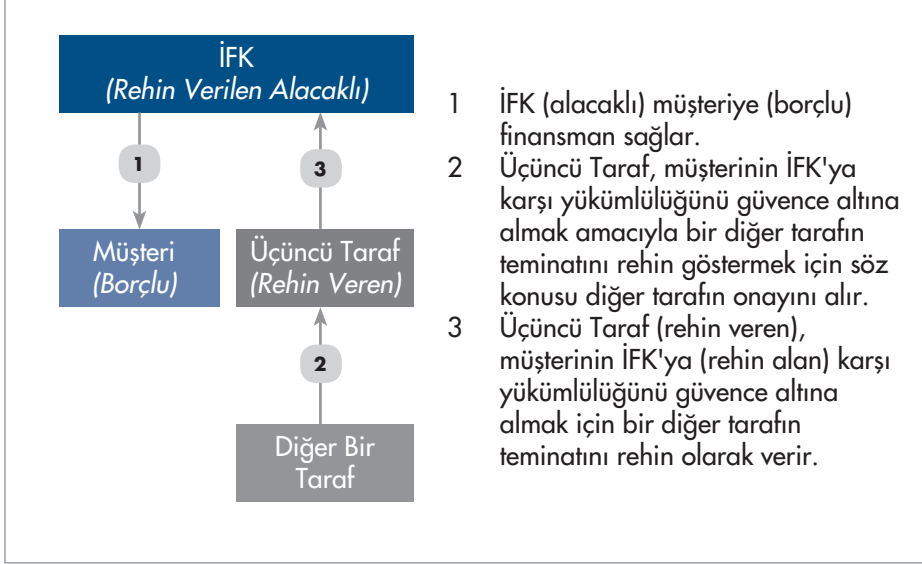
- C. Müşteri ve üçüncü taraf, müşterinin İFK'ya karşı yükümlülüğünü güvence altına almak için müştereken malik oldukları teminatı *rehin* olarak verirler.

- D. Üçüncü taraf, müşterinin İFK'ya olan yükümlülüğünü güvence altına almak için teminatını *rehin* olarak verir.

- E. Üçüncü taraf, müşterinin İFK'ya karşı yükümlülüğünü güvence altına almak için başka bir tarafa ait teminatı rehin olarak verir.

İSLAMI BANKACILIK VE TEKAFÜL DEPARTMANI

BEY'U'S-SARF (PARA MÜBADELESİ)

BNM/RH/PD 028-74

Şu kurumlara uygulanabilir:

1. Lisanslı İslami bankalar
2. Lisanslı tekafül operatörleri ve profesyonel retekafül operatörleri
3. İslami bankacılık işletmesi de yapan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları
4. İslami finans işletmeciliği yapan kanunla belirlenmiş kurumlar

11 Ağustos 2018'de yayınlanmıştır.

BÖLÜM A: GENEL BAKIŞ

1	Giriş	536
2	Uygulanabilirlik	536
3	Yasal hükümler	537
4	Yürürlük Tarihi	537
5	Yorum	538
6	İlgili Yasal Belgeler ve Yönergeler	539

BÖLÜM B: ŞER'İ GEREKLİLİKLER VE OPSİYONEL UYGULAMALAR

7	B Bölümü ile Uyum	540
8	Tanımı	540
9	Mahiyeti	540
10	Sarfın Bileşenleri	540
11	Sözleşme Tarafları	541
12	Teklif (İcap) ve Kabul	541
13	Konu	541
14	Sarfın Göze Çarpan Özellikleri	541
15	Sarfın Vekâlet ile Birlikte Düzenlenmesi	543
16	Sarfın Vaat ile Birlikte Düzenlenmesi	543
17	Sarfın İcâretü'l-Hadamât ile Birlikte Düzenlenmesi	543
18	Borcun Farklı Bir Para Birimi ile Ödenmesi	544
19	Sarfın Feshi	544
20	Sarfın Tamamlanması	544

BÖLÜM C: OPERASYONEL GEREKLİLİKLER

21	Yönetim ve Gözetim	546
22	Yapılandırma	546
23	Risk Yönetimi	550
24	İş ve Piyasa Uygulamaları	551
25	İbraz Gerekliliği	552

EKLER

Ek 1:	Sarfın Meşruiyeti	553
Ek 2:	Sözlük	554
Ek 3:	Para Mübadelesi Kuralları	555
Ek 4:	Sarfın Uygulanmasının Örnekleme	556

1 GİRİŞ

- 1.1 Şer'i gereklilere uyum, İslami finans ürün ve hizmetlerinin meşruiyetini ve bütünlüğünü sağlamanın ön şartıdır. Bir İslami finans kurumu (İFK) için İslami finans işlemlerinin yürütülmesinin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlayacak gerekli operasyonel çerçeveyi ve altyapıyı oluşturması elzemdir.
- 1.2 Şer'i akit temelli mevzuat politikaları, İslami finans ürün ve hizmetlerinde şer'i akitlerin uygulanmasındaki tutarlılığı teşvik etmeyi hedeflemektedir. Bu yönergenin, bir İFK'nın hukuki kesinliğini ve İslam hukukuna uyumunu güçlendirmesi planlanmaktadır.
- 1.3 Bu politika belgesi:
- (a) *Bey'u's-sarfa*^{1*} uygulanabilecek İslam hukuku hükümlerine dair bir referans kaynağı sunmayı,
 - (b) *Sarfın* uygulanmasıyla ilgili temel operasyonel gereklilikleri ortaya koymayı ve
 - (c) Sağlam bankacılık uygulamalarını ve tüketicinin korunmasını sağlayacak şer'i şartlara bütünüyle uyumu teşvik etmeyi amaçlamaktadır.
- 1.4 Bu yönerge aşağıdakileri ortaya koyar:
- (a) B bölümünde *sarfın* göze çarpan özellikleri ile önemli şartlar ve
 - (b) C bölümünde yönetim ve gözetim, yapılandırma ve risk yönetiminin yanı sıra iş ve piyasa davranışına ilişkin operasyonel gereksinimlerle ilgili düzenleyici ve denetleyici beklentiler.

2 UYGULANABİLİRLİK

- 2.1 Bu yönerge, Paragraf 5.2'de tanımlandığı şekliyle, altın ya da gümüşü hariç tutan ve her türlü ulusal para birimi veya madeni para mübadelesini içerecek şekilde *sarf* sözleşmesini kullanan ürün ve hizmetler sunan tüm İFK'lara uygulanabilir.
- 2.2 Bir İFK'nın, para hizmetleri işletmesi amacıyla, *sarfi* benimsediği durumlarda, bu türden işlemlerle ilgili olarak,

1 *Çevirenin notu: Bu standart boyunca *bey'u's-sarf* (sarf satışı) ifadesi yerine kısaltma olarak *sarf* terimi kullanılacaktır.

- (a) Yalnızca B bölümündeki şer'î gereklilikler ve bu yönergenin 25. Paragrafı geçerlidir ve
- (b) Bankacılık Kurumları Tarafından Para Hizmetleri Ticareti Yapılmasının Gereklilikleri (Requirements for the Conduct of Money Services Business by BankinR Institutions) ile ilgili Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan yönergede belirtilen operasyonel gereklilikler uygulanmaya devam etmektedir.

3 YASAL HÜKÜMLER

- 3.1 Bu yönergenin B bölümündeki gereklilikler aşağıdakilere uygun olarak belirlenmiştir:
 - (a) 2013 tarihli İslami Finansal Hizmetler Kanunu'nun (the Islamic Financial Services Act - IFSA) 29 (1) bölümü ve
 - (b) 2002 tarihli Kalkınma Finans Kurumları Kanunu'nun (the Development Financial Institutions Act - DFIA) 33E (1) bölümü.
- 3.2 Bu yönergenin C bölümündeki gereklilikler aşağıdakilere uygun olarak belirlenmiştir:
 - (a) IFSA'nın 29 (2), 57, 135 (1) ve 155 bölümleri ve
 - (b) DFIA'nın 33E (2), 41, 42C (1) ve 116 bölümleri.
- 3.3 Bu yönergedeki rehberlik, IFSA'nın 277. bölümü ve DFIA'nın 126. bölümü uyarınca hazırlanmıştır.

4 YÜRÜRLÜK TARİHİ

- 4.1 Bu yönerge, bu yönergenin yayınlanmasından hemen sonra yürürlüğe girecek olan paragraf 25 hariç, 1 Ağustos 2019 tarihinde yürürlüğe girmektedir.
- 4.2 Malezya Merkez Bankası, politikalarının güncel olarak kalmasını ve amaçlanan hedefleri ve sonuçları karşılamaya devam etmelerini sağlamayı hedeflemektedir. Buna göre, Malezya Merkez Bankası bu yönergeyi hazırlandığı tarihten itibaren veya Banka'nın son incelemesinden itibaren 5 yıl içinde gözden geçirecek ve gerekli olması durumunda bu yönergeyi iyileştirecek veya değiştirecektir.

5 YORUM

5.1 Bu yönergede aksi bir şekilde tanımlanmadıkça, bu yönergede kullanılan terimler ve ifadeler, duruma göre Finansal Hizmetler Kanunu (the Financial Services Act - FSA), IFSA ve DFIA tarafından kendilerine atfedilenlerle aynı anlamlara sahip olacaktır.

5.2 Bu yönergede kullanılan:

“S” harfi uyulması gereken bir standart, gereklilik, özellik, yönlendirme, şart ve herhangi bir yorumlayıcı, tamamlayıcı hüküm ve geçiş hükmü anlamına gelir. Uyulmaması yaptırım eylemi ile sonuçlanabilir,

“R” harfi ortak anlayışı ve benimsenmesi teşvik edilen tavsiye veya öneriyi teşvik etmeyi amaçlayan bilgi ve beyanlardan oluşabilecek rehberliği ifade eder.

“İslami finans kurumları” yani **“İFK”** ifadesi,

- (a) lisanslı bir İslami banka,
- (b) lisanslı bir tekafül operatörü ve profesyonel retekafül operatörü,
- (c) İslami bankacılık işlemleri yürütmek üzere FSA, 15 (1) (a) bendi uyarınca onaylanan lisanslı bankalar ve lisanslı yatırım bankaları ve
- (d) DFIA'nın 33B (1) numaralı fıkrası kapsamında onaylanan, İslami finans işlemleri yürütmek üzere tanımlanan kurumlar anlamına gelir.

“Para Birimi”, herhangi bir ülkede, bölgede veya yerde yasal para birimi olarak tedavülde olan kağıt veya madeni paraları ifade eder,

“Para hizmetleri işi”, İslami finans kurumları tarafından sunulan 2011 tarihli Para Hizmetleri İş Kanunu uyarınca tanımlandığı şekliyle para mübadelesi ve/veya havale işlerini ifade eder.

5.3 Bu yönergede kullanılan terimlerin sözlüğü Ek 2'de verilmiştir.

6**İLGİLİ YASAL BELGELER VE YÖNERGELER**

- 6.1 Bu yönerge, aşağıdakiler dâhil Malezya Merkez Bankası tarafından çıkarılan diğer ilgili yasal belgeler ve yönergelerle birlikte okunmalıdır:
- (a) Döviz Mübadelesi İdaresi kurallarınının 1 numaralı bildirim,
 - (b) Bankacılık Kurumları tarafından belirlenen Para Hizmetleri Ticareti Yapılmasının Gereklilikleri,
 - (c) Şer'i Yönetişim,
 - (d) Kurumsal Yönetim ve
 - (e) Risk Yönetimi.

7 B BÖLÜMÜ İLE UYUM

S 7.1 Ürün ve hizmetleri için dayanak sözleşmenin bir parçası olarak *sarf* sözleşmesini kullanan bir İFK, söz konusu ürün ve hizmetlerin bu yönergenin B bölümü ile uyumlu olmasını sağlamalıdır.

8 TANIMI

- S 8.1 *Sarf*, paranın aynı veya farklı cinsten bir para karşılığında mübadele edildiği sözleşmeyi ifade eder.
- S 8.2 Para, tedavüldeki para birimleri, altın, gümüş veya İslam hukuku tarafından kabul edilen diğer formlarda olması gereken bir mübadele aracıdır.
- S 8.3 Bu yönergenin amaçları doğrultusunda, *sarf*, aynı veya farklı cinsten para birimlerinin mübadele edildiği sözleşmeyi ifade eder.

9 MAHİYETİ

- S 9.1 *Sarf*, doğası itibariyle bağlayıcı olan bir mübadele sözleşmesidir. Bu nedenle, sözleşme, 19.1 (b) fıkrasına tabi olan taraflarca tek taraflı olarak feshedilemez.
- S 9.2 Sözleşme taraflarınca karşılıklı olarak kabul edilen İslam hukuku ilkelerine aykırı olmayan şart veya koşullar, sözleşme tarafları için bağlayıcı olacaktır.

10 SARFIN BİLEŞENLERİ

- S 10.1 *Sarf*, aşağıdaki bileşenlerden oluşur:
- Satıcı ve alıcı (ikisi birlikte sözleşme tarafları olarak anılacaktır),
 - Teklif (icap) ve kabul,
 - Konu.

11 SÖZLEŞME TARAF LARI

- S 11.1 *Sarf* sözleşmesinin tarafları bir satıcı ve bir alıcı olacaktır.
- S 11.2. Sözleşme tarafları, *sarf* sözleşmesine girebilecek yasal ehliyete sahip² gerçek veya tüzel kişiler olmalıdır.
- R 11.3 *Sarf* sözleşmesinin tarafları, sözleşmeye bir temsilci (vekil) aracılığıyla girebilirler.

12 TEKLİF (İCAP) VE KABUL

- S 12.1 *Sarf* sözleşmesine, sözleşme tarafları arasında yapılacak bir teklif ve kabul yoluyla girilmelidir.
- R 12.2 Teklif ve kabul sözlü olarak, yazılı olarak veya İslam hukuku tarafından tanınan herhangi bir başka yöntemle ifade edilebilir.

13 KONU

- S 13.1 *Sarfın* konusu, sözleşme oturumu sırasında sözleşme taraflarınca bilinen ve teslim edilen para birimidir.
- S 13.2 *Sarftaki* para birimi, sözleşmeye girildiği esnada sözleşme taraflarınca belirlenmeli ve karşılıklı olarak kararlaştırılmalıdır.

14 SARFIN GÖZE ÇARPAN ÖZELLİKLERİ

Para Biriminin Teslimi

- S 14.1 Tüm *sarf* işlemlerinde mübadele edilen para birimlerinin teslimi ve zilyetliğinin alınması, para birimi ne olursa olsun, sözleşme oturumu sona ermeden önce tam olarak yapılmalıdır.
- S 14.2 *Sarftaki* bir sözleşme oturumu, sözleşme taraflarının sözleşmeye girdiği süreyi ifade etmektedir ki bu süreç:

2 Gerçek kişinin şer'i perspektiften hukuki ehliyeti, kişinin hak ve sorumlulukları üstlenebilmesi ve fiillerine hukuki bir sonuç verebilmesi olarak tanımlanır. Kişinin sağlam bir akıl sahibi olması ve kendisi için zararlı veya faydalı olacak şeyleri ayırt edebilmesi ehliyetin önemli şartları arasındadır. Bir tüzel kişinin hukuki ehliyeti, tüzel kişinin hak edinebilmesi ve sorumluluk alabilmesi olarak tanımlanır. Malezya'da hukuki ehliyet konusu 1950 Borçlar Kanunu (the Contracts Act) ve 1971 Reşit Olma Yaşı Kanunu (the Age of Majority Act) tarafından idare edilmektedir.

- (a) Bir teklifle (icap) başlar ve ardından taraflar arasında gerçekleşecek para mübadelesine yönelik kabul beyan edilir ve
- (b) Sözleşme taraflarının birbirinden ayrılması³ veya sözleşmeyi iptal etme haklarından karşılıklı olarak feragat etmeleriyle (*ta-hayyur*) sona erer.
- S 14.3 Paragraf 14.1 ile bağlantılı olarak, kapora (*urbun*) ve şart muhayyerliği (*hiyaru's-şart*) *sarf* için geçerli değildir.
- S 14.4 Paragraf 14.1'e göre mübadele edilen para biriminin teslimatı yapılamazsa, para biriminin teslimatının sözleşme süresinin ötesine uzatılması, ancak aşağıdaki durumlar sebebiyle olabilir:
- (a) Operasyonel kısıtlamalardan kaynaklanan yerleşik ticari uygulamalar (örf-i ticari) veya
- (b) İşle ilgili beklenmeyen herhangi bir aksama.

Aynı Para Birimi

- S 14.5 Mübadele edilen para birimlerinin aynı olması durumunda, işlem parite değeri üzerinden yapılmalıdır.⁴

Farklı Para Birimi

- R 14.6 Mübadele edilen para birimlerinin farklı olması durumunda, işlem, *sarf* sözleşmesinin yürütüldüğü sırada geçerli olan döviz kuru oranında veya karşılıklı olarak kararlaştırılan herhangi bir oranda gerçekleştirilebilir.

Para Biriminin Zilyetliği

- S 14.7 Mübadele edilen para biriminin zilyetliği, fiziksel zilyetlik (kabz-ı hakiki) veya hükmi zilyetlik (kabz-ı hükmi) şeklinde olacaktır.
- S 14.8 Satıcı tarafından para biriminin teslimatının, şer'î açıdan izin verilen herhangi bir mekanizma yoluyla (yaygın ticari uygulamalar dâhil) gerçekleştirilmesi üzerine, örneğin alıcının para birimine erişim imkânının oluşması ve para biriminin mülkiyetinden doğan riskleri üstlenmesi gibi, alıcı, mübadele edilen para biriminin zilyetliğini üzerine alacaktır.

3 Fiziksel olarak ayrılmayı veya telefon, sohbet odası veya elektronik platform da dâhil olmak üzere *sarf* sözleşmesi ile ilgili konuşmanın sona ermesini içerir.

4 Lütfen para birimleri mübadelesi hükümleri için Ek 3'e bakınız.

- S 14.9 Alıcının mübadele edilen para biriminin fiziksel veya hükmi olarak zilyetliğini üzerine almasından önce, satıcı, mübadele edilen para biriminin teslimatını gerçekleştirme sorumluluğunu ve mülkiyet riskini üzerinde taşımaya devam edecektir.

SARFIN DİĞER SÖZLEŞME VEYA KAVRAMLARLA BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

15 SARFIN VEKÂLET İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 15.1 *Sarf* sözleşmesinde, sözleşme tarafları sözleşmeyi yürütmek ve kendi adlarına para biriminin zilyetliğini üzerine almak veya teslim etmek için bir vekil atayabilirler.

16 SARFIN VAAT İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 16.1 Bir taraf, başka bir tarafla gelecekte *sarf* işlemine gireceğine dair tek taraflı bağlayıcı bir vaatte bulunabilir.
- R 16.2 Taraflar, gelecekte farklı olayların tetiklemesiyle *sarf* sözleşmesine gireceklerine dair birbirlerine iki ayrı tek taraflı bağlayıcı vaatte bulunabilirler.
- R 16.3 Taraflar, gelecekte bir *sarf* sözleşmesi yürütmek üzere çift taraflı bağlayıcı vaatte (*mu'avade*) bulunabilirler.
- S 16.4 Paragraf 16.1, 16.2 ve 16.3'deki bütün düzenlemeler sadece riskten korunma amaçlı yapılacaktır.

17 SARFIN İCARETÜ'L-HADAMÂT İLE BİRLİKTE DÜZENLENMESİ

- R 17.1 *Sarf*, aşağıdakileri içerecek ancak bunlarla sınırlı olmayacak şekilde, *icâretü'l-hadamât* (hizmet sözleşmesi) ile birlikte düzenlenebilir:
- Farklı bir para biriminde para transferi (havale),
 - Farklı bir para biriminde nakit çekme ve
 - Madeni para sayma hizmeti gibi diğer ilgili hizmetler.

- R 17.2 *Sarf ve icâretü'l-hadamât* tek bir belgede birleştirilebilir.
- S 17.3 Paragraf 17.2'ye karşın, her iki sözleşmenin de böyle bir belgede açıkça belirlenmesi ve ayırt edilmesi gerekir.
- R 17.4 Şüpheye mahal vermemek için belirtilmelidir ki, hizmet sağlayıcı, hizmet sözleşmesi kapsamında verilen hizmet için ücret alabilir.

18 BÖRÇÜN FARKLI BİR PARA BİRİMİ İLE ÖDENMESİ

- R 18.1 Borçlu, asıl borçlu olması sebebiyle, borcunu farklı bir para biriminde ödeyebilir.
- R 18.2 Birbirlerine karşı borç yükümlülüğü olan taraflar, borçlarını farklı para birimlerinde mahsup etmeyi kabul edebilirler.
- S 18.3 Paragraf 18.1 ve 18.2 ile bağlantılı olarak, borcun farklı bir para biriminde ödenmesi borçlu ve alacaklı tarafından karşılıklı olarak kararlaştırılmalı ve geçerli döviz kuru veya ödeme gününde karşılıklı olarak kabul edilen bir oran (kararlaştırılan oran) üzerinden sonuçlandırılmalıdır.

SARFIN FESHİ VE TAMAMLANMASI (İNTİHA)

19 SARFIN FESHİ

- S 19.1 *Sarf* sözleşmesi aşağıdaki durumlardan birinin gerçekleşmesiyle sona erer:
- (a) Sözleşme tarafları sözleşmeyi feshetme konusunda karşılıklı olarak anlaşmışlarında veya
- (b) Sözleşme taraflarından biri, sözleşmeyi feshetmek için ayıp muhayyerliğini (hıyaru'l-'ayb) kullandığında.

20 SARFIN TAMAMLANMASI

- S 20.1 *Sarf* sözleşmesi aşağıdaki durumlardan birinin gerçekleşmesiyle tamamlanır:
- (a) Sözleşme taraflarının mübadele edilen para biriminin zilyetliğini alması,

- (b) Sözleşme tarafları arasında farklı para birimlerindeki borç yükümlülüklerinin mahsup edilmesi (*mukasa*) veya
- (c) Borç ödemesinin peşin olarak gerçekleştirilmesi koşuluyla karşı değeri ödeme borç yükümlülüğünün üçüncü bir tarafa devredilmesi (*hivâletü't-deyn*).

S 20.2 *Sarfın* tamamlanmasından sonra, sözleşme tarafları sözleşmeden doğan her tür yükümlülüğünden kurtulmuş olacaktır.

21 YÖNETİM VE GÖZETİM

- S 21.1 Her ne kadar genel anlamdaki yönetim ve gözetim ilkeleri *sarf* sözleşmesi için geçerli olsa da, bir İFK, *sarf* ile ilişkili farklı riskleri ele almak için bu yönergede belirtilen yönetim ile ilgili özel gerekliliklere riayet etmelidir.
- S 21.2 Bir İFK, *sarf* sözleşmesinin risk profilini yeterince anlamış olmalı ve *sarf* sözleşmesini yürütecek uygun bilgi ve becerilere sahip personelin mevcut olmasını sağlamalıdır.

Yönetim Kurulu

- S 21.3 Bir İFK'nın Yönetim Kurulu, *sarf*ın yürütülmesi ve idaresi konusunda etkin bir gözetim işlevini mümkün kılacak sağlam bir yönetim yapısı tesis etmelidir. Yönetim yapısının yeterliliği, *sarf*ın niteliği, karmaşıklığı ve risk profili ile orantılı olmalıdır.
- S 21.4 Yönetim Kurulu, bir İFK'nın şer'i yönetimi ve İslam hukuku ile uyumu konusunda genel bir sorumluluğa sahiptir. Bu nedenle, Yönetim Kurulu,
- Sarf* sözleşmesinin uygulaması ile ilgili İFK'nın iş ve risk stratejisini onaylamak,
 - Risk yönetimi yönlerini de içine alan *sarf* sözleşmesinin uygulanmasını düzenleyen politika ve prosedürlerin yürütülmesini onaylamak ve denetlemek:
 - İç politikaların ve prosedürlerin, *sarf*ın genel operasyonel davranışını ve risk profilini yönetmede geçerli, güncel ve etkili kalmasını sağlamak,
 - Sarf* sözleşmesinin İslam hukukuna uygun bir şekilde uygulanması için gerekli iç kontrollerin, sistemlerin ve altyapının mevcut olmasını sağlamak,
 - Yeterli kaynağın mevcut olduğundan ve İFK'nın, *sarf* düzenlemesiyle ilgili kavram, uygulama ve riskler hakkında yeterli bilgi ve yetkinliğe sahip kafi sayıda ve nitelikli personele sahip olduğundan emin olmak ve
 - Malezya Merkez Bankası tarafından yayınlanan yönergelere ve İFK tarafından oluşturulan iç politikalara uyumu değerlendirmek için düzenli olarak bağımsız incelemelerin yapılmasını sağlamak.

Şer'i Komite

- S 21.5 Şer'i Komite, İFK'nın *sarf* işlemleri içeren ilgili ticaret, iş ve faaliyetlerinin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlamak için tavsiyelerde bulunmakla yükümlüdür. Dolayısıyla, Şer'i Komite,
- (a) *Sarf* sözleşmesini yöneten politika ve prosedürlerde İslam hukuku gerekliliklerinin uygulandığını onaylamalı,
 - (b) Yasal belgelerde ve tanıtım malzemeleri, ürün kılavuzu veya sair yayınlar gibi diğer türden belgelerde⁵ belirtilen şart ve koşulları gözden geçirmeli ve bu şart ve koşulların İslam hukuku ile uyumlu olduklarını onaylamalı,
 - (c) Şer'i meselelerle ilgili Malezya Merkez Bankası ve şayet varsa ilgili diğer merciler tarafından yayınlanan şer'i hükümler, kararlar veya rehberler hakkında tavsiyelerde bulunmalı ve açıklamalar yapmalı ve
 - (d) *Sarf* içeren bir işlemin İslam hukuku gereklerine uygun olmasını sağlamak için gerekli olan düzeltici tedbirleri teyit etmelidir.

Üst Düzey Yönetim

- S 21.6 Üst Düzey Yönetim, İFK'nın iş ve faaliyetlerinin İslam hukuku ile uyumlu olmasını sağlamaktan sorumludur. Bu itibarla, Üst Düzey Yönetim:
- (a) *Sarfın* uygun yönetimi ile ilgili politikalar, prosedürler ve süreçler oluşturmalı,
 - (b) Yönetim Kurulu tarafından onaylanan iş ve risk stratejileri doğrultusunda iç kontroller, risk yönetimi politikaları ve prosedürleri geliştirmeli,
 - (c) *Sarf* ile ilgili riskleri belirlemek, ölçmek, kontrol etmek ve izlemek için ilgili iç sistemler, altyapı ve mekanizmaları uygulamalı
 - (d) Uygun becerilere sahip kilit personeli belirlemeli, atamalı, eğitmeli ve *sarf* kapsamındaki farklı işlevlerin üstlenilmesi için gerekli rol ve sorumlulukların İFK içindeki ilgili birimlere uygun şekilde verildiğinden emin olmalı,

5 Promosyon malzemeleri, ürün kılavuzları veya diğer yayınlarda basılan bilgiler gibi.

- (e) Düzenli teftişler yapmalı ve onaylanan politikalara uyumu gözlemlemeli ve
- (f) *Sarf* ile ilgili bilgilerin Yönetim Kurulu ve Şer'i Komiteye zamanında iletilmesini sağlamalıdır.

22 YAPILANDIRMA

Amaç

- R 22.1 İFK, döviz yatırımı, döviz ile nakit çekme ve döviz finansmanının geri ödemesi gibi belirli bir finansal sonucun elde edilmesi amacıyla bir ürün veya hizmette *sarfı* benimseyebilir.
- R 22.2 *Sarfın* amaç ve uygulamasına örnekler, İFK'ların başvurabilmesi için Ek 4'te verilmiştir.

Sözleşme Tarafları

- S 22.3 İFK, vekil atamalarına ve tarafların ilgili rol ve sorumluluklarına da yer verecek şekilde, sözleşmeyi imzalayan tarafları *sarf* sözleşmesindeki satıcı ve alıcı olarak açıkça tanımlamalıdır.
- S 22.4 Bir vekilin, *sarf* işleminin yürütülmesinde İFK adına hareket etmesi durumunda, İFK,
 - (a) Vekilin bu yönergenin gerekliliklerine uymasını sağlamalı ve
 - (b) Vekilin, *sarf* kapsamındaki görev ve sorumlulukları yerine getirecek gerekli kapasite ve yeteneğe sahip olduğundan emin olmalıdır.

Teklif ve Kabul

- S 22.5 İFK, *sarf*⁶ içerisindeki her bir teklif ve kabulün, uygun belge⁷ veya kayıtlarla⁸ açıkça belgelenmesini sağlamalıdır.

6 Örneğin, döviz takas ürünleri örneğinde, *sarfın* teklif ve kabulü her bir ödeme tarihinde olabilir.

7 İşlemlerin bir kanıtı olarak ticari ve finansal işlemlerde genel olarak kabul edilebilen diğer belgeleri içerir. Örneğin şartlar ve koşullar, ticari işlemlerin onaylanması ve uygulanması ve uygulanabilir belgeler gibi...

8 Sistemlerden veya ticari platformlardan ve mabuzlardan üretilen kayıtları içerir.

Konu

- S 22.6 *Sarfın* fiziksel para birimini içermesi durumunda, İFK, para biriminin orijinalliğinden ve meşruiyetinden emin olmak için uygun teyit etme işlemlerine sahip olmalıdır.

Döviz Kuru

- S 22.7 Paragraf 14.6 ve 18.3 ile bağlantılı olarak, bir İFK, döviz kurunun geçerli oranını belirlemede Ringit ile ilişkili para birimlerinin ülke sınırları içerisindeki sabit referans oranlarına başvurmaldır.

Ödeme

- S 22.8 Paragraf 14.1 ile bağlantılı olarak, İFK ile müşteri arasında kararlaştırılan ödeme şartları en azından aşağıdakileri içerecektir:

- Mübadelenin karşılıklı tarafları,
- Ödemenin yapıldığı tarih veya paranın teslimatı,
- Döviz kuru,
- Ödeme mekanizması ve
- Ödeme tutarı.

- R 22.9 Döviz değişimi için ödeme mekanizması aşağıdakileri içerebilir, ancak bunlarla sınırlı değildir:

- Banka çeki veya döviz talimatı ile ödeme,
- Banka kartı, ödeme kartı, kredi kartı veya ön ödemeli kartla ödeme,
- Bir hesaba çevrimiçi nakit transferi dâhil nakit ödeme veya
- Elektronik ödeme sistemi.

Dokümantasyon

- S 22.10 İFK, herhangi bir *sarf* işlemine ilişkin yasal belgelerin, *sarf* işleminin üzerinde anlaşılan şart ve koşullarını belirtmesini sağlamalıdır. İFK yasal belgelerin, en azından, aşağıdakileri açıkça öngördüğünden emin olmalıdır:

- (a) *Sarfın amacı,*
- (b) Şayet varsa, vekilin atanması dâhil olmak üzere sözleşme tarafları,
- (c) Uygulanabilir olduğu durumlarda, sözleşme taraflarının *sarfa* yönelik hak ve yükümlülükleri,
- (d) Mübadele edilen para biriminin tanımı, yani kullanılan para ve ölçü birimi,
- (e) *Sarf için üzerinde anlaşılan döviz kuru,*
- (f) Teklif ve kabul tarihi,
- (g) Uygulanabilir olduğu durumlarda, diğer şer'î sözleşme veya kavramlar⁹ ile birlikte düzenleme ve
- (h) Uygulanabilir olduğu durumlarda, ilgili sözleşme taraflarınca karşılanacak vekâlet ücreti, komisyon ücretleri dâhil olmak üzere diğer şartlar, ücretler ve harçlar.

S 22.11 Belgelerde kullanılan Arapça terminoloji, sözleşme taraflarının anlamasını kolaylaştırmak için yeterli derecede açıklanmalı veya tercüme edilmelidir. Yapılacak tüm çeviriler, Malezya Merkez Bankası Şer'î Danışma Kurulu'nun (SAC) kararları ile uyumlu olmalıdır.

23 RISK YÖNETİMİ

- R 23.1 *Sarf* sözleşmesinin uygulanması, İFK'yı kredi, piyasa, likidite ve operasyonel riskler gibi çeşitli risklere maruz bırakabilir.
- S 23.2 İFK, en azından aşağıdakileri içerecek şekilde, *sarf* ile ilgili riskleri ele almak için yeterli politika ve prosedürler, süreçler ve raporlama ile desteklenen kapsamlı ve sağlam bir risk yönetimi çerçevesi ve iç kontroller oluşturmalıdır:
- (a) Risklerin tanımlanması, ölçülmesi, izlenmesi ve kontrolüne ilişkin süreçler ve prosedürler,
 - (b) Uygun risk azaltma önlemleri,

- (c) Uygulanabilir olduğu durumlarda, İFK'nın risk iştahi ile paralel olarak, karşı tarafın ödeme riski ve kur riski gibi risk maruziyet sınırlarını belirlemek, ve
- (d) Gereklilikleri¹⁰ Yönetim Kuruluna, şer'i Komiteye ve Üst Düzey Yönetime rapor etmek.
- S 23.3 İFK, *sarf* işlemleriyle ilgili tüm kayıtları tutmalıdır. İFK, tüm bu iç kayıtların düzenli olarak güncellendiğinden ve istendiği takdirde Malezya Merkez Bankası veya dış denetçiler tarafından denetlenmek üzere hazır tutulduğundan emin olmalıdır.
- S 23.4 Bir İFK, risk maruziyetini artıracak ticari stratejilerdeki önemli değişiklikleri dikkate alarak, risk iştahıyla tutarlılığı sağlamak için politikalarını, prosedürlerini, süreçlerini ve iç sınırlarını düzenli olarak gözden geçirmek ve güncellemek için sistematik bir süreç oluşturmalıdır.

24 İş VE PİYASA UYGULAMALARI

Genel ilke

- S 24.1 İFK, *sarf* işleminin adil, şeffaf, sorumlu ve profesyonel bir şekilde yürütüldüğünden emin olmak için politika ve prosedürlerinde müşterinin çıkarlarını dikkate almalıdır.

Adil ilişkiler

- S 24.2 İFK, *sarf* işlemi ile ilgili iş ve piyasa davranışına ilişkin iç politika ve prosedürlerinin, şeffaflık ve dürüst işlem uygulamalarını tüm sözleşme taraflarına yansıtmasını sağlamalıdır. İFK, iç politika ve prosedürlerinde en azından aşağıdakilere yer vermelidir:
- (a) Sağlanan bilgiler doğru ve açık olmalıdır,
- (b) Paragraf 17.1'de sunulan hizmetlerle ilgili ücret ve harçlar varsa açıklanmalıdır ve
- (c) şayet varsa, uygun tavsiye ve önerilerde bulunmadan önce makul özen gösterilmelidir.

10 Raporlamanın kapsam ve sıklığını içerebilir.

Bilginin Beyanı

- S 24.3 İFK, *sarf* işlemine başlamadan önce müşteriye açık ve yeterli bilgi sağlamalıdır. Bu amaçla, İFK müşterinin *sarf* anlayışını kolaylaştırmak için aşağıdaki bilgileri beyan etmelidir:
- (a) *Sarfın* amacı,
 - (b) Ödeme/teslimat şartları,
 - (c) *Sarfın*, örneğin aşağıdakiler gibi, belirgin hüküm ve şartları:
 - (i) Sözleşme tarafların hak ve yükümlülükleri,
 - (ii) Şayet varsa ücret ve masraflar ve
 - (iii) İlgili olduğu durumlarda, diğer şer'i sözleşmelerle birlikte düzenleme ve
 - (d) *Sarf* sözleşmesinin feshi ve tamamlanma olayları.

25 İBRAZ GEREKLİLİĞİ

- S 25.1 *Sarf* uygulayan ürün veya hizmetleri sunan bir İFK'nın, 11 Temmuz 2018 tarihine kadar Bank Negara Malezya'daki Jabatan Perbankan İslam ve Takaful'a bu yönergeye uymak üzere bir uygulama planı sunması gerekmektedir.
- S 25.2 Yönetim Kurulu ve Şer'i Komite sırasıyla, 1 Nisan 2019 tarihine kadar bu yönergeye tam olarak uyulmasını sağlamak için İFK'nın uygulama planını onaylamalı ve tasdik etmelidir.
- S 25.3 Paragraf 25.2 ile ilgili olarak, İFK, en azından:
- (a) Mevcut politikaların, prosedürleri ve iç limitlerin yürürlükte olduğunu gözden geçirmeli ve onaylamalı,
 - (b) Geçerli olduğu durumlarda, *sarf* sözleşmesi ile ilgili riskleri ele almak için mevcut sistemde iyileştirmeler yapmalı ve
 - (c) Gerekliliklere uygunluğu sağlamak için uygun izleme ve raporlama mekanizmaları oluşturmalıdır.
- S 25.4 İFK bu yönergede belirtilen şartlara tam olarak uyumu etkileyebilecek veya engelleyebilecek herhangi bir sorunu Cabatan Perbankan İslam ve Takaful'e derhal bildirmelidir.

EK 1: SARFIN MEŞRUIYETİ

Kur'an-ı Kerim

1. Kur'an-ı Kerim'in aşağıdaki ayeti *sarf* dâhil olmak üzere genel olarak satım akitlerinin caiz olduğuna işaret etmektedir:

وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا

"...Hâlbuki Allah, alım-satımı helal, faizi haram kılmıştır..."¹¹

Hız. Muhammed (SAV)'in Sünneti

2. *Sarf* sözleşmesinin meşruiyetine aşağıdaki hadiste işaret edilmektedir:

”الدَّهَبُ بِالذَّهَبِ وَالْفِضَّةُ بِالْفِضَّةِ وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ
وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ وَالْمِلْحُ بِالمِلْحِ مِثْلًا مِثْلًا سَوَاءً بِسَوَاءٍ يَدًا بِيدٍ فَإِذَا
اِخْتَلَفَتْ هَذِهِ الْأَصْنَافُ فَبِيعُوا كَيْفَ شِئْتُمْ إِذَا كَانَ يَدًا بِيدٍ“

"Altın altınla, gümüş gümüşle, buğday buğdayla, arpa arpayla, hurma hurmayla, tuz tuzla misliyle ve peşin olarak satılır. Bu çeşitler farklı olduğu takdirde peşin ise dilediğiniz gibi satın."¹²

Modern para birimleri, altın ve gümüş ile aynı özelliklere sahip (*illet-i semeniyye*) değişim araçları olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle, yukarıdaki hadislerde bahsedildiği gibi altın ve gümüş için geçerli olan mübadele kuralları, modern para birimlerine de uygulanmaktadır.

11 Bakara, 2:275.

12 Müslim, *Sahih*, Hadis no: 2970.

EK 2: SÖZLÜK

Terim	Açıklaması
Hakiki kabz	Fiziksel zilyetlik kurma. Bir kişinin bir varlığa fiilen sahip olduğunu ve onu kontrol etme hakkı bulunduğunu ifade eden terim.
Havale	Borcun, bir kimsenin zimmetinden başka bir kimsenin zimmetine nakledilmesi.
Hıyaru'ş-şart	Tarafların anlaşmasına bağlı olarak belirlenen süre içerisinde akdi devam ettirme ya da feshetme muhayyerliği.
Hıyaru'l-ayb	Bir kusurdan kaynaklanan seçme hakkı; ayıp muhayyerliği; malın ayıplı çıkması durumunda müşteriye tanınan akdi feshetme muhayyerliği.
Hükmi kabz	Hükmi zilyetlik. Bir kimsenin bir varlığa fiilen sahip olmadığını, ancak bir varlığı kontrol etmek için yasal haklara sahip olduğu ifade eden terim.
İcap	Teklif, öneri. Bir sözleşmeyi kurmaya yönelik olarak ortaya konulan irade beyanlarından ilki. Bu beyanların ikincisine kabul denir. bk. Kabul.
İcaretü'l-hadamât	Hizmet Sözleşmesi.
Kabul	Sözleşmenin kurulmasına yönelik olarak yapılan icaba (teklif) uygun şekilde açıklanan irade beyanı.
Mukassa	Mahsup etmek, mahsuplaşmak, takas.
Muva'adetü mülzime	Çift taraflı bağlayıcı taahhüt.
Örf-i ticari	Toplum tarafından kabul edilen ve İslam hukuku hükümleri ile çelişmeyen yaygın ticari uygulamalar.
Urbûn	Kapora; Bağlanma parası, pey akçesi, ön ödeme. Satım, kira vb. akitlerde akdin tamamlanması durumunda toplam fiyattan düşülmek, akitten dönülmesi halinde ise mal sahibinde kalmak üzere, akid öncesinde müşterinin, işlemi yapma iradesini göstermek amacıyla karşı tarafa yaptığı ön ödeme.
Vaat	Taahhüt, söz verme. Bir kişinin tek taraflı irade beyanıyla hukuki sonuçları bulunan bir davranışta bulunacağını veya bir işlem gerçekleştireceğini taahhüt etmesi.
Vekâlet	Temsil sözleşmesi.
Vekil	Temsilci.

EK 3: PARA MÜBADELESİ KURALLARI

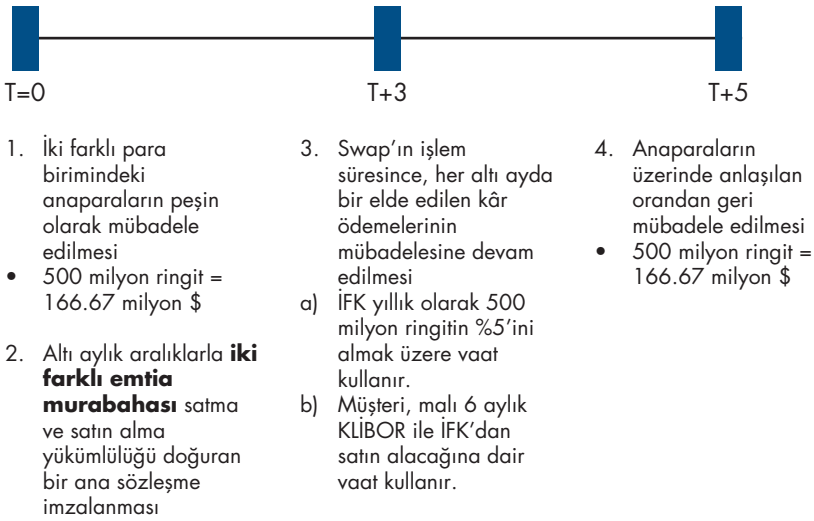
		Para Birimi	
		ABD Doları	Ringit
Para Birimi	ABD Doları	1. Peşin 2. Eşit	1. Peşin
	Ringit	1. Peşin	1. Peşin 2. Eşit

EK 4: SARFIN UYGULANMASININ ÖRNEKLEMİ

Sarf, ek bir işlem olarak veya bir ürünün ana dayanak sözleşmesi olarak uygulanabilir. Bu bağlamda, bu yönerge *sarf* uygulamasının örneklerini iki (2) kategoride özetlemektedir.

Örnek 1: Döviz yatırım ürününde *sarf* uygulaması

Çapraz para birimi mübadelesi gibi bir döviz ticareti ürününde para birimini dönüştürmek için ek sözleşme olarak *sarf* işlemi yapılmıştır.

Örnek 2: Döviz finansmanında *sarf* uygulaması

Döviz finansmanı taksitlerinin ödenmesi gibi para birimlerinin dönüştürülmesi sırasında *sarf* işlemi yapılmıştır.

